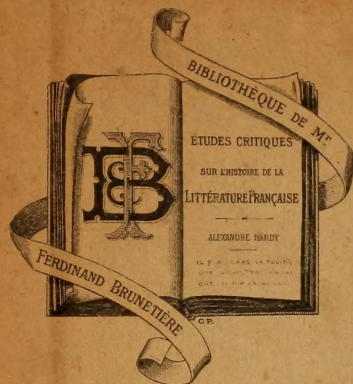
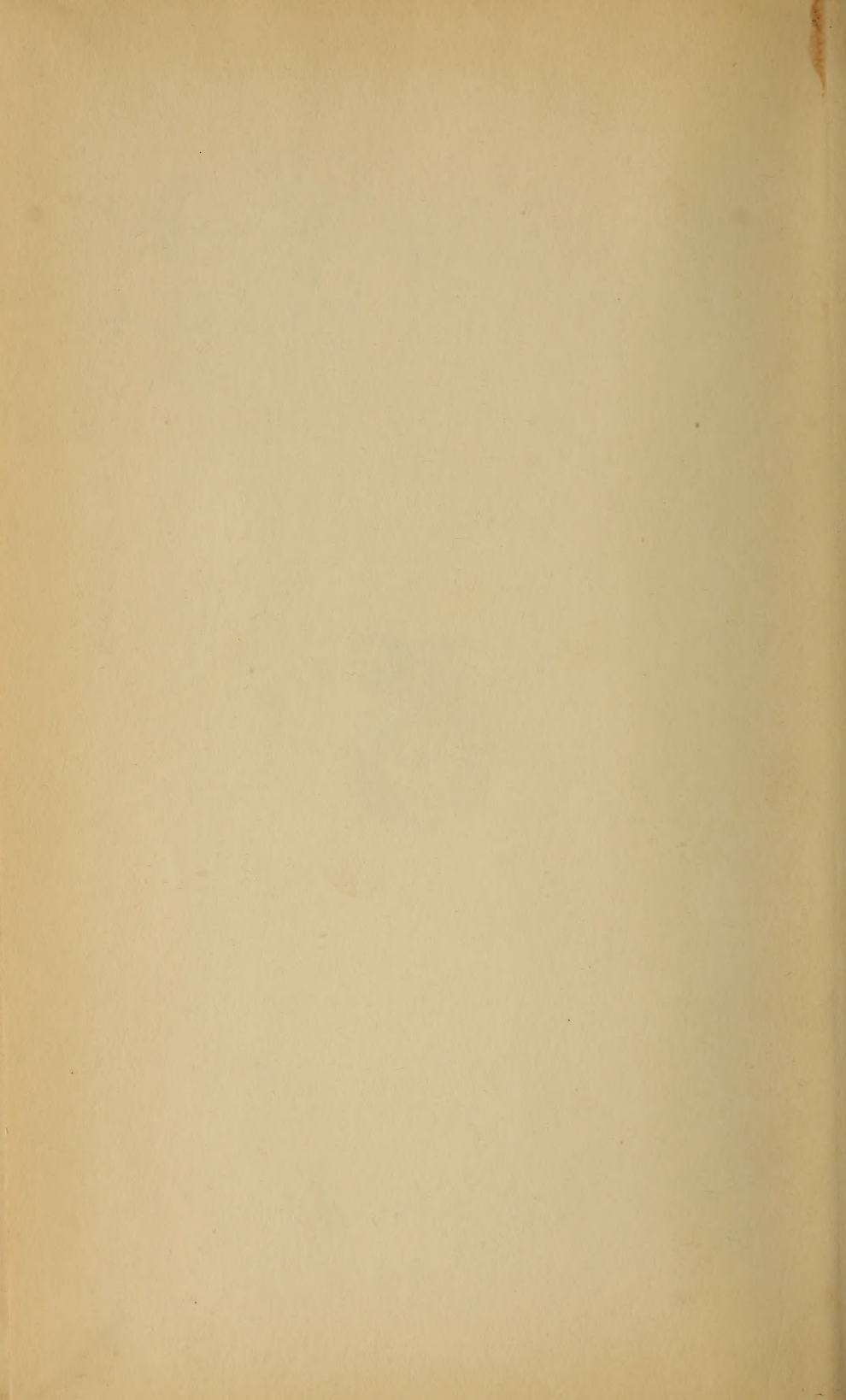

99

P. TERENCE
COMEDIAE

1765

EDIDIT ET APPARATU CRITICO
INSTRUXIT

FRANCISCUS UMPFENBACH

BEROLINI
APUD WEIDMANNOS
MDCCCLXX

PA6755
A2
1870

130804
09

000000

PRAEFATIO

Emendandas potius quam emendatas emittenti mihi P. Terenti comoedias exponendum est de critici laboris subsidiis, quae in hac editione primum congesta procedunt. Et *codicum* quidem postquam C. A. BOETTIGER (in nouae editionis specimine Lips. p. 1795 p. XVI) post alios duas familias esse pronuntiauit, quarum alterius Bembinum, alterius Cantabrigiensem, quem Academicum uocat Bentleius, ἀρχηγὸν esse indicauit praepropere, propius ad ueritatem accessit FR. RITSCHL, qui in indice scholarum Vratislouiensium hibernarum a. 1838 duo esse genera Terentianorum librorum statuit, antiquius alterum, alterum ex recensione Calliopii ductum: illius esse Bembinum, cui satis confidentur Victorianum, dubitanter Decurtatum iungit, iuniores reliquos quotquot hodie extant. Nunc uero Victoriano et Decurtato recuperatis, Calliopii subscriptionem et ipsis testantibus, Ritschelii distinctionem ita restringendam esse apparuit, ut omnes praeter unum Bembinum codices ex illius grammatici prorsus ignoti recensione manasse dicendi sint: reficta autem est Calliopii recensio in Victoriano et Decurtato, quibus praeter partes nonnullas Ambrosiani, fragmentum Vindobonense, fragmenta Coloniensia a GUIL. SCHMITZIO in Fleckeiseni Annalibus a. 1868 p. 652 sqq. excerpta Laurentianus XXXVIII 27 (saec. XII^m) addendus est, addendi erunt sine dubio haud pauci in bibliothecis latentes, ex commento Aelii Donati tam constanter, ut recensioibus Bemmini et integrae Calliopianae

tertia familiae instar addere possimus correctam ex Donato. *Donati autem commenti*, quod ut non familiam ducat in instrumento critico facit iniuria temporum, qua omnium generum uitia contraxit, triplex est auctoritas: nam uel diserte uarias lectiones affert uel poëtae uerba interpretamentis praefixa habet uel denique exempli causa laudat. Tertio denique loco *Terentianorum uersuum apud ueteres scriptores commemoratio* in poëtae manu uel stabilienda uel reuocanda ualet.

Codices GABRIEL FAERNUS, qui primus editionem a ueterrimorum qui in Italia sunt librorum auctoritate pendentem parauit, felici fortuna praeter Bembinum iamdudum nobilium grammaticorum praeconio celebratum insignes duarum, quas supra significauimus, familiarum testes nactus est: sed ut consuetudo temporum erat, neque in singulis locis uarias uniuscuiusque lectiones exscripsit neque quo necessitudinis uinculo inter se coniuncti essent quaesiuit, sed ut sano iudicio Bemmino primas detulit, ita ex reliquorum h. e. praeter iuniorum plebeculam ex Basilicani, Vaticani, Victoriani, Decurtati copiis satis parce delibauit quae ad emendationem facere ei uidebantur. Et cum ipse praematura morte a labore non plane perfecto auocatus librorum suorum, quorum quantum pretium esset nemo grauius praedicauit quam summus ille Terenti sospitator, inter medendum idem uulnera infligens, RICHARDUS BENTLEIUS, notitiam accuratiorem non dederit: magna gratia habenda est FR. RITSCHelio, cum in ea quam supra indicaui commentatione non tantum testis oculatus de eis Faëni libris, quos inspexerat, retulit, sed etiam initio Adelphon uaria eorum lectione coniuncta cum excerptis ex Halensi, Ambrosiano, Vindobonensi instructo luculenter, qua ratione eae copiae inter se cohaereant, ante oculos posuit.

Horum ego librorum per opportunitatem itineris per Italiam facti Bembinum Basilicanum Vaticanum Ambrosianum nec non Victorianum et Decurtatum feliciter indagatos hunc

in Vaticana, illum in Laurentiana bibliotheca ipse contuli. In excutiendis fragmentis Vindobonensibus beneuole operam mihi praestitit L. VIELHABER. Praeterea Parisini, antiquissimi et integerrimi recensionis Calliopianae testis, ope iusta supellex critica uel ideo carere non poterat, quod in eo seruata est metrorum distinctio: quem cum ipsi mihi tractare non liceret, AUGUSTUS FRITSCH amicus candidissimus in meum usum contulit. Denique librorum integram et refectam recensionem Calliopianam promiscue sequentium atque interpolationibus sensim irrepentibus et mutationibus pro arbitrio factis degenerantium — qualis est praeter multos Bentleianos Halensis typis expressus Halae a. 1801 edente P. J. Brunzio — exemplum admisi Riccardianum partim a me partim mea gratia a G. STUEDEMUNDO, O. BENNDORFIO, M. ZUCKERO, R. SCHOELLIO collatum.

Ad has copias cum codicis Dunelmensis nunc in Anglia latentis testimonium, quod raro in Lengii editione Cantabrigiensi a. 1701 et nomine non indicato a Bentleio adhibitum est, plenum accesserit, non est dubitandum quin recensionis Calliopii genuina et primaria forma restitui possit. Donati uero recensionis — si quidem ipsius recensio fuit — uix quidem spes est fore ut unquam uera et perfecta species emergat ex interpolato truncato deprauato commento, quo nos uti cogimur, uel ex codicibus Terentianis ad id commentum correctis: sed propius tamen ad eam speciem accedere licebit, si de omnium quotquot in bibliothecis extant huius familiae codicum uariis lectionibus constabit. Rogatos igitur uelim quibus haec studia cordi sunt, ut data occasione Laurentianum XXXVIII 27 excutiant atque Lindenbrogii Veterem Codicem et Bentleii Regium chartaceum ex tenebris quibus nunc obruti sunt in lucem uitae reducant.

Indicandis meis libris in uaria lectione hae siglae inseruiunt

A	est BEMBINUS
B	BASILICANUS
C	VATICANUS
D	VICTORIANUS
E	RICCARDIANUS
F	AMBROSIANUS
G	DECURTATUS
P	PARISINUS
V	FRAGMENTUM VINDOBONENSE.

De quibus iam singillatim disserendum est.

A **A** nobilissimus et antiquissimus codex saeculo XV^{mo} uergente a Bernardo Bembo acquisitus nunc inter Vaticanos n. 3226: a quo totam hanc editionem ita pendere sciendum est, ut, ubi dissensus non est indicatus in uaria lectione, accuratissime eum repraesentatum esse spondeam. Bis enim eum cum editione Bentleiana a Reizio Lips. a. 1791 repetita contuli singulosque locos, ubi excerpta mea cum priorum testimoniis non conspirarent, denuo inspexi. Praeterea et egregia illa comitate, qua permulti gauisi sunt, GUILIELMUS STUEMUND exemplar suum Bentleianum a Vollbehrio Kil. 1846 repetitum, in quod diuersitatem lectionis Bembini exscripsit quodque ab ipso rogatus R. KEKULÉ iterum cum codice contulit, usui meo concessit, et insigni liberalitate HERMANNUS SAUPPE uarias lectiones in suum usum ab ADOLFO MICHAELIS ad Fleckeiseni exemplar (Lips. 1857) enotatas ultro mihi permisit.

Integer codex olim ex quatuordecim quinionibus erat compositus, quorum nunc duo priores cum tertii duobus integris foliis et superiore tertio desunt: itemque ultimi quinionis non nisi sex folia integra triumque margines interiores supersunt. Alterum autem quinionem a se adhibitum esse PETRUS BEMBUS testatur in libello ad Herculem Strotium de Vergilii Culice et Terentii Fabulis (ed. Venetae a. MDXXX quat. d. f. 6^b uel in Opuseulis ed. Lugdun. a. 1532 p. 60), ubi rogantem inducit Pomponium Laetum „ex

Andria si quid habes, affer. habere te autem aequè multa puto“, ita uero respondentem Hermolaum Barbarum „Habeo; & afferam: sed non multa. nam ex illo libro (*Bembino*) maxima eius fabulae pars desideratur fugientibus uetustate literis, ut cognosci nequeant. sed percepta mihi tamen sunt, atque agnita, quod meminerim, haec perpauca:

Dauae perii. DA. Quin tu hoc audi. PAM. Interii. DA.

Quid timeas scio.

CAR. Mea quidem hercle certe in dubio uitaſt. DA. Et quid tu scio.

PAM. Nuptiae mihi. DA. Et ſi, ſcio. PAM. Hodie.

DA. Obtundis. tametſi, intelligo.

Tum haec;

Ego iſtuc moueo aut curo? num tu tuum malum aequo animo feras?“

Et hic quidem uersus (V 4, 18) hodie superest in primo folio lacero h. e. quinionis tertii tertio: sed MONEO scriptum est, ut hic quoque, ut persaepe, siue typothetae siue Bembi culpa parum accurate de lectione codicis relatum esse appareat. Tres autem priores, qui sunt II 2, 9. 10. 11. computatione simplicissima efficitur in primo folio uerso alterius quinionis scriptos fuisse. Sed etiam primum quinionem Bembi oculis subiectum fuisse caue praepropere colligas ex eo quod quat. c. f. 8 (= p. 47 sq.) de periochis monet „Nam quae leguntur argumenta fabularum in Terentianis libris; ea Terentiana non sunt.

. Sororem falso creditam meretriculae

Genere Andriae Glicerium uitiat Pamphilus.

itemq;

Sororem falso dictitatam Thaidis

Id ipsum ignorans miles abduxit Thraſo.

et reliqua, quae habentur fabularum reliquarum argumenta, ea dico Terentii non esse . . . Sunt illa quidem .C. Sulpitii Apollinaris . . . Nam in eo uetusto libro, quem dixi, is est

argumentorum titulus C. Sulpitii Apollinaris Periocha, unus idemque omnium.“ Nam de inscriptione tantum omnibus pariter uindicanda agens ex memoria initia argumentorum duarum priorum fabularum attulisse putandus est. Quaecunque autem ab initio codicis seruata erant illo tempore, tam male habita erant, ut Angelus Politianus, qui a. 1493 Venetiis diuersitatem lectionis codicis a Petro Bembo, Bernardi filio, sibi commodati in exemplar editionis a. 1475 in forma maxima (quod nunc Florentiae in bibliotheca Magliabecchiana extat) transcripsit, officium suum in eis subsistere uoluerit, quae hodie in codice seruata sunt.

Tertius quinio cum, ut ex litteris initialibus in interiore margine reliquis apparet, inceperit a IV 4, 48 (787), secundum autem, si e uicenis quinis versibus, qui singulas paginas implent, quindecim scaenarum indices (uel, si II 3 et II 6 eis carebant, quatuordecim uel tredecim) triginta (uel duodeciginta uel uiginti sex) occupasse atque longiores uersus membranae angustia iubente tres uel quatuor dissectos fuisse consideraueris, secundum igitur efficiatur fere a II 1, 12 (312) incepisse: iam in primo quinione — si quidem is quinio reuera fuit, non quaternio — plus spatii fuisse apparet, quam in quod initium fabulae includeretur. Nam cum in quinque reliquis fabulis didascaliae cum periochis singulas, prologi binas minimum paginas occupent, initium autem Andriae, si sex scaenarum inscriptiones duodecim (siue demta tertiae primi actus inscriptione decem) uersus postulantes addideris, ducentos nonaginta sex (uel quatuor) uersus, quorum uel duo dissecti fuerint, complectens sex folia exegerit: ab initio codicis librario concessa erant duo folia et tertium rectum.

Praecedunt hodie tertii quinionis reliquias sex membranae, quatuor recentiores, duae antiquiores, in quibus haec scripta sunt:

- p. 1. Il presente codice risarcito e legato da me Gio ol
nell' anno 1697 regnando n. Sig^{na} Innocentio XII

p. 3. Vat. 3226

p. 4. Terentio di lettere maiuscole, con scholij in lettera
Longobarda, fu del Bembo, in pergamena in 4°

Ful. Vrs.

Tum

Furto sublatus Menſe Octobr. A. CIO IO CCXCIX
ſed multa a me diligentia perquisitus beneficio
egregii uiri Dominici Salae Bibliothecae reſtitutus
iſibus Dec. eiſdem anni

Cai. Marini a Bibl. Vat.¹⁾

p. 9.

CONTINET LIBER ISTE

CART. CXIII.

Tum

comedie omnes eunuchus: heautō tumerumenos:
phormio: hechyra & adelphis pene tota: demptē
& ¶ ſunt duē cart. finaleſ. & Deest item
& prior andria. Videl; bui; libelli

& EST MEI BERNARDI BEMBI

QUI POST EIUS OBITŪ MANEAT

IN SUOS

E

ANTIQUISS. ANTIQUITATIS RELIQUIAE²⁾

Infra

Notum facio pñti die libere deliberatum mihi fuiſſe
hunc librum 1457. die. 15 Marcii cuiuſ rei
ſit lauſ omnipotenti deo

144 &

¹⁾ Narrauit mihi V. R. Sanmarzano, bibliothecae praefectus humanissimus, a militibus Neapolitanis (qui pridie Kal. Octobr. illius anni Romam occuparunt) codicem in aream Vaticanarum aedium deiectum esse. Cf. Courier Memoires I p. 36 „Des soldats, qui sont entrés dans la bibliothèque du Vatican, ont détruit, entre autres raretés, le fameux Térence du Bembo, manuscrit des plus estimés, pour avoir quelques dorures dont il était orné.“

²⁾ Haec „comedie — RELIQUIAE“ Bembi manu scripta sunt.

p. 11.

O FOELIX NIMIUM PRIOR AETAS¹⁾*Tum*

EGO ANGELUS POLITIANUS HOMO UETUSTATIS
 MINIME INCURIOSUS NULLUM AEQUE ME
 UIDISSE AD HANC DIEM CODICEM ANTIQUUM
 FATEOR

Infra

Ber

Codex mihi Carior Auro

Bem

In ultimis singulorum quinionum foliis numeri III—XIII in angulis imarum paginarum a m. pr. perscripti extant: singulorum foliorum marginibus superioribus numeros addidit manus admodum recens IV—CXVI (nam primum integrum quinionis tertii recte quartum esse uoluit). In calce codicis f. CXVI^b haec leguntur

Mei porceli Laurentj ātiqtatīf pignuf
 aegregium

Excidit in medio codice unum folium, quinionis noni septimum (f. LXXVII), quod olim Hecyrae prologum priorem et alterum usque ad u. 29 continebat, et priorem quidem, quamquam spatium quinquaginta uersibus sufficebat, uix integriorem quam reliqui codices eum praebent: nam in nullo prologo librarius spatium sibi concesso plene usus est.

Scriptus est autem codex in membranis litteris quadratis singulis uocibus non distinctis ita ut praeter primas quasque quatuor uel quinque paginas, quae didascaliam periocham prologum initium fabulae continent, et praeter extremam in qua quaeque fabula finitur paginam, singulae uersus uicenos quinos habeant, nisi insolens uersus extensio dissectionem flagitabat: id quod in Andriae reliquiis semel, in Eunucho quinques, in Heauton timorumenos decies, in Phormione

¹⁾ Haec Boëthiana et ipsa a B. Bembo scripta sunt.

sedecies, in Hecyra sedecies, in Adelphis undecies, si recte computauimus, factum est. Bis scripti sunt Andr. V 4, 17 et Hec. III 2, 24: omissi (praeter Ad. III 5, 54, quem et ipse exulare iussi) septemdecim: Eun. I 2, 108. III, 3, 22. IV 4, 32^b. Heaut. prol. 48. 49. I, 1, 63. 122. II 1, 12. IV 8, 17. Pho. I 3, 20. II 1, 10. 11. 12. IV 3, 30. Hec. II 1, 30. V 2, 25. Ad. I 1, 9.

Litterarum formae quales fere sint non plane quidem, sed satis perspicitur ex imitationibus, quas C. Cocquelines in praefatione editionis suae (Romae 1757) p. IV et Silvester in Palaeogr. II 97 repraesentant. Proxime accedunt, quamquam magnitudine cedentes, ad ductus Vergilianarum schedarum Vaticanarum, quas Ribbeckius Prolegg. Vergil. tab. III imitandas curauit, et communi peritorum iudicio saeculi quarti uel quinti esse putantur. Rara sunt compendia, atque, ubi a Q. pro QUE (etiam in formis quales sunt NEQ.O sim.) saepissime adhibito recesseris, uix ultra lineolam pro M finali positam (ut CLANCULŪ) et colligationem N et T (ut FERUNT), perraro et illas admissas, procedunt. Magna intercedit similitudo inter I et E nec non F et L et T, ut multis locis utram litteram exarauerit librarius discerni nequeat.

Scaenarum initia indicantur binis uersibus superscriptis, quorum priore nominibus personarum graecis litteris rubris — et primis quidem et extremis ordinis alphabetici — exaratae notae, quibus per scaenam utitur librarius, praemittuntur, altero item rubro colore picto earum characteres indicantur: nisi quod ter (Hec. V. 2. Ad. II 1. III 3) *χωροῖς προσώποις* nota non est addita. Ordo autem personarum in his indicibus fere semper idem est, quo in dialogo sese excipiunt: ut, ubi ab ea consuetudine deflexum est, vix sine causa factum id esse putandum sit. Et commoditati quidem consuluit cum eiusdem characteris personas coniunxit librarius Eun. V 8. Heaut. IV 4. Pho. IV 5. V 8. [V 9.]. Ad. III 4: tum quas priores in scaena commemoratasprehendit (non

loquentes), priores in indice posuit Heaut. II 3. IV 7: porro non sine auctoritate librorum Eun. V 8 Thraso Gnathoni, Pho. V 9 Chremes Phormioni praemittitur: denique Eun. III 2. IV 3. Pho. II 3 (ubi quidem Demiphonis aduocatorum per hanc scaenam non loquentium nomina illi adhaerent) Ad. V 2, quamquam iam testes codices non habemus, facile fieri potest ut alia fuerit olim aliorum iudicio personarum distributio. In eis autem locis qui restant, Heaut. V 5. Pho. II 1. Ad. [II 3]. II 4 non possumus non librarii indiligentiam agnoscere. Nos in distinctione et inscriptione scaenarum optimi codicis memoriam secuti sumus: neque nos paenitet Antiphilae honestae uirginis honori non eo consulere uoluisse quod Heaut. II 4 mulieris, non meretricis caractere insignitam eam induxerimus: nescimus enim an non illi characteres ad ornatum scaenicum spectauerint.

Correctorum manus, si pauca additamenta praetermittimus scholiastarum¹⁾ duae uersatae sunt in codice. Et *antiqua* quidem bis in Andriae reliquiis, saepe in Eunuchō, raro in Heautont., numquam in tribus ultimis fabulis (nam Pho. II 1, 23. Ad. III 2, 50. IV 5, 64 iam uideo de primae manus correctione non fuisse dubitandum) ita, ut vel apertos uel qui ipsi uiderentur lapsus calami tolleret uel lectiones recensionis Calliopianae substitueret, raro suo Marte aliquid auderet (Eun. II 2, 37. II 3, 15. 44. III 1, 60. III 5, 13. IV 2, 12. IV 3, 9. 21. IV 7, 34. 41. V 1, 15. V 2, 7. 69. Heaut. III 3, 22). Ubi inter lineas correctum est, nonnumquam utrum a prima an ab antiqua factum sit discerni non potuit. Sed ubi in exitu uersuum uocabula addidit a pr. m. omissa,

¹⁾ Scholia codicis Bembini publici iuris feci in Herme uol. II p. 337—402: pauca addidit, de multis rectius retulit Guil. Studemund in Fleckeiseni Annal. philolog. vol. XCVII. XCVIII. (1868) p. 546—571: cui doleo satis magnum numerum errorum typothetae corrigendum relictum fuisse; sed mihi plagulae corrigendae — et difficiles erant correctu — non sunt transmissae.

facile apparet ductus esse eius qui non solitus fuerit maiusculis scribere: atque atramentum idem mihi uisum est quo in summa margine fol. XXII^a repetitur Eun. IV 7, 1 minusculis exaratus a manu saeculi X^{mi} uel XI^{mi}: qua in re nisi falsus sum, consequitur illo tempore nostrum codicem non subductum oculis hominum in umbra delituisse, sed simul cum alio exemplari Terentiano lectum esse ab homine docto.

Valde autem inuerecunditer et prorsus impudenter in uenerabili codice, referto illo quidem etiam post correctoris antiqui curas innumeris mendis, grassata est saeculo decimo quinto non prius *correctoris recentis* manus, quae non solum lineolis angulatis diffuente atramento interiectis distinctionem aliquam inducebat, sed etiam ipsas litteras transformauit uel inductis maiusculas suas inelegantes primam manum infelicitate imitantes superposuit atque adeo non detrectauit totos uersus uel partes uersuum radendo plane tollere mutationes suas substitutura.¹⁾ Substituit autem sua ex codice, qui ad familiam Victoriani et Decurtati pertinebat, sed aliquam partem ad integram recensionem Calliopianam correctus erat: quod cum facile ex uaria lectione subiecta intellegi possit, uisum est haec exempla perspicua congerere²⁾ Eun. II 2, 8. II 3, 72 (cum **E** solo) II 3, 81. III 1, 45. 55. V 2, 55. V 8, 26. 30 (cum **E** solo). Heaut. II 3, 78. 129. III 1, 5. 54. 64. 75. III 3, 1. Pho. I 3, 12. I 4, 11. II 2, 12. 15. III 2, 9. IV 3, 63. 70 (cum **E** solo). V 9, 25. 42. Hec. I 2, 102. III 1, 1. III 5, 45. IV 1, 8. IV 2, 8. IV 4, 3. Ad. I 1, 46. 52. I 2, 28. (II 4, 4). 17. (IV 4, 23). (IV 7, 26). 28. V 3, 68. V 4, 23. V 5, 2.³⁾ Ex in-

¹⁾ Atramentum correctoris recentis idem mihi uisum est quo in margine f. XCIV^a post indicem Hec. V 3 scriptum est „Ego frat' Venoni³us“

²⁾ Locos, quos uel a manifestis librarii erroribus liberauit uel ad consentientem recensionis Calliopianae memoriam mutauit corr. rec., enumerare noluimus.

³⁾ Paucis locis lectiones Donati, quae in **D G** non erant receptae,

tegra recensione Calliopiana (contra **DG** uel alterutrum) correctum est his locis: Andr. V 4, 47. Eun. III 3, 13. V 8, 15. 32. Heaut. II 3, 64. 92. III 1, 29. III 2, 16. Pho. II, 1, 54. (II 3, 22). III 1, 15. III 3, 7. IV 3, 63. Hec. II 2, 18. Ad. II 3, 9. (III 4, 19). V 3, 68. V 7, 8. Nostrorum denique codicum nullius auctoritate accedente mutationes inuectae sunt Andr. V 3, 26. V 4, 25. Eun. II 2, 55. II 3, 29. III 2, 31. III 5, 10. 22. IV 3, 6. 21. IV 6, 29. V 8, 13. 32. 49. Heaut. I 1, 20. 63. 93. I 2, 12. 33. (37). II 1, 13. II 3, 14. 91. 112. 127. III 1, 6. 19. 94. III 2, 35. 40. 47. 48. III 3, 9. 34. IV 1, 7. 13. IV 3, 18. IV 5, 15. (29?). V 2, 48. V 5, 6. Pho. prol. 12. I 2, 25. 28. I 4, 11. 35. II 1, 56. 65. 76. II 2, 18. II 3, 48. III 1, 12. III 2, 22. 41. III 3, 28. IV 3, 6. 56. IV 5, 1. 12. V 2, 3. (V 3, 25. V 4, 2). V 5, 6. V 6, 9. 17. 38. V 8, 16. V 9, 22. Hec. (I 1, 7). II 1, 25. III 1, 17. 33. III 5, 12. 23. 28. 44. 55. IV 1, 45. Ad. II 1, 31. II 2, 27. III 3, 11. 70. III 4, 6. 18. IV 7, 5. V 3, 67. (68). V 7, 15. Undecumque haec hausit corr. rec. (bis facit cum Eugraphio, Pho. II 1, 56. Ad. III 4, 18), ter tantum solus uera restituit (Eun. III 5, 10. Heaut. IV 1, 13. Hec. III 5, 28), raro uiam emendationis iniit (Heaut. I 2, 37. Pho. III 3, 28. Hec. III 1, 33) uel haud improbabilia intulit (Heaut. I 1, 93. I 2, 33. V 2, 48. Pho. II 1, 76. III 2, 22. IV 3, 6. V 6, 9).

Nos, quamuis exiguum harum emendationum, si dis placet, pretium esse appareat, omnes tamen exscripsimus et minusculis litteris excudendas curauimus.¹⁾ Bis membranae parte

uel eius interpretationes intulit: Eun. II 3, 11. (72). III 5, 53. Hec. IV 1, 32. (IV 4, 43?).

¹⁾ In Hec. et Ad. nonnumquam correctorem ipsum tentaminum suorum paenituit ita ut iterum ea sustulerit. Quas retractationes cum in uaria lectione praetermiserimus, hic tamen, ne quid desideretur, componere eas uisum est. Itaque correctum erat Hec. IV 3, 3 **ΙΔΕΜΚΟΨΙ**

^{hoc} FECERIS	^(ac an ie?) 4 FÛAT	^f 8 ACTURUS	12 NESCIO	IV 4, 3 MATER
QUAE	11. <i>f. notam add. ante</i>	MUTATIO	21 FÏLÏMETTIBHLLAM	27
^{es} PATER	34 SESE	Ad. V 2, 11 UÏLLIS	V 3, 11 ADEOEST	17 ^{non} NAM

uacua relicta usus est corr. rec., in qua disticha nonnulla perscriberet solitis maiusculis nulla distinctione uerborum adhibita. F. XCVI^a post exitum Hecyrae haec sunt:

Quis deus hoc medium flammabit crinib. aurum —
aurum significat uilius esse rosa ¹⁾

F. XCVII^a (quod quidem duodecim priores uersus prologi Ad. continet) haec leguntur:

Fabula constituit toto notissima mondo
gorgoneos uultus saxificumque nefas
hoc monstrum natura potens nouitate ueneni
ex oculis nostris iusserat esse malum
hanc auro genitus iouis ales pre sole diua
mactans erato conspicit ingenio
diriguit mirata necem fatumq. ueneni
uertit et in morem decidit ipsa lapis
sic presens absensque simul cecumq. uidendo
ludit et ignaros apetor ab oste redit

Tantum de correctoribus. Primae autem manus lectiones ut omnino pro huius editionis fundamento habuimus, ita etiam in *orthographia* eam ducem secuti sumus, quantum id fieri potuit. Itaque, ut plenum cornu promiscue effundamus, constanter dedimus *nihil, uehemens, cuius, cui* (item composita, nisi quod *quoiquam* Pho. V 7, 4), *cur, suspicio, conuicium, accerso* uel *adcerso*, fere constanter *mihi* (*mi* Heaut. IV 1, 3), *cum* (*quom* Pho. V 6, 8. Ad. II 3, 1. III 1, 9. *aecum* seruare poteramus Andr. V 3, 30. Eun. II 3, 95), *prehendo* (*prendo* Pho. IV 3, 15. *comprenderi* Eun. V 1, 20): mancipauimus nos auctoritati codicis in uocali secundae et tertiae personae

18 INTEROMNIA	23 DUO	34 AMBORUM	38 IMPUNERE	42 SCIREET
^{sc}	^s	^{ips}	^{face}	^s
ⁱ		^c	^{tuc}	
43 TUDE	54 EGO	58 ILLI	59 ISUIDERO	

¹⁾ Carmen est in Anthologia Meyeri n. 1141: discrepat noster in his: 2 in dumis sentib. 3 amantis 4 Martem 5 quit lasciuae 6 ponere corda potis 7 queras ignis 8 Set preueat 9 erba

uerbi auxiliaris post uocales et M tollenda uel seruanda (sed in eo non obtemperauimus, quod terminationis UM consonam finalem sustulit Eun. III 5, 64. V 4, 37. Hec. III 5, 7. Ad. II 2, 23), in medio sono U et I litterae exprimendo (non recepimus *uitiperandus* Pho. III 1, 1), in E vel O post U scribendis, in accusatiui terminatione IS uel ES eligenda (itaque Ad. V 4, 26 *posterioris* restitue: sed in nominatiuo IS spreuimus Eun. prol. 20. Pho. V 8, 83. V 9, 19. Ad. III 4, 57), in particula interrogatiua affixa ante uocales uel plene NE uel sine uocali adhibita (falso affixa nonnumquam erat expellenda ut Andr. V 6, 11. Eun. I 2, 82. (V 3, 10.) V 8, 23. Pho. V 9, 44. Ad. V 1, 8. Heaut. IV 7, 2.), in dentalis finalis gradu uel medio uel tenui ponendo (nisi quod non satis constantes fuimus in tertiae personae uerbi D admissa Eun. II 3, 51. Hec. I 2, 114, exclusa Eun. V 3, 10. Heaut. V 2, 14. Ad. I 2, 24.), in praepositionibus uerborum compositorum uel assimilatis uel non assimilatis (sed extra compositionem spreuimus *of factum* Heaut. V 2, 3, *op peccatum* V 2, 37, non ita *at te* Ad. II 1, 32), in *tanquam* uel *tamquam* (sed Pho. I 2, 15 *Tam quam* diuisimus cum Bentleio), *iamdudum* uel *iamdudum* et similibus praeferendis, in liquida geminanda in *clientellam* Eun. V 8, 9, *tutella* Hec. prol. II 44, *ganneum* Ad. III 3, 5 (quamquam *ganeos* (sic) extat Heaut. V 4, 11: non recepimus *anhellantem* Hec. V 3, 25, neque ausi sumus simplicem admittere in *gero* Heaut. V 4, 10), in *cottidie* uel *cotidie*, *exspecto* uel *expecto* et similibus, *tantopere* uel *tanto opere* recipiendis (non admisimus *tantocius* Heaut. IV 8, 26), in praepositionibus *a ab abs aps* et *e ex* ponendis (*e me* restitue Heaut. III 1, 2. Pho. V 1, 38), in *hoc* pro *huc* seruando, in *haut* uel *haud* uel *hau* (quod quidem praeter Hec. IV 2, 15 non legitur) exhibendis, in Y graecorum uocabulorum seruando, in terminatione participiorum UNDUS uel ENDUS eligenda (nisi quod in quarta declinatione constanter IUNDUS dedimus): neque singulis exemplis extantes formas *coieci* Hec.

I 2, 57, *gongrum* Ad. III 3, 23, *posquam* Hec. I 2, 86, *prosus* Hec. IV 4, 51 (*prorsum* pro *prosum* erratum est Eun. II 2, 27), *isdem* nominatiuum singularis Heaut. V 1, 23 obliterare uoluimus: fortasse Eun. prol. 10 in *Thensaro* seruandum erat ut in titulo fabulae Luscii. Contra aequabilitati nimium consulimus pro *percunctatum* Pho. II 4, 22 scribentes, ut septies codex praebet, *percontatum*: tum non ferentes *ne* pro *ni* Eun. IV 4, 43. Pho. I 3, 18. III 3, 14 neque *ni* pro *ne* Pho. prol. 31. Ad. II 4, 18 positum: porro si Ad. I 1, 2 *ierant* et Hec. V 3, 15 *audierit* producta antepaenultima omnium librorum testimonio firmata esse reputaueris, ne Pho. IV 1, 7 quidem *audieras* (sic **A** cum **DG**) reiciendum fuisse apparet. Neque *qui* datiuus Pho. III 2, 29 (cf. Donat. in Andr. I 1, 140) et *iniecit* praesens Ad. IV 5, 76, *nollis*, *mallim* coniunctiui Eun. II 2, 41. Pho. IV 3, 53, *ostat* compositum Eun. III 2, 30, *cotio* contractum Pho. II 2, 32 (cf. *noisses* II 3, 35) alia de causa exulant, nisi quia sola sui generis exempla essent. Paenitet me quod prae *eis* datiuo et ablatiuo pronominis semper spreui *is* (Eun. I 2, 88. Heaut. I 1, 69. Pho. I 2, 28. Hec. V 1, 29: mutandum erat Eun. II 2, 19 Ad. IV 5, 37), non ita quod *iis* (Eun. V 5, 31. Heaut. III 1, 92. Pho. I 2, 76. V 2, 6. V 3, 6. Hec. V 2, 21. Ad. V 4, 16) et *ii* nominatiuum (Pho. I 1, 7. Ad. prol. 23) pro *ei*. Nam in I simplici et geminata peccare solet scriba in utramque partem: quippe qui et fere ubique genetiuos nominum secundae declinationis in **IVS IUM** excurrentium duplici **I** instruat et nonnumquam uerbi *eundi* imperatiuum *ii* et semel, non plus, ni fallor, *dii* (Andr. V 6, 9) praebeat, et una dempta non solum saepissime perfecta compositorum uerbi *eundi*, sed etiam in nominatiuo plurali exhibeat *cuppedenari cetari lani* (Eun. II 2, 25. 26, ubi cf. Eutyches), *fili* (Pho. V 3, 6), in ablatiuo *ingratis* (Eun. II 1, 14) et *gratis* (Ad. IV 7, 26). Dubitari poterat, an pro *nunc* posita *nun* (Eun. I 2, 80. Heaut. V 3, 7) et *num* (Eun. I 1, 1. Heaut. prol. 10. Hec.

II 1, 8. V 1, 37. Ad. III 1, 3) consilio scripta essent a librario: sed cum manifesto errore *nunc* pro *num* (Eun. II 2, 41. III 5, 1 *bis*. Pho. II 4, 8. III 2, 24. III 3, 30. V 6, 6. Ad. IV 5, 63) illatum sit, culpam potius scribae agnoscere uoluimus. In secunda persona perfecti cum et syncopatae et plenae formae utraeque vel recte uel falso adhibitae sint, uersu exigente et plenas syncopatis substituimus (Eun. II 3, 85. V 6, 16. Pho. II 1, 72. Ad. IV 3, 13) et syncopatarum pronuntiationem etiam scribendi ratione expressimus (Eun. II 2, 10. V 1, 16. Heaut. III 1, 20. 27. III 2, 16. IV 6, 12. V 1, 18. V 5, 15. Hec. II 2, 9. IV 1, 45): item Hec. II 1, 38 *adsimulauerit*, Ad. I 1, 30 *insuerit*, Hec. V 4, 5 *dixe* reposuimus, Heaut. V 2, 48 *iusse* ex deprauata scriptura eliciuimus. Et cum *diuiti* non nisi in exitu uersus tribus syllabis efferre poëtae placuerit (Pho. II 1, 46), contra librarium *ditias ditiis ditiolibus* scripsimus Heaut. I 2, 20. III 2, 16. Pho. I 1, 8. Ne in exitum quidem uersuum quadrisyllabum *periculum* eiusue casus admisit poëta: quod contra codicem trisyllabum oculis subiecimus Eun. III 2, 23. Heaut. I 2, 36. V 2, 27. Pho. I 2, 8. II 2, 12. 19. V 8, 40. Hec. III 1, 46. V 1, 41. Ad. II 2, 32. Neque reliquimus *habesne uidēsne* formas, ubi metrum *haben uiden* flagitat (Eun. IV 4, 7. V 1, 20). Item in imperfecto quartae declinationis semel tantum concedente (Hec. I 2, 103. cf. Andr. I 1, 63), semel cogente metro (Pho. I 2, 33) uocalem copulatiuam E in IEBAM seruauimus: contractam formam, quam librarius Pho. IV 1, 16. IV 3, 37. Hec. prol. II 8 admisit, reuocauimus Eun. I 2, 33. 75. IV 4, 33. IV 5, 10. V 6, 3. Heaut. II 3, 68. Pho. III 2, 44: item *rediebat* Hec. I 2, 96 sustulimus et ubi *aiebam* duabus syllabis pronuntiandum erat (tres implet Andr. V 4, 27. Heaut. V 1, 51. V 2, 7), uocalem copulatiuam eiecimus (Pho. III 1, 16. IV 1, 6. Hec. II 1, 41. Ad. IV 2, 22. IV 6, 5).

Constanter autem recessimus a consuetudine codicis in eo quod—numquam non monito lectore, nisi in indicibus scae-

narum — non tulimus U geminatam. Praeterea nonnulla, quae ex mala consuetudine iuniorum irrepserant, erant eliminanda: sic, ut de E pro AE et AE pro E, de B pro U et U pro B positis, de nasali falso in nominatium et ablatium primae declinationis et in ablatium tertiae ascita, de accusatio secundae ablatio substituto atque de ablatio accusatiui uicario, de T tertiae personae sing. uerbi suppressa, de terminationibus tertiae personae sing. et plur. inter se confusis, de uitiis ex sibilantis pronuntiatione ortis, de *cum* pro *con* et *con* pro *cum* adhibitis taceam, haec remouenda erant: in compositis *di* pro *de* praefixum (Eun. II 3, 24. V 8, 37. Pho. V 6, 16): geminata consonanti scripta *repperio* (Heaut. II 3, 98. III 2, 22. IV 1, 46. Pho. I 4, 1. Hec. II 1, 3. IV 4, 40) et *opperio* (Pho. V 3, 33): simplici D scriptum *reduco* (Hec. III 3, 31. 43. III 5, 3. Ad. V 3, 44. falso reliqui Pho. I 2, 36): aspiratum *his* pro *is* (Andr. V 4, 32. Eun. I 2, 125. Pho. II 4, 21) et *habeo* pro *abeo* (Heaut. V 1, 55. Hec. IV 2, 10. Contra aspiranda erant *ora* Eun. II 3, 50, *orsum* Hec. III 4, 36, in media uoce omissa est H in *moeco* Eun. V 5, 22, addita in *Dorchio* Pho. I 2, 102: *pulcher* numquam non aspiratur): *reliquos* pro *relicuos* (Eun. II 2, 9. V 5, 26. Heaut. I 2, 19. Hec. III 5, 40. IV 2, 11. Ad. III 2, 48. Genuina est scriptura Pho. I 1, 3. Hec. IV 1, 55): *multis modis* pro *multimodis* (Heaut. II 3, 79. Pho. III 1, 1. Hec. II 3, 7. Seruatum est compositum Andr. V 4, 37): denique raro occurrentia *oportunus* (Eun. V 8, 47. Ad. III 2, 24), *obtabit* (Heaut. IV 5, 8), *atquin* (Pho. II 1, 33), *milies* (Eun. III 1, 32), *nata* (Hec. IV 1, 57). Neque participii praesentis terminationem sine N tulimus (*abies* Eun. V 1, 14. *indiliges* Ad. IV 5, 50: neque *trastulit* Hec. I 2, 94: contra secunda praesentis nasalem asciuit Eun. III 5, 11 *adspectans*) neque pro N finali positam M in *forsitam* Andr. V 5, 1. *ituram* Eun. III 2, 9. *audim* Hec. I 2, 3. *saluam* III 2, 18. *illam* Ad. III 4, 2: uel adeo in *columem* Pho. II 1, 57 et *linem* Hec. III 2, 18.

D Antiquitate et dignitate proxime ad Bembinum accedit codex VICTORIANUS Faërne h. e. Laurentianus XXXVIII 24 saeculi non, ut Bandinio uisum est, undecimi, sed decimi uel adeo noni, possessus olim a Petro Victorio, ut ipse narrat in Epistula ad Carolum Borromeum Cardinalem praemissa editioni Faërne: cui cum eum Romam misisset Victorius, sine dubio iactura quam codex Basilicanus quaternione sexto amisso fecerat, ex eo sanata est. Aliorum hominum nomina quae in membrana cum ligatura cohaerenti perscripta erant nunc erasa sunt: restant duae tantum possessorum notitiae

1, Questo libro è di gânozo d'atonio dipuceoⁱ

2, hic terētius est Laurentii petri cofmi de medicif qui inuen[] reddat qa ūm fecit [] proprius terētius.

In eadem membrana recenti recta 'Terentii opus', uersa 'Tenentius' (*sic*) scriptum est ab eadem manu, quae in primo folio antiquo satis modeste haec tradidit

Terentij opus i pergameno uetustissimū:

qđ dicitur ab ipso Teretio scriptū.

Eademque in membrana recenti epigramma „Natus in excelsis“ (845 in Meyeri Anthol.) addidit et repetiuit Argumentum Andriae in codice ipso oblitteratum.

Constat codex ex XXII fasciculis, quorum tertius, quartus, ultimus terniones sunt, reliqui quorum quidem signaturas uidi quaterniones: de eis foliis, quae inter septimum et decimum quartum quaternionem intercedunt, propter ligaturam non potui iudicare, nisi quod ad locum perturbatum Phormionis (u. in I 4, 29) enotaui foliis 101—108 quaternionem effici. Duo folia, quartum et quintum (u. in Andr. I 1, 71) reliquis paululo recentiora sunt.

Fol. 1^a olim index fabularum, quem C. Sulpici periocha Andriae excipiebat, scriptus erat: nunc ille fere euanidus est, ut haec equidem legerim

P. TERENCE COMEDIAE

VI ANI E EUNU

CHVS. PIRMIUS HE ONTUMO

R. MENOS HECYRA TER

O?

B

IENTUM AND

Ex duodecim autem trimetris Sulpicii uix quicquam legi poterat. V. 2. 3. 4 fabulas eodem ordine enumeratas fuisse apparet quo in codice se excipiunt: Andria Adelpheus Eunuclus Phormio Heauton timorumenos Hecyra: tum quid praeter 'feliciter Calliopo' infuerit dolendum est quod nescimus. Exit Hecyra 'sexta fabula' in Q. XX^{mi} f. tertio recto subscriptione addita CALLIOPUS RECENSUI, a qua diuulsum est quod satis mire olim additum fuerit BONO SCOLASTICO, in eodem folio uerso praemissum indici

PRISCIANI . UD. GRAMMATICI

CAESARIENSIS . DE METRIS FABULAR

TERENTII. ET ALIORUM COMICORUM

Sequitur is libellus Prisciani usque ad „restituere musicae locum“ (p. 426, 12 K.), resecto exitu qui graeca exempla tenet. Excipit nescio quod edictum („Anonymi explicatio quarundam notarum antiquarum“ ait Bandinius) inc.. „In multis illud oratoriū nom“, desinens in longa subscriptione quam non exscripsisse me paenitet. Tum Senecae epistula CXX dimidia: „SENECA LUCILLO SUO SALUTEM. Epistola tua per plures quaestiunculas“, des. „aduertitque in se omnium animos. FINIT EPISTOLA SENECAE.“ Denique epistula de rebus astrologicis „PETO SIRIS NEC HEPSE REGI SALUTEM. De his quae a me ad humane uite cautelā“, des. „aduerfa omnia prouenient. EXPLICIT.“ In inferiore pagina inter rasuras haec sunt DIIS LUNAE CUM NUMERIS SUIS.

Exaratus uidetur codex non una manu, sed duabus minimum, quae mutuas tradebant operas, ita ut et altera

B*

alteram exciperet et ab altera scripta corrigeret et glossis instrueret¹⁾: sic, ut exemplo utar, Heaut. prol. 48 manus ab ea quae eo usque scripserat diuersa post *preciū* excipit, eadem omissum a priore *possit* u. 47 ab initio uersus supplet, eadem scholia addit. Correcturis autem magis est refertus codex quam ullus alius Terentianus quem uiderim: in quibus cum eiusdem aetatis et inter se persimiles sint amborum scribarum ductus neque ex atramento semper, uter correxerit, cognosci possit, nolo spondere recte a me ubique *primae et secundae manus correcturas* discriminatas esse: quae nomina iam apparet aliter atque uulgo fieri solet adhibita esse. Atque cum iam externa signa non sufficiant ad manus librariorum discernendas, ne ex natura quidem emendationum certum criterium de earum auctoritate repeti potest. Nam cum exemplar, ex quo codex transcriptus est, recensionem integram Calliopianam exhiberet correctam ex Donato, potuit is, qui nostrum relegit, uel omissas prius Donati lectiones postea inserere uel reprobatis Donati lectionibus ad primam archetypi manum redire uel — id quod saepe factum uidetur — adhibito alio apographo recensionis Calliopianae non correcto a lectione prius praelata deflectere. Accedit alia difficultas quam cum fere omnibus reliquis Calliopianae recensionis libris participat noster, quod plerumque quidem emendandae litterae rasuris (quarum incredibilis est multitudo in nostro) deletae sunt, saepe tamen seruatis emendatio superscripta est: ut nonnumquam uerene ea sit emendatio an interpretatio discerni non potuerit.²⁾ Praeterea hic illic manus saeculi XV^{mi} (*corr. rec.*) in codice uersata est.

¹⁾ Eodem minio, quo personarum notae pictae sunt, f. 66^b ad Eun. II 3. 74. 75 in margine scripta sunt haec „Omnia uin|cit amor Henricu|iuuenif.“ F. 99^a pone Pho. I 3, 5. 6 est „barief“: quod quid sibi uelit non magis expedio quam quid illud „diafter“, de quo u. in Andr. I 2, 29.

²⁾ Inter glossas scholia nonnulla *Donati* reperiri indicaui in Herme

Prologum in singulis fabulis antecedit argumentum, excipit didascalica: nisi quod Andriae nulla est didascalica, ante Eunuchi prologi u. 30., a quo eius initium fit, nihil restat nisi inscriptio ARGUMENTUM, id ipsum autem desideratur.

Versuum distinctio seruata est in prologis constanter, raro in comoediis: sed initiales magnae uersuum in archetypo descriptorum memoriam nonnumquam reuocant.

Personae aequae atque in Bembino litteris graecis rubris, quae in indicibus praemissae sunt nominibus, distinguuntur solent. (Initiales, ut in reliquis libris Terentianis, adhibitae sunt Eun. I 1. II 3. III 1. 2. 3. (4.) 5. IV 1. (2.) 3. 4. 5. 6. 7. V 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Heaut. I 1. (IV 2). (V 5). (Ad. II 1. V 8).) Et satis quidem frequenter in notis **D** consensit cum **A**, praesertim si quam facile ϵ cum Θ uel Φ , **I** cum **Z**, **A** cum Δ confundi potuerit reputes (u. Andr. V 5. Eun. I 2. II 1. Heaut. I 2. II 1. 2. 3. III 1. 3. IV 1. 5. 6. Hec. III 1. Ad. I 1. 2. III 5. IV 2. V 1. 3. 4. cf. V 7), longe tamen frequentior est dissensus, ut non ausim pro certo affirmare grammatici alicuius positione notas illas inuectas esse.

II p. 338. Eis quae in annotatione critica exscripsi (Andr. [III 2, 27]. IV 3, 5. V 1, 6. 20. V 4, 38) haec addenda sunt: Andr. V 1, 20. *Scdm donatum tum' in usu non scribitur f' subauditur.* V 4, 9 lactas: \dagger *iactas scdm donatum* (sed Donatus noster enarrat lactas). ib. 16 si crito est hic (sic cum **EGV**); *sic .f. crito e hic mitte scdm donatum.* hic enim chremes tradit illum ab iracundia dicendo sic cum *ee*. ib. 36. Sane: *at ne scdm d.* V 5, 7 *In aliis libris davi persona hic infertur scdm. donatum.* Eun. I 2, 120 me finxisse: *du feci quae dixi contra eu.* *at dixisse scdm d.* II 1, 14 ingratus: \dagger *ingratis .i. non ultro scdm donatum.* ib. 16. nimis me indulgeo: *sic ueteres qd nos mihi scdm d.* Neque dubito quin qui dedita opera alias Donati reliquias in codice scrutetur non frustra laboraturus sit. — Etiam in scholiis triuialibus, quae saepe mirum in modum disiecta et a suo loco remota produnt, quanto-pere in archetypo Terenti uersus notis obnubilati fuerint, sunt malis mixta quaedam bona: grammatici laudantur Porphyrio, Seruius, Priscianus, Isidorus, auctores adhibentur praeter Horatium et Vergilium Liuius in prima decade 'ab urbe condita', Cicero, uelut in epistolis ad cassium, Iuuenalis.

Ceterum **D** litteras notis inseruientes etiam ex medio alphabeto (uelut *M N O II*) desumpsit.

Annotationis grammaticae nescio an uestigia relicta sint in paragraphi (*Γ*) et antigraphi (*Υ*) signis saepe adhibitis. A capite primi uersus scaenae antigraphus posita est Andr. V 6. Ad. II 2. 3. 4. III 1. 4. IV 6. V 7. (in indice scaenae Eun. II 3), paragraphus Ad. V 9. Eun. IV 1. 2. Heaut. I 1: ab initio uersus in media scaena interlocutore mutato illa Ad. II 1, 13. 29. II 4, 14. III 1, 22. 37. III 4, 55. IV 1, 45. Eun. I 2, 19. 50. 82. 98. 99. 117. III 2, 13, haec Eun. II 3, 22. Pho. II 1, 9: non mutato illa Ad. III 1, 76. V 3, 7. V 7, 18. V 8, 13. Eun. prol. 14. I 2, 66. II 2, 13. 19. II 3, 17. III 3, 22. III 5, 44, haec Eun. V 2, 41. Pho. I 2, 82: in medio denique uersu haec extant Ad. I 2, 13 *Υ denique*, 67 *Υ etsi Aeschinus*, III 4, 21 *ΥΒ. hem*, V 8, 12 *ΥΑ quid*, Eun. V 4, 29 *Γ uirginem*.

Quae significatio sit accentuum super singulas uoces Hec. V 4, 21 additorum, fortasse musices historiae periti expedient.

G Codex DECURTATUS, quem in Vaticana bibliotheca esse refert Faërnus in Eun. IV 4, 53, etiamnunc in eadem asservatur signatus n. 1640. Scriptus est saeculo XI^{mo} uel XII^{mo} in membranis, quarum hodie quinquaginta nouem supersunt, a manibus inter se diuersis, ita ut singulae paginae 27—32 uersus habeant sine distinctione metrica. Exciderunt duo folia post f. 35 (u. in Eun. V 2, 9) fere octo post f. 46 (u. in Pho. V 2, 14 et Heaut. II 3, 72), tria fere post f. 57 (u. in Heaut. V 5, 5 et Hec. I 2, 119), denique extrema post Hec. III 1, 29.

F. 1^a initio Andriae hic index praemissus est

TERENTII. AFRI. COMMOEDIE. N. VI. ANDRIA. ADELPHOE. EUN-
 U
 CHUS P^hORMIO. CAUTON TIMORUMENOS. B^hECYRA. FELICITER.
 CALLIOPIO. P. TERENTII. AFRI ANDRIA. INCIP. LEGE FELICITER

Sequitur epigramma „Natus in excelsis“ — „sic puto cautus erit“: tum ARGUMĒTŪ ANDRIAE. „Sororem falso creditam“ — „aliam carino coniugem.“ PROLOGUS. Finitum prologum personarum notis omissis excipit primi actus u. 1 „Vof iftec.“ In quatuor fabulis, quae non sunt decurtatae a capite, Argumentum, Prologus, Didascalia eodem ordine se excipiunt quo in Victoriano, nisi quod aequae atque in illo Andriae didascalia nulla est: in Eunuchō post u. 30 prologi Argumentum legitur: post Phormionis prologum tres uersus — tot didascalia implere solet — uacui relictī sunt.

Scaenarum initiis interlocutorum nomina maiusculis uel minusculis perscripta praemittuntur: eorumque initialibus per scaenam dialogus distinguitur. Additae autem sunt eae initiales in spatiis ab eo, qui uersus poëtae exarauerat, uacuis relictis: quae explendi officium ei, qui per alternas uices succedebat, mandatum fuit, idemque ea quae antecedens scriba absoluerat relegit et correxit, parem operam in eis, quae ipse conficiebat, a succedente expectans. Interpretamenta inter lineas et ad margines ascripta, magnam partem cum scholiis triuialibus recensitionis Calliopianae consentientia, eodem tempore et ex eodem exemplari, ex quo comoediae ipsae, ab eisdem librariis transcripta esse putanda sunt.

Fragmentum VINDOBONENSE (Cod. Philol. 263 = V in V Catalogo Endlicheri) sex membranarum est saeculo X^{mo} uel XI^{mo} scriptarum, in quibus exitus Andriae (V 4, 9—V 6, 17), tum, intercedente hac subscriptione:

P. TERENCE AFRI ANDRIA EX
i ce
 PLICIT^{us} Calliopus renfui INCI
 PIT ADELPHI: ARGUMENTŪ I
 N ADELPHOE

id ipsum argumentum atque, didascalia et prologo omissis, eius fabulae initium usque ad II 1, 4 SAN. *Ego istam in-*

uitis omnibus AES extant, metris non indicatis: interlocutores initialibus nominum significati sunt.

P PARISINUS ¹⁾, codex Regius Lindenbrogi, Guyeti, Dacieriae, nunc in Bibliotheca Imperiali Parisiensi n. 7859 (antea 290. 5572), olim apud S. Dionysium, ut testatum est f. 41^a extr. „Iste liber est de Sancto Dionisio in Francia“, membranaceus est saeculi decimi picturis ornatus, quantum ex delineatione ab amico facta colligo, longe elegantioribus quam Vaticanus et Ambrosianus, foliorum 176 antiquorum — praeterea et a capite et in exitu noua membrana agglutinata est: in illa est repetitum „Hic liber olim fuit S. Dionisii in Francia“ —, quorum a septimo inde quaterna in fasciculos colligata sunt — in Q. IIII. duo folia recentiora iniecta sunt, 29. 30 signata, u. in Andr. IV 5, 8 —: in ternione autem a quo incipit codex, bibliopecti culpa ita turbatum est, ut post f. 3., quod argumentum et prologi Andriae u. 1—19 continet, positum sit quartum id quod I 1, 82—132, quintum id quod I 1, 32—81, sextum id quod prol. 20—I 1, 31 tenet.

F. 1^a perscriptus est brevis tractatus de substantiae definitione Aristotelis. F. 1^b rubris maiusculis hic index

TERENTI AFRI
 COMOEDIAE N VI
 ANDRIA
 EUNUCHUS
 HEAUTON TIMORUMENOS
 ADELI ||| E
 HECYRA
 PHORMIO
 FELICITER CALLIOPIO

¹⁾ Videatur de hoc codice Silvester Palaeogr. II p. 154 sqq. Fr. Ritschl in Nouo Museo Rhenano uol. VIII p. 289. Equidem relata mihi ab Augusto Fritschio refero.

Sequitur minusculis scriptum notum epigramma, ita contractum

Natus in excelsis tectis Kartaginis alte

Romanis ducibus bellica preda fui

Descripsi mores hominum iuuenumque senumque

Que(?) quisquis tentat sic puta cautus erit.

F. 2^a poëtae imago pectore tenus in clipeo efficta, a duobus histrionibus sustentata, repraesentata est: superscriptum TERENTI.

F. 2^b armarium, in quo laruae tredecim actorum Andriae expositae sunt, pictum est.

F. 3^a post Argumentum, scriptum illud minusculis, non ut ante reliquas fabulas pictum rubro et atro colore alternante, prologi figura expressa est sine inscriptione.

F. 3^b prologi versus 19 priores scripti sunt, spatio sex uersuum inter u. 13 et 14 uacuo relicto.

Singulae paginae uicenis quinque lineis leuiter incisis distinctae sunt. Imagines singulis scaenis praefixae uersuum X—XIII spatium sibi uindicant, praetereaue, ubi finita scaena non satis supererat loci ad imagines recipiendas, extrema pagina uacua esse solet. Super et inter imagines binis uersibus maiusculis rubris nomina personarum cum characteribus picta sunt — archetypi memoria nonnumquam prae intellectione — itemque rubrae sunt initiales nominum, quibus per scaenas distinguitur dialogus. Versuum initia maiusculis ante lineas paulum excedentibus significantur. Nulla est uersuum descriptio Eun. II 2, 52—III 3, 9 neque in foliis recentioribus 29. 30.

Eodem ordine, quo in Andria, prologum praecedunt in reliquis comoediis praeter Eunuchum (cuius prologus diuulsus est (u. in Andr. IV 5, 8), aedícula et argumentum desunt) didascalía, personae in aedícula expositae, argumentum.

Correctorem ita a prima manu distinguit Fritschius ut modo „manui secundae“ modo „iuniori“ correcturas assignet,

praeterea etiam de „scholiastae“ opera testetur. Scholia refert in f. duodecim prioribus permulta esse, deinde rarescere, nonnullis locis plane deesse: scaenarum argumenta in margine enarrari.

In calce codicis f. 176^b librarius confessionem peccatorum atque ex ‚problemate arithmetico‘, de quo post Th. Mommseum (in *Nouo Mus. Rhen.* IX p. 298) nuper egit L. Mueller in *Fleckeiseni Annalibus* a. 1865 p. 217, uersus 15—22¹⁾ adiunxit.

C Ex eodem quidem exemplari atque Parisinus, sed ab homine Germano, ut uidetur, multo minus latine docto et metrorum imperito descriptus est saeculo decimo VATICANUS n. 3868, picturis et ipse ornatus, in membranis formae maximae XCII, quarum LXXXVIII priores (de f. 16 u. in Andr. IV 5, 8) in quaterniones undecim colligatae sunt. Parisios eum a. MDCCXCVII asportatum, Romam reportatum esse a. MDCCCXV in fronte indicatum est.

F. 1^b index praemittitur

P. TERENTI. ĀFRĪ

COMOEDIAE .N. VI.

ANDRIA

EUNUCHUS

HEAUTON TIMORUMENOS

ADELPHOE

HECYRA

PHORMIO

FELICITER CALLIOPIO

F. 2^a poëtae imago pectore tenus depicta est in clipeo, quem duo histriones personati tenent: in summo margine est inscriptio TERENTI.

¹⁾ Discrepantia a codice Einsidelensi haec est: 15 Quatuor 17 fuscata terni 18 hic 19 terni 20 hic.

F. 2^b uacuo relicto sequuntur f. 3^a laruae actorum Andriae depictae et f. 3^b eius fabulae argumentum.

Quatuor ultimis comoediis praemissa sunt didascalica, armarium, in quo per tres uel quatuor tabulas personae expositae sunt, argumentum litteris maiusculis scriptum, quod prologi imagine antefixa excipit prologium.

Andriae didascalica nulla est: Eunuchi didascalica seruata est, sed desunt argumentum et personarum aedica: prologum corrector saeculi undecimi in calce Andriae addidit.

Singulae paginae tricenos ternos uersus habere solent: sed imagines scaenarum initiis praefixae X—XIV uersuum spatium exigunt, itemque ut in Parisino, ubi scaena in inferiore folio finita non sufficebat figuris delineandis membrana, nuda remansit.

In scaenarum indicibus uerba quidem exemplaris cum fide expressit librarius, sed cum binos uersus, quos in illo personarum nomina occupabant, in unum plerumque — minio illum pictum — contraheret, saepe miris confusionibus imperitiam latini sermonis prodidit (u. e. gr. Pho. I 2. II 4. III 3. IV 1. 3. 5. V 8). Nos breuitati consulentes Vaticani testimonia Parisinis subiunximus, nisi ubi insignes illius errores notandi erant. (Heaut. II 3. 4. III 1. 2. 3 nihil de indicibus Vaticani in chartas meas retuli). Etiam per scaenas interlocutores rubris nominum initialibus discreti sunt.

Sripsisse se codicem testatur subscriptione Hrodgarius (u. in calce Phormionis): neque dubito quin quod ego manum secundam et scholiastam a prima manu discreui, id potius ita dicendum fuerit, Hrodgarium, qui etiam saepe inter scribendum errores animaduersos statim sustulerit, ipsum singula pensa correcturum retractasse eundemque postea addidisse scholiorum partem.¹⁾ Tum uero hic illic lector attentus eiusdem

¹⁾ Sic Andr. V 2, 22. 23 ea quae 'scholiasta' in margine ascripsit, iam in continuitatem uerborum erasa priore scriptura recepta extant a prima manu.

fere aetatis non potuit sibi temperare, quominus de suo quoque glossas adderet: certe in Andria praeter 'scholiastae' manum duae aliae deprehenduntur, quarum altera Donatum nonnumquam testem producit¹⁾, altera in uocabulis poëtae ex sermone plebeio et latinitate corrupta interpretandis potissimum sibi placet: sic Andr. I 1, 2 a manu eius, qui frustulos Donatianos inseruit, ascriptum est ad *adesdum*: *parelcon*, ab ea, quae mihi Hrodgarii uisa est esse: *dum prope ades*, a tertia eiusdem aetatis: *adiectio syllabica*. Ceterum bona pars horum scholiorum in reliquis codicibus recensionis Calliopianae redit. Denique manus quaedam saeculi XI^{mi} uel XII^{mi} in codice elaborauit ita ut argumenta scaenarum enarraret et praeter alia argumentum prosaicum Eunuchi (u. p. 89) adderet.

B BASILICANUS reclusus in Tabulario Capituli Basilicae Vaticanae membranaceus est saeculi decimi fasciculorum quatuordecim, quorum tredecim priores quaterniones sunt (uel potius fuerunt, u. infra), decimus quartus quinio, et nouem foliorum. Praefixus est quaternio continens in binis columnis scriptam a manu eiusdem aetatis partem Commenti Eugraphiani, porrectam illam usque in primam paginam codicis Terentiani uacuam ab eius librario relictam: sunt uero commentarii in prologos inc. ab Andr. 26 „*quas faciet de integro comoedias*“: post Phormionis prologum subscriptio est EXPLICIVNT EXPLANATIONES PROLOGORŪ. INCIPIT COMTŪ EOGRAFII IN ANDRIA: quod commentum exscriptum est usque ad actus tertii finem, ubi post uersum Vergilianum haec

¹⁾ Velut Andr. prol. 5 opera abutitur] *extra rectū usū* † *extra consuetudinem, Donat' Utimur fructu manentiū rerū. Abutimur cū depdm9. 11. non ita] Donat' ualde II 3 in. hic incipit alia scena teste donato III 5, 3 futtili] Futile uas a fundendo hoc quod continere non potest. ideo homo futilis.* Etiam Priscianus non ita raro testis adhibetur.

addita sunt: & *dicim⁹ ulciscor aduersariū t' ultionem capio de aduersario.*

In codicis Terentiani f. 1^b rubris maiusculis index est

P. TERCII AFRI COMOEDIAE

N: VI: ANDRIA: EVNVCHVS:

HEAVTON TIMORVMENOS

ADELPHOE: HECIRA: PHORMIO:

FELICITER CALLIOPIO

Infra poëtae imago pectore tenus delineata in clipeo a duobus histrionibus personatis tenetur.

F. 2^a aedacula cum tredecim larvis Andriae personarum picta est.

F. 2^b continet ARGUMENTUM ANDRIAE et prologi initium: prologi figurae delineandae uacuum spatium relictum est: nec non per totum librum et aediculis et actoribus ante singulas scaenas pingendis destinata membrana intacta est, ut saepissime XXVIII uersuum, quem singulae paginae recipere solent, numerus non impleatur. Sextus quaternio excidit: quam iacturam reparabat homo saeculi XV^{mi} in septem membranis interiectis ea quae exciderant supplendo (u. in Eun. V 4, 15. Heaut. II 2, 1). In calce codicis haec sunt disticha

OPTIME PASTORUM PRINCEPS NE SPERNE TUORUM

SERUORUM UOCES PETRE PRECOR HUMILES

EXIGUUM MUNUS TIBIMET QUOD FIDUS ALUMNUS

OFFERT ITERIUS SUSCIPE NUNC MINIMUS

KARE NIMIS FAMULI DONUM NE TEMPNE FIDELIS

TU UENERANDE SACER MI RAINARDE PATER

QUI MERITIS TANTUM SOLIS DE LUMINE QUANTUM

FULGET IN ORBE DIES AC PIETATE NITES

DOCTRINAE CUI SIT PROPRIO DE PECTORE QUICQUID

POST REPUTO DOMINUM SEMPER UBIQUE PIUM

CUIUS AMOR NOSTRAS FOUEAT MENTES REUOCANDO

CUM PRECIBUS SUPERAM ORO PIIS PATRIAM: V

Personarum quae in singulis scaenis agunt nomina imaginibus additurus omisit scriba, nisi quod de suo ab Andr. I 1—III 4 suppleuit. Metrorum distinctio nulla est. Correctoris (quem **B**² significauī) et scholiastae curae eiusdem temporis sunt neque semper dignosci poterant. Scholiorum genus duplex est. Nam et per totum codicem glossae interlineares et breues adnotationes, quae magnam partem cum triuialibus consentiunt, dispersae sunt, et ex Eugraphii Commento excerpta usque ad f. 55^b (Heaut. III 1 fin.) ab initio rara, tum densiora in margine ascripta sunt, ne eis quidem, quae in quaternione praefixo paulo largiora exarata sunt, exceptis.

Ut autem huius codicis, quem certissimis indiciis constat nihil esse nisi *apographon Vaticanum* (**C**) — exceptis foliis recentioribus 44—50, quae de Victoriano descripta esse apparet — non secluderem uarias lectiones, ideo factum est, quod non satis plene propter magnam quae mihi in excutiendo imperata erat festinationem enotatis scripturis saepe dissentientem eum a Vaticano deprehendi isque dissensus initio poterat uideri ab Eugraphii auctoritate repetendus esse: postquam autem per primam fabulam inter testes eum recepi, eo minus in reliquis fabulis eum deesse uolui, quod, si quando Vaticanum non satis accurate exscripserim, certius iam de eo constet apographi memoria accedente. Contra ubi excerptorum meorum nimis deproperatorum culpa factum esse uidebatur, ut Basilicani testimonium non adiunctum esset Vaticano, adiecto (**B**?) probabilem consensum indicaui: id quod nonnullis locis, praesertim per Heauton timorumenon et Phormionem neglectum esse me paenitet. Ceterum librarium latini sermonis peritiorem quam Hrodgarium fuisse apparet: prauas uocabulorum diremptiones et colligationes, quibus is crebro admissis barbarum prodit, sustulit fere omnes: in scribendi ratione pauca nouauit, ueluti quod in uerbis compositis praepositionem assimilauit fere constanter, aspira-

tionem in *heris*, in pronomine tertiae personae, in interiectionibus (praecedente saepe Vaticani correctore) addidit, *intel-ligo negligo* semper praetulit.

AMBROSIANUS H. 75 inf., luci redditus ab Angelo Maio¹⁾, **F** membranaceus est saeculi decimi, picturis ex eodem exemplari atque in **CP** expressis ornatus, fasciculorum nunc quatuordecim, quorum primus (signatus V) duodecim foliorum est, ceteri quaterniones: incipit Eun. III 1, 26 *dictum et sapienter*, desinit Pho. V 5, 4 *nam aliquot*: praeterea binae membranae post argumentum Heaut. et post prologum Pho. insertae sunt, in quibus Eugraphii notae in prologos earum fabularum saeculo undecimo scriptae sunt: eiusdem notae in prologos Ad. et Hec. in margine adiectae sunt. Ab initio haec „hūi feortū — TR. cur GNATO“ (Eun. III 1, 34—45) et inscriptio secundae scaenae et u. 1—4 „de phidicina hac“ a manu saeculi XV^{mi} suppleta sunt. Ordo comoediarum idem est atque in **CP**: nec non ab initio singularum fabularum didascaliam excipit aedicula uel potius in hoc codice contabulatio laruas expositas exhibens, contabulationem argumentum: nisi quod ante Hecyram non sunt pictae personae. Ante singulas scaenas (praeter Hecyram) nomina actorum rubro indicata sunt eorumque initiales discernendo dialogo inseruiunt. Versuum distinctionem, quantum per exemplar licuit, observauit librarius: sed nulla est usque ad Eun. III 3, 10, cessat plerumque in reliqua fabula, ni fallor. Plane autem desinit in exitu Phormionis post V 1, 22, neglegenter adhibita est per Hecyram h. e. in ea parte codicis, quae ex libro ad Victoriani et Decurtati familiam pertinente descripta est.²⁾ Eiusdem temporis, cuius librarius, sunt corrector (**F**²) et scholiasta, quorum manus facile dignoscuntur.

¹⁾ V. M. Acci *Ilauti fragmenta inedita item ad P. Terentium commentationes et picturae ineditae inuentore Angelo Maio. Mediolani MDCCCXV.*

²⁾ Sed etiam in hac parte picturae non discrepant a **CP**.

Scholorum magna pars consentit cum notis triuialibus, quas omnes fere Calliopianaee recensiois libri praebent (V. *Maius* l. c. p. 39—67). Raro correxit is qui commentarios Eugraphii in prologos ascripsit (u. Pho. IV 4, 9), uix saepius is qui ab initio lacunas in Eunuchoo suppleuit (*corr. rec.*)

E RICCARDIANUS $\frac{M\ IV}{XXX}$ (528) est membranaceus saeculi

undecimi, olim bibliothecae S. Marci Florentinae, quaternionum undeuginti et octo foliorum sine signatura: sed exciderunt duo folia priora, ut nunc incipiat ab Andr. I 1, 12 *psolui tibi*: truncatus est etiam in fine, ubi iam f. 160 ultima uerba sunt *DE M̃. at nos* (Pho. V 8, 6). Ab initio duo folia recentiora adiecta sunt perscripta a manu saeculi XIV^{mi} uel XV^{mi}: in priore sunt hae notitiae bibliothecariae

„98. de 26. banco ex parte occidentif

Iste liber est conuentus sancti marci de florentia ordinis predicatorum quem habuit a cofma de medicis ex hereditate nicolai de Nicolis“

et „ponat in b. XXVI^{mo} oec.“

praeterea epigramma „Natus—erit“, tum in distichi nimirum speciem enumerantur fabulae eodem ordine quo in Codice se excipiunt „Andria Eunuc' Euton Atelphus Echira Formio succedens fabula sexta dat“, denique tractatus de uita et comoediis Terenti et argumentum prosaicum Andriae: in altero Andriae periocha, prologus et I 1 usque ad u. 12 „preciu.“

Singulae paginae undeicenos uersus habent distinctione metrica non obseruata. Ante Eunuchum periocha deest, in Heaut. posita est post prologum, in tribus reliquis post didascaliam. Initiis scaenarum nomina personarum, raro additis characteribus, praemittuntur scripta maiusculis uel minusculis eorumque initialibus in diuerbio interlocutores significantur.

In correctorum manibus discernendis eadem difficultas est, quae fere in reliquis libris recensiois Calliopianae: nam ea, quae scholia et glossas eius generis, quod iam saepius indicaui, addidit eademque litteras euanidas renouauit et uitia sustulit non animaduersa a prima, huic et aequalis est et similis: et signo ¶ addito non emendationes tantum, sed etiam interpretamenta superscripsit (uelut Heaut. II 4, 9 ¶ diligunt colunt). Ne illud quidem mihi certum est utrum a prima an a secunda fines actuum indicati sint in quatuor fabulis (nam in Heaut. et Pho. desunt subscriptiones F. A. I. etc.). Sed praeter secundam manum in initio Hecyrae et in Phormione tertia quaedam eiusdem aetatis atramento nigriore et ductibus subtilioribus excerpta ex scholiis Donatianis aspersit¹⁾, et quarta (*recens*), quae duo folia recentiora ab

¹⁾ Frustula ex conimento Donati (quocum facit etiam is qui actuum exitus indicauit, cf. Hec. V 2, Ad. V, 1) haec sunt (descripta a me in Hecyra, a G. Studemundo perliberaliter desiderio meo obsecuto in Phormione).

Hec. In echira plogus multiplex & rethoricus nimis. q̄ sepe exclusa diligentissima defensione indigebat. p̄thasis turbulenta. epithasis mollior. lenis catastrophe. In tota comedia h' agit̄ ut res noue fiant nec tamen abhorreant a consuetudine. Inducuntur beniuole focrus, uerecundae nurus, lenissim' in uxorem maritus. deditus matri filius. meretrix bona. *prol.* I 1. A nomine cepit ut incognitam p̄baret. ⁊ ideo spectandā || Subtili utitur questione ne aperte populum neglectae fabulae reum faciant ⁊ in fauorem facile reducant || Dari d̄r dum agit̄ fabula. stare dū placet 2. Viciū qđ n̄ ē spectata calamitas qđ n̄ cognita. 3. Defensio. Non iudicio comedia exacta ē || Spectatores ideo ⁊ actores q̄ maior pars in gestu ē q̄ in uerbis 4. A deriuatione causae || non q̄ mala ē exclusa ē l' q̄ populus stupidus 8. Mire illi petit fauorem ex aliis que spectatori note s̄t *prol.* II Subtiliter nouo poëtae terentio a uetusto petitur exemplum magne autoritatis cecilio ⁊ ingeniose. Nā quod rudi terrentio semel. citigit ueteri sepe. qđ huic actā et probatā. illi parti exactā parti n n̄ probatā. his omnibus argumentis actum est ut non sit desperandum de terentio quod expulsum ē. ut par fiat cecilio aut melior. 3. Per exempla ostendit n̄ turpe ēē exclusā unā terentii fabulā cum multorum poëtarum exacte sint. 12.

initio codicis impleuit, non sine auctoritate librorum non-
nulla mutauit (u. Andr. IV 3, 8 Heaut. IV 7, 8).

Elegant^a pmissio qñ. ⁊ hanc placiturā si cognita fuerit 13. poëtam
non ceciliū. ut h' uideatur omunit^r poplo pstitisse || ostendit poplo se
profuisse. poëtā ad laborē reuocasse 17. ex ipfīs rerū nominib'
ostendit facilitatē deterrendi. 20. Commendatio leuif personae p aliā
grauē 22. h' succedit p illo qđ ē a psona aduerfario 30. re abun-
dat aut denuo 31. Non diu pependit iudiciū f' statī placuit. ut qđ se-
quitur non indicio f' pturbatione factū uideat^r 38. Oratorie non quasi
terentii causa agat^r f' artif musicae 40. qñ senex est || q^a terentiū
probo || Vult tantę auctoritatif esse ut poplo placeāt q sibi placet 41.
Commendatio ab actis ante I 1, 6. mirantif i aduerbiū demonstⁱ-
rantif || ergo affectum exprimit reprehendentif sibi tarde cōsentientem 7.
monemus osilio. hortam impulsu.^v

Pho. *prol.* hoc uiciū' ad destructionem personae aduerfarii sumitur
coniunctum cum insinuatione terentianae personae 1. postquam non
solum praeterito tempori, sed etiam praesenti apud ueteres adiungitur.
2. quasi Luscio magis rem scenicam ledere uoluerit quam Terentium
3. Ipse se aduerfarius uictum fatetur, qui a rebus exclusus ad uerba
delapsus est 4. Frequentatiuum uerbum 'imprudentiam' ostendit ||
Lentum accusatorem facit qui praeterita ingerat et de quibus iam
scit^r iudicatum in melius, 5. Imperitum inducit criminatorem qui h'
obiciat quod proprium debet esse comici stili 6. i. e. ideo uidemur
leues tenuesque quia in comedia prodigia facta non sunt. nec tragedias
conceitauimus 9. cum adhuc Terentius non scriberet. penuria melio-
rum probata 16. quasi dubium non sit male dicendum esse Luscio.
I 2, 7. sed particula transitum significat ad mentionem alterius rei 20.
non fortuna inquit auarus est sed natura 22. acquisitae bello longe
ab Italia regiones prouinciae dictae sunt a porro et uincendo. ad quas
praetores qñ cum officio mittebantur, officia quoque prouincia nomi-
nantur 26. fidus est amicus, fidelis seruus || ostendit stultum esse
feni aduersus iuuenem esse fidelem 28. deest iactare 31. 32. ut
causa amoris et etate et arte uideatur 33. et honeste et cito dixit ||
magna praeparatio ad rerum difficultatem imminentium. puellam citha-
ristriam auarus leno amator perditus 35. hoc solum erat quod leno
non uenderet 36. ioculariter in adolescentem cum etas ad philosophos
sectandos apta erat. hinc philosophorum sectae. sed sectari est pro-
prie ut taurus buculam, aries ouem 45. bene quandam [ne?] ob fa-
miliaritatem laudare uideretur || aduerbium in loco est cuius ad locum
est huc uiciniam 46. miseram ab affectu et subdistinguentum ut ad
uirginem referatur 48 hec praeftruuntur ut sit spes potiundae uirginis

Ipse cum hoc libro Eunuchum et Heautont. contuli: in reliquis hominum amicorum et beneuolorum opera ita adiutus sum, ut G. Studemund Andriam, O. Benndorf Adelphos, M. Zucker Phormionis quae restant et Hecyram usque ad III. 2 Hecyrae exitum R. Schöll in meum usum excusserint.

Non idem quod de Bembino praedicare poteram affirmare mihi licet de libris recensiois Calliopianae, cum puluisculo eos thesauros in hac editione esse exhaustos. Bis quidem Victorianus oculis nostris subiectus fuit: sed ut est

50. bene ipsa quia quae supra dixit non ad ipsam sed ad euentum eius pertinebant || sic dicit Terentius ubi ad effectum properat 51. quia res ad antiphonem tantum 61. bene cepit non amauit ut ostendat uim amoris non paruam ut rem quae semel suscipi possit || euadere est per obstantia peruenire 62. recta quia non per nunciū 71. denique aduerbium ordinis i. e. deinde uel ad postremum 73. qui i. e. utinam. aut expletium est aut nom̄ quo incipiens eum describere exhorruit consideratione eius et in hanc uocem quasi confusus erupit || homo comice additum. nam quis ignorat parasitum hominem esse? || confidens improbus 76 bene iubet. minorem enim uim lex habet quae aliquid permittit quam quae aliquid iubet || nihil enim ad rem, si ducendi necessitas non esset 80. omnia non abundat sed oratorie quasi tam multa 87. desperatione rerum fortis est seruus I 3. In hac scena color uitae est eorum qui quod immodice concupierunt spernunt quia inuenerint 12. omnia enim quae agimus aut industria aut uoto proueniunt hoc est aut in nobis sunt aut in fortuna posita. I 4, 15 sed p^o g^o || si cesset || si ambulet 26. ad uim actiuam^o habet, ut admirabile 32. quin pro cur non II 1, 1. hic uersus totus in hoc est an factum sit quid a quo in cuius iniuriam || tandem hic expletium coniunctio II 3, 11. stomachantibus conuenit qui indignatione coguntur quasi cum aliquo loqui 16. continebat. expresse ostendit miseriam qui in urbe natus interdixerat sibi eius accessum ob pudorem inopiae 19. causa est quod ad cognatum addidit uirum. qualitas iniuriae ad dignitatem personae 31. Moris est senum minores aetate pueri uel adolescentis uel iuuenis nomine appellare ut illis auctoritatem detrahant sibi augeant 36. ais dicimus de his quae uana dicere ualidiora 58. regnum solutum est legibus opprimens libertatem 71. ohe interiectio facietatem usque ad fastidium signans III 1, 20. a palestra domus lenonis a qua exercitus est amator assidue III 2, 2. quin modo corripiendi uel imperandi uim habet.

eius libri lectio propter creberrimas correcturas impedita, ne repetita quidem collatione id nos assecutos esse confidimus, ut nihil nos fugerit. In reliquis autem libris prout temporis opportunitas, lucis commoditas, oculorum uale tudo erat, longius uel propius ab integri testimonii perfectione afuimus. Sed aliqua ex parte hoc incommodum minutum est officiosa sedulitate hominum philologorum, qui post discessum meum in Italia peregrinantes per epistulas a me interrogati dubitationes in uariis lectionibus conscribendis subortas sustulerunt. Numquam mihi G. STUEMUNDI, uiri oculatissimi, praesens auxilium defuit: qui mihi etiam uarias lectiones ex Vaticano in Andriam et in Adelpbos, item in Adelpbos et in Hecyram ex Ambrosiano excerptas facile permisit. Perhumaniter de singulis locis consulti edocuerunt me O. BENNDORF, A. LORENTZ, R. SCHOELL, A. WILMANN. Quibus omnibus hoc loco gratias ago quam maximas aequae atque A. FRITSCHIO, qui cum parum exercitatus Parisinum excutendum suscepisset, non detrectauit iterum iterumque ad inspiciendum librum redire. In apparando autem commentario critico aliquid dandum fuisse uisum est et nostrae et lectorum commoditati, ut, ubi per arctissimam omnium codicum propinquitatem archetypi lectio certissime erui poterat, non omnes sordes et neglegentias librariorum in chartas nostras transcribendas duxerimus et iam sic uereamur ne nimii non nemini fuisse uideamur. Cuius enim scire interest uel oculis aberrantem uel dictata parum accipientem uel somnolentum librarium, cum iam in eo esset ut falsa perscriberet, statim errore deprehenso inter scribendum ductum correxisse uel induxisse litteram uel inseruisse inter uicinas? Sed etiam de orthographicis quibusdam librorum saeculi decimi a me praetermissis uel minus constanter enotatis apud eos excusationem mihi paratam spero, qui oscitantiae potius nouiciorum hominum memoriam propagatam, quam bonae et antiquae consuetudinis imaginem expressam fuisse reputabunt,

si de praepositionibus in uerbis compositis uel assimilatis uel non assimilatis, de accusatiuis pluralis tertiae declinationis in IS uel ES excurrentibus, de U uel I pronuntiationem dubiam uocalis repraesentantibus, de O uel E post U consonantem praelatis ubique plene retulissem. Illud uero tenendum est solennem esse in illis libris peruersitatem E pro AE (et OE) et AE (et OE) pro E scribendi, nullam esse fugam U-duplicis, nullam geminatae I, uocalem secundae et tertiae personae uerbi auxiliaris seruari solere, *cum cur cuius cui mihi nihil* constanter uel fere constanter exarata esse: ut in uaria lectione hoc tantum indicatum inuenias, quibus locis AE pro E, UO pro UU, I pro II (praeter uerbi *iaciendi* composita, quae simplex I exhibent), *st* pro *est*, *quom quoi mi* (nam *quor quouis nil* alicubi extare nunc non memini) in singulis libris traditum sit. Ex quibus omnibus plura, quam reliquos libros, **DG** conseruasse facile animaduertes, in antiquiore autem scriptura tuenda saepe uetustiori **D** praestare iuniorem **G** (quem in T finali pro uulgari D seruanda plurimis exemplis cum **A** congruere uides). Hoc denique addo in T uel C ante I ponendis nullam esse auctoritatem librorum saeculi decimi, qui ne *ratio* quidem uel *fatio* spernant.¹⁾

De ueterum grammaticorum nobilium, qui Terentio Donatus commentarios attulerunt, AEMILII ASPRI, M. VALERII PROBI, HELENII ACRONIS et fortasse ARRUNTII CELSI studiis tenuem tantum memoriam apud Charisium, Rufinum, Donatum seruatam esse constat. (De ASPRO u. Donat. in Pho. I 2,

¹⁾ In orthographia earum partium Andriae et Adelphon, quae in A desiderantur, constantiae quoddam studium exemplo et auctoritate Bemini temperauimus: sic aphaeresin uocalis in *est* expressimus scribendo, superlatiuis U dedimus, sed illud *Burria*, quod CDP praebent Andr. II 1, 1. spreuimus.

24. Ad. III 2, 25. IV 2, 20. Rufin. p. 378 Gaisf. [in Pho. II 2, 1]. De PROBO Donat. in Andr. IV 3, 5. V 3, 4. Eun. I 1, 1. Ad. III 2, 25. Hec. prol. I 2. Pho. I 1, 15. I 3, 3. II 3, 25. V 9, 16. De ACRONE u. Charisii testimonia exscripta in Eun. I 1, 5. I 2, 46. II 1, 8. Ad. prol. 9. I 1, 15. 20. 21. II 4, 23. V 3, 23. V 4, 16. V 9, 5. De CELSO eiusdem in Pho. I 2, 32. 45. I 4, 17. IV 3, 38. IV 4, 6. V 8, 85.) De *Adesione* (u. Donat. in Eun. IV 2, 22) res est incerta. *P. Nigidium Figulum* (u. Donat. in Pho. I 4, 4. 13. II 1, 3) et *Flauium Caprum* (u. Charis. in Andr. III 2, 49) Terentianorum interpretum numero dudum exemit L. Schopen in diss. de Terentio et Donato (Bonnae 1821) p. 40—42. EUANTHII, Aelii Donati aequalis, Commentarium Terentii, quem Rufinus p. 368 laudat, siue potius eius partes in Scholiorum Donatianorum farraginem influxisse scite nuper suspicatus est H. Usener (Nou. Muš. Rhen. XXIII p. 495 sqq.). AELII autem DONATI commentariorum in Terentium mentio fit apud S. Hieronymum, qui in Chronicis a. 355 Romae insignem eum grammaticum habitum esse tradit, vol. II p. 472 Vall.¹⁾ et III p. 390²⁾, (Serg.) Explan. in Donatum p. 486³⁾, Prisc. II p. 281. 320.⁴⁾

Sed illud quo nos utimur Donati commentum quem praecipuum locum teneat in intellegendis et emendandis Terenti comoediis ut prudentissimi quique critici professi sunt, ita fere uno ore miseram condicionem scholiorum, quae nunc uiri clarissimi nomen prae se ferunt, deplorauerunt. Et corporis quidem antiqui dudum discerpti genuinam formam re-

¹⁾ „Puto quod puer legeris Aspri in Virgilium et Sallustium commentarios, Vulcatii in orationes Ciceronis, Victorini in dialogos eius, et in Terentii comoedias praeceptoris mei Donati, aequae in Virgilium et aliorum in alios.“

²⁾ V. exscripta in Eun. prol. 41.

³⁾ „Hic enim Donatus V. C. D. (V. CL. uel V. P. Keilius) Vergilianum carmen uel Terenti comoedias mirifice commentauit.“

⁴⁾ V. exscripta in Andr. III 3, 4.

cuperandi spes omnis abicienda est: sed utinam certe collectorum membrorum cum nouiciis additamentis quae eis adhaerent iusta editio extaret. In tali apparanda cum per quadraginta annos Ludouici Schopeni studium positum fuisse constaret, frustra ego operam dedi ut apparatus a uiro docto a. 1867 mortuo congestus usui meo concederetur. Itaque ad eam editionem remissus eram, quae ceteris non dico magis laudanda, sed minus uituperanda est — ut rectissime iudicauit uir de Terentio optime meritis, Io. Riuius in Castigationibus in Hec. I 2, 64 — h. e. ad principem quam a. MCCCCLXXII Conradus Sweynheym et Arnoldus Pannartz Romae excuderunt.¹⁾ Sed ut in parte quidem operis non desideretur optimi et antiquissimi subsidii auctoritas, debetur egregiae facilitati Augusti Fritschii mei, qui reliquias codicis P. Danielis Parisiis mea gratia excussit. Est is codex in bibliotheca Imperiali n. 7920 (olim Colb. 1712. Regius 5073: a fronte nomina inscripta sunt „Petri Danielis Aurel.“ et „Jac. Aug. Thuani“) saeculi XI^{mi} membranaceus, quaternionum nunc septem, qui signati sunt XXVI—XXXII, ab uno librario perscriptorum eoque imperito et graeci sermonis ignaro: singulae paginae tricenos uersus habent: in lemmatis saepe initiales tantum uerborum Terentianorum exscriptae sunt. Continent hae membranae, praeter Vitam Terenti, commentationem ‚de tragoedia et comoedia‘, ut uulgo perhibetur, quam Euanthio uindicauit Lindenbrogius, denique Donati, quod uocari solet, fragmentum de comoedia et tragoedia (quod inscriptum est DE COMOEDIA) commentum in Andriam integram et in initium Adelphorum usque ad I 1, 40 „mea quidem sentene || amodeste additū mea.“ Commenti in Andriam quae inscriptio sit ideo indicare non possum, quod ex foliis editionis Klotzianae, quae amico conferenda misi, duo (p. XVII—XX) mihi

¹⁾ In codice, unde haec editio expressa est, deerant folia nonnulla inter Hec. III 5, 8 „quae uolumus dicere“ et V 1, 2 „Non pol me multum fallit.“

non sunt relata. In calce Andriae est subscriptio APLI DONATI U. CL. ORATORIS URBIS ROMAE COMMENTŪ TERENTII ANDRIAE EXPLICIT. I. INCIPIT SECUNDUS ADELFORŪ. FELICITER. Vel sic probabiliter colligitur in antiquissimo libro Commentorum ordinem fabularum eundem fuisse, quem et Donatus in praefationibus singularum fabularum constituit et inde **DG** (itemque Laurentianus XXXVIII 27) assumerunt: sic ut se exceperint: Andria Adelphe Eunuchus Phormio Heautontimorumenos Hecyra. Nam quod in editione principe Hecyra dicitur, „facta et edita quinto loco“, hanc numeri correctionem factam esse apparet, postquam Heautontimorumeni commentum excidit. Nam in hac quoque fabula Donati operam uersatam esse uerisimili et paene certa coniectura efficias ex lectionibus Victoriani et Decuctati etiam in ea fabula crebro et a Bembino et ab integra Calliopii recensione dissentientibus atque ex scholiis in Bembino seruatis.¹⁾

Quamuis autem his subsidiis adiutus diligenter adnixus sim ut quam plenissime in Testimoniis congesta exstent quae Donatus uel de uariis lectionibus in antiquioribus exemplaribus repertis refert (u. Andr. prol. 1. 8. I 1, 13. 43. 93. 128. 140. I 2, 31. 34. I 5, 1. 52. 54. 55. II 1, 7. II 2, 7. 11. II 5, 18. 19. III 1, 1. 19. III 2, 4. 9. 24. III 3, 4. 6. 40. III 4, 13. 20. III 5, 9. IV 1, 3. 4. 14. 22. 26. 29. 32. IV 4, 6. 45. V 1, 6. Eun. I 2, 83. II 1, 13. II 2, 34. 36. II 3, 3. 16. 19. 21. 24. 89. III 2, 40. V 6, 21. Phorm. prol. 2. 6. I 2, 21. 32. 38. I 3, 2. I 4, 13. II 1, 2. 17. 19. II 2, 16. III 1, 5. IV 3, 75. V 1, 34. Hec. I 1, 1. I 2, 2. 19. 22. 85. 99. II 2, 4. III 1, 33. III 3, 46. 48. III 5, 7. IV 1, 40. IV 2, 25. 30. IV 4, 43. 48. V 1, 9. V 4, 19. Adelph. prol. 16. [I 1, 45]. I 2, 72. II 1, 13. 46. II 2, 7. 21. III 5, 1—6. IV 3, 10 [*immo* 14 sqq.]. 16. IV 4, 10. 23. IV 5, 32. 66. 72.

¹⁾ Etiam quod in Bembino cum Heautontimorumeni exitu tota Hecyra scholiis destituta est fidem facit archetypum, ex quo per uarias temporum uicissitudines notae illae in eum librum peruenerunt, Donati ordinem tenens in fine truncatum fuisse.

[IV 7, 38]. V 3, 51. V 7, 14. V 8, 26. [V 9, 37?] u. p. XX not. ², uel de distinctione¹⁾ multa scite, nonnulla subtilius, inepte pauca iudicat uel innuit, (Andr. prol. 8. 11. 13. 17. I 1, 8. 27. 28. 30. 48. 54. 61. 118. I 2, 17. I 4, 1. I 5, 6. II 1, 15. II 2, 8. [19?]. II 3, 6. 21. II 6, 22. 23. IV 1, 19. IV 3, 5. IV 4, 18. IV 5, 9. 10. 20. V 3, 5. V 4, 23. 35. 36. 38. Eun. I 1, 1. 31. I 2, 91. II 1, 3. II 2, 1. 2. 59. II 3, 66. III 3, 2. 14. 22. [III 5, 38. 39?]. IV 1, 12. 14. IV 3, 7. 11. IV 5, 7. V 8. 43. Heaut. I 1, 17. Phorm. prol. 29. I 2, 6. 7. 41. 46. 65. 66. 73. 74. 82. I 3, 7. 10. 11. 17. 18. 22. 23. II 1, 25. 65. 66. 68. II 4, 7. III 2, 6. 40. V 6, 9. V 8, 53. 54. V 9, 26. Hec. I 2, 22. 29. 30. 78. II 2, 15. III 1, 22. 23. III 4, 10. 33. IV 1, 55. IV 2, 14. 15. IV 3, 14. 15. IV 4, 46. 48. 61. V 1, 35. Adelph. I 1, 1. 18. 19. 20. I 2, 61. II 1, 11. 12. 13. II 2, 5. 17. 45. II 3, 1. 3. 6. 7. III 2, 24. 47. III 3, 28. III 4, 35. IV 2, 6. 48. IV 3, 4. IV 5, 59. IV 7, 22. V 1, 7. V 3, 19. 37. 41. 42. V 4, 26. V 8, 1), uel de sermonibus inter actores distribuendis monet (u. Andr. I 2, 20. II 2, 9. 10. II 5, 12. III 2, 25. [32]. IV 1, 23. IV 2, 20. IV 4, 15. V 1, 13. 14. V 4, 25. 26. 30. 47. V 5, 7. Eun. I 1, 5. I 2, (49). 106. II 3, 16. 21. 35. 99. III 1, 28. 29. 40. III 3, 24. IV 4, 41. 42. IV 6, 27. IV 7, 13. 16. 17. 28. 37. 40. 41. V 1, 23. [V 2, 50]. 69. V 8, 53. 64. Heaut. V 1, 77. Phorm. I 2, 5. 27. 28. I 4, 18. 20. II 1, 5. 8. 29. III 2, 1. 9. III 3, 19. IV 3, 38. 73. V 3, 28. V 9, [18:] 65. Hec. III 4, 10. [27?]. V 4, 38. Adelph. II 1, 18. II 4, 23. III 2, 25. 38. III 3, 47. IV 1, 16. IV 2, 47. IV 5, 19. IV 7, 9. V 3, 17. 64. V 8, 1. V 9, 7. 40.): quamuis denique ubi scholia nostra modo huius modo illius familiae codicum memoriam consensu uel dissensione aut confirmant aut eleuant aut ubi ab uniuersis recedunt aut ubi cum omnibus errant, accurate significauerim (quae si hic omnia colligere uellem, liber ex libro serendus esset): tamen uix dubium est quin in excerptis nostris

¹⁾ Ne 'subdistinctionem' quidem seclusi. Ceterum post illud 'distingue' saepe notas interpunctionis in libris excidisse conicias.

multa corrigenda sint ei cui Donato ex codicibus emendato uti licebit: mihi quidem, postquam Parisini uarias lectiones nactus sum, in sola Andria plus quam sexaginta loci ex Editione principe enotati retractandi erant.

Tribus in rebus teneri uelim testimonium scholiorum a me spretum uel non constanter adhibitum esse. Primum enim in orthographicis, ut nunc res sunt, quiuis uidet nihil illud ualere, nisi disertum est (ut in Eun. I 1, 6. V 4, 14. Pho. prol. 2. 21. Hec. prol. II 14). Tum ubi pro manifestis mendis codicum **DG** in collocatione uerborum potissimum frequentibus uera seruauit scholiasta, non semper referre uisum est dissensum indicare. Denique ubi ex multis de eodem loco testimoniis unum alterumue a consensu librorum Terentianorum discessit, nouiciorum librariorum errores praetermissos nemo desiderabit.

Lectiones quas Donato auctore in hanc editionem recepimus hae sunt : Andr. prol. 8 *animum adtendite* (cum Nonio). I 1, 24 *Sosia et* 126 *meo me* 128 *nolet* I 2, 34 *neque tu haud dicas* I 5, 54 *genium* II 1, 31 *me-reat* II 2, 7 *Habeo* 14 *em* II 3, 24 *Aliam* III 1, 1 *dixisti* IV 1, 14 *illi* 26 *conflauit* 32 *Haec* 37 *me ducturum* V 1, 4 *cum maxime abs te postulo atque oro* V 2, 8 *respondes* (cum **B**¹?) 20 *quantum potest* Eun. I 2, 18 *exclusti* 117 *forsan* II 2, 43 *animi* (cum **D**²) II 3, 21 interlocutore mutato 89 *calidum* (cum schol. Bemb.) III 5, 45 *in lecto conlocarunt* Phorm. prol. 2 *transdere* (II 1, 19 *Molendum usque*) II 2, 16 et 17 *tennitur* III 2, 20 *umquam usus* Hec. I 2, 9 *ubi Philotis* 19 *illi* 31 *amabunt* IV 1, 22 *De hac re* IV 2, 4 *illam mei* IV 4, 87 *uxor* (om. *mea*) V 2, 31 *nobilitatem ex ea re natam* Adelph. I 1, 10 *cogito* (om. *et*) II 1, 13 *nihili* II 1, 52 *occeperis* II 3, 11 *pote* III 2, 52 *quantum potest* IV 1, 6 *Misere nimis* V 8, 14 *Insanis: aufer* V 9, 37 *secundare* 40 *MI. Istuc recte.*

E *scholiastis*, qui Donatianorum Commentariorum non Scholia ignari saeculo fere octauo notas in *codicem Bembinum* intulerunt, antiquiorem olim monui (u. p. X n. 1) in pauculis quae ascripsit facere cum librario: nam quod Eun. I 1, 6 *pertendis* pro *pertendes* et 10 *eludit* pro *eludet* habet, facili errore bis I pro E legisse credendus est. Iunior autem, qui illi suppar et potius aequalis est, praeter locos quos l. c. indicaui (Eun. I 2, 85. Heaut. I 1, 18. III 3, 21. Ad. III 4, 64. V 2, 7.) a partibus **A** solius contra reliquos stat Heaut. II 3, 124. III 1, 81. 100. Pho. V 9, 39. Ad. IV 2, 46. V 3, 55: cum **AC**¹ facit Eun. III 1, 12. Heaut. III 1, 1 cum **A** et Donato Eun. III 1, 40, cum **AD**¹**P**¹ et Donato atque Eugraphio Eun. I 1, 5, cum **ACD** et Donato Ad. III 4, 44, cum **ADGP** et Donato Ad. III 3, 73 (cum **ADG** Ad. V 6, 1?): cum reliquis contra **AD**¹ Seruium Donatum Ad. V 3, 5, contra **AD**¹**G**¹ Ad. III 4, 62, contra **ACF**¹**P**¹ Ad. III 3, 37: cum **D** contra omnes Heaut. III 1, 5—7: cum Donato contra libros Eun. II 3, 89 (Pho. prol. 2. II 2, 34): contra **A** reliquorum librorum lectiones sequitur Eun. prol. 22. I 2, 108, II 3, 20. 93. Heaut. prol. 6. 50. II 1, 6. Ad. III 2, 22. IV 3, 4: cum uniuersis errat Ad. III 2, 15. De distinctione monet Eun. II 1, 14. Heaut. I 1, 73. I 2, 11.

Nos scholiastam Bembinum secuti sumus scribentes Heaut. I 1, 91 *exercirent* (u. notas Bentleii), 117 *Tempust* III 1, 35 *Commetare* (his duobus locis ex coniectura prae-eunte Bentleio), distinguentes post *alios* Heaut. I 1, 73.

Eugraphii, quem non tam ex prorsus dubia commemo-Eugraphius ratione Gerberti primum a C. Barthio Aduers. XV 1 in usum uocata, quam ex aetate codicis Basilicani (u. p. XXVIII) et ex operis natura sequitur non post saeculum decimum uixisse, *Commentum*, quo uirtutem oratoriam poëtae illustrare uoluit, tum demum ad Terenti crisin cum bono fructu adhiberi poterit, cum me-

lioribus, qui non desunt, libris usus aliquis maiore cum diligentia typis id exscribendum curauerit, quam post Lindenbergii in hac parte negligentissimam operam uel in Westerhovii editione factum est. Mihi in prologis quatuor ultimarum fabularum Ambrosiani ope uti licuit (u. p. XXXI).

Illud autem etiam ut nunc res est affirmare licet, codicem, quem pro fundamento studiorum habuit Eugraphius, eiusdem familiae fuisse atque **DG**. Cum utroque enim uel cum alterutro accedente hic illic Donati testimonio contra reliquos stat his locis¹⁾: Andr. prol. *5. I 5, *58. 61. II 1, 6. (20). II 2, *12. II 3, *19. 24. III 2, *4. III 3, 29 (*cum E*). (cf. III 4, 9). III 4, 25 (*cum E*). IV 1, 13. IV 2, 26 (*cum E*). IV 3, *11. IV 4, *29. (IV 5, 2). 14. V 1, 6. V 5, 3. Eun. prol. *44 (*cum E*). II 3, 80 (*cum E*). III 2, 50. IV 4, 6. 27 (*cum EF*). IV 7, 30. V 8, 41. Heaut. II 2, 9. III 1, 27. III 2, 16. IV 1, 10. Pho. I 2, *48. I 4, 51. III 1, 4. III 2, *40. V 9, 28. Hec.²⁾ prol. I 8. II 47. I 1, 7 (*cum E*). 15. II 2, *9. III, 1, 1. III 2, *14. III 3, 32. III 5, *27. IV 1, 53. IV 2, 3. IV 3, *12. Ad. II 2, 38 (*cum E*). V 3, 8. Bembini testimonium accedit huic familiae Eun. prol. 6. II 3, *50. 63. III 2, *7. IV 4, *35. IV 6, 8. IV 7, 10. *25. *27. Heaut. I 1, 20 (*cum E*). (I 2, 9). II 2, 9. II 3, 80. III 1, 6. 77. III 3, 15. IV 1, 13. V 1, 25 (*cum E*²). 36 (*cum E*). V 2, 23. Pho. prol. *21. I 4, 31. II 2, 1. II 4, 11. III 2, *11. 46. III 3, 25. IV 3, 63. IV 5, *3. V 8, 1. Hec. I 2, 65. 83. 94. II 2, 6. III 5, *35 (*cum E*²). IV 1, 25. Ad. III 2, *1. III 4, *6. IV 5, 77. V 3, *3. 10. Bembini solius lectiones exhibet Andr. V 4, 36. Eun. II 3, 56. 98 (consentiente Nonio). (III 2, 26). III 5, 6. IV 1, 1. IV 6, 32. V 3, 10. (V 6, 21). Heaut. II 1, 2. II 3, 105. 106. IV 3, 15. IV 6, 14. Pho. I 2, 47. 90. II 1, 25. (IV 3, 17). 28. (63). (V 1, 32?). V 7, 5. Hec. II 2, 10. IV 2, 28.

¹⁾ Donati consensum hic et infra asterisco significauimus. — Ceterum in nostris indicibus etiam plura quam in Donato supplenda et corrigenda esse teneas ex emendata Eugraphii editione quae in uotis est.

²⁾ In qua fabula **F** transit in familiam **DG**.

(IV 4, 88?). Ad. prol. 15. IV 7, 29. V 3, 11. (Cf. Andr. V 4, 44. Heaut. II 3, 24. Pho. V 2, 3): Bembini cum Donato coniuncti Eun. V 4, 35. Pho. II 3, 16. Hec. I 2, 85. Ad. III 4, 34. V 7, 14: Donati solius Andr. (II 1, 1). 19 (*cum C*²). II 2, 25 (*cum G* *corr.*). III 1, 19. III 2, 3 (*cum C*¹*P*). V 1, 6. Eun. II 3, 21. V 2, 60. Hec. II 2, 24. Ad. V 9, 40.

Contra recedit ab **ADG**, sociato his nonnumquam Donato Andr. V 4, 35. Eun. III 2, 15. III 5, *40. IV 4, *54. V 4, 7. V 8, 63. Heaut. I 1, 23. II 3, 64. 118. III 2, 3. (IV 8, 32). V 3, 6. Pho. I 2, 23. II 1, 71. II 4, 16. IV 3, 56. Hec. prol. II *35. II 2, 5. IV 1, 53. Ad. III 2, *37. V 3, 39. Discrepat a **DG** Andr. I 1, 23. II 2, 10. IV 2, 5. IV 3, *5. (cf. 8). IV 5, 21. Eun. II 3, 64. III 1, 21. *55. III 2, 1. 48. IV 1, 10. IV 4, 21. IV 6, 10. (IV 7, 25). V 1, 23. V 5, 16. V 8, 26. 27. (*49). Heaut. prol. 1. (26). I 1, 106. V 1, 42. Pho. I 2, 1. IV 1, 13. Hec. II 2, 7. III 3, 36. III 5, 4. IV 2, 27. Ad. I 2, 1. III 3, 76. V 8, 26. Contra **A** cum reliquis congruit Andr. V 6, 13. Eun. II 2, 26. II 3, 24. 25. 80. 98. (III 1, 34). IV 4, 35. V 4, 30. V 8, 33. 42. Heaut. prol. 18. I 1, 66. 67. II 1, 12. II 3, 73. III 1, 81. 90. III 3, 59. IV 1, 19. 20. IV 2, 2. IV 4, 15. IV 8, 7. 11. 17. V 1, 77. V 2, 23. V 3, 6. V 5, 21. Pho. II 3, 91. III 1, 4. III 2, 1. 4. 7. 31. IV 1, 33. IV 3, 25. 38. 45. 69. V 1, 23. 34. 38. Hec. I 2, 45. II 1, 7. 30. III 3, 3. III 4, 1. IV 1, 9. IV 3, 12. IV 4, 33. V 1, 9. Ad. I 1, 9. II 4, 11. III 2, 26. 48. III 4, 32. 64. IV 4, 45. V 3, 39. V 4, 25. (Cf. Eun. II 3, 64. III 1, 21. III 5, 5. Heaut. I 2, 21. II 3, 86. Pho. I 2, 38. V 8, 4. Hec. I 2, 94. II 1, 4. : contra **A** cum Donato iunctum Eun. II 3, 9. 79. Pho. II 3, 16. (Hec. IV 3, 12?). cf. Ad. I 2, 7 : contra Donatum solum cum libris Andr. II 1, 31. (II 3, 21). IV 1, 29. Heaut. I 1, 17. Hec. I 2, 1. 19. III 3, 27. IV 1, 22. IV 2, 4. Ad. IV 2, 34. V 7, 17. V 9, 37. Ad distinctionem spectant annotata in Andr. I 1, 118. II 1, 15. IV 3, 2. Eun. prol. 1. 2 (*cum* Nonio). II 2, 1. V 1, 23. V 8, 28. Heaut. I 1, 17. 110. I 2, 11 (*u.* Schol. Bemb.). IV 8, 15. V 1,

42. Pho. IV 4, 28. Ad. I 1, 1. 2. 9. (II 1, 11^b?): ad dialogum inter actores dispertiendum : in Andr. II 5, 12. (III 2, 31?) IV 4, 15. Eun. I 1, 5. 11. III 5, 61. V 1, 23. Heaut. II 3, 101—106. V 1, 77. Pho. II 1, 78. III 3, 19. Ad. III 3, 47. V 9, 40: uarias lectiones diserte affert Andr. V 4, 9. Eun. II 3, 23. III 5, 50. (Heaut. IV 7, 8). (Pho. V 9, 31). Hec. prol. II 2?

In hac editione haec Eugraphii auctoritate nituntur: Andr. II 1, 20 *ad auxilium* IV 4, 14 *praeterquam* (sic uulgo). V 1, 6 *Vide* (cum D¹?). Heaut. II 3, 79 *multimodis* (sic Faërnus). Pho. I 3, 23 *retinere an uero amittere*.

Testimonia

Terentianarum fabularum integritati conseruandae quamquam uix dubium est Scipionem, Laelium, alios homines nobiles, qui poëtam adiutabant, consuluisse atque adeo statim nascentibus laetio rem fortunam risisse quam Plautinis, tamen et ipsas communia omnium librorum fata expertas esse et ex ea quam hodie prae se ferunt specie colligitur et aliqua ex parte antiquorum qui eos legerunt testimonia docent.

Ciceroni, cui comoediarum dimidiati Menandri tantus usus erat, ut memoriter saepe uersus et uersuum partes poëtae nomine non nominato libris suis inspergeret, fides magni quidem habenda est, sed non tanti ut ipsius testimonio reliquorum dignitas prorsus eleuetur. Quam enim facile in minutiis recordatione falli poterat, quam facile etiam librarii lectione poëtae assueti, si a Cicerone Terentiana aliter atque in ipsorum mentibus inhaerebant citata reperiabant, ad mutationes inducebantur uel ad locum plenius exseribendum inuitabantur. Quem ad modum Andr. I 1, 24 bis quidem illud *Sosia*, quod C. F. Hermannus eiciebat, consensu librorum firmatur, sequens autem uersus sic ut in Terenti codicibus deprauatus fertur uno tantum loco in deterioribus libris

adiungitur : Eun. III 1, 52 inserto *tu* (cum **A**) oratio recta commendatur, metrum turbatur. Contra contractos in unum uersus Eun. I 2, 34. 35 non dilatauerunt librarii: quem locum si memoria falsum Ciceronem attulisse arbitreris (ut Pho. II 3, 37 *cognatum* habet pro *sobrinum*), auctoritatem infringas lectionis, quam eodem loco dedita opera requisitam afferre uidetur, se ipsum arguens quod in *Piraeaa* dederit, non cum Terentio (Eun. III 4, 1) in *Piraeum* : ubi accusatiuum ne Donatus quidem agnoscit. Neque in Eun. II 2, 26 irrepserunt *aucupes*, quos contra solum **A** cum Probi qui nunc fertur, diserto testimonio interpolant reliqui libri.

Bembini solius lectioni calculum addit Cicero Heaut. I 1, 83 : Bembini sociati cum **D** Pho. II 1, 2, cum **DG** Pho. II 2, 7, cum Donato Ad. I 1, 37. Contra **AD** (et Nonium) testatur cum reliquis de *opus est facto* Heaut. I 1, 28, in eodem uersu *Mihi sic usus est* transponens solus. Notabili exemplo Pho. II 1 agnoscit us. 11. 12, quos cum praecedente **A** omittit : atque fluctuasse in his uersibus ueterum criticorum iudicium non desunt indicia, quorum in numero est memoria codicum in us. 13 et 15 longe recedens a Ciceroniana. Discrepat ab omnibus libris (in parte ubi **A** deest) Andr. I 2, 18 *defert* exhibens pro *adfert*. Cum uniuersis errat Ad. I 1, 35. Cum **EGP** Donato et Arusiano Andr. I 1, 102 *imposita est* habet contra **CD**. *Chremes* uocatiuus in medio uersu cum **ACFP** seruatus est Heaut. I 1, 96. Versibus Heaut. I 1, 17 usque ad *ferre denique* et Pho. II 1, 3 usque ad *Reuereri saltem* allatis apparet quo modo distinxerit.

Nos in hanc editionem uersus Pho. II 1, 13 et 15, quales a Cicerone afferuntur, recepimus.

M. Terentii Varronis studiorum in fabulis Terentianis, quibus nihil fere inerat quod cum uita populi Romani uel cum prisco sermone coniunctum esset, positorum exigua tantum uestigia supersunt. Et ad metrorum conformationem

spectant exscripta in Eun. III 4, 1 (ubi, si fides est Rufino uel Rufini libris, in *Piraeo* scripsit aliter atque Cicero), Pho. I 1, 1. Hec. III 2, 14. Ad. IV 4, 1 : de significatione uerborum sunt quae monuit in Ad. I 1, 50 et I 2, 37, solus hoc loco lectionem *Scortatur* confirmans (quae quoniam cum eo quod in sequenti uersu est *Amat* stare non potest, uiam, qua difficultas remoueatur, monstrauit Palmerius Spic. p. 732 Grut.) : laudat poëtae, qui in ethesin palmam poscit, pathos exprimendi artem in Eun. I 1, 20. 21 (praecise' inquit Varro, 'generat animi passionem' : Iulius Romanus ap. Charis. p. 241) : denique histrionis cuiusdam, ut uidetur, malam declamationem tangens affert Pho. V 6, 1.

In unico uersu, quem *Seneca* philosophus affert, Heaut. I 1, 25 *nihil a me* cum **ADE** ordinat (*a me nihil CFP*).

Quintilianus cum dicit, here' nunc E littera terminamus : at ueterum comicorum adhuc libris inuenio *heri ad me uenit'* in suis codicibus idem fuisse testatur Pho. I 1, 2, quod Iulius Romanus et nostri libri tenent. Ex Halmii copiis iam cognoscimus Eun. I 2, 75 *Aut* trium optimorum librorum auctoritate confirmari, u. 77 *Soror dicta est* collocari cum **A** solo. Casu sine dubio factum est, quod Eun. I 2, 5 *hunc* excidit.

In Terenti uita *Suetoniana*, qualis a Donato tradita est, Ad. prol. 15 *maleuoli* (contra **A** *maledici*), contra cunctos u. 16 *Hunc*, u. 18 *quod illis*, denique Heaut. IV 4, 1 *induxerunt* (contra **DG** *adduxerunt*) legitur.

Veteres libros antestatur *Gellius*, qui Heaut. II 3, 46 *anuis* genetium exhiberent seruatum etiam in omnibus nostris. Heaut. II 1, 16 *ei*, quod in **A** deest, adicit. Argutias An-niani poëtae, qui ex accentu, quem in uersu Pho. I, 2, 38 *exaduersum* habet, de pronuntiatione quoque compositi decernebat, referens et ab **A** et a reliquis falso discedit. Sed illud ualde memorabile est quod Pho. I 3, 20, quem uersum ut sententiam generalem subiungentem respuit **A**, laudat

ex ore eiusdem Apollinaris Sulpicii, qui studiorum Terentianorum monumenta nobis reliquit periochas.

Apuleius in solo, quem adhibet loco, Eun. III 2, 1 bonum uerborum ordinem tenet cum **ACP**.

Semel et ipse Terenti uersus citans *Censorinus* Heaut. I 2, 21 solus *ut illius est animus* collocat, cum est in **AE** omittatur, in reliquis post *animus* sit : u. 22 *bona* cum omnibus tuetur contra **A** *bene* errantem.

Ausonius, qui ex memoria nonnumquam uacillante orationi suae lumina Terentiana aspergere amat, Eun. II 3, 23 *pectore* (contra **DG** *corpore*) legit, u. 24 *graciles* cum omnibus contra *Probum*.

Symmachi, qui Eun. IV 7, 21 in suum usum libere transformauit, optimus liber Parisinus Hec. V 4, 8 *Quis me est fortunatior* cum libris Terentianis habet, interpolatum *hodie* in marginem reicit.

Liuii Andronici esse uetus illud dictum, quod miles suffuratur Eun. III 1, 36, referens *Vopiscus* cum omnibus contra **A** *et* seruando uersum corrumpit.

Is qui inuita *Minerua Querolus* scripsit, comoediae suae ornatum Terentianis uersibus intexendis quaerens de singulis quidem uerbis testis est parum idoneus : sed illud non nihili habendum, quod agnoscit uersum *Bentleio* suspectum *Pho.* III 2, 22.

Cui uersui patrocinator etiam *S. Hieronymi* cum *Donatiano* coniunctum testimonium. Ceterum *e patribus Latinis* praeter hunc *Augustinum* tantum atque *Lactantium*, quantum potui, ipse antestatus sum, nullo fere inde fructu redundante. Nam Hec. II 1, 4 *Hieronymus* cum *Donato* amphiboliam agnoscit, sed ne id quidem quod bis praemittit *quid est hoc* et *quid hoc est* corrupto uersui medicinam affert. *Augustinus* autem Andr. II 1, 7 cum omnibus libris interpolat *tuo* : leniter a librorum memoria deflectit Andr. I 3, 6. II 1, 6. IV 3, 15. Eun. III 5, 43. Heaut. I 1, 24. *Lactantius* con-

sentientibus libris Pho. V 2, 15 commendat accusatiuum *uersuram*, cui ad exemplum Ciceronis ad Att. V 2, 2. V 15, 2 substituimus ablatiuum. Eodem attractionis artificio, quod praeter FG² et Priscianum probant omnes, Ad. IV 1, 18 *quam ouem* extulit. Versus illos Heaut. III 1, 89—99, quos olim similiter atque Ad. tertii actus scaenam quintam poëtae abiudicatas, tum, cum ei uindicati essent, errore in exitum scaenae post u. 103 coniectos esse uerisimile est, in exemplari suo legit.

De fide *grammaticorum*, quorum quidem libri extant, quos etiam in singulis uerbis et litteris de poëtae manu conseruanda et recuperanda religiose sollicitos fuisse expectes, ideo derogandum esse constat, quod uix ullum ad ueteres Terenti libros recurrisset, immo alium ex alio exempla transcripsisse apparet.

Pauca in paucis illis, quae *Festus* et eius breuiator ex Terentio excerpta dant, contracta aliquoties et manifesto corrupta, aliquid momenti habent ad iudicium nostrum de integritate traditae scripturae. Cum Nigidio Figulo (et Charisio) Paulus seruauit Pho. I 4, 13 *protinam* aduerbium : in collocatione uerborum Pho. I 2, 60 conspirat Festus cum ADG Donato. Quod Bentleius Pauli glossam Terentius *ad fatim* dixit pro eo quod est ad lassitudinem' retulit ad Hec. II 1 41, ubi libri cum Donato *oppido* praebent : iam in apparatu nostro critico differentiam codicum familiarum saepius quam quinquagies cerni animaduertas in praeferendo alterutro ex duobus synonymis.

Cum in libris, qui *Probi* nomine inscripti feruntur, multa extare ex grammatici Berytii copiis deriuata probauerit H. Keilius, sane dolendum est ea quae Terentium spectant pauca esse numero et dignitate exilia. Nam uel in Catholicis ipsis de aperte interpolato, quod Eun. II 2, 26 praeter A (cui Cicero astipulatur) omnes libros occupauit *aucupes* exponit: erratum est in allatis Andr. IV 5, 13. V 4, 37. Hec.

IV 4, 63. Ad. II 4, 21. IV 1, 18 : quo quidem loco cum **A** Donato et Prisciano *feruit* tuetur. Andr. IV 5, 3 *uiuere* infinitiuum agnoscit cum **DEG** Donato et Prisciano simulque in uerbis collocandis ab omnibus recedit aequae atque Andr. II 2, 31, ubi incertum est num quod addit inueni et *Chremi* spectet ad hunc ipsum locum, ex quo paulo ante ipse *Chremis* citauit. *Gracilae*, quod noue a poëta positum ait Eun. II 3, 23, ab Eugraphio solo comperimus in libris fuisse. Coniunctiuum post *fac* sine *ut* positum Eun. IV 7, 45 habet cum Arusiano. Cum utra parte librorum fecerit Ad. I 1, 13 incertum est. Contra Diomedem *releui* perfectum cum libris tuetur Heaut. III 1, 51. Quaestionem utrum *coquus* an *cocus* scribendum sit, auctoritate Terenti (Eun. II 1, 26) soluit.

In *Donati* Artibus Terenti ita tantum ratio est habita, ut quater cacemphati, metonymiae, paroemiae ex eo exempla laudentur.

Atque ut continuo Artis commentatores adiungamus, in explanationibus eius, cui *Sergii* nomen Keilius concessit, Andr. III 2, 4 additum est *ei*, quod cum Donato **DG**¹ omittunt : Eun. II 3, 13 *quidue est alacris* leniter erratum est, sed bene factum quod uerbum auxiliare accessit (contra **BCEP**) : Eun. III 1, 10. 11 incertum est an uariam lectionem indicet, sed bene contra **C²D¹GP²** neutrum *Quod* tuetur.

Cum Sergio facit *Pompeius* in eo, quod et ipse Andr. III 2, 4 *ei* seruauit. Andr. V 4, 37. 38 ineptiorem Donati interpretationem secutus recte *odium* legit contra **C²D¹EGP²V**, recte item cum **AC¹(P¹)** Donato et Eugraphio Pho. V 2, 3 *praeter casam* : cum Donato et reliquis contra Varronem *Obsonat* Ad. I 2, 37 : cum **BCD²EP** et Cledonio *quemquem* commendat Hee. I 1, 8 : ultra et supra Donatum nostrum est quod Eun. prol. 17 *condonabitur* habet cum **ACE²** Arusiano : cum **A** solo *longule esse* tenet Heaut. II 1, 10, ibidem memoria falsus *scis* pro *cogitas* ponens, quemadmodum Ad. V 1, 8 *pol* exhibet pro *quidem*.

Ex *Velii Longi* animaduersionibus orthographicis duae Terentium spectant: Heaut. IV 3, 21 ex antiquorum consuetudine uindicat *miis* scribendum esse: syllabam sine uocali fieri posse probaturus cum solo **A** Pho. V 1, 16 *st* commendat, u. 15 cum **D²G** uitiose *non is obsecro* tenens.

Quibus locis in *Charisii* arte antiquiorum Terenti commentatorum mentio facta sit, supra indicatum est. Incerto auctore in capite de aduerbiis, quod ex Iulio Romano depromptum esse constat, solus Andr. I 1, 77 praeter *Fere* quod libri tenent, etiam *Ferme* lectum esse tradit. Quo loco Fl. Caprum refert negasse *alias* esse aduerbium temporis, contra quam iudicauit Aeron, Andr. III 2, 49 *istas* erratum est pro *has*, sed in ordine uerborum facit cum **DG**. De Aeronis auctoritate dubitat Eun. I 1, 5, ubi *neque fortius* (non cum **A** *nec fortius*) citat. Eun. I 1, 6 *portendes* leniter erratum est pro *pertendes*, quod **ADG** (cum Seruio?) seruauerunt. Contra Celsum de *ilicet* Eun. I 1, 9 (ubi bis lapsus est librarius) disputatum esse colligas ex p. 200. Quam observationem p. 218 *sincere* aduerbio ex Eun. I 2, 97 citato adiecit, quosdam nomen putare esse neutri generis, eam ipse alio auctore secutus est p. 81. *Mox* aduerbii significationem illustraturus ex Eun. II 1, 13 *mox reuertere* dedit pro *iam reuertere*, cum continuo subiunctum sit *aut mox noctu* e. q. s. Heaut. II 1, 13 quod Bentleius restituit *sat agit* *tamen*, scimus iam uocibus ita discriminatis etiam in *Charisii* codice extare. Pho. I 1, 9. 10 codicis scribendi rationem attendas. *Eam* (*hanc libri*) *amare coepit perdit* Pho. I 2, 32 Celsum (cum libris) legisse refert, qui prauo ueriloquio addito cauturus fuisse uidetur, ne quis uariam quam Donatus affert lectionem *perditus* amplecteretur. Non in *Hecura*, ut tradidit, sed Pho. I 2, 45 Celsus *hic uiciniae* quod **AC¹P¹** tenent, aduerbialiter positum pronuntiauit. Cum **E** solo transponit Pho. I 4, 1 *celere consilium*. *Protinum*, quod contra librorum lectionem *protinus* Nigidio et

Festo auctoribus Bentleius reuocauit Pho. I 4, 13, ex leni Neapolitani corruptela *protinuū* elucet. Aliter ab aliis personas distingui Celsus monuit Pho. IV 3, 38: sed *quantum* ab eo bis lectum esse nullum est indicium. Falso Celsus cum omnibus libris *di deaque* Pho. IV 4, 6 legit. Contra **AD** idem Pho. V 8, 85 *Nonne* agnouit. Falsa distinctione Ad. I 2, 60 *Posterius* a uersu praecedente auellitur. Iusta uerborum collocatio contra **DG** seruata est Ad. II 1, 8. *Hilare* ab Acrone Ad. II 4, 23 lectum fuisse uidit Palmerius Spic. p. 853 Grut. Paucis exemplis bisyllabi *mihi* additur Ad. III 2, 15, *id* contra libros omisso: in eodem uersu autem cum omnibus falso *dum illos ulciscar modo* inhaeret.

Item Iulio Romano auctore Acronem tueri refert accusatium *duo* Ad. V 3, 23 cum **A** solo, sed cum reliquis *tollebas* contra **AG** legit: Andr. II 2, 8 male eam uerborum constructionem, quam procul habendam Donatus monet, ascuiisse uidetur: Ad. V 9, 5 contra Verrium Flaccum cum Acrone et omnibus libris *ambos* accusatium uindicat: Eun. II 3, 13 *quidue est alacris* affert, leni errore *est pro es* (quod **CEP** omittunt) posito: Hec. II 2, 5 *meis me omnibus* recte et contra **A** et contra **DG** ordinat, u. 7 cum **ADG** et Donato concessum in dihaeresi iambici septenarii dactylum admittit *facilitas mea* exhibens: Ad. I 2, 31 (qui locus p. 242 uidetur male repetitus esse) recte cum **ADGV** *adigis* seruat: Ad. I 2, 47 *consulis* cum reliquis contra **A** tuetur.

In silua obseruationum in primi libri capite decimo quinto congesta incertum an Romano auctore paruulis uitiis commaculatos habet hos locos Eun. II 3, 22. 45. III 5, 1. (Heaut. II 3, 46, ubi huius potius genetiu signum sit quam uaria lectio pro *eius*). Ad. IV 2, 45: incerto auctore liberius affertur ex Pho. I 2, 28 *contra stimulum calces*.

‘Excerpta Charisii’ genetium *Chremi* Andr. II 2, 31 agnoscunt cum Donato et fortasse cum Probo.

Multo tenuiora ueterum studiorum Terentianorum uestigia

in *Diomedis* Arte grammatica restant. Cum **D(G)** Arusiano Donato Eugraphio *operam abutitur* testatur Andr. prol. 5. Probo, ut Keilius probauit, auctore perfectum *siit* Ad. I 2, 24 cum **A** et Donato tuetur: sed *reliui* quod Heaut. III 1, 51 commendat, non librorum solum, sed etiam Probi qui nunc fertur et Prisciani testimonio refutatur. Versum ab **A** spretum Pho. IV 3, 30 agnoscit: item cum uniuersis contra **A** cum habet Ad. I 2, 64 et contra **A** (cum **E?** et Eugraphio) Eun. prol. 41 *sit dictum* ordinat, ab initio uersus, ut fere (cf. Andr. II 3, 13. Eun. II 2, 22. Heaut. I 1, 81. Hec. III 1, 2. Ad. III 4, 9—12. V 3, 25), errando leniter deflectens a bona memoria. Pho. II 1, 17, ubi Donatus uariam lectionem ante oculos habuit, cum omnibus facit. Secus distinxit et intellexit Andr. V 4, 14.

Male habita sunt pleraque Terentiana, quae apud *Claudium Sacerdotem* leguntur (cf. Andr. prol. 3. I 5, 14. III 1, 7. IV 5, 13. Eun. IV 4, 30. Heaut. I 1, 41. Pho. II 3, 58. Hec. V 3, 31. Ad. III 4, 45. Ex 'Probo' sumpsit illud *sumptus quos faciunt* Ad. V 3, 61, cf. Hec. IV 4, 63: *lectos* Ad. II 4, 21 et *huius anuis* Heaut. II 3, 46). Contra **A** solum et addit Eun. III 1, 36, *ei* Heaut. II 1, 16: interpolatum in **A** *de digito* Hec. V 3, 31 omittit. Falso interiectionem *heu* affert ex Heaut. I, 1, 31. Contra **DG** disponit uerba Andr. I 1, 23.

Ex libris incertorum, quos editores Vindobonenses cum Sacerdote emiserrunt, id tantum commemorandum est, quod cum Donato solo uocatiuus *Chreme* exhibetur Andr. V 2, 5: nam quod de accusatiuo *Chremem* exscriptum est in Andr. III 2, 47, ubi *Chremen* **CEP** habent, etiam alios locos ibi significatos spectare potest.

Larga manu saeculo quarto uergente *Arusianus Messius* Exemplis elocutionum immiscuit Terentiana. Ex quibus ut ea, in quibus uel breuitatis causa contractum uel librariorum potius quam 'oratoris' culpa aliquid turbatum est, secludamus

(cf. Andr. IV 1, 15. Eun. I 2, 52. II 2, 40. II 3, 6. 10. III 3, 14. IV 4, 55. V 8, 20. Heaut. I 1, 81. II 3, 60. III 1, 28. III 3, 40. Pho. II 1, 40. IV 3, 18. 52. IV 4, 1. V 4, 3. V 9, 37. Hec. I 2, 64. 94. 119. II 2, 5. III 5, 36. Ad. II 4, 5. III 4, 45. IV 2, 24. IV 4, 6. V 4, 17. V 7, 8): cum **A** solo *dicet* seruat Eun. II 3, 9 (ceterum ordine turbato), *desubito* Heaut. IV 2, 6, *uide* Pho. V 3, 20, *potis est* Ad. III 2, 46, *illa consuevit* IV 5, 32, *morae* IV 5, 78: cum **ACE**² *condonabitur* Eun. prol. 17, cum **ACFP** *qui* Heaut. II 3, 60, cum **ADG** *desinit* ib. 64, *haec argenti* III 3, 40, *pergo* V 1, 57, cum **AD¹EG** *scientem* IV 8, 32, cum **ADGP**² *rei foret* Pho. II 1, 41, cum **AP**² *postilla* Pho. V 9, 29, cum **A** et Prisciano *adludere* Eun. III 1, 34. Contra **A** cum reliquis facit *te omni* ordinans Eun. IV 4, 55, *esse* omittens V 2, 44, *parare* non post *in animo* ponens Pho. V 4, 2, *eam* iniciens (sed corruptum in *cum*) Hec. III 3, 33, *quicum* praeferens IV 1, 40, *primum* collocans Ad. III 2, 18, *impertire* actuum diserte testans ib. 22, *gaudia* exhibens Ad. V 4, 22. Contra **AD** ablatiuum *Bacchide* commendat Hec. I 2, 94, contra **AD¹G** *esse* infercit Heaut. IV 2, 6, contra **AD²E** praepositionem *a* tuetur Hec. IV 4, 92, contra **AEF²G** deminutiuum *uilli* spernit Ad. V 2, 11, contra **AC¹D¹P** *Ut* pro *Utin* tenet Hec. II 1, 2, contra **ADEG** frequentatiuum *minitaris* praefert Eun. V 6, 19. In collocatione uerborum recedit a **DG** Andr. II 1, 2. II 2, 14. Eun. III 5, 51. Pho. IV 3, 29. Ad. V 1, 3. Cum libris contra Donatum agnoscit *tradere* Pho. prol. 2, neque uariae lectionis, quam Andr. prol. 1 repperit Donatus, apud Aru- sianum uestigium superest. Cum Donato et Eugraphio in ordine uocabulorum facit Ad. III 4, 18. Ex Ad. III 5, quam scaenam in quibusdam non ferri tradit Donatus, us. 2. 3 excitans *ad forum* solus legit. Cum Donato et **D**² optime *falsus animi est* seruat Eun. II 2, 43: cum Donato et parte librorum Andr. prol. 5 *operam* et I 1, 102 *imposita* expressis

uerbis probat: uariam lectionem a Donato allatam *foris* Ad. V 8, 26 cum omnibus contra **C¹F¹P¹** amplexus est: Nigidii et Festi *protinam* spernit in Pho. I 4, 13 male ab ipso habito: *satagit*, non cum Charisio *satagitāt*, legit Heaut. II 1, 13. Male cum **D** in *militiam* detorquet *malitiam* Hec. II 1, 6. Post *fac* cum Probo *ut* omisit Eun. IV 7, 45, idem *ut* cum **C¹P¹** Hec. IV 4, 64, contra **AD** II 2, 20 (ubi ne *huc* quidem cum reliquis substituit). Solus contra reliquos Andr. V, 5, 8 *solum solide*, Heaut. II 3, 101 *In utramuis aurem* transponit, *illoc* dat pro *isto(c)* Eun. V 2, 44, *incipit* pro *occipit* Heaut. II 3, 78, *fuērent* pro *fuere* II 4, 19, *proripuit* pro *corripuit* Hec. IV 1, 3: neque praetermittamus Ad. III 2, 18 *sublimen* extare in Vaticano codice. Melius quam librorum *egomet* est *ego* seruatum in Eun. V 2, 5. Regula praeposita uindicat scribendum esse *ab hoc me libera m. metu* Andr. II 2, 14, fortasse etiam *inlusi in uitam filiae* V 1, 3, uix *Amicus summus mei* Pho. I 1, 1: etiam in *dederat mutuo* Heaut. III 3, 40 solitum corruptelae genus quam exquisitam uariam lectionem agnoscere praestabit.

Soli Arusiano debetur datiuus *uxori* Ad. V 8, 6: ib. II 3, 9 aequabilitatis studium effecit ne contemneremus indicatuum *postputauit*.

Optimis quidem fontibus etiam in Terentio usus est *Nonius Marcellus*: sed praeterquam quod prauo saepe iudicio lapsus bonorum librorum memoriam perperam intellexit, saepe in exscribendo transpositiones et compendia admisit, saepe etiam neglegenter glossas manui poëtae adiectas transcripsit (u. Andr. III 3, 2. Eun. II 3, 67. III 1, 25. V 5, 3. V 8, 57. Heaut. II 3, 70. Pho. I 2, 96), libri ipsius hodie ea est condicio, ut ei, qui cunctos locos a Terentianorum librorum et testium memoria discrepantes enotet, uerendum sit, ne librariorum potius sordes, quam bonorum Nonii fontium imaginem repraesentet. Itaque omissis manifestis erroribus et illis, ubi nulla fides est exemplaribus Nonii, grauiora tantum

exscribamus. Et Bembino soli accedit Eun. IV 4, 17 *Nunc tibi uidetur* testans, V 8, 46 *feceris*, Heaut. (prol. 10 *Num*) II 3, 73 *nec memorabile*, Hec. III 4, 3 *quantum*. Cum **AG**¹ hunc omittit Andr. V 4, 53, cum **ADG** et Donato ordinat *lepidè laute* Eun. III 1, 37, cum **AG** *opus facto est* Heaut. I 1, 28, cum **AD** Donato et Eugraphio *domi* seruat Eun. IV 7, 10, cum **ADG** Donato *delatam* Pho. I 2, 100 et *propino* Eun. V 8, 57, cum **ADEG** Donato *prorsus* Eun. V 8, 52, cum **AD** *ipse* Ad. I 1, 53, (etiam *Corinti anus* Heaut. IV 1, 16 est *Corinthia anus*, ut est in **ADG**), cum **AFG**¹ *obtemperet* Ad. III 3, 80, cum **AC**¹**D**²**P**¹ Donato *homo* Eun. V 8, 52 (sed libri Nonii uariant), cum **AC**¹**GP** (et Donato) *asymbolum* Pho. II 2, 25, cum **A** et paene omnibus *Quod* Eun. III 1, 11. Cum **D**¹ Donato et Eugraphio *paues* tenet Andr. II 2, 12, cum **DGV** et Donato *deorum uitam* V 5, 3. A Donato solo allatam uariam lectionem *animum adtendite* habet Andr. prol. 8, non item quas idem commemorat in I 1, 140 *Cui mihi expurgandus* et in Pho. II 2, 16 *tennitur* : neque cum eo facit *edico* ex Andr. I 1, 33 citante : neque quod Donatus ex Andr. V 3, 16 profert *ueritas* exscripsit, sed *seueritas*. Cum Eugraphio (et paene cum **A**) consentit Eun. II 3, 98. Contra **A** cum reliquis *iuncea*s praefert Eun. II 3, 25, *deficies* Pho. I 4, 52, *patrem* III 1, 13, *gaudia*, ut uidetur, Ad. V 4, 17, interpolat *aut* Eun. III 5, 10, omittit *me* Hec. IV 2, 21 et interpolatum *de digito* V 3, 31. Contra **A** et Donatum *adfuisse* habet Ad. III 3, 2, contra **ADG** et Heaut. IV 8, 14, contra **A** et multos cum **C**¹**D**¹**E**²**FP**¹ *conuasassem* Pho. I 4, 13, item cum **CD**²**P** *sit* II 2, 27 (sed *cum* praemisso pro *dum*) : num *dissignauit* contra **AEF**² legerit Ad. I 2, 7, incertum est. Contra **DG** *aduersum* cum ceteris habet Pho. III 2, 35, non agnoscit eorundem et Prisciani *in subsidiis* I 4, 51, neque Prisciani solius lectionem *conferendus* Eun. IV 4, 14. Cum uniuersis libris falso dat Andr. I 1, 43 *huic uicinia*e, tenet *protinus* Pho. I 4, 13 et,

quod in hanc editionem non est receptum, *egone* Heaut. V 1, 77.

De distinctione iudicium profertur uel significatur eis quae exscripsit ex Andr. prol. 22. Eun. prol. 1. 2. Heaut. I 1, 49. 50. I 2, 11. Pho. II 1, 3.

Ex eis quae propria sibi habet uix dignae sunt quae respiciantur transpositiones, quas Andr. III 3, 34. Eun. V 8, 27. Heaut. III 1, 46. V 2. 11. Ad. II 2, 9 admisit: antiqua auctoritate non carere eam, qua semel inuertit *Capiebat statim* Pho. V 3, 7 uidit Bentleius. Neque sine auctore Andr. II 3, 29 *caue ne te tristem sentiat* placuisse Nonio ex Seruii refutatione discimus. Ipse Nonius interpretes Terenti uituperat p. 48 Merc. Diserto testimonio solus asserit scribendum esse *rumpere* (pro *crumpere*) Eun. III 5, 2, *uereri* (pro *reuereri*) Pho. II 1, 3, *uetustatis* (pro *uenustatis*) Hec. V 4, 8, fortasse etiam *adnuerim* (pro *innuerim*) Ad. II 1, 17: pro eo quod semel commendat *offendi* Eun. II 2, 3 ipse alio loco uulgatum *Conueni* habet: atque id quod codices iam praemittunt *Emulgere* eidem illustrant subiecto *emunxi* ex Pho. IV 4, 1, quod idem alio loco agnoscitur. Quod in eodem uersu *senem* cum Arusiano pro *senes* habet, non magis nos mouet quam quod Andr. V 5, 4 *uoluntates* pro *uoluptates*, Eun. IV 1, 14 *illi* pro *illinc*, Heaut. III 1, 50 *paru* pro *uide*, Hec. V 3, 38 *inducam* pro *adducam*, Ad. IV 2, 15 *qui uult* pro *quidem*, Ad. I 1, 6 *ea* pro *illa*, I 2, 7 *ante* pro *antehac* obiter citando affert uel quod Hec. III 4, 24 *me* omisso et *illic*, quod in libris est, et uersum seruat: neque initium uersus Andr. I 1, 139 confusum cum I 2, 19 ad mutationem allicit. Sed uersui labanti succurrit Nonius Ad. II 3, 10 pro *amorem* praebens *laborem*.

Cledonius exemplaribus Terentianis non inspectis temere mutatos affert hos locos: Andr. IV 5, 18. 19 (ubi quidem *grandiuscula* cum omnibus tenet), Eun. IV 4, 10. 11. Hec. I 2, 104, *mulier* pro *uirgo* ponit Eun. II 3, 30. Versum Pho.

IV 3, 30 ab **A** spretum agnoscit: ab interpolatione quae in **A** irrepsit Hec. V 3, 31, liber est: contra **AF** cum omnibus et Pompeio *quemquem* legit Hec. I 1, 8, Cum **AC¹D²(P¹)** Donatō Nonio Pompeio *odium* seruat Andr. V 4, 38 quamvis inepte interpretans. *Faxis* cum **A** solo pro *fac sis* legit Eun. II 3, 20.

Apud *Consentium* Keilius restituit genetium *Chremi* ex Andr. II 2, 31 allatum cum Donato et Excerptis Charisii. Corrupta sunt exscripta ex Eun. III 1, 10. 11, ubi *qui* tuetur cum **C²DGP²**. Illa *mitte ista atque ad rem redi* incertum est utrum desumpta sint ex Ad. II 1, 31, ubi omnes in ea lectione conspirant, an ex Heaut. II 3, 78, ubi *ista atque* a **D¹G** solis interpolatum est.

Bene *Agroecius* et Eun. I 2, 74 et cum solis **AD¹** *eu* aduerbium seruauit Pho. III 1, 14. Cum omnibus *puere* uocatiuum spreuit Hec. IV 4, 97. Licenter deflectit a libris afferens Eun. II 3, 65. IV 4, 51.

Priscianus, qui exposita a Donato in Andr. III 3, 4 (et plenius exposita quam nos) legisse se bis testatur et eundem respicere uidetur in Andr. II 1, 10, persaepe quidem cum Donatianis quae nos nouimus consentit, sed tamen non ita constanter ut totus ab eis pendere dicendus sit. Atque ut nihil dicamus de locis, quos licentius inuersa contracta dilatata ex memoria exhibet (cf. Andr. prol. 2. I 1, 15. 31. 91—93. I 2, 7. I 5, 19. II 1, 19. II 2, 13. III 2, 22. III 3, 36. IV 1, 15. IV 2, 4. 19. 26. 27. IV 4, 5. IV 5, 2. V 2, 2. 25—27. V 4, 29. Eun. I 2, 24. 104. II 2, 12. II 3, 11. III 1, 10. 42. III 2, 2. 15. 33. III 5, 44. IV 2, 13. IV 3, 3. IV 4, 10. 11. 14. 26. IV 6, 12. 18. IV 7, 21. V 1, 7. V 5, 16. V 8, 2. Heaut. I 1, 15—17. II 3, 30. IV 1, 6. IV 8, 2. Pho. I 2, 20. 36. 43. 44. I 3, 2. I 4, 1. 20. II 3, 27. 56. 71. 82. IV 3, 6. V 4, 3. V 5, 9. V 6, 31. Hec. IV 4, 10. Ad. I 2, 30. II 4, 5. III 2, 32. III 4, 14. 15. IV 2, 43. IV 4, 20. V 3, 29. 41. 61. 62. V 8, 8. 12), cum libris qui ex Donato correcti sunt facit Andr. I 5, 52 *utraeque res*

inutiles citans, 58 *haec te*, II 3, 3 *sibi esse iniurius uideatur*, III 2, 21 *tibi istaec*, 24 *occepi*, III 5, 2 *nulli*, 8 *nunc me*, IV 1, 15 *adeon*, IV 4, 6 *litigat*, 29 *heri uidi*, IV 5, 3 *uiuere*, 9 *sic*, Pho. I 4, 1 *reppereris*, 51 *in subsidiis*, III 3, 16 *Tum igitur dum licet dumque adsum*, Ad. III 3, 43 *coeperet*, IV 1, 18 *quasi ouem*,¹⁾ IV 5, 72 *ibo* (cf. etiam Andr. II 2, 24. Hec. III 5, 15) : cum eisdem accedente Bembino : Andr. V 4, 20 *naui*, Eun. II 3, 13 *es alacris*, III 2, 15 *aut*, Heaut. V 2, 41 *istanc*, Pho. I 3, 2 *aduenti*, II 1, 71 *faenore* (ubi etiam in nostrum Donatum intrusum est *uel*), IV 4, 5 *redit*, Ad. V 2, 11 *uilli*, (cf. Pho. IV 3, 16). Cum **A** et Donato contra reliquos dat *seruorum* Ad. III 4, 34, *feruit* IV 1, 18, cum eisdem astipulantibus **CP** *penum omnem* Eun. II 3, 19, **C¹EP** *quid illo faciemus* V 1, 21. Contra **A** cum reliquis praebet *dixi* et *audieris* Ad. V 4, 19, *suam* Eun. prol. 32, *fictum* I 2, 24, *dices* II 3, 9, *potesse* IV 3, 24, *attinere* IV 6, 6, *non posse fieri* IV 7, 9, *exaduersum ei loco* Pho. I 2, 38, *collocatam filiam* V 1, 32, *aiunt* V 2, 3, *parare in animo* V 4, 2, *primum* Hec. I 2, 102, *iligneis* Ad. IV 2, 46, *ipsis* IV 3, 17: contra **ACP¹** interpolat *fidem* Pho. II 3, 4: et quod legit *excludito* Pho. V 8, 96, non ex *exculpe* (sic **A**), sed ex *exclude* deprauatum est.

Variarum lectionum a Donato allatarum rationem non habuit Andr. prol. 8. IV 1, 29. V 1, 6. (Eun. II 3, 19. Pho. prol. 2. Ad. I 2, 72. II 1, 46. **A DG** recedit cum reliquis Andr. I 1, 23 *facere in hac re te* exhibens, Eun. III 4, 10 *seiscitari*, Heaut. prol. 26 *quare*, Pho. II 1, 71 *nullo alio* : ab eisdem coniunctis cum **A** Andr. V 4, 20 *apud* agnoscens, Eun. III 2, 15 *nostris*, Pho. III 2, 46 *ut ut*, V 1, 32 *Quicum*.

Bembino accedit contra reliquos omittens *amare* Eun. II 3, 8, *autem* Pho. IV 3, 60, *forte* Hec. III 3, 11, (*eos* Ad.

¹⁾ Ineptum illud *iouem*, quod schol. **D** addidit, etiam in uno Prisciani codice legitur.

V 3, 41), commendans *ea est indutus* Eun. IV 4, 40, *atqui* IV 6, 20, *deficias* Pho. I 4, 52, *Enim* inceptiuam particulam Ad. II 1, 14, *norimus inter nos* II 4, 7, (cf. Hec. I 2, 64): cum **A** et Arusiano habet *adludere* Eun. III 1, 34, cum **AC**¹ *uecti* IV 7, 4, cum **AE**² *Archonidi* Heaut. V 5, 21, cum **AC**²**F** *a studio* Pho. prol. 2, cum **AC**¹**P**¹ *casum* V 2, 3: propius a Bemmini quam a reliquorum memoria abest Eun. IV 6, 12: eandem interpolationem, quae Bembinum occupauit, admisit Eun. III 1, 8: uariae lectionis fortasse uestigium est, quod Eun. III 2, 36 *ego te esse* habet cum Schematis rhetoricis Parisinis, cum *quem te ego esse A, quam ego esse* reliqui exhibeant.

Leniter transpositos solus Priscianus habet hos locos Andr. II 2, 33 *Daue hodie*, IV 2, 29 *fac ut ad me uenias*, Eun. V 3, 11 *hunc excruciem meo modo*, V 6, 3 *Solae mihi*, Heaut. V 4, 4 *Quod uolo aut peto*, Pho. III 1, 10 *Numquid subolet patri*, (Andr. IV 5, 3 *honeste in patria* etiam Probus ordinat). Solus in minutis a reliquis discedit Andr. IV 4, 24 *cuius* (pro *cuium*) praebens, 48 *ne te credas* (pro *non te credas*), IV 5, 12 *attuli* (pro *appuli*), Eun. II 3, 28 *seu—seu* (pro *uel—uel*), V 2, 45 *ah nihil* (pro *nihil* : ceterum caue in eo uersu quicquam de personarum distributione colligas e Prisciani testimonio), Hec. III 4, 7 *ego* (cum **E** pro *eo*): ne illud quidem nos mouet quod Eun. III 2, 43 *plura* habet pro *multa*, IV 4, 14 *conferendus* pro *comparandus*: sed non nihili est quod Ad. III 3, 42 bis *ac non* habet pro *aut non*, et quod semel affert *decurso spatio* (quater *decurso iam spatio*) Ad. V 4, 6 pro *iam excurso spatio*, Bentleius unum uerum duxit. Semel *Id quidem* Ad. IV 2, 39 recte tenet, sed altero loco diserto testimonio *Hoc quidem angiportum* indidem affert: cui exemplo neutri opponit masculinum ex Pho. V 7, 8 *in angiportum hunc*, quod nullus liber agnoscit. Expressis uerbis patrocinator prauae lectioni *huic uicinia* Andr. I 1, 43 (cum omnibus), *ei* datiuo, ut ipsi uidetur, (omittunt **CP**) 79, uersui mire deprauato

ab ipso V 3, 14 *Nuncine demum istud uerbum in te incidit* (ubi u. Hertzii annotatio), perfecto *releui* Heaut. III 1, 51 (contra Diomedem), reduplicato perfecto *praecucurrit* Hec. III 3, 11 (contra omnes praeter **B**), *primo* aduerbio Andr. I 1, 47 (cum Nonio et Seruio) : graecis locutionibus ex aduerso positis male Andr. II 6, 16 *aliquid* pro *aliquantum* et contra libros uindicat pluralem *stimulos* Pho. I 2, 28, qua in re consensu gaudet solius Incerti de generibus Vindobonensis (qui idem unus cum antiquis editionibus *nam quae* habet pro *namque*). De declinatione nominum ‚Laches’ et ‚Chremes’ testatur in his, quod *Chremis* genetium (contra Donatum, Excerpta Charisii, fortasse Probum) Andr. II 2, 31, uocatiuos *Chreme* Andr. III 3, 18 cum omnibus, V 2, 27 contra **EG**, *Lache* Hec. IV 4, 11 cum **A** solo commendat : accusatiuos *omnis* Andr. V 4, 43, *parentis* Heaut. V 4, 4 (contra **A**), *compluris* Pho. III 2, 35, ablatium *naui* Andr. V 4, 20 (cf. Heaut. I 2, 8. *uecti* Eun. IV 7, 4) confirmat. Scribendi consuetudinem spectant, quod *Hocine* Andr. IV 1, 1 quasi indubitata formam affert, simplici D *reducere* Pho. I 2, 36, geminata M *dimminuetur* Ad. IV 2, 32 instruit, aphaeresin uocalis in secunda persona uerbi auxiliaris in libris suis (quomodo est in nostris) reperisse se innuit, cum *meritus* Andr. III 5, 15 participium pro uerbo esse inepte exponit, *deuerticulum* habet Eun. IV 2, 7. (cf. Hec. III 5, 15).

Ex eo quod licentius inuertens ex Ad. III 2, 52 *accedo ut rectius dicis* exscripsit uix dubium est quin indicatius recipiendus sit prae *dicas*. Ex Prisciano *id* Bentleyus inseruit Andr. III 2, 48. Cum eodem obsecuti sumus Prisciano Pho. IV 1, 23 restituentes *Neque defetiscit usque adeo experiri*.

Eutyches (cuius excerpta nonnulla iam ex editione Keilii corrigenda sunt) uno tantum loco eadem Terentiana atque Priscianus eius praeceptor adhibet ibique licenter immutata, Pho. V 8, 25. 26, pariter atque Andr. V 3, 28: leniter in libris

erratum est etiam Eun. V 5, 3 et Pho. I 4, 13, quo quidem loco contra **A** cum **C¹D¹E²F²P¹** Nonio Charisio *conuasassem* daturus fuit. Aeque contra **A** *patrem* habet cum omnibus Pho. III 1, 13 et coniunctiuum *dilapidet* contra **A C¹** Pho. V 8, 4. Ex usu scribendi falsum de formationis lege collegit *lani* Eun. II 2, 26 per apocopam factum iudicans. Cum **D¹** Donato (et Eugraphio) *lactas* tenet Andr. V 4, 9: cum omnibus *Obsonat* contra Varronem Ad. I 2, 37: uocem spondiacam ante dihaeresin iambici octonarii cum uniuersis tolerat Ad. II 2, 12 *nescis inescare* exhibens.

Ut pauca Isidori, Bedae, Aldhelmi excerpta praeteream, *Alcuinum*, quem errore dudum exploso C. Barthius sub Calliopii persona latere suspicatus est, moneo nihil quicquam habere, quod non mutuatus sit a Prisciano: neque enumerare refert locos quos neglegentius immutauit.

In paucis illis, quae ex *glossariis* delibauimus, animum aduertat ad *despicatam*, quod Eun. II 3, 93 in **A** ipso glossa *despectam* expulsum est, et ad *confit*, quod cum Donato solo ex Ad. V 8, 23 affertur. De satis magno numero locorum, quos 'Lexicon Maii' (h. e. Thesaurus saeculo duodecimo in Gallia uel Britannia scriptus in Vol. VIII. Classicorum Auctorum emissus) ita plerosque inuersos exhibet, ut ad uerba poëtae constituenda nihil fere ualeat, supersedeo hic exponere.

Nihil prorsus inest in libris *Rhetorum Latinorum* quod momentum habeat ad Terentianos uersus emendandos. Nam quae Iulius Rufinianus ex Heaut. III 3, 2 affert, ex uicinitate uersuum Vergilianorum leuem labem traxerunt: Eun. III 2, 36 in Schematis dianoeas Parisinis manifesto deprauatus est (ceterum u. p. LXI). Quis uero Marciano Capellae aliquid tribuat Ad. I 1, 30 *instituerit* citanti pro *insuerit*?

In praestantissimis quae in *Vergilium* extant *scholiis Veronensibus* dolendum est, quod in unico uersu Terentiano

quem habent Andr. I 2, 18 desideratur uerbum, quod in codicibus est *adfert*, apud Ciceronem *defert*.

In Commentariis *Serui* paucae reliquiae insunt studiorum ueterum in Terentio positorum. Inepte quidam reprobare dicuntur lectionem, quam solus Nonius seruauit, *caue ne te tristem sentiat* Andr. II 3, 29: cum Donato fere consentiunt quae de uerbena monentur in IV 3, 11: neutri *Quod* Eun. III 1, 11 cum **ACD²EP** seruato adicitur interpretatio 'id est quae res in te est.' Sed non magis quam a reliquis testibus unius alicuius ex nostris recensitionibus constanter obseruatae a Seruio uel a compilatoribus indicium est: quamquam propius, quam a ceteris, abest a **DG**. Nam ut praetereamus locos transpositione, interpolatione, contractione affectos (cf. Andr. I 1, 47. I 2, 28. II 1, 30. II 6, 27. III 3, 7. 23. IV 1, 5. IV 2, 25. IV 3, 11. V 5, 4. Eun. I 1, 14—16. 22. II 3, 65. 66. III 2, 21. III 5, 53. IV 5, 3. V 3, 4. V 4, 3. 13. 21. V 8, 31. 52. Heaut. I 1, 4. I 2, 18. II 1, 13. 16. V 1, 9. Pho. I 2, 12. I 3, 23. 24. II 1, 81. III 2, 40. V 1, 5. V 4, 7. V 5, 2. V 8, 29. 85. V 9, 25. Hec. I 2, 32. II 1, 15. II 2, 27. III 1, 40. 41. Ad. I 1, 3. II 1, 43. II 2, 23. III 2, 21. III 3, 7. 23. 24. III 4, 45. IV 5, 31. 47. 64. V 3, 63), numquam cum **A** solo facit, nisi in *me* omissio Heaut. I 1, 20 (ubi quidem contra **A** et reliquos etiam *dices* omittit) et in eo quod Lione teste *al.* Ad. IV 2, 21 *modo* addunt in exitu uersus. Contra **A** autem cum reliquis consentit Eun. I 1, 116 *fac sis* exhibens, II 2, 57 (ubi semel Donatus cum **A** stat) *quae placeant*, Heaut. II 3, 124 *quendam offendi ibi militem*, Pho. V 8, 85 *deportarier*, V 9, 25 *quae sit ignoscenda*, Ad. III 3, 24 *Paulisper*, uersum agnoscens Pho. IV 3, 30: contra **AD²** Heaut. II 3, 138 *si sapis*, contra **AD** Pho. V 8, 85 *Nonne*, contra **A** et Arusianum Ad. IV 5, 32 *cum illa*. Etiam quod Eun. IV 4, 17 corruptum legitur *Nunc heu* (pro *eo*) *uidetur*, cum **CP** congruit et contra **A** et contra **DEFG**: contra **ADEG** ordinat *morbus est* Pho. IV 1, 9. Contra

Donatum imperatium *responde* tuetur Andr. V 2, 8. Cum omnibus contra **D¹G** *At* interpolat Pho. II 1, 81 : contra **DE** *qui* seruat Heaut. II 3, 60. Cum **ACP** et Eugraphio bene disponit uerba Eun. III 2, 1, cum **AC¹** *uecti* ablatium commendat IV 7, 4 : cum **AC¹DP¹** (Donato Nonio) *homo* tenet V 8, 52 : cum **CD** *illam* singularem praefert Ad. III 4, 52. Cum Nonio et Prisciano *primo* pro *primum* scribit Andr. I 1, 47. *Proluuium* cum Nonio (nam librorum hic nulla est auctoritas) agnoscit Ad. V 9, 28

Optime consensu suo simplex *mereat* a Donato servatum comprobatur Andr. II 1, 31. Cum **DG** (uel alterutro)¹⁾ contra reliquos habet accedente Donato *poni* Andr. II 1, 31, *par pari* Eun. III 1, 55, conspirantibus **EV** Donato *restat* Andr. V 6, 17, consentiente **A** *pertendes* (leniter errans *pertendas*) Eun. I 1, 6, *quidue es alacris* II 3, 13, *ilicet* Ad. V 3, 5 *turbas* V 7, 9, omittit *ea* Pho. V 5, 2.

Cum uniuersis libris nominatio *Hecyra* recte patrocina-
tur Hec. prol. 1, *Si adeo* habet Eun. II 3, 21, *credere est* Heaut. I 2, 18, *natu grauior ignoscentior* IV 1, 32, *et quibus* Ad. I 1, 11, cum omnibus praeter **F** *sat agit* Heaut. II, 1, 13.

In eis, quae sola praebent Seruiana, pessime se habet *sertum* (pro *sentum*) Eun. II 2, 5 : quod bis *hic homines* ex u. 37 excitat, quis credat Terentium in duobus uersibus sese excipientibus neque alibi nominatum *hisce* (ex quo illud *hic* corruptum fuerit) posuisse? Librarii culpa etiam in eo cernitur, quod ad Vergilianum *remordeo* ex Eun. III 1, 55 iam non simplex, sed uitiose compositum *remordet* allegatur : librarii corruerunt quod ipse commentator dabat *ostentam* in frequentatium Eun. III 5, 57. Vix digna sunt quae commemorantur, quod Heaut. I, 1, 37 *depone* (pro *adpone*), Pho. prol. 20 *Beneficiis* (pro *Bene dictis*), I, 2, 69 *rediret* (pro *redisset*), Hec. I 2, 4 *quaerit* (pro *quaeret*), Ad. IV 1, 21 *en* (pro

¹⁾ Andr. I 1, 59 codex Fuldensis cum **D²** *illud* habet pro *illi id*.
Terentius.

em) apud Seruium edita sunt. Sed non est praetereundum, quod diserto testimonio Pho. II 1, 39 *pro te* (pro *cum te*) confirmat et quod Andr. V 5, 3 codicum **DGV** (nam de **A** non liquet) et Nonii lectionem *deorum uitam* in metrum cogit *ea-propter* pro *propterea* scribens. Sed nos nihil Seruio auctore mutauimus, nisi quod dedimus Andr. III 5, 4 *Ego*.

Bonis libris usus est *Philargyrius*, cum nominatiuum pluralis feminini *haec* Eun. III 5, 34 (cum **AEF**²) et *illaec* Hec. IV 3, 12 (cum **A** solo) tuitus est, bonis item, cum uerbum substantiuum Ad. IV 7, 10 (cum **A** solo) omisit atque cum Heaut. II 3, 60 *qui* (non *quae*) contra **DE** dedit.

In *scholiis Bernensibus* ab Hagenio nuper editis Andr. II 5, 18 uaria lectio Donati, quam recepinus, aperte respuitur.

In Ti. Claudii *Donati* Commentario Vergiliano Hec. I 1, 16 *illi* interpolatum est contra **AD**¹, in deterius mutatum est Andr. II 1, 5. 6. Eun. IV 3, 6. Heaut. II 3, 15. Pho. I 2, 57. 89.

In *Acronis* quae nunc feruntur scholiis Horatianis¹) (aeque atque in Vergilianis Seruii) frequentior cum **DG** consensusprehenditur. Nam cum his transponit Andr. III 2, 49 *has fieri*, Eun. II 2 7 *me noti*, cum **D** *cum istoc odio* Hec. I 2, 59: cum **DG** uidetur transposuisse *uetus uietus* (sic antiquissimus liber Parisinus) Eun. IV 4, 21: cum **AD**¹ singularem *foris* agnoscit Ad. II 3, 11, quamquam liberius inuertit *quidnam concrepuit foris*. Sed contra **AD** *esperpetuo* collocat Hec. III 3, 46, ubi non Donatianum *data*, sed cum omnibus *bona* recepit. Cum **AC¹D¹EP¹** *Quod* tenet Eun. III 1, 11. Solus contra consuetudinem inuertit *nosmet nostri* Pho. I 3, 20: ordine soluto affert etiam Ad. II 1, 33. Utrum Andr. IV 5, 10 recte cum Donato distinxerit an cum libris praeter **D** *sic* om-

¹) Quae ex Hauthali editione accesserunt, u. in Addendis et Corrigendis.

nino non legerit ambiguum est. Mira peruersitate cum *Porphy-
rione* in eo consentit quod post Messalam Terentium Hec.
prol. II 26 *funambuli* dixisse refert.

In *scholiis in Lucanum* aequae atque in Seruianis defen-
ditur nominatiuus *Hecyra* Hec. prol. 1 Erratum est cum om-
nibus praeter **A** (qui ipse quoque peccat) Pho. II 3, 83
feras. Contra libros *possis* pro *possit* scriptum est Andr. II 1, 5.

Scholia in Persium immutant *perfluo* Eun. I 2, 25 in
effluo, *Quot homines* Pho. II 4, 14 in *Quot capita*, corrup-
punt Ad. III 3, 55.

Iuuenalis scholiasta Pho. IV 1, 9 *morbus est* ordinat cum
CFP Seruio : facili errore Andr. V 3, 7 *uultus* interpolat pro
color. Vitiose inuertit Andr. I 1, 50—52. Eun. I 1, 22. Heaut.
II 1, 16. Pho. V 9, 53. Ad. II 2, 5. V 7, 17.

In *Lactantii Placidi* scholiis Statianis lenibus erroribus
affecti afferuntur hi loci Andr. I 5, 31. II 1, 28. 29. IV 1, 3.
4. Hec. prol. II 1. 2. Ad. III 2, 16. IV 4, 26 : mire Ad. II 1
quasi u. 38. 39 fuerint ante u. 26—28 exponit: peccarunt
librarii quod illud *senium*, quod ex Eun. II 3, 11 illustrabat,
cum omnibus contra **A** et Donatum in *senem* mutauerunt:
eodem loco contra **A** cum reliquis *omnes* interpolat et solus
turbato ordine *perdant senem* habet. Vix e libris est quod
Andr. IV 1, 24 *deluderes* substituit pro *producere*. Contra
A cum reliquis *pararis* bene tenet Heaut. V 2, 23, contra
AD *coges* Ad. II 1, 39, contra **ADG** male *per alienas* Eun.
III 5, 40. Cum uniuersis uersu laborante scribit *accedo* Ad.
III 2, 52, *mensis hic decimus est* III 4, 29.

Personatus Asconius in scholiis in Ciceronis Verrinas ter
recedit a Bembino : quod Pho. II 1, 37 *est* (non *abest*), II
3, 41 *noris* (non *nosses*), Eun. II 3, 20 non quidem *fac sis*,
sed tamen *fac ut* praebet. Pho. II 1, 37 uitiose *in noxa est*
habet cum **D¹E²F¹G²P¹**, II 3, 40 *en* propius ad *em* (sic
ACP) quam ad *hem* accedit.

Tantum de Testimoniis : nonnulla quae colligentem et
E*

conscribentem me fugerant, inuenies in Addendis : complura non ignoro adicienda esse.

Nullum autem ex testibus apparuit ita cum una uel altera familia codicum Terentianorum conspirare, ut ab eius auctoritate pendere dici possit. Iam uero si, quae singulorum subsidiorum dignitas sit, breuiter adumbrandum est, ita ea gradibus ordinabimus, ut *Bembinum* dicamus esse ad quarti uel quinti saeculi h. e. recentiorum quidem hominum usum a uiro non sane docto accommodatum et scribae neglegentia admodum pro uetustate mendosum neque glossematis liberum, sed uel sic a bona prosapia non ualde degenerans et plurimorum bonorum feliciter tenax exemplar. Cuius simile aliquod et fortasse melius inter ea fuerit, quibus adiutus *Donatus* ad commentandum poëtam accessit, instructus idem insignium grammaticorum ueterum uel integris commentis uel excerptis ex eis delibatis uel studiis Terentium spectantibus per aliam occasionem prolatis.

Post Donatum antiquioris sermonis latini et metricarum legum cognitione iam uacillante *Calliopi*us, bonis et ipse libris non temere usus, abstersa nobili uetustatis robigine et in dimetiendis uersibus sibi sapiens¹⁾ in elegantiorum lectorum usum editionem parauit, cui fortasse iam ipse egregii ornamenti loco accedere uoluit histrionum personatorum a capite singularum scaenarum affabre pictas imagines ad bona et antiqua exempla expressas. Cum huius autem recensio-

¹⁾ Etiam in *membrana Tricassina* (saeculi octau) Andr. I 5, 42—55 tenente, quam descripsit Libri in *Journal des Savans* a. 1841 (mens. Aug.) p. 478, quae u. 45. 52. 58 integrae recensiois Calliopianae lectiones tenet, duo extremi uersus eodem modo atque in **P** (u. Addenda) in tres discerpti sunt. Ad archetypon autem reuocandam esse uersuum distinctionem quae in **FP** est colligitur ex eis quae notata sunt in Eun. III 3, 10. Heaut. II 3, 53—55. 72. II 4, 25. III 1, 95. III 3, 6. 21. 27. 28. 29. Pho. I 4, 16. 17. 18. V 1, 1. 2. Ad. I 2, 40. 41. 42. II 1, 3. 4. III 2, 4. 5. III 3, 5. 6. IV 1, 7. 8. IV 4, 1—9 (sed u. 6. 7 Bentleius 'ueterimum' suum h. e. Dunelmensem ait aliter ordinare).

exemplari doctus aliquis, ut tempora erant, grammaticus, qui et Seruii Commentum Vergilianum et Priscianum adhibuit, *Donati commentum, excerptum et transcriptum illud in codicem Terentianum ex eadem, ad quam Bembinus pertinet, familia oriundum*, legit atque ex eo quae ipsi placebant transtulit. Sic exemplar ortum est Victoriani et Decurtati, correcturis et adnotamentis ita refertum, ut illis, qui id describebant, in singulis fere uersibus difficultas legendi creata et errandi periculum obiectum fuerit. In reliquis autem libris, qui neque cum integra neque cum ea quae ex Donato correcta est recensione Calliopii consentiunt, non consilium diorthotae alicuius ad antiquiores fontes regredientis, sed nouiciorum librariorum hinc illinc diuersarum familiarum lectiones decerpentium et contaminantium libidinem et raro iudicium agnoscimus. Atque ex eius generis libris, ut summatim complectar, quae alio loco fortasse exponendi mox occasio data erit, editiones antiquae, *quotquot mihi innotuerunt*, usque ad Faërnianam deductae sunt.

Iam, postquam quae praeter librorum Terentianorum memoriam testimoniorum fidei credentes uel cedentes mutauimus, suis locis indicata sunt (u. p. XLII. XLIII. XLVI. XLVII. LVI. LVIII. LXII. LXVI.), restat ut sub uno conspectu ponantur, quas Editionibus uel libris recentiorum debemus coniecturas. Et ex ANTIQUIS EDITIONIBUS, quarum in numero etiam curatam ab ERASMO Basileae a. MDXXXII (ER.) comprehendimus,—sed ex ea quoque saepe incerto inuentore—haec recepimus : Andr. I 5, 54 *Quod ego per hanc te dextram* II 3, 4 *tuum ut sese habeat* II 6, 8 *Huiusce propter consuetudinem hospitae* (ER.) 18 *Quid id est* (ER.) III 2, 29 *Ne tu hoc posterius dicas* III 5, 4 *numquam id* (ER.) 10 *consiliis tuis* IV 2, 32 *est opus* IV 4, 3 *tu* (14 *praeterquam* cum Eugraphio) Eun. II 2, 59 *qui* II 3, 60 *nostin et scis* IV 1, 10 *puere* (ER.) V 2, 5 *ego me in pedes* (ER.) Heaut. II 3, 116

neglectu est (uel potius *nelectust*) V 1, 59 *hac re*
Pho. III 2, 20 *umquam usus uenit* V 2, 15 *uorsura*
solues V 8, 65 *tuum peccatum* Hec. IV 2, 28 *illa* (ER.)
 V 4, 30 *iuri iurando* Ad. I 1, 10. 11 *quae cogito!*
Quibus nunc

Cum GOUEANO dedimus Hec. V 3, 5 *tun es*

Cum RIUIO Eun. I 2, 37 *educere ita uti*

Cum G. FABRICIO Andr. III 3, 16 (ubi libros antestatur)
id oro te, eodem praeunte Eun. IV 4, 43 *ni credis*

Cum MURETO in personarum distinctione (qualem in
 textu dedit, non in annotatione) fecimus Eun. II 3, 99, trans-
 posuimus Heaut. IV 6, 22. 23. Ad. II 1, 45. 46, scripsimus
 Eun. IV 4, 38 *etiam paululum* Heaut. III 2, 49 *male*
facere Hec. II 1, 20 *illi* V 1, 27 *Quid? cedo* V 2, 18
tute dudum audisti, geminauimus Ad. IV 5, 53 *ma-*
gnum, V 8, 23 *quid*

Cum FR. FABRICIO scripsimus Andr. I 2, 11 *Ut ne* II 1,
 37 *sciri* Eun. I 2, 15 *anime mi, mi Phaedria* (cf. in
 Hec. IV 4, 87).

FAËRNI sunt emendationes haece : Andr. III 3, 47 *uerba*
audies (ex 'libro scripto') Heaut. II 3, 79. *Pho.* III 1, 1.
 Hec. II 3, 7 *multimodis* Heaut. II 4, 28 *exoptatam meo*
 V 2, 40 *ego* V 4, 21 *capiam* *Pho.* II 3, 83 *fers* V 1, 32
conlocatam gnatam V 9, 4 *creduas* Hec. III 4, 24
illi III 5, 28 *Quae* (cum Bandinello) IV 2, 4 *illam* (cum
 Donato) V 1, 8 *uenit in mentem* 9 *obsiet* Ad. III 4, 49
educti

GUYETI haec sunt: Andr. I 1, 17 *immemori* I 3, 9
praecipitem in pistrinum III 4, 15 *apparetur* IV 3,
 23 *ut tu* Eun. III 5, 50 *flabellulum* IV 4, 42 *Etiam*
non IV 6, 3 *Usque adeo illius* Heaut. I 1, 13 *Serui*
 II 3, 113 *mea res minor* III 2, 29 *Huic iam* III 3, 35
an non? IV 3, 37 *fors* IV 6, 6 *di deae* V 1, 24 *CH.*
Quamobrem nescio. ME. V 3, 12 *SO.* *Sic erit* 13 *te*

obsecro V 5, 6 *CH. Mea bona* Pho. IV 4, 26 *in in-pluuium* IV 15, 12 *id si non* Hee. III 1, 9 *haec* III 4, 16 *etiam tu hic stas* Ad. III 3, 88 om. *homo* 99 om. *uah* IV 1, 8 *esset*

T. FABER Eun. II 3, 95 *hoc* restituit, Heaut. I 1, 77 *sint*, exulare iussit *eho* Eun. II 2, 55

Ab HARIO sumpsimus Eun. IV 5, 7 *multon* IV 7, 40 *Sat* Heaut. III 1, 102 *nosmet*

Cum BENTLEIO dedimus Andr. I 2, 31 *circum itione* I 4, 1 et III 2, 4 *Archylis*, I 5, 2 *hoc* (ex codice) I 5, 30 *aut de illa* (om. *aliquid*) II 1, 28 *haec* III 1, 3 *DA. Quid narras?* *SI. Itast* III 2, 25 *Tibi uerba censes falso* 27 *mox puerum huc deferent* III 3, 4 *quid te ego uelim* III 4, 2 *Audin?* (om. *tu illum*) 20 *tibi quae* III 5, 1 *qui me hodie* (ex codice) IV 1, 13 *pudent* 47 *Nisi si* IV 2, 2 *modo tu* IV 3, 13 *iurato* IV 4, 12 *Dictura es* 34 *adpositum puerum* V 2, 9 *modo ego intro iui* Eun. I 2, 33 *potis erat* 52 *Is ubi esse hanc forma* 117 *forsan* (accedente Donato) II 3, 16 *ostenderis* 65 *Magis* (om. *Tum*) III 5, 41 *per pluuiam* IV 4, 42 *credes* 53 *utrum praedicemne an taceam* IV 7, 11 *instrue ego ero* (om. *hic cum codice*) V 3, 3 *supposiuit* V 6, 15 *quid?* (om. *est*) V 8, 46. 47 *possint sine sumptu tuo Omnia haec* Heaut. I 1, 113 *hinc pepulerim* 117 *Tempust* (confirmante schol. Bembino) II 3, 15 *eccos uideo* 20 *aspellere* III 1, 35 *commentare* (confirmante Schol. Bembino) 52 *habuit*, uersus 100. 101. 102 transpositos in suum locum, 93 *adsum* III 2, 1 *es* 4 *Cliniai* IV 1, 49 *mulieri* 54 *tempus fert* IV 3, 7 *Cuiquam aequae* IV 6, 9 *ibin hinc* IV 8, 16 *ah* V 1, 17 *manedum* 77 *ego* V 3, 17 *Quod est* (om. *Id*) Pho. prol. 14 *posset* I 3, 4 *Quid istuc* (om. *est*) 20 *Ita plerique omnes sumus ingenio* (cum codice) I 4, 9 *Loquar* II 2, 23 *pote* II 3, 26 *tamen* 59 *apiscier*

III 2, 11 *Tu cognatus* (om. *mihi*) IV 3, 26 *ei* 59 *il-lasce* IV 4, 6 *di deae* V 1, 38 *audiemus* V 8, 13 *Id-que adeo* (om. *ad uos*) 44 *PH. Enimuero* (om. *In ius*) V 9, 51 *indignum hoc* 59 *tu tibi* (ex codice) Hec. I 2, 59 *faxint* II 2, 13 *retinendi causa* II 3, 7 *expeto* III 1, 33 *conciuisse ere* III 5, 18 *audiui modo* IV 1, 28 *Nam id innatumst* (om. *omnibus*) IV 3, 11 *si red-ducam* (om. *non*) IV 4, 27 *sequitur* (cum libris) 87 *uxor* (om. *mea* cum Donato) V 1, 26 *Segregatum* (om. *Me*) V 2, 32 *Refert* V 3, 32 *habente* Ad. prol. 4 *de sese ipse erit, uos iudices* (om. *eritis*) III 1, 10 *ingenio* III 2, 33 *omnium uitam* 39 *uidetur usquam* (om. *esse*) 52 *cedo* 55 *propere* III 4, 29 *mensis decimus est* (om. *hic*) IV 3, 9 *eius esse illam psaltriam* 11 *illi iam animum relleuaris* IV 6, 4 *nec fabrica illi ulla* V 1, 9 *exemplo* : eiecimus *tuo* Andr. II 1, 7, seclusimus uersus spurios Pho. I 4, 4. II 3, 9, lacunam indicauimus post Ad. prol. 24, constituimus metra Ad. IV 4, 1—3 : eius uestigia secuti sumus Hec. III 5, 29 *potis inter eas gratia*, Ad. II 4, 8 *et rem in eum locum* scribentes. Praeterea in multas emendationes a Guyeto primo prolatas incidit etiam Bentleius.

Ex duabus BOTHII editionibus haec recepta sunt: Andr. II 5, 18 *uideri* (cum Donato) III 1, 20 *Hic imparatum me si* V 4, 5 *CH. Hic. CR. Simo . . SI. Men quaeris?* Eun. II 3, 71. 72 *sedulo* : *Dabo operam* (om. *ac*) III 5, 43 *item* IV 4, 48 *hinc quo modo* Heaut. II 3, 66 *id fieri* (om. *tuo*) IV 1, 25 *quod* V 2, 49 *nostro* (om. *seni*) Pho. II 3, 79 *tu te* Hec. III 1, 17 *illim* III 5, 28 *eiusque* IV 4, 97 *puere* V 1, 19 *habet uxorem* V 4, 19 *sermo tuus* (om. *aduentus*) Ad. I 2, 41. 42 *et, dis gratia, Est* II 2, 12 *inescare nescis* III 2, 15 *meo modo* III 3, 51 *ah* IV 2, 38 *illi* IV 5, 26 *poscere*. Praeterea praeiuit Bothius scribendo *qui id* Andr. V 1, 22, *item hunc ope-*

ram dabo Hec. III 3, 48, spurium esse iudicavit Heaut. V 3, 18

Cum RITTERO dedimus Andr. prol. 11 *Non ita sunt dissimili*

EX FLECKEISENI editione haec assumpsimus : Andr. I 1, 60 *Nicaretum* III 2, 3 *poste* III 4, 17 *gnatum mihi corrigere* III 5, 7 *quodacia* IV 1, 44 *consilium hoc* IV 2, 3 *quid id est* IV 5, 19 *Grandicula* Eun. I 1, 34 *eccam* II 3, 21 *Sic adeo* IV 3, 20 *illic* IV 7, 40 *idem hoc tu, Thais* V 2, 34. 35 *quapiam Malo* (om. *et*) V 3, 3. 4 *moue te oro ocius, Mea nutrix* Heaut. I 1, 20 *Enim* (om. *At*) I 2, 13 *atque hercle* 25 *Illicine* II 1, 7 *meust* II 2, 3 *multa eam opinionem quae mihi animo exaugeant* (praeunte Bentleio) II 3, 133 *tutimet* III 3, 13 *De me* (om. *Ego*) IV 2, 9 *quid sic* (om. *si*) V 1, 6 *desiste* 50 *non potis esse* Pho. II 1, 54 *illic obstupescit* (aliter Ritschellius Opusc. II p. 619) 64 *do* III 1, 18 *metuist* III 2, 30 *orat : exoret* (om. *Dorio*) V 3, 8 *uilioribus multo talenta bina* (om. *tamen*) 23 *quid siet* (om. *hoc*) V 8, 56 *inconstantia* Hec. III 1, 3 *hui* V 1, 24 *Sialiud* V 4, 19 *uti* Ad. III 3, 85 *is est hercle* (cum codice) III 5, 4 *Si est, is factururus* IV 1, 22 *Is ipsust.* Praeterea cum eodem Fleckeiseno aequabilitati studentes ubique uocatiuos *Laches* et *Chremes* dedimus.

Praeter editores emendarunt PALMERIUS in Spicilegio p. 830 (vol. IV Grut. Lamp.) Andr. IV 4, 17 *Ab Andria est haec* (om. *ancilla*) 50 *attigas* (p. 756) Eun. III 2, 46 *ii prae cura* (p. 852) III 5, 27 *praua* (p. 733) Heaut. III 2, 18 *quid ego ni sciam* (p. 733) III 3, 9 *Noui ego amantis : animum aduertunt* (p. 618) Pho. IV 3, 38 *nimum quantum. CH. quantum? dic.* (p. 864) V 2, 12 *iipraenuntia* (p. 852) Hec. V 4, 2 *conlicias* (p. 669. 754) Ad. III 2, 18 *prorum* (p. 848) : GULIELMIUS Andr. I 3, 11 *Si ista* (in Plauti Asin. c. 9) et Pho. III 3, 28 *ecferet* (in

Plauti Capt. c. 4) : ACIDALIUS Heaut. IV 1, 15 *domina ego, erus damno auctus est* (in Velleian. Lect. p. 28) : G. HERMANNUS Andr. V 5, 1. 2 *aliquis me forsitan Putet* (in Elem. doct. metr. p. 176) Eun. II 3, 28 *CH. nunc hanc* (ib. 183) Ad. IV 2, 1 *Ne ego homo sum infelix : fratrem* (om. *primum*) (in Philologo III p. 435). : [eundem secuti sumus metra constituentem Ad. IV 4, 4—9 in Elem. doct. metr. p. 432. 95] : LACHMANNUS in Commentario Lucretiano Andr. II 2, 35 *necessus* (p. 397) V 4, 25 *mortuust* (p. 116) 33 *post ibi* (ib., non probante Ritschelio Opusc. II p. 271) Eun. IV 3, 12 *erae quam* (p. 412) Heaut. I 2, 18 *crederes* (p. 297) Pho. II 1, 5 *PH. Atqui reperiam* (p. 210) III 2, 43 *decipi* (p. 116) IV 2, 7. 8 *transpositis sese et esse* (p. 161) Hec. II 1, 11 *post modo* (p. 116) Ad. V 3, 42 *sci res* (p. 297) : GEPPERTUS de codice Ambros. p. 98 Heaut. V 2, 44 *nam quam maxume huic uana haec suspicio* : RITSCHLIUS Andr. II 6, 20 *drachumis* (Opusc. II p. 471) IV 4, 3 et 24 *adposisti* (Monum. epigr. tr. p. 6) Eun. IV 4, 50 *techinam*, Heaut. III 1, 62 *techinis* (Opusc. II p. 477) Heaut. III 3, 40 *drachumarum* (Opusc. II p. 471) : LOMANUS in Specim. crit. in Plaut. et Ter. (Amstelod: 1847) Andr. V 4, 25 *CR. Nomen tam cito tibi? PA. Hem Perii* (p. 82) Heaut. V 3, 8 *de integro* (p. 91) : KRAUSSIIUS Pho. V 9, 58 *PH. satis? immo* (in Quaest. Ter. crit. Bonnae 1850 p. 32) Ad. IV 1, 11 *hoc te* (in Nouo Mus. Rhen. VIII p. 559) : KLETTIUS in Exerc. Ter. Bonnae 1855 p. 8 Eun. IV 4, 33 *is mihi dedit hanc* : BRIXIUS in Plaut. Trin. 237 *tu te* Hec. IV 2, 27, in progr. Liegniziensi a. 1857 p. 3 Hec. V 2, 21 *i exple* : BERGKIUS in Fleckeiseni Praefatione Heaut. II 3, 12 *unde ei esse censes*.¹⁾

¹⁾ Ceterum cum in adnotatione nomina tantum auctorum coniecturarum, quae scitu dignae, sed non recipiendae esse mihi uidebantur, exscripserim, iam ubi singulas singuli protulerint indicandum esse uideo. Andr. prol. 12 G. Hermannus Opusc. II p. 268 sqq. I 1, 13 Palmerius Spic. p. 865.

Nonnullas autem harum coniecturarum praeter necessitatem admissas esse minime nos fugit. Quod uero non singulis locis de uocabulis dactylicis trochaeum aequantibus ex Lachmanni praecepto uitandis monuimus quodque non ubique Bentleii et aliorum conatus legitimam in iambicis tetrametris caesuram restituendi et accentus erigendi commemorauimus : inconstantiae in his et in nonnullis aliis conspicuae uenia aliqua nobis concedatur precamur a diuturno quod in hoc libro typis exscribendo consumtum est tempore.

Lectiones diuersarum codicum familiarum conflatae sunt his locis : Eun. III 5, 24. Heaut. II 3, 80. II 4, 24. V 1, 39. 60. V 3, 19. Pho. III 3, 16. IV 3, 16. 17. IV 4, 20. IV 5, 3. V 5, 12. V 8, 37. Hec. I 2, 97. III 3, 44. Ad. II 1, 14. IV 7, 38. V 3, 40.

15 Kraussius Quaest. Ter. p. 23. 24. 25. C. F. Hermannus Nou. Mus. Rhen. VI p. 445 I 2, 17 Gulielmius Veris. I 3. II 6, 3 Palmerius Spic. p. 823. III 5, 7 Lachmannus in Lucr. p. 116. IV, 1, 23 A. Spengel die partikel nonne im altlatein. (Monachii 1867) p. 6 26 Brixius in progr. Liegniz. a. 1867 p. 8. IV 2, 19. 20 Palmerius Spic. p. 837. V 2, 16 G. Hermannus Elem. doctr. metr. p. 167. Eun. prol. 33 Ritscheliu Par. Plaut. p. 104. IV 1, 10. 11 G. Hermannus El. doctr. metr. p. 170. IV 7, 33. 34 Palmerius Spic. p. 720. (39 Salmasius in Solin. p. 767^B) (Heaut. I 1, 91 Palmerius Spic. p. 841. 843). 93 P. Bembo Opusc. (Lugd. 1532) p. 60. II 2, 9 Palmerius Spic. p. 846 (cum codice). IV 3, 30 Kraussius Quaest. Ter. p. 44 sqq. V 2, 5 Palmerius Spic. p. 730. V 3, 16—18 Klettius Exerc. Terent. p. 15 sqq. Pho. prol. 15 Ritscheliu Parerg. Plaut. p. 551. I 4, 1 Lachmannus in Lucr. p. 210 II 1, 36 Palmerius Spic. p. 851. III 3, 22 Kochius. Exerc. crit. (Bonnae 1851) p. 33 V 2, 7 Bentleius olim : u. Nou. Mus. Rhen. VIII p. 12. 18 Palmerius Spic. p. 852. V 8, 83 Gulielmius in Plaut. Asin. c. 4. Hec. prol. I, 1 Ritscheliu nescio nunc ubi 7 Dziatzko de prologis Plaut. et Ter. (Bonnae 1863) p. 11. prol. II 26 Grautoffius post Turpilii reliq. (Bonnae 1853) p. 44. II 2, 7 Kraussius Nou. Mus. Rhen. VIII p. 548. III 3, 20 Lachmannus in Lucr. p. 116. V 2, 14 Kraussius Nou. Mus. Rhen. VIII p. 548. V 2, 31 Kochius Ex. crit. p. 35. V 3, 42 Kraussius Nou. Mus. Rhen. VIII p. Ad. prol. 10 Ritscheliu in Suet. Vit. Ter. p. 506 Reiff. I 2, 2. 3 Ritscheliu Proleg. in Plaut. Trin. p. CXX. II 1, 11. 12 G. Hermannus El. doctr. metr. p. 170. 174. III 3, 41 Klettius Ex. Ter. p. 20. V 8, 29 Palmerius Spic. 865 cf. Gulielmius in Mil. c. 5.

Faciles mutationes contra codices uel ipse admisi uel auctore incerto recepi¹⁾ Andr. I 3, 19, ubi, ut sequens uersus seruari possit, *fabulae* dissolui in *fabula ē* h. e. *fabulast* (errauit typotheta) II 2, 21 *uidisse* (om. *se*) III 1, 12 *sensisse* (om. *se*) (III 2, 20 *adsimulari*) III 4, 14 *distixisti* III 5, 13 *sim* IV 1, 58 *crepuit* (IV 2, 6 *sollicitari*) V 2, 1 *em* V 3, 11 *sensti* V 4, 42 *ipsa east* (praeunte Bothio), V 6, 10 *Charine* (om. *o*) 11 *audisti* Eun. I 2, 83 *numcubi* II 2, 9 *sit* III 5, 57 *ostentam* (cum Seruio, ut uidetur) IV 6, 12 *ut* Heaut. prol. 50 includens cum duobus antecedentibus I 2, 35 *hoc* om. II 3, 97 *quod* secluso IV 2, 11 *opinor* om. V 2, 48 *non ilico adripi iusse* Pho. V 4, 6 *sim* Hec. III 1, 52 *intro iuisse* III 3, 48 *idem hunc* Ad. II 1, 19 *ni*.

Nonnulli sunt loci quibus rectius intellegendis uel a corruptelae suspicione liberandis *distinctione mutata* consulimus. Interrogationis signo addito Andr. II 6, 3 *Aequē quicquam nunc quidem?* id certe assecuti sumus, ut iam *quicquam* ferri queat. Eodem adiecto Heaut. I, 1, 102 *hoc qui fit, ubi non uere uiuitur?* apparet quam praeter necessitatem mutandi periculum subierint editores. Eun. V 2, 22 ad antiquarum editionum reuersi distinctionem, quam cum Faërno, qui malo Donati exemplari deceptus esset, destituerunt editores, *Quid ita uero?* coniunximus. Duplex interrogatio restituenda erat Pho. I 4, 33 (et Heaut. IV 2, 9) *Quid? sic?* Optime Donatus Andr. IV 5, 9 post *sic* orationem incidit. Eundem secutus iam T. Faber Eun. IV 1, 12 duo cola fecit *miles tendere : inde ad iurgium*. Incepit emendationem idem T. Faber egregie monens Andr. II 3, 21 a *Propulsabo* initium habere expositionem eius quod Pamphilus speret : sed non uidit *his moribus* ablatiuum esse pendentem ab illo *Propulsabo*. Eun. III 1,

¹⁾ Nonnullarum tam faciliū, ut quiuīs in eos incidere debuerit, primos inuentores in uaria lectione non nominauī : sed in indice supra posito, quantum potui, eorum nominum honori consului.

35. 36 nescimus quidem quod acumen fuerit in dicto apud Liuium Andronicum : sed misere torserunt se interpretes quaerentes id h. l. in oppositione leporis et pulpamenti: nos frigide quidem, sed ut decet plumbeum militem, opponentem eum fecimus sibi homini aduersarium tamquam leporem. Heaut. III 2, 15 epithetorum natura nos mouit, ut post *auidum* distingueremus, non falsa Ladevici (in progr. Strelizensi a. 1858 p. 23 sq.) obseruatio, qua ductus negat tertium trium membrorum enumeratorum coniunctione affigi apud comicos licere. Eun. V 1, 4. 5 Thais quae ipsa uiderit, non quae Pythias locuta sit, edisserit : quare mimesis signa a Fleckeiseno adiecta remouimus. Contra mimesin significauimus Ad. V 3, 64. 65. Obsecundante scholiasta Bembino librorum memoriam seruauimus Heaut. I 1, 73 distinguentes *Video alios: festinare*. Erat sane cur Bentleius haereret in *filia uera* Heaut. V 2, 36 : sed *uera*, inquit Syrus, *inuenta est causa*. Nihil mutauim in librorum memoria Ad. V 8, 29 sqq., *non meum illud uerbum facio* idem esse statuens atque σοῦ τὰδ' οὐκ ἐμοῦ κλέεις. Distinguendo inculcaui Ad. V 9, 8 Syri officia fuisse *obsonare cum fide, scortum adducere, apparare de die conuiuium*, non fecisse haec adolescentes ab eo doctos. Pho. V 9, 30 solita distinctio, quam ipse secutus sum, non defenditur antecedentis scaenae u. 74, immo dandum erat *Ea mortem obiit : e medio abiit qui fuit in re hac scrupulus*. Hec. V 4, 33 uereor ne ante *hodie* distinguendum fuerit. Nollem Fleckeiseno obtemperasse Hec. V 2, 27 ante *me sequimini* incidenti. Eun. III 2, 49. 50 necessitatem transponendi, quae Bentleio uisa est, deuitabam duo, non tria imperia proferri statuens, praeeunte, ni fallor, A. Spengelio. Imperfectam uel abruptam esse orationem primus significauim Andr. III 3, 1 (cum Donato), IV 1, 58 (cum eodem : ceterum non dedi hunc uersum qualem a poëta profectum iudico). Eun. III 2, 10. IV 6, 7. V 8, 33. Heaut. II 3, 90. III 3, 46. Pho. IV 3, 4. V 8, 8. V 9, 26 (cum Donato). Ad. V 3, 34. — Andr. I 3, 8

si editores uidissent *perii aut* idem esse atque *perii ni* et iocandi genus idem atque Plaut. Rud. V 3, 59, locum intactum reliquissent. Hec. IV 3, 15 uocatiuum distinctione seiunximus : qui nisi interpositus esset, *fabulae* genetiuum esse omitta interpunctione significassemus, homines, qui fabulae sunt, lyricis poetis relinquentes.

Sed his prolatis uideo me paene iam egressum esse fines, quos obseruandos mihi praescripsi in hac editione, ut antiquissimi codicis memoriam, si aliqua fieri poterat, tenaciter seruarem, sin ab eo recedendum erat, ubi ueterum testium auctoritas deficiebat, meum id tantum esse in animum inducerem e recentiorum criticorum inuentis illa recipere, quae euidencia sua commendarentur aut, cum aperte corruptis substituta essent, usu quodam in possessionem uenissent, mea autem prorsus secluderem. Amotam enim a me hanc opinionem uelim, quasi omnia, quae uel intacta reliqui uel aliorum iudicium secutus admisi, mihi probarentur. Immo multi sunt loci, quibus Bembini lectionem non me fugit posthabendam esse Calliopiana: pauci, quibus recentiorum coniecturis a me spreto iam concesserim melius consultum esse : haud pauci, quorum corruptelis aliam atque adhuc tentatae sunt medicinam afferendam duco : nonnulli, quorum ego, dum per hos annos ducenties et trecenties poetam uerso, latentia uulnera deprehendisse mihi uideor. Sed haec alio loco exponam. Fastidiosis auribus in editione minore, quam paro, aliquanto plus concedetur. Interea his copiis, quae sine inuidia offeruntur, periti existimatores utantur sine obtrecatione.

Restat ut pauca moneam de eis quae ex grammaticorum studiis in libros Terentianos transierunt. Et in *scaenis* discernendis obtemperasse nos Bembino p. X indicatum est. *Actuum* diuisio typothetae beneficio factum est ut ea seruaretur quae in exemplari Fleckeiseni est : qui, quantum id fieri potuit, ad Donati, antiquos antestantis in Argum. Andr.

extr., ipsum Varronem in Argum. Hec. extr., partitionem rediit (recessit ab ea Andr. I. II. III. Hec. IV 1. Ad. V 3 : in Heaut. Muretus monuit non posse incipere, ubi uulgo exordirentur, actus II, 1. IV, 1). Reliquias *notitiarum didascalicarum* uberius olim in libris antiquorum tractatarum recepi cum omnibus transpositionibus, lacunis, erroribus, qui excerpta illa peius habita in Bemhini quam in recensiois Calliopianae exemplo commaculauerant. Atque in his animaduertas **D G** nihil mutasse ex Donati praefationibus (nisi illud, quod post prologos positas habent didascalias, inde repetere uelis, quod primum prologi uersum lemmatis instar praefationibus praemittunt Donati exemplaria), aequae atque in *periochis* contra Bembinum etiam in hac parte a deteriore exemplari pendentem fere faciunt cum reliquis.

Desiderantur in **A** Andr. in. — V 3, 17. Hec. prol. I et prol. II — 30.
Ad. V 7, 16 — extr.

in **B** Eun. V 4, 15 — extr. Heaut. in. — II 2, 1.

in **E** Andr. in. — I 2, 12. Pho. V 8, 6 — extr.

in **F** Andria tota. Eun. in. — III 1, 26. Pho. V 5, 4 —
extr.

in **G** Eun. V 2, 9 — V 6, 20. Heaut. in. — II 3, 72.
tum V 5, 5 — extr. Pho. V 2, 14 — extr. Hec.
in. — I 2, 119. tum III 1, 29 — extr.

Integri sunt **CP** (sed u. in Andr. IV 5, 8) **D**.

ADDENDA ET CORRIGENDA

in uersibus poëtae ¹⁾

Andr. I 1, 128 *l. ducere, pro ducere.*

I 3, 19 *fabulast pro fabulas*

IV 4, 44 *Chremes pro Chreme*

V 5, 6 *potissimum pro potissumum*

Eun. I 2, 7 *stabas? pro stabas*

21 *optime pro optume*

II 2, 1 *immortales pro inmortales*

II 3, 77 *nonnunquam pro nonnumquam*

III 2, 21 *honestus est pro honestust*

25 *aequom est pro aequomst*

III 5, 57 *post ostentam dele comma*

V 2, 14 *l. unquam pro umquam*

V 4, 47 *set pro sed*

V 5, 7 *seclude Hem*

Heaut. V 2, 13 *post proximum dele comma*

Pho. II 1, 5 *l. mihi: pro mihi!*

V 8, 12 *uti pro uti*

Hec. I 2, 93 *iniūriis pro iniūiis*

II 2, 27 *post perdurare pone punctum*

Ad. III 3, 21 *post dolo pone comma*

26 *item post Stephanio*

35 *l. Est iam pro Et iam*

¹⁾ Leniora ut accentus omissos uel falso additos praetermitto.

in uaria lectione

Andr. I 1, 24 Sosia (*om.* et) *libri*

I 5, 46 *l. hanc om.* **BP**

64. 65 *tres uersus implent in P, quorum primus in accerso, alter in caue exit*

II 1, 31 *mereat iam Palmerius*

III 3, 24 Hem **BC²P**

III 5, 18 *post sinit adde F. III. A E*

IV 5, 18 *esse aliquem P*

V 1, 22 *In A ab initio N littera seruata est, ut a NESICIO, non ab ET inceperit uersus*

V 2, 13 *Hinc primae manus codd. CP pergunt, et*

V 2, 27 *dele: Hinc pergit prima manus codicis P*

V 3, 23 Attañ **G**

27 AMITTERE **A cum BCEGP**

30 SINETEKO *ex A enotarunt Michaëlis et Studemund, ut KOC infuerit reuera*

V 4, 5 *pro Simonis orationem—Bentleius lege: CH. Hic. SI. Men quaeris (B?) DEG CH. Hic. CR. Simo, men quaeris? S. eho Bentleius*

13 TEMPERATEUENIT *sub charta agglutinata uidit Michaëlis*

14 TANTENUMQ/ *idem et Studemund*

20 (ATTICUSQU)IDAM

29 CUI^aUM(IGITUR) **A, corr. rec.**

30 QUIDAIS *pro QUIDUIS*

44 QUODRESTAT **A cum BCDGPV**

V 6, 4 RESCISCERES (*om. tu*) **A**

7 ILLIe **A, corr. rec.**

p. 89 *In argumento prosaico ex C descripto supple: re itaque cognita cū illusam se*

Eun. prol. 5 p̃sumat

17 c̃donabitur

20 q^c

I 1, 14 *iniurie in A potius addiderit scholiasta*

22 *Haec uerba ea una mehercle Bentleius*

I 2, 7 **A. QUID A**

65 CUI^oPIAM **A**

81 AB^oDUCTAST^e **A, h. e. ADDUCTAST corr. A¹, aduectast ef- fecit corr. rec.**

II 1, 1 RH (*sic*)

Eun. II 1, 11 me posse **E**

15 ABISIS **A**

16 ⁱFaciunda

tum dele me indulgeo **BDE**

II 2, 25 CUPPEDENARI, *ut prior P ex D factum sit a corr. rec.*, **A**

27 PRORSUM **A**, *corr. rec.*

II 3, 11 *post 'Studemundo' adde et A. Michaëlis'*

14 In **A** *ab initio A nota abluta est*

28 *dele* FLOS — in **A**

40 DELERARE in **A** *legit Michaëlis*

71 *ac om. Bothius*

77 ⁿNONUNQUAM **A**

80 DUCAM **ADEG**

85 *dele* PULCKRENUMQUAM

99 ^{AM}DEFUGIO **A**, *corr. ant.*

tum G? pro G²

III 2, 6 Gnathonem (*A*) *ab initio Thrasoni (Γ) in A a corr. rec. substitutum esse testatur Michaëlis. u. p. X.*

tum Eamuf ^{ergo} **G**

25 ^uAEQUOMEST **A**

33 SERUUM **A**

46 ii prae cura *Palmerius (abi Bentleius)*

48 huc **BCEFP**

53 A.EAMUS **A** *teste Studemundo*

III 4, 1 ALIQUOD ^T**A**, *corr. ant.*

III 5, 30 ADEADEMADEAT **A**

34 ADORNANT, *ut corr. ant. O ex U fecerit*, **A**

50 flabellulum *Guyetus*

56 In **A** *ante FATEOR et AN notas deleuit corr. rec.*

IV 2, 12 EXTREMĀLINEAM **A**, *lineolam et M finalem add. corr. ant.*

IV 3, 9 In **A** *post DIGNUS corr. rec. add. es*

14 In **A** QUID (*sic, non QUOD*) ⁱ*a rec. correctum esse testantur Studemund et Michaëlis*

22 ^ITAMNFANDUM **A**, *corr. ant.*

IV 4, 38 nunc *om. Muretus*

42 Etiam non *Guyetus credes Bentleius*

IV 5, 3 MENSATIS **A**

8 *dele* IANDUDUM **A**, *repone iamdudum BCDFF*

IV 6, 3 *ego eiecerunt Guyetus et Bentleius*

Eun. IV 6, 27 ISTIC^S A, corr. ant.

IV 7, 5 cornu DE

11 hic *deleuit Bentleius cum cod. Petrensi*

35 In A corr. rec. add. notam F ante SCIES

40 Sat *Harius*

tum QUIDNUNCTUAISTKAIS *Michaëlis legit cum Studemundo:*

hic praeterea TU ex EST correctum a pr. m. testatur

V 1, 17 illuc etiam E

V 4, 6 AMARAT^B A, corr. ant.

19 Pythiadis nota deest in A (in rasura, ut uidetur)

tum FACTISETDICTIS A, transpositionis signa a corr. rec.

34 ORANTEM A, M induxit corr. ant.

V 8, 26 DIFFICILES^{est} A, est add. corr. rec.

36 A. NONCOGNOSCO A

52 homo^{minem} D, corr. D²

53 ILLOC, C induxit corr. rec., A

Heaut. Argum. 11 REPPERITUR A teste Studemundo

II 3, 4 A. notam enotauit Michaëlis, A. Studemund

95 F. UERA A

III 1, 20 AUDIUISTI A, UI *deleuit corr. rec*

63 clauculum E

75. 76 l. *Bentleio' pro Bentleius'*

III 2, 7 l. CKREME pro CKEME

IV 1, 26 ANUTILLI, sed ut T a corr. rec. in I mutatum sit, A
teste Studemundo

IV 4, 18 egon BCEG

V 2, 40 ego Faërnus

V 3, 12 SO. Sic erit Guyetus

13 te obsecro Guyetus

17 id *deleuit Bentleius*

V 4, 21 capiam Faërnus

Phorm. I 2, 17 epistolas etiam D

27 In personarum distinctione E facit cum BCDEFG¹ P

36 REDUCERE A cum vell.

47 EXADUERSUM^O A

I 3, 2 aduentus etiam E

15 dele istac E

I 4, 13 protinus etiam E

20 Getae hem tribuit etiam D

- Phorm. II 1, 78 PH. foris *etiam* **DE**
 II 2, 27 † sit *etiam* **E**²
 II 3, 68 admitteret, d *ex corr.*, **D**
 II 4 *in indice* **E** *habet* CRATINUS *ante* HEGIO
 III 2, 22 l. **E** *pro* **E**?
 27 me *om. etiam* **D**
 IV 2, 14 si is *etiam* **E**
 IV 3, 11 ut opinor *etiam* **E**
 tum Demiphoni Quid Geta dant *etiam* **DE**
 IV 5, 6 *In* **D** *notas* B. *ante* Rem, E. *ante* Duc *add. schol.*
 V 1, 11 ea ē. ipsa ē **G**
 V 3, 9 natam *etiam* **D**
 25 PROPRIOR *ex* **A** *enotavit* Michaelis
 V 6, 6 quid hic *etiam* **E**
 12 Phormioni Congredere actutum tribuit *etiam* **E**
 31 Phormioni Quod? dat *etiam* **E**
 37 Antiphoni Phormionem substituit *etiam* **E**
 V 8, 96 uolciscar *etiam* **B**
 V 9, 35 adde magis nunc **D**

- Hec. *In personarum indice scr.* SYRA *pro* SYRUS
 prol. I 1 Haecira est **F**
 I 1, 3 bachidi *etiam* **F**
 I 2, 14 coepisse *etiam* **F**
 100 sese *etiam* **F**
 II 1, 27 habii *etiam* **F**
 II 2, 6 ^{mea} facillitas **F**
 25 accusaturū **F**
 III 1, 8 SIC^I **A**, *corr. rec.*
 27 Non maximae—iniuriae iam Goucanus
 31 *dele* **G**
 45 te nunc *etiam* **E**
 IV 2, 18 SATISSUM, IS *deleuit corr. rec.*, **A** *teste* Studemundo
 V 3, 34 compressam esse compressam **P**
 V 4, 3 QUAE *induxit corr. rec. in* **A**

- Ad. *In didascalia u.* 5 l. PTRIM' **G**
 II 4, 1 (*an* Nē)
 III 3, 89 haud scio . . **D**

in testimoniis

- Andr. prol. 1--3 Pompei Comm. p. 302 „Poëta—fabulas.“
 23 geminata **U**
 26. 27 Pompei Comm. p. 302 „quas—prius“.
 27 l. Porphyriion *pro* Acron

- Andr. I 1, 1. 2. *adde* Prisc. II p. 331 „Sosia—uolo“.
 23. *adde* in hac re te (recte *Par.*): Donat. in lemm.
 28. Prisc. I p. 352
tum plerūq; *semel*, plerique *saepe* Donati *Par.*
 41. *adde* Quintil. VIII 5, 4
 83. 84 *l.* hic *pro* hii
 135. *adde* mihi ut: Donat. in lemm.
- I 2, 13 Prisc. II p. 286
 19 iam in uiam: Donat. in lemm.
 23 Donatus: „hem“ interiectio irascentis est.
- I 3, 13 Pompei Comm. p. 303 „Nam—amantium“ (aut *plerique codd.*)
- I 5, 10 Adeo n̄ hominem e.: Donati *Par.* in lemm.
 17 ego dicam: Donat. bis in lemm.
- II 1, 1. 2 Donat. . . *adde* (hodie nuptum Pamphilū & sic est *Par.*)
 2 *post ib. v.* 2° *l.* „e Dauo modo“ *Ed. pr.* („ut supra dauo audiui“ *Par.*)
 5. 6 Comm. Bern. in Lucan. IV 486 „quod' non—possis.“
 15 Prisc. II p. (194). 288. 353. cf. Andr. IV 1, 15.
- II 2, 7 „habeo“ inueni'.
 20 forte ibi: Donat. in lemm.
 28 Charis. p. 22
 31 Consent. . . *l.* Chremi *pro* Chremis
- II 5, 5 adessee uideo: Donat. in lemm.
- III 1, 22. IV 5, 10. Eun. IV 5, 3 *l.* Acron *pro* Porphyryon
- III 2, 4 Prisc. II p. 156 „post deinde—bibere.“ *tum* Pompei Comm. p. 212 „Quod iussi date bibere - imperaui.“
 28 renuntio ere: Donat. in lemm.
 30 hanc tuam: Donat. in lemm.
 41 *l.* nos *pro* uos
 49 Acron . . *adde* (has fieri)
- III 3, 44 Seru. in Aen. II 60
- III 5, 2 Charis. p. 111 *l.* inersi ā
- IV 1, 9 & t. r. p. d.: Donati *Par.* in lemm.
 11 Prisc. II p. 174
 23 hoc solidum uisum: Donat. in lemm.
 39 ‚Deerat‘ (l. Decebat)
 40 mihi deos fuisse iratos: Donat. in lemm.
 52 conari m. p. q.: Donati *Par.* in lemm.
- IV 2, 23 nunc me: Donat. in lemm.
 25 Schol. Lucan. . . „proinde—amolimini.“
 30 age ueniam: Donat. in lemm.
- IV 3, 11 Acron . . *adde* (sume hinc)
- IV 4, 24 *adde* Pompei Comm. p. 231 „amabo cur puerum adpositistis hic ante ostium.“
- IV 5, 2 Prisc. . . *l.* quam honeste in patria
 13 huc tetulisset: Donat. in lemm.
- V 2, 1 nunc iam: Donat. in lemm.
 6 iam sunt: Donati *Ed. pr.* (p. p. s. i. *Par.*)
 10 cum tuo gnato: Donat. in lemm.
 16 Non. p. 409 Triste . . seuerum . . T. in A.
- V 3, 11 demum sensisti: Donat. in lemm.
- V 4, 9 Eutyth. . . *l.* lactas
- V 5, 3 deorum u. *et* propterea: Donat.

- Eun. prol. 1—3 *adde* Pompei Comm. p. 302 „Si—plurimis, In his—suum.“
 17 Pompei. p. 302 „Habeo—condonabitur.“
 22 Schol. Bemb.: magistratus: aediles. ad ipsos enim pertinebant ludi theatrales
 32 Pompei. p. 162 „quam transtulit in Eunuchum suam.“
 I 1, 1 *post* Quintil. IX 2, 11 *adde* 3, 16. *Tum* pro Quintil. IX 3, 16
lege IX 4, 141
 23 Charis. p. 206 „quam—misere“
 I 2, 5 Quintil. IX 3, 18.
 15 Inc. de pron. p. 130 Vind. „mi Phaedria.“
 18 exclusi hunc *et* exclusisti hunc: Donat. in lemm.
 25 Acron. et Porphy. r.
 30 abreptam: Donat. in lemm.
 64 nunc ego iā: Donati *Ed. pr.* in lemm.
 75 Quint. ., *adde* (77. soror dicta est)
 81 praeripiat: Donat. in lemm.
 108 *enarratur a Donato et a schol. Bembino*
 II 1, 6 Schol. Victoriani in Heaut. IV 3, 22 quin nolo mentiare] Al
 qui: ut sit pronomen ut in eunucho „qui effectum dabo.“
 (cf. Donat. in h. 1)
 8 Comm. Bern. in Lucan. V 112 „Munus—uerbis.“
 24 Idem in Plorm. prol. 24 . . l. mirum ni egomet turpiter ego
 (sic) hodie dabo.“
 II 2, 8 Prisc. II p. 49. 85.
 46 hosce menses: Donat. in lemm.
 53. 54 l. fores *pro* forse
 II 3, 13 Prisc. I p. 153
 20 Schol. Bemb. sis: si cui uas....
 30 *adde post* Prisc.? I p. 575: Prisc. II p. 179
 54 huc cum: Donat. in lemm.
 57 *adde* Comm. Bern. in Lucan. II 23
 93 Schol. Bemb. [despicatam] de]spectam
 III 1, 10. 11 Consent. . . l. 'quid' habet—est 'sed hoc' masculino genere
 dicitur
 34 Prisc. p. 322. 351. *tum post* irridere“ (adludere *ter*)
 III 2, 2. 3 Prisc. II p. 1 „o mea Thais, Meum suauium.“
 33. 34 Prisc. II p. 190
 43 Prisc. II p. 332
 III 3, 26 mihi insidias: Donat. in lemm.
 III 5, 4 Donat. . . l. „Ne—aliqua.“
 41 Acron . . „fucum factum mulieri.“
 51 omnes prouunt se: Donat. in lemm.
 IV 3, 4 ipsam capillo: Donat. in lemm.
 IV 4, 21 Acron . . „uietus uetus (uetus uietus *Paris. antiquissimus*)
 ueternosus senex.“
 IV 5, 1 uerba mihi: Donat. in lemm.
 5 tu quidem pol: Donat. in lemm.
 6 Acron et Porphy. in Hor. C. III 18, 7
 IV 6, 11 tibi dono do: Donat. in lemm.
 25 Tu abi: Donat. in lemm.
 26 Volo ego: Donat. in lemm.
 V 3, 7 illi: Donat. in lemm.
 V 5, 27 quin mihi magnum malum ex hac re siet: Donat. in lemm.
 V 6, 3 ridicule: Donati *Ed. pr.* in lemm.
 V 8, 3 *adde* (contingere bona *Ed. pr.*)

- Eun. V 8, 54. 55 *adde* Seru. in Aen. XI 352 „unum etiam uos—Recipiatis“
(*om.* hoc)
58 Donatus: Honorifice renocat ablegatum cum iniuria dicendo „ubi
uis“ „quia „accede“ imperatium erat“
- Heaut. I 1, 15—17 Prisc. I p. 400
III 1, 5—7 Schol. Bemb.: Ordo haut faciam ut celem tam i. g.
51 Porphy. . . *dele* (*omnia om.*)
IV 2, 6 Lex. Maii . . *l.* bolum
IV 3, 23 Donat. . . quin (*q. Ed. pr.*)
IV 6, 20 Cf. Prisc. I p. 401 Gratificor gratificaris. T. in H. „Cur
ego gratificor? Ipsa re experibere.“
- Phorm. I 1, 2 *adde* Quintil. I 7, 22 ‚here‘ nunc E littera terminamus. at
ueterum comitorum adhuc libris inuenio „here ad me
uenit.“
I 2, 1 me quaeret: Eugraph. in lemm., *tum* me quaerit: Donat.
in lemm.
28 l. Donat. Art. p. 402 „Aduersum stimulum calces.“
32 *dele* (*an* deperire).
64 Neque eum aequum ait facere: Donat. in lemm.
78 me *om.* Donati *Ed. pr.*
I 3, 14 *Fortasse huc respicit* Diomed. 389 ego quod res est ita dico
„tu conicito cetera“
20 Acron . . „omnes nosmet nostri paenitet.“
23. 24 Seru. in Aen. XI 699
I 4, 43 quod modo hic nos: Donat. in lemm.
II 1, 63 dictio est: Donat. in lemm.
71 nullo alio: Donat. in lemm.
II 3, 82. 83 Comm. Bern. in Lucan. IV 486 „quin—feras.“
II 4, 14 *adde* Acron in Hor. C. I 1, 8 „Quot—sententiae.“
III 3, 19 Donatus: pedetentim
IV 1, 9 *post* Seru. in Aen. VIII 577 *adde* et Comm. Bern. in
Lucan. I 504
IV 3, 39 Prisc. II p. 312. 329
76 Porphy. . . *l.* uxore
V 2, 13 Prisc. II p. 250
V 4, 2. 3 Prisc. . . *adde* (parare in animo)
3 Prisc. p. 389
V 8, 4 Eutych. . . *l.* (dilapidet)
post 53. 54 *adde* Donatus:
63 Prisc. II p. 109 T. in Eunuchio (cf. Eun. IV 7, 2) „emori sa-
tius est“ pro ‚mori.‘
95 *adde* Acron in Hor. C. I 12, 25 „pugnos—ingere.“
V 9, 18 l. Phormioni
- Hec. prol. I 1 Comm. Bern. in Lucan. VI 144 Scaeva uiro nomen] ut „He-
cyra est—fabulae“
prol. II 21 *adde* Porphy. in Hor. Epist. I 18, 62 „Hecyram ad nos
refero quam mihi agere numquam licitum est.“
I 2, 61. 62 *dele* „Quid—b. c.“
63—65 Donat. . . *adde* 65. neq; *Ed. pr.*)

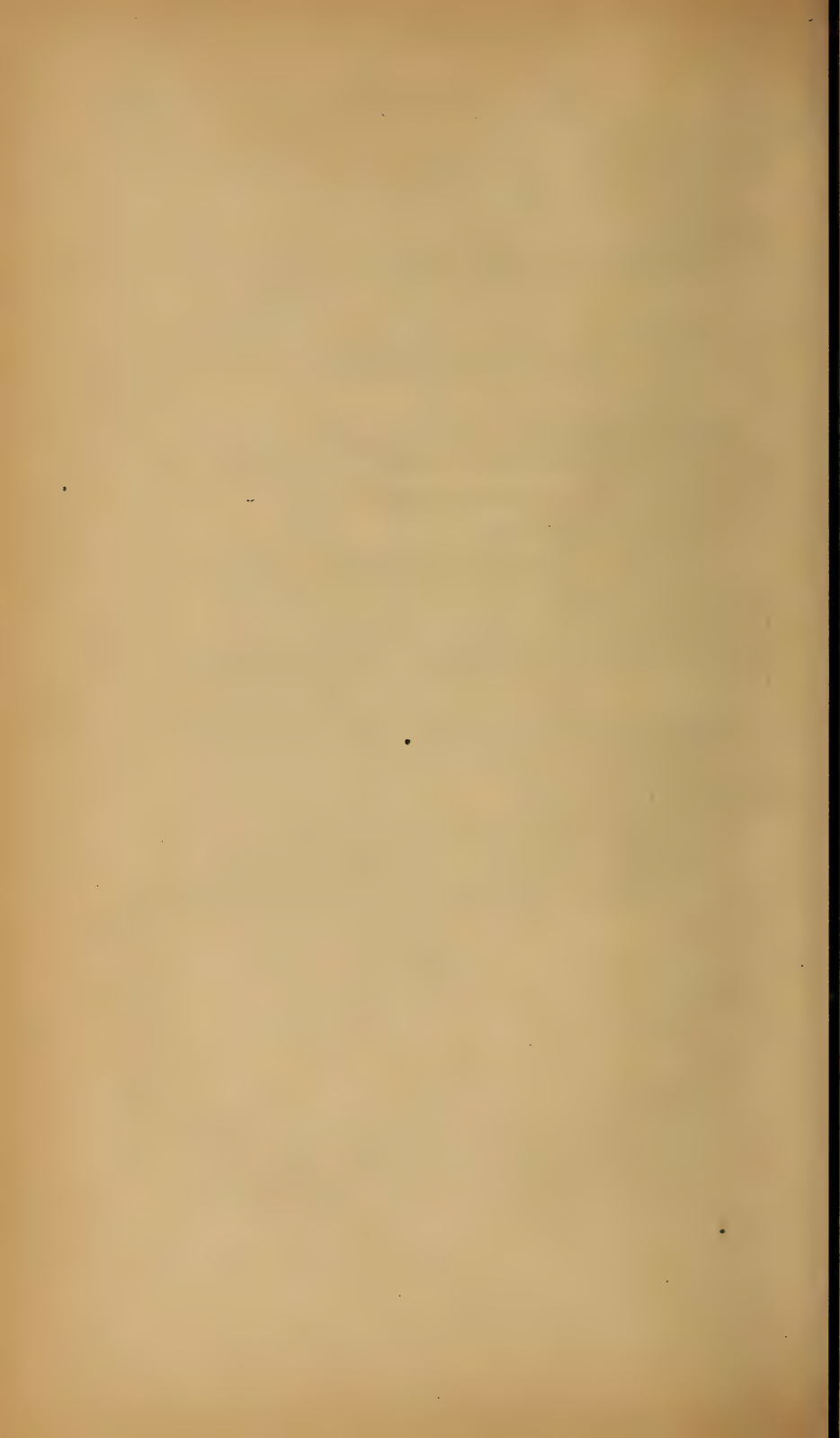
- Hec. I 2, 99 *emenda* Energia *pro* Ineptia
 II 1, 33 post *Et solui uos adde* curis
 II 2, 5. 6 Charis. . . l. Terenti illud ex H.
 26 Seru. in Aen. XII 816
 IV 1, 57 Prisc. . . l. (nata p. 531.
 IV 2, 19 mihi nunc *et* meae: Donat. in lemm.
 IV 4, 2 factum est turpiter: Donat. in lemm.
 V 4, 8 Symmach. . . „Quis me est plenior.“
- Ad. I 1, 29 l. (Serg.) *pro* Seru.
 II 1, 31 *adde* Consent. p. 388 K. „mitte—redi.“
 33 Acron . . „leno me iniqua non uult loqui.“
 42 *dele* summe: Acron in A. P. 92
 III 3, 1. 2 Donat. in V 3, 3. . . (2. fuisse)
 17 est *om.* Donati *Ed. pr.*
 30. 31 Seru. in Aen. II 87 „cum—militatum.“
 III 4, 45 cf. Non. p. 499 Datuius pro accusatiuo . . . „facite ita ut uobis
 placet.“
 46 Sin aliter animus est: Donati *Ed. pr.* in lemm.
 52 Seru. . . —illam deseram.“
 IV 1, 2 aliquid *om.* Donati *Ed. pr.* in lemm.
 21 *adde* Donat. Art. p. 402 „lupus in fabula.“
 IV 2, 21. 22 Seru. in Aen. XI 699
 43 Acron et Porphyr.
 IV 3, 4 Schol. Bemb. *ante* ultro *distinxisse uidetur*
 IV 7, 33 eadem haec: Donat. in lemm.
 V 6, 1 Schol. Bemb.: progrediar (progredior *legit Studemund*) ut uisam.
 V 8, 26 sub urbe est agelli paululum: Donat. in lemm.

In inscriptionibus scaenarum usque ad Heaut. I 2 male haerent puncta ex
 exemplari Fleckeiseniano, quod operis tradidi.

In praefatione p. I u. 5 l. a. 1795

8 l. iudicauit

- p. XXXI u. 25 *post* ni fallor *adde* deest Pho. II 1, 43—84
 p. XLIII u. 21 *post* I 2, 11 *adde* fortasse etiam Ad. IV 3, 4
 p. LIX u. 23 l. inuersos contractos dilatatos
 p. LXIV u. 29 *post* Pho. IV 3, 30 *adde* contra A(E?) *hoc*
 omittens Eun. V 8, 54:

A N D R I A

ANDRIA TERENTI
GRAECA MENANDRI
ACTA LUDIS MEGALENSIBVS
M · FVLVIO · M · GLABRIONE AEDILIB · CVRVLIB ·
EGERE L · ATILIVS PRAENESTINVS · L · AMBIVIVS TVRPPIO
MODOS FECIT FLACCVS CLAVDI
TIBIS PARIBVS TOTA
FACTA · I ·
M · MARCELLO · C · SVLPICIO · COS

Concinnatus est hic titulus ex eis quae in Donati Praefatione ita leguntur in codice Danielis (Paris. 7920)

Haec prima facta est acta ludis megalensibus m. (m. in ras.) fulvio edile (e in ras.) int glabrio neq; minutio (& m. Glab. Q. Minutio m. sec. in marg.) ualerio curulib. ege latilius latinus pnestinus. l. ambirani turpio. modos fecit flaccus claudi filius tibiis paribus dextris ut sinistris. & est tota graeca edita m. marcello & sulpicio consulib; pnuntiataq; andria terenti....

ita autem in Ed. Romana a. 1472

Hec prima acta est ludis Megalensibus Marco Fulvio edilibus: & in glabrione. Q. Minutio Valerio curulibus egerunt. L. Attilius latinus prenestinus: & l. Ambivivus Turpio. modos fecit Flaccus Claudii filius tibiis pibus dextris & sinistris: & e tota graeca edita. M. Marcello & Sulpitio consulis. pnuntiataq; est Andria Terentii...

P E R S O N A E.

SIMO SENEX
SOSIA LIBERTVS
DAVOS SERVOS
MYSIS ANCILLA
PAMPHILVS ADVLESCENS
CHARINVS ADVLESCENS
BYRRIA SERVOS
LESBIA OBSTETRIX
GLYCERIVM MVLIER
CHREMES SENEX
CRITO SENEX
DROMO LORARIVS

Interlocutorum indicem non habent codices. Tredecim personae pictae sunt in aedícula argumento praefixa in BCP: ultima est prologi.

C. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Sorórem falso créditoam meretrículae
Genere Ándriae, Glycérium, uitiat Pámphilus
Grauidáque facta dát fidem, uxorém sibi

(ARGV)MENTVM AND(RIAE) olim in primo folio codicis Victoriani perscriptum nunc ita oblitteratum est uix ut quicquam legi possit: itaque id exemplar adhibuimus quod manus saeculi XV^{mi} codicis scribendi rationem sollerter imitata in membrana cum ligatura cohaerenti repetiuit. — Codicis Riccardiani primi quaternionis duo folia priora intercederunt eorumque loco recentia immissa sunt manu saeculi XV^{mi} perscripta: alterum folium Periocham Prologum et Actus primi duodecim uersus priores usque ad preciũ continet

ARGVMENTVM ANDRIAE BC²DG ARGVMENTVM C¹P 2 glicerium B(D)
(uiciauit E)

Fore hanc: namque aliam pater ei desponderat,
 Gnatam Chremetis, atque ut amorem comperit, 5
 Simulat futuras nuptias, cupiens suos
 Quid haberet animi filius cognoscere.
 Daut suasu non repugnat Pamphilus.
 Sed ex Glycerio natum ut uidit puerulum
 Chremes, recusat nuptias, generum abdicat. 10
 Mox filiam Glycerium insperato agnitam
 Hanc Pamphilo, aliam dat Charino coniugem.

4 nam aliam pater ei desponderat **B C P** na alia ei pater desponderat
G (nam aliam pater ei desponsauerat **E** nam aliam pater fibi despon-
 sauerat **D**: in **D** ueteri fuisse uidetur NAM PATER ALIAM EI DE...NSE...)
 5 (chremetis gnatam **D**) cremetis (**E**) **G** 6 nuptias **C** (cupiens fimo **D**)
 cupiens ^{cognoscere} ||||| **G**, corr. **G**² 7 (in animo **D**) filius ||||| ||||| **G** 9
 Set **G** ex inter lineas **BC**² (glycerio **E**) 10 nuptias **C** 11 (glycerium **E**)
 adgnitam **C** 12 p||anphilo **G** dat aliam **BC(DE)P** dat om. **G** carino (**D**) **G**

PROLOGVS.

Poëta cum primum ánimum ad scribendum ádpulit,
 Id sibi negoti crédidit solúm dari,
 Populo út placerent quas fecisset fábulas.
 Verum áliter eueníre multo intéllegit:
 Nam in prólogis scribúndis operam abútitur, 5
 Non qui árgumentum nárret, sed qui máliuoli
 Veteris poëtae máledictis respóndeat.
 Nunc, quám rem uitio dént, quaeso animum adténdite.

PROLOGVS DG: *Prologi figura picta est in CP* Calliopius *add. C*²
 1 scibendum C, corr. C² ad^ppulit C, corr. C² appulit BD(E)G 2 folū
 credidit G 3 fecit G 4 Vñ^{er}um D, corr. D² intellegit C intelligit B(E)
 5 opera CP(E) opera (an operā?) G 6 fet G maleuoli ex maliuoli C
 maleuoli BDGP 7 (Et ueteris E) 8 (nam quam E) (pro uitio E)
 dent rem D queso animum, efo a in ras. a corr., D aduortite BCD(E)GP
 adtendite Donatus

Prologus 1. Donatus: Appulit] in secunda lectione ‚apulit’ fuit, sed ‚apulit’ magis. nam postea sic „animum—appulit“ (*sic Par.*: p̄ appulit in secunda lectione ‚appulit’ fuit, sed ‚appulit’ magis ‚ut Terentius.’ nam postea *etc.*: *Ed. pr.* — „attulit“ fuit: *vulgo*). — appulit: Eugraph in lemm. — Arusian. Mess. p. 210 Appulit ad hoc. T. in A. „Poëta—appulit.“ — Claud. Sac. p. 32 Mytacismus fit, cum finita +parte orationis in M et excepta foedam faciat dictionem, ut „Poëtam (*sic*) — appulit.“ — Priscian. I p. 286 „Poëta—apulit.“ — Donat. in II 6, 15 „animum—appulit.“ — 1—3. Rufin. de metr. com. p. 382 Gaisf. „Poëta—fabulas“ — Priscian. de metr. Ter. II p. 422 „Poëta—fabulas“ (u. 2 negotium). 2. Priscian. II p. 357 *πρῶτα ποιῆσθαι ἀντὶ τοῦ μέγα ἡγεῖσθαι*. T. in A. „Id—dari“ (negotio *codd. plerique*) 3. Claud. Sac. p. 34 „Populo—fabulas“ (placeret *cod.*). 5 opera: Donat. et Eugraph. in lemm. (opera *Ed. pr. Don.*). — Arusian. p. 210 Abutor illam rem. T. in A. „Nam—abutitur.“ — Diomed. p. 316 Sed et hanc rem ntor’ ueteres dixerunt, ut T. „Nam—abutitur.“ 7. Donat. in Eun. IV 4, 21 ut „Veteris—respondeat.“ 8. Donatus: „nunc animaduertite,“ non „nunc uitio dent.“ — Idem: animaduertite] Legitur et „adtendite.“ — Prisc. II p. 357 Attici *προσέχετε τὸν νοῦν τούτῳ καὶ πρὸς τοῦτον* . . T. in A. „Nunc—animum aduertite“ (et idem in Eunuchō „aduerti hercle animum“). — Nonius p. 39 Vituperare dictum est ‚uitio dare,’ tanquam culpae uel dis-
 plicientiae. T. in A. „Nunc — ‚animo adtendite.’“

Menánder fecit Ándriam et Perínthiam.
 Qui utrámuis recte nórit, ambas nónerit: 10
 Non ita sunt dissimili árgumento, séd tamen
 Dissimili oratióne sunt factae ác stilo.
 Quae cónuenere in Ándriam ex Perínthia
 Fatétur transtulisse atque usum pró suis.
 Id istí uituperant fáctum atque in eo disputant 15
 Contáminari nón decere fábulas.
 Faciúntne intellegéndo, ut nihil intéllegant?
 Qui cum hunc accusant, Naéuium Plautum Énnium
 Accúsant, quos hic nóster auctorés habet,
 Quorum aémulari exóptat neglegéntiam 20
 Potiús quam istorum obscúram diligéntiam.
 Dehinc út quiescant pórro moneo et désinant
 Male dicere, malefácta ne noscánt sua.
 Fauéte, adeste aequo ánimo et rem cognóscite,

(9 pirinthiam **E**) 10 utrumuif **G** 11 Non ita dissimili sunt ar-
 gumento sed tamen **BCD(E)GP** (sunt *om.* **E** ^{gu} armento fet tamen **G**) Ita non
 sunt dissimili *Guyetus* Non ita sunt dissimili *Ritterus* et tamen *Bentleius*
 tamen *uel* attamen *G. Hermannus* 12 Diffimili f̄t oratione ac stilo **G**
 (et stilo **E**) 13 (pirinthia **E**) 14 transtullisse **BC** transtulisse *fe D*
 15 atque *om.* **D** 17 intellegendū ^o **G** (intelligendo intelligant **E**) 18 platum ^u
^A
C placitū ^u **G** *Vs. 18 et 19 in ima pagina habet G* (19 autores **E**) actores **G**
 (20 negligentiam **E**)

11. Donatus: non ita dissimili sunt] Ordo 'ita non sunt.' ergo 'ita'
 subdistinguendum. — sed tamen: Donat. in lemm. — et tamen: Eugraph. in
 lemm. 13. Donatus: Quae apta et commoda fuerunt in Andriam latinam,
 non graecam fatetur transtulisse. 13. 14 Arusian. p. 265 Utar illud. .
 T. A. „Quae—suis“ (ex Perinthia *om.*) 15. Non. p. 39 (*u. u.* 8) „Id—
 factum. 16. Donat. in V 5, 3 „Contaminari—fabulas.“ 17. Donatus:
 Faciuntne intelligendo] „Ne“ quidam corripunt et cum interrogatione pro-
 nuntiant: quidam producant, quorum alii 'ne pro ne accipiunt id est non,'
 alii ne pro ualde (alii ne pro non accipiunt: *Ed. pr.*). — Eugraph. in V 4,
 36 „Ne“ id est 'ualde', ut „Faciunt ne—intelligent.“ — Sedulius de opere
 Pasch. (*apud Lindenbr.*) „Faciunt nec—intelligent.“ — Hieron. Ep. LVII p.
 306 Vall. „Faciuntne—intelligent.“ 19. Quorum magis emulari exoptat:
 Donat. in lemm. (exoptat emulari: *Ed. pr.*). 22. 23. Nonius p. 59 Propi-
 tium dicimus. — aut certe 'porro pium,' quod est uehementer et ualde.
 ut apud eundem T. in prologo Andriae „Dehinc ut quiescant, porro moneo
 (*sic distinxit Nonius*) — sua.“ 24. Donatus: siue hoc reliquum dicit,
 siue reliquum pro reliquorum, geminato U scribitur.

Vt pérnoscatis, écquid spei sit rélicuom:

25

Posthác quas faciet de íntegro comoédias,

Spectándae an exigéndae sint uobís prius.

25 etquid **BCD(E)GP** reliquum **BCD(E)G** (q *in ras. C*) 26 Posthac,
c ex corr., **B** faciat **B**, *ut uidetur* (fecerit te integro **E**) 27 (sit **E**)

25. 26. Donat. in prol. Hec. 8 „Ut—faciet etc.“ (et quid). 27. Non.
 p. 291. 402 T. „Spectandae—prius.“ — Seruius in Aen. II 357 „Expectan-
 dae’—prius.“ — Acron in Hor. C. IV 15, 18 „spectandae an exigendae.“

SIMO. SOSIA.

- I 1 SI. Vos istaec intro auferte: abite. Sósia,
 Adés dum: paucis té uolo. SO. Dictúm puta:
 Nempe út curentur récte haec. SI. Immo aliúd. SO. Quid est, 30
 Quod tibi mea ars efficere hoc possit ámplius?
- 5 SI. Nihil ístac opus est árte ad hanc rem, quám paro,
 Sed eís quas semper ín te intellexí sitas,
 Fide ét taciturnitáte. SO. Expecto quíd uelis.
- SI. Ego póstquam te emi, a páruolo ut sempér tibi 35
 Apúd me iusta et clémens fuerit séruitus,
 10 Scis. féci ex seruo ut ésses libertús mihi,
 Proptérea quod seruíbas liberáliter.

I 1 SIMO SENEX. SOSIA LIBERTUS COCUS D SYM. SYMO SENEX |||| SOSIA
 SERVVS B SIMO SOSIA CP: *in quibus praeter hos duo serui picti sunt*
Indicem om. (E) G 2 a||efdum G 3 hec recte (E) G (imo E) 4
 efficere ars D (ars *in marg.* E) 6 S' iif, prior i *in ras.*, D iis C'P
 his BC² (E) G ^{in te}_^ intellexi D 8 postquā te em G (emi te E) 10 (mihi *om.* E)
 11 seruiebas BCD(E)P ⁱ_^ feruebat G (mihi liberaliter E)

I 1 1. Donat. in Ad. IV. 5, 65. „Vos—abite.“ — Mar. Plot. de metr. p. 300 Gaisf. „Vos isthaec—Sosia.“ — 1. 2. Priscian. II p. 119. „Vos—adesdum.“ — Idem de metr. Ter. p. 422. Rufin. de metr. Ter. p. 382. Gaisf. „Vos—puta.“ Prisc. de partit. XII uers. Aen. p. 503 „Sosia—uolo.“ 2. Seru. in Verg. Ecl. 7, 9. Schol. Bembin. in Heaut. II 3, 8. „Adesdum—uolo.“ 3. Donat. in u. 144 „Nempe—haec.“ 4. Seru. in Aen. IX 426 „Quod—amplius.“ 6 his: Donat. in lemm. et Eugraph. 7. Non. p. 301 „Expecto quid uelis.“ 8. Donatus: Non „emi a paruulo,“ sed „a paruulo ut clemens tibi fuerit seruitus scis,“ hoc est „a paruulo scis.“ — Idem in III 4, 3. „Ego—paruulo.“ — Idem in Hec. IV 4, 13 „Ego postquam emi te a paruulo.“ 11. seruiebas: Donat. et Eugraph. in lemm.

Quod hábui summum prétium persolui tibi.

SO. In mémoria habeo. SI. Haud muto factum. SO. Gaudeo, 40

Si tibi quid feci aut fácio quod placeát, Simo,

Et id grátum fuisse aduersum te habeo grátiam. 15

Sed hoc míhi molestumst: nam istaec commemorátio

Quasi éxprobratióst inmemori bénéfici.

Quin tu úno uerbo dic, quid est quod mé uelis. 45

SI. Ita fáciam. hoc primum in hac re praedicó tibi:

Quas crédis esse has, nón sunt uerae nuptiae. 20

SO. Cur símulas igitur? SI. Rem ómnem a principio audies:

Eo pácto et gnati uitam et consiliúm meum

Cognósces, et quid fácere in hac re té uelim. 50

Nam is póstquam excessit éx ephebis, Sósia, et

Liberius uiuendi fuit potestas (nam ántea

25

12 *A* perfolui *incipit manus antiqua codicis Riccardiani* (E) 13

haut G SO. factum gaudeo *Palmerius ex Coloniensi et Bruniano* 14

placet E, corr. E² symo BE 15 id inducit *Kraussius* 17 exprratio G,
corr. G² inmemori *Guyetus et Bentleius* inmemoris BCDEGP bñfici, bñ

in ras., D 18 quid me C 19 predico DE SY. Ita—u. 20 sunt *inter*
lineas B 20 has ēē D 22 ut gnati E uitam, uit in ras., C 23 te
in hac re DG 24 his B hif G Sosia ac *Guyetus et Bentleius* Sosia—
u. 25 potestas *proscripsit C. F. Hermannus* epheobis D

12. Non. p. 317. et 366 „Quod—tibi.“ 13. Donatus: haud m. f.] legi-
tur et „multo,“ hoc est „damno, reprehendo“. — Idem in Hec. V 1, 4. „multo
factum.“ 15. Donat. in I 5, 30 et Phorm. I 2, 4. „Et—gratiam.“ — Schol.
Bembin. in Phorm. l. c. „Et—gratiam“ (apud te). — Non. p. 232 „Et—aduor-
sum habeo gratiam“ (te om.). — Arusian p. 211. „Et—gratiam.“ — Idem p.
232 Gratum aduersum te pro tibi T. A. „id—te.“ — Prisc. II p. 26 „Idque
aduersum te gratum fuisse habeo gratiam.“ — Idem p. 311 „Idque gratum
—gratiam.“ — (Serg.) in Donat. p. 561 „Aduersum te habeo gratiam“ pro
„apud te,“ ut T. „Et—gratiam.“ 16. 17. Auson. praef. Epist. XVIII. Sed abe-
amus ab his, ne „istaec commemoratio“ ad illam Sosiae formidinem uideatur
accedere. 17. inmemoris: Donatus (in mēbris *Par.*). 18. Donat. in u.
141 et Prisc. II p. 257 „Quin—uelis.“ — Donat. in Ad. V 8, 29 „uno—uelis“
(siquid est). 20. Prisc. II p. 158 „Quas—nuptiae.“ 22—24. Cic. de
inu. I 23, 33 Partitur apud T. breuiter et commodē senex in A. quae cogno-
scere libertum uelit. „Eo—uelim.“ itaque quemadmodum in partitione pro-
posuit, ita narrat primum gnati uitam „Nam—Sosia“ (tum „Liberius—pote-
stas“ om. *Puteaneus* aliique). — 22. 23. Claud. Sac. p. 37 „Eo—uelim.“ —
Non. p. 275 „Eo—Cognoscis.“ — Prisc. II p. 257 „consilium—uelim.“ —
Donat. in u. 130 „Consilium meum Cognoscēs.“ 23. in hac te re: Eugraph.
bis in lemm. 24. Cic. de inu. I 19, 27. Victorin. in Cic. Rhet. p. 202
Halm. „Nam—Sosia.“ — Cic. de or. II 80, 326. Jul. Victor. Art. Rhet. p.
424 Halm. „Nam—ephebis.“ 25. Et liberius: Donat. in lemm.

- Qui scire posses aut ingenium noscere,
 Dum aetas metus magister prohibebant? SO. Itast.)
- SI. quod plerique omnes faciunt adulescentuli, 55
 Vt animum ad aliquod studium adiungant, aut equos
 30 Alere aut canes ad uenandum, aut ad philosophos:
 Horum ille nihil egregie praeter cetera
 Studébat, et tamen omnia haec mediocriter.
 Gaudébam. SO. Non iniuria: nam id arbitror 60
 Adprime in uita esse utile, ut nequid nimis.
- 35 SI. Sic uita erat: facile omnes perferre ac pati:
 Cum quibus erat cumque una, eis sese dedere:
 Eorum obsequi studiis; aduersus nemini:
 Numquam praeponens se illis: ita ut facillume 65
 Sine inuidia laudem inuenias et amicos pares.
- 40 SO. Sapienter uitam instituit: namque hoc tempore
 Obsequium amicos, ueritas odium parit.

26 au **G** 27 phibebat ⁿ**D**, corr. **D**² phibāt **G** 28 pleruq; , ru in
 ras., **D** 29 adiungunt **D** 30 philoffophos **D** 31 aegre giāe **B**

33 arbor id ^r**G** 34 Adprime ^p**E**, corr. **E**² Adprima ^e**C**, corr. **C**² ut om. **E**

35 facili ^e**C**, corr. **C**² 36 iis **DG** his, h in ras., **CE** his **B** effe fe **P**

37 studiis obsequi Bentleius simul aduersus — u. 38 illis inducens

38 facillime **G** facillime **E** 40 uitā om. **D**¹, add. **D**² instituit **G**

27. Donatus: Quidam iungunt „metus magister.“ 28. Donat. in Phorm. I 3, 20. Prisc. II p. 357. Rufin. de metr. Ter. p. 383 Gaisf. „Quod — adulescentuli.“ — Seru. in Aen. I 181 „Quod — faciunt.“ — Donatus: Errat qui subdistinguit 'plerique' et sic infert 'omnes.' 28. 31. Donat. in Eun. I 1 19 „Quod — adulescentuli, Horum — egregie.“ 29. 30. Acron in Hor. A. P. 162 „aut equos — uenandum.“ 30. Donatus: canes ad uenandum] ... multi docti ... dicunt separata esse et „ad uenandum“ extra 'orationem' pro „ad uenatum.“ (extra natū ~ Par.: extra rationem *Ed. pr.*) 31. Prisc. I. p. 215 „Nihil horum egregie praeter cetera.“ 32. Non. p. 29 „et — mediocriter.“ 33. 34. Prisc. II p. 69 „nam — nimis.“ — 34. Idem I p. 91 „Adprime — utile. — Acron in Hor. Serm. I 1, 106. Seru. in Verg. Ecl. 2, 65 et alii multi „ne quid nimis.“ — 35. Donat. in u. 80 „Cum — una.“ 36. Donat. in u. 54 „his — studiis.“ 39. Prisc. I p. 17 Apud Latinos quoque hoc idem (digamma) inuenitur pro nihilo in metris ... T. in A. „Sine inuidia — pares.“ — Donat. in u. 108 „laudem — pares.“ 40. 41. Isidor. Orig. I 35, 3 „namque — parit.“ 41. Cic. Lael. 24, 89 (cf. Quintil. VIII 3, 35) Non. p. 215. Donat. in Eun. II 2, 1. 20. Phorm. I 2, 5. Ad. III 3, 77. Acron in Hor. Serm. II 6, 27. Seru. in Aen. XII 25. Prisc. Praeexerc. II p. 433. Rufin. de metr. Ter. p. 383 Gaisf. — Victorin. in Cic. Rhet. p. 200. Iul. Victor p. 437.

- SI. Intérea mulier quaédam abhinc triennium
 Ex Ándro commigráuit huc uicíniae, 70
 Inópia et cognatórum neglegéntia
 Coácta, egregia fórma atque aetate integra. 45
- SO. Ei, uéreor nequid Ándria adportét mali.
- SI. Primum haéc pudíce uítam parce ac dúriter
 Agébat, lana ac téla uictum quaéritans: 75
 Sed póstquam amans accéssit pretium póllicens,
 Vnúts et item alter: íta ut ingeniumst ómnium 50
 Hominum áb labore próclue ad lubídinem,
 Accépit condicióem, dein quaestum óccipit.
 Qui tum íllam amabant, fórte, íta ut fit, filium 80
 Perdúxere illuc, sécum ut una essét, meum.
 Egomét continuo mécum ‘certe cáptus est: 55

43 cūm migráuit C huic C huic BDEGP uicinia|| C, corr. C² 44 In-
 oppia G negligentia BD 46 Et D, corr. D² apportet B 48 et tela D,
 corr. D² et tela BCEP 49 postquā G praecium P 50 est om. B
 51 a labore E libidinem B²C¹GP 52 dehinc DEG 54 me||um E

Cassiodor. de rhetor. p. 499 Halm. Isidor. Orig. II 9, 11. 11, 1. 21, 14.
 Sulpic. Seu. de uita beati Martini l. III. Tertullian. Apolog. 14. Augustin.
 Epist. 18. Hieron. adu. Pelag. I. Idem in Epist. ad Gal. 2, 4. Lactant. Inst.
 V 9, 6 cf. 21, 1. Epit. 64, 17 „Obsequium—parit.“ 42. Cledon. p. 1926.
 Augustin. Gramm. p. 2011 „Interea—triennium.“ — Prisc. II p. 109. 156.
 „abhinc triennium.“ — 42. 43. Prob. Inst. p. 155 „Interea—commigravit.“ —
 Non. p. 499 Dativus pro accusativo... T. in A. „Interea — huic uiciniae.“
 — Prisc. II p. 187.. casus pro casibus figurate... T. in A. „Ex — huic
 uiciniae.“ pro „in hanc uiciniam.“ — Donat. in u. 78 et Ad. IV 4, 9 „Ex—
 huic uiciniae.“ — Idem in Phorm. II 3, 21 in malam crucem) aduerbialiter
 ut „huc uiciniae“ (om. Ed. pr. — huic: Ed. Ven.). — Donatus in h. l :
 huic uiciniae] Legitur et „uicinia“ (sic Par. — uicinia Ed. pr.) 44. 45.
 Donat. in IV 5, 3 et Phorm. I 2, 75 „Inopia—Coacta.“ 46. Donat. in
 Praefat., in I 1, 78. III 4, 3 „uereor—mali.“ — Idem in II 2, 1 „ne—mali.“
 47. Primum: Donat. in lemm. — Non. p. 512. Prisc. II p. 69. 70. „Primo
 —agebat.“ — Seru. in Aen. VIII 412 „Primo haec uitam parce ac duriter
 agebat.“ — Augustin. gramm. p. 2008 „uitam—Agebat.“ — Seru. in Donat.
 p. 439 T. ait „duriter.“ 48. Donatus: lana et tela uictū q.] Subdistingue
 „tela.“ finis enim laboris est. (Cf. Seru. in Aen. VIII 412 ubi exciderunt haec
 „lana et tela“). — Donat. in I 5, 39 „lana—quaeritans“ (et). 50—52.
 Schol. Iuuenal. 14, 40 „namque ut est hominum ingenium proclue ad libi-
 dinem, dehinc questum accepit.“ 52. Donat. in Ad. II 1, 52 „deinde quae-
 stum ocepit“ (sic Ed. pr.). — deinde: Eugraph. in lemm. 54. Donatus:
 perduxerunt illuc secum] Secum duxere, ut secum esset. 55. 56. Non.
 p. 317. Seru. in Aen. XII 296 „certe—Habet.“

- Habet.' óbservabam máne illorum séruolos
 Veniéntis aut abeúntis: rogítabam 'heús puer,
 Dic sódes, quis heri Chrýsidem habuit?' nam Ándriae 85
 Illi id erat nomen. SO. Téneo. SI. Phaedrum aut Cliniam
 60 Dicébant aut Nicáretum: nam hi tres túm simul
 Amábant. 'cho, quid Pámphilus?' "quid? sýmbolam
 Dedit, cenauit." gaúdebam. item alió die
 Quaerébam: comperiébam nihil ad Pámphilum 90
 Quicquam áttinere. enim uéro spectatúm satis
 65 Putábam et magnum exémplum continéntiae:
 Nam qui cum ingeniis cónfectatur eius modi
 Neque cómmouetur ánimus in ea ré tamen,
 Scias pósse habere iam ípsam suae uitaé modum. 95
 Cum id míhi placebat, tum úno ore omnes ómnia
 70 Bona dícere et laudáre fortunás meas,
 Qui gnátum haberem táli ingenio praéditum.
 Quid uérbis opus est? hác fama impulsús Chremes
 Vltro ád me uenit, única[m] gnatám suam 100

57 uenientes aut abeuntes ⁱ **D**, corr. **D**² rogabam **E** 58 chrisidem
BDE 59 Illud||erat, u *ex corr.*, **D** phedriā, iā *in ras.* **D** phedrium **E**
 60 Dicebant *in ras.* **E** Nicaretum *Fleckeisenus* niceratum **CDEGP** nicheratum
 aut cliniam
B Phedrū dicebant aut niceratū **G**, corr. **G**² ii *in ras.* **D** hii tres| **E**
 61 eo ^h **C** heo **D** symbolum **P** simbolam, im *in ras*, u *a corr.*, **B** simbo-
 lum **DEG** 62 alia die **G** 67 animus| **E** 69 Cum ^T **D**, corr. **D**² 71 Co-
 dicis *Victoriani* (**D**) folia 4. et 5. (I 1, 71—I 2, 8) colore differunt a
 reliquis et scriptura paulo est recentior 72 impulsus **BCE** ^rcheme||s **C**,
 corr. **C**² ^hCrèmes **D**, corr. **D**² 73 ut unicam **D**
^Λ

56. 57. Donat. in Ad. I 1, 1 „obseruabam—abeuntes.“ 58. Fest. p. 297 M. (= Paul. p. 296) Sodes' si audes' ut[i] sis' pro si uis' et illico'] pro 'in loco.' Terentius [in Andria „Dic] sodes quis heri Chry[sidem] habuit]. — Lexic. Maii p. 520 „dic sodis quis uiciauit Chrysidem.“ 58. 59. Seru. in Aen. II 1 „nam—teneo.“ 61. Donatus: Subdistingue 'quid': ut sit uox quaerentis quid dicat de Pamphilo. — Idem in u. 83 et Phorm. II 2, 25 „symbolum dedit cenauit.“ 66. huiusmodi: Donat. in lemm. (*om. Par.*) 69. Donat. in u. 117 „tum—omnes.“ 72. 73. Seru. in Aen. VII 268 „hac—suam.“ — Donat in u. 117 „hac—Chremes.“ 73. ib. „Ultro uenit ad me.“

- Cum dote summa filio uxorem ut daret.
 Placuit: despondi: hic nuptiis dictus dies. 75
 SO. Quid obstat, cur non uerae fiant? SI. Audies.
 Fere in diebus paucis, quibus haec acta sunt,
 Chrysis uicina haec moritur. SO. O factum bene: 105
 Beasti: ei metui a Chryside. SI. Ibi tum filius
 Cum illis, qui amabant Chrysidem, una aderat frequens: 80
 Curabat una funus: tristis interim,
 Non numquam conlacrumabat. placuit tum id mihi.
 Sic cogitabam 'hic paruae consuetudinis 110
 Causa huius mortem tam fert familiariter:
 Quid si ipse amasset? quid hic mihi faciet patri?' 85
 Haec ego putabam esse omnia humani ingeni
 Mansuetique animi officia. quid multis moror?
 Egomēt quoque eius causa in funus prodeo, 115
 Nihil suspicans etiam mali. SO. Hem quid est. SI. Scies.
 Ecfertur. imus. interea inter mulieres, 90

74 cū fūma dote |||||||| G ut ^{ut} om. D uxorem E daret G 75
 Placuit G Placuit mihi D 76 Quid igitur obstat DG igitur schol. C obstat,
 stat ex corr., P uere DEG andieiff G 77 acta ex facta G 78 chrifif
 ex chrufif G chrifif E Crisis D hec uicina G 79 ei om. BCP hei metui
 aliqd a cricide D chrifide E ^h crifide G, corr. G² 80 amarant Muretus
 amabat, at a corr. rec., E chrisidem BEG crisidem D 81 tristis||| E
 82 nōnunquā D colacrumabat G collacrimabat D tū om. D', add. D²
 85 hic (om. mihi) D hic mihi BCEGP mihi hic uulgo quid mihi faciet
 hic patri Guyetus 86 ego om. G 88 eius ex filius C infim⁹ prodeo G
 89 etiam om. D quid id est DE quid est? id G In B haec scies—u.
 90 mulieres euanida renouauit manus recens 90 Ecfertur P Ecfertur C
 Effertur B(?) DEG funus ex imus D²

75. Non. p. 280 „Placuit. despondit. hinc'—dies.“ — Donat. in I 5,
 34 „hic—dies.“ 77. 78. Charis. p. 199 „Ferme,“ ut apud T. lectum ferunt
 „Ferme—moritur“ (Chrusis). at qui detracta M littera legerunt „fere.“ †produ-
 cere solent. 79. besti: metui: Donat. in lemm. — Lex. Maii p. 62 „be-
 sti hic (om. mihi)“ — Prisc. I p. 391 (Verba 'timeo' et 'metuo') absoluta sunt, cum
 non iunguntur casui accusatiuo, sed datiuo: ut T. in A... „ei—Chryside.“
 — Arusian. p. 247 „quam metui a Chryside.“ — Schol. Bembin. in Heaut.
 III 2, 20 „metu[i a] Cryside.“ 83—85. Cic. de or. II 40, 172 „hic paruae
 —patri.“ 83. 84. Donat. in Hec. IV 1, 40. Martian. Cap. V § 497 „hii
 —familiariter.“ 85. Cic. ad fam. IX 7, 1 „quid hic mihi faciet patri.“ 89.
 Max. Victorin. p. 285 Lind. „hem—scies.“ 90. Cic. de or. II 80, 326.
 Seru. in Aen. XI 183 „Effertur imus.“

- Quae ibi áderant, forte unam áspicio adulescéntulam,
 Formá SO. Bona fortásse. SI. et uoltu, Sósia,
 Adeó modesto, adeó uenusto, ut nihil supra: 120
 Quae tūm mihi lamentári praeter céteras
 95 Visást: et quia erat fórma praeter céteras
 Honésta ac liberáli, accedo ad pédisequas,
 Quae sít rogo. sorórem esse aiunt Chrýsidis.
 Percússit ilico ánimum. attat hoc illud est, 125
 Hinc illae lacrumae, haec illast misericórdia.
 100 SO. Quam tímeo, quorsum euádas! SI. Funus ínterim
 Procédit. sequimur: ád sepulcrum uénimus:
 In ígnem inpositast: flétur. interea haéc soror,
 Quam dixi, ad flammam accéssit inprudéntius, 130
 Satis cúm periclo. ibi tum éxanimatus Pámphilus
 105 Bene díssimulatum amórem et celatum índicat:
 Accúrrit: mediam múlierem compléctitur:

92 uultu ^o D, corr. D² 94 q̄ tū ex q̄ tū D² Quia tum BC Quae
 tum, e t in ras., P 95 Versus in G a corr. in marg. additus est
 96 pedissequas BCE 97 chrisidis EG crisidis D 98 illico D attat
 BCGP atat DE 99 illē sunt lacrimae D ē mifcda in ras. G 100 SI.
 add. E², ut uidetur 101 sepulchrum BCEP 102 imposita est EGP
 posita est BCD soror hęc D 104 periculo BCDEGP pāfilus G 105
 diu celatum, diu a corr., D diu celatum E 106 amplectitur G

91. 92. Donat. in I 5, 51 „forte—Forma.“ — Eugraph. in Eun. II 3, 26 „uideo adulescentulam Forma etc.“ — 91—93. Prisc. II p. 214 „uideo unam a. l. Forma ac uoltu Sosia Adeo—supra.“ — Ib. p. 221 „forte u. a. a. Forma ac uoltu Sosia—uenusto.“ — Ib. p. 360 „ibi unam a. a. F. bona fortassis ac uoltu Sosia—supra.“ — Ib. p. 87 „Forma bona fortasse.“ — 93. Prisc. II p. 33 „Adeo modesta adeo uenusta—supra.“ 93. Donatus: ut nihil supra] Ellipsis Terentiana. nam non necesse est subiungere duos uersus 94. Quia tum: Donat. in lemm. (Que tum: Ed. pr.) 96. Prisc. II p. 194 „accedo ad pedisequas.“ — 96. 97. Non. p. 383 „accedo—rogo.“ — 97. Prisc. I p. 250 „quae sit rogo.“ 98. Cf. Cic. ad Att. IV 8^b, 3 „Percussit animum.“ — Percussit: Donati Ed. pr. in lemm. — attat: Donati Paris. 99. Cf. Cic. p. Cael. 25, 61. Horat. Ep. I 19, 41 „Hinc illae lacrimae.“ 100. Prisc. I p. 250 „Quam euadas.“ [Donat. in Hec. I, 2, 68 alibi „Quam metui quorsum euaderes.“ sed cf. I 2, 5] 100—102. Donat. in Phorm. I 2, 85 „Fumus—fletur.“ (posita est). — 100. inposita est: Donat. in lemm. (posita est: Ed. pr.) 101—102. Cic. de or. II 80, 326 „ad sepulcrum—imposita est.“ — Arusian. p. 239 Imposuit in illam rem. T. in A. „in ignem imposita est.“ 104. 105. Donat. in Eun. I 1, 8 „ibi—indicat.“ — 105. Non. p. 436 „Bene—, indicans.“ — Donat. in u. 65 „Bene—in-dicat.“

‘Mea Glýcerium’ inquit ‘quid agis? cur te is pérditum?’

Tum illa, út consuetum fácile amorem cérneres, 135

Reiécit se in eum fléns quam familiáriter.

Quid ais? SI. Redeo inde irátus atque aegré ferens: 110

Nec sátis ad obiurgándum causae. díceret

‘Quid féci? quid commérui aut peccaui, pater?’

Quae sése in ignem incere uoluit, próhibui: 140

Seruáui.’ honesta orátio. SO. Recté putas:

Nam si illum obiurges, uítae qui auxiliúm tulit, 115

Quid fácias illi, qui dederit damnum aut malum?

SI. Venit Chremes postrídie ad me clámítans:

Indígnum facinus: cómperisse, Pámphilum 145

Pro uxóre habere hanc péregrinam. ego illud sédulo

Negáre factum. ille ínstat factum. dénique 120

Ita túm discedo ab illo, ut qui se filiam

Negét daturum. SO. Nón tu ibi gnatum? SI. Ne haéc quidem

Satis uéhemens causa ad óbiurgandum. SO. Quí cedo? 150

SI. ‘Tute ipse his rebus finem praescripti, pater:

107 glicerium ^{quid} ^g ^{ais} ^E agis in ras. G te||is G 108 ||fuetū

G cōsuetum facile amorem ut D 109 Reicit D ⁱ Regecit G 110 Quid

^{SIM.} agis redeo inde i||ratuf G 112 aut qd peccaui D 114 ||ratio est D

ratio ē G rectae C 115 ^{at} tulit B attulit D tulit auxiliū G 116 facies

DG dederit qui ^h *Bentleius* 117 ^h cremes D, *corr.* D² chremeñf G post-

trídie CE 118 facinuf *ex* facinuf G facinus comperisse P comperiffe

fē G 122 neç hec D 123 Satis *om.* D 124 praescribsti C p̄scripfifti

EG praescribsisti P p̄scripsisti D

107. Cledon. p. 1895 „Mea Glycerium.“ — Inc. de nom. et pron. in Anal. Vindob. p. 140 „Mea—perditum“ (quid agis *om.*) — Donat. in Phorm. I 4, 39 „Mea—perditum“ 110. Quid agis: Donati *Ed. pr.* in lemm. — Non. p. 384 „redeo—ferens.“ — 112. Seru. in Aen. IV 335. Donat. in II 1, 30 „quid commerui—pater.“ 113. proicere. Eugraph. in lemm. 114. Cf. Cic. de off. II 20, 69 „honesta oratio est.“ — Non. p. 369 „recte putas.“ 115. Donatus: tulit] pro attulit. 115. 116. Prisc. II p. 250. Martian. Cap. V § 488 „Nam—malum.“ — 118. Donatus: 1, Distinguendum est ut per se intellegatur „indignum facinus.“ 2, Incerta distinctio. — indignum facinus comperisse se: Eugraphius (cf. in I 2, 18) 119. (Serg.) in Donat. p. 559 „Sedulo“ familiare uerbum Terenti, hoc est sine dolo. Cf. Isidor. Orig. X 244. 119. 120. Prisc. II p. 228. Donat. in Hec. IV 4, 51 „ego—factum.“ 121. 122 Prisc. II p. 128. 190. 333. „Ita—daturum.“ 124. Donat. in I 2, 17. 5, 7. „Tute his rebus f. p.“ — praescripsisti: Eugraph. in lemm.

- 125 Prope adést, cum alieno móre uiuendúmst mihi:
Sine núnc meo me uiuere intereá modo.
SO. Qui igitúr relictus ést obiurgandí locus?
SI. Si própter amorem uxórem nolet dúcere. 155
Ea prímum ab illo animáduertenda iniúriast.
130 Et núnc id operam do, út per falsas núptias
Vera óbiurgandi caúsa sit, si déneget:
Simúl sceleratus Dáuos siquid cónsili
Habet, út consumat núnc, cum nihil obsínt doli: 160
Quem ego crédo manibus pédibusque obnixé ómnia
135 Factúrum: magis id ádeo, mihi ut incómmodet,
Quam ut óbsequatur gnáto. SO. Quaproptér? SI. Rogas?
Mala méns, malus animus. quém quidem ego si sénsero . .
Sed quíd opust uerbis? sín eueniat, quód uolo, 165
In Pámphilo ut nihil sít morae: restát Chremes,
140 Qui mihi exorandus ést: et spero cónfore.

125 Prope est **E** alieno **G** 126 meo uiuere **C**, corr. **C**² me meo
uiuere **BEGP** me uiuere meo **D** meo me *uulgo* 127 Quis **CDG** 128
nolit **CDEGP** (*inter lineas G*) 129 ^aest iniuria **B** ē iniuria **G** 130 id
inter lineas D do|ut **G** 131 Verē **G**, corr. **G**² 132 & simul **D** 133
ut *ex* aut **G** consum&† **G** 134 & pedib;^q **D** omnia obnixē **E** 135 ut
mihi **D** 138 sine eueniat (**B?**) **CDEGP** 139 cremes **D** chremeis **C**

125. Prisc. II p. 46 „Prope—mihi.“ 126. meo me: Donat. in lemm.
127. Quis: Donat. et Eugraph. in lemm. 128. Donatus: noli[] Legitur et
„nolet.“ — non uult: Eugraph. in lemm. 129. Donat. in Eun. III 5, 9
„primum animaduertenda ab eo iniuria est.“ 130. Cic. de inu. I 23, 33
(cf. u. 22—25) „et—do.“ 130. 131. Eugraph. in I 1 in. „Et—deneget“
(ut *om.*) 132. 133. Donat. in III 1, 20 „Simul—nunc.“ 134. 135. Donat.
in IV 1, 53 „Quem—Facturum.“ — Non. p. 446 „pedibus manibusque o. o.
Facturum.“ 135. magis ádeo: Eugraph. in lemm. — 135. 136. Donat. in
Hec. V 1, 34 „magis—gnato.“ (ut mihi *Ed. pr.*) 137. Seru. in Aen. VI
11 „Mala—animus.“ — Claud. Sac. p. 44 „quem—sensero.“ — 137. 138.
Seru. in Aen. I 135 „quem—uerbis.“ 138. sín eueniat: Eugraph. in lemm.
139. Non. p. 374 (u. I 2, 18) „Dehinc postulo' ut nihil sít morae.“ 139.
140. Non. p. 378 „restat—exorandus est.“ — Donatus: qui mihi exorandus]
Legitur et „expurgandus.“ si „expurgandus“: „cui“ lege, non „qui,“ quia et
„cui“ per Q ueteres scripserunt. — Prisc. I p. 450 „et id spero confore.“
— Placidi gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI 558: Confieri pro fieri adiecta prae-
positione. hoc Virgilius. Terentius uero „hoc confit quod uolo“ (Ad. V 8,
23) et „spero [confore“].

Nunc tuómsť officium, has béne ut adsimules núptias:

Pertérrefacias Dáuom: obserues filium,

Quid agát, quid cum illo cónsili captét. SO. Sat est: 170

Curábo: eamus núnciam intro. SI. I praé, sequor.

141 officū ē **G** ut bene assimiles **D**, *corr.* **D**² affimulef **EG** 142
 Pertérrefatíaf **G**, *corr.* **G**² 143 Satis ē **D** In **G** So. fat est — 144
 sequor *omissa sunt: post captet continuatur initium sequentis scaenae:*
^{SI}Non dubium (**SIa G**²) 144 Curabo *om.* **D**¹, *add. corr. rec.* iam *om.* **D**
 sequar **DEP**

141. Cic. de inu. I 23, 33. Donat. in u. 24 „Nunc tuum est officium.“
 142. 143. Non. p. 360: „Pterterrefacias—agat.“ — Seru. in Georg. IV 212
 „obserues—captet.“ — Donat. in II 4, 1 „obserues—consilii cum illo captet.“
 144. Prisc. II p. 29 „i prae sequor.“ — Idem p. 345. Donat. in Ad. II 1, 13
 „i prae sequar.“

SIMO. DAVOS.

I 2 SI. Non dúbiumst, quin uxórē nolit filius:

Ita Dáuom modo timére sensi, ubi nuptias

Futúras esse audiuit. sed ipse exít foras.

DA. Mirábar, hoc si sic abiret: ét eri semper lénitas

175

5 Verébar quorsum euáderet:

Qui póstquam audierat nón datum iri filio uxórē suo,

Númquam cuiquam nóstrum uerbum fécit neque id aegré tulit.

SI. Át nunc faciet, néque, ut opinor, síne tuo magnó malo.

DA. Id uóluit, nos sic néc opinantis dúci falso gaúdio,

180

I 2 A SIMO · B DAVVS D SYM SYMO SENEX DAV DAVVS SERVVS B

SIMO DAVVS P SYMO DAVVS CE *Indicem om.* G 3 ^ēexit ipse B 4 et
om. C heri BC² 6 qui postquā audierat *inter lineas* D² 7 Nusquā D,
s *in ras.* ad C 9 nec opinantis CD, *corr.* C²D² duci, u *in ras.*, D
falsos C

I 2 Donatus: DAVVS SIMO] „Dauus’ non (et *Par.*) recte scribitur, „Da-
nos’ scribendum est, quia nulla littera uocalis geminata unam syllabam facit.
sed quia ambiguitas uitanda est nominatiui singularis et accusatiui pluralis,
necessario pro hac regula digamma utimur et scribimus „Dauus’ seruus’
„coruus.’ (sic. cf. *Serg. de litt. p.* 476. (*Serg.*) in *Donat. p.* 521.) 1. Prisc.
I p. 448 „Non—filius.” 4—7. Prisc. de metr. Ter. p. 423 Item tetra-
metro in multis utitur iambico scenis, ut in A. „Mirabar—lenitas.” dimetro
quoque distinctionis causa usus est per medium „Verebar—euaderet.” post
quem iterum tetrametros posuit „Qui—tulit” (Nusquam). — 4. 5. Rufin. de
metr. com. p. 382 Tetrametrus sequitur quem finxerat ille Boiscus. quales sunt
isti uersus „Mirabar—lenitas.” qui sequitur, dimetrus est... „Verebar—eua-
deret.” — Diomed. p. 389 „Mirabar—euaderet” (quossum: *Puteaneus*). 5.
euadat: Donati *Par. et Ed. pr.* — 6. Donat. in I 5, 6 „Qui—suo.” 6. 7.
(Serg.) in Donat. p. 555 „postquam—tulit” (Neque cuiquam).

Sperantis iam amotó metu, interea óscitantis ópprimi, 10
Vt ne ésset spatium cógitandi ad dísturbandas núprias:

Astúte. SI. Carnuféx quae loquitur? DA. Érus est, neque
prouíderam.

SI. Daue. DA. Hém, quid est? SI. Eho dum ád me. DA. Quid
hic uolt? SI. Quid ais? DA. Qua
de ré? SI. Rogas?

Meum gnátum rumor ést amare. DA. Id pópulus curat
scílicet. 185

SI. Hocíne agis an non? DA. Égo uero istuc. SI. Séd nunc 15
ea me exquirere,

Iníqui patris est: nám quod antehac fécit, nihil ad me áttinet.
Dum témpus ad eam rém tulit, siui ánimum ut explerét suom:
Nunc híc dies aliám uitam adfert, álios mores póstulat.

Dehinc póstulo siue aéquomst te oro, Dáue, ut redeat iam
ín uiam. 190

Hoc quíd sit? omnes, quí amant, grauitèr síbi dari uxorém ferunt. 20

10 Sperantis, is *in ras.*, D inter ^{ea} C, corr. C² int' ||| D inter^{ea} EG,
expunxit corr. rec. E oprimi, r *in ras.*, D 11 Ut ne *Fr. Fabricius et*
Bentleius Ne libri 12 carnifex CD, corr. C¹D² carnifex P herus BC²
13 eodum D quid agis D 15 Hoccine BC²G Hoccin, ci *in ras.*, D Occine E
agis, a *in ras.*, D me om. G 17 fui *in ras.* D, fui *in marg.* D² sini
Gulielmii ex Coloniensi 18 defert Cicero adfert CDP affert BEG
postulat, *ultima a corr. in ras.*, E 19 iam *inter lineas* BC², om. P
20 *Totus Simonis est in* C¹DEGP¹ Hoc quid sit *uulgo datur Dauo*
cum (B?) C²P² fibi grauitèr G

11. Ne esset: Donat. in lemm. 12. Seru. in Aen. XI 704: in T.,
postquam de domino dixit seruus „Astute,” ille iratus ait „carnifex quae lo-
quitur.” — Lex. Maii p. 269 „herus—prouideram.” 13. Prisc. I p. 286.
Donat. in I 1, 2 „ehodum ad me.” 14. Donat. in Hec. V 2, 31 „Meum
—amare.” — Cic. ad Att. XIII 34. Donat. in II 6, 3 „id—scilicet.” 16.
ante haec: Eugraph. 17. Donatus: 1, „siui” (fui *Par.*) distingue. est enim
modo „siui” ‚permisi, cessauit.’ — 2, siui (siue *Par.*)] antiquè. aliter in Adel-
phis „non siit (sit *Par.* siuit *Ed. pr.*) egestas facere hoc nos.” (Cf. *Diomed.*
p. 374). — Donat. in II 6, 12 „Dum—eam r. t. s. a. u. e. s.” — siui: Eugraph.
in lemm. 18. Cic. ad fam. XII 24, 5 „Nunc—postulat,” ut ait T. (defert:
Baiter, ex Mediceo, ut uidetur). — Schol. Veron. in Verg. Ecl. 8, 30
(p. 76 K.). „Nunc—postulat” (affert om.). — dies a. u. a.: Donat. in lemm.
18. 19. Non. p. 375 „alios—postulo” [ut nihil sit morae: cf. I 1, 139]. —
Donat. in III 4, 16 „Dehinc—Daue” (est om. *Par.*) 20. Donatus: Hoc quid
sit] ἔλλειψις. deest enim ‚quaeris.’

- DA. Ita áiunt. SI. Tum siquís magistrum cépit ad eam rem ín-
 probum,
 Ipsum ánimum aegrotum ad déterio^rem párt^em plerumque
 ádplicat.
- DA. Non hércle intellegó. SI. Non? hem. DA. Non: Dáuos sum,
 non Oédipus.
- SI. Nempe érgo aperte uís quae restant mé loqui? DA. Sané
 quidem. 195
- 25 SI. Si sénsero hodie quícquam in his te núptiis
 Falláciae conári, quo fiánt minus,
 Aut uéll^e in ea re osténdi, quam sis cállidus:
 Verbéribus caesum te ín pistrinum, Dáu^e, dedam usque ád
 necem,
 Ea lége atque omine, út, si te inde exémerim, ego pro té
 molam. 200
- 30 Quid, hoc íntellextin? án non dum etiam ne hóc quidem?
 DA. Immo cállide:
 Ita apérte ipsam rem módo locutus, níhil circum ítione úsus es.
 SI. Vbiuís facilius pássus sim quam in hác re me delúdi^r.
 DA. Bona uérba, quaeso. SI. Inrídes? nihil me fállis. sed dicó tibi,

21 DAY. *addidisse uidetur* P² cepit, cepi *a corr. in ras.*, E inpbam
 G, corr. G² 22 Ipsū, ū *in ras. a corr.*, E applicat B C E G P 23 ercle E
 intelligo *om.* E¹, *add. corr. rec.* intelligo B hem *om.* B C¹ P, *add. C²,*
erasum in G hñ non Oedipuf G ñ oe|ED ippus, ED *in ras.*, D edippus
 E Oedi||pus B 25 is C te in hif G 26 quo non fiant E 29 ho-
 mine C in|||de P pro te diaster molam D: *idem* diaster *antiqua manus*
in marg. 30 intellexti G 31 circum itione *Bentleius* circitione
Guyetus circuitione B C D E P circuitionif G 32 fim E mede ludier D
 me deluer G 33 irrides B E G falis C edico *Donatus* sed dico *libri*
 (sed hóc dico P)

21. Donat. in I 3, 7. III 1, 19 „tum—improbum.“ 22. Donat. in III 3, 27
 „Ipsum—partem applicat“ (plerumque *om.*). 25. in istis nuptiis: Eugraph.
 in lemm. 25. 26. Donat. in Phorm. I 2, 92 „Si—conari“ (te in nuptiis *Ed.*
pr.). 28. Non. p. 271 „Verberibus—dedam.“ — Arusian. p. 223 „caesum
 —dedam.“ — Seru. in Aen. I 140 „ego te in pistrinum, Daue, dedam.“ — te
 caesum Daue: Eugraph. in lemm. 31. circuitione: Donat. in lemm. — Idem:
 usus es] Legitur et „usor es.“ (uxor es *Par.*). 33. Prisc. I p. 369 „Bona uerba
 quaeso.“ — Non. p. 280 dicere denuntiare. T. in A. „sed dico—facias.“
 — Donat. in III 2, 15 edixin tibi] Hoc illud reddit „edico tibi—facias.“

Ne témere facias: néque tu haud dicas tibi non praedictum.
caue. 205

DA. Enim uéro, Daue, nihil locist segnitiae neque socórdiae, I 3
Quantum intellexi módo senis senténtiam de núptiis:
Quae sí non astu prouidentur, me aut erum pessum dabunt.
Nec quíd agam certumst: Pámphilumne adiútem an auscul-
tém seni.

Si illúm relinquo, eius uítæ timeo: sín opitutor, huiús minas, 210 5
Cui uérba dare difficílest: primum iám de amore hoc cómpérit:
Me infénsus seruat, néquam faciam in núptiis falláciam.
Si sénserit, perii aut, si lubitum fúerit, causam céperit,
Quo iúre quaque iniúria praecípitem in pistrinúm dabit.
Ad haéc mala hoc mihi accédit etiam: haec Ándria, 215 10
Si ista úxor siue amícast, grauida e Pámphilost.

34 tu haud dicas *Donatus* tu hoc dicas **D¹G** tu hoc dices **BCD²P**
hoc tu dices **E**

I 3. *Non est noua scaena in* **BCEP** B DAVVS SERVVS D DAV'
SERVVS **G** 1 nihiloci **C** 2 Qam tū **G** 3 herum **BC²** 4 nequid **C**,
corr. **C²** 5 oppitutor **D** 6 hōc **D**, corr. **D²** 7 seruat **C**, ob *add.*
schol. ne aliquam **G** nequā fallaciā nuptiis **D**, corr. **D²** in *om.* **BCGP**
8 si lictum **C** 9 me in pistrinum **BCDEGP** Qua iure qua me iniuria
Bentleius 11 Si ista: *Gulielmius* Siue ista *libri* grauida — u. 12
eorum est in *margin.* **C**

34. Donatus: 1, Neque tu haut dicas tibi non praedictum] Duae negatiuae unam consentiuam faciunt.... uera ergo lectio est „neque tu haud dicas.“ quod plurimi non intellegentes „hoc dicas“ legunt. — 2, Neque tu haut dicas tibi non] Vera lectio „neque haut dicas.“ est enim quantum *παρέλκων*. — Eugraph. in III 2, 16 „Neue tu dicas tibi non praedictum caue.“

I 3. Eugraphius: Haec scaena deliberatiuae uim tenet. 1. Fest. p. 339 = Paul. p. 338 M: Segnitia [dicitur, quod sit sine nitendo quid utile aut] honestum. Terentius [„Enimuero, Daue nihil loci est] segnitiae neque socordiae.]. — Prisc. II p. 103. Rufin. de metr. com. p. 382. Donat. in Ad. IV 4, 22 „Enimuero—socordiae.“ — Claud. Sac. p. 24 „Enimuero Daue.“ 1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Enimuero—nuptiis.“ 3. Glossar. ap. Lindenbrog.: *ἐμψυγίζω* demergo, pessundo. T. „me—pessundabunt.“ 4. Prisc. II p. 281. 320. 371 „Pamphilumne—seni.“ 5. Prisc. I p. 391 „eius uitae timeo.“ — Id. II p. 245 „sin—minas.“ 6. (Serg.) in Donat. p. 448 „Cui—difficile est.“ — Augustin. gramm. p. 1995 „cui dare uerba difficile est.“ 7. Lex. Maii p. 219 „me pater infensus seruat.“ — in nuptiis: Donati *Ed. pr.* in lemm. (in *om. Par.*) 8. 9. Donat. in V 2, 21 „aut si—iniuria.“ — Prisc. II p. 327 „Quo—iniuria.“ 11. Siue ista: Donat. in lemm.

- Audireque eorumst óperae pretium audáciam:
 Nam incéptiost améntium, haud amántium:
 Quidquíd peperisset, decreuerunt tollere:
 15 Et fingunt quandam intér se nunc falláciam, 220
 Ciuem Átticam esse hanc. 'fúit olim quidám senex
 Mercátor: nauem is frégit apud Andrum ínsulam:
 Is óbiit mortem'. ibi tum hánc eiectam Chrýsidis
 Patrém recepissee órban, paruam fábulas.
 20 Mihi quidem hércle non fit uéri simile: atque ípsis commen-
 túm placet. 225
 Sed Mýsis ab ea egréditur. at ego hinc me ád forum, ut
 Conuéniam Pamphilúm, ne de hac re páter imprudentem
 ópprimat.

MYSIS.

- I 4 Aúdiui, Archylís, iam dudum: Lésbiam adducí iubes.
 Sáne pol illa témulentast múlter et temerária
 Néc satis digna, cuí committas prímo partu múlterem: 230
 Támen eam adducam? ínportunitátem spectate ániculae:

12 praetium P 13 haut BCG (h in ras. B) 14 Quicquid BCDEG
 pe
 perisset E 15 inter se quandam G nunc om. E 16 articam G
 olim hinc Bentleius quidem B 17 is om. G apud G 18 tunc E
 chrifidif EG 19 fabulae libri paruam. fabulae! uulgo 20 ercle G
 uerifimilif G at ipsis Guyetus atque ipsis libri Versum proscribit F.
 Ritterus 21 misis EG 22 panphilū in ras. a corr. rec. E obprimat G
 I 4 A MYSIS ANCILLA D MYS MYSIS ANCILLA B MYSIS ANCILLA CP:
 in quibus etiam Archylis picta est MISIS ANCILLA EG 1 archilis, prior
 i in ras., D archillif G archilis BCEP Archylis Bentleius lespia G
 4 obsecro spectate G aniculae obsecro BC²DE (obsecro add. D²)

13. Diomed. p. 446. Claud. Sac. p. 35. Donat. Art. gr. p. 398. Iul. Rufinian? de schem. lex. p. 51. Schem. dian. Paris p. 75 Halm. „Nam—amantium“ (aut fere ubique libri). — Isidor. Orig. II 30, 5 „inceptio—amantium.“
 14. Non. p. 285. Donat. II 3, 26 „Quidquid—tollere.“ 15. Non. p. 309 Fingere: simulare mendacium... T. in A. „Effingunt”—fallaciam.“ 16. quidam olim: Donati Par. bis in lemm. 20. Donatus: atque ipsis commentum p.] „atque“ pro „at“, ut sit [pat ut sit: Par. pro ac sit: Ed. pr.) „tamen commentum placet.“ 21. Donatus: ego hinc me ad forum] Vultuose hoc pronuntiat, ut desit „pergam“ aut „ducam me.“

I 4. 1. Archilis: Donatus. — Idem: Utrum „iamdudum audiui“ an „iamdudum iubes“, incerta distinctio est.

Quia compotrix eius est. di, date facultatem obsecro 5
 Huic pariundi atque illi in aliis potius peccandi locum.
 Sed quid nam Pamphilum exanimatum uideo? uereor quid siet.
 Opperiari, ut sciam numquid nam haec turba tristitiae adferat. 235

PAMPHILVS. MYSIS.

PA. Hoc inest humanum factum aut inceptum? hoc inest officium I 5
 patris?

MY. Quid illud est? PA. Pro deum fidem, quid est, si hoc non
 contumeliast?

Vxorem decrerat dare sese mihi hodie: nonne oportuit
 Praescisse me ante? nonne prius communicatum oportuit?

MY. Miseram me, quod uerbum audio? 240 5

PA. Quid? Chremes, qui denegarat se commissurum mihi

5 dii D, altera i a corr. facultatem date E facilitatē G obsecro
 om. DEG 6 in aliis illi G 7 exanimat^{ma}um C examinatum G 8 Ope-
 rari DE nunc quid nam BCDEGP turba inter lineas G afferat DE
 I 5 Γ PAMPHILVS ADOLESC. T MYSIS ANCILLA D, in quo per scaenam
 Mysis notam A habet PAMPHIL. MYSIS ANCILLA G PAM PAMPHILVS MYS
 ADVLESCENS

MYSIS B PAMPHILVS MYSIS CP
 ANCILLA B PAMPHILVS MYSIS E 1 Hoc inest bis BCEGP Hoc inest et
 hoc in est D 2 pro deum fidem C¹P pro deum fidem atq; hominum
 EG (proh E) pro deum atque hominum fidem BC²D haec BCEGP
 ||hec D hoc Bentleius ex cod. Coll. Corp. Chr. non om. G 3 decreuerat
 ex decreberat CP decreuerat G decreuerat E, corr. rec. hodie inter
 lineas C²P² 4 Praescisse C Precisse E, corr. rec. 6 qui om. C¹,
 add. C² commissum D

7. Donat. in Hec. III 3, 4 „Sed—uideo.“ 7. 8. Donat. in Eun. V 4,
 25 „quidnam p. e. u. Vereor quid siet o. u. s. n. q. h. t. t. a.“ 8. Do-
 natus: numquidnam] Hoc comicum est et Terentianum „num quid nam,“ cum
 exceptis „num“ (nē Par.) et „nam“ sufficere ad interrogationem potuisset
 „quid.“

I 5. 1. Donatus: factum aut inceptum] In aliis „factu aut inceptu“ fuit.
 — Idem in IV 1, 1 „Hoc inest humanū f. a. i. h. e. o. p.“ — factum aut in-
 ceptum: Eugraph. in lemm. 2. haec: Donat. bis in lemm. 3. decreuerat
 Donat. bis in lemm. — decreuerat se mihi dare hodie: Eugraph. in lemm.
 5. Donat. in Ad. V 8, 29 „Miseram—audio.“ 6. Donatus: Quid Chremes]
 „Quid“ non ad Chremetem dicitur (dicitur om. Par. et Ed. pr.), sed ad illum
 transeuntis est (est om. Ed. pr. dī Par.) et [non] considerantis quid dicat.

Gnátam suam uxorem, íd mutauit, quía me inmutatúm uidet?
Itane óbstinate operám dat, ut me a Glýcerio miserum ábs-
trahat?

Quod sí fit, pereó fúnditus.

- 10 Ádeon hominem esse ínuenustum aut ínfelicem quémquam,
ut ego sum! 245

Pró deum atque homínúm fidem!

Núllon ego Chremétis pacto adfinitatem effúgere potero?

Quótmodis contéptus, spretus! fácta, transacta ómnia. hem,
Répudiatus répetor: quam obrem? nísi si id est, quod súspicor:

- 15 Áliquíd monstri alúnt: ea quoniam némini obtrudí potest, 250
Ítur ad me. MY. Orátio haec me míseram exanimauít metu.

PA. Nam quíd ego dicam dé patre? ah

Tantámne rem tam néglegenter ágere! praeteriéns modo

Mihi apúd forum 'uxor tibi ducendast, Pámphile, hodie' in-
quít, 'para:

- 20 Abí domum.' id mihi uísust dicere 'ábi cito ac suspénde
te.' 255

7 qm̄^m e C qm̄ me E quoniam me G quoniam (om. me) P 8 dat
operam Bentleius clycerio D glicerio E absthrat^{ah} C, corr. C² Vs. 8 et 9
unum faciunt in P 10 eē hominem D In P us. exit in quemquam
11 Proh E adque C 12 Nullone D Nollon^v G cremetif G affinitatem
BDEG 13 spractus P 14 si om. DEG 15 et ea B quō D ob-
frudi C 16 exanimuit D, corr. D² metu ex metū E 17 ego nunc
dicam DG aha BCDP^a 18 Tanta mnerem C 19 Mihi—pamphile in
marg. C aput G para om. E¹, add. E² 20 uifum^s est E, corr. E²
abito^{ci} D, corr. D²
A

7. quoniam: Donat. in lemm. — Idem in II 3, 18 „quoniam—uidet“ (om. Par.) 8. Lex. Maii p. 513 T. „Itane— ut ab ipsa euellar.“ — Donat. in III 2, 39 „me—abstrahat.“ 9. (Serg.) in Donat. p. 560 T. „pereó funditus.“ 13. Non. p. 399 „Tot modis—omnia.“ 14. si om. Donat. in lemm. — Claud. Sac. p. 23 „nisi si—suspícor.“ 14. 15. Claud. Sac. p. 24 „quamobrem—suspícor monstri aliquid mali.“ 15. Donat. in II 5, 17 „Aliquid m. alunt.“ — 15. 16. Idem in Hec. III 1, 16 „Aliquid m. a. e. q. n. o. p. i. a. m.“ 17. Donat. in Ad. III 2, 6 „Nam—patre.“ 18. 19. Prisc. II p. 81 „praeteriens—forum dixit uxor—Pamphile inquit.“

Óbstipui: censén me uerbum pótuísse ullum próloqui aut
Úllam causam, inéptam saltem fálсам iniquam? obmútui.
Quód si ego rescissem íd prius, quíd facerém, siquis nunc
mé roget:

Áliquíd facerem, ut hóc ne facerem. séd nunc quíd primum
éxequar?

Tót me inpediunt cúrae, quae meum ánimum diuersáe²⁵
trahunt: 260

Amor, mísericordia húius, nuptiárum sollicitátio,

Tum pátris pudor, qui mé tam leni pássus est animo úsque
adhuc

Quae meó cumque animo libitumst facere. eine égo ut
aduerser? eí mihi.

Incértumst quíd agam. MY. Mísera timeo 'íncertum' hoc
quorsum áccidat.

Sed núnc peropus est, aut hunc cum ipsa aut de illa me³⁰
aduersum hunc loqui. 265

Dum in dúbiost animus, paúlo momento húc uel illuc impéllitur.

PA. Quis hic lóquitur? Mysis, sálue. MY. O salue, Pámphile.

PA. Quid agít? MY. Rogas?

Labórat e dolóre, atque ex hoc mísera sollicitást, diem

21 Obstupui ^vBD Obstipui ^vC censén, *ultima n in ras.*, C cense||ⁿD
aut *ab initio sequentis us. habet* P 22 saltim DG ommutui BC²GP²
23 si *inter lineas* P² reciffem E id *inter lineas* C 24 exsequar CP
25 diuersae CDP diuerse BEG traunt G 27 usq; ab hoc G 28 ^hn ego E
aduers||^her P aduerser||^hei D aduerse rei C 29 miseram E 30 aut
aliquid de illa BCDEGP aliquid *iecit Bentleius* aduersus D 31
palo momerito D 32 ^usalue o pāphile G pamphyle C quid agat C,
^Λcorr. C² 33 atq|^{ex}hoc D diē BCD diē *ex die* P²

21. 22. Schol. Bembin. in Ad. IV. 4 in „obstipui ‚censeten‘ me—aut u.
causam ineptam. s. f. obmutui.“ 23. si quis m. r.: Donat. in lemm. — si
aliquis me interroget: Eugraph. in lemm. 24. Schol. Lucan. IV 487 „Ali-
quid f. ne hoc facerem (ut om.). — quid nunc: Eugraph. in lemm. 25. diuer-
se: Donat. in lemm. 27. 28. Donat. in Hec. IV 4, 63 „Tum—aduerser.“
28. eine ergo aduerser: Eugraph. in lemm. 31. Donat. in Ad. III 4, 24.
Lactant. Plac. in Stat. Theb. XI 139. Donat. in Verg. Aen. IV 54. VIII 387
„Dum—impellitur.“ (huc illuc: Lactant.) 32. Donat. in Hec. III 5, 3
„Quis—salue.“ — Quisnam hic: Donat. in lemm.

- Quia olim in hunc sunt constitutae nuptiae. tum autem
hóc timet,
- 35 Ne déseras se. PA. Hem, egone istuc conari queam? 270
Egon própter me illam decipi miseram sinam,
Quae míhi suom animum atque ómnem uitam crédidit,
Quam ego ánimo egregie caram pro uxore hábuerim?
Bene ét pudice eius dóctum atque eductum sinam
- 40 Coáctum egestate ingenium inmutárier? 275
Non fáciam. MY. Haud uerear, si ín te solo sit situm:
Sed uim ut queas ferre. PA. Ádeon me ignauóm putas,
Adeón porro ingratum aut inhumanum aut ferum,
Vt néque me consuetúdo neque amor néque pudor
- 45 Commóueat neque commóneat, ut seruém fidem? 280
MY. Vnum hóc scio, hanc meritam ésse, ut memor essés sui.
PA. Memor éssém? o Mysis Mýsis, etiam núnc mihi
Scripta illa dicta súnť in animo Chrýsidis
De Glycério. iam férme moriens mé uocat:
- 50 Accéssi: uos semótæ. nos soli: incipit 285
‘Mi Pámphile, huius fórmam atque aetatém uides:
Nec clám te est, quam illi núnc utraeque inútiles

34 Quia^{ft} C constitutae D sunt om. G 35 dera^f se G se om. E
hem om. G conari ex coneri G 36 Egone G 38 egregiae D abu-
erim G habueri ex habuerit C 40 immutarier B imutareⁱer C, corr. C²
41 haut C¹D¹G uerear^o D uereor B solū D fit solo situm G 42 ut
uim Bentleius uim ut libri utq; al G 43 fe||rum C fe||rū G 44
consetudo^u D 46 esse, hanc^{hanc} a schol., C hanc om. BCP 47 o myfif[^]
mifif G o mifif mifif E 48 chrisidis DEG 49 glycerio D glicerio E
mories E 50 fei mote G 52 illi nunc utraeque inutiles BCP (utrae-
que C, scilicet res add. schol.) illi nunc utraeque res inutiles DEG
(||inutiles|| || || D) illi utraeque res nunc utiles Riuius

36. Egone: Donat. in lemm. 38. egregie om. Donat. in lemm. 41.
Haut uerear: Donat. in lemm. (Haud uereor Ed. pr.). — Haud uerear: Eugraph.
in lemm. 42. Donat. in IV 2, 12 „Sed uim ut queas ferre.“ 44. 45.
Donat. in Hec. IV 1, 40 „Ut—fidem.“ 46. scio hanc meritam: Donat. in
lemm. — scio meritam esse: Eugraph. in lemm. 47. Seru. in Aen. VIII
84 „o Mysis Mysis.“ Cf. in IV 2, 3. 51. Incert. de nom. et pron. in Anal.
Vind. p. 140 „mi Pamphile.“ 52. Donatus: [utroque utiles] Legitur fient
(sic Par. Utrique legitur. Utiles et inutiles: sicut Ed. pr.). — Prisc. II p. 51
„Nec—utraeque res inutiles.“

Et ad pudicitiam et ad rem tutandam sient.

Quod ego per hanc te dextram oro et genium tuum,

Per tuam fidem perque huius solitudinem

290 55

Te obtestor, ne abs te hanc segreges neu deseras.

Si te in germani fratris dilexi loco

Siue haec te solum semper fecit maximi

Seu tibi morigera fuit in rebus omnibus,

Te isti uirum do, amicum tutorem patrem:

295 60

Bona nostra haec tibi permitto et tuae mandō fidei.

Hanc mihi in manum dat: mors continuo ipsam occupat.

Accēpi: acceptam seruabo. MY. Ita spero quidem.

PA. Sed cur tu abis ab illa? MY. Obstetricem accerso. PA. Pro-
pera. atque audin?

Verbum unum caue de nuptiis, ne ad morbum hoc etiam.

MY. Téneo.

300

53 et ad rē in ras. D² s||ient C 54 Quod ego te per hanc dex-
teram BCDEGP (p||| G dextrā^t D) Quod ego per hanc te dextram
Edd. antiquae oro om. P, inter lineas habet C ingenium BCDEGP ge-
nium Donatus 55 per[&] D folli|||tudinē E fortitudinē D¹, a t solitud.
schol. 56 hanc abf te G neut^t C deferef G 57 germanⁱ|| D
58 te haec BCEP^{se} perfecit C, corr. C² maxume E 61 cōmitto D
62 in inter lineas P² ... Post u. 65 F. 1. A E

54. Quod te per hanc dextram oro: Donat. in lemm. — Quod ego te:
Idem in u. 56. (dexteram Par.). — Quod ego nunc te per hanc dexteram
oro: Eugraph. in lemm. — Donatus: et ingenium] Legitur et „genium.“
55. Donatus: per huius solitudinem] Legitur et „sollicitudinem.“ 56. abs
te eam segreges: Eugraph. in lemm. 57. locum: Eugraph. in lemm. —
Arusian. p. 238 „Si—loco.“ — 57. 58. Donat. in Hec. III 3, 29 „Si—maximi“
(haec te). — 57—59. Prisc. II p. 244 „Si—omnibus“ (haec te). — 57 et 59.
Eugraph. in Eun. II 3, 19 „Si—loco“ „Seu—omnibus“ (fui). — 58. haec te:
Donat. et Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 346 „Siue—maximi.“ — 59.
Seru. in Aen. IV 318 et Schol. Bemb. in Eun. I 2, 108 „Seu—omnibus.“ —
61. committo: Eugraph. in lemm. 62. eam occupat: Eugraph. in lemm. —
Donat. in Ad. III 4, 11 „mihi—occupat.“

CHARINVS. BYRRIA. PAMPHILVS.

II 1 CH. Quid ais, Byrriá? daturne illa Pámphilo hodie núptum? BY.
Sic est.

CH. Quí scis? BY. Apud forúm modo e Dauo audiui. CH. Vae
miseró mihi.

Vt ánimus in spe atque in timore usque ántehac attentús fuit,
Ita, póstquam adempta spés est, lassus cúra confectús stupet.

5 BY. Quaéso edepol, Charíne, quoniam nón potest id fieri quod uis, 305
Íd uelis quod póssit. CH. Nihil uolo áliud nisi Philúmenam.
BY. Ah.

II 1 B CHARINVS Γ PAMPHILVS ϕ BYRRIA D
 ADVLESCENS ADVLESCENS SERVVS
CHA. CHARINVS PAM. PAMPHILVS BYR. BYRRIA SERVVS B
 ADVLESCENS ADVLESCENS BYRRIA PAMPHILVS
CHARINVS BYRRIA PAMPHILVS P CHARINVS PAMPHILVS BYRRIA C, ima-
ginibus sua nomina reddidit C² CHARIN' PAM PHIΞ G CHARINVS BIRRIA
PAMPHILVS E 1 burria C birria ex burria DP birria E 2 quid C
e dauo modo D forū ||||| modo audiui e dauo G Ei misero
Fleckeisenus Vae misero libri 3 adque C^{ante} hac C, corr. C² attentius
D adtentus E 4 ademptas C^{pes} 5 quō D 6 nihil aliud uolo D
||| philūenā G ah ab initio sequentis us. habet P

II 1. 1. daturne illa hodie Pamphilo: Donat. in lemm., in u. 37, in Ad.
II 4, 20. Eugraph. in lemm. 1. 2. Donat. in u. 37 „daturne—audiui.“
2. Donat. in II 2, 20. Arnsian. p. 211 „apud—audiui.“ — Non. p. 523 „apud
forum modo ‚id Dabo audibo‘.“ — Donat. in III 3, 44 „in foro—audiui.“
— *ib.* u. 2. „e Dauo modo audiui.“ — de Dauo: Eugraph. in lemm. 5.
(quando Donati *Ed. pr.* in lemm.). 5. 6. Donat. in Verg. Aen. V 20. 709
„qm̄ (quando 709) non potest fieri—possis“ (possit 709). — Prisc. II p. 255
„Quaeso—possit.“ — Augustin. de ciu. dei XIV 25. de trinit. XIII 10. de
uita beata... „quoniam—possis“. — 6. nihil aliud uolo: Eugraph. in lemm.
6. 7. 8. Augustin. de ciu. dei XIV 8 Apud T. flagitiosus adulescens „nihil

Quánto satiust te id dare operam, qui ístum amorem ex ánimo
amoueas,

Quam id loqui, quo mágis libido frústra incendatúr tua.

CH. Facile ómnes, cum ualémus, recta cónsilia aegrotís damus.

Tu si híc sis, aliter séntias. BY. Age age, út lubet. CH. Sed 10

Pámphilum 310

Video. ómnia experíri certumst prius quam pereó. BY. Quid
hic agit?

CH. Ipsum húnce orabo, huic súpplicabo, amórem huic narrabó
meum:

Credo ímpetrabo, ut áliquot saltem núptiis prodát dies:

Intérea fiet áliquíd, spero. BY. Id 'áliquíd' nihil est. CH. Býrria,

Quid tibi uidetur? ádeon ad eum? BY. Quid ní? si nihil 15
ímpetres, 315

Vt te árbitretur sibi paratum moéchum, si illam dúxerit.

CH. Ábin hinc in malám rem cum suspícione istác, scelus?

PA. Charinum uideo. sálue. CH. O salue, Pámphile:

Ád te aduenio spém salutem cónsilium auxilium éxpetens.

7 Quando G ab animo D^{amo} ueas C, corr. C² amoueas tuo BCDEGP

8 loqui|| D 10 senties, altera e in ras., P^v libet D 12 adorabo B

13 faltim G 14 aliquod Dⁱ Byrria om. EG 15 Quid nisi BCDE

ut impetres B, ut inter lineas C²D² 16 arbiter& G^r 17 Abin P

Abi|| C Abi, i in ras., D Abi BEG 19 Ad te om. G aduenio C
confilium auxilium G auxilium consilium BCDEP

—Philumenam“. . . (seruus) ait domino suo „Quanto – accendatur tua (7. amoueas tuo). 7. Donatus: qui istum amorem ab animo amoueas tuo] (*lemma om. Par.*) Legitur „ex corde eicias“ (eicias *om. Par.*). 9. Claud. Sac. p. 20 „Facile ualemus.“ — Donat. in Eun. I 1, 13 „Facile – damus.“ (omnes *om. Ed. pr.*) — Io. Sarisb. Policr. VII prol. „omnes – damus.“ 10. Prisc. II p. 191 „Tu si hic ‘esses’, aliter sentias.“ — Donat. in Verg. Aen. I 197 „tu – sentias.“ 11. Seru. in Aen. IV 415 „omnia – pereó.“ 12. Prisc. II p. 316 „Ipsum – meum.“ — p. 276 „huic supplicabo.“ — p. 354. 366. „huic – meum.“ 13. Non. p. 363 Prodere differere uel excludere. . . T. in A. „aut aliquod saltem ‘nuptis prodeat’ dies.“ 14. 15. Donat. in III 3, 2 „Byrria – eum.“ — 15. Prisc. II p. 353. 388. „adeon ad eum.“ — Donatus: „quidni? si nihil impetres“ (quid nichil nisi *Par.*) aut „quid? nisi nihil impetres“ (Quid nisi nihil impetres. aut quid ni. & sic nihil ipetres *Ed. pr.*). — Eugraphius: „Quidni? si nihil impetres“: ut sit sensus quod mihi uidetur, ut ille arbitretur paratum sibi moechum, si tu nihil impetres. Alii distinguunt sic ut simul dicant, non separatim „quid nisi“: qui uero nullus est sensus. 19. Prisc. II p. 194 „Ad te aduenio.“

- 20 PA. Néque pol consili locum habeo néque ad auxilium cópiam. 320
Séd istuc quid namst? CH. Hódie uxorem dúcis? PA. Aiunt.
CH. Pámphile,
Si id facis, hodié postremum mé uides. PA. Quid ita? CH.
Eí mihi,
Véreur dicere: huic dic quaeso, Býrria. BY. Ego dicám?
PA. Quid est?
BY. Spónsam hic tuam amat. PA. Né iste haud mecum séntit.
eho dum dic mihi:
25 Númquid nam ampliús tibi cum illa fuit, Charine? CH. Ah,
Pámphile, 325
Nihil. PA. Quam uellem! CH. Núnc te per amicitiam et
per amorem óbsecro,
Príncipio ut ne dúcas. PA. Dabo equidem óperam. CH. Sed
si id nón potest
Aút tibi nuptiae haéc sunt cordi, PA. Córdi? CH. saltem
aliquót dies
Prófer, dum proficiscor aliquo, né uideam. PA. Audi núnciam,
30 Égo, Charine, neútiquam officium líberi esse hominis puto, 330

20 locū habeo pol ||| consilii neq; auxiliūf copiā G consiliūf C
ad auxiliandū copiam D auxilii copiam B C E P ad auxilium Eugraphius
22 uides me D hei mihi B C 23 huic. dic D P huic; dicq; fobyrria G
birria E 24 haut C 25 B nota erasa in D aha B C D E G P 25 quē D,
corr. D² amitiam C 26. 27 p amorē Principio obfecō G 27 id ex it C
potest C D E G P potes B D² 28 haec Bentleius haē libri hae sunt
nupciē G faltim aliquot, uot in ras., G 29 pf||icor, icor in ras., D
proficiscar E P² uiam C nunciam ex nunc nam D

— Ib. p. 155 „Ad te—expetens“ (consilium om.). — Ad te uenio: Donat. et Eugraph. in lemm. — Donatus: Eleganter... nouissimum posuit „consilium.“ 20. neque a. c. Donat. in lemm. — neque ad auxilium copias: Eugraph. 21. istud: Donat. in lemm. 22. Arusian. p. 256 „Si—uides.“ 27. Donatus: sed si id non potest] Deest fieri. 28. Donat. in IV 1, 25 „aut si tibi nuptiae.“ 28. 29. Schol. Bembin. in Ad. IV 5, 34 „aut tibi n. (h. s. c. s. a.) d. p. dum proficis (car) aliquo ne uideam.“ — Donat. in IV 2, 28 „saltem aliquot dies p. d. p. a. n. u.“ — Lactant. Plac. in Stat. Theb. III 666 „saltem aliquo ad proferendum dies.“ — 29. proficiscor: Donati Par. in lemm. (proficiscar: Ed. pr.) 30. 31. Seru. in Aen. VI 664 „Ego Carine — poni sibi“ (officium om. — mereat multi codd.).

Cum is nihil mereat, póstulare id grátiae apponí sibi
Núptias effúgere ego istas málo quam tu adipíscier.

CH. Réddidisti animúm. PA. Nunc siquid pótes aut tu aut hic
Býrria,

Fácite fingite ínueníte effícite qui detúr tibi:

Égo id agam, mihi quí ne detur. CH. Sát habeo. PA. Dauom 35
óptume 335

Vídeo, cuius consílio fretus sum. CH. Át tu herele haud
quicquám mihi,

Nisi ea quae nihil ópus sunt sciri. fúgin hinc? BY. Ego
uero ác lubens.

DAVOS. CHARINVS. PAMPHILVS.

DA. Dī boni, bonī quid porto? séd ubi ínueniam Pámphilum, II 2
Vt metum in quo núnc est adimam atque éxpleam animum gáudio?

CH. Laétus est nesció quid. PA. Nihil est: nón dum haec rescuiú
mala. 340

DA. Quem égo nunc credo, sí iam audierit sibi paratas núptias,

CH. Audin tu illum? DA. tóto me oppido éxanimatum quaérere. 5
Séd ubi quaeram? quó nunc primum inténdam? CH. Cessas
ádloqui?

31 Cum his P mereat *Bentleius ex Donato* promereat libri poni G
32 a . . pífier in ras. G 33 Reddisti E birria E 34 o qui G 35
ne inter lineas D² 36 haut CG 37 sciri Fr. Fabricius et Bentleius
scire libri (scire|| E).

II 2 Δ DAVVS B CHARINVS Γ PAMPHILVS D
SERVVS ADVLESCENTES

DAV. DAVVS CHA. CHARINVS PAM PAMPHILVS B
SERVVS ADVLESCENTES DVO

DAVVS PAMPHILVS CHARINVS CPE DAVVS PAPHIL CHARINVS | SERVVS^S
ADVLESCENS G 1 Dī D D||i G 2 adque C 3 nū dū G 5 querer^e E
6 aut quo DE alloqui BEG^{ad} c̄loqui D, corr. schol.

31. mereatur (meretur *Par.*) Donatus *semel*, mereat *bis*. — mereatur:
Eugraphius. — poni: Donat. *bis* in lemm. 33. Prisc. I p. 286. II p. 481
„aut tu — Byrria“ 36. Donat. in IV 1, 26 „cuius — sum.“
II 2. 1. 3. Rufin. de metr. Ter. p. 382 Gaisf. „Di — Pamphilum“ et
„Laetus — mala.“ — 1. 2. Donat. in Verg. Aen. I 261 „sed — gaudio.“ 2.
Seru. in Aen. I 720. Donat. in Hec. V 3, 19 „Ut — gaudio.“ 6. quaeram
quo: Donat. in lemm. (aut quo *Ed. pr.*)

DA. Hábeo. PA. Daue, adés, resiste. DA. Quís homost, qui me . . ? o Pámphile,

Te ipsum quaero. eugé Charine: ambo ópportune: uós uolo. 345

PA. Dáue, perii. DA. Quín tu hoc audi. PA. Intérii. DA. Quid timeás scio.

10 CH. Méa quidem hercle cérte in dubio uítast. DA. Et quid tú, scio.

PA. Núptiae mihi DA. Etsí scio? PA. hodie DA. Obtúndis, tam etsi intéllego?

Íd paues, ne dúcas tu illam: tu autem, ut ducas. CH. Rémtenes.

PA. Ístuc ipsum. DA. Atque istuc ipsum níhil periclist: mé uide. 350

PA. Óbsecro te, quám primum hoc me libera miserúm metu. DA. Em,

7 Habeo *Donatus* Abeo *libri* adis **E** 8 ampo **G** oportune **B'DEGP**

uolo uos **D** 9 hoc ^{au} di **G**, corr. **G**² Quod timeas **E** 9. In *codicis Bembini alterius quinionis folii primi parte auersa* P. Bembus, ut *ipse testatur Opusc. p. 60 ed. Lugdun. a. 1532, haec legit*:

Daue perii. DA. Quin tu hoc audi. PA. Interii. D. Quid timeas scio. CAR. Mea quidem hercle certe in dubio uitast. DA. Et quid tu scio.

PA. Nuptiae mihi. DA. Etsi scio. PA. Hodie. DA. Obtundis. tametsi intelligo:

quae quidem non accurate uel descripta uel typis expressa esse apparet.

10 certe *om.* **E** ē uita **DG** quod tu **E** 11 & id *ex* et *fi* corr. *rec.* **D**

ficio **G** optundis **G** ⁱintellego **C** intelligo **B** 12 ^cpaues **D**, corr. **D**²

|| caues **G** p̄caues **E** p̄caues, p̄ *et s a corr*, **P** ^scaue **B** caue **C** ducas illā (*om.* tu) **G** ducas nullam **P** tu aut adducas **G** rē|||tenes **D** 13

Atqui *Fleckeisenus* ⁱuede **C** 14 me *om.* **EG**¹ (*add.* **G**²) miserum libera **DG** hem **BCDEGP**

7. Donatus: „habeo“ inueni. Legitur et „abeo“ (habeo *Par.*), ut merito illi dicatur „resiste.“ 8. Charis. p. 119 „hem Charine ambo oportune uos uolo.“ — Seru. in Aen. XII 342 „ambo—uolo.“ — Donatus: ambo oportune] Deest ‚adestis.‘ non ‚oportune uos uolo.“ 10. certe hercle: Eugraph. in lemm. — uita est: Donat. et Eugraph. in lemm. — Donatus: Videtur Charinus plus dixisse „perii“, quam Pamphilus „mea—est.“ (*haec om. Par.*). sed non est hoc. plus enim Pamphilus dixit. . . 11. Donatus: et id scio] Legitur et (Legatur *Par.*) „etsi scio.“ — et istuc scio: Eugraphius. 12. Non. p. 412 ‚Tenet‘ intellegis dicit T. in A. „Id paues ne ducas illam—tenes.“ — paues: Donat. et Eugraph. in lemm. 13. Prisc. II p. 6 „Hoc ipsum. atque hoc ipsum—uide.“ 14. Arusian. p. 245 Libera me ab illa re. T. A. „quam primum ab hoc me libera ‚miseram‘ metu.“ — Donatus: ‚hem‘] ecce.

Libero: uxorém tibi non dat iám Chremes. PA. Qui scís? 15
DA. Scio.

Túos pater modo méprehendit: aít tibi uxorém dare
Hódie, item alia múlta, quae nunc nón est narrandi locus.
Cóntinuo ad te próperans percurro ád forum, ut dicam haec
tibi. 355

Vbi te non inuénio, ibi ascendo in quendam excelsúm locum.
Circumspicio: núsquam. forte ibi húius uideo Býrriam: 20
Rógo: negat uidisse. mihi moléstum. quid agam cógito.
Rédeunti interea éx ipsa re mihi incidit suspicio ‘hem,
Paululum opsoni: ípsus tristis: de ínprouiso núptiae: 360
Nón cohaerent.’ PA. Quórsuam nam istuc? DA. Égo me
continuo ád Chremem.

Cum illo aduenio, sólitudo ante óstium: iam id gaúdeo. 25
CH. Récte dicis. PA. Péрге. DA. Maneo: intérea intro ire néminem
Video, exire néminem: matrónam nullam in aédibus,
Nihil ornáti, nihil tumulti: accéssi: intro aspexí. PA. Scio: 365
Mágnum signum. DA. Núm uidentur cónuenire haec núptiis?

15 uxorem — *us.* 16 aít *om.* G 16 ^{ap}prehendit ^{ait}C, *corr.* C² apphēndit
BDEP 16 17 dare sese hodie BDE In G *duae litterae super dare erasae sunt*
18 haec tibi D tibi haec BCEG²P (*inter lineas G²*) 19 non *inter lineas*
G² escendo C¹P¹ ascendo C²P² *cum rel.*) ascēdā^o G quāendam C
locū excelsū G 20 ibi forte DG birriam E 21 uidisse se BCDEGP
22 ipsam C 23 opsonii BCP ipse C¹P ipse C² *cum rel.* 24 CHA.
Non cohaerent BCP choherent D egomet, t *in ras. a corr. rec.,* D
cremem D chremetē G chremen BCEP 25 illo|| G illoc D illuc
BCEP hostium BC²E 27 matrona nulla Bothius nullam ⁱⁿ iā edibus, iā
in ras., in a corr. rec., D aedi||b; G 29 uid&ⁿ G, *corr.* G²
Λ

16. Donatus: modo me prehendit (aprehendit *Par.*)] Pro ‚prendit‘ (prehendit *Par.*), addita aspiratione geminavit syllabam et „prehendit“ (cō phendit *Par.*) dixit. 19. inuenio ibi.: Donat. *bis* in lemm. 22. 23. Lex. Maii p. 396 „hem p. obsonii est i. tristis.“ 23. ipse: Donat. in lemm. (ipsius *Par.*) 24. Donatus 1. ‚egomet‘ continuo] Deest ‚duco.‘ consuetudine dictum est ἐλλειπτικῶς. 2. egomet] Una pars orationis est. — Idem: „Chremes (Chremem *Ed. pr.*) et Chremetem, ut Daren (Darē *Ed. pr.*) et Daretem.“ — Prisc. I p. 244 „Egomet continuo ad Chremem.“ 25. illo: Donat. in lemm. et Eugraphius. 28. Non. p. 484. Incert. de nom. p. 127 Endl. Prisc. I p. 257. Donat. in Phorm. I 3, 2. Schol. Bembin. in Eun. II 2, 6 „Nihil ornati nihil tumulti.“ — Charis p. 19. Exc. Char. p. 539. (Serg.) in Donat. p. 515 „nihil tumulti.“ 28. 29. Victorin. in. Cic. Rhet. p. 251 „iam scio Magnum signum.“

30 PA. Nón opinor, Dáue. DA. 'Opinor' nárras? non recte áccipis. Cérta res est. étiam puerum inde ábiens conuení Chremis: Hólera et pisciculós minutos férre obolo in cenám seni.

CH. Liberatus sum hódie, Daue, túa opera. DA. Ac nullús quidem. 370

CH. Quid ita? nempe huic prórsus illam nón dat. DA. Ridi- culúm caput,

35 Quási necessus sit, si huic non dat, té illam uxorem dúcere: Nisi uides, nisi sénis amicos óras, ambis. CH. Béne mones: Íbo, etsi hercle saepe iam me spés haec frustratást. uale.

II 3 PA. Quid igitur sibi uólt pater? cur simulat? DA. Ego dicám tibi. 375

Si íd suscenseát nunc, quia non déť tibi uxorém Chremes, Ípsus sibi esse iniúrius uideátur, neque id iniúria,

Príus quam tuom ut sese hábeat animum ad núptias perspéxerit:

5 Séd si tu negáris ducere, íbi culpam in te tránsferet:

Túm illae turbae fíent. PA. Quiduis pátiar. DA. Pater est, Pámphile. 380

Difficilest. tum haec sólast mulier. dictum ac factum inuénierit

30. narrať, f *in ras.*, G 31 habiens E chremis BCDEGP (is *in ras.* E²) 32 Olera G ferreo bolo C obulo E cáenam B cęnam E

33 PA. E, *corr. rec.* opera tua D 34 non dat illā G 35 necessus ^{CHA.} *Lachmannus* necesse libri n̄ om. D¹, add. D² 36 ores E 37 ua|| ||le G

II 3 *Libri non habent nouam scaenam* 1 igitur o daue sibi E 2 succenseat D¹ EG 3 uideatur esse iniurius BCEP 4 tuum ut sese habeat *uulgo* tuum ut habeat sese animum DG tuum animum ut sese habeat BCEP nuptias, tias *in ras.*, D 5 Sed *om.* G culpam omnem BDEG 6 (quid) uif patiar *in ras.* G 7 sola ē, ē *in ras.* D

31. Prob. Cathol. p. 22 Chremes Chremis uel Chremetis. T. „puerum c. Chremis.“ — Prisc. I p. 244 Chremes Chremetis et Chremis. T. in A. „eti- am—Chremis.“ — Consent. p. 2050 „etiam—Chremis.“ — Prob. Cathol. p. 24 hic Chremes Chremis et Chremetis. T. „etiam inde abiens puerum conueni Chremis“ . . . et inueni genetiuo „Chremi.“ — Exc. Char. p. 542 T. „Chremi“ declinauit, ut Salustius ‚Persi.‘ „etiam—Chremi.“ — Donatus: Chremi] Sic „Chremi,“ ut ‚Ulixi‘ et ‚Achilli.‘ 33. Prisc. II p. 78 „Liberatus sum Daue hodie tua—quidem.“ 34. Donatus: Quid ita] Una pars orationis. — Idem in Ad. II 3, 8 „ridiculum caput.“ 35. necesse *et* det: Donat. in lemm. 36. Non. p. 242 „Nisi uides—ambis.“

II 3. Donatus: Haec scena deliberationem continet Daui et Pamphili. 3. Prisc. II p. 17 „Ipsus—uideatur.“ 6. Donatus: quiduis patiar?] Hoc est ‚patiarne uxorem ducere?‘ — 2, quiduis patiar] Sunt qui „quiduis“ pro ‚quid- quid euenerit‘ intellegant, quia dixerat „adeo me ignauom putas.“ Alii pronuntiant (quid uis? patiar?), ut sit sensus ‚quid me uis facere? an ut hoc patiar mihi uxorem dari?‘

Áliquam causam, quam óbrem eĩciat ópido. PA. Eĩciát?

DA. Cito.

PA. Cédo igitur quid fáciam, Daue? DA. Díc te ducturum. PA.

Hém. DA. Quid est?

PA. Egon dícam? DA. Cur non? PA. Núnquam faciam. DA. 10

Né nega.

PA. Suadére noli. DA. Ex eá re quid fiát, uide. 385

PA. Vt ab illa excludar, hóc concludar. DA. Nón itast.

Nempe hóc sic esse opínor: dicturúm patrem

‘Ducás uolo hodie uxórem’: tu ‘ducam’ ínquies:

Cedo quíd iurgabit técum? hic reddēs ómnia, 15

Quae núnc sunt certa ei cónsilia, incerta út sient, 390

Sine omní periclo: nam hóc haud dubiumst, quín Chremes

Tibi nón det gnatam. néc tu ea causa mínueris

Haec quae facis, ne is mútet suam senténtiam.

Patrí dic uelle: ut, cúm uelit, tibi iúre irasci nón queat. 20

Nam quód tu speres: „própulsabo fáciie uxorem his móribus: 395

Dabit némo”: inueniet ínopem potius, quám te corrumpí sinat.

Sed sí te aequo animo férre accipiet, néglegentem féceris:

^{eā} 8 eiciat D, eā *add. schol.* opido E ||cito C 10 Egone BCDEGP
11 Noli suadere ^{hoc} D 12 excluda||r, a *in ras.*, P excludar ab illa
& hac ^ēcludar D ^{hoc} concludar P huc concludar B hac concludar C
^{ac} concludar G ^{ac} concludar E, *corr. rec.* ita (*om. est*) G 13 Nempe
^{hoc} sic D sic hoc B opinor esse D oppinor G 15 obiurgabit E 16
^{ei} *inter lineas* D, *om.* G sc̄ient C 17 periculo BCEP ^{aut} C, *aspira-*
tionem add. C² haut G dubiū hau^d D, *corr.* D² Cremes D 18 non
det tibi D tibi nē det G ne tu E n& tu ea, a *in ras.*, G causam inu-
eris C 19 suam mutet BC²EP² (mutat C¹P¹) 20 Patrí||||| dic
uelle te G dicit uelle te D uelle te E 21 speras BC²DEGP

11. fiet: Donat. in lemm. 12. Donatus: ut ab illa excludar, hac (*sic*) concludar] Mire hanc [cum] pronomine significat dicens „ab illa,” illi nec sexum seruauit, ne uxor esse uideatur. — Idem in III 5, 15 „Ut—hac concludar.” — hac concludar: Idem in u. 25. et Eugraph. in lemm. 13. Diomed. p. 389 „nempe opinor dicturum patrem.” 14. hodie uolo: Eugraph. in lemm. — Diomed. p. 388 „Ducas—uxorem.” 16. certa sunt (*om. ei*), 19. is ne: Eugraph. in lemm. — mutet suam: Donat. et Eugraph. in lemm. 21. speres: Donatus. — speras: Eugraph. in lemm. — Donatus: propulsabo] Hoc est causam inanem esse monstrabo. — Idem: his moribus], Deest aliquid, ut sit [his moribus agenti aut [his moribus praedito.]

Aliam otiosus quaeret: interea aliquid acciderit boni.

25 PA. Itan crēdis? DA. Haud dubium id quidemst. PA. Vide quō
me inducas. DA. Quin taces?

PA. Dicām. puerum autem nē resciscat mihi esse ex illa cautiost: 400
Nam pollicitus sum sūsepturum. DA. O facinus audax.
PA. Hānc fidem

Sibi me opsecrauit, qui se sciret nōn deserturum, ut darem.

DA. Curabitur. sed pater adest. caue te esse tristem sentiat.

SIMO. DAVOS. PAMPHILVS.

II 4 SI. Reuīso quid agant aut quid captent cōsili.

DA. Hic nūc non dubitat, quin te ducturū neges. 405

Venit meditatus ālicunde ex solō loco:

Orationem spērat inuenisse se,

5 Qui differat te: proin tu fac apud te ut sies.

PA. Modo ut pōssim, Daue. DA. Crēde inquam hoc mihi, Pámphile,
Numquam hódie tecum cōmmutaturū patrem 410
Vnum ēsse uerbum, si te dices dūcere.

24 Aliam *Donatus* Alia *libri* quaerit G aliquid interea D aliquid

om. G 25 ita n^{i. an} || || D, corr. D² (ita nec fuisse uidetur) haut C id

om. G qdem in ras. D me me D 27 o om. D 28 opsecrauit C
desertum D desertum iri *Guyetus et Bentleius cum codice Mureti* 29

DAV curabitur G, corr. G² caue te, e te in ras., G ne sentiat. F. faciam D

II 4 A SIMO F PAMPHILVS A DAVVS D

SYM. SYMO PAM. PAMPHILVS DAV DAVS B
SENEX ADVLESCENS SERVVS

SIMO DAVVS PAMPHILVS CP SYMO DAVVS PAMPHILVS E SIMO DAVVS |

PAMPILVS SENEX SERVVS ADVLESCENS G 1 cōsiliū captēt D 2 nunc

om. E neges, es in ras., C 3 aliunde DE 5 Qui ex Qua C² D
P¹ hoc

Qua P fac tu D apud te ut scies G 6 modo G o daue D mihi D

24. aliā: Donati *Par.* in lemm. (alia *Ed. pr.*). — aliquid interea: Eugraph. in lemm. — Donat. in II 1, 14 „interea—boni.“ 26. Non. p. 493 „puerum—cautio“ (om. est). 27. 28. Prisc. II p. 17 „hanc fidem—darem.“ 29. Non. p. 409 „caue ne te tristem sentiat.“ — Seru. in Georg. I 96 Semper duae negatiuae unam confirmationem faciunt. unde male quidam locum illum legunt in T. „pater adest. caue ne te tristem sentiat.“ si enim hoc est. dicit „uide ut te tristem esse sentiat“: quod procedere minime potest. sed ita legendum est „caue te tristem esse sentiat.“ nam et „ne“ et „caue“ prohibentis est.

II 4. 1. Lex. Maii p. 596 „Reuīso—consiliū.“ 3. Non. p. 351. Seru. in Aen. V 612. XI 545 „Venit—loco.“ 5. qua: Donat. in lemm. — qui: Eugraph. in lemm. — apud te sies (om. ut): Donat. *bis* in lemm.

BYRRIA. SIMO. DAVOS. PAMPHILVS.

- BY. Erus mé relictis rébus iussit Pámphilum II 5
 Hodie óbseruare, ut quíd ageret de núptiis
 Scirem: íd propterea núnc hunc uenientém sequor.
 Ipsum ádeo praesto uídeo cum Dauo: hóc agam. 415
- SI. Vtrúmque adesse uídeo. DA. Hem, serua. SI. Pámphile. 5
 DA. Quasi de ínprouiso réspice ad eum. PA. Ehém pater.
 DA. Probe. SI. Hódie uxorem dúcas, ut dixí, uolo.
 BY. Nunc nóstrae timeo párti, quid hic respóndeat.
 PA. Neque istíc neque alibi tibi erit usquam in mé mora. BY. .
Hem. 420
- DA. Obmútuit. BY. Quid dixit? SI. Facis ut té decet, 10
 Cum istíc quod postulo ímpetro cum grátia.
 DA. Sum uérus? BY. Erus, quantum aúdio, uxore éxcidit.
 SI. I núnciam intro, ne ín mora, cum opus sít, sies.
 PA. Eó. BY. Nullane in ré esse cuiquam hominí fidem! 425
 Verum íllud uerbumst, uólgo quod dicí solet, 15
 Omnís sibi malle mélius esse quam álteri.

II 5 N BIRRIA Γ SIMO Φ PAM A DAVVS D BYR. BYRRIA & DAV.
 DAVVS SERVI | SYM. SYMO SENEX & PAM PAMPHILVS ADOLESCENS B BYRRIA
 SIMO PAMPHILVS DAVVS C E P (BIRRIA C SYMO E) BYRRIA. DAVVS. IMO
 P A | PHILVS SERVI .II. SENEX ADVLESCENS G In C P Dauus pictus est Si-
 monem uenientem sequens 1 Herus B C² D meus D In P us. exit in
 hodie 2 obserua^{re} G ut inducit Bentleius, tertium idem uersum pro-
 scribens 4 cum dauo inter lineas B C 5 uideo adesse D em C¹ P
 hem om. G 6 q̃i, i in ras., D inquit G, corr. G² em hem D 7
 ut ex ud C 8 timeo n̄re D 9 Neque hic D tibi om. D usquā erit
 G 10 Ommutuit B C G P 11 ut postulo G 12 BY. Sū uer9. BY.
 Eruf G herus B C² D inquantū D uxorem C ab uxore D 13 ne—sies^d
 in ras. D² 14 nullamne esse E homini cuiquam B C E P 15 quo D,
 corr. D² 16 sibi melius esse malle D fibi esse melius malle G sibi
 malle melius esse B C E P alteri, ri a corr., P

II 5. 6. Donat. in Eun. V 5, 6 „Quasi—eum.“ 12. Donatus: Sum
 uerus] id est ueridicus. — Eugraphius: Sum uerus] id est uera dico. Dauus
 hoc loquitur quod secundum promissionem nullum uerbum fecerit senex. —
 Arusian. p. 230 „herus—excidit.“ 14. cuiquam hominum: Donat. in lemm.
 (hominis Par.). 15. Augustin. Gramm. p. 1995 „Verum—solet.“ — Donat.
 in Eun. IV 5, 6 „Verbum illud uerum est—solet.“ 16. sibi melius malle:
 Donati Par. in lemm.

- Ego illam uidi: uirginem formá bona
 Meminí uideri: quo aequior sum Pámphilo,
 Si sé illam in somnis quam illum amplecti máluit. 430
 20 Renúntiabo, ut pro hóc malo mihi dét malum.
 II 6 DA. Hic núnc me credit áliquam sibi falláciam
 Portáre et ea me hic réstitisse grátia.
 SI. Quid Dáuos narrat? DA. Aéque quicquam núnc quidem?
 SI. Nihilne? hém. DA. Nihil prorsus. SI. Átqui expectabám
 quidem. 435
 5 DA. Praetér spem euenit: séntio: hoc male habét uirum.
 SI. Potin és mihi uerum dícere? DA. Nihil fácilius.
 SI. Num illí molestae quídpíam haec sunt núptiae
 Huiúscé propter cónsuetudinem hóspitae?
 DA. Nihil hércle: aut, si adeo, bíduist aut trídui 440
 10 Haec sóllicitudo: nósti? deinde désinet.
 Etenim ípsus secum eám rem reputauít uia.
 SI. Laudó. DA. Dum licitumst éi dumque aetás tulit,
 Amáuít: tum id clam: cáuit, ne umquam infámiae

17 Ego - forma *in ras.* G ^{illā} Ego: uidi D, corr. D² & forma D 18
 & memini D Memini me E uideri *Bothius uidere libri* ||equior G
 19 ||fi E amplecti ||||| maluit G 20 malo pro hoc mihi det magnū
 malū D hoc malu G

II 6 A DAVVS A SIMO D DAV. DAVS SVS SYM. SYMO SENEX B
 SIMO DAVVS C SYMO DAVVS EP DAVVS SIMO ||||| ||||| G
 1 fallacia G 2 me nunc hic D 3 Daue *Palmerius et Bentleius*
 5 habet male E 6 es mihi *in ras.* D¹ 7 quippiam BCEP hē || D
 hae BCEGP 8 *Sic Erasmus* Propter huiusce hospitae consuetudinem
libri 9 bidui est G ē bidui D bidui aut tridui est BCEP 10 so-
 llicitudo nostin D 11 ipso D ipse BCEGP rem recta reputauit BDEG
 (ta reputauit *in ras.* D recta || G) recta *inter lineas* C²P¹ 12 licitum
 esset
 est B 13 clam caute ne P

18. Donatus: Memini uidere] Aut „memor sum me uidisse“ aut „Memini uideri,“ non „uidere.“ — Idem in Phorm. I 2, 24 „Memini me uidere.“ — Seru. in Aen. II 12 „Memini—Pamphilo. — Idem in Georg. IV 127 „Memini—somnis“ (aequior sim). — Schol. Bern. in Georg. I. c. Dicimus „memini me uidere“ auctoritate Terentii. — Donat. in IV 1, 12 „quo—maluit“ 19. Donatus: Alii „insomnis“ „uigilans.“ sed melius „in somnis“ „per noctem.“

II 6. 6. Donatus: potis (*ex potines Par. — potisne Ed. pr.*) Integrum „potisne (*add. es*) id est potes (potis *Ed. pr.*). 8. Propter huiusce hospitae consuetudinem: Donat. in lemm. 9. bidui est aut tridui: Donat. in lemm. 10. nostin: Donatus. 11. eam rem reputauit uia: Donat. in lemm.

Ea res sibi esset, ut uirum fortem decet: 445

Nunc uxore opus est: animum ad uxorem appulit. 15

SI. Subtristis uisus est esse aliquantum mihi.

DA. Nihil propter hanc rem, sed est quod suscenset tibi.

SI. Quid namst? DA. Puerilest. SI. Quid id est? DA. Nihil.

SI. Quin dic, quid est?

DA. Ait nimium parce facere sumptum. SI. Méne? DA. Te. 450

'Vix' inquit 'drachumis est opsonatum decem: 20

Non filio uidetur uxorem dare.

Quem' inquit 'uocabo ad cenam meorum aequalium

Potissimum nunc?' et, quod dicendum hic siet,

Tu quoque per parce nimium. non laudó. SI. Tace. 455

DA. Commóui. SI. Ego istaec recte ut fiant uidero. 25

Quid nam hoc est rei? quid hic uolt ueterator sibi?

Nam si hic malist quicquam, hém illic est huic rei caput.

14 sibi res **E** 16 mihi esse aliquantulum **D** aliquantulum mihi **E**

17 Nihil ē propter **D** succenset **DEG** 18 quid id est *Erasmus* quid

est *libri* 19 Ait te nimium perparce **D** 20 inquit **E** drachumis

Ritscheli drachmis **C** drachmis **P** dracmis **B** dragmis **DEG** opso-

natus *ex* opsonatum **C** obsonatus *ex* obsonatum **P**² opsonatus **B** ob-

sonatus **DEG** 21 Num filio *Edd. ant.* 22 inquit **G** cenam **E**

25 Commoue **C**, *corr.* **C**² 26 est **C**, *corr.* **C**² hoc rei ē **D** est rei

est **E**, *alterum est deleuit corr. rec.* 27 mali hem quicquā illic **G**

hem **C**, *corr.* **C**² hem *inter lineas* **D** em illaec, a *in ras.*, **P** hui **B**

Post caput F. II. A E

15. Donat. in prol. 1 „animum—appulit.“ 16. aliquantulum: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 365 Attici *ti* ex superuacuo adiciunt. T. in A. „Subtristis uisus est esse aliquid.“ 17. quod succenseat: Donat. *bis* in lemm. 19. Donat. in II 2, 23 „nimium—sumptum.“ 20. Lex. Maii p. 396 dicimus quoque 'hic obsonatus' pro cena, unde T. „uix obsonatus est decem drachmis.“ 22. 23. Donatus: aequalium, Potissimum] „Aequalium“ aetate, „potissimum“ dignitate. 24. Prisc. II p. 85 „Tu—laudo.“ — Ib. p. 156 „per... nimium non laudo.“ — Lex. Maii p. 419 „Tu—perparce facis.“ — Alcuin. p. 2124 „tu quoque perparce“ 26. Lex. Maii p. 602 T. „ueterator.“ 27. hic est mali *et* ille: Donat. in lemm. — Seru. in Aen. XI 361 „nam si hic mali est quicquam illic rei est caput.“ — Prisc. I p. 593 „Illic“ quasi apocopa facta in fine seruat accentum. T. in A. „illic—caput.“

MYSIS. SIMO. DAVOS. LESBIA. GLYCERIVM.

III 1 MY. Ita pól quidem res est, út dixisti, Lésbia:

Fidélem haud ferme mülieri inueniás uirum.

460

SI. Ab Ándriast ancilla haec. DA. Quid narrás? SI. Itast.

MY. Sed hic Pámphilus SI. Quid dicit? MY. firmauit fidem.
SI. Hem.

5 DA. Vtinam aut hic surdus aut haec muta facta sit.

MY. Nam quód peperisset, iússit tolli. SI. O Iúppiter,

Quid ego atúdio? actumst, síquidem haec uera praedicat. 465

LE. Bonum ingénium narras ádulescentis. MY. Óptimum.

Sed séquere me intro, ne in mora illi sis. LE. Sequor.

10 DA. Quod rémedium nunc huic malo inueniám? SI. Quid hoc?

Adeón est demens? éx peregrina?.. iám scio: ah

Vix tándem sensi stólidus. DA. Quid hic sensísse ait? 470

SI. Haec prímum adfertur iám mihi ab hoc fallácia:

Hanc simulant parere, quó Chremetem abstérreant.

III 1 E MYSIS Φ LESBIA A SYMO Γ DAVVS D Praeter has qua-
ANCILLA OBSTETRIX SENEX SERVVS
tuor personas in CP intra portam Glycerium parturiens a muliere
sustentata picta est; nomina desunt in P: in C sunt LESBIA GLYCERIVM
MISIS PAMPHILVS DAVVS SIMO (Pamphili nomen Lesbiae datum est)

MYS MISIS LES. LESBIA SYM. SYMO DAV DAVVS B
ANCILLA OBSTETRIX SENEX SERVVS
MISIS. LESPIA. SIMO DAVVS ANCILLA. | OBSTETRIX. SENEX SERVVS G MISIS
GLYCERIVM LESBIA DĀ SŶM E 1 res om. E dixti BCDEGP dixisti
Donatus 2 hau P ^{h d} aufer me C ^d hau D, corr. D² inuenies E 3 Ab
—narrat in ras. D ^{Λ Λ} Hōc quid narras Simoni continuant, Ita est Dauo
dant libri (Simo ab initio us. add. G²), illud Dauo, hoc Simoni attribuit
Bentleius narrat ex narras D DA. sic est E 4 fidē inter lineas G²
MI. quic i
6 Nā G quod P periff & G o om. G iupiter E 7 uera ex uerba G
9 in ex corr. E sies BD fif illi E 10 huic nē G 11 |||| demens C
ah om. D¹, add. D² 12 sensisse se BCDGP se sensisse E agit G
af
13 prima G fertur E, corr. E² fallacia ab hoc B 14 erhem&m G

III 1 1. Donatus: Et „dixti“ et „dixisti“ legitur. 2. inuenies: Donati Par. in lemm. 7. Claud. Sac. p. 23 „si tu quidem uera praedicas.“ 11. Donat. in I 1, 119. Phorm. II 3, 68. Eun. I 2, 27. Eugraph. in Eun. V 2, 50 „Adeon—peregrina.“ 12. Donat. in V 3, 11 „Vix—stolidus.“ 14. Prisc. I p. 501 „Hanc—absterreant.“ — qđ Chremetem: Donati Par. in lemm.

- GL. Iunó Lucina, fér opem, serua me, óbsecro. 15
 SI. Hui, tám cito? ridiculum: postquam ante óstium
 Me audiuit stare, adpróperat. non sat cómmode 475
 Diuísá sunt tempóribus tibi, Daue, haéc. DA. Mihin?
 SI. Num inmémores discipuli? DA. Égo quid narres néscio.
 SI. Hic inparatum mé sì in ueris núptiis 20
 Adórtus esset, quós mihi ludos rédderet?
 Nunc huiús periclo fit, ego in portu náuigo. 480

LESBIA. SIMO. DAVOS.

- LE. Adhúc, Archylís, quae adsolént quaeque opórtet III 2
 Signa ésse ad salútem, omnia huíc esse uídeo.
 Nunc primum fac ista ut lauét: poste deínde,

GLY. INTVS Iuno C GLY. Intus iuno P INTVS. Iuno B GLI. Intuf.
 Iuno EG', Intus *erasum* in G Intus *ante* G add. D² 16 Ho P hostium
 E 17 appropérat BE non *in ras.* D 19 sy add. E² Nūm imme-
 moref E, corr. E² narras D 20 Hiccine me si inparatum BCD'E'G'P
 (Hicine D²E Hic G *ex ras.*) Hic inparatum me si *Bothius* inue|||rif G
 21 quos me ludos *Bentleius* 22 periculo BCDEGP portō D

III 2 Φ LESBIA A SYMO Γ DAVVS D LESBIA DAVVS SIMO CP
 OBSTETRIX SENEX SERVVS LES DAVVS SYMO E

LES. LESBIA. OBSTETRIX. SYM. SYMO SENEX DAV. DAVVS SERVVS B LESBIA
 SIMO DAVVS OBSTETRIX | SENEX SERVVS G 1 Archylis *Bentleius* ar-
 chillif G archilis, hi *in ras.*, D archilis BCEP assolent E oportent E
 3 ista ut P ista ^{ec} ut C, corr. C² istaec||ut D istaec ut BEG poste
Fleckeisenus post *libri*

15. Seru. in Aen. I 8, 601. II 610. XI 532. in Ecl. 4, 10. Philarg. in
 Georg. III 60. Acron in Hor. C. III 3, 28. Lactant. Plac. in Stat. Theb. III
 158 „Iuno—obsecro.“ — Donat. in I 3, 5 „fer—obsecro.“ 19. Donatus:
 Num inmemores discipuli] Alii hic Pamphilum significari putant discipulum,
 quia Dauus magister... et tunc „discipuli“ genetiuus est singularis casus
 (num inmemor es discipuli). alii nominatiuum pluralis putant ut discipulos
 dixerit per quos agitur fallacia. — Eugraphius: Non inmemor es discipuli].
 Numquidnam tu es inmemor discipuli tui, hoc est Pamphili. 20. Hic si
 me imparatum: Donat. in lemm. (Hic me misi in partū *Par.*) 22. Porphyr.
 in Hor. C. I 14, 3 „in portu nauigo.“

III 2. 1–5. Prisc. de metr. Ter. p. 425: Terentius trochaico mixto uel
 confuso cum iambico utitur in sermone personarum, quibus maxime imperitior
 hic conuenit, quem puto ut imitetur hanc confusionem rythmorum facit. sunt
 autem et trimetri et hoc plus minusue et habent paenultimam uersus syl-
 labam in quibusdam longam, in quibusdam breuem, ut in A. „Adhuc Archilis
 —imperaui“ (3. post. 4. iussi dare). hos sequitur dimeter catalecticus fini-
 endi sermonis causa, quem ad Archilida habuit „Date—reuertar.“ 1. Archi-
 lis: Donat. et Eugraph. in lemm. 3. Schol. Benibin. in Ad. III 4, 36 „face

- Quod iússi ei dari bibere et quántum imperáui,
 5 Date: móx ego huc reuórtor. 485
 Per ecástor scitus púer est natus Pámphilo.
 Deos quaéso ut sit supérstes, quandoquidem ipsest ingenió bono,
 Cumque huíc est ueritus óptumae adulescénti facere iniúriam.
 SI. Vel hoc quis non credat, qui te norit, ábs te esse ortum?
 DA. Quíd nam id est?
 10 SI. Non imperabat córam, quid opus fácto esset púerperae: 490
 Sed póstquam egressast, illis quae sunt íntus clamat dé uia.
 O Dáuē, itan contémmor abs te? aut ítane tandem idóneus
 Tibi uídeor esse, quém tam aperte fállere incipiás dolis?
 Saltem áccurate, ut métui uidear cérte, si rescúerim.
 15 DA. Certe hérele nunc hic se ípsus fallit, haúd ego. SI Edixín
 tibi, 495

4 Qd^{ei} iussi G ei om. D dari ex dare B² bibere|| E In P us. 4. et
 5. unum faciunt 5 huc om. C¹, add. C² hu||c D reuortor, o in ras.,
 a a corr. rec., D reuertor E reuertar BCGP 6 citul G natus ē EG
 8 ueritus ē ueritus D ueritus est BCEGP adulescentulē DG 9 cre-
 det E esse om. G 10 inperat D, corr. D² 11 intus om. C¹, add. C²
 12 itane|| D contempnor DE contemtor C 14 curate D, corr. D²
 uidear B, corr. B² uidear, r in ras., E 15 nunc|| |||| se ipus D nunc
 ipus se (om. hic) BCEP fallit: D haut ego t edixin
 (sic) D edixi Bentleyus

„illam’ ut lauet.” — Donatus: fac ista ut lauet] ista quae ex puerperio sordebant. quidam „istam” ipsam puerperam dicunt: sic enim et Menander *λοῦσατε αὐτὴν τάχιιστα* (gracca om. Ed. pr. ARTHN YTISA Par.). — ista: Eugraphius. 4. Et Quod iussi dare bibere et Quod iussi da (date Ed. pr.) bibere: Donat. in lemm. — Quod iussi dari: Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 156. Pompei. gramm. p. 263 „Quod iusse ei dare bibere.” — (Serg.) in Donat. p. 502 „iussi ei dare bibere. — 5. reuertor: Donat. in lemm. 6. Non. p. 404. Prisc. II p. 38 „Per—Pamphilo.” — Donat. in Hec. V 1, 14 „Per—est natus Pamphilo.” — Idem in Phorm. I 2, 60 „scitus—Pamphilo.” — Lex. Maii p. 113 „citus’ quod et pro ueloli et pro agili dicitur, unde T. „citus puer natus est e Pamphilo.” — Idem. p. 528 „Scitus’ uiuax uel sapiens, unde T. „scitus—e Pamphilo.” Cf. Fest. p. 330 M. — Alcuin. p. 2138 „perscitus puer” i. e. ualde scitus. 7. ille est: Eugraph. in lemm. — Non. p. 396 „Deos—superstes.” 9. Donatus: hoc quis (qui Par.) credat (uel hoc quod non credat Ed. pr.) Ironia est. — Idem: abs te esse natum] Et „ortum” legitur. — 10. factio opus esset: Eugraph. in lemm. 15. nunc hic se i. f.: Donat. in lemm. — edixin: Donat. (om. Par.) et Eugraph. in lemm.

Intérminatus súm, ne faceres? núm ueritu's? quid ré tulit?
Credón tibi hoc nunc péperisse hanc e Pámphilo?

DA. Teneó quid erret, ét quid agam habeo. SI. Quíd taces?

DA. Quid crédas? quasi non tibi renuntiáta sint haec sic fore.

SI. Mihin quisquam? DA. Eho an tute íntellexti hoc ádsimulari? 20

SI. Irídeor. 500

DA. Renúntiatumst: nám qui tibi istaec íncidit suspício?

SI. Qui? quía te noram. DA. Quási tu dicas, fáctum id consilió meo.

SI. Certe énim scio. DA. Non sátis me pernosti étiam, qualis sím, Simo.

SI. Egon té? DA. Sed siquid tibi narrare occépi, continuó dari Tibi uérba censes fálsó: itaque hercle níhil iam muttire aúdeo. 505 25

SI. Hoc égo scio unum, néminem peperisse hic. DA. Intelléxti [—]. Sed níhilo setiús mox puerum huc déferent ante óstium.

16 ueritus (om. es) BCDEGP rem tulit C 17 ex pamphilo D
18 et om. BC 19 non tibi non BC¹ (alterum non erasum in C) tibi
fint renunciata G tibi^{sint} renuntiata D, corr. D¹ renuntiata tibi fint E
20 adsimularier BCDEGP (ass. E) irrideor E et in ras. G 21 Denun-
tium B, corr. schol. Denuntiatum C tibi ífthaec G istaec tibi BCDEP
22 Qui q te||noram, q te||n in ras., D id om. G confio G 23 etiā
inter lineas D² fymo E 24 Egone BCDEGP tibi inter lineas D
occepi D'E occepi B²D²G coepi B¹CP dare BC 25 falso Dauo
continuuat Bentleius, Simoni dant libri cum Donato mutire B mutire
iam E mutire G', t mutitare schol. 26 Hoc G peperisse hic neminē
G Iambum finalem desiderant Erasmus et alii 27 secius E mox
puerum huc deferent Bentleius puerum deferent huc (om. mox) BCD²EGP
(purum C) In D hic est supremus uersus paginae Sed nihilominus re-
feretur mox huc puer ante ostiū: super hunc scripsit manus aequae an-
tiquae Sed nihilo setius puerū deferent huc ante ostium hostium BE

16. Donatus: num ueritus] Deest „es.“ apta ellipsis irascenti. 17. Prisc. II p. 347 „credon—nunc.“ 21. nam qui istec (sta hec Par.): Donat. in lemm. 21. 22. Prisc. II p. 72 „nam—noram“ (tibi istaec). — 22. Prisc. II p. 137 „Qui? quia te noui?“ — Donat. in Eun. IV 5, 10 „quasi—meo.“ (dicis Ed. pr.) 24. Donatus: „occepi“ melius quam „incepti.“ — Prisc. II p. 197 „sed—occepi.“ — Idem II p. 192. 336. 243. 244. „sed—censes“ (coepi p. 243. 244.) 25. Donatus: Potest et εἰρωνικῶς „falso“ pronuntiari, potest et „falso loqueris“ dici. 26. Ego unum hoc scio: Donat. in lemm. — Idem in V 3, 20 „hoc—hic“ (unum om.). — Prisc. I p. 207 „hoc—hic.“ 27. Lex. Maii. p. 556 Secius segnius. T. in A. „nihilo secius.“ — referetur

- Id ego iam nunc tibi, ére, renuntiô futurum, ut sis sciens,
 Ne tu hóc posterius dicas Dauí factum consilio aut dolis:
 30 Prorsus a me opínionem hanc tuam ésse ego amotám uolo. 510
 SI. Vnde id scis? DA. Audiui et credo: mûlta concurrúnt simul,
 Quí coniecturam hánc nunc facio. iám prius haec se e
 Pámphilo
 Gráuidam dixit ésse: inuentumst fálsum. nunc, postquám uidet
 Núptias domi ápparari, míssast ancilla ílico
 35 Óbstetricem accérsitum ad eam et púerum ut adferrét simul. 515
 Hóc nisi fit, puerum út tu uideas, nihil mouentur núptiae.
 SI. Quid áis? cum intelléxeras
 Id consilium cápere, cur non dixti extemplo Pámphilo?
 DA. Quis igitur eum ab ílla abstraxit nisi ego? nam omnes nós
 quidem
 40 Scímus, quam misere hánc amarit. núnc sibi uxorem éxpedit. 520
 Póstre mo id mihi dá negoti: tú tamenidem has núptias
 Péрге facere ita út facis: et id spéro adiuturós deos.

28 renuntio ere **DG** ^oterere nunti||| **C** here nuntio **B** sis, i in ras.,
C s||is **D** 29 Ne tu hoc mihi **BCEP** Ne tu mihi hoc **DG** mihi in-
 duxit *Bentleius cum edd. ant.* daue **C**, corr. **C**² 30 hanc om. **BCEP**
In G hic us. post u. 32 positus sed signis in suam sedem euocatus est
 31 Haec multa — u. 35 simul *Simoni, us. 36 Dauo tribuitur in B' CDEG' P*²:
in C notae sunt super lineam, erasae sunt in BG. Prima manus codicis
*P u. 31. Audiui — u. 36. nuptiae Dauo dederat: cuius in locum P*² u. 31.
SIM. substituit et notam DA. uersui 36. praefixit: sed manus recens
u. 31. DA. reuocauit et ante multa super lineam posuit fymo 32 nunc
 hanc **E** pamphylo **G** a pamphilo **E** 35 arcessitum (**B**?) **P** afferret **BE**
 36 commouentur **G** In **P** us. 36. et 37. in unum contracti sunt 37
 a||is **D** agif **G** 38 extemplo **E** pāphylo **G** 40 amara ^{it}**G**, corr. **G**²
 41 idem *inter lineas D*², om. **BCEGP** 42 id ex it **C**

mox huic puer (refertur. mox puer *Ed. pr.*): Donat. in lemm. — deferent
 huc puerum: Eugraph. in lemm. 28. iam tibi nunc: Donati *Par.* in lemm.
 31. 32. Prisc. II p. 72 „audiui—facio.“ 32. Donatus: Iam primum haec
 se ex Pamphilo] Secundum quod (*sic uulgo.* concepit qđ *Par.* sed qđ *Ed.*
pr.) credit senex. — Eugraphins: audiui, inquit, conscius non sum qui auditu
 ista cognoui. sed incipit quaestio per locum communem an a me credendum
 sit. adiungit argumenta ex pluribus rebus. 34. parari: Donat. in lemm.
 40. misere quam hanc amarit: Donat. in lemm. — Schol. Bemb. in Eun. I
 1, 23 „quam misere hunc amaret.“ 41. Donatus: tamen idem] idem
 abundat. apud ueteres „tamenidem“ integrum fuit: unde apud uos „tandem“
 et „tamen“ natum est.

SI. Immo abi intro: ibi me opperire et quód parato opus ést para.
 Non ímpulit me, haec núnc omnino ut créderem:
 Atque haúd scio an quae díxit sint uera ómnia. 525 45
 Sed páruí pendo: illúd mihi multo máxumumst,
 Quod mihi pollicitust ípsus gnatus. núnc Chremem
 Conuéniam: orabo gnáto uxorem: [id] si ímpetro,
 Quid álias malim quam hódie has fieri núptias?
 Nam gnátus quod pollicitust, haud dubiúmst mihi, 530 50
 Si nólit, quin eum mérito possim cógere.
 Atque ádeo in ipso témpore eccum ípsum óbuiam.

SIMO. CHREMES.

SI. Iubeó Chremetem... CH. O te ípsum quaerebam. SI. Ét III 3
 ego te. CH. Optato áduenis.
 Aliquót me adierunt, éx te auditum qui aíbant, hodie filiam

43 Immo *om.* **E** abintro ⁱ **C**. *corr.* **C**² operire **BDEG** 45 haut **D**ⁱ **G**
 46 multo *om.* **EG** 47 ípsus **BD**¹ **G** ípse **CD**² **EP** chremem **D** chreme
G chremen **BCEP** 48 orabo. gnato **P** nato **E** id *Priscianus, om.*
libri 49 || odie **G** fieri has **CEP** 50 haut ^a **C**, *corr.* **C**² dubiū mihi
 ē **G** dubiū mihi est id **DE** dubium est id mihi **BCP** 51 nollit **CP**,
corr. **C**² **P**^t 52 adq; **C**, *corr.* **C**² in *om.* **BCEP** tē ^{pore} **G**, *corr.* **G**²
 eccum ípsum obuam chremem **DG** eccum ípsum obuam **BCEP** Atque
 adeo in tempore eccum ípsum obuam Chremem *Goueanus*

III 3 *A* SIMO ^H CHREMES. SENES DVO **D** SYM. SYMO. CHRE.
 CHREMES. SENES DVO **B** SIMO CHREMES **P** SIMO SENEX CHREMES II **C**
 SENES .II.
 SIMO. CHREMES SENES. II. **G** SYMO CHREMES **E** 1 o *om.* **G** 2 Ali-
 quod ^t **C**, *corr.* **C**² aiebant **BCDEGP** In **P** *us. excurrit in meam*

43. Donat. ad V 2. 6 „Immo—para“ 47. Inc. art. gramm. p. 89 Endl.
 T. accusatio „Chremem“ pro Chremetem (u. II 2. 24. Eun. IV 4, 56. V 2, 70.
 Phorm. I 2, 13. V 6, 25). 48. 49. Prisc. II p. 243 „id si—nuptiis.“ 49.
 Charis. p. 194 „Alias“ pro „aliter“ T. in A. „Quid—nuptias“ (istas): ubi Fl.
 Caper de latinitate: non ausim adfirmare pro „aliter“ dici. — Acron in
 Hor. Serm. I 4, 63 Alias: alio tempore, alio in loco. T. „Quid—nuptias.“
 52. Donatus: eccum ípsum obuam] Continuo mutauit declinationem [&]
 „Iubeo Chremetem.“

III 3. 1. Non. p. 324. Prob. Cathol. p. 24. (Serg.) in Donat. p. 556.
 Consent. p. 2050. Schol. Lucan. IV, 510. Seru. in Aen. II 3. III 261. XII
 584. Donat. in Eun. IV 7, 20 „Iubeo Chremetem.“ — Schol. Bembin. in Ad.
 V 8, 2 iubeo—in an(dria iubeo c —. Donatus: Iubeo Chremetem]... deest
 „saluere“ quod opprimitur alterius personae interuentu. — Lex. Maii p. 395
 „optato „aduenisti“.“ 2. Non. p. 237 „Aliquod—auditum „esse“.“

- Meam núbere tuo gnáto: id uiso tún an illi insániant. 535
- SI. Ausculta paucis: ét quid te ego uelim ét tu quod quaerís scies.
- 5 CH. Auscúto: loquere quíd uelis.
- SI. Per té deos oro et nóstram amicitíam, Chremes,
 Quae incépta a paruís cum aétate adcreuít simul,
 Perque únicam gnatám tuam et gnatúm meum, 540
 Cuius tibi potestas súmma seruandí datur,
 10 Vt me ádiuues in hác re, atque ita uti núptiae
 Fueránt futurae, fiant. CH. Ah, ne me óbseca:
 Quasi hóc te orando a me ímpetrare opórteat.
 Alium ésse censes núnc me atque olim cúm dabam? 545
 Si in rémst utrique ut fiant, accersi iube.
- 15 Sed si éx ea re plús malist quam cómmodi
 Vtríque, id oro te ín commune ut cónsulas,
 Quasi illa tua sit Pámphilique ego sím pater.
- SI. Immo ita uolo itaque póstulo ut fiát, Chremes: 550

3 tun || **D** tun om. **G** 4 paucis *ex* paucas **C²P²** pauca **B** te
 ego uelim *Bentleius* ego te uelim **BCDEP** ego uelim te **G** 5 quod **D**
 6 Per ego te **DE** chremes **C¹P** chreme **BC²EG** et **D²** *inter lineas*
 7 adcreuerit **D** 10 uti **G** ut **BCDEP** 11 CHR. *in ras.* **E²** ah||ne
D 12 impetrare a me **BCEP** 13 adque **C**, *corr.* **C²** Quom **D**, *corr.*
D² 14 Siirem **P**, *corr.* **P²** in re ē **G** 16 oro te *G. Fabricius et*
Bentleius cum codd. te oro **BCDEGP** 17 Quasi si **D** sit filia **E**
 Pámphiliquae **C** pamphylē **G** 18 uolo atque postulo **E** chreme
BCDEGP

4. Donatus: Et „paucis“ et „pauca“ legitur. — et quid ego te uelim: Idem in lemm. — Eugraphius: Ausculta, inquit, et quid egomet te uelim.“ — Prisc. II p. 281 Ausculto tibi et te.. T. in A. (I 3, 4 „auscultem seni“), in eadem „Ausculta pauca et quid ego te—scies.“ nec enim aliter stat iam-bus, qui est quaternarius: quod etiam Donati commentum approbat. — Idem p. 320 Nostri.. adiungunt „ausculto“ tam datiuo quam accusatiuo. T. in A. (I 3, 4).. idem in eadem „Ausculta pauca et quid ego te—scies.“ sic enim habent antiqui codices teste Donato commentatore eius. 6. 7. Seru. in Aen. XI 537 „per a. q. coepta a paruulis—simul.“ 6. Per te deos oro: Donat. in lemm. — Per ego te deos oro: Eugraph. in lemm. — Donatus: Chremes] Legitur et „Chreme.“ — Chreme: Eugraph. in lemm. — S. gnatam t. e. m. g.: Donat. in lemm. 10. nuptiae ut fuerant: Donat in lemm. — ut: Eugraph. in lemm. 12. a me om. Donat. in lemm. 14. Arusian. p. 241 In rem est pro utile est. T. in A. „Si in rem est.“ — 17. quasi si: Donat. in lemm. 18. Prisc. I p. 288 Etiam in illis quae tertiae (sunt), id est in omnibus graecis ES producta finitis similiter inuenis uocatiuum in E productam proferri, ut Chreme Lache Achille. T. in A. „Immo—Chreme.“

- Neque póstulem abs te, ni ípsa res moneát. CH. Quid est?
- SI. Iraé sunt inter Glýcerium et gnatum. CH. Aúdio. 20
- SI. Ita mágnae, ut sperem pósse auelli. CH. Fábulae.
- SI. Profécto sic est. CH. Sic hercle ut dicám tibi:
Amántium irae amóris integrátioſt. 555
- SI. Em, id te óro ut ante eámus, dum tempús datur,
Dumque eiús lubido occlúsast contuméliis: 25
Prius quam hárum scelera et lácrumae confictaé dolis
Redúcunt animum aegrótum ad misericórdiam,
Vxórem demus. spéro consuetúdine et 560
Coniúgio liberáli deuinctúm, Chremes,
Dein fácale ex illis sêse emersurúm malis. 30
- CH. Tibi ita hóc uidetur: át ego non posse árbitror
Neque illum hánc perpetuo habére neque me pérpeti.
- SI. Qui scís ergo istuc, nisi periculum féceris? 565
- CH. At istúc periculum in filia fieri grauest.
- SI. Nempe incommoditas dénique huc omnis redit, 35
Si euéniat, quod di próhibeant, discéssio.
At si corrigitur, quót commoditatés uide:
Principio amico filium restitueris, 570
Tibi génerum firmum et filiae inueniés uirum.
- CH. Quid istíc? si ita istuc ánimum induxti esse útile, 40

19 nisi **DEG** 20 ^{ce}glyrium **BC** glicerium **E** 22 herchle **D** 23
am|||oris **D** 24 Em **C^hP** Em **D** ||||hem **G** Hem **BCE** 27 Reducant
C²E 29 deuino tū, tū *add. corr.*, **G** chremes **BCP** chreme **DEG** 30
Dehinc **EG** Dein *ex* Dehinc **D** 32 ^{ne}que me **C** 33 (= 34) periculum
EG peric||lum **P** feceris, eceris *in ras.*, **E** 36 diffecſio **G**, *corr.* **G²**
37 corrigeſt *ex* corrigeretur **E** corrigeſt **G** quod ^t**C**, *corr.* **C²** 38
reſtitueſt **E**

19 nisi: Donat. in lemm. 20. Donat. in III 4, 18. V 2, 12 „Irae—
gnatum.“ 23. Charis. p. 122. Acron in Hor. C. III 9, 23. Donat. in V
2, 12 et Eun. I 2, 73. Seru. in Ecl. 2, 14 „Amantium—integratio est“ (reinte-
gratio: *Seruius*). 26. Donat. in Eun. I 1, 3 „Priusquam—dolis.“ 29.
Eugraphius: „Chreme“ uocatiuus graecus est. 30. Arusian. p. 229 „ex
illis se emersurum malis.“ 33. Augustin. Dialect. 10 fin. „Qui—feceris“
(stuc). 34. Non. p. 219 „At stuc periculum fieri in filia graue est.“ 36.
Prisc. II p. 246 „Sive ueniat—discidium.“ 37. Ac si corrigitur: Donat. in
lemm. (corrigitur *Ed. pr.*) 38. Donat. in IV 1, 26 „Principio amico filium.“
40. Donatus: animum induxisti] Legitur et „animum induxti“ (Si id animū

Nolô tibi ullum cômmodum in me claudier.

SI. Meritô te semper máxumi feci, Chremes.

CH. Sed quid ais? SI. Quid? CH. Qui scis eos nunc discordare
intér se? 575

SI. Ipsús mihi Dauos, qui intumust eorúm consiliis, dixit:

45 Et is mihi suadet núptias quantúm queam ut matúrem.
Num censes faceret, filium nisi scíret eadem haec uélle?
Tute ádeo iam eius uerba audies. heus, éuocate huc Dáuom.
Atque éccum uideo ipsúm foras exíre.

DAVOS. SIMO. CHREMES.

III 4 DA. Ad te ibam. SI. Quid namst? 580

DA. Cur úxor non accérsitur? iam aduéspérascit. SI. Aúdin?

Ego dúdum non nihil uéritus sum, Daue, ábs te, ne facerés
idem,

Quod uólguis seruorúm solet, dolis ut me delúderes,

5 Proptérea quod amat filius. DA. Egon istuc facerem? SI.
Crédidi:

42 maxime BCD²E¹ (C ex maxumi) chreme BCDEGP 43 agis BC
45^p suadet D, corr. D² et t persuadet schol. in marg. cum EG quem^a
C, corr. C² 46 cesses CG, corr. C²G¹ eadē in ras. D 46 audies
uerba D, heusⁿ add. D² audies uerba (om. heus) G audies uerba
heus BCEP uerba audies *Faërmus ex codice* uocate G 48 heccum
E ipsum om. BCEP

III 4 I. DAVVS. SER. A SIMO. H. CHREMES. SEÑ. II. D DAV DAVVS
SERVVS. SYM SYMO. CHRE. CHREMES. SENES DVO B DAVVS SERVVS SIMO
EIDEM CHREMES C (dauus seruus. fymo. chremes fenes duo P²) DAVVS
SERVVS. SIMO CHREMES G DAVVS SYMO CHREMES E 2 acceffit G audin?
Bentleius. audin tu illum *libri* Cur non adcersitur? iam aduesperascit.
S. audin tu illum *Erasmus* 3 idem D² in marg. 4 Quid^d G, corr.
G² luderet BCP 5 amat ex amas C egone DG

inductis sis. Legitur et „in animum inducti: *Par.* — sed id animum induxit.
Legitur et „animum induxisti: *Ed. pr.*) 44. Seru. in Aen. I 60 „Ipsus
mihi Dauus.“ — Prisc. II p. 6 „Ipsus—dixit.“ 47. audies uerba: Donat.
in lemm.

III 4. 3. Prisc. II p. 82 „Ego—Daue.“ — Alcuin. p. 2123 „Ego—sum.“
3. 4. Isidor. Orig. II 30, 12 „Ego non nihil ueritus sum dudum, abs te
cauere' ne faceres Quod—deluderet.“

Idque ádeo metuens uós celaui, quód nunc dicam. DA. Quid?

SI. Scies: 585

Nam própemodum habeo iám fidem. DA. Tandém cognosti
quí siem?

SI. Non fúerant nuptiaé futurae. DA. Quid? non? SI. Sed ea
grátia

Simuláui, uos ut pértemptarem. DA. Quid ais? SI. Sic res
ést. DA. Vide:

Numquam istuc quiui ego íntelligere. uáh consilium cállidum. 10

SI. Hoc aúdi: ut hinc te intro íre iussi, oppórtune hic fit mihi
óbuam. DA. Hem, 590

Num nám perimus? SI. Nárró huic, quae tu dúdum narrastí
mihi.

DA. Quid nam aúdió? SI. Gnatam út det oro, uíxque id exoro.
DA. Óccidi. SI. Hem,

Quid dixisti? DA. Optume ínquam factum. SI. Núnc per
hunc nullást mora.

CH. Domúm modo ibo, ut ápparetur dícam, atque huc renúntio. 15

SI. Nunc te óro, Daue, quóniam solus mihi éffecisti has núprias, 595

DA. Ego uéro solus. SI. gnátum mihi corrígere porro enitere.

DA. Faciam hércle seduló. SI. Potes nunc, dum ánimus inri-
tátus est.

DA. Quiéscas. SI. Age igitúr, ubi nunc est ípsus? DA. Mirum
ní domist.

6 Atq; adeo E Idq ||| in ras. D a^dbeo G, corr. G² 7 habeo iā C, tibi
tibi add. C² habeo tibi iam BDEGP cognouisti E s||iem D 9 Sima-
lui uof ut tēptarē G 10 ego inter líneas D, om. B intelligere B ua^t C
uah corr. rec. in ras. D calidum C 11 oportune BDEG mihi fit DG
12 perimus Edd. antiquae 13 if gnatam EG 14 dixti BCDEP
dxti G 15 CHR. in ras. E² ||ibo C apparetur Guyetus et Bentleius
apparentur BCEGP aparent^v D hu|c E renuntio add. C² 16 SY.
in ras. E² 17 gnatum mihi corrígere Fleckeisenus corrígere mihi
gnatum libri 18 irritatus EGP est om. E¹, add. E² 19 domuft G

9. Eugraphius: simulauit Alii „sic malui.“ 10. Claud. Sac. p. 25 „ua
consilium callidum.“ 13. Donatus: Quidnam audio] Legitur et „audiam.“
Menander enim sic ait τί δή ποτ' ἀκούσω (HPOTONKÝME Par. — graeca
om. Ed. pr.). 15. hac renuntio: Donati Par. in lemm. (huic Ed. pr.). —
Idem in IV 3, 17 „Domum—renuntio“ (dicam ut apparentur). 19. Donat.
in Hec. IV 4, 16 „Quiescas.“

- 20 SI. Ibo ad eum atque eadem haec, tibi quae dixi, dicam itidem illi. DA. Nullus sum.
 Quid causaest, quin hinc in pistrinum recta proficiscar uia? 600
 Nihil est preci loci relictum: iam perturbaui omnia:
 Erum fefelli: in nuptias conieci erilem filium;
 Feci hodie ut fierent, insperante hoc atque inuito Pamphilo.
 25 Em astutias: quod si quiessem, nihil euenisset mali.
 Sed eccum ipsum uideo': occidi: 605
 Utinam mihi aliquid esset hic, quo nunc me praecipitem darem.

PAMPHILVS. DAVVS.

- III 5 PA. Vbi illic est? scelus, qui me hodie. . DA. Perii. PA. atque hoc confiteor iure
 Mihi optigisse, quandoquidem tam iners, tam nulli consili sum:

20 tibi quae *Bentleius* quae tibi *libri* idem C¹P 21 hic Bⁿ
 23 Herum BC² ||erum E filiū erile DG herilem B 25 Em C¹P^A
 Hem BC²DEG astutias CP astutia DEG qui si D quiesse G, corr. G²
 inuenisset D V. 25. et 26. unum faciunt in P 27 aliquid esset E
 esset aliquid BCDGP quo qdo G, corr. G² picipem G^{it}

III 5 Z Pamphilus adolesc. A Dauus seruus D PAMPHILVS DAVVS P
 ADOLESCENS SERVVS
 PAMPHILVS ADVLESCENS. DAVVS SERVVS C PAPH. ADVLESCENS SERVVS
 (LESCENS SER in ras.) G PAMPHIL DAVVS E In B ab hac scaena inde
 desunt indices 1 qui me hodie... *Bentleius* (hodie ex codd.) qui
 me perdidit libri In P metra usque ad u. 12 turbata sunt ita: 1, Ubi—
 perdidit 2, DA. perii—quando quidem 3, Tam—meas 4, Me—fero 5,
 Sed—malum 6, Nam—sum 7, Pollicitus—sedulo 8, Dicam—ohe 9,
 Visus—miserum 10, Impeditum—Pamphile 11=12. 2 optigisse G
 nullius BCEP

20. Donatus: dicam eadem illi] [†]In aliis „itidem“ (item *Par.*) scriptum est, quod si est pro item accipiamus. An ergo „idem“ pro „item.“ (an ego „idem“ an „item“ *Par.*) 25. Donatus: Hem astutias] . . pluraliter dixit „astutias.“ — Eugraphius: „Astutia“ ‚scelus‘ ‚malum‘ et reliqua alia interiectiones sunt dolentis aut irascentis, quando ita ponuntur. 27. esset h. aliquid q.: Donati *Par.* in lemm.

III 5. 1. scelus q. m. p.: Donat. in lemm. — qui me perdidit: Eugraph. in lemm. — 2. Donatus: Una pars orationis est „nulliconsilii.“ nos ‚nullius‘ et ‚solius.‘ — Charis. p. 111 ‚Nullus‘ ‚nullius‘ facit genetiuo casu. sed T. ait „inersi ia‘ nulli consilii sum.“ — Prisc. I p. 227 ‚nulli‘ pro ‚nullius.‘ T. in A. „quando quidem—consilii.“ — Idem II p. 7 „tam iners—consilii.“

Séruson fortunás meas me cómmisisse fútili!

Ego prétium ob stultitiám fero: sed inúltum numquam id
aúferet. 610

DA. Posthác incolumem sát scio fore me, núnc si deuito hoc 5
malum.

PA. Nam quíd ego nunc dicám patri? negábon uelle mé, modo
Qui súm pollicitus dúcere? qua *audácia* id facere aúdeam?
Nec quíd me nunc faciám scio. DA. Nec mé quidem, atque
id ago sédulo.

Dicam áliquíd me inuentúrum, ut huic malo áliquam produ-
cam moram. 615

PA. Oh. DA. Vísus sum. PA. Eho dum bóne uir, quíd aís? 10
uíden me consiliís tuis

Miserum impeditum esse? DA. Át iam expediam. PA. Ex-
pédies? DA. Certe, Pámphile.

PA. Nempe út modo. DA. Immo mélius spero. PA. Oh, tibi
ego ut credam, fúrcifer?

3 futuli DG futili BE fútili C 4 Ego *Seruius* (et E?) Ergo

BCDP ^o g G in ras. praetium P f'inultū ||| id G numquam id *Erasmus*
id numquam *libri* 5 Posthēc E incolomem DE satis scio D me sat
scio fore E hoc nunc si DG malum sedulo E 6 PA. sed quid G
me modo uelle E 7 Qui pollicitus sum dicere D, corr. D² facere id
BCEP neque qua fiducia id audeam *Lachmannus* qua audacia id fa-
cere audeam *Fleckeisenus* 8 Nec quid de me nunc fatiam E nē me
D Nec qđ nē de me faciā G nec me quidē D Nec quidem me B nec
quidē^{s. de} me G, corr. *schol.* nec quid ||| me P nec quidem de me E nec
qd éme G adque P 9 iam me inuenturum E me iā inuenturū DG
10 PA. Ohe BCDGP PA. eho E heodum BCEP (h in ras. E) ohe
dū bone uir at heo d G quid agis D consiliis tuis *Edd. ant.* tuis
consiliis BCDEGP

3. Donat. in Phorm. III 1, 2 „Seruon—futili“ (me *om. Ed. pr.*) 4.
Ergo pretium: Donat. in lemm. — Seru. in Aen. IX 232 „Ego—fero.“ —
Idem in XII 352 „Ergo’—fero.“ — id numquam: Eugraph. in lemm. 7.
modo pollicitus sum: Donat. *bis* in lemm. — qua (quā *Par.*) fiducia id facere
a.: Donat. in lemm. 8. Nec quid nunc me faciam: Donat. *Par.* in lemm.
(me nunc *Ed. pr.*). — Prisc. II p. 16 Nec „quid nunc me faciam scio.“ —
Idem p. 189 „quid ‚mei’ faciam“ ‚quid me fiat.’ 9. Donatus: aliquam produ-
cam (productā *Par.*) m.] Et „productem“ [productam *Par. et Ed. pr.*] le-
gitur. 10. uiden metius: Donat. *Par.* in lemm. (uiden me t. c. *Ed. pr.*)
12. ut *om.* Donat. in lemm.

- Tu rem impeditam et perditam restituas? hem quo frētus sim,
 Qui me hódie ex tranquillissima re cóniecisti in núptias. 620
 15 An non dixi esse hoc futurum? DA. Díxti. PA. Quid meritú's?
 DA. Crucem.
 Séd sine paululum ád me redeam: iam áliquid dispiciam.
 PA. Ei mihi,
 Cúm non habeo spátium, ut de te súmam supplicium, út uolo:
 Námque hoc tempus praécavere mihi me, haud te ulcisci sinit.

13 restitues **E** siem **BCDEP** fiē *ex* fíeft **G**, p fim *schol.* 15 At
 non **D** hoc esse futurum **B** esse futurum hoc **E** hoc futurū ēē **G**
 quod **E** meritus (*om. es*) **BCDEGP** 16 si||| **C** si **B** despiciam **C**,
corr. C² hei mihi BC² In G haec aliquid — u. 18 omissa, tum in marg.
suppleta erant, sed iam sunt evanida: uerum in ima pagina corr. scripsit
 ehi m cur non abeo—fūma fupliciū ut uolo 17 Cur *ex* Cum **E²** sum-
 mā **C** suūmam **B** 18 mihi p̄cavere me **G** me *om. E¹, add. E²* haut
C¹D te *om. D* haud de te **G** haud te||| **E**, *corr. E²* s||init **C**

13. fretus siem: Donat. in lemm. 15. An (et *Par.*) non dixi hoc fu-
 turum: Donat. in lemm. — An non dixi hoc: Eugraph. in lemm. — Prisc. II
 p. 35 Participia pro uerbis ponunt Attici, quod frequenter faciunt Latini..
 T. in A. „quid meritus“ pro „quid meruisti.“ — Seru. in Aen. I 519 „quid
 meritus? crucem.“ — Schemata dian. Paris p. 76 Halm. „quid meritus? cru-
 cem.“ — Donat. in Verg. Aen. XI 179... meritis... ad personas retulit. sic
 T. „quid meritus?“ huic dicto responsum est „crucem.“ 16. ad me ut
 redeam: Donat. in lemm.

CHARINVS. PAMPHILVS. DAVOS.

CH. Hócineſt crédibile aút memorabile, 625 IV 1
 Tánta uecórdia innáta cuiquam út ſiet,
 Vt malis gaúdeant átque ex incómmotis
 Áteriús ſua ut cómparent cómmota? ah
 Ídneſt uerum? imó id eſt génuſ hominũ péſſumũ, in 5
 Dénegando modo quíſ pudor paúlum adeſt: 630
 Póſt ubi témpuſ promíſſa iam pérfici,
 Túm coactí neceſſário ſe áperiunt:
 Ét timent, ét tamen réſ premit dénégare:

IV 1 Θ CHARINVS 'Z' PAMPHILVS. Γ DAVVS D CHARINVS ADVLES-
 CENS PAMPHILVS 'II' DAVVS SERVVS CP (ADOL. P) CARINVS ADVLESCENS-
 PAMPHE ADVLESCENS | DAVVS SERVVS G CHARINVS PAMPHILVS DAVVS E
 1 Hoccine est BC²EG 2 uaecordia C¹P cuiquam innata E 3 gau-
 deant C gaudeant B gaude|||t P gaudeat DEG 4 comparent C
 compare||t P comparent B comparet DEG aha D 5 hūmānum D,
 corr. D² in *ab initio sequentis us. habet* P Inde negando D 6 pau-
 lulum DEG, *inter lineas corr. rec. B et P, om. C* 7 tempus (*om. est*)
 CP perfici *ex* perfecti E 9 res cogit eos denegare D ref premit eol
 denegare EG

IV 1. 1. Prisc. I p. 592 'Ce' quoque solebant per omnes casus uetu-
 stissimi addere articularibus uel demonstratiuis pronominiſ et ſic in
 antiquiſſimíſ codicibꯁſ inuenitur biſ C ſcriptum: quomodo eſt apud T. in A.
 „Hoccine eſt credibile aut memorabile.“ — *Sic etiam* Donat. *ter* in lemm. —
 Hoccineſt: Eugraph. in lemm. 3. 4. Donatuſ: 1, gaudeant] Cum dixiſſet
 „cuiquam,” intulit numerum pluralem. 2, Legitur et „gaudeat,” ut „com-
 paret.” — Non. p. 256 „aut' malis—commota.” — Lactant. Plac. in Stat.
 Theb. II 18 „ut m. g. atque incommodis alieniſ ſ. u. c. commota.” 5.
 Seru. in Aen. XII 694 „Id ne eſt uerum ‚modo i. e.’ peſſimum genuſ.” —
 peſſimum hominũ genuſ: Eugraph. in lemm. 7. Donatuſ: poſt ubi tem-
 puſ] Deeſt ‚eſt,’ ut ſit ‚tempuſ eſt.’

- 10 Íbi tum eorum ínpudentíssuma orátíost
 ‘Quís tu es? quis mihi es? cúr meam tibi?
 Heus, próxumus sum egomét mihi.’ 635
 At támen ‘ubi fidés?’ si rogés, nihil pudént hic,
 Vbi ópus est: illi úbi nihil opúst, ibi ueréntur.
- 15 Séd quid agam? adeamne ád eum et cum eo iniúriam hanc
 expóstulem?
 Íngeram mala múlta? atque aliquis dicat ‘nihil promóueris’: 640
 Multúm: molestus cérte ei fuero atque ánimo morem géssero.
- PA. Charíne, et me et te ímprúdens, nisi quid dí respiciunt, pérdidi.
 CH. Ítane ‘ímprudens’? tándem inuentast cáusa. soluísti fidem.
- 20 PA. Quid ‘tandem’? CH. Etiam núnc me ducere ístis dictis
 póstulas?
 PA. Quid ístuc est? CH. Postquám me amare díxi, complacítást
 tibi. 645
 Heú me miserum, quí tuom animum ex ánimo spectauí meo.
- PA. Fálšu’s. CH. Nonne tibi esse satis hoc sólídum uisumst
 gaúdium,
 Nísi me lactassés amantem et fálša spe producéres.

11 mea **E** 13 a^tq^tamen **C**, corr. **C**² fides est **D** pudet **BCDEGP**
 pudent *Bentleius* In **P**us. exit in ubi opus est 14 Ubi opus est non
 uerentur illic **DEG** (est opus **D**) ñ reueretur add. *schol.* **C** Illic ubi opus
 non ē **G** illi *Donatus* illic *libri* ibi uerentur add. **D**² 15 adeon **D**
 ut cum eo **E** 16 atq^ui *Bothius cum Edd. antiquis* 18 Carine **G**
 prospiciunt **E** 19 caua **E** 20 seducere **G** 22 expectauí **D** 23
 falsus est **C** falsus es **BDEGP** falsus (*om. es*) *Donatus* nonne tibi
 satis esse hoc uisum solidum est **BCEP** non *A. Spengel* 24 amanti^e
G, corr. **G**²

11. Prisc. II p. 179 „cur meam tibi.“ 12. Donat. in II 5, 16 „proximus—
 mihi.“ 13. ubi fides est: Euphras. in lemm. — nihil pudet: Donat. in lemm.
 13. 14. nihil pudet hic ubi opus, illuc ubi opus est ibi non uerentur: Euphras.
 in lemm. 14. Donatus: illic] Legitur et „illi.“ 15. Prisc. II p. 194
 „adeon ad eum“ (adeam N.). — Arusian. p. 212 „adeamne ad eam.“ —
 Idem p. 229 „et—expostulem.“ — Prisc. II p. 288 „et cum eo hanc iniuriam
 expostulem.“ 16. Donatus: atque...] Hoc dicit „et si existat aliquis qui
 mihi dicat“ etc. 19. Donatus: imprudens’ distingue. 22. Donatus:
 qui tuum animum] Legitur et „cum.“ 23. Donatus: falsus es (≈ *Par.*,
lege falsus) modo participium est, id est ‚falleris,’ si Pamphilus dicit, si uero
 coniungitur pro ‚fallax’ accipitur. 24. Eutyph. p. 193. Gloss. ap. Mai.
 Class. Auct. VI p. 568. Isidor. orig. X 199 „Nisi—amantem.“ — Lactant.
 Plac. in Stat. Theb. XII 242 „Nisi—spe ‚deluderetur.’“

Hábeas. PA. Habeam? ah néscis quantis in malis uersér miser, 25
Quantásque hic suis consiliis mihi confláuit sollicitúdi- 650
Meus cárnufex. CH. Quid istúc tam mirumst, dé te si exem-
plúm capit?

PA. Haud istuc dicas, si cognoris uél me uel amorém meum.

CH. Scio: cùm patre altercásti dudum, et is nunc propterea tibi
Suscénsset nec te quíuit hodie cógere illam ut dúceres. 30

PA. Immo étiam, quo tu mínus scis aerumnás meas, 655
Haec núptiae non ápparabantúr mihi:
Nec póstulabat núnc quisquam uxorém dare.

CH. Scio: tú coactus tuá uoluntate és. PA. Mane:
Non dúm scis. CH. Scio equidem illam ducturum ésse te. 35

PA. Cur me énicas? hoc aúdi. numquam déstitit 660
Instáre, ut dicerém me ducturúm patri:
Suadére, orare usque ádeo donec pérpulit.

CH. Quis homo istuc? PA. Dauos. CH. Dáuos? PA. Intertúrbat.
CH. Quam obrem? PA. Néscio,
Nisi mihi deos satis sció fuisse irátos qui auscultáuerim. 40

25 Habeas *ex corr.* E aha D ha C 26 hic suis consiliis mihi
confecit BCDEGP techinis uel aliud synonymon ponendum suadet Bri-
xius conflauit Donatus 28 Haud CD cognoueris D 30 Succenset
BC²EG 32 Haec Donatus Hae libri apparabatur C, corr. C² 33
dari ex dare G 34 Nondum etiam scis BC 35 enecas BC²EG
37 me esse ducturum BCDEGP me ducturum Donatus 39 PAM.
dauus. CHA. dauus? PAM. interturbat. CHA. quamobrem? PAM.
nescio BCP (in quo us. exit in nescio) I. dauus. O. dauus? I dauus
Interturbat. O quamobrem. I nescio D cum EG 40 satis scio fuisse
iratos BCEP fuisse iratos satis scio DG qui ei auxultauerim E qui
auscultauerim ei G Vss. 39. 40 ita dedit Bentleius:

CH. Quis homo istuc? P. Dauos. C. Dauos? quamobrem? P. Nescio:
Nisi mihi deos fuisse iratos qui auscultauerim.

26. hic mihi suis consiliis: Donat. in lemm. — Idem: confecit] Legitur
et „conflauit.“ 29. Prisc. I p. 393 ‚altero‘ pro ‚altercor‘ unde T. in A.
„Scio—dudum.“ — Donatus: cum patre altercasti] Legitur et „altercatus es“
(altercastus, om. es, Par.). non enim ‚alterco‘ dicimus. — altercasti: Eugraph.
in lemm. 32. Donatus: hae nuptiae] Legitur et „haec nuptiae.“ sic enim
ueteres dixerunt. 34. Donat. in Phorm. I 4, 37 „tu—es.“ 37. me
ducturum (om. esse): Donat. in lemm. 39. Donatus: 1, Dauus interturbat]
„Dauus?“ cum admiratione pronuntia. 2, interturbat] Deerat ut et hic
„Dauus“ diceret, sed plus intulit „interturbat.“

- CH. Factum hoc est, Daue? DA. Factum. CH. Hem, quid aïs, scelus?
At tibi di dignum factis exitiū duint. 666
Eho, dic mihi, si omnes hūc coniectum in nūptias
Inimici uellent, quod nisi consilium hoc darent?
- 45 DA. Decéptus sum, at non défetigatús. CH. Scio.
DA. Hac nón successit, ália adgrediemúr uia: 670
Nisi si id putas, quia primo processit parum,
Non pósse iam ad salútem conuerti hoc malum.
PA. Immo étiam: nam satis crédo, si aduigiláueris,
50 Ex únis geminas mihi conficies nūptias.
DA. Ego, Pámphile, hoc tibi pró seruitio débeo, 675
Conári manibus pédibus noctesque ét dies,
Capitis periculum adire, dum prosím tibi:
Tuomst, síquid praeter spem éuenit, mihi ignóscere.
55 Parúm succedit quód ago: at facio sédulo.
Vel mélius tute réperi, me missúm face. 680
PA. Cupió: restitue quem á me accepistí locum.
DA. Faciam. PA. Át iam hoc opust. DA. Hem... séd mane:
crepuit a Glycerio óstium.

ita autem Fleckeisenus:

CH. Quis homo istuc? PA. Dauos. CH. Quamobrem? PA. Nescio nisi mihi
Deos satis fuisse iratos qui auscultauerim.

44 consilium hoc *Fleckeisenus* hoc consilium *libri* 45 defatigatus
D, corr. D² defatigatus E 46 aggrediemur BEG uia om. G 47
Nisi si *Bentleius* Nisi *libri* 48 hoc conuerti malum DG 49 PA
add. E² iam satis ex ñ satis corr. rec. E 50 efficiat G efficies D
51 debo G 52 pedibusq; DG noctes (om. que) D 53 adire pericu-
lum DG 54 eueniet D mihi ignoscere *in ras.* D² ignof(cere) *in ras.* G
55 Paruum D 56 tute repperi D, aliud add. D² tute aliud repperi
BCEGP 57 in quē me accepisti G 58 Hem sed mane concrepuit a
Glycerio ostium (Em C¹P glicerio E hostium B) BCDEP Hem f mane
concrepuit ostium G hem st *Muretus*

42. dent exitium: Donat. in lemm. (exitum: *Ed. pr.*) 46. Donatus:
alia adoriemur] (alia aggrediamur uia uel adoriemur. i. enitamur *Ed. pr.*).
„adorior” proprie dicitur repente ex insidiis aliquem inuadere. — Querol.
p. 64 Par. „Hac non processit, alia temptandum est uia.” cf. p. 46 „alia
temptandum est uia.” 47. nisi id putas: Eugraph. in lemm. 50. Donat.
in IV 2, 20 „Ex—nuptias.” 57. restitue in quem mea. l.: Donat. in lemm.
58. Donatus: li. ~ sed mane (hem. sed mane *Ed. pr.*) li. ~ (hoc *Ed.*
pr.) quasi incipientis demonstrantisque aliquid noui se inuenisse.

PA. Nihil ad te. DA. Quaero. PA. Hem, nuncin demum? DA.
At iam hoc tibi inuentum dabo.

MYSIS. PAMPHILVS. CHARINVS. DAVOS.

MY. Iam ubi ubi erit, inuentum tibi curabo et mecum adductum IV 2
Tuom Pamphilum: modo tu, anime mi, noli te macerare. 685

PA. Mysis. MY. Quis est? hem, Pamphile, optumè mihi te offers.
PA. Quid id est?

MY. Orare iussit, si se ames, era, iam ut ad sese uenias:
Videre ait te cupere. PA. Vah, perii: hoc malum integrascit. 5
Sicine me atque illam operà tua nunc miseros sollicitari!

Nam idcirco accersor, nuptias quod mihi apparari sensuit. 690

CH. Quibus quidem quam facile potuerat quiesci, si hic quiesset!

DA. Age, si hic non insanit satis sua sponte, instiga. MY. Atque
édepol

Ea res est: propterea que nunc misera in maerorest. PA. Mysis, 10

59 D. Ḍūcēre Quēro G nuncine B¹CDGP nuncine B²E ad C,
corr. C²

IV 2 E Mifif · Θ Charinus · I Pamphilus · I. Daus D
Ancilla ADOLESCENTES DVO · SERVVS

MYSIS PAMPHILVS CHARINVS DAVVS P MISIS PAMPHILVS CHARINVS DAVVS
ANCILLA ADOLENTES ^{ESC} · II · SERVVS

E MISYS ANCILLA. PAMPHILVS ADVLESCENS. CHARINVS · II · DAVVS SERVVS C

MISIS ANCILLA. PAMPHILVS | ADVLESCENS DAVVS SERVVS G 1 ubi ^{ubi} BD,

corr. schol. B, corr. rec. D erit inter lineas P² erat C 2 modo tu
Bentleius tu modo (B?) CDEGP 3 Mifif EG quid est BCE quis ē
hē in ras. D optime Pamphile mi E Quid est (om. id.) BCDEGP 4

hera BC² 5 te ait D Videre & ait G ait te BCEP 6 Sicine P,

corr. P² sollicitarier BCDEGP 7 accessor G appar^{ari} D, corr. D²

8 hēc D, corr. D² quiescet C 9 innuestiga G Mifif et edepol in marg. G

10 propterea quē C, corr. C² immemor ēē G, corr. G² Mifif EG

59. nuncine: Donat. in lemm.

IV 2. 2. tu modo: Donatus. 3. Charis. p. 137 'Mysis,' 'o Mysis'
Terentius... Graeci demunt S litteram, nostri parem nominatio (uocatum)
custodiunt. 4. Prisc. I p. 584 „Orare iussit era si se ames ut ad se
uenias.“ 5. ait te: Eugraph. in lemm.—Prisc. I p. 428 „uah—integrascit.“
6. sollicitarier: Donat. in lemm. 10. Claud. Sac. p. 24 „propterea quae—est.“

Per omnis tibi adiuró deos, numquam eám me desertúrum,
Non, si capiundos míhi sciam esse inimícos omnis hómines. 695
Hanc mihi éxpetiui, cóntigit: conuéniunt mores: uáleant
Qui inté nos discidiúm uolunt: hanc nisi mors mihi adimet
némo.

15 CH. Resipísco. PA. Non Apóllinis magis uérum atque hoc re-
spónsumst.

Si póterit fieri, ut né pater per mé stetisse crédat,
Quo minus haec fierent núptiae, uoló. sed si id non póterit, 700
Id fáciam, in procliui quod est, per mé stetisse ut crédat.
Quis uídeor? CH. Miser, aequé átque ego. DA. Consílium
quaero. CH. Fórti's.

20 PA. Scio quid conere. DA. Hoc égo tibi profécto effectum réddam.
PA. Iam hoc ópus est. DA. Quin iam habeo. CH. Quid est?

DA. Huic, nón tibi habeo, ne érres.

CH. Sat hábeo. PA. Quid faciés? cedo. DA. Dies híc mihi ut
satis sit uéreor. 705

Ad agéndum: ne uacuom ésse me nunc ád narrandum crédas:
Proinde hínc uos amolímini: nam mihi impedimento éstis.

25 PA. Ego hanc uísam. DA. Quid tu? quo hinc te agis? CH. Verúm
uis dicam? DA. Immo étiam

14 adimit **G** 15 *Mysidi hoc Resipisco dabat Bentleius, Pamphilo
continuat E* res||ipisco **C** atq; hoc r(es)ponsum in ras. **G** 16 potuerit
B C G 17 hae|| **C** hae **B D E G P** potuerit **G** 18 in proclue **C^{PA} D E G**
p inter lineas **C²** 19 uidear **G** CH. fortis (om. es) **B C D E G P** **C¹**. **P**,
corr. **P²** 19. 20 CH. forti' es, scio, quod conere *Palmerius* 20 hic
quid conere (om. PA) **P** pfecto ex pfectum **C** 21 **CH. A.** Iam **P**, corr.
P² 22 mihi inter lineas **D** 23 Ne uac(uū) in ras. **G** nunc me
B C E P 24 uos, s ex corr., **E** 25 quo || hinc **P**

11. Arusian. p. 210 „Per—deos.“ 12. Non. p. 252 „Non — hominis“ (scio). 13. Seru. in Aen. III 493. V 80. XI 97. Mythogr. Vatic. (in Maii Class. Auct. III) p. 207. Excerpta gramm. in Anal. Vindob. p. 211: „ualeant — uolunt.“ — Donat. in Ad. IV 4, 13 „ualeant — dissidium quaerunt.“ — dissidium: Eugraph. in lemm. 17. 18. Lex. Maii p. 104 proclue... sedule et intente, unde T. in A. „si id potero, id faciam proclue.“ 19. Prisc. II p. 137 „Quis tibi uideor—ego.“ 20. Donatus: Scio quid coneris] Si Pamphili est persona, cum ironia dicitur. si Charini laudatio est... sed non esse personam Pamphili, ex subiectis ostenditur. 22. sit satis: Donati Par. in lemm. 24. Non. p. 73 „Proinde—estis.“ — Glossar. Vergil. ap. Barth. Aduers. 37, 5 „Perinde' uos amolimini.“ — Schol. Lucan. V 355 „amolimini hinc.“ 25. Seru. in Aen. IX 696 „quo te agis.“

Narrationis incipit mihi initium. CH. Quid me fiet?

DA. Eho tu impudens, non sátiſ habes, quod tibi dieculam áddo, 710
Quantum huic promoueo núptias? CH. Daue, át tamen DA.
Quid érgo?

CH. Vt dúcam. DA. Ridiculum. CH. Húc face ad me ut uénias,
siquid póteris.

DA. Quid uéniam? nihil habeo. CH. Át tamen siquíd. DA. Age, 30
ueniam. CH. Síquid,

Domi éro. DA. Tu, Mysis, dum éxéo, parúmper me opperíre hic.

MY. Quaprópter? DA. Ita factó est opus. MY. Matúra. DA. Iam
inquam hic ádero. 715

MYSIS. DAVOS.

MY. Nihilne éſſe proprium cuiquam! di uostrám fidem: IV 3
Summúm bonum éſſe eraé putauí hunc Pámphilum,
Amicum, amatorém, uirum in quouís loco
Parátum: uerum ex eó nunc misera quém capit
Labórem! facile hic plús malist quam illíc boni. 720 5

26 mihi incipit DEG 28 ^{mo}pueo G, corr. G² ad^t tamen C ^{ut}at tam
D, corr. rec. ut tamen E 29 [^]duc(ā) in ras. G ut om. BCP 30 abeo
B age ego ueniam DEG ego inter lineas schol. C ^{CA}Siqd G 31 Mifif
EG me operire DG opperire me BC operire me EP 32 est opus
Edd. ant. opus est BCDEGP

IV 3 E Mifif Ancilla I Dauuf. SERVVS D MYSIS DAVVS PC
ANCILLA SERVVS
MISIS ANCILLA. DAVVS SERVVS G MISIS DAVVS E 2 eūre G herae
BC² putabam D 4 uerum in marg. G² misera nunc E 5 Dolorē
DG, a^t laborē scdm. d. (h. e. secundum Donatum) schol. D

26. mihi initium incipit: Donati Par. in lemm. (mihi incipit initium Ed. pr.). — mihi incipit initium: Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 336 „quid me fiat.“ 27. Charis. p. 110 „quod tibi addo dieculam.“ — Prisc. I p. 158 „Eho impudens non satis est quod t. d. addo.“ 29. Prisc. II p. 237 „fac ut ad me uenias.“

IV 3. 1. Donat. in V 5, 4 „Nihilne—cuiquam.“ — Seru. in Aen. I 73 „Nihilne esse cuiquam proprium.“ 2. Eugraphius: Summum bonum] Hoc est summum et bonum amicum et amatorem. 5. Donatus: Dolorem] „Dolorem.“ distinxit PROBUS (dixit probe Par. detraxit: probe Ed. pr.) et post intulit separatim quod sequitur „facile hic plus mali est“ in dolore scilicet et metu (m&o scilicet Par. — scilicet metus Ed. pr.) „quam illic boni“ (illic boni om. Par. Ed. pr.), in uoluntate retinendi. — Eugraphius: „Laborem“ pro „dolore.“

Sed Dáuos exit. mi homo, quid istuc óbsecrost?

Quo pórtas puerum? DA. Mýsis, nunc opus ést tua

Mihi ad hánc rem exprompta málitia atque astútia.

MY. Quid nam incepturú's? DA. Áccipe a me hunc ócius

10 Atque ánte nostram iánuam appone. MY. Óbsecro, 725

Humine? DA. Ex ara hinc súme uerbenás tibi

Atque eás supsterne. MY. Quam óbrem id tute nón facis?

DA. Quia, si forte opus sit ád erum iurató mihi

Non ápposisse, ut líquido possim. MY. Intéllego:

15 Noua núnc religio in te istaec incessit. cedo. 730

DA. Moue ócius te, ut quid agam porro intéllegas.

Pro Iúppiter. MY. Quid est? DA. Spónsae pater intéruenit.

Repúdio quod consílium primum inténderam.

6 mihi **G** ē obfecro **G** obsecro **māli** est **P** Mifif **EG** nun **G**
 8 malitia **B¹C¹D²** corr. rec. **E** militia **B²C²** memoria **D¹E¹G** et in ras. **P**
 9 incepturus (om. es) **BCDEP** incoepturus (om. es) **G** hunc, u ex corr.,
E 11 Exa)rafume (hinc **G** in ras. sume hinc **D** 12 supstne **G**
 subterne **C** it **P** id ex it **C** 13 ad eum **D**, corr. **D²** iurato *Bentleius*
 iusiurandum *libri* 14 ||||| non **D** apposisse **E?** apposuisse **BCDGP**
 intelligo **BC²** 15 Noua om. **G** in te **BCDEP** ||| te **G** te *Erasmus*
 et *Bentleius* unde *Guyetus cum Goueauo et aliis* accessit **B** caedo **D**
 16 intelligas **BC²** 17 Proh **E** iupiter **DEG**

6 quid istuc mali est: Donat. in lemm. 7. Donatus: DAVVS MISIS...
 Haec scaena actiosa est. 8. Donatus: 1, memoria atque astutia] „me-
 moria,” ut praecepta retineat Dau. 2, ... „memoria” simpliciter magis, ut
 memor sit praeceptorum. 3, Et „memoria” modo pro intelligentia. — Eu-
 graphius: exprompta malitia] Id est manifesta calliditate. 11. sume li.:
 Donati *Par.* in lemm. (hinc sume *Ed. pr.*) sume hinc: Eugraphius. — Seru.
 in *Aen.* XII 120 Abusiue uerbenas iam uocamus omnes frondes sacratas,
 ut est laurus oliua uel myrtus. T. „ex ara hinc uerbenas sume.” nam myr-
 tum fuisse Menander testatur, de quo T. transtulit. (Donati *Par.*: Menander
 sic *ΚΟΛΕΞΙΑC CΥΜΥΠΠΥΝΑC XXHCA. IETEINE: ἀπὸ Λοξία σὺ*
μυρρίνας τασδί (λαβών) ὑπότεινε Meinekus). — Acron in *Hor.* C. I 19, 13
 „ex—tibi.” — Donat. de com. „ex—uerbenas.” — 12. tute id: Donati *Par.*
 in lemm. 13. Donatus: Quia si forte opus sit ad erum i. m.] Sic locutus
 est ut explicari atque intellegi non possit. „aut enim deest ius,” ut sit
 „iurandum” (ius iusiurandum *Par.* iusiurandum *Ed. pr.*) pro „iusiurandum”
 (iurandum *Ed. pr.*) aut, ut uulgo dicitur iuramentum (...?). — et opus est
 illam rem, non opus est illa re. 15. Donat. in *Hec.* III 4, 13 „Noua r.
 i. i. m. (sic *Ed. pr.*). — Augustin. de ord. I 3 „Noua—cedo” (isthaec in te).
 — Donatus: cedo] Porrigentis est manum. 18. consilium quod: Donat.
 in lemm.

- MY. Nesció quid narres. DA. Égo quoque hinc ab dextera
Venire me adsimulábo: tu ut subséruias 735 20
Orátioní, ut cúmque opus sit, uerbís uide.
- MY. Ego quid agas nihil intéllego: sed síquid est,
Quod méa opera opus sit uóbis, ut tu plús uides,
Manébo, nequod uéstrum remorer cómodum.

K CHREMES. E MYSIS. I DAVOS.
SENEX ANCILLA SERVOS

- CH. Reuértor, postquam quae ópus fuere ad núptias 740 IV 4
Gnataé paraui, ut iúbeam accersi. séd quid hoc?
Puer hérclest. mulier, tu ádposisti hunc? MY. Vbi illic est?
- CH. Non mihi respondes? MY. Núsquam est. uae miseraé mihi,
Reliquit me homo atque ábiit. DA. Di uostrám fidem, 5
Quid túrbaest apud forúm? quid illi hominum litigant? 745
Tum annóna carast. quíd dicam aliud néscio.
- MY. Cur tu óbsecro hic me sólam? DA. Hem, quae haec est
fábula?

19 me hinc **E** addextera **G** dextra **BC** 20 me *om.* **E** assimu-
labo **B** adsimilabo **D** assimilabo **E** ut ^{tu}**G** 21 uide uerbis **B** uide,
ui *in ras.*, **P** 22 intelligo **B** *I* **G** 23 ut tu *Guyetus* aut tu
BCDEGP 24 mane bone **C** quod *om.* **BC**

IV 4 H. Cremes. E Mísis I Daus **D** CHREMES MISIS DAVVS **CE**
SENEX ANCILLA SERVVS

CHREMES SENIS MISIS ANCILLA | DAVVS SERVVS **G** *In P nomina desunt*
3 ercle **G** tun posuisti **BCEP** tun apposuisti **DG** tu *Edd. uett.* ad-
posisti *Ritscheli* **MI**. — est *in marg.* **G** 4 hem nusquam est **DEG**
|| mihi **D** 5 Reliqui^t **C** habiit **G** 6 qui^d illic **P** q^d illic **G** illic
BCDE litigat ⁿ**D**, *corr.* ^{ti}**D** ligant **C** 8 obse^rcro **C** haem **C** haec
om. **G**

19. Donat. in IV 4, 12 „ego quoque hinc ab d. u. m. a.“ 23. Do-
natus: aut tu plus uides] si sapis, intellegis. 24. nequid: Donat. in lemm.
— Prisc. I p. 389 „ne—commodum.“

IV 4. 1. 2. Arusian. p. 249 „quae—paraui.“ 5. 6. Prisc. II p. 187
„di immortales Quid—litigat“ (illic *et* litigat *codd. plerique*). 6. Schol.
Bemb. in Ad. V 2, 10 „Quid tur[bae] est apud forum q.“ — Donatus: Quid
illic hominum litigant] Legitur et „litigat.“ 6. 7. Lex. Maii p. 46 T. „tur-
bae litigant in foro cum annona cara est.“ — Idem p. 13 „tum annona cara
est.“ 7. quidnam aliud dicam: Donat. in lemm.

- Eho Mýsis, puer hic úndest? quisue huc áttulit?
- 10 MY. Satin sánu's, qui me id rógites? DA. Quem ego igitúr rogem,
Qui hic néminem alium uídeam? CH. Miror, únde sit. 750
- DA. Dictúra es quod rogo? MY. Aú. DA. Concede ad délixteram.
- MY. Delíras: non tute ipse? DA. Verbum sí mihi
Vnúm praeter quam quód te rogo... faxis caue.
- 15 Male dícis? undest? díc clare. MY. A nobis. DA. Hahae:
Mirúm uero, inpuđerter mulier sí facit 755
Meretríx? CH. Ab Andriást haec, quantum intéllego.
- DA. Adeón uidemur uóbis esse idónei,
In quíbus sic inludátis? CH. Veni in témpore.
- 20 DA. Propera ádeo puerum tóllere hinc ab iánua.
Mané: caue quoquam ex ístoc excessís loco. 760
- MY. Di te éradicent: íta me miseram térritas.
- DA. Tibi díco ego an non? MY. Quid uis? DA. At etiám rogas?
Cedo, cúium puerum hic ádposisti? díc mihi.
- 25 MY. Tu néséis? DA. Mitte id quód scio: dic quód rogo.

9 Mifif **EG** 10 Sat insanus es **B** Sat insanus (*om. es*) **P** sanus
(*om. es*) **C¹D** qui *ex* quid **G** 12 Dictura es *Bentleius* Dicturan es
BCDE Dicturane es **GP**, es *in ras.* **P** ad dextram **BCD** addixit **G**
13. 14. 15. *duo uersus sunt in P, quorum prior exit in unum* 14
Unum praetereaquam **BCDP** Unum pr&erea quod **G** Ullum preeterea-
quam **E** Unum praeterquam *uulgo* 15 MY. maledicis. DA. unde est
BCDEGP dare **D**, *corr.* **D²** hahe **G** ahae **D** hahahae **BCP** ahah **E**
16 faciat **G** 17 est haec *Palmerius* est ancilla haec *libri* intelligo **B**
18 nobis **G** 19 illudatis **BG** 20 tolle ^{re} **G** ab, b *in ras.*, **G** 22 Dii
te *in ras.* **D** 23 ego dico **BCEP** at, t *in ras.*, **D** 24 adposisti
Ritscheli adposuisti **CP** apposuisti **BDEG**

9. Eugraphius: au Mysis puer hic]... „au“ interiectio est irascentis.
12. Prisc. II p. 74 „Dicturane es—au. 14. praetereaquam: Donat. in lemm.
— praeterquam: Eugraph. in lemm. — Lex. Maii p. 204 „praeterquam te
rogem faxis uerbum caue.“ 15. Donatus: Apparet „maledicis“ lenius di-
ctum sese, cum subiungit „dic clare.“ — 2. Quidam putant esse unam per-
sonam, Daui scilicet, dictum superius Mysidis non satis manifestum Chremi
in maledicti similitudinem deriuantis. — Eugraphius: Quia illa sensit indi-
gnationem, ait „maledicis.“ 17. ancilla haec: Donat. (a. h. *Par.*) et Eugraph.
in lemm. 18. Donatus: Adeon] „Adeone“ an „adeon ad eum“? (*om. Par.*)
18. 19. Arusian. p. 235 „Adeon—inludatis.“ 21. isto: Donat. in lemm.
22. Eutyech. p. 176 „Dii—miserum‘ territas.“ 24. cuius uero puerum hic
apposuisti: Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 174 „cuius hic puerum appo-
suisti? Vestri. Cuius nostri“?

MY. Vestri. DA. Cuius nostri? MY. Pámphili. DA. Hem, quid? Pámphili? 765

MY. Eho, an nón est? CH. Recte ego sémper fugi has núptias. DA. O fácinus animaduértendum. MY. Quid clámitas?

DA. Quemne égo heri uidi ad uós adferri uésperi?

MY. O hóminem audacem. DA. Vérum: uidi Cántharam Suffárcinatam. MY. Dís pol habeo grátiam, 30 Cum in páriundo aliquot ádfuerunt liberae. 770

DA. Ne illa illum haud nouit, cúius causa haec incipit: 'Chremés si adpositum púerum ante aedis uiderit, Suam gnátam non dabit': tanto hercle mágis dabit. 35

CH. Non hércle faciet. DA. Nunc adeo, ut tu sis sciens, 775 Nisi púerum tollis, iám ego hunc in mediám uiam Prouóluam teque ibídem peruoluam in luto.

MY. Tu pól homo non es sóbrius. DA. Fallácia Alia áliam trudit. iám susurrari aúdio, 40 Ciuem Átticam esse hanc. CH. Hém. DA. 'Coactus légibus 780 Eam uxórem ducet.' MY. Eho, ópsecro, an non ciuis est?

CH. Ioculárium in malum insciens paene incidi.

26 Cuius uestri **E** Hem *Chremeti dat Fleckeisenus* 27 Recte **G**
 * semper ego **C** ego has semper **DG** 28 *Versum om. a D¹ suppleuit*
schol. in ima pagina 29 uidi heri **BCEP** afferri **BG** ferri **E** 31
 suffarci natam, r ex p, **G** gratiam **D** gratias **BCEGP** 32 Quod **D¹**,
 † qđ *schol. (sic)* qđ **G** pariendo **BCD¹E¹** aliquođ **C**, corr. **C²** affuerunt
BE^{af} fuerunt **G** 33 haut **C¹P** aut **G** hęc **D**, corr. **D²** haec **B¹C¹**, †
 hoc *scholl.* hoc **EG** 34 Cremef **G** adpositum puerum *Bentleius* po-
 situm puerum **DG** puerum positum **BCEP** hedes **G** 35 dabit magis
DG 37 purum **B** 38 Prouoluam **D**, corr. **D²** ibi **G**, corr. **G²** 40
 iam in ras. **E** 41 attigam **C** acticam **D** 42 opsecro **C¹** 43 pene **G**

27. Recte ego h. e. s. f. n.: Donati *Par.* in lemm. 29. ego heri uidi: Donat. (h. u. *Par.*) et Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 64. 72. „Quemne —uesperi.“ 30. 31. Donat. in Eun. II 3, 55 „uerum—Suffarcinatam.“ — Lex. Maii p. 214 „nidi Cantharam Suffarcinatam.“ 32. Quod in: Donat. in lemm. — in parturiendo: Eugraph. in lemm. — 33. Prisc. II p. 84 „Ne—incipit.“ 34. positum puerum: Donat. in lemm. 39. sobrius non es: Donat. in lemm. — 39. 40. Io. Sarisb. Policr. III 3 „fallacia unius alterius fallaciam trudit“: Terentiano siquidem uerbo libentius utor. 42. Donatus: „au“ interiectio est conturbatae mulieris. 43. Eugraph. in Phorm. I 2, 84 „loculare—,sciens' paene incidi.“

- DA. Quis hic lóquitur? o Chremé, per tempus áduenis:
 45 Ausculta. CH. Audiui iam ómnia. DA. An tu haec ómnia?
 CH. Audiui, inquam, a princípio. DA. Audistin, óbsecro? hem 785
 Scelera, hánc iam oportet ín cruciatum hinc ábripi.
 Hic est ille: non te crédas Dauom lúdere.
 MY. Me míseram: nihil pol fálsi dixi, mí senex.
 50 CH. Nouí ómnem rem. est Simo íntus? DA. Est. MY. Ne me
 áttigas,
 Sceléste. si pol Glýcerio non ómnia haec . . . 790
 DA. Eho inépta, nescis quíd sit actum? MY. Quí sciam?
 DA. Hic sócer est. alio pácto haud poterat fieri,
 Vt scíret haec quae uólumus. MY. Hem. praediceres.
 55 DA. Paulum ínter esse cénse, ex animo ómnia,
 Vt fért natura, fácias an de indústria? 795

44 o chreme **BCDEGP** 45 iam *om.* **BCEP** an tu haec **G** (anne
 haec tu **B**?) an haec tu **CEP** aha necdū **D** 46 CHR. *om.* **G** inquit
G 47 hinc cruciatum abripi **E** ín cruciatū **G** hinc *add.* **C**² 48
 credes **DP** dauūm **D**, *corr.* **D**² *Hic uersus primus erat tertii quinionis*
codicis Bembini: qui quidem usque ad V 3, 17 ita lacer est, ut fere
primae tantum uel ultimae litterae uersuum seruatae sint. 49 *dicō*
 nihil **G** mī **C** 50 sed est **E** Symo **BCE** attigas *Palmerius* attingas
libri (in marg. G) In P us exit in DA. est 51 glicerio **E** 53 haut
G ¹aut **C**, *aspirationem add.* **C**² 54 hem *om.* **BCDP** 55 DA. *add.*
E² Paululum **EG** **Γ. PA** **A** 56 indústria **C**

44. o Chreme: Donatus bis in lemm. — Arusian. p. 256 „o Chremes
 per tempus aduenis.“ 44. 45. Donat. in Phorm. II 3, 28 „o Chreme per
 tempus hic aduenis. Ausculta.“ 45. Donatus: „Ah nec tu omnia (Ah ne
 tu omnia *Ed. pr.*) Aut „ne“ (ñ *Par.*) pro „an“ (an *om. Par.*) legitur. aut
 „ne omnia“, ut „ne“ producat et accipiatur pro „non.“ (Aut „ah ne“ aut
 „anne“ *legi tradit Donatus*) 46. audisti: Donatus. 48. Prisc. II p. 206
 „Hic—ludere“ (ne te). — Donat. in V 1, 20 „Hic—ludere.“ 50. ne me
 attingas: Donat. in lemm.

**¶ CRITO. E MYSIS. (Γ) DAVOS.
SENEX ANCILLA SERVOS**

- CR. In hác habitasse plátea dictumst Chrýsidem, IV 5
 Quae sése inhoneste optáuit parere hic dítiás
 Potiús quam in patria honéste pauper uíueret:
 Eius mórte ea ad me lége redierúnt bona.
 Sed quós perconter uídeo. saluete. MY. Óbsecro, 800 5
 Quem uídeo? estne hic Critó sobrinus Chrýsidis?
 Is ést. CR. O Mysis, sálue. MY. Saluos sís, Crito.
 CR. Itan Chrýsis? hem. MY. Nos quídem pol miseras pérdidit.
 CR. Quid uós? quo pacto hic? sátine recte? MY. Nósne? sic:
 Vt químus, aiunt, quádo ut uolumus nón licet. 805 10

IV 5 ¶. CRITO SENEX. E MISIS ANCILLA | Γ. DAVVS SERVVS D

CRITO MYSIS DAVVS CP CRITO MÍS DAVVS E CRITO SENEX. MISIS
 SENEX ANCILLA SERVVS

ANCILLA. DAVVS SERVVS G 1 chrisidem B C E G crisidem D 2 parere^a

DE, corr. D²E² diuitias B C D E G P 3 uiuere D E G 5 salute C,

corr. C² In G post saluete irrepserant haec u. 7 Saluuf—p[^]didit: sed

omnia inducta sunt atque deinde denuo scriptum est Saluete 6 Quid

uideo D chrito E (=7) chrisidis B D E crisidis G 7 Is est crito B C D

mifif E G 8 chrisis D E crisif G MI. hem qd ē nōf pol G Post u. 8

perdidit in CP continuantur haec V 2, 13 DAV immo uero, ita ut in C

folium desinat in V 2, 20 quantum potes, in P in V 2, 26 fallere: sed

in utroque codice ita correctum est ut in C scholiasta ea quae inter-

ciderunt in uno folio nouo suppleuerit, in P manus a prima diuersa

non solum quae ex Andria omissa erant, sed etiam Eunuchi prol. 1—31

duobus foliis perscripserit. 9 Qui uos B C satin B C D E G P 9. 10.

nosne||| Vt quimus D, sicut a schol. nosne Vt ut, e Ut a corr. in ras.,

E sic om. B C G P 10 quando om. B¹ C (add. B²)

IV 5. 1. Arusian. p. 233 „In hac—Chrysidem.“ 2. parare diuitias:

Eugraphus. — Prob. Cathol. p. 36 „parere hic diuitias.“ — Prisc. II p. 99.

Quae inhoneste hic noluit diuitias parere quam in patria pauper uiuere.“ —

— 3. Idem I p. 152. Prob. Cathol. p. 16 „quam honeste in patria pauper uiuere.“

— pauper uiuere: Donat. in lemm. 5. Eugraph. in Eun. II 3, 3 „quos p.

uideo.“ 6. Lex. Maii p. 153. 545. consobrinus cognatus. T. „estne—

consobrinus’ Chrysidis.“ 9. 10. Prisc. II p. 337 „Quid uos—licet“ (satin).

— Donatus: sic ut quimus a.] zò „sic“ nudum est, et est significatio languo-

ris cuiusdam et lentitudinis. 10. Porphy. in Hor. C. I 24, 19 „Ut qui-

mus—licet.“

CR. Quid Glýcerium? iam hic suós parentis répperit?

MY. Vtinam. CR. Án non dum etiam? haud aúspicato huc me áppuli:

Nam pól, si id scissem, númquam huc tetulissém pedem:

Sempér enim dictast ésse haec atque habitást soror:

15 Quae illíus fuerunt, póssidet: nunc me hóspitem 810

Lítēs sequi, quam hic míhi sit facile atque útile,

Aliórum exempla cómmonent: simul árbitror,

Iam aliquem ésse amicum et défensorem ei: nám fere

Grandícula iam proféctast illinc. clámitent

20 Me sýcophantam, heréditatem pérsequi 815

Mendícum: tum ipsam déspoliare nón libet.

MY. O óptume hospes, pól, Crito, antiquom óptines.

CR. Duc me ád eam, quando huc uéni, ut uideam. MY. Máxume.

DA. Sequar hós: nolo me in témpore hoc uideát senex.

11 glicerium **CD²E** iam, i a corr. in ras., **E** ^s uof **D**, corr. schol.

12 etiam in marg. **E²** haut **G** hucine appuli **D** ^{huc} 13 tetulisse^hm huc **D**,

corr. **D²** d&uilliffē huc **G** 14 Semp ^{enim} eius **D** dicta ei^h9 ēē haec **G** esse
om. **D** habitamō ē **G** 15 fuere **DP** ospitem **G**, corr. **G²** (**KOSPIT**) **E A**

(peregrino schol.) 16 quēm ^a **C** id mihi in ras. **D** quam hic ex quam

id **E²** 17 commoēt **D**, corr. **D²** 18 esse aliquam **P** ei **P** eius
BCDEG 19 Grandiuscula **BCDEP** crandiuscula **G** Grandicula *Fleck-*

eisenus est. illinc **BCG¹** (illi **G²**) 20 sicofantam **BCDEGP** 21 libet
D'GP² licet **BCD²EP¹** 22 O optime **D** o om. **BCEGP** obtime **G**

||ospes **P** chrito **E** anticum **P** optines **BCDEP** 23 eā, ā in ras., **D**

et quando **BC** ⁱ **MAXVME A** Post u. 24 F. IIII. **A E**

12. huc me appuli: Donatus (huc m. o. *Par.*) et Eugraph. in lemm. — Lex. Maii. p. 21 „haud—appuli.“ — Prisc. II p. 68 „haud—attuli.“ — 13. Diomed. p. 452 „numquam—pedem.“ — Prob. de ult. syll. p. 262 „numquam—pedem“ (om. huc). — Claud. Sac. p. 29 „tetulisset“ pedem.“ — 14. Semper enim dicta e. h. a. h. e. s.: Donati *Par.* in lemm. — Semper eius dicta est haec: Eugraph. in lemm. — Donat. in Ad. I 1, 23 „Semper eius dicta est haec atque habita soror.“ 15—17. Donat. in Hec. IV 4, 23 „nunc—commonent.“ (16. quam hic mihi). — 16. quam id mihi: Donat. in lemm. 18. 19. Cledon. p. 1925 „fere Grandiuscula illinc profecta est.“ — Lex. Maii. p. 256 Grandiusculus .i. aliquantulum grandis. T. in A. „fere iam hinc grandiuscula profecta est.“ — Grandiuscula: Donat. et Eugraph. in lemm. 19. 20. Donat. in V 4, 4 et 16 „clamitent—persequi.“ 20. Donatus: „sycophantam“ subdistinge et sic inter sequentia. — 21. non licet: Donatus (non l. *Par.*) et Eugraphius. 22. Donat. in Eun. V 8, 36 „pol crito a. o.“ — per pol antiquum obtines: Eugraph. in lemm.

**K CHREMES. A SIMO.
SENES II**

- CH. Sátis iam satis, Simó, spectata ergá te amicitíast mea: 820 V 1
 Sátis pericli incépi adire: orándi iam finém face.
 Dúm studeo obsequí tibi, paene inlúsi uitam filiae.
- SI. Immo enim nunc cum máxume abs te póstulo atque oró,
 Chremes,
 Vt beneficium uérbis initum dúdum nunc re cómprobes. 5
- CH. Víde quam iniquos sis prae studio: dúm id efficias quód cupis, 825
 Néque modum benígnitatis néque quid me ores cógitas:
 Nám si cogités, remittas iám me onerare iniúriis.

V 1 A SYMO · H · CHREMES D SIMO H CREMES · SENES · II° G
 SENES DVO
 SYMO · CHREMES E In nouis foliis codd. CP (u. ad IV 5, 9) imagines
 et nomina desunt 1 Symo BCE est amicitia E 3 bene inlusi G
 illusi BE 4 Immo G quam maxime BCDEGP oro atque postulo
 BCDEGP CKREME || A, ut ultima sub membrana agglutinata latere
 possit chremes BCDEP cremes G 5 uerbis om. BC'E (add. schol. C)
 6 Vides BCDGP (f ex corr. in D) efficias BCDE cupis D¹, t uelis.
 legit & qđ iubet (sic) scđm d. (h. e. secundum Donatum) schol. (C)VPIS
 A 7 ares D, corr. D² 8 cogites ex cogital G remittes B remites
 C me iam P honerare G || onerare B t onerare C

V 1. 3. Arusian. p. 235 Inludo in illa re T. in A. (IV 4, 19) .. iterum
 (in eam rem Lindemann.) „facere inlusi inuitis filiae“ (sic Guelf.). 4.
 Immo enim nunc cum maxime abs te postulo: Donat. in lemm. — Immo
 enim nunc maxime: Eugraph. in lemm. 6. Vide: Eugraphius. — Donatus:
 dum id efficias quod cupis (quod cupis om. Par.)] quod uelis. Legitur et
 „quod iubet“ (iubes Ed. pr. Lege lubet). — Prisc. II p. 50 „prae—cupis“
 — uelis: Eugraphius.

Γ DAVOS. (K) CHREMES. *A* SIMO. DROMO.
SERVOS. SENES II LORARIVS.

DA. Ánimo nunciam ótioso esse ímpero. CH. Em Dauóm tibi. V 2

SI. Vnde egreditur? DA. Meó praesidio atque hóspitis. SI. Quid
illúd malist?

DA. Égo commodiorem hóminem aduentum témpus non uidi.
SI. Scelus,

Quém nam hic laudat? DA. Ómnis res est iam in uado. SI.
Cesso ádloqui? 845

DA. Érus est: quid agam? SI. O sálue, bone uir. DA. Éhem 5
Simo, o nostér Chremes,

Ómnia apparáta iam sunt intus. SI. Curastí probe.

DA. Vbi uoles, accérse. SI. Bene sane: id enim uero hinc núnc
abest.

Étiam tu hoc respóndes, quid istic tibi negotist? DA. Mihin?
SI. Ita.

DA. Mihin? SI. Tibi ergo. DA. Módo *ego* intro iui. SI. Quási ego
quam dudúm rogem. 850

V 2 *Γ*. DAVVS. *H*. CHREMES *A*. SYMO *L*. DROMO *D* DAVVS
SERVVS SENES. II. Lolarius
SERVVS | DROMO SERVVS · CHREMES SENEX · SIMO SENEX. *G* DAVVS DROMO
CHREMES SYMO *E* 1 iam nunc *DG* hem *BCEGP* en dau^oum *D*, corr.
*D*² 2 malist *D* 3 cūmōdiore *P* aduentū *ex* aduentus *C*^{ad} tempus *E*,
ad *add.* *E*² 4 laudet *D* alloqui *BCEGP* 5 Erōs *D*, corr. *D*² o
om. *BCEGP* *Ehē* *G* *Ehem* o *E*, *SY.* *add.* *E*² *Ehem* SIM. o noster *C*
o fymo *in ras.* *B* chremes *BCEGP* cremes *D* 6 sunt iam *BCE* iam
et intus *om.* *P* 7 arcesse *BC* acerrfe *G* is enim uero *DP*, is *ex corr.*
P hic *G*¹, t hinc *G*² 8 responde || *B* hoc iā responde mihi *D* re-
sponde *CEGP* tibi *inter lineas* *D* michin *BC* 9 Mihine *DGP* Mi-
chine *BCE* modo ego intro iui *Bentleius* ego modo introii *D* modo
introii *EGP* modo introi *BC* dudū id rogem, dudū *in ras.*, *P* quasi
ita loqueris ego *D*

V 2. 2. Prisc. II p. 169 „meo studio' atque hospitis." 5. Chreme:
Donat. in lemm. — Prisc. I p. 582. II. p. 166. 207. „o noster Chremes."
— Incert. de nom. p. 140 Endl. „o noster Chreme." 8. respondes: Do-
nat. *bis* in lemm. — Idem in Ad. IV 2, 11 „Etiam—respondes." — Seru. in
Aen. XI 373 „Etiam responde." 9. Prisc. I p. 100. 337. „Mihine? Tibi
ergo." — modo introii: Donat. et Eugraph. in lemm.

10 DA. Cúm tuo gnato una. SI. Ánne est intus Pámphilus? cruciór miser.

Ého, non tu dixti ésse inter eos inimicitias, cárnufex?

DA. Súnt. SI. Cur igitur híc est? CH. Quid illum cénset? cum illa litigat.

DA. Ímmo uero indignúm, Chremes, iam fácinus faxo ex me aúdiēs. Nésco qui senéx modo uenit: éllum, confidéns, catus: 855

15 Cúm faciem uideás, uidetur ésse quantiús preti:

Trístis seueritás inest in uóltu atque in uerbís fides.

SI. Quid nam adportas? DA. Nihil equidem, nisi quód illum audiui dicere.

SI. Quid aít tandem? DA. Glýcerium se scíre ciuem esse Átti- cam. SI. Hem,

Dromó, Dromo. DA. Quid ést? SI. Dromo. DA. Audi. SI. Vérbum si addiderís . . Dromo. 860

20 DA. Audi óbsecro. DR. Quid uís? SI. Sublimem hunc íntro rape, quantúm potest.

DR. Quem? SI. Dáuom. DA. Quam obrem? SI. Quía lubet. rape ínquam. DA. Quid feci? SI. Rape.

10 tuo *om.* DG pamphylus C DA. crucior, DA *a corr. in ras.*, E
11 SY. Eho, SY. *a corr. in ras.*, E dixtin BCDEG dixin P 12 ē
hic G 13. *Hinc prima manus codicis C pergit: u. ad IV 5, 8* 13
Imo D chremes BCEGP cremes D facinus chremes faxo E ex
audias
mem dices C, *corr.* C² audias BDP 14 qui G quis BCDEP ca||tuf
G 15 faciē *ex* facies C faciē ei' uideaf G praetii P 16 Seueritas
inest tristis D^{se} ueritas C inest inest B ē in G uultu CD, *corr.* C²D²
adq; C, *corr.* C² *Versum iambicum esse uoluit G. Hermannus* 17
apportas BDEG 18 glicerium DEG athicā effe D 20 intro rape
hunc BCP intro hunc rape DEG *In A us. dissectus erat post (INT)RO*
RAPE Sublimen intro hunc rape *Fleckeisenus* quantum *ex* quam tum C
potest Donatus potes libri 21 lud& E

13. Chremes: Donat. in lemm. 14. Donatus: Bene „nescio quis.“ et- enim si notus esset, uideretur gratificari. — Non. p. 262 „Nescio ‚qui‘ senex uenit modo—catus.“ — Donat. in Ad. III 3, 35 „ellum confidens catus.“ — Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 522 „Ellum ‚multum‘ (l. en illum) con- fidens.“ 16. Seru. in Aen. X 612. Georg. III 37 „Tristis seueritas—fides.“ — Donat. in Eun. V 1, 22 „ueritas‘ (*sic Ed. pr.*)—fides.“ — Non. p. 409 Triste est maestum aut infestum . . . T. in A. „ueritas“—fides.“ 20. quantum potest: Donati *Par.* in lemm. (potes *Ed. pr.*)

DA. Si quicquam inuenies mé mentitum, occídito. SI. Nihil aúdio:
Égo iam te commótum reddam. DA. Támen etsi hoc uerúmst?
SI. Tamen.

Cura ádseruandum uíctum, atque audin? quádrupedem con-
stríngito. 865

Age núnciam: ego pol hódie, si uiuó, tibi 25

Osténdam, erum quid sít pericli fállere,

Et illi patrem. CH. Ah ne saéui tanto opere. SI. Ó Chremes,
Pietátem gnati! nónne te miserét mei?

Tantúm laborem cápere ob talem filium? 870

Age Pámphile, exi Pámphile: ecquid té pudet? 30

Z PAMPHILVS. A SIMO. K CHREMES.
ADVLESCENS. SENES II

PA. Quis mé uolt? perii, páter est. SI. Quid aís, ómnium...? V 3
CH. Ah,

Rem pótius ipsam díe, ac mitte mále loqui.

SI. Quasi quicquam in hunc iam gráuius dici póssiet.

22 DRO. nihil audio ^{SY.} DRQ. nihil audio E, *utraque nota a*
corr. 23 SY. Ego B SYM. Égo iā te *in ras.* C, *schol. in marg.:*
alíť Dromo. nihil audio ego iā te ^{simo} cōmotū reddam Égo om. P iam te
^{DAV} BCP te iā DEG tā&fi G ÇHĖ. tamen etsi C tamen om. D 24 tu
cura EG Cura tam tu adseruandum D uineū G au audiui D quadri-
pedem P quatrupedē D constringito *add.* C² 26 herum BD 27.
Hinc pergīt prima manus codicis P: u. ad IV 5, 8 27 ha BCDP
seuias D tanto || pere C tantopere BE o om. E oh P chremes EG
chreme BCP creme D 28 nō te D 30 & quid DEG

V 3 .M. Pamphiluf P Simo h Cremes D PAMPHILVS SIMO
CHREMES CP PAŃ SYMO CHĖRE E PĀPHL. SIMO. CHEMES G 1 agis D
ha BCD aha G 2 pciuf G, *corr.* G² dic ipsam D et mitte P miete
D 3 poŃit, ff *in ras.*, G

22. Donat. in Phorm. I 2, 92 „Si—occidito“ (me mentitum om. Ed. pr.).
— mentitum me: Donat. in lemm. — 24. Donat. in V 4, 52 „quadrupedem
constringito.“ 25—27. Prisc. II p. 157 „ego tibi, furcifer, si uiuam, Osten-
dam quid sit pericli dominum fallere Et illi patrem.“ 25. 26. Donat. in
Hec. II 1, 26 „Age—fallere.“ 27. tantopere: Donat. in lemm. — Seru. in
Aen. VI 544 „ne saeui tanto opere.“ 27. 28. Prisc. I p. 288 (cf. in III
3, 18) Chreme... T. in A. „o Chreme—mei.“ — 27—29. Donat. in Hec. II
1, 25. „o Chreme (Cre. Ed. pr.)—filium.“ (non te Ed. pr.).

V 3. 1. agis: Donati Par. in lemm. (ais Ed. pr.).

- Ain tándem, ciuis Glýceriumst? PA. Ita praédicant. 875
- 5 SI. 'Ita praédicant'? o ingéntem confidéntiam!
 Num cógitat quid dicat? num factí piget?
 Vide num eíus color pudóris signum usquam índicat.
 Adeo ínpotenti esse ánimo, ut praeter ciuium
 Morem átque legem et suí uoluntatém patris 880
- 10 Tamen hánc habere stúdeat cum summó probro!
 PA. Me miserum! SI. Hem, modone id démum sensi, Pámphile?
 Olim ístuc, olim, cum íta animum induxít tuom,
 Quod cúperes aliquo pácto efficiundúm tibi:
 Eodém die istuc uérbum uere in te áccidit. 885
- 15 Sed quíd ego? cur me excrúcio? cur me máceró?
 Cur meám senectutem huius sollicito améntia?
 An ut pro huius peccatis égo supplicium súfferam?
 Immo hábeat, ualeat, uíuat cum illa. PA. Mí pater.
- SI. Quid 'mí pater'? quasi tu huius indigeás patris. 890
- 20 Domus, úxor, liberí ínuenti ínuitó patre.

4 glicerium DE 5 o ingentem — u. 6 dicat in marg. D² con|fi-
 dentiam C 6 cogit & G piget B' C E P pudet B² D G 7. *Hic uersus*
primus fuit tertii folii tertii quinionis codicis Bembini: cuius folii pars
superior abscissa est ita ut primum quod in eo conseruatum est prima
littera sit uersus 17. 7 pudorif in marg. G indicat usquā D 8
 Adeon BCDEGP Adeon deceat impotenti D impotenti E 9 Suorum
 morem D 10 hanc om. P studeat G schol. C ^{cupiat} studuit D, corr. D²
 studeat
 cupiat E cupiat BC' P 11 hē add. C² sensisti demum D sensisti
 B C E P sentifti G 12 cum tu ita D induxisti D 13 efficiendum
 B C P 14 in te uere G 15 cur me aut excrucio? aut cur G 16
 sollicito D 17 A A A 18 IMMO A A 19 A. QUIDMIPATERQUASIA A
 A patr^o E 20 DOMUSUXORLIBERIINU A sunt inuenti D

5. Donatus: Chremes hoc ipsum repetit „praedicant“ per iracundiam: et „ita“ ἐν ᾧ, ut repetantur uerba in quibus arguitur impudentia. (Ita? praedicant? *legit*). — Philargyr. in Georg. IV 445. Donat. in Phorm. I 2, 73 „o—confidentiam.“ 6. piget: Donat. in lemm. 7. Donat. in Ad. IV 5, 9 „Vide num (an *Ed. pr.*)—indicat.“ — Schol. Iuuenal. in 13, 77 („aspice quanta Voce neget quae sit ficti constantia uultus“): T. „num eius uultus pudoris signum usquam indicat.“ 11. sensisti: Donat. in lemm. 14. Prisc. II p. 102 „Nuncine (necine *libri plerique*) demum istud uerbum in te incidit.“ 18. Eugraph. in IV 1, 25 „habeat—illa.“ — Prisc. II p. 166 „mí pater.“ — 19. Arusian. p. 238 „quasi—patris.“

Adducti qui illam hinc ciuem dicant: uíceris.

PA. Patér, licetne paúca? SI. Quid dicés mihi?

CH. Tamén, Simo, audi. SI. Ego aúdiam? quid aúdiam,
Chremés? CH. At tandem dicat. SI. Age, dicát sino. 895

PA. Égo me amare hanc fáteor: si id peccárest, fateor íd quoque. 25
Tibi, pater, me dédo. quiduis óneris impone, ímpera.
Vís me uxorem dúcere? hanc uis mittere? ut poteró, feram.
Hóc modo te obsecro, út ne credas á me adlegatum hunc
senem:

Síne me expurgem atque íllum huc coram addúcam. SI. Ad-
ducas? PA. Síne, pater. 900

CH. Aéquom postulát: da ueniam. PA. Síne te hoc exorém. 30
SI. Sino.

Quíduis cupio, dúm ne ab hoc me fálli comperiár, Chremes.

CH. Pró peccato mágno paulum súplici satis ést patri.

21 ADDUCTIQUILLAMKIM A Abducti illum testem qui D hinc
ciuem D ciuem hinc BCEGP 22 *Iam usque ad infimum folium*
(u. 31) *toti uersus extant in A: in quibus quae non plane legi poterant*
uncis seclusa sunt. 22 Q pater licet [ne D (QU(DDICE)SMI(KI) 23
Attar^{EGO} symo G h: at ^{tamen} tandem Simo D, corr. D² Symo CE E(GO? AUDI)AM
QUIDAUDIAM A, EGO ^{ego} add. corr. ant. quid audiam D, ego ^{ego} superadd. D²
quid ego audiam BCEGP 24 CKREMES A chreme BCEGP creme D
ATTANDEMDICAT A, SINE ^{SINE} add. corr. ant. at tamen EGP ut dicat ^{ego} sin^o
D, corr. D² dicat sine BCEP fine dicat G age ut dicat D 25 ^{ego}; Me
D fatear^o E ID(QUOQUE) 26 QUIDUIS A, corr. rec. impone BDG
27 ducere|| D hanc? uis BD amittere BCEGP amictere D POTERO
(FERAM) 28 *ut inter lineas* D² ADME A a me *inter lineas* D² alle-
gatum BDG (KUN)C 29 *In A us. dissectus est post* (ADDU)CAS 30
AECUM A (KOC? EXORE)M hoc om. BDEGP 31 *dū ad hoc me* G
me om. D COMPERI(AR CKREME||?) chreme BEG creme D chremes CP
32. *Hic uersus primus erat folii tertii auersi Q. III codicis Bembini:*
cuius iam superior pars abscissa est usque ad exitum us. 9 scaenae
quartae 32 paululum BCDEGP

24. at tamen dicat sine: Donat. in lemm. 27. amittere: Donat. (a.
Par. et Ed. pr.) et Eugraph. in lemm. 28. Eutych. p. 183 „ne a me
credas allegatum hunc senem.“ 32. paululum: Donat. et Eugraph. in lemm.

Ψ CRITO. K CHREMES. A SIMO. Z PAMPHILVS.
SENES ·III· ADVLESCENS.

V 4 CR. Mitte orare. una hárum quaeuis caúsa me ut faciám monet,
Vél tu uel quod uérumst uel quod ípsi cupio Glýcerio. 905

CH. Ándrium ego Critónem uideo? cérte is est. CR. Saluos sís,
Chremes.

CH. Quid tu Athenas ínsolens? CR. Euénit. sed hicinést Simo?

5 CH. Hic. CR. Simo... SI. Men quaeíris? eho tu, Glýcerium
hinc ciuem ésse ais?

CR. Tú negas? SI. Itane húc paratus áduenis? CR. Qua ré?
SI. Rogas?

Túne inpune haec fácias? tune hic hómines adulescéntulos 910
Ímperitos rerúm, eductos libere, in fraudem ínicis?

Sóllicitando et pólicitando eorum ánimos lactas? CR. Sá-
nusne es?

10 SI. Ác meretriciós amores núptiis conglútinas?

PA. Péríi, metuo ut súbset hospes. CH. Sí, Simo, hunc noris satis,

V 4 Ψ. CRITO. A SIMO ·H· CHREMES · Z PAMPHI|LVS D PAMPHILVS
SENES DVO Adot

CRITO SIMO CHREMES CEG (SYMO E) (Crito. chremes. Symo. fenes tres
pamphilus adolefcéns P²) 1 que uif—mon& in ras. G 3 chritonem
ego E uideo critonē DG certe, c in ras., D chremes D chreme BCEP
et in ras. G 4 hiccine in marg. G² lymo BE 5 Hic D, corr. D²

CHR. hic. CRI. Simo men C CH. hic. SIM Simo men P Simonis
orationem a men·quaeris incipiunt (B?) DEG: ordiendam esse ab eho
statuit Bentleius CR. Simo... SI. Men quaeris? Bothius glicerium
E ciuem hinc DG hinc tunc C 6 CHR. tu C qua re C qua de re
BDEGP 8 educatos E infraudē in marg. G² 9. Ab hoc uersu incipit
fragmentum Vindobonense (V) 9 lactas D¹, at iactas D² iactas E¹
at lactas corr. rec. in marg. iactas BCGPV In A superest exitus
Ψ. SANUSNEES sanusne es BDEGP sanus est ne es V 10 con-
glutinas B /INAS A 11 PA. inter lineas V symo BCE /MOKUNC
NORISSATIS A

V 4. 3. saluus sis 'Crito': Donat. in lemm. 4. Non. p. 322. Prisc.
II p. 65 „Quid—insolens.“ 9. Eutyech. p. 193 „eorum 'animas' lactas.“
—lactas: Donatus. — Eugraphius: lactas]... hoc est enim 'lactare' quasi
consueto nutrimento decipere. uel 'lactas' (sic) per hypallagen, id est in
'iactationem' et superbiam mittis.

Nón ita arbitrère: bonus est híc uir. SI. Hic uir sít
bonus? 915

Ítane adtemperáte euenit, hódie in ipsis núptiis
Út ueniret, ántehac numquam? est uéro huic credundúm,
Chremes.

PA. Ní metuam patrem, hábeo pro illa re íllum quod moneám 15
probe.

SI. Sýcophanta. CR. Hem. CH. Sic, Crito, est hic: míte. CR.
Videat quí siet.

Sí mihi perget quae uolt dicere, éa quae non uolt áudiet. 920
Égo istaec moueo aut cúro? non tu tuóm malum aequo ani-
mó feres?

Nam égo quae dico uéra an falsa audierim, iam scirí potest.
Átticus quidam ólim nauí frácta ad Andrum eiéctus est 20
Ét istaec una párua uirgo. túm ille egens forte ádplicat
Prímum ad Chrysidís patrem se. SI. Fábulam inceptát.
CH. Sine. 925

12 arbitrare BC sit uir DGV \R A. KICUIRSITBONUS A 13
Ita C^{ne} Ita P attemperate D atēperate V^e uenit D, corr. D² uenit GV
||||| euenit E \IPSISNUPTIIS A 14 \NUMQUAMESTU)ERO
KUICCREDUNDUMCKREMES A uero ex uerum C chremes DEP chre-
mes C chreme BV creme G 15 Ab hoc u. inde ea quae desideran-
tur in A uncis inclusa sunt (NIMETUAM) quod illum BCEP 16 (A.
SYCOPKANTA Sicophanta E Si|copanta V sic rito D si crito V fi
crito EG, corr. E²G² 17 bis scriptus est in A, ut prior incipiat (SIMIKI
PERGETQUAEUOLT, alter (SIMIKIPER)GETQUAEUOT (sic) uol bis V 18
(EGOISTAEC)MONEO A moneo an moueo? E moueo BCDGPP¹ (mo-
ue|| V) tu om. E TUUM A FERAS A 19 (NAMEGOQ)AEDICO
ego om. BC dixi (B?)CDEGPV AUDIERIM A, corr. rec. audieris
BCDEGPV iā ex nā G 20 (ATTICUSQUIDAM) naue ex nauí D naue
BCEP apud Andrum BCEGP 21 (ETISTAECU)NAPAR(UA) AEGENS A
applicat BEG 22 Hic uersus primus est integri folii quarti codicis
Bembini. chrisidis BDEV

12. hic uir sit: Donat. in lemm. (14. Diomed. p. 408 „Ut' aduerbium
est modo . . . modo optandi et significat „utinam“, ut est „ut ueniret ante-
hac“). 15. Prisc. II p. 61 „Ni metuam patrem.“ 17. pergít: Donat. in
lemm. — Cf. Gratian. Decret. XIII 9, q. 1 „ne si pergítis dicere quae uultis
audiatis quae non uultis.“ 19. Prisc. II p. 107 „Nam quae dixi uera an
falsa audieris iam sciri potest.“ 20. Prisc. I p. 344 a naue uel nauí. T.
in A. „nauí fracta apud Andrum insulam.“

- CR. Ítane uero obtúrbat? CH. Perge. CR. Tum ís mihi cognátus fuit,
 Qui eúm recepit. ibi ego audiui ex illo sese esse Átticum.
 25 Ís ibi mortuóst. CH. Eius nomen? CR. Nómen tam citó tibi? PA. Hem,
 Perí. CR. Verum hercle opínor fuisse Phániam: hoc certó scio,
 Rhamnúsium se aíebat esse. CH. O Iúppiter. CR. Eadem
 haéc, Chremes, 930
 Multi álii in Andro audíuere. CH. Vtinam id sít, quod spero.
 eho, díe mihi,
 Quid eám tum? suamne esse aíbat? CR. Non. CH. Cuíam
 ígitur? CR. Fratris filiam.
 30 CH. Certé meast. CR. Quid áís? SI. Quid tu áís? PA. Árrige
 aures, Pámphile.

23 SY. Itane, SY. a corr. in ras. G CH. Perge tu. CR. Is mihi
Bentleius K. (CHR) PERGE Ψ. (CR) TUMIS A cum rell., nisi quod is
 om. GV 24 ibi ergo D se ciuē ēē atticū GV sese ciuem||esse acticām
 D atticum esse B CEP 25 mortuust *Lachmannus* MORTUSEST A
 mortuus (om. est) V P. NOMETAMCITOTIBIPKANIAKEM A, A. *notam*
add. corr. rec: sic etiam rell., nisi quod Hem Chremeti dant (C. Hem—
 u. 26 phaniā in marg. G²) CR. Nomen tam cito tibi? PA. Hem Perii
Lomanus CR. Nomen tam cito? PA. Phania. CHR. Hem Perii *Bent-*
leius 26 In C ante perii manus saec. XIV^{mi} add. Symo faniam CE
 certe GV 27 Ramnusium BCDEGPV iupiter EV CR. om. V CK(REMES?)
 A chreme BCDGPV haec hercle E, corr. schol. 28 allii V TUM
 AUDIUERE A (B?) CEP tum audiere DGV tum eiecit *Bentleius cum cod.*
Petrensi eo C, corr. C² eo P heo E eho inter lineas schol. D IDSIT
 Q(UDSPEROEKODICMIKI) 29 AIEBAT A cum rell. cu ||| iā D cui
 iā E filiā ex filiū V igit in ras. D² In A us. dissectus est post
 CUIAM(IGITUR) 30 QUIDUIS *Simoni dat et a* QUIDTUAIS *Pamphilum*
loquentem facit A auris C P pāphilae G paphile V PAM(PKILE)

23. Donatus: 1, Itane uero obturbat] Si subdistinguitur), 'interstrepit'
 accipe: sin (si non *uulgo*) distinguitur), 'euertit' intellegas. — 2, Itane uero
 obturbat] Potest „Itane uero?“ subdistingui, et sic cum comminatione inferri
 „obturbat.“ — Eugraphius: Ita uero obturbat] Ita scilicet interloquitur. 25.
 Donatus: Phania] Hoc ita dicit Crito, ut nemo audiat, scilicet adhuc dubitans
 an ipse sit. — Idem: hem] Sunt qui putent Simonem dicere irascentem filio
 Critonem submonenti. 26. Donatus: Perii] Hoc Pamphilus post iracundiam
 patris. An Chremis est dolentis uel eius mentionem, uel quod in filiam paene
 peccarat. 27. Schol. Lucan. V 233 „Rhamnusium—esse.“ 29. Prisc. II
 p. 179 „Quid eam. Suamne esse dicebat. Non. Cuíam igitur?“ 30. Do-
 natus: arrige aures Pamphile] Hoc Simo uidetur dicere: ut alii putant, ipse

SI. Qui crédis? CH. Phania illic frater méus fuit. SI. Noram
ét scio.

CH. Is béllum hinc fugiens méque in Asiam pérsequens profici-
scitur: 935

Tum illám relinquere híc est ueritus. póst ibi nunc primum
aúdio

Quid illó sit factum. PA. Vix sum aput me: ita ánimus
commotúst metu

Spe gaúdio, mirándo tanto tám repentino hóc bono. 35

SI. Ne istám multimodis tuam ínueniri gaúdeo. PA. Credó, pater.

CH. At mihi únus scrupulus étiam restat, quí me male habet.

PA. Dignus es 940

Cum tuá religione, ódium.. nodum in scírpo quaeris. CR.

Quíd istuc est?

31 In DGV hic uersus scriptus est post u. 32, in D uero signis
appictis error indicatus. QUIDCREDIS A ille BCDEGPV FRATRÈ A,
corr. A¹ NORA(METSCIO) 32 KIS A, K induxit corr. rec. If in ras.
G² hinc bellum BCEP hinc bellum tum fugiens DGV P(ROFICISCITUR)
33 reliquere V ueritus, us ex corr. E post ibi Lachmannus POSILLA
KU(NCPRIMUMAUDIO) A, corr. rec. postilla nunc BCDEGPV 34
ANIMUS.COMMOTUSTMETU) 35 mirando add. E² tanto hoc DGV
hoc tanto BCEP TANTUM A, corr. rec. BO(NO) 36 ne istam C Sane
istam BDEGV multis modis BCDEGPV tua V INUENIRE A gaudeo,
eo ex corr., E CR(EDOPATER) 37 MALE(KABET Z. DIGNUSES) 38
odium C, corr. C² odio, o in ras., P odio D¹, at odium scdm donatū
schol. odio BEGV queres V Ψ. (QUIDISTUCEST)

sibi Pamphilus. — Diomed. p. 451. Donat. p. 394. Seru. in Aen. I 149. II 303. XII 618. Pompei. Comm. p. 293. Martian. Cap. V 6, 517 K. Lex. Maii p. 58. 495 „arrige aures Pamphile.“ 31. ille: Eugraph. in lemm. 34. Donat. in II 4, 5 „non' sum apud me.“ 35. Donatus: ἀσυνδέρως distinguendum est „spe gaudio,“ ut separatim inferatur. — tanto hoc: Donati Par. in lemm. (hoc tanto Ed. pr.). — hoc tanto: Eugraph. in lemm. 36. Ne istam: Donat. et Eugraph. in lemm. — Donatus: Non „multis modis inueniri“ (gaudeo add. Ed. pr.), sed „tuam inueniri.“ alii: „multis modis tuam inueniri gaudeo“ (sed non inueniri gaudeo add. Ed. pr.). — multimodis: Eugraph. in lemm. 37. Prob. de nom. exc. p. 212 „At—habet“ (etiannunci). — Incert. de orthogr. p. 2799 P: T. masculine scrupulum retulit. — 37. 38. Non. p. 379 „dignus—quaeris.“ — Gledon. p. 1901 dignus illam rem. T. „dignus Cum—quaeris.“ — Donatus: dignus es cum tua religione odium] [aut dignus odio] Aut accusatiuus pro ablatiuo est positus, pro 'odio': aut separatim „odium“ legendum, ut sit dignus qui male habearis'. — Pompei. Comm. p. 173 „dignus Cum—quaeris“ (qui nodum.). — Idem p. 188 dignus illam rem legimus in T. „dignus es cum tua religione odium.“ 38. Lex. Maii

CH. Nomén non conuenít. CR. Fuit hercle huic áliut paruae.

CH. Quód, Crito?

40 Numquíd meministi? CR. Id quaéro. PA. Egon huius mé-
moriám patiár meae

Voluptáti obstare, cum ego possim in hác re medicarí mihi?

Héus, Chremes, quod quáeris, Pasibúlast. CH. Ipsa eást.

CR. East.

945

PA. Ex ípsa miliéns audiui. SI. Omnis nos gaudere hóc, Chremes,
Te crédo credere. CH. Íta me di ament, crédo. PA. Quid
restát, pater?

45 SI. Iandúdum res reddúxit me ipsa in grátiam. PA. O lepi-
dúm patrem!

De uxóre, ita ut possédi, nihil mutát Chremes? CH. Causa
óptumast:

Nisi quíd pater aít áliut. PA. Nempe id? SI. Scilicet. CH.
Dos, Pámphile, est

950

39 qd V chrito DV PA(RUA.E. K. QUODCRITO) 40 MEMISTI A

egone CDEGPV MEMO(RIAMPATIAMAE) 41 quom egomet DV cum

egomet EG MEDICA(RIMIKI) 42 KEUSCKREMES (om. non patiar) A

Non patiar heus chreme BCDEGPV Pasibula (om. est) Fr. Fabricius

Pasiphilast Fleckeisenus PASIBULAST A cum CGPV pa||sibula est B

passibula est DE K. IPSAST. P. EA(ST) A CH. Ipsa est. CR. Ea est

BCP P ipsa ē H. ea ē, *nominum notae in ras.*, D CRI Ipsa ē C. Ea ē

EG Cri. ea ē||. CH. ipfa ē V Pasibulast. CR. CHR. } Ipsa east Bothius 43

milies ex miliens C²P milies BEG miles V CK(REMES?) A chremes

BCDP chreme| E chreme GV 44 CEDERE A di bene ament CEP

di bene habent^{ament} B quod restat BCDGPV RES(TATPATER) 45 IAN-

DUDUM A REDDUXIT A, alteram D induxit corr. rec. reduxit BCDEG²PV

(reduxit^x E duxit G¹) ipsa me BC ingratia V OLEP (IDUMPATREM) 46

mutat ex mittat V muta^t C, corr. C² 47 aliud ait BCEP Z. NEMPE

IPSCILICET A, ID induxit corr. rec. Z nempe A id scilicet D cum

GV P. nempe. SV. at scilicet E PA. nempe. SI. scilicet BCP pam-

phili est DGV

p. 121 cirpus dicitur a carpo. i. „uincus“, unde T. „quaeris nodum in cirpo.“

40. Prisc. II p. 62 T. in Phormione: „Numquid meministi.“ 42.

heus Chremes: Donat. in lemm. 43. Prisc. I p. 358 Omnium qui tam

nominatium quam genetium similem habent, eorum accusatiuus raro in ES,

frequenter in IS solet terminari. T. in A. „omnis nos gaudere.“ — Chreme:

Donat. in lemm. 44. quod restat: Donat. in u. 36 et in lemm. — quid

restat: Eugraph. in lemm. 45. o lepidum caput: Donat. in lemm. — 47.

Donatus: nempe. scilicet] „nempe“ et „scilicet“ dicentes manu uel uultu

Decém talenta. PA. Accípio. CH. Propero ad filiam. eho
mecúm, Crito:

Nam illám me credo haud nósse. SI. Cur non illam huc
transferri iubes?

PA. Recte álmones: Dauo égo istuc dedam iám negoti. SI. Nón 50
potest.

PA. Qui? SI. Quía habet aliut mágis ex sese et máius. PA. Quid
nam? SI. Vínctus est.

PA. Patér, non recte uínctus est. SI. Haud ita iússi. PA. Iube
solui óbsecro. 955

SI. Age fiat. PA. At matúra. SI. Eo intro. PA. O faústum
et felicém diem!

Θ CHARINVS. Z PAMPHILVS. Γ DAVOS. V 5
ADVLESCENTES II SERVOS

CH. Prouíso quid agat Pámphilus: atque éccum. PA. Aliquis me
fórsitan

Putet nón putare hoc uérum: at mihi nunc sic esse hoc
uerúm lubet.

48 tan||lenta V propero ex propera E adfília V heo V chrito BD
49 haut C, corr. C² transferri G In P us exit in transferri 50 am-
te
mones BE NEGOTII A negotii iam E potet V potes C¹ 51 Qui non post D
Qui non potest BCEGP quia aliud magis habet D'GV (qui||D) uinctus
in ras. E² 52 haut C IUBEQ A, o induxit corr. rec. solue V 53
hunc
(AGEFIAT) felicem diem G, hunc add. schol. felicem hunc diem BCDEPV

V 5 Θ CHARINVS Z PAMPHILVS Γ DAVVS | ADOLESCENTES II
SERVVS D CHARINVS PAMPHILUS DAVVS CPE C. CHARIVS. PĀ. PAMPHILVS
te
ADOLESCENS II D. SERVVS. DAVVS V CHARIVS. PĀPHIE G 1 Θ PRO-
UISO me forsitan Putet G. Hermannus forsitan me putet libri (FOR-
SITAM A forsitan ex forsitam C me om V), ut in AP us. exeat in
putet, in V scriptum sit putet Non 2 (NONPUTARE sic om. BCP

dotem significant, quod mox intellegit Chremes. alii ἀπὸ τοῦ „scilicet“
Chremetis faciunt personam. — Idem: dos Pamphili est] Id est Pamphilo
pro uxore dabuntur decem talenta. 53. Non. p. 426 „o faustum—diem.“

V 5 Donatus: Haec scena alterum generum Chremeti comparat, ne aut
Charinus tristis recedat aut non prouisum uideatur Philumena. (Sed u. V 6
in.) 1. aliquis forsitan: Eugraph. in lemm.

Ego deum uitam propterea sempiternam esse arbitror,
 Quod uoluptates eorum propriae sunt: nam mihi immortalitas 960
 5 Partast, si nulla aegritudo huic gaudio intercesserit.
 Sed quem ego mihi potissimum optem, cui nunc haec nar-
 rem, dari?

CH. Quid illud gaudi est? PA. Dauom uideo. nemost, quem mal-
 lem omnium:

Nam hunc scio mea solide solum gaudisurum gaudia.

V 6 DA. Pamphilus ubi nam hic est? PA. Daue. DA. Quis homost? PA.
 Ego sum. DA. O Pamphile. 965

PA. Nescis quid mihi optigerit. DA. Certe: sed quid mihi op-
 tigerit scio.

PA. Et quidem ego. DA. More hominum euenit, ut quod sim
 nactus mali

3 (EGODEOR?)UM deorum uitam **DGV** uitam deorum **BCEP** ea-
 propter *Bentleius cum Seruio* PROPTEREA **A BCDE²PV** preterea **E**
 pterea **G** 4 (QUODU)OLUPTATES 5 (PARTAST) Parata ē **DG**

Pa||rata ē **V** nulla umquam egritudo **D** GAUDIA **A**, *corr. rec.* 6 (SED
 QUEM) mihi ego **G** potissimum mihi **BCEP** exoptem **BCDEGPV** cui
 nunc **DGV** NUNCCUI **A BCEP** 7 (Θ. QUIDILILUT dauam **D** dauon
V NEMOST **A**, *e add. corr. rec.* malim **BCDEGPV** 8 (NAMK)UNC

V 6 *Non est noua scaena in* **A BCEP** **I** DAVVS **Z** PAMPHILVS|
 Θ CHARINVS SERVVS ADOLESCENT^e **I** **D** DAVVS. PAPHIL. CHARINVS **G** **D**.
 DAVVS. SERVVS. PĀ. PAMPHILVS. CA. CHARINVS. ADOLESCENS. DVO **V** 1
 (I. PAMPK)ILUS KINC **A**, *N deleuit corr. rec.* homo? (*om.* est) **V** O *om.*
BCP o pam(phile) in *ras.* **V** 2 (NESCIS) optigerit **BCP** cum **A**
 3 (Z. ETQUIDE)M hominēnit **G** homnunū euenit **V** qd *ex qd* **D**
 na||ctus **CP** nactus **BV** natus **E** nat' **G**

3. deorum *et* propterea: Donat. *bis* in lemm. (p. *Par. et. Ed. pr.*). —
 Eugraph. in Heaut. IV 3, 12 „deorum uitam propterea sempiternam esse ar-
 bitror.“ 3. 4. Non. p. 361 „Ego deorum uitam propterea sempiternam
 arbitror, Quod uoluntates eorum propriae sunt.“ — Seru. in Verg. Ecl.
 7, 31 „Ego d. u. eapropter s. e. a. Quod eorum uoluptates propriae sunt.“
 4. Seru. in Aen. I 73 „Quod — sunt.“ 5 Arusian. p. 243. Prisc. II p.
 107 „si — intercesserit.“ 7. Donatus: Quid (Quod *Par.*) illud gaudii est]
 In aliis Daui persona infertur. 8. Arusian. p. 232 „hunc — gaudia“ (solum
 solide).

V 6. Donatus: In hoc actu mira arte ea quae restant de comoedia
 breuiter explicantur et designantur duorum sociorum binae nuptiae. 2.
 certe: id scio quid mihi obtigerit: Donat. in lemm. 3. quod sim nactus:
 Donat. in lemm.

Prius resciscerés tu, quam ego illud quód tibi enenít boni.

PA. Glycerium mea suós parentes répperit. DA. Factúm bene. 5
CH. Hem.

PA. Páter amicus súmmus nobis. DA. Quís? PA. Chremes. DA.
Narrás probe. 970

PA. Néc mora ullast, quín eam uxore dúcam. CH. Num ille
sómniat

Éa quae uigilans uóluit? PA. Tum de púero, Daue.. DA.
Ah désine.

Sólus est quem diligant di. CH. Sáluos sum, si haec uéra sunt.
Cónloquar. PA. Quis homóst? Charine, in témpore ipso mihi 10
áduenis.

CH. Béne factum. PA. Audisti? CH. Ómnia. age, me in tuis
secundis réspice. 975

Túos est nunc Chremés: facturum quae uoles scio esse ómnia.

PA. Mémini: atque adeo lóngumst illum me éxpectare dum éxeat.
Séquere hac me intus: apud Glycerium núnc est. tu, Daue,
ábi domum,

Própera, accerse hinc qui áuferant eam. quíd stas? quíd 15
cessás? DA. Eo.

4 (PRIUS)ESCISCERESTŪ A 5 (GLYCER)UMMEA A Mea gly-
cerium BCDEGPV (glic. EV) reperit DV o factum BCDEP 6
(Z. PATERAMIC)US cremef E narres D 7 (NECMOR)ASTULLA A Nec
mora ulla est BCDEGPV quin iam uxore BCP uxore eā V 8 uoluit
D tu de E aha DV 9 di inter lineas C² DI A di diligant V Sauuf G,
corr. G² SALUUS A uentura sunt D 10 Adibo et conloquar DEGV
(conloquor V) Adibo et colloquar BCP qui G OCKARINE A cum. rell.
mihi om. BCP 11 AUDISTIN A D¹ hem audistin BC²D²EGV em au-
distin C¹P secundis rebus BCDEGPV respice o pamphile E 12
TUUS A 13 nos illum expectare BCDEGPV 14 me hac V me.
intus interpunxit Bentleius AGLYCER)UMNUNCTUDAUE A, aput effecit
corr. rec. apud glycerium nunc est tu daue BCDEGPV (glic. E) domū
ex dominū V 15. Propere BCDEGPV accerfi V em C eo || E

5. Mea Glycerium: Donat. in lemm. 11. in tuis secundis rebus:
Donat. et Eugraph. in lemm. 13 Longum est illum expectare (om. me):
Donat. in lemm. 14. Sequere me intus apud Glycerium: Donat. in lemm.

Ne éxspectetis dum éxeant huc: intus despondébitur: 980
 Íntus transigétur, siquid ést quod restet. *ω*. Plaudite.

Z. NEEXSPECTETIS **A** Z. Ne expectetis **D** P^ñ. Ne expectetis **V**
 Ne expectatis **BC** DUMEANT **A** hu||c **P** desponfabit ^v**V** 17 trans-
 ietur **D** restat **DEGV** *ω*. PLAUDITE **A** *ω* plaudite **B** *ω* plaudite **D**
(in quo quatuor scholia addita sunt 1. ūba calliopii 2. finis fabulę 3.
 Calliopiuf recensui i. recitauit hanc fabulā 4. finita fabula in theatro reci-
 tator fabulę aiebat) plaudite (*om. ω*). Calliopiuf recensui **G** Calliopius.
 plaudete **V** *ω* plaudite **C** (uerba calliopii *add. schol.*) *ω* plaudite. **P**
 (calliopei9 recensui *add. schol.*) *ω* plaudite. calliopius recensui **E**

TERENTI **A** TERENTII AFRI **EXPLICIT B**
 ANDRIA FINITA ANDRIA FELICITER

TERENTII AFRI EXPLICIT ANDRIA FELICITER **C**²

P. TERENTII AFRI
 CALLIOPIUS RECENSUI **D** P. TERENTII AFRI. ANDRIA FINIT **E**
 ANDRIA EXPLICUIT

FRI BUBLII T(ER)ENTII. ANDRIA FINIT **G** TERENTI AFRI **P**
 EXP. ANDRIA FELICITER
 P. TERENTI AFRI ANDRIA EXPLICUIT **V**

17. Donat. in Ad. III 5, 51: aliud significat „eamus intro,“ ubi dicitur „intus despondebitur—restet.“ — Seru. in Aen. VI 890 Confert in compendium narrationis prolixitatem. sic T. propter longum actum ait „intus despondebitur—restat.“ — restat: Donat. *bis*. in lemm.

ALTER EXITVS SVPPOSITICIVS

Donatus in u. 13: atque adeo longum est illum exspectare] Quia et audacter e artificiosissime binos amores duorum adolescentium et binas nuptias in una fabula machinatus est, et id extra praescriptum Menandri, cuius comoediam transferebat: idcirco aliud in proscaenio, aliud post scaenam retulit, ne uel iusto longior fieret uel in eandem [καταστροφήν bini amores *add. Ritscheli*] propter rerum similitudinem cogerentur. — Idem in u. 14: Sequere me intus apud Glycerium] Iam post scaenam itur, quia ulterius in proscaenio nihil agitur. — Idem: tu Daue abi domum] Hi uersus usque ad illum „gnatam tibi meam Uxorem“ negantur Terentii esse, adeo ut in plurimis (pluribus *Ed. pr.*) exemplaribus bonis non inferantur.

Eugraphius: Age me in tuis secundis] Exhortatur Charinus Pamphilum ut auxilium sibi praebeat. „In secundis“ inquit „rebus tuis respice me,“ habes in potestate Chremetem, omnia potest facere ille quae tu uoles. Post hunc uersus sequuntur continentes illam sententiam, quemadmodum itum est ad Chremetem, quemadmodum exoratus Charino promiserit filiam. Sed hos tollendos esse uersus persuadet quod sequitur: „Memini atque adeo longum est exspectare dum exeat.“ Si enim acta sunt ista omnia in publico, quo modo [illud *add. Ritscheli*] dici potest, maxime cum sequatur: „Ne exspectetis, dum exeant huc: intus despondebitur, Intus transigetur, si quid est quod restat.“ Ergo cum legerimus primum: „Tuus nunc Chremes: facturum quae uoles scio esse omnia“: continuo debemus subiungere: „[Memini] atque adeo longum illum exspectare, dum huc exeat.“ Ita enim integritas fiet sensus sublatis uersibus qui intus gesta retinebant (continebant *Grauertus*).

Videnda est de hoc „gemino exitu Andriae Terentianae“ Fr. Ritschelii in Parerg. Plaut. et Terent. dissertatio X. Codices quos adhibuimus hi sunt α Altorfinus olim, nunc Erlangensis, saeculi XI^{mi} teste Doederlino, qui in progr. Erlangensia. 1839 accuratius hos uersus typis excudendos curauit quam factum est a Murrio Bibliothec. Norimberg. Memorab. uol. III p. 75. β Ebnerianus saec. X^{mi} teste eodem Murrio, qui uol. II p. 135 „uersus scenae ineditae“ exscripsit. γ Marcianus 244 bibliothecae Laurentianae saec. XII^{mi}. δ Ambrosianus G 130 inf. saec XIV^{mi}. ε Ambrosianus A 33 inf. perfectus a. 1408: cuius scriptor haec adnotat: „Hanc scenam nusquam alibi uidi p̄terquam in codice Terentii q̄ ē in catenis apud sēd̄ dominicum Bononie. Ubi ip̄a repperi de littera admodū antiqua, superaddita tamen uidebatur post perfectum opus sicut et hic. Quae an fuerit Terentii uiderunt (sic) alii. Ego uero hic transcribendam duxi q̄ ī uetustissimo codice et antiqua ualde littera scripta erat.“ Ex hoc codice (ε) scaenam suppositiciam a Guyeto descriptam esse fere certum est.

V6,13 Mémini atque adeo longumst illum me expectare, dum exeat.

Séquere hac intus: apud Glycerium nunc est. [sed eum exiit foras.]

PAMPHILVS. CHARINVS. DAVVS. CHREMES.

PA. Te expectabam. est de tua re quod agere ego tecum uolo.
Operam dedi ne me esse oblitum dicas tuae gnatae alterae.
Tibi me opinor inuenisse dignum te atque illa uirum.

CHA. Ah,

Perii, Daue: de meo amore ac uita [nunc] sors tollitur.

5 CHR. Non noua istaec mihi condicio est, si uoluisssem, Pamphile.

CHA. Occidi, Daue. DA. [Ah] mane. CHA. Perii. CHR. Id
quam obrem non uolui eloquar.

Subscriptio Calliopius resensui scaenam praecedit in γδε Pamphilus. Chremes. Carinus. Dauus β Pamphilus. Cremes. Charinus. Dauus ε Pamphilus α Personarum indicem om. γδ Interlocutores per scaenam non sunt indicati in αβγδ 1 P. Te Guyetus tecum om. β 2 Opera γδ Dedi operam Guyetus 3 illa. uer α illauer γδ uirum om. β 3. 4 Ah. perii ε CHA. Daue, ah perii Guyetus A perii γ Apperii δ Perii αβ 4 de meo daue δ nunc sors Guyetus nunc om. libri 5 Non noua mihi istec ε CH. Non noua istec mihi Guyetus Non noue istaec mihi αβγδ (isthaec β istec γδ michi γ) 6 Occidi daue perii ε CH. Occidi Daue, perii Guyetus Occidi daue mane perii αβγδ

Nón idcirco quód eum omnino affinem mihi nollem. CHA.

Hém. DA. Tace.

CHR. Séd amicitiae nóstrae quae est a pátribus nostris trádita
Nón aliquam partém, set uolui adáuctam tradi liberis.

Núnc cum copia ac fortuna utríque ut obsequerér dedit, 10
Detúr. PA. Bene factum. DA. Abi áttque age homini grátias.

CHA. Salué, Chremes, amicorum meorum ómnium

†Mihi agissime. quid? mihi non minus est gaudio,

†Quam [mihi euenisse] quod expeto, [erga me tuum]

Me répperisse, ut hábitus antehac fúí tibi,

15

(mene δ?) DA. opperire *Bothius* DA. ah mane *Ritschelius* id quamobrem ε CHR. sed id *Guyetus* ad quamobrem δ id quamobrem αβγ

7 iccirco αβ ^{daunf} hem tace ε omnino *om. Guyetus* P. hem tace *Guyetus*

CH. hem. D. tace *Bothius* 8 Sed ε CHR. Sed *Guyetus* amicitia

nostra γ amicitia nostra αβδε nobis tradita *Ritschelius* 9 Non ali-

quam αβ Nob aliquam γδ Nam aliquam ε set uolui *scripsi* studui δ

studii αβγ ε adductam αβγδε credo adauctam ε *in marg.* 10 cum

om. γδ atque fortuna ε obsequer *Gruertus* obsequeretur libri 11

Ab hoc uersu inde distinctio uersuum diuersa est in libris: ita in αβ: 1,

Detur—chremes 2, Amicorum—agissime 3, Quid—expeto 4, Me—animus

5, Quoadcumque—tute 6, Existimaueris—licet 7, Alienus—tibi 8, Mea—

spondeo: *ita in δ: in 1. 2. 3 conspirat cum αβ* 4, Me—tibi 5, Animum

—existimaueris 6, Id—licet 7, Alienus—philomenam 8, Uxorem—spon-

deo (*De γ nihil notaui nisi u. 2. exire in omnium m, u. 3. in expecto,*

u. 4. in animū carine): ita denique in ε: 1, Factum—gaudio 2, Quam—

fui 3, Tibi—erit 4, Tute—licet 5, Alienus—meam 6, Philomenam—

spondeo: a quo in hoc tantum recedit Guyetus, quod u. 1 post meorum

dispescit 11 ^{pā} detur bene. Factum ε P. bene Factum *Guyetus* Ab adi

(sic) *Daui orationem incipit Ritschelius* ibi atque γδ homini age gra-

tias α age gratias homini ε hoīū δ 12 Salue ^{cremef} ε CHA. salues

chremes *Guyetus* salues γ salues αβδ meorum amicorum omnium

Gruertus 13 m Agissime γ mihi agissime αβδε (michi αδ) mihi

carissime *Zeunius* aequissime *Fleckeisenus* praeeunte G. *Hermann*

Quid michi comminus α quod michi non minus γ Qd m n min⁹ δ

Quod mihi comminus β qd mihi comin⁹ ε gaudio | credo gaudeo ε

Quid [dicam? nam illud] mihi non minus est gaudio *Ritschelius* 14

quam id quod abs te expeto αβ quam id quod abs te expeto γδ

Quam qd a te expeto ε Quam [mi euenire nunc] id quod ego abs te

expeto *Ritschelius* 15 ^h abitus γ habitui αβ fui. Tibi ε

Animúm. CHR. Charine, quom ád eum tuum applicáueris
Studium, éxinde ut erit túte existimáueris.

PA. Id ita ésse facere cóniecturam ex mé licet.

CHA. Aliénus abs te támen qui tu esses nóueram.

20 PA. Ita rés est. CHR. Gnatam tíbi meam Philúmenam
Uxórem et dotis sésx talenta spóndeó.

V6, 16 DA. Ne éxspectetis dum éxeant huc: íntus despondébitur,
Íntus transigétur siquid ést quod restet. ω Plaúдите.

16 Añum carine qñ adcumq; applicarif δ animū carine Qđ|adcumq;
applicaris γ animum. Quoadcumq; applicaris $\alpha\beta$ qad eñq; appli-
carif (om. animum) ϵ (quo ad eumque applicaris *Guyetus*). [Eundem
tuum] animum. PA. Quom ad eum te applicaueris *Ritscheli* 17
exinde interit $\alpha\beta$ 18 facere ex me coniecturam ex me licet ϵ *Hunc*
uersum post u. 19, *quem Chremeti attribuit, posuit Ritscheli* 19
tamen. quis α q ϵ (qui γ ?) quis $\beta\delta$ noueram α noueras $\beta\gamma\delta\epsilon$ 20
ita ref est. gnatam ϵ CHR. Gnatam *Guyetus* philomenam $\delta\epsilon$ 21
totis ϵ spondeo. Dulcia que docuit finctor \bar{r} . respice uerba | Mulceat ut
dulcis mentem conscripcio heri. Andria finit: δ Publii terencii afri an-
dria finit | Dulcia que docuit finctor \bar{n} e respice uerba | Mulceat ut dul-
cis mte c̄scriptio heri γ

E V N V C H V S

INCIPIT		EUNUCKUS		TERENTI
ACTA	LUDIS	ROMANIS	M	IUNIO
LUCIO	IULIO	AEDILIB.	CURULIB	EGIT
LUCIUS	AMBIU..S	LUCIUS	KATILIUS	PRAEN
TIBIS	DUABUS	DEXTRIS	GRAECA	
MENANDRU		FACTA	SECUNDA	
MODOS	FEC..		F. ACCUS	MARC
UALER		FAN	COS	

Sic A scriptura admodum euanida: u. 4 AMBIUIUS, u. 7 FLACCUS MARCO, u. 8 UALERIO G. FANNIO supplendum esse apparet: u. 7 fueritne FECET an FECIT incertum est; sed excidisse aliquid post hanc uocem ex ordine columnarum colligas.

ACTA LUDIS	MEGALENSIBUS
L. POSTUMIO	ALBINO
L. CORNELIO	MERULA
AEDIL. CUR	EGERE
L. AMBIUIUS	TURPIO
L. ANTILIVS	PRAENESTINUS
GRAECA	MENANDRI
ACTA	SECUNDA
MODULAUIT	FLACCUS. CLAUDI
TIBIIS DUAB.	DEXTRIS
M. UALERIO	C · MUMMIO. FANNIO CO S

Sic C: eadem est uersuum distinctio in BP: nisi quod in B a latere secundi uersus maioribus litteris scriptum est INCIPIT EUNUCHUS: tum u. 3 alterius aedilis nomen om. B¹P, L. CORNELIO... add. schol. B in marg: denique in B a FANNIO ultimus vs. incipit: reliqui codices singula cola non distinguebant. — Ante u. 1 EVNVCHVS INCIPIT D EVNUCHS INCIP^v G INCIPIT EUNUCHUS E. 1. MEGALENSIB: G 2. L. om. P POSTUMO D ALDINO G 4. AEDIL. CURULE D AEDIL. CURUL. G AEDILIBUS CURULIBUS E AEGERE B 5. L. om. E ABIUIUS G 6. L. ATILIVS DEP L. LATILIVS B LATILIUS G PRENESTINUS D PNESTINUS G PNESTIN' E 7. GRECA BDEG 8. SCDA G 9. MODULAÜ FLACC' G 10. DUABUS DE 11. M. om. E M^{ARCO} P, corr. P² G. MUMMIO B GAIO NUMMIO E C. MÜNIO G C^{CORNELIO} P, corr. P² FANIO E COSS BDGP CONSULIBUS E

PERSONAE.

PHAEDRIA ADVLESCENS
 PARMENO SERVOS
 THAIS MERETRIX
 GNATHO PARASITVS
 CHAEREA ADVLESCENS
 THRASO MILES
 PYTHIAS ANCILLA
 CHREMES ADVLESCENS
 ANTIPHO ADVLESCENS
 DORIAS ANCILLA
 DORVS EVNVCHVS
 SANGA SERVOS
 SOPHRONA NVTRIX
 DEMEA SENEX.

Tabula personarum in nullo libro praemittitur. Patri Phaedriae et Chaerae nomen DEMEA indidimus auctoritatē codicis Bembini moti (u. V 5): ceterum conferendus est Donatus ad eum locum: Annotandum quod huius senis nomen apud Terentium non est: apud Menandrum Simon dicitur. Aediculam personarum non habent pictam CP: neque spatium vacuum relictum est in B

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Sororem falso dictitatam Thaidis

Id ipsum ignorans miles aduexit Thraso

Deest haec periocha in BCDEP: in D post exitum Adelporum haec leguntur P. TERENCE AFRI | ADELPHOE EXPLICIT | INCIPIT EIUSDEM EUNUCHUS | FELICITER ARGUMENTUM: sequuntur sine inscriptione prologi uss. 30—45, quos praemisso PROLOGUS titulo uss. 1—29 et didascaliam excipiunt. Idem ordo turbatus est in G, in quo quidem uersum 29 prologi sequitur ARGUMENTUM. In C post didascaliam manus saeculi undecimi haec posuit Meretrix adulescentē cui' mutuo amore tenebat exclusit: ei; reuocato exclusionis causam reddidit: Ei' frater minor natu uirginem quā miles meretrix dono miserat amare cepit: deduct'q. i domū meretris p eunuco uiciat: .. itaq; cognita cū se meretrix doleret. ab eodem adulescente placatur. Intuentuq; fr'is ei' cognita ciuem atheniensem dux uxorem: Miles qq in partē meretricii amoris recept' illuditur. —

2 ABDUXIT A trafo G

- Ipsique donat. érat haec ciuis Áttica.
 Eidem eunuchum, quem émerat, tradí iubet
 5 Tháidis amator Phaédria ac rus ípse abit
 Thrasóni oratus bíduum concéderet.
 Ephébus frater Phaédriae puéllulam
 Cum déperiret dóno missam Tháidi,
 Ornátu eunuchi indúitur (suadet Pármeno),
 10 Intro fuit, uítiat uirginem. sed Átticus
 Ciuis repertus fráter eius cónlocat
 Vitiátam ephebo: Phaédriam exorát Thraso.

3 AERATKAECIUES A haec om. G 4 IDEM A 5 taidif G
 ac—abit om. G ABIIT A 6 cedere G 7 puellā G 8 reperiret G
 9 suadet parmeno post uirginē u. 10 habet G 10 INTROIT A intro-
 it^v G 11 ciuis inprimis reptus G eius om. G 12 Post phedrya
 exorat thrasoni, (sic) in eodem uersu pergitur in G: phedria amator
 thaidif exclusus ab illa hesterno die & iterū reuocatus apud se loq^{i v}
 audiente parmeno seruo suo EVNV|CHS INCIP ACTA (sequitur didascalía)

PROLOGVS.

Si quisquam est, qui placere se studeat bonis
 Quam plurimis et minime multos laedere,
 In his poeta hic nomen proficitur suum.
 Tum si quis est, qui dictum in se inclementius
 Existimauit esse, sic existimet, 5
 Responsum, non dictum esse, quia laesit prior,
 Qui bene uertendo et eandem scribendo male

Prologum a C¹ omissum addidit C² post exitum Andriae. In P triginta uersus priores in altero duorum foliorum recentiorum, in quibus corrector partem Andriae omissam (IV 5, 9—V 2, 12) suppleuit, non separati a praecedentibus perscripti sunt: uss. 31—45 scripti a P¹ sine titulo didascaliam sequuntur. In DG uss. 30—45 positi sunt ante uss. 1—29. De E u. ad u 30.

PROLOGVS EUNUCHI INCIPIT B PROLOGVS EUNUCHI C ^{qui} EST PLACERE
 STUDEAT (se om.) A, qui add. corr. rec. se om. P 2 ^u multos C 3
 In if G SUM A 5 EXISTIMAUIT ACEGP Existumauit B Existima^t
 D, corr. D² Existimarit Bentleius Existimabit Muretus existimet sciat
 fumat BCDEG (prefumat E) 6 dic||^t C qu||^rales it prius, prius in
 ras., D quale sit prior^{us} C, corr. C² qualē sit pu P quale sit prius
 BEG 7 easdē|| conscribendo D eafdē ^rscribendo G eas describendo
 BC easdem male scribendo E

1. Si quisquam est qui placere studeat bonis: Donat. in lemm. —
 1. 2. Non. p. 519 Veterum memorabilis scientia 'paucorum' numerum pro
 bonis ponebat, 'multos' contra malos appellabant. T. in E. „Si—plurimis.“
 — Eugraphius: bonis Quam plurimis) Quidam intelligunt „quam plurimis
 bonis.“ nos intelligamus „extrinsecus „plurimos,“ nihil aliud posuisse nisi
 malos. boni enim admodum pauci sunt. ita quod dixit in numero „pluri-
 mis,“ qualitatem potius declarauit. — Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Si—
 laedere.“ — 1—3. Donat. in I 2, 88. Andr. I 1, 28. IV 1, 2. Prisc. II
 p. 184 „Si—sum.“ (studeat placere et placere studeat: Donat.) 3. Aru-
 sian. p. 256 T. E. „In his—sum.“ 5. Donatus: „existimat“ pro existi-
 mauit. 6. quia laesit prior: Eugraphius. 7. Schol. Bembin. ant.: pae-
 nitus „uertendo“ per inrisionem dixit. — easdem describendo: Eugraph.
 in lemm.

- Ex Graécis bonis Latínas fecit nón bonas.
 Idém Menandri Phásma nunc nupér dedit:
 10 Atque in Thensauro scrípsit, causam dicere
 Prius únde petitur, aúrum qua re sít suom,
 Quam ille quí petit, unde ís sít thensaurús sibi
 Aut únde in patrium mónumentum peruénierit.
 Dehinc né frustretur ípse se aut sic cógitet
 15 ‘Defúñctus iam sum, níhil est quod dicát mihí’:
 Is ne érreret moneo et désinat lacéssere.
 Habeo ália multa, quáe nunc condonábítur,
 Quae próferentur póst, si perget laédere,
 Ita ut fácere instituit. quám nunc acturí sumus
 20 Menándri Eunuchum, póstquam aediles émerunt,
 Perfécit sibi ut inspíciundi esset cópia.

9 Id^{em} B fasma P f^sama EG, corr. E¹G² fama B¹C¹D t fanā C
 in marg. t fana B² 10 ATQ. INTKENSARO A atq||^a tⁱesauros C Atq,
 athefauris DEGP Atq, ||| thesauris B 11 SUUM A 12 ille|| P ille
 C, corr. C² illi BDG UNDEESSETTKENSAURUS A tēnsaurus, n eraso,
 C thesaurus BDEGP 13 monimentum BCDE²GP (monumentum E¹
 cum A) 14 Deinc G frust^r& iipse fe, alterum i in ras., G frustra et
 ipse se P fraudetur ipse se BCE si cogitet BC 15 fim ex sum E
 16 definē^a E desinet BC moneo et cess& lacessere moneo P lafcef-
 cere G 17 nunc quae BE nunc queā C condonabuntur BDE¹GP
 (t donabitur schol. E) 18^pferent^v C pferentur E pferentur, altera
 e ex corr., G 19 quā ex quia D² 20 AEDILIS A edilis BC
 aedi|||les D (fuisse uidetur aedibiles) AEMERUNT A emerant E 21
 COCIA A

8. Hieron. in lib. Didymi de SS: Iuxta comici sententiam „ex graecis bonis latina uidi non bona.“ 9. Eugraph.: Idem Menandri Fama nunc nuper dedit) aliter „fana.“ nomen fabulae „fana“ est. 10. Donatus...: in Thesauro..) „thesaurum“ Latini ueteres secundum Graecos sine N littera proferebant. 10. 11. Donat. in I 2, 35 „causam—aurum.“ 12. Quam ille: Donatus ter. 13. Prob. Instit. p. 74 T. „patrium monumentum.“ 14. frustretur: Donat. et Eugraph. in lemm. 16. desinat maledicere: Donat. in lemm. 17. quae nunc condonabuntur: Donat. in lemm. — Id. in Phorm. V 7, 54 „Habeo—condonabuntur.“ — Arusian. p. 219 Condonatur illam rem. T. E. „Habeo—condonabitur.“ 19 nunc quam: Donat. in lemm. (om. Ed. pr.) — (quam nunc: Idem ad u. 20.) 20. Diomed. p. 350 T.. in prologo E. „postquam a. emērent.“

Magistrátus cum ibi adésset, occéptást agi.
 Exclámat, furem, nón poëtam fábulam
 Dedisse et nihil dedisse uerborúm tamen:
 Colacem ésse Naeui et Plaúti, ueterem fábulam, 25
 Parasíti personam índe ablatam et militis.
 Si id ést peccatum, péccatum inprudéntiast
 Poëtae, non quo fúrtum facere stúduerit.
 Id ita ésse uos iam iúdicare póteritis.
 Coláx Menandri est: ín ea est parasítus colax 30
 Et miles gloriósus: eas se nón negat
 Persónas transtulísse ín Eunuchúm suam
 Ex Graéca: sed eas fábulas factás prius
 Latínas scisse sése, id uero pérnegat.
 Quod sí personis ísdem huic uti nón licet: 35
 Qui mágis licet curréntem seruom scribere,
 Bonás matronas fácere, meretricés malas,

22 Magistratu^s C Magestratus P adessent BCDP occoepta ē|| agi
 D occoeptaft G Versus 24. et 25. omissos a D¹ add. scholiasta in ima
 pagina 25 neuii D Naeui P, corr. P² neuil|plauti E 26 Parassiti
 D 27 Si id peccatum (est om.) E PECCATUM INPRUDENTIAST A, al-
 terum peccatum add. corr. rec. imprudentiae ~ BC 28 non quod D
 non quo G, corr. G² non qui E non furtum B, corr. B² n̄ furtū C n̄
 furtū P 29 IT A, ut uidetur 30 menandri DG in ea parasitus
 (om. est) P De DG u. ad u. 1. In margine codicis E est ARGUMEN-
 TUM 31 milites C 32 SUUM A, corr. rec. 33 EX GRAECA SED
 A, s induxit corr. rec. FABULAS A cum rell. ab aliis Ritscheliu^{se}
 34 SCISSESESE A, prius SE induxit corr. rec. scisse se D scisse se
 B(C?)EP sciffe G 35 hisdē, h a corr., C KUICCTI A¹, ex quo uti
 aliis effecit corr. rec. aliis uti D uti aliis BC²EGP (uitia lis C¹ aliif
 ex aliif G) 36 magiflf G currentis seruos BCDEP (currentes E)
 SERUUM A

28. non quod furtum f. st.: Eugraph. 32. Cledon. p. 1895. Seru.
 in Aen. V 122. Donat. in II 3, 10. Prisc. II p. 186 „in Eunuchum suam.”
 34. Scisse se uero id: Eugraph. in lemm. 35. Quodsi personis iisdem
 aliis non licet uti: Eugraph. in lemm. 37. Donat. in Hec. V 3, 37 „Bonas
 —malas.” — (Victorin. in Cic. Rhetor. p. 235. H. Ita et T. „meretricies
 malas” auaros lenones tristes senes „edaces parasitos” esse memorauit.)

- Parasítum edacem, glóriosum mílitem,
 Puerúm supponi, fálli per seruóm senem,
 40 Amáre, odisse, súspicari? dénique
 Nullúm est iam dictum, quód non dictum sit prius.
 Qua re aéquom est uos cognóscere atque ignóscere,
 Quae uéteres factitáru[n]t si faciú[n]t noui.
 Date óperam, cum siléntio animum atténdite,
 45 Vt pérnoscatis, quíd sibi Eunuchús uelit.

38 edacem, ed *in ras. a corr.*, G 39 SERUUM A 40 fuspiciarij G
 41 qđ n̄ sit dictū *in marg.* C sit dictum BDGP 42 AEQUUM A
 aquom D 43 fi^c faciú[n]t^a G, sic *effecit* G² 44 operā. cum D operam
 et cum EP operā eccū C adtendite B attendite (t adūite *in marg.*)
 C animaduortite E animaduertite DG 45 Ut ||^p|| noscatis D, *corr.* D²
 uelit *ex* uenit C. *Post* uelit DG *habent* PROLOGUS: u. u. 1.

41. Hieron. in Eccles. c. 1. : Huic quid simile sententiae et comicus dixit „Nihil est dictum quod non dictum sit prius.“ unde praeceptor meus DONATUS, cum ipsum uersiculum exponeret, Pereant inquit qui ante nos nostra dixerunt. — quod non dictum sit: Eugraph. in lemm. — quod non sit dictum: Donat. in lemm. — Diomed. p. 400 T. „nihil est dictum quod non sit dictum prius.“ 44. Donat.: [animaduertite] nos ἐλλειπτικῶς dicimus ‚ad- uertite,‘ (attendite *Ed. pr.*) quod ueteres plene, ‚animum aduertite,‘ — animaduertite) Eugraph. in lemm. 45. Donat. in III 5, 10 „Ut—uelit.“

A PHAEDRIA. B PARMENO.
ADULESCENS SERUOS

PH. Quid igitur faciam? nōn eam? ne nūnc quidem I 1
Cum accēssor ultro? an pōtius ita me cōmparem,
Non pérpeti meretricum contumēlias?
Exclūsit: reuocat: rédeam? non, si me óbsecret.
PA. Siquidem hércle possis, níhil prius nec fórtius: 505

I 1 P PHEDRIA PA PARMENO D PHAEDRIA PARMENIO P PHAEDRIA
ADVLESCENS SERVVS ADOLESCENS SERVVS
ADOLESCENS PARMENO SERVVS C PHEDRIA adolescēf PARMENO seruuf E
PHAEDRIA PARMENO ADVLE SERVVS G 1 adeāne ne nē G² in ras. NUM^{NC} A,
corr. ant. nun^c D 2 arcessor BDG 4 NON NISI A, NI induxit
corr. rec. 5 In AP¹ continuantur Phaedriae uersus usque ad u. 12
ERE. In D nota PAR. super lineam addita est, in P a corr. PA. Si
quidem BCEG hercle si possis B ercle P neque BCDEGP

I 1. Cf. Horat. Serm. II 3, 259 sqq. Pers. 5, 161 sqq. 1. Quintil. IX 2, 11. Seru. in Aen. I 534. IX 781. Iul. Rufinian. p. 41 H. „Quid igitur faciam.“ — Cic. de nat. deor. III 29, 72: „Quid igitur faciam? (4.) „Exclūsit—obsecret.“ — Quintil. IX 3, 16 „Quid—quidem.“ — 1. 2. Schol. Pers. 5. 161 „Quid—ultro.“ — Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Quid—comparem.“ — 1—3. Quintil. XI 3, 182. Charis. p. 283. Prisc. II p. 248 „Quid—contumelias.“ (accersor: Charis. Prisc.) 1. Donatus: non eam ne nunc quidem) „non eam“ PROBUS distinguit: iungunt qui secundum Menandri exemplum legunt. — Claud. Sac. p. 9. Cledon. p. 1914 „non eam—quidem.“ — 1. 2. Donat. in I 2, 20. Prisc. II p. 96 „non eam—ultro.“ (accersor). — 2. 3. Donat. in V 5, 24 „an—contumelias.“ — Non. p. 256 „an ita me comparem—contumelias.“ — 3. Donat. in Andr. III 3, 26. Seru. in Ecl. 3, 106, in Aen. II 155 „Non—contumelias.“ — 4. Donat. in Andr. I 5, 14 „Exclūsit reuocat.“ — Idem in Eun. I 2, 3. Non. p. 301. Rufin. de metr. com. p. 379 (Bassius ad Neronem de iambico sic dicit ... est in E T. statim in prima pagina hic uersus trimetrus) et p. 383 Gaisf. „Exclūsit—obsecret.“ (—redeam.“ Non.) 5. Donatus: *Διαλογισμός* quasi ad alterum. — Eugraph. : Consideratis partibus adulescens concludit ad ipsam rursus de-

- Verúm si incipies néque pertendes náuiter
 Atque, úbi pati non póteris, cum nemo éxpetet,
 Infécta pace ultro ád eam uenies, índicans
 Te amáre et ferre nón posse: actumst, ílicet,
 10 Peristi: eludet, úbi te uictum sénserit. 55
 Proin tú, dum est tempus, étiam atque etiam cógita,
 Ere: quae res in se néque consilium néque modum
 Habet úllum, eam consílio regere nón potes.
 In amóre haec omnia ínsunt útia: iniúriæ,
 15 Suspíciones, inimicitiae, indútiae, 60
 Bellúm, pax rursus: incérta haec si tu póstules
 Ratióne certa fácere, nihilo plús agas,
 Quam sí des operam ut cúm ratione insánias.
 Et quód nunc tute técum iratus cógitas

6 perficies **BCEP** gnauiter **BC** 7 potuerif **G** nemo te expet& **E**
 expect&, c a corr., **G** 10 uinctum, ne in ras., **D** 11 *Phaedriae*
*datus est in BCDEGP*² (*PH super lineam D*) cogitat **C** 12 *Parme-*
nonis notam omnes libri praefigunt. here **BC** Ere quae |||||^{ref} in
 fe **G** 13 **POTEST** **A**, **T** *deleuit corr. rec.* 14 iniurie add. corr. rec.
 in **A** 15 inimicitiae inuidiae **E** 16 tu om. **E** 17 nihil op, **G**,
 corr. **G**²

liberationem. — Charis. p. 210 „Prius’ pro ‚melius’ ‚utilius’ ‚antiquius.’ **T**.
 in **E**. „nihil prius neque fortius“: nisi **HELENIUM ACRONEM** errasse dicendum
 est qui ‚prius’ +non (*dele* non) sic intellexit, non ‚fortius,’ id est gloriosius.
 quamquam iuxta sit summum et egregium excellentemque esse laude uir-
 tutis. 6. Charis. p. 207 Nauiter **T**. in **E**. „neque portendes nauiter“ (*sic*
N. pol tendes ω). — Seru. in **Aen.** I 37 „Verum si incipias neque perten-
 das nauiter. (al. si incipies neque perficies gnauiter; al. pol tendes. *Lion*).
 — Schol. Bembin. ant.: „pertendis“ dixit perseuerans (*sic*). — Donatus:
 nauiter: a naui ductum. 8—10. Charis. p. 202 (*Lemma deest*). ilicet ob-
 ruimur numero,’ ubi Marcius Salutaris interiectionem ait esse grauius inge-
 mescentis. nam et **T**. in **E**. „infecta pace, inquit, ultro ad eam ‚ueniens’
 indicans Te amare ferre non posse: actum est ilicet Peristi.“ nam et hic
 non est ‚in loco’ nel ‚statim’ ‚continuo,’ sed pro eo quod est ‚hem,’ ut sit
 ‚hem peristi.’ (cf. p. 200. Seru. in **Aen.** XI 468.). 9. 10. Donat. in **Andr.**
III 1, 7. Seru. in **Aen.** II 424 „actum est ilicet Peristi.“ 10. Schol.
 Bembin. ant.: „eludit“ dixit iridet. 11. Eugraphius: Proin tu] Hic iam
 persuasio accedit. 12—25. Io. Sarisber. Policr. VII 9 „Ea res (al’ Here)
 quae in se—et ei dabis ultro supplicium“ (13 potest, al’ potes 16 om.
 tu. 22 mehercle 23 expressit 24 accusabis) 14. Arusian. p. 243. Donat.
 in **Phorm.** I 2, 58 „In amore—uitia“ 14—16. Seru. in **Aen.** I 663. „In
 amore haec sunt uitia: iniuriae suspiciones induciae bellum pax rursus.“ —
 Augustin. de ciu. dei XIX 5 „iniuriarum—rursus“ (indutiae om.). — 14—18.
 Cic. **Tusc.** IV 35, 76 „iniuriarum—insanias.“

‘Egone illam, quae illum, quae me, quae non... sine modo, 65 20
Morí me malim: séntiet qui uír siem:’

Haec uérba una me hércule falsa lácrimola,
Quam oculós terendo mísere uix ui expésserit,
Restinguet, et te ultro áccusabit, ét dabis

Vltró supplicium. PH. O indignum facinus: núnc ego 70 25

Et illám scelestam esse ét me miserum séntio

Et taédet: et amore árdeo: et prudéns sciens,

Vínós uidensque péreo: nec quid agám scio.

PA. Quid agás? nisi ut te rédimas captum quám queas

Minimó: si nequeas paúlulo, at quantí queas: 75 30

Et né te adffictes. PH. Ítane suades? PA. Sí sapis.

Neque praéter quam quas ípse amor moléstias

Habet áddas, et illas quás habet recté feras.

Set eccam ípsa egreditur, nóstri fundi cálamitas:

Nam quód nos capere opórtet, haec intércipit. 80 35

21 sentiat C 22 mehercle falsa lacrimula BCDEGP 23 miseri

uix ui expssit, ui in ras., D 24 Restinguit C, corr. rec. In D accusabit et dabis ei ultro *omissa sunt, sed a Dⁱ, ut uidetur, in ima pagina suppleta* 25 Ei ultro BCDEGP Ultro ei Bentleius 27 et ||||| ardeo G 28 UIUS A uiuensque B 30 PAULULO A, LU *induxit corr. rec.* paulolo D ANQUANTI A 31 afflictes BEG 34 ECCA A *cum. rell.* eccam *Fleckeisenus* calamitas in ras. D 35 Post intercipit haec irrepserunt in G: in eundo fecu loqbat^e tayf audient qd phedria ad ea uenerat fed n e receptuf

20. Donat. in Andr. I 5, 36 „Egone—quae me.“ (om. Par.) — Prisc. II p. 111. 328. „Egone—quae non.“ — Donat. in IV 6, 1 „sine modo.“ — 20. 21. Varro de lat. serm. I. V apud Charis. p. 241 „Egone—siem.“ 22. mehercule: Donat. in lemm. — Schol. Iuuenal. 13, 133 „una hercle falsa lacrimula.“ — Seru. in Aen. II 196. [una—lacrymula] Quam o. t [misere] uix [ui] expresserit. — 23 Charis. p. 206 „Quam—expresserit.“ — uix expssit: Donati Ed. pr. in lemm. 30. Prisc. II p. 190 „si nequeas paulo at quanti queas.“ — Querol. p. 50 Par. „si paruo nequeas at quanti queas.“ 31. Donatus: si sapis] ... ad inferiora iungendum est. 35. Acron in Hor. C. I 27, 19 „Nam—intercipit.“

**E THAIS. A PHAEDRIA. B PARMENO.
MERETRIX ADULESCENS SERVOS**

- I 2 TH.** Miserám me, uereor ne illut grauius Phaédria
Tulerít neuē aliorsum átque ego feci accéperit,
Quod heri întro missus nón est. **PH.** Totus, Pármeno,
Tremo hórreoque, póstquam aspexi hanc. **PA.** Bóno animo es:
5 Accéde ad ignem hunc, iám calesces plús satis. 85
TH. Quis hic lóquitur? ehem, tun híc eras, mi Phaédria?
Quid hic stábas cur non récta întro ibas? **PA.** Céterum
De exclúsiōe uérbum nullum? **TH.** Quid taces?
PH. Sané quia uero haec mihi patent sempér fores
10 Aut quía sum apud te primus. **TH.** Missa istaéc face. 90
PH. Quid 'missa'? o 'Thaïs, Tháïs, utinam essét mihi
Pars aéqua amoris técum ac pariter fieret,
Vt aut hoc tibi doléret itidem ut mihi dolet,
Aut égo istuc abs te fáctum nihili penderem!
15 TH. Ne crúcia te obsecro, ánime *mi*, mi Phaédria. 95

I 2 Θ THAIS A PHEDRIA B PARMENO D THAIS PHAEDRIA PAR-
MERETRIX ADVL SERVVS
MENO P THAIS PHAEDRIA PARMENO SERVVS C THAIS PHEDRIA PARMENO E

THAIS MERETRIX PHEDRIA ADOE. PARMENO SERVVS G 1 MISERUM A,
corr. A¹ 3 miffuf ||||| ñ ē G 4 horreoq. ||||| postquam G 6 hem
D, corr. D² hem G tu C, corr. C² tune P TUN A, E add. aut A¹
aut. corr. ant. 7 NONINTROIBAS (om. recta) A recte C, corr. C²
recte P 8 nullum uerbum E 9 ue || G² in ras., ro in marg. mihi hē
C hae BDEGP pateant B 11 OTKAIS A, corr. A¹ 13 aud E
14 factum ||||| nichili E NIKIL A, corr. rec. 15 animo C animae
G MI semel A cum rell. (mi inter lineas P): geminavit Fr. Fabricius
cum Edd. ant. Donati.

I 2. 3. 4. Seru. in Aen. II 559. Lactant. Plac. in Stat. Theb. I 494. Donat. in Adolph. IV 4, 25 „totus—hanc.“ — 4. Charis. p. 242 „Tremo—hanc.“ 5. Quintil. IX 3, 8 „Accede—satis“ (hunc om.). — Diomed. p. 449 „Accede—satis“ (calescas). — Priscian. II p. 77. Donat. in Phorm. I 3, 20. Arusian. p. 253 (T. in Adolph.) „Accede—satis.“ — Donat. in Andr. I 1, 28 „iam calesces plus satis.“ — ad hunc ignem: Donat. in lemm. 7. Donatus: cur non recta introibas uia) Quasi parum fuerit „introibas,“ satis mire additum „recta.“ 9. semper hae mihi patent fores: Donat. in lemm. 10. Querol. p. 61 Par. „missa istaec face.“ 11—14. Io. Sarisber. Policr. VIII 3 „o Thais utinam esset Pars—penderem“ (13. itidem—dolet om.). 13. ut hoc aut tibi doleret: Donat. in lemm. 15. Donatus: Ne—anime mi

Non pól, quo quemquam plús amem aut plus diligam,
Eo fêci: set ita erát res, faciundúm fuit.

PA. Credo, út fit, misera praé amore exclusti hunc foras.

TH. Sicíne agis, Parmeno? áge: sed huc qua grátia
Te accêrsi iussi, auscúta. PH. Fiat. TH. Díc mihi 100 20
Hoc prímum, potin est híc tacere? PA. Egone? óptume.
Verum heús tu, hac lege tibi meam adstringó fidem:
Quae uéra audiui, táceo et contineo óptume:
Sin fálsum aut uanum aut finctumst, continuó palamst:
Plenús rimarum sum, hác atque illac pérfluo. 105 25
Proin tú, tacere sí uis, uera dícito.

TH. Samiá mihi mater fúit: ea habitabát Rhodi.

PA. Potést taceri hoc. TH. Íbi tum matri páruolam
Puéllam dono quídám mercatór dedit

17 ^f G (cum A) res erat D 18 ^{re} p amo G, corr. G² EXCLUSIT A
cum rell. hunc exclusit DG 19 Siccine P 20 arcessi DG auc-
xulta E 21 primū hoc G potinest D, corr. D² potin G, corr. G²
22 Vbi, V in ras., C astringo E a||stringo D abstringo G affringo B
23 uera ex uere G 24 fictum BCDEGP 25 ^f pluo G 26 TACERE
A G taceri (B?) CDEP 27 samnia E 28 IBITUMATRI A, corr. ant.
tum ibi BCDEGP matri||G PARUOLAM A paruolam D, corr. D²

Phaedria]... sic dicit „ne crucia te,“ in eo gestu, quasi in eo etiam ipsa cruciaretur. nam ideo subiecit „anime“ (mi, hoc est animus meus. *Legitne a ni me?*) 15—17. Io. Sarisb. VIII 3 „Ne—fuit“ (15 anime mi Phaedria. 17 res est) — Incert. de nom. p. 140 Endl. „mi fedria.“ 18 exclusi et exclusisti: Donat. in lemm. — Id. in Andr. V 2, 12 „Credo ut fit m. p. h. e. h. f.“ (*sic Par.*). — Prisc. II p. 50 „ut fit misera prae amore hunc exclusit foras.“ 22. Arusian. p. 216 „tibi—fidem.“ 23—25. Prisc. II p. 244 „Quae—perfluo“ (24. fictum). 23. Prisc. II p. 191 et 335 „Quae—optime.“ 24. finctum: Schol. Bembin. ant. — Si et fictum: Donatus. — Id. in u. 120 „Si uanum aut falsum aut fictum est.“ — Prisc. II p. 52 „Si falsum aut fictum continuo palam est.“ 25. Diomed. p. 312. Arusian. p. 251. Seru. in Aen. I 215 et 460 „Plenus rimarum sum.“ — (Serg.) in Donat. p. 553. Porphy. in Horat. Serm. II 6, 46. Donat. in Adelph. II 4, 19 „Plenus—perfluo.“ — Schol. Pers. 3, 20 „Plenus—effluo.“ — Cf. Io. Sarisb. Policr. VIII 3 „Plenus rimarum est, hac atque illac effluit.“ 26. Donatus: Utrum te taceri aut tuum dictum? an impersonaliter [aut infinito modo]? 27. 28. Donat. in Andr. III 1, 11 „Samia mihi m. f. e. a. h. r.“ (*sic Par.*) et seruus „Potest taceri hoc.“ — Id. in Phorm. II 3, 68 „Samia—Rhodi“ et Parmeno comprobans respondet „Potest taceri hoc.“ 29. 1. Puellam quidam quidam. 2. Puellam quidam mercator dono dedit: Donat. in lemm.

- 30 Ex Áttica hinc abréptam. PA. Ciuemne? TH. Árbitor: 110
 Certúm non scimus: mátris nomen ét patris
 Dicébat ipsa: pátriam et signa cétera
 Neque scibat neque per aétatem etiam pótis erat.
 Mercátor hoc addébat: e praedónibus,
 35 Vnde émerat, se audísse abreptam e Súnio. 115
 Matér ubi accepit, coépít studiose ómnia
 Docére, educere, íta uti si esset filia.
 Sorórem plerique ésse credebánt meam.
 Ego cum illo, quocum tum úno rem habebam hóspite,
 40 Abii húc, qui mihi relíquit haec quae habeo ómnia. 120
 PA. Vtrúmque hoc falsumst: éffluet. TH. Qui istúc? PA. Quia
 Neque tu úno eras conténta neque solús dedit:
 Nam hic quóque bonam magnámque partem at te áttulit.
 TH. Itást; set sine me péruenire quó uolo.
 45 Intérea miles, quí me amare occéperat, 125
 In Cáriam est proféctus: te interea loci

30 atica ^tC, corr. C² hic ex hinc G arreptam BCP PHA. ciuemne
 BCGP 31 ⁿnoscimus C 33 SCIEBAT A cum rell. etiam: D, corr. D²
 &iam: ^{tū}E potis erat Bentleius POTUERAT A cum rell. 35 se || || C
 audiuisse BCDEGP 36 UBIITAACCEPIT A, ITA induxit corr. rec.
 coepit om. E 37 educere ita uti Riuus EDUCAREITAUT A cum rell.
 39 quocum ^{tum}uno P, corr. P² 40 abii ex habii C reliquid G 41
 QUIŃISTUC A, N deleuit corr. rec. PAR. ^{rogas}quia C rogaf? BE rogaf?
 qui G 43 bonā om. C¹, add. C² a^atte G ádtulit ad te C attulit D¹,
 at abstulit schol. 44 Γ G (cum A) 46 careā C, corr. C² Loci A,
 ci add. scholiasta

30. Donatus: Bene „arbitror“ et nihil certi. quando enim ausurus esset ‚Parmeno‘ adornare Chaeream ad utiandam hanc uirginem, si praescisset ciuem esse. 33. potuerat: Donat. in lemm. (poterat Ed. pr.) 34. 35. Cic. ad Att. VII 3, 10 „Mercator hoc addebat captam e Sunio.“ — Porphy. in Hor. C. II 12, 7. Serm. I 6, 12 „e praedonibus—audisse.“ — Donat. in Adelph. I 1, 22 „e praedonibus—e Sunio.“ 37. ut: Donat. in lemm. 39. quocum uno tunc rem habebam: Donat. in lemm. — Idem: Bene „tunc,“ non ‚nunc.‘ — Id. in Hec. IV 4, 96 „quocum tum uno rem habebam hospite.“ 41. Prisc. II p. 137 „qui istuc.“ — 41. 42. Non. p. 264 „Quia—dedit.“ — 42. contenta eras: Donat. in lemm. 44. Prob. Instit. p. 149 „sine—uolo.“ 46. Charis. p. 201 T. in E. „interea loci,“ ubi ACRON ‚quaeritur‘ inquit,

Cognóui. tute scís postilla quam íntumum
Habeám te et mea consilia ut tibi credam ómnia.

PH. Ne hoc quídem tacebit Pármeno. PA. O dubiúmne id est?

TH. Hoc ágite, amabo. máter mea illic mórtuast 130 50

Nupér: eius frater áliquantum ad rem est áuidior.

Is ubi ésse hanc forma uidet honesta uirginem

Et fidibus scire, prétium sperans ílico

Prodúcit, uendit. fórte fortuna ádfuit

Hic méus amicus: émit eam donó mihi, 135 55

Inprúdens harum rerum ignarusque ómnium.

Is uénit: postquam sénsit me tecúm quoque

Rem habére, fingit cáusas ne det sédulo:

Ait, sí fidem habeat se íri praepositúm tibi

Apút me, ac non id métuat, ne, ubi accéperim, 140 60

Sesé relinquam, uélle se illam mihi dare:

Verum íd uereri. sét ego quantum súspicor,

Ad uirginem animum adiécit. PH. Etiamne ámplius?

TH. Nihil: nám quaesiui. núnc ego eam, mi Phaédria,

Multaé sunt causae quam óbrem cupiam abducere: 145 65

Primúm quod soror est dícta, praeterea út suis

Restítuam ac reddam. sóla sum: habeo hic néminem

Neque amícum neque cognátum. quam obrem, Phaédria,

49 o^h D oh B C E G P 51 audior, prior i in ras. a corr. rec., C
52 esse add. Bentleius, om. A cum rel. FORMAM A honestam D 53
PRAETIUM AP 54 UENDIT A, DI^{D1} add. corr. ant. affuit BG 57 Is
fuit E 58 fingit ex fugit E 59 SEEIREI A, se iri effecit corr. rec.
62 f G (cum A) 64 eam ego DG phoedria B 65 CUPIAM^O A corr.
ant. cupio BE 67 Restuam C, corr. C²

quo accentu dici debeat „interea loci.“ — Donat. in Andr. I 1, 28 „interea loci.“ 48. tibi ut: Donat. in lemm. 49. Donatus: dubiumne id est) me taciturnum scilicet. 50. Donat. in II 3, 57 „agite amabo.“ — Id. in Andr. I 2, 15 alibi „hoc ‘age’ amabo.“ 51. aliquantulum: Donat. in lemm. — Arusian. p. 210 „aliquantum—audior.“ 52. esse om. Donat. in lemm. 52. 53. Arusian. p. 262 „uidit honestam’ uirginem Et fidibus scire.“ — 53. Donat. in IV 1, 11 „et fidibus scire.“ — Prisc. II p. 331 „fidibus scire.“ — 53. 54. Non. p. 365 „pretium—uendit.“ 56. Donat. in prol. 27 „imprudens harum rerum.“ 62. quantum intelligo: Eugraph. in lemm. 64. 65. Prisc. II p. 338 „nunc—abducere“ (cupiam). — cupio: Donatus.

- Cupio áliquos parere amicos benefició meo.
 70 Id amábo adiuta mé, quo id fiat fácilius. 150
 Sine illúm priores pártes hosce aliquód dies
 Apút me habere. níhil respondes? PH. Péssuma,
 Egon quícquam cum istis fáctis tibi respóndeam?
 PA. Eu, nóster, laudo: tándem perdoluit: uir es.
 75 PH. Aut égo nescibam, quórsum tu ires? 'páruola 155
 Hinc ést abrepta: edúxit mater pró sua:
 Soror dictast: cupio abdúcere, ut reddám suis: '
 Nempe ómnia haec nunc uérba huc redeunt dénique:
 Ego exclúdor, ille récipitur. qua grátia?
 80 Nisi si illum plus amás quam me et istam núnc times, 160
 Quae aduéctast, ne illum tálem praeripiát tibi.
 TH. Ego id tímeo? PH. Quid te ergo áliut sollicitát? cedo.
 Num sólus ille dóna dat? numcúbi meam

69 parare ^PBCDEP parare G 70 QUOFIAT A ID ^{ID}add. corr. ant.
 quo id fiat ^{rell.} FACFACILIUS A 71 illum ^{ex}ullum C prioris partis
 BCP prioris partis D priores partis EG hosce ^{inter}lineas B hosce
 p aliquot E 72 nichil michi respondes E PESSUMA A 73 tibi om.
 A', add. corr. rec. respondeam, am in ras., D 74 E|| noster D
 Heu, H a corr., C ||^heu E, corr. rec. heu B pēdoluit C 75 A||t G
 At Edd. ant. Haut ego ^{codd.}apud Rivium NESCIEBAM A cum ^{rell.} PAR-
 UULA A paruola om. D', add. D² in marg. 76 arrepta BG p filia G
 77 est dicta BCDEGP abducere G, corr. G² 78 || nempe C 79
 RECIPITER A, corr. rec. 80 NISILLUM ADEG Nisi si illum BCP
 NUN A plus quam me amas ^{Bentleius} 81 ABDUCTAST A, aduectast
^{PRAE}effecit corr. rec. ERIPIAT A, corr. ant. eripiat, e a corr. in ras., G
 82 Ego. G EGON A Egone BCDEP 83 NONSOLUS A, corr. rec.
 NUMUBI A nū ubi G nuncubi, ne in ras., D nuncubi BCP

69. parare: Donat. bis in lemm. 70. Donatus in III 1, 3. „Id—me“
 (adiuua Ed. pr.). — Idem ad h. l.: quo id fiat facilis) παρῆλκον. bis „id“
 posuit. 71. 72. Donat. in I 2, 102 „Sine—dies.“ 72. Donatus: Satis
 blande „nihil mihi“ dixit, tamquam cui debeas amoris uicem. 74. Agroet.
 p. 2272 „eu noster laudo.“ — 76. arrepta: Donati Ed. pr. in lemm. 75
 —77. Quintil. IX 2. 58 „At (aut boni codd.) — suis.“ 77. est dicta:
 Donat. in lemm. 80. Nisi illum: Donat. in lemm. 80. 81. Schol. Bemb.
 in II 1, 25 „et [is]tam. times quae [ab]ducta est n. i.“ — aduecta est:
 Donat. in lemm. 82. Lex. Maii p. 180 „quid—cedo.“ 83. Num solus:
 Donat. bis in lemm. — Idem: num ubi) numquid alicubi? aut si „nunc

Benígnitatem sénsisti in te cláudier?

Nonne úbi mihi dixti cúpere te ex Aethíopia 165 85

Ancillulam, relictis rebus ómnibus

Quaesíui? porro eunúchum dixti uélle te,

Quia sólae utuntur hís reginae: répperi,

Heri minas uiginti pro ambobús dedi.

Tamén contemptus ábs te haec habui in mémoria: 170 90

Ob haéc facta abs te spérnor. TH. Quid ístic, Phaédria?

Quamquam illam cupio abdúcere atque hac re árbitor

Id fieri posse máxume: uerúm tamen

Potiús quam te inimicum hábeam, faciam ut iússeris.

PH. Utinam ístuc uerbum ex ánimo ac uere díceres 175 95

‘Potiús quam te inimicum hábeam’: si istuc créderem

Sincére dici, quíduis possem pérpeti.

PA. Labáscit uictus úno uerbo, quám cito!

TH. Ego nón ex ánimo mísera díco? quám ioco

Rem uóluiſti a me tándem, quin perféceris? 180 100

Ego ímpetrare néqueo hoc abs te, bíduom

Saltem út concedas sólum. PH. Siquidem bíduom:

84 interclaudier **BCEP** intercludier **D** :inter cōcludier **G**, co a corr. in
ras.: idemque in marg. repetiuit cōcludier 85 dixisti **G** 86 Ancillam **E**
 87 dixisti **G** 88 sole utuntur, e utun a corr. in *ras.*, **G** ^I **IS** **A** regine
 hif **E** reperi **D** 90 Tandem **E** 91 istuc **G** 93 MAXUME **A** 94
 abea **G** IUSSERES **A** faciam ut iusseris **G**² inter lineas 95 Thā. (sic)
 Utinam — 96 habeam **G**² in marg. 98 Labascit ex Labascit **G** ui-
 ctust *Bentleius* 99 Ego n̄ ex animo mísera díco quā ioco? Rē **G**
 ([di]co in *ras.*) 101 abſte hoc **E** BIDUUM **A** biduo **G** 102 Saltim **G**
 BIDUUM **A**

ubi“ legimus, erit aduerbium temporis, ut sit „ubi“ ‚quo in loco‘ ‚qua in re.‘
 84. Donatus: claudier) claudi aut claudicare. 85—87. Donat. in I 2, 100
 „Nonne—quaesui.“ — 85. 86. Donat. in III 2, 18 „cupere ex Ethiopia“
 (sic Ed. pr.). — 87. 88. Donat. in III 2, 19 „eunuchum—repperi.“ 88.
 his: Donatus. 91. Donatus: Ob haec facta abs te spernor] 1, Cum inter-
 rogatione aut cum increpatione proferri potest. 2, Hic duplex est pronun-
 tiatio, uel per inuidiosam exprobrationem uel per interrogationem. 96. 97.
 Charis. p. 81 .. neutraliter ‚hoc sincere‘ dicitur: ut T. „si istud—crederem
 Sincere.“ — Id. p. 218 (inter aduerbia): sincere T. in E. „si istud—perpeti.“
 98. Diomed. p. 343. Lex. Maii p. 300 „Labascit—uerbo.“ — Prisc. I p. 428
 „Labascit uictus uno uerbo uictus.“ — Incert. de uerbo p. 171 Vindob.
 „Labascit—cito.“ 99. Schol. Bembin.: deest ‚magis‘ (ut distinxerit
 ‚misera dico, quam ioco‘).

Verum ne fiant isti uiginti dies.

TH. Profecto non plus bíduom aut . . PH. Aut? nihil moror.

105 TH. Non fiet: hoc modo sine te exorem. PH. Scilicet 185
Faciundumst quod uis. TH. Mérito te amo, bene facis.

PH. Rus ibo: ibi hoc me mácerabo bíduom:

Ita fácere certumst: mós gerundust Tháidi.

Tu, Pármeno, huc fac illi ádducantur. PA. Máxume.

110 PH. In hoc bíduom Thais uale. TH. Mi Phaédria, 190
Et tú: numquid uis áliut? PH. Egone quíd uelim?
Cum milite isto praésens absens út sies:

Diés noctesque mé ames, me desíderes,

Me sómnies, me expéctes, de me cógites,

115 Me spéres, me te oblécetes, mecum tóta sis: 195
Meus fác sis postremo ánimus, quando ego súm tuos.

TH. Me míseram, forsan híc mihi paruam habeát fidem

Atque éx aliarum ingéniis nunc me iúdicet.

Ego póI, quae mihi sum cónscia, hoc certó scio,

120 Neque mé finxisse fálsi quicquam néque meo 200
Cordi ésse quemquam cáriorem hoc Phaédria:
Et quídquid huius féci, causa uíriginis

104 BIDUUM A aut nihil, aut a corr. in ras., C 105 exoro G

106 FACIUNDUMSTIQUOD A Uerba bene facis Phaediae dant B¹C²DE.
In G praefixum est PAM. mer(ito te amo in ras. a corr. rec., tum nota
erata in B

107 PH. deleuit C², om. BDE IBIMEMACERABOKOCBI-
DUUM A¹, sed corr. rec. ordinem restituit qui est in BCDEGP: ibi hoc
me macerabo 108 omissus est in A, sed a corr. rec. in marg. additus
est thaidi, prior t in ras., altera add. a corr., C gerundus ex gerundū

G thaidif G 110 In hoc ||| biū thaidif G BIDUUM A 112 iste G

apfenf E 113 amef me E 116 FAXIS A ego schol. G inter lineas

TUUS A 117 forsan Donatus et Bentleyus FORSITAN A cum rell.

parum BCD¹G (paruam D² cum AEP) hab& G 121 te hoc E

PKAEDRIAE A 122 quicquid BCDEG

104. Prisc. II p. 348 „non plus triduum.“ 106. Prisc. II p. 69 T. „in Phormione“ „merito te amo.“ — Donatus: in consuetudinem uenit „bene facis“ et „bene fecisti“: non iudicantis est sed gratias agentis. 107. ibi me macerabo, tum hoc biduum: Donat. in lemm. 108. enarratur a Donato. — Cf. Io. Sarisber. Policr. VIII 3 mos est enim gerendus Thaidi. 110. Arusian. p. 238 „In hoc—uale.“ 116. Seru. in Bucol. 10. 45 „ut meus fac sis postremus animus.“ 117. forsan et paruam: Donat. in lemm. 120. nec me finxisse quicquam falsi: Donat. in lemm. 122. 123. Donat. in V 5, 10 „Et—uirginis Feci.“

Fecí: nam me eius spéro fratrem própemodum
 Iam répperisse, aduléscentem adeo nóbilem:
 Et is hódie uenturum ád me constituít domum.
 Concédam hinc intro atque éxpectabo, dúm uenit.

205 125

123 fratrem spero **BCEP** 125 KIS A hif **G** 126 uenerit **G**
Post uenit E habet: F. I. A.

123. Donat. in u. 115 „nam eius fratrem spero iam propemodum reperisse.“ — spero propemodum: Donat. in lemm. — 124. Seru. in Georg. I 287. in Aen. I 567. IV 96. VII 427. 629. Donat. in Adelph. I 1, 15 „adolescentem adeo nobilem.“ 126. ueniat: Donat. in lemm.

II 1

A PHAEDRIA. B PARMENO.
ADULESCENS SERVVS

PH. Fac, ita ut iussi, deducantur isti. PA. Faciam. PH. Ad diligenter.

PA. Fiet. PH. At matüre. PA. Fiet. PH. Sätine hoc mandatumst tibi? PA. Ah

Rogitäre, quasi difficile sit.

5 Utinam tam aliquid inuenire facile possis, Phaédria, 210
Quam hóc peribit. PH. Égo quoque una péreo, quod mihi
est cárius:

Ne istúc tam iniquo pátiare animo. PA. Mínime: qui effectúm dabo.

Sed núnquid aliud ímperas?

II 1	A PHAEDRIA	B PARMENO	D	PHAEDRIA	PARMENO	PC
	ADULESC	SERVVS		ADULESCENS	SERVVS	

PHEDRIA adolescens PARMENO seruus E PHEDRIA PARMENO | ADULESCENS

SERVVS G 1 Rf̃ (sic) Fac || ut G ut diligenter G 2 ha DG In P
u. 2. et 3. unum faciunt 3 DIFFICILISIT A 4 tam om. A, add. corr.
rec. 5 pergo E', τ pereó corr. rec. 6 paciari^e G, corr. G² MINIME
||||| QUI ||||| TUM A, ut spatium inter QUI et TUM quinque (non sex)
litteris sufficiat quin effectum BCDEGP In A u. 6. exit in (EFFEC)TUM,
u. 7. in IMPERAS, u. 8. in ISTUM, u. 9. in PELLITO: in P u. 6. in mi-
nime, u. 7. in imperas, u. 8. in poteris, u. 9. in pellito 7 nūqⁱd aliud
G, corr. schol.

1. Diomed. p. 389 „Fac—isti.“ 3. 4. Donatus: Rogitare quasi difficile sit) . . distinctione interposita inferendum uultuose „quasi difficile sit“. 4. posses: Donat. in lemm. 6. Donatus: quin effectum dabo) „quin“ pro „immo“. (q pnomē ut in heauton „q nolo mentiare“ Ed. pr.)

PH. Múnus nostrum ornáto uerbis, quód poteris: et istum aémulum,
Quod póteris, ab ea péllito. 215

PA. Mémini, tam etsi núllus moneas. PH. Égo rus ibo atque 10
íbi manebo.

PA. Cénseo. PH. Set heús tu. PA. Quid uis? PH. Cénsen
posse me óffirmare et

Pérpeti, ne rédeam interea? PA. Téne? non hercle árbitror:
Nam aut iám reuertere, aut mox noctu te ádigent horsum
insómnia.

PH. Cpus fáciam, ut defetiger usque, ingrátis ut dórmiam. 220

PA. Vigilábis lassus: hóc plus facies. PH. Ábi, nihil dicis, Pár-15
meno.

Eíciunda hercle haec ést mollities ánimi: nimis mihi indúlgeo.
Tandém non ego illam cáream, si sit ópus, uel totum trí-
duom? PA. Hui,

Vniorsum tríduom? uide quíd agas. PH. Stat senténtia.

8. quód ^aD quód ^aE, corr. E² quot B 9 Quot B 10 PA. Au me-
mini BEP PAR. aut ^{me}mini C, corr. C² 11 Censio ^eC, corr. C² f' G
(cum A) censin ^eC, corr. rec. cenfesi (sic) ex cenferi G (an reris schol.)
me posse C obfirmare BCD²EG obseruare D¹ 13 iam add. P² re-
uerte ^{re}C ^CNONTUA, corr. A¹ adiget Bentleius ex Donato abigent orsum
E in somnia D² inter lineas idemque corr. rec. super uocem erasam
scripsit 14 defatiger EP INGRATIS A ingratus CDP (t in ras. D²,
at ingratiss schol.) 15 ABIŠŠNIKIL A ah nihil BCDP (ex hah C) ah
nichil E ha nihil G 16 EICIUNDA ^EA Fáciunda haec est hercle D
me indulgeo BDE 17 Tamen, men in ras., G illa ex illā G illa CDEP
(et B, ut uidetur: huius enim codicis folia 30 et 31. (II 1, 13 insomnia—
II 3, 30 unde est) ualde inquinata sunt) TRIDUUM (= 18) A 18 tridjū ^uC

8. Charis. p. 216. „Quod poteris’ T. in E. „Munus—poteris“: ubi HE-
LENIUS ACRON pro „in quantum poteris.“ — Donat. in III 2, 18 „Munus
—poteris.“ — 8. 9. Prisc. II p. 336 „Munus—pellito.“ — Donat. in III 2, 43
„et istum—pellito (quoad).“ — Id. ib. 23 „istum aemulum quoad potes ab ipsa
pellito.“ 11. censen me posse obfirmare et perpeti: Donat. in lemm. 13.
Charis. p. 205 Mox... alii „paulo post,” ut T. „nam aut mox reuertere.“ —
Donatus: insomnia) uigiliae. legitur et „adiget,” ut sit „insomnia” numeri
singularis. 14. defatiger... ingratus et ingratiss: Donati Ed. pr. in lemm.
16. Donatus: nimis me indulgeo) „Indulgeo me“: sic ueteres, quod nos
„mihi” dicimus. 17. illa caream: Donat in lemm.

- PA. Dī boni, quid hoc mórbi est? adeon hómines inmutárier 225
 20 Éx amore, ut nón cognoscas eúndem esse! hoc nemó fuit
 Minus ineptus, mágis seuerus quisquam nec magis cóntinens.
 Sét quis hic est, qui huc pérgit? attat, híc quidem est para-
 sitús Gnatho
 Militis: ducit secum una uírginem dono huíc: papae,
 Fácie honesta. mírum nī egomet túrpiter hodie híc dabo 230
 25 Cúm meo decrepito hóc eunucho. haec súperat ipsam Tháidem.

A GNATHO B PARMENO.
 PARASITUS SERUOS

- II 2 GN. Dī inmortales, hómini homo quid praéstat? stulto intéllegens
 Quid inter est? hoc ádeo ex hac re uénit in mentém mihi:
 Cónueni hodie aduéniens quendam meí loci hinc atque ór-
 dinis
 Hóminem haud inpurum, ítidem patria qui ábligurrierát
 bona: 235

20 cognoscat^f G 22 quis^{hic} est^A B hic quis est E atat E gnato BE
 23 unā ex una G² KŪICDONO A 24 nī ex ne CG ego me turpiter BCDEGP
 II 2 || PARASITVS || SERVVS D GNATHO PARMENO. PC, in
 GNATHO PARMENO
 quibus puella quoque picta est, cuius nomen add. C² (PVELLA). GNATHO
 PARMENO E PARASITVS SERVVS GNATO PARMENO G 1 homi.^{nī} G, corr. G²
 intelligens B 2 ac^h C 3 ēu||nī G m||i G 4 hāt^d C, corr. C²
 A

20. 21. Prisc. I p. 94. II p. 339 „hoc—ineptus.“ — Donat. in V 4, 13 „hoc—seuerus.“ 23. 25. Prisc. II p. 91. „papae. haec superat ipsam Thaidem.“ — Alcuin. p. 2142 „papae. haec ‚super‘ ipsam Thaidem.“ 24. nī ego hodie me turpiter: Donat. in lemm. — Id. in Phorm. prol. 24 „mirum —dabo.“ 25. hoc: om. Donati Ed. pr. in lemm. — Donat. in II 3, 57 „haec—Thaidem.“ — Non. p. 388 „superat ipsam Thaidem.“

II 2 1. 2. Prisc. II p. 352 „Dii immortales—Quid (om. plerique) interest.“ — Donatus: Alii distinguunt „Quid praestat stulto intelligens“: alii „stulto intelligens quid interest“: quia sic ueteres loquebantur. — Eugraphius: Sensus est: homini stulto homo [non] intelligens quid praestat.“ — Schot. Bembin. ant.: Dicit ‚quid interest inter hominem et hominem.‘ — Arusian. p. 252 „homo—intelligens.“ 3. Non. p. 270 Conuenire significat obuuium fieri. T. in E. „Conueni hodie adueniens mei loci quendam a. o. Hominem.“ — Idem p. 359 Offendere inuenire... T. in E. „Offendi adueniens quendam mei loci a. o. Hominem.“ — 3. 4. Idem p. 324 „mei—impurum“ (hinc om.). 4. Donatus: obligurierat (sic bis): ἀπὸ τοῦ λυγροῦ est ligurare. — Lex. Maii p. 54 „qui abligurierat patria bona pene.“ — Idem p. 319 „patria qui abligurriat bona.“

Vídeo sentum squálidum aegrum, pánnis annisque óbsitum. 5
 ‘Quíd istuc’ inquam ‘ornátist?’ “quoniam míser quod habui
 pérddi, em

Quó redactus sum. ómnes noti me átque amici désérunt.”
 Híc ego illum contémpsi prae me; ‘quíd homo’ inquam
 ‘ignauíssime?

Ítan parasti te, út spes nulla rélicua in te sít tibi? 240
 Símul consilium cúm re amisti? uíden me ex eodem ortúm 10
 loco?

Quí color, nitór, uestitus, quae habitudo est córporis!
 Ómnia habeo, néque quicquam habeo: níhil cum est, níhil
 defít tamen.’

“Át ego infelix néque ridiculus ésse neque plagás pati
 Póssum.” ‘quid? tu his rébus credis fieri? tota errás uia. 245
 Ólim isti fuit géneri quondam quaéstus aput saeclúm prius: 15
 Hóc nouom est aucúpium: ego adeo hanc prímus inuení uiam.

5 OBSITUMQ^{OK} A, OK *induxit corr. rec.* 6 ORNATIST^{IN}QUAM A quo^d
 C, *corr. rec.* em C^P KEM ABC²DEG Em *ab initio sequentis uersus*
habet P 7 me noti atq; D mei noti atq; G ⁱⁿⁱamici C ^{ais}inimici B
^{am}inimici E, *corr.* E² 8 ergo G p me contempsí DG QUID KOMO A
 ais *add. corr. rec.* quid agis homo DG quid ego homo E ignauiss^uime D
 ignauiffime *ex* ignaufume G 9 RELIQUA A *cum rell.* INTEESSET A
 in te siet BCDEGP tibi G 10 amisti, isti *a corr. in ras.*, D AMISISTI
 ABG (*inter lineas* G) 11 *Versus in A exit in* OMNIA nitor uestitus
inixit Guyetus 13 Et ego G 14 tu tū D FIERIERI A, ERI in-
 duxit A¹ 15 seclum D¹, seculum D²E 16 NOUMESTAUSCUPUUM A
 Et ego G prius^m E^A

5. Seru. in Aen. III 594 (consertum tegmen spinis) illigatum spinis. hinc est in T. „Videó quendam sertum [squalidum pannis annisque obsitum“]. — Idem in Aen. VIII 307 „pannis annisque obsitus.“ 6. Eugraph. in IV 4, 6 „quid istuc ornati est.“ — hem: Donat. in lemm. 7. Acron in Hor. C. I 35, 26 „omnes me noti a. a. deserunt.“ — noti me: Donat. in lemm. 8. Prisc. II p. 49 Donat. in Adelph. II 3, 9 „Hic—me.“ — Alcuin. p. 2140. Beda p. 2342 „contépsi illum hic prae me.“ 9. in te siet tibi: Donat. in lemm. — Idem in Hec. I 1, 11 „an parasti te ut spes n. r. t. s. t.“ 10. Simul cum re consilium amisisti: Donat. in lemm. — Arusian. p. 251 „uiden —loco.“ 11. Donat. in II 3, 24 „quae—corporis.“ 12. Prisc. I p. 401 „nihil inest nihil defít.“ — Porphy. in Hor. Ep. I 17, 11 diuites modo pro gratiosis posuit, ut T. „omnia h. nec q. habeo.“ nihil enim mihi uidetur deesse praeter amicos. 13. 14. Donat. in Adelph. V 3, 66 „At—Possum.“ 15. Cledon. p. 1933 „apud seclum prius.“

- Est genus hominum, qui esse primos se ómnium rerum
uolunt,
Nec sunt: hos conséctor: hisce ego nón paro me ut rideant,
Sét eis ultro adrideo et eorum ingenia admirór simul: 250
20 Quidquid dicunt, laúdo: id rursum sí negant, laudo id quo-
que:
Negat quis: nego; aít: áio; postremo imperaui egomét mihi
Ómnia adsentári. is quaestus núnc est multo ubérrimus.
PA. Scitum hercle hominem: hic hómines prorsum ex stúltis in-
sanós facit.
GN. Dum haec lóquimur, intereá loci ad macéllum ubi aduen-
támus, 255
25 Concúrrunt laeti mihi óbuiam cuppédinarií ómnes:
Cetárii, lanii, coqui, fartóres, piscatóres,

17⁷ PRIMOSEOMNIUM (sic) A primus G 18 hisce — 20. quicquid
omissa in G suppleta sunt in superiore margine nōparo C 19 SETIS
A Sed his BCDEGP arrideo BEG admiror C ammiror B 20
Quicquid BDEP ruffū G 22 assentari BE his quaestus DE¹ G nē
ēē G huberrimus E 23 prorsus E EXTULTIS A fecit D 24 GA.
|| Dū G macellum conuenim⁹ E || duenimus C aduenimus BDGP 25
CVPP. concurrunt D mihobuiam G CUPPEDENARI A cuppedinarií
C²D¹G¹P cupedinarií B cuppedenarií D² cupidinarií C¹ cupedenarií E
cupidinarií G² omnes om. A¹E, add. schol. ant. in A, in quo us. ex-
tenditur usque ad LANI 26 CETARILANI A coci, ci a corr. in ras.,
D piscatores aucupes BCDEGP

17. qui se primos omnium: Eugraph. in lemm. 17—22. Io. Sarisber. Polier. VIII 3 „Est genus—uberrimus“ (19. his.) 18. Prisc. II p. 322. 355 „hisce—arrideo“ (19. Sed his). — 19. Sed his: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 351 „Sed his u. arrideo.“ — Donat. in III 2, 45 „eorum—simul.“ 20. Donat. in IV 7, 4 „Quicquid dicunt laudo.“ — Ib. 20 „id—quoque.“ 21. 22. Cic. Lael. 25, 93. Io. Sarisber. Polier. III 4 „Negat—adsentari.“ — 21. Donat. in III 2, 34 „ait aio.“ 22. Diomed. p. 455 „is questus est multo uberrimus.“ 25. Lex. Maii p. 108 „Concurrunt mihi obuam laeti cupedinarií Cetarií.“ — Id. p. 312 „Concurrunt laeti obuam mihi cupedinarií Cetarií lanii.“ — Id. p. 129 Cupedinarius: denariorum cupidus T. in E. „Concurrunt laeti obuam mihi cupedinarií“ (= p. 166.). — 25. cuppedenar(i): Schol. Bembin. ant. — cupidinari: Schol. Bemb. — cupedenarií: Donatus. — cupedinarií: Eugraphius. 26. Cic. de off. I 42, 150 Minimeque artes eae probandae quae ministrae sunt uoluptatum „Cetarií lanii coqui fartores piscatores,“ ut ait Terentius. adde huc si placet unguentarios saltatores totumque ludum talarium. — Charis. p. 75 T. „lani coci.“ — Eutyech. p. 156. „lanius“ quod T. in E. pluraliter per apocopam posuit: „coci et lani fartores.“ — Prob. Instit. p. 126. Quaeritur qua de causa

Quibus ét re salua et pérđita profúeram et prosum saépe:
Salútant, ad cenám uocant, aduéntum gratulántur.

Ille úbi miser famélicus uidet mihi ésse tantum honórem et 260

Tam fáçile nictum quaérere: [ibi] homo coépit me obsecráre, 30

Vt síbi liceret díscere id de mé: sectari iússi,

Si pótis est, tanquam filósophorum habent dísciplinae ex ípsis

Vocábula, parasíti ita ut Gnathónici uocéntur.

PA. Viden ótium et cibus quíd facit aliénus? GN. Set ego céssó 265

Ad Tháídem hanc dedúcere et rogáre ad cenam ut uéniat? 35

Set Pármenonem ante óstium †Thaidis tristem uideo,

Riuális seruom: sálua res est. ní mirum homines frígent.

Nebulónem hunc certumst lúdere. PA. Hisce hoc múnere

arbitrántur

27 PRORSUM ^{me}A p || ⁱⁿfū G 28 caenā DG 29 II^le G fami-
licus^e G MI^{me}KIESSETANTUMKONOREM A, corr. rec. me esse tanto honore
BCDEGP ET ab initio sequentis us. habet A 31 in A exit in SI
POTISEST SPECTARI A, P induxit corr. rec. 32 tamquam BCDEP
DISCIPLINAM A In folio X^r Bembini quod u. 33—58 continet multa
ab initio potissimum uersum euanida sunt: quae uncis includemus
33 (VOCABULAP)ARASITI itidem ut BCDEGP (ut ||| C) gnathoniai G
gnatonici E ghnatonici D 34 (B. UIDE)^{no}N FACIAT A 35 (ADTKAID)EM
ad caenā | RIVAL Ut ueniat D 36 parmenē^{no} G hostium BEG^{no}P Thaidis
libri meretricis Muretus opperiri Bentleius Thaidii Bothius tristē | NEBUL
Video D 37 SERUUM A NIMIRUM KOMINES A, ea forma aspiratae,
ut HIS non sit a pr. m. fringent B 38 ludere C eludere BDEGP
hi||ce ex hisce^uCP hisce^hD, corr. D^h hifceoc G, corr. G^e munire C, corr.
C² ARBITRENTUR A, corr. A^{n v} arbitrat^h E

„coqus’ per Q et non per C litteram scribatur... cum dicat T. in E. „co-
qui fartores’ et cetera, utique iam „coqum’ per Q, non per C litteram scribi
demonstrat. Cf. p. 182. — piscatores aucupes: Euphrasius in lemm. — Prob.
Cathol. p. 26 Praeterea nominatio plurali T. „aucupes” dixit „piscatores
aucupes,” unde docuit nominatio singulari „aucupes” debere dici, non
„auceps.” 28. Philargyr. in Verg. Ecl. 5. 74 „ad—gratulantur.” 29.
uidet me et in tanto honore: Donat. in lemm. 31. Arusian. p. 225 „Ut
—de me.” 33. item ut: Donat. in lemm. (sed deest hoc scholion in Ed.
pr. et Ven.) 34. Donatus: quid faciat) Legitur et „quid facit,” ut sit figura
per modos pro „quid faciat.” — Gratian. Decret. XIII q. 1 § his ita respon-
detur „Vide quid faciat otium et cibus alienus.” 36 Donatus: †Thaidis)
Et „Thais” legitur. 37. Seru. in Georg. IV 104. in Aen. I 436 „nimirum
hic homines frigent.” 38. Donatus: „hisce” pro „hi” (his Ed. pr.) ueluste. —

- Suam Tháidem esse. GN. Plúrima salúte Parmenónem 270
 40 Summúm suom inperít Gnatho. quid ágitur? PA. Statur.
 GN. Vídeo.
 Numquíd nam hic quod nolis uides? PA. Te. GN. Crédo:
 at numquid áliut?
 PA. Qui dúm? GN. Quia tristis es. PA. Nihil quidem. GN. Ne
 síis: set quid uidétur
 Hoc tibi mancipium? PA. Nón malum herele. GN. Vro
 hóminem. PA. Vt falsus ánimist.
 GN. Quam hoc múnus gratum Tháidi arbitráre esse? PA. Hoc
 nunc dícis, 275
 45 Eiectos hinc nos: ómnium rerum, heús, uicissitúdost.
 GN. Sex égo te totos, Pármeno, hos menses quietum réddam,
 Ne súrsum deorsum cúrsites neue úsque ad lucem uígiles:
 Ecquíd beo te? PA. Mén? papae. GN. Sic sóleo amicos.
 PA. Laúdo.
 GN. Detíneo te: fortásse tu proféctus alio fúeras. 280

40 (SUMMUMSU)UM gnato **BDEG** 41 (NUMQUI)DNAM QUODNOLLIS
 (uix NOLLES) A, hic *add. corr. rec.* NUNCQUID A 42 (B. QUIDU)M
 EQUIDEM A f' qd in ras. G 43 mancipium D, *corr.* D² animo est
 D, *corr.* D² animo est **BCGP** animo ef || E In A non fuisse uidetur
 hoc animi est: nam FALSUS quod uix conspicitur spatium usque ad
 marginem implet 44 thai || || || || tof, tof in ras., G (h. e. haec a (thai)di
 usque ad u. 46 to(tof) ommissa erant, sed in superiore marg. suppleta sunt)
 dices **BCDGP** In P us. exit in esse 46 menses hos **DG** In P us.
 exit in ne sursum (quod addidit P²), us. 47 in beo te, us. 48 in laudo
 47 deorsumue E ad lucem usque **BCEP** 48 Et quid E ME A, NE *add.*
corr. ant. men ||, n in ras., D 49 DE...EO A, ut spatium quatuor
 litteris sufficiat quarum paenultima R esse uisa est (DETINEO legit W.
 Studemund)

Eugraphius: „hisce“ nominatiuus pluralis. — 38. 39. Prisc. I p. 593. In-
 ueniuntur tamen etiam nominatiuum pluralem „hisce“ proferentes antiqui, ut
 T. in E. „hisce—esse.“ 39. 40. Prisc. I p. 400. II p. 328. Donat. in
 Adolph. III 2, 54. Arusian. p. 237 „plurima—Gnatho“ (sum om. Arusian.).
 40. Incert. de uerbo p. 165 Vindob. Prisc. II p. 131. 148. „quid agitur?
 statur.“ 42. nihil equidem: Donat. *bis* in lemm. 43. Tibi hoc: Eugraph.
 in lemm. — Donatus: ut falsus animi est) . . „animi“ pro „animo“: *ἀνι-*
πισ ueterum. — Arusian. p. 232 Falsus illius rei. T. E. „ut f. animi est.“
 45. heus omnium rerum uicissitudo est: Donat. in lemm. 46. Eugraph.
 ad Adolph. III 3, 42 „Sex—reddam.“ 47. usque ad lucem: Donat. in lemm.
 48. Prob. Cathol. p. 34 (annot.) „ecquid beo te.“ — Claud. Sac. p. 63 „et
 quid beo te.“

PA. Nusquám. GN. Tum tu igitur paululum da mihi óperae:50
fac ut admíttar

Ad illam. PA. Áge modo, i nunc: tibi patent fores haé,
quia istam dúcis.

GN. Numquem éuocari hinc ús foras? PA. Sine bíduom hoc
praetéreat:

Qui mihi nunc uno dígitulo fores áperis fortunátus,
Ne tu ístas faxo cálcibus saepe ínsultabis frústra. 285

GN. Etiám nunc (tu) hic stas, Pármeno? [eho] num nam hic re-55
lictu's cústos,

Nequís forte internúntius clam a mílite ad istam cúrset?

PA. Facéte dictum: míra uero míliti quae pláceant.

Sed úideo erilem filium minórem huc adueníre.

Mirór, qui ex Piraeo ábierit: nam ibi cústos publice ést
nunc. 290

Non témere est: et properáns uenit: nesció quid circumspectat. 60

50 (NU)SQ(UA)M PAULUM ^TA ADMITAR A, *corr. ant.* ammittar B
51 (ADIL)LAM. B. AGEMODI NUNC((TIBIPATE)NT A modo nunc (*om. i*)
rell. 52 (A. NUMQUE)M et FO(RAS) Nunc quem B huc ex hunc G
BIDUUM A In P a u. 52 inde usque ad III 3, 9 uersus metri ratione
non habita discripti sunt 53 apperis EG 54 NE(T)UI(STASFA)XO
ut ne ístas G infulta G, *corr. G*² 55 In A post ETIA fenestra est, in qua
a parte aduersa tres litterae interierunt: tum quinque fere litterae non
possunt legi: tum ^{tu}ICSTAS, tu *add. corr. rec.* Etiam nunc hic B CDEGP
eoh D oh G eho sustulit T. Faber NUMNAM ^{tu}KIC A, tu *add. corr. rec.*
hic *om.* E RELICTUS (*om. es*) A cum *rell.* 56 (INT)ERNUNTIUS CURSET
A, *corr. rec.* cursitet B CDEGP 57 In A inter primam litteram post FA-
CETE, quae D uidetur esse, et UERO undecim fere litterae legi non pos-
sunt. QUI ^{AE}PLACEAT A, ut aut a pr. m. aut a *corr. ant.* mutatum sit
quae placeant *om.* D', *add.* D² 58 uideon BDEGP uideo n^{er}ilem C
herilem EG FILIUMKUCMINOREMADUENIRE A aduentare DG 59
MIRORQUID(EXP)IRAE O A qui *Edd. antiquae* (B?) quid CDEP quod G
píreo G, *corr. G*² 60 et *om.* BC

52. Nunc quem: Eugraph. in lemm. 35. 54. Arusian. p. 242 „forse
—frustra.“ 55. Etiam nunc hic: Eugraph. in lemm. 56. cursitet: Donat.
in lemm. (exeat *Ed. pr.*). 57. Seru. in Aen. I, 669 „mira—quae placeant.“
— Donatus: Mira—quae placeant) mira pro mirum .. et est εἰρωνεία. quid
mirum est, inquit, facete loqui eum qui militi placeat? potest tamen et plu-
raliter intelligi. 58. uideo: Donat. in lemm. 59. Miror quod: Donat.
bis in lemm. — Idem: „nunc“ ambigua distinctione positum est.

II 3

A CHAEREA. B PARMENO.
ADULESCENS SERUOS

CH. Óccidi.

Neque uirgo est usquam néque ego, qui illam e conspectu
amisí meo.

Vbi quaeram, ubi inuestigem, quem percónter, quam insistám
uiam,

Incértus sum. una haec spés est: ubi ubi est, diú celari
nón potest. 295

5 O fáciem pulchram: déleo omnes dehínc ex animo mú-
lieres:

Taedét cotidiánarum harum fórmарum. PA. Ecce autem ál-
terum,

Néscio quit de amóre loquitur: o infortunatúm senem!

Hic uéro est, qui si occéperit,

Ludúm iocumque dicet fuisse illum álterum; 300

10 Praeut huius rabies quae dabit.

II 3	CK CHAEREA ADVĒ	P PARMENO SERVVS	D	CHEREA ADVLESCENS	PARMENO SERVVS	P
CHAEREAS ADVLESCENS	PARMENO SERVVS	C	CHAEREA	adolēscenť	PARMENO	seruuf E
chēREA	PARMENO	G	1 2	OCCIDI—AMIS(IMEO?) i	unum uersum faciunt	
in A	illā	confpectu	G	3 ub que rā	G ex corr.	4 caelari BD
6	KARUM	COTIDIANARUM	A	formarum, or in ras.,	G	8 occeperit
amare	BCEP	occeperit	amare	D	occeperit	amare G
9	in A	exit				
in KUIUS	dices	BCEDEGP	alterū	illū	G	alterum illum D
prae vt	G					10 pre ut D

II 3 3. Donat in V 4, 40 „ubi q. u. inuestigem.“ — Arusian. p. 237 Insisto illum locum. T. E. „quam insistam uiam.“ — Donatus: quam insistam uiam) Et „qua uia“ legitur (uiam et qua om. Ed. pr.) 6. Donat. in u. 26 „Taedet—formarum.“ — Arusian. p. 265 „Taedet cotidianarum me formarum.“ 8—10. Prisc. I p. 606 Kr. „Hic—dabit“ (8. amare om. — 9. dices). 8. Donatus: Hic uero est] Utrum senex an Chaerea? sed senex potius. (ut u. 9 dicet legerit.). 9. dices: Eugraphius. 9. 10. Arusian. p. 256 Praeut ille quae facit. T. E. [praeut ille quae facit te] Ludum iocumque f. dicet i. a. „Praeut huius scabies' quae dabit.“ — 10. Prob. Instit. p. 149 „Praeut huius rabies.“

CH. Vt illūm di deaeque sēnium perdant, quī me hodie remorātus est:

Meque ádeo qui (ei) restiterim: tum autem qui illum flocci fécerim.

Séd eccum Parmenónem. salue. PA. Quid tu es tristis? quídue es alacris?

Vnde is? CH. Egone? nēscio hercle, néque unde eam neque quórsum eam: 305

Ita prórsum oblitus sūm mei.

15

PA. Qui quaéro? CH. Amo. PA. Hem. CH. Nunc, Pármeno, te ostēderis qui uír sies.

Scis té mihi saepe póllicitum esse 'Chaérea, aliquit inueni

11 DEAEQ. SĒNIUMPERDANT A, ut iu et transpositionis signa a corr. rec. sint: a pr. m. mihi SENIUM, Studemundo SENEUM fuisse uisum est deaeq; omnes senē DG deaeq; "om̄f' senem B deaeq; senem omnes CP deaeque omnes perdant E hodie me Bentleius ex Regio^{re} moratus C 12 QUIEIRESTITERIM A Ei induxit corr. rec. qui restiterim

BCDEGP qui non illum DEG illum flocci C, corr. schol. ferim G,

corr. G² 13 Sd haec cū G QUISDTU A QUIDUES A, corr. A¹ uel ant. quídue alacris BCEP 14 Unde hif G ego nescio BCDEGP nequorsum P EAM ab initio sequentis us. habet A 15 prorsus sum ob-

litus BCDEGP OBLITUSMEI A, corr. ant. 16 NUNCTEPARMENO TEOSTENDES A nunc te Parmeno ostendes D nunc Parmeno te ostendes BCGP Parmeno nunc te ostendes E nunc Parmeno te ostenderis Bentleius quid C 17 POLLITUM A

11. Donatus: dii deaeque omnes senium perdant) Plus dixit „senium“ quam „senem.“ — Lactant. Plac. in Stat. Theb. XI 674 seniumque recessit] nimia senectus dicitur senium. T. „Ut illum di deaeque omnes perdant ‚senem‘ qui me hodie remoratus est.“ — Prisc. II p. 496. 512. T. in Phormione „Ut illum di deaeque omnes perdant.“ — Id. p. 289. T. in Phormione „Ut illum di deaeque omnes perduint.“ — Id. p. 240. T. in Eunuch: „Ut illum di deaeque omnes superi inferi malis exemplis perdant.“ (cf. Phorm. IV 4. 6) 12. Donatus: qui illum flocci fecerim] Deest ‚uel‘ ut sit ‚uel flocci fecerim.‘ — Lex. Maii p. 206 „qui illum non flocci fecerim.“ 13. Prisc. I p. 152. Seru. in Aen. IX 231 „quid tu — alacris.“ — Charis. p. 114. Romanus libro de analogia ‚ita‘ inquit ‚alacris‘ licet consuetudo, ut ait Plinius libro VI Dubii Sermonis, ‚alacer‘ dicat . . . sed et T. in E. „quídue ‚est‘ alacris.“ — (Serg.) in Donat. p. 491 „quídue ‚est‘ alacris.“ — quid tu es alacris: Donat. bis in lemm. 14. Et Ita prorsus oblitus sum mei et Ita prorsus sum oblitus mei: Donat. in lemm. 15. Donatus: hem) si cum H. Parmeno, si leniter, Chaerea. — ostendes (ostendēf Ed. pr.): Idem in lemm. — (Idem: ‚qui uir sies‘ in ueteribus inuenitur.)

Modo quód ames: in ea re útilitatem ego fáciam ut cogno-
scás meam',

Cum in cèllulam at te pátris penum omnem cóngerebam
clánculum. 310

20 PA. Age, inépte. CH. Hoc hercle fáctumst. fac sis núnc pro-
missa appáreant:

Sic ádeo digna rés est, ubi tu néruos intendás tuos.

Haud similis uirgost uirginum nostrárum, quas matrés student
Demissis umeris ésse, uincto péctore, ut graciles sient.

Siquae est habitior paúlo, pugilem esse áiunt, deducúnt
cibum: 315

18 cognof^{caf} G 19 in om. D cellu^{lam} B, corr. B² omne BDEG
CLANCULŪ A 20 FAXIS A, S add. corr. rec. APPAREANT incertum
an ADPAREANT A 21 Chaereae uersum continuat Donatus, Parmenoni
dant libri SI ADEO A cum rell. sic adeo Fleckeisenus EXTENDAS(TUOS) A
22 ST(UDENT) student|| D 23 humeris BE (in A membrana lacerata
est) uincto corpore DE gracile^s C, corr. C² 24 Si qua est BCDEGP
abitior BC abicorⁱ E pugile^{ee} aiunt G DIDUCUNT AE

18. utilitatem in ea re: Donat. in lemm. 19. Donatus: patris penum omnem).... et hic penus et haec penus et hoc penus ueteres dixerunt. ergo et „omnem“ et „omne“ legitur. — Prisc. I p. 163. II p. 80 „Cum—clanculum“ (omnem). — Lex. Maii p. 435 „cum ad te in cellulam omnem patris penum congerebam.“ — congregabam: Donati *Ed. pr.* in lemm. 20. Pseudo-Asconius in Diuin. p. 101 Or. „hoc h. f. e. fac ut promissa appareant.“ — Cledon. p. 1916 faxo faxis. T. „faxis—appareant.“ 21. Donatus: Siue adeo digna res est) 1, Si persona Parmenonis est, „siue“ abundat et pro expletiva coniunctione modo est. in quibusdam omnino non legitur. 2, Si Chaerea dicit, hic ordo et sensus est: Fac si uis nunc, si[ue] adeo digna res est... ut sit „sis“ „si uis“... 3, Melius legunt qui hoc totum applicant ad personam Chaereae [et melius], quam qui Parmenonem hoc putant loqui „Siue—est.“ — intendas: Donatus. — Eugraphius: Siue adeo digna).... continuo subiungit „Haud similis etc.“ — Seru. in Aen. I 567 „Si adeo—tuos.“ 22. Charis. p. 108 „hā similis—nostrarum.“ — 22. 23. Ausonius ad Hesperium „quas—graciles sient.“ 23. dimissis: Donat. et Eugraph. — uincto pectore: Donatus et Eugraph. in lemm. — Donatus: ut graciles sient) A singulari ‚gracilis‘ uenit haec declinatio. — Eugraphius: graciles sient) Legitur et „gracilae“ ut declinauerit T. ‚haec gracila.‘ — Prob. Cathol. p. 23. T. noue „ut gracilae sient“, nominatiuo singulari ‚haec gracila.‘ 24. Donatus: Si qua est habitior).... ‚habilior‘ aptior intelligitur.... ergo „habitior“ legendum est. — Si qua est habitior: Eugraph. in lemm. — Lex. Maii p. 118 abitus... escosus et carne plenus. T. in E. „si qua est abitior pugilem aiunt.“ — Augustin. gramm. p. 1977 „pugilem esse aiunt.“

Tam etsi bonast natūra, reddunt cūratura iūnceam: 25

Itaque ergo amantur. PA. Quid tua istaec? CH. Nōua figura
orís. PA. Papae.

CH. Color uērus, corpus sólidum et suci plēnum. PA. Anni?

CH. Anni? sédecim.

PA. Flos ipse. CH. (Nunc) hanc tú mihi uel ui uél clam uel
precário

Fac trádas: mea nihil ré fert, dum potiár modo. 320

PA. Quid? uirgo cuiast? CH. Nescio hercle. PA. Vndést? CH. 30

Tantundem. PA. Vbi hábitat?

CH. Ne id quidem. PA. Vbi uidisti? CH. In uia. PA. Qua

rátione amisisti?

CH. Id équidem adueniens mécum stomachabár modo:

Neque quémquam ego esse hominem árbitror, cui mágis
bonae

Felicitates ómnes aduersaé sient. 325

25 Tamenetsi **E** est bona **D** bonatūra **G**, corr. **G**² cūratur aiun-
ceas **C** iunceas **BDGP** iuncea^{na}f **E** 27 **P**. quot sūt anni **D** CH. sedecim
(om. anni) **E** 28 FLOS—PRECARIO *unum uersum facit in A* IPSUM **A**,
corr. **A**¹ uel ant. CH. nunc hanc *G. Hermannus* nunc om. libri prae-
cario **C** 29 FAC^{ut}TRADAS **A**, ut *add. corr. rec.* mī mea **G** pāciar **G**
30 in **A** fractus est post TANTUNDEM 31 amisti **BCDEG^CP** (amififti **schol.**
G cum **A**) 32 id quidē **D**, corr. **D**² 33 NEQUEQUAMEGOESSEKOMINEM
A, corr. **A**¹ Neque quemquam esse ego hominem **DG** Neque ego quem-
quam hominem esse **BCP** Neque quemquam esse hominem **E** 34
ADUERSAE **A** cum *rell.* auersae *Bentleius* SINT **A**, corr. **A**¹ In **A** us.
exit in QUIDKOCEST

25. Donatus: iunceas) tenues et pallidas. — iunceas: Eugraph. in lemm.
— Donat. et Eugraph. in Andr. V 4, 38 „reddunt c. iunceas.“ — Non.
p. 493 „Tametsi—iunceas.“ 26. Seru. in Aen. IV 10 „noua figura.“ —
Donat. in u. 6 h. sc. „noua—papae.“ 27. Acron in Hor. C. III 27, 54
„corpus—plenum.“ — Prob. de nom. exc. p. 213 „anni sedecim. Flos ipse.“
28. Donat. in V 8, 25 „precario.“ — Prisc. II p. 68 „seu ui seu clam seu
precario . 28. 29. Lex. Maii p. 451 „iam precario fac tradas.“ 29.
Seru. in Aen. IX 1 „mea—modo.“ 30. Prisc. ? I p. 575. Seru. in Ecl. 2, 1
„Quid u. cuia est.“ — Gledon. p. 1907 „Quid, mulier' cuia est.“ 31. Donatus:
qua ratione amisti) Figura συζουή pro amisisti.“ 32. Eutyh. p. 178
„idem equidem (sic)—modo.“ 33. hominem esse arbitror: Donat. in lemm.
34. Donatus: Quid hoc est sceleris (sterilis est *Ed. pr.*) Propter hoc quod
(quod hoc *Bentl.*) patior inquit. nunc enim scelus dicit a sene commissum.

- 35 Quid hóc est sceleris! péríi. PA. Quid factúmst? CH. Rogas? Patris cognatum atque aequalem Archidémidem Nouístin? PA. Quid ní? CH. Is, dum hánc sequor, fit mihi óbuiam.
- PA. Incómmode hercle. CH. Immo énim uero infelíciter: Nam incómmoda alia súnť dicenda, Pármeno. 330
- 40 Illúm liquet mihi déierare his ménsibus Sex séptem prorsum nón uidisse próximis, Nisi núnc, cum minime uéllem minimeque ópus fuit. Eho nónne hoc monstri símilest? quid ais? PA. Máxume.
- CH. Continuo accurrit ad me, quam longé quidem, 335
- 45 Incúruos, tremulus, lábiis demissís, gemens: 'Heus heús, tibi dico, Chaérea' inquit. réstiti. 'Scin quíd ego te uolébam?' "dic." 'cras ést mihi Iudícium.' "quid tum?" 'ut díligenter núnťies Patri, áduocatus máne mihi esse ut méminerit.' 340
- 50 Dum haec dicit, abiit hóra. rogo numquíd uelit. 'Recte' inquit. abeo. cum húc respicio ad uírginem, Illa sése interea cómmodum huc aduórterat

35 *Parmenoni haec* Quid hoc est sceleris (sceleris est **BCEP**) *asside*
quant BCDEGP, exclamationem Perii Chaereae 36 Archi|||| idem;
D, corr. **D**² archidemiden **G** 37 Nostin **BCDEGP** *hif* **G** 40 de-
 lirare **DE** (uana loqui *schol. D*), deierare *corr. rec. D in marg.* 41 Sex
 † septem **B** prorsū *ex* prorsus **CE** (prorsus **G**?) **PROXIMIS** **A** 43 **Eo** **G**
MAXUME **A** 44 **ACCURRIT** **A**, *corr. ant.* 45 **INCURUUS** **A** **LABRIS** **A**,
*corr. A*¹ 46 Heus ^{heus} **D**, *corr. D*² inquit **C**, *corr. C*² refiste **G** 47
 dic *in ras.* **C**² 47. 48 cras michi iudicium est **E** 50 haec loquitur
BCEGP (dicit **D** cum **A**) ^H **ORA** **A**, *corr. ant.* 51 inquit **BG** cum **A**
 habeo **BDEGP** habeo **C**, *aspirationem add. C*² 52 aduerterit **G**

36. Non. p. 235 „Patris—aequalem te Marcidemiden' Nostin.“ 37.
 Nostin: Donat. in lemm. — Schol. Bembin. ant.: „quinni“ dicit cur non.
 38. 39. Donat. in Phorm. II 1, 18 „immo—Parmeno.“ (uero *om. Ed. pr.*)
 40. Pompeii Comment. p. 241 „liquet mihi degenerare.“ 40. 41. Prisc.
 II p. 349 „Illum—proximis.“ 41. Sex uel septem prorsus: Donat. in lemm.
 45. labiis: Donatus. — labris dimissis: Eugraph. in lemm. — Charis. p. 103.
 Verrius Flaccus sic distinxit modica esse labra, labia immodica et inde la-
 biones dici. nam et T. „labris demissis gemens.“ (labiis: *Ed. princ.*) 50.
 Dum haec dicit: Donat. (dicit *om. Ed. pr.*) et Eugraph. in lemm.

- In hanc nóstram plateam. PA. Mírum nī hanc dicít, modo
Huic quae datast dono. CH. Húc cum aduenio, nūlla erat. 345
PA. Comitēs secuti scilicet sunt uírginem? 55
CH. Verúm: parasitus cum áncilla. PA. Ipsast: ílicet:
Desíne: iam conclamátumst. CH. Alias rés agis.
PA. Istúc ago equidem. CH. Nóstin quae sit? díe mihi, aut
Vidístin? PA. Vidi, nóui: scio quo abdúcta sit. 350
CH. Eho Pármeno mi, nóstin et scis úbi siet? 60
PA. Húc deductast ád meretricem Tháídem: ei donó datast.
CH. Quis is est tam poténs cum tanto múnere hoc? PA. Milés
Thraso,
Phaédriae riuális. CH. Duras frátris partis praédicas.
PA. Ímmo si sciás quod donum huic dóno contra cónparet, 355
Mágis id dicas. CH. Quód nam quaeaso hercle? PA. Eú-65
nuchum. CH. Illumne óbsecro

53 KAC Aⁿ hac C 54 cum huc DG 56 scilicet BCDEGP 57
cum clamatum C conclamatum B 58 equidem ago BCDEGP (e qui-
dem E) que sit, ue in ras., D AUT ab initio sequentis us. A 59 q||uo G
60 O A, corr. A¹ uel ant. Post nostin Parmenonem respondentem
Noui habet A cum rell. SIT A siet rell. 61 ET potius quam EI A
62 QUISEST (is om.) A 63 partes fratris BC²EP (partis C¹) 64 Immo
enim si BCDGP huic contra dono DG conparet P cum A 65 66
ita diuisi sunt in A 1, TUM—KERCLE 2, EUNUCKUM. A. ILLUMNE 3,
OBSECRO—EST 4, KERISENEMMULIEREM 65 TUMMAGIS A cum rell.
Tum induxit Bentleius qdnā G^e Parmenonis notam (PA) in A omissam
ante EUNUCKUM add. corr. rec. illum^{ne} CD

56. ilicet: Eugraphius. 57. Seru. in Aen. VI 218 Mythogr. Vatic. (in
Mei Class. Auct. vol. III) p. 206 „Desine i. c. est.“ 60. Eho Parmeno
mi nostin et scis ubi siet: Donat. in lemm. (Eho Parmeno scis, om. rell.,
Ed. pr.). — Prisc. II p. 11 „Eho—nostin.“ — Agroet. p. 2272 „Eho Par-
meno nosti.“ 62. 63. Non. p. 32 „miles Thraso Faedriae riuális.“ — 63
partes fratris: Donat. in lemm. — fratris partes: Eugr. in lemm. 64. Immo
enim si et huic dono contra: Eugraph. in lemm. 65. Tum magis: Donat.
in lemm. (Tu magis Ed. pr.). — quidnam: Donati Ed. pr. in lemm. 65
Schol. Bembin. ant. in I 2, 52 „illumne—hominem.“ — Agroet. p. 2269
„illumne inhonestum hominem.“ — 65. 66. Seru. in Aen. VI 497 „illumne
obsecro inhonestum senem mulierem.“ — Isidor. Orig. XI 2, 28 Senex autem
masculini tantum est generis . . . nam si commune esset nomen, cur diceret
T. „senem mulierem.“

Ínhonestum hominem, quem mercatus ést heri, senem
mulierem?

PA. Ístunc ipsum. CH. Homó quatietur cérte cum donó foras.
Sét istam Tháidém non sciui nóbis uicinam. PA. Haúd
diust.

CH. Péríi, numquamne étiam me illam uídisse! eho dum díe
mihi: 360

70 Éstne, ut fertur, fóрма? PA. Sane. CH. Ad nihil ad
nostram hanc. PA. Ália res.

CH. Óbsecro hercle, Pármeno, fac ut pótiar. PA. Faciam sédulo:
Dábo operam, adiuuábo. numquid me áliut? CH. Quo nunc
ís? PA. Domum,

Út mancipia haec, íta uti iussit fráter, ducam ad Tháidém.

CH. Ó fortunatum ístum eunuchum, quí quidem in hanc detúr
domum! 365

75 PA. Quid íta? CH. Rogítas? súmma forma sémper conseruám
domi

Vidébit, conloquétur, aderit úna in unis aédibus,

Cibúm non numquam cápiet cum ea, intérdum propter
dórmiet.

PA. Quid sí nunc tute fórtunatus fías? CH. Qua re, Pár-
meno?

66 quem om. A¹, add. corr. rec. mulierem E, corr. rec. 67

B. ISTUMPSUM. A. QUATIENTURKOMOM A 68 f^o G cum Aⁿ uobis C,
corr. C² 69 uidisse illam E 70 AD A, ut uidetur hanc rē E res
est BCDEGP 71 páciar G SEDULOAC A cum rell. 72 numquid

uis aliud E^{uis} ALIUT A, uis add. corr. rec. aliud, d in ras., C CH. quid
nunc is domum? — 73 PA. Ut DEG ut ex uti C UT A cum rell.
DE : C. quo? P

DUCAM A, corr. ant. deducam G deducam: ad thaidem D, corr. D² 74
KAC A 75 conserua B 76 in A exit in CIBUM colloquetur BCDEGP
77 NONUMQUAM A, corr. rec. CUMEAM A 78 Parmeno hęc E

66. Donatus: senem, mulierem) . . . subdistinguendum est ut sit duplex
uituperatio: una ab aetate, quod ait „senem“: altera a membrorum mollitie,
quod ait „mulierem.“ 67. Non. p. 272 „nimirum homo—foras.“ 69.
me uidisse illam; Donat. in lemm. 70. res est: Donat. in lemm. 72.
numquid me aliud uis: Donat. in lemm. 73. ita ut . . . deducam: Donat.
in lemm.

Respónde. PA. Capias [tu] illius uestem. CH. Vêstem?
quid tum póstea? 370

PA. Pro illó te deducam. CH. Aúdio. PA. Te esse illum dicam. 80
CH. Intéllego.

PA. Tu illis fruare cómmodis, quibus tu illum dicebás modo:
Cibum úna capias, ádsis; tangas, lúdas, propter dórmias:
Quandóquidem illarum néque te quísq(uam) nóuit neque scit
quí sies.

Praetérea forma et aétas ipsast, fácte ut pro eunuchó probes. 375

CH. Dixisti pulchre, núnquam uidi mélius consiliúm dari. 85
Age eámus intro núniam: orna me, ábdúc, duc, quantúm
potest.

PA. Quid agís? iocabar équidem. CH. Garris. PA. Péríi, quid
ego egí miser?

Quo trúdis? perculerís iam tu me. tibi equidem dicó, mane.

CH. Eámus. PA. Pergin? CH. Cértumst. PA. Vide ne nímium
calidum hoc sít modo. 380

CH. Non ést profecto: síne. PA. At enim istaec ín me cudetúr 90
faba. CH. Ah.

79 CAPIAS ILLIUS A, tu ^{tu} *add. corr. rec.* capias tu *rell.* illi ^{ul} G,
corr. G² 80 ducam DEG illum esse BCDEGP intelligo BC² 81
ILLIUS A, U *induxit corr. rec.* illis CDG illius BEP 82 assis E
PROTER A, *corr.* A¹ 83 neq; te quã ^{que} G, *corr.* G² ||| nouit E 84
forma *om.* E 85 DIXTIPULCKRENUMQUAM A *cum rell., nisi quod* t
dixisti *schol.* D, pulchrae P 86 DUC *om.* A¹, *add. corr. ant.* QUANTO
A potes (B?) CDEGP 87 A^g A, *corr. rec.* PERI A ego *ex ergo* E
88 in A *exit in* EAMUS Quod rudis C, *corr.* C² pculerif, cule *in ras.*, G
89 CALLIDUM A *cum rell.* calidum *Donatus* siet E 90 In BCP ah
flagitium facimus *continuantur Parmenoni In G haec C ah PAR erasa*
sunt

79. capias tu illius, *tum* capias illius: Donat. — capias tu illius: Eugraph. in lemm. 80. ducam *et* te illum esse: Eugraph. in lemm. 81. Tu illius fruer: Eugraph. in lemm. 82. capies: Donat. *bis* in lemm. 84. Donat. in Phorm. V 1, 31 „facile--probes.“ 86. orna me nunciam ... potest: Donat. in lemm. — Schol. Bembin. in Adelph. III 4, 37 „abduc duc q. p.“ 88. Donat. in Phorm. IV 3, 73 „perculeris iam tu me.“ 89. pergisne: Donat. in lemm. — Idem: ne nimium calidum (callidum *Ed. pr.*) Periculosum: sed melius „callidum“ legitur. — (inprovidum. temerarium: Schol. Bembin.)

PA. Flagitium facimus. CH. An id flagitiumst, si in domum meretriciam

Dedúcar et illis crúci^{is}b^{us}, quae nos nóstramque adulescéntiam
Habent dēspicatam et quae nos semper ómnib^{us} cruciánt
modis,

Nunc réferam gratiam átque eas itidem fállam, ut ab illis
fállimur? 385

95 An pótius hoc patri aéquomst fieri, ut á me ludatúr dolis?
Quod quí rescierint, cúl^{pe}nt; illud mérito factum omnés
putent.

PA. Quid istíc? si certumst fácere, faciam: uérum ne post cón-
feras

Culpam in me. CH. Non faciám. PA. Iubesne? CH. Iú-
beam? cogo atque impero:

Numquám defugio auctóritatem. séquere. PA. Di uortánt
bene. 390

91 en^a G 92 quib' E, t quae corr. rec. 93 DESPECTAM A et
schol. Dⁱ despícatam BCDⁱEGP cruciant in marg. G cruciant omnibus D
94 In A una littera uel duae (IS fuisse uisae sunt) a corr. rec. deletae
sunt inter EAS et ITIDEM ab illis D, corr. D² ab his BGP abis C 95
KAEC A cum rell. hoc T. Faber pati ex patri EG pati, ti in ras., P
AECUMSIT A ludat^{n v} G 96 rescuerint E factum merito DG 97 istec E
FACIAM A, corr. rec. facias BCDEGP 98 IBEAM A, corr. Aⁱ uel ant.
(iubeo cogo B?) iubeo immo cogo CDEGP (cogo || G) 99 Parme-
nonem haec Numquam—sequere, Chaeream Di uertant bene dicentem
habent ABC²DGP Chaereae Numquam—auctoritatem continuauit Mu-
retus. DEFUGIO A, corr. Aⁱ, ut uidetur defugiam (B?) CDEGP UOR-
TANT A Post bene F. II. a. E

92—94. Schol. Bembin. in I 2, 15 „et illis crucibus q. n. n. a. d. n. r. g.
93. Donatus: despícatam] Contemptam atque despectam. — Glossar. Tere-
ntian.: Despicatus: despectus. 94. nunc iam referam et ab his: Donat. in
lemm. 95. Donatus: An potius haec pati aequum est fieri) Illic uicissitudo
extat in pati dolos. — ut a me ludatur) σέλληψις. subauditur „pati.” —
Eugraphius: An potius haec pati) Melius est inquit in domum meretriciam
deducar, referam gratiam, quam patrem fallam. 96. merito factum: Donat.
in lemm. 97. quid istuc: Donat. in lemm. — Idem: facias) pro facito.
98. iubeo cogo atque impero: Eugraph. in lemm. — Donat. in I 2, 7 alibi
„iubesne“ inquit. respondet ei Chaerea „cogo atque impero.” — Non. p. 264
„iubesne. iubeo cogo atque impero.” 99 defugiam auctoritatem tuam:
Donat. in lemm.

I THRASO. A GNATHO. B PARMENO.
MILES PARASITUS SERUOS.

TH. Magnás uero agere grátias Tháís mihi? III 1

GN. Ingéntis. TH. Ain tu, laétast? GN. Non tam ipsó quidem
Donó, quam abs te datum ésse: id uero sério
Triúmphat. PA. Hoc prouíso ut, ubi tempús siet,
Dedúcam. sed eccum mílitem. TH. Est istúc datum 395 5
Profécto, ut grata míhi sint quae facio ómnia.

GN. Aduórti hercle animum. TH. Vél rex semper máximas
Míhi agébat quidquid féceram: aliis nón item.

GN. Labóre alieno mágno partam glóriam

III 1 TR THRASO G GNATHO P PARMENO D
MILES PARASITVS SERVVS

THRASO GNATO PARMENO PC (TRASO P) THRASO Milif GNATO para-
MILES PARASITVS SERVVS
fit9 PARMENO seruuf E TRASO MILCS | GNATO PARASITVS. PARMENO
SERVVS G 1 gra^{tef} G 3 esse, ss *in ras.*, D 4 Triumfat P KQC A,
corr. ant. huc BCDEGP SIT A fiat D'E, t siet D² 7 Aduórti D,
corr. D² Aduerto G MAXIMASGRATIAS A maxim^aus C, *corr.* C² 8
quicquid BEGP ita *om.* P¹, *add.* P² ita *ex* ite G 9 magnam BCDEGP
partā *ex* partē G

III 1 1. Thais gratias: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 376 „Magnas—
mihi.“ — 1. 2. Cic. Lael. 26, 98 „Magnas—mihi. . Ingentes.“ 1. 2. Donat.
in Verg. Aen. VI 804 „Magnas uero—Ingentes“ (agere *om.*). 3. 4. Aru-
sian. p. 264. Donat. in V 1, 13 „id—Triumphat.“ 4. fiet: Donati *Ed. pr.*
in lemm. 5—22: cf. Io. Sarisber. Polier. VIII 3. (5 istud est datum. 17
Tum me, at Tamen. 21 ego flocci pendere“). 7. Prisc. II p. 357 „Ad-
uerti h. animum.“ — Non. p. 528. Alcuin. p. 2135 „uel rex.“ 7. 8. Prisc.
II p. 98 „uel rex s. m. M. gratias agebat.“ — Idem p. 115 „uel rex s. m.
Míhi gratias agere quicquid—item.“ 9—11. Non. p. 318 „Labore—Quod

- 10 Verbis saepe in se transmutet, qui habet salem: 400
 Quod in te est. TH. Habes. GN. Rex te ergo in oculis
 TH. Scilicet.
 GN. gestare? TH. Vero: credere omnem exercitum,
 Consilia. GN. Mirum. TH. Tum sicubi eum satietas
 Hominum aut negoti siquando odium ceperat,
 15 Requiescere ubi uolebat, quasi . . nostin? GN. Scio: 405
 Quasi ubi illam expueret miseriam ex animo. TH. Tenes.
 Tum me conuiuium solum abducebat sibi. GN. Hui,
 Regem elegantem narras. TH. Immo sic homost:
 Perpatricorum hominum. GN. Immo nullorum arbitror,
 20 Si tecum uiuit. TH. Inuidere omnes mihi, 410
 Mordere clanculum: ego non flocci pendere:
 Illi inuidere misere: uerum unus tamen
 Impense, elephantis quem Indici praefecerat.
 Is ubi molestus magis est, 'quaeso' inquam 'Strato,'
 25 Eone es ferox, quia habes imperium in beluas? 415

10 fe||tranmou& G falē, ē in ras., G QUID A, corr. A¹, ut ui-
 detur Quod C Qui D, corr. D² Quod EP¹ Qui BGP² GNA habes C,
 corr. C² ego C, corr. rec. 12 Gestare C¹ cum A Gestire BC²DEGP
 UERO A uerum BCDEGP exercitum et D²E 13 satietas C satias BE
 14 NEGOTII A negotus C coeperat DG 16 ubi om. G expueret C
 expuerat E 17 solum om. BC adducebat DE 18 Rem E, corr. rec.
 19 immo om. E 21 ego non flocci CP ego flocci BDEG pendebam DG
 23 elephantis BCE INDICI^{is} A 24 Versus om. in C, sed a C¹ in ima
 pagina adiectus 26 Pulcre mehercle G mehercule BD² In hoc
 uersu 26. incipit codex Ambrosianus (F) a dictum

in te est" (10. Verbo in se). — Idem p. 223 „Labore—Quod in te est." —
 10. Prisc. I p. 147 „qui habet in se salem." 10. 11. Acron in Hor. Epod.
 2, 28. Seru. in Aen. I 35 „qui habet—in te est." — (Serg.) in Donat.
 p. 542 „qui habet—in te est." Sed melius „quod salis" (salis Quod?)
 id est partem salis. — Consent. p. 2030 „qui habet sal qui in te est"
 „soli" masculino genere dicitur. — 11. Quod in te est: Donatus. 12.
 Gestire: Donat. in lemm. — Schol. Bembin.: [gestare] pro gestabat. —
 uerum: Donatus. 12. 13. exercitum Consilia: Donat. in lemm. (om. Ed.
 pr.) 14. odium si quando: Donat. in lemm. 16. Donatus: expueret)..
 expuere est extra pus mittere. 17. abducebat: Donat. 18. 19. Charis.
 p. 218 „Sic' pro 'ita.' T. in E. „immo—hominum" id est πάντων πᾶντων
 ἀνθρώπων. 21. ego uero flocci pendere: Donat. in lemm. — ego flocci
 pendere: Eugraph. in lemm. 23. Seru. in Georg. I 57. Schol. Iuuenal.
 15, 163 „elephantis—praefecerat." (elephantis: Schol. Iuuenal.) 25. Donat.

- GN. Pulchré me hercle dictum et sapientér. papae,
Iuguláras hominem. quíd ille? TH. Mutus ilico.
- GN. Quid ni ésset? PA. Di uestrám fidem: hominem pérditum
Miserúmque: et illum sacrilegum. TH. Quid illút, Gnatho,
Quo pácto Rhodium tétigerim in conuúio, 420 30
Numquám tibi dixi? GN. Númquam: set narra óbsecro.
Plus miliens audíui. TH. Vna in conuúio
Erat híc, quem dico, Rhódus adulescéntulus.
Forte hábui scortum: coépít ad id adlúdere
Et me ínridere. 'quíd ais' inquam 'homini, ínpudens? 425 35
Lepus túte es: pulpaméntum quaeris?' GN. Háhahae.
- TH. Quid ést? GN. Facete, lépide, laute, níbil supra.
Tuomne, óbsecro te, hoc dictum erat? uetus crédidi.
- TH. Audíeras? GN. Saepe, et fértur in primís. TH. Meumst.
- GN. Dolet dictum ínpudenti ádulescénti et libero. 430 40

29 gnato **BEF** 31 dixi tibi **BC** f **G** cum **A** 32 milies **CP**
MILIES **A** cum *rell.* iam audiui **BCDEFGP** 33 hic || **D** 34 In **F**
hūi scortū — u. 46 TRA. cur. GNATO *a manu saec. XV^{mi} scripta sunt.*
habui || **EG** ludere **CD(F)GP** illudere **E** 35 irridere **BDE(F)G** agif **E(F)**
INQUAMKOMINI **A**, *corr. rec.* inquam homo **DEG** homo inquam **BCP**
(homo ínpudens inquam **F**) 36 TUTEËS **A** et pulpamentum **BCDE(F)P**
& culpamtu **G** ahahae **D(F)** 37 facete, cete *a corr. in ras.*, **D** laute
lepide **BCFP** 38 TUUMNE **A** OBSECRÖTË **AG** obsecro ||| hoc **E**
(te hoc *om.* **F**) 39 et fertur **C**, *corr. C²* effertur **B** in pri || mis **G**
40 *continuatur Thrasoni in* **BCDE(F)GP** (adulescentulo **F**)

in u. 43 „Eone—beluas.“ — Non. p. 304 „Adeone est' ferox, qui' h. i. i. beluas.“ — Arusian. p. 237 „qui'—beluas.“ 26. mehercule: Donat. et Eugraph. in lemm. 28. Donat. in u. 43 „quidni esset.“ 29. Donatus: hominem perditum] deest o, ut sit o hominem perditum. sed sic melius sonat. maioris enim stuporis est hoc modo pronuntiatum (*Thrasoni exclamationem dat.*). 32. Plus milies audiui: Donat. in lemm. — (Serg.) in Donat. p. 558 „plus miliens audiui.“ 34. Prisc. II p. 323. 351 „Forte—irridere.“ — Idem p. 356 „coepit—irridere.“ — Arusian. p. 216 Adludit ad hoc. T. E. „habui—adludere.“ — habui: Donat. in lemm. — ludere: Eugraph. in lemm. 36. Vopiscus de Numeriano 14 Ipsi denique comici plerumque sic milites inducunt ut eos faciant uetera dicta usurpare. nam et „Lepus tute es et pulpamentum quaeris“ Liuii Andronici dictum est multaue alia quae Plautus Caeciliusque posuerunt. — Claud. Sac. p. 31. Donat. in h. l. et in u. 43 „Lepus t. e. et p. quaeris.“ — Lex. Maii p. 427 „Tute lepus es et pulpamentum quaeris.“ — ahahhe: Donat. in lemm. 37. Non. p. 337. Donat. in V 8, 54 „Facete—supra.“ — lepide *ante laute interpretatur* Donatus. 38. obsecro hoc (te *om.*): Donat. in lemm. 40. Donatus: „Dictum“ participium est, id est ‚quod dixisti.‘ addi[di]t enim para-

- PA. Ad té di perdant. GN. Quid ille quaeso? TH. Pérditus:
 Risu ómnes qui aderant émoriri: dénique
 Metuébant omnes iám me. GN. Non iniúria.
- TH. Set heús tu, purgon égo me de istac Tháidi,
 45 Quod eám me amare súspicatast? GN. Nihil minus. 435
 Immo aúge magis suspícionem. TH. Cúr? GN. Rogas?
 Scin, síquando illa méntionem Phaédriae
 Facit aút si laudat, te út male urat? TH. Séntio.
- GN. Id út ne fiat, haéc res solast rémedio.
- 50 Vbi nóminabit Phaédriam, tu Pámphilam 440
 Continuo. síquando illa dicet 'Phaédriam
 Intró mittamus cómissatum': Pámphilam
 Cantátum prouocémus. si laudábit haec
 Illius formam: tu huius contra. dénique
- 55 Par pró pari reférto, quod eam mórdeat. 445
- TH. Siquidém me amaret, tum ístuc prodessét, Gnatho.
 GN. Quando illud quod tu dás exspectat átque amat,
 Iam dúdum te amat: iám dudum illi fáciie fit

41 Ad C¹ cum A (perditus est F) 42 emori ||| G 43 iam me
 om. E ^{non}KAUTINIURIA A, corr. rec. non iniuria BCDE(F)GP 44 purgen
 EP purga^{abon} ||| G me om. B ista^c D, corr. D² ifta G (Thaide F) 45
 me habere fuspicat^v G SUSPICATAST^{ur} A, corr. rec. fuspicata est, a est
 in ras., D 46 (Imo F) 47 si in ras. B si om. C¹, add. C² 48
 Faē || D 50 nominauit E 51 DICIT A dicere^t C, corr. C² dicet
 rell. 52 comessatum C comessatum E comisatum C¹ comesatum
 BC²F²GP TUPAMPKILAM A 53 SHT A, IT induxit corr. rec. 55 PAR
 PROPARA^I A, PRO induxit corr. rec., PARI restituit A¹ Par pari DG 56
 gnato BEF 57 expetit G 58 DUDUMTEILLI A illeⁱ C, corr. C² facile ē G

situs, quo grauius sit dictum, commiserationem in eum in quem dictum est. —
 Schol. Bembin. ant.: uehementer ego gestio hoc dixisse. (Gnathoni igitur uer-
 sum tribuit.) 42. Prisc. I p. 501 „Risum emoriri omnes denique.“ 43. non
 iniuria: Donat. in lemm. 44. istac: Donat. in lemm. 44. 45. 46. 53. 54.
 Eugraph. in IV 1: „cum dixisset „Purgon me de isthac Thaidi, Quod eam
 me amare suspicatur,“ respondet militi: „Imo auge magis suspicionem: si
 laudabit haec Illius formam, tu huius contra.“ 45. suspicata est: Donat.
 in lemm. — Prisc. II p. 337 „nihil minus“ 50—55. Cic. ad fam. I 9, 19
 „Ubi nominabit—mordeat“ (51. dicet 52. comissatum tu.) 55. Seru. in
 Aen. I 261 Remordet sollicitat. T. „Par pari referto quod eam remordeat.“
 — par pari: Donat. in u. 59. — par pro pari: Eugraph. in lemm. 58. Donat.
 in V 7, 1 „Iamdudum te amat.“ — Seru. in Aen. IV 1 „Iam dudum—doleat.“

Quod dóleat: metuit sémper, quem ipsa núnc capit
Fructúm, nequando irátus tu alio cónferas.

450 60

TH. Bene dixti: ac mihi istuc nón in mentem uénérat.

GN. Ridiculum: non enim cógítaras: céterum

Idem hoc túte melius quánto inuenissés, Thraso!

E THAIS. I THRASO. A GNATHO. B PARMENO. Z PYTKIAS.
MERETRIX MILES PARASITUS SERUOS ANCILLA

TH. Audire uocem uísa sum modo militis.

III 2

Atque éccum. salue, mi Thraso. THR. O Thais mea,

Meum sauium, quid ágitur? ecquid nós amas

De fidicina istac? PA. Quám uenuste: quód dedit

Principium adueniens! TH. Plúrimum meritó tuo.

5

GN. Eámus ergo ad cénam: quid stas? PA. Em álterum:

59 metuet BCDEP metuat FG 60 tu iratus DG TU^{TE} A, TE *add.*
corr. ant. 61 dixisti FG, t dixti *schol.* F at DFG 62 Iddē E

III 2 T MERETRIX TR MILES P SERVVS G PARASITVS ANĀ D *In*
THAIS THRASO PARMENO GNATHO

CP septem figurae pictae sunt, in F spatium uacuum est: nomina *add.*
in FP manus recentes || GNATHO PARASITVS. TRASO MILES. THAIS. ANTIPHO.
PARMENO PITHIAS (*sextum nomen quod uirginis erat a Parmenone ad-*
ductae erasum est, super ANTIPHO scripsit manus recens CHEREA p EV-
NVCHO) C THAIS THRASO PARMENO GNATO E TRASO OIL(S. taif
Paro(eno GNATO PYTIAS G 1 uisa sum uocem DG uisa sum modo
uocem E(F): in F u. 1—4 PA a manu saeculi XV^{mi} scripta sunt
3 suauium BCDE(F)G sauium, f in ras., P ecquid, ec in ras. E (nos
om. F) 4 De fidicina ista ||, Defidic in ras., G (De phidicina
hac F)^{ergo} 6 Eamuf G caenam F em F P cum A hem BCDEF² G
t altero D²

59. metuet: Donat. in lemm. 60. tute alio: Donat. in lemm. 61.
at mihi: Donat. in lemm. 62. Ridicule: Eugraph. in lemm.

III 2 1. Apulei de deo Socr. c. 20. Seru. in Aen. IV 461. Donat. in
III 1. 5 et Adelph. II 2, 2 „Audire—militis.“ — uocem modo uisa sum:
Donat. bis in lemm. — Audire uocem uisa sum: Eugraph. in lemm. 2.
Donat. in Ad. 1. c. „salue mi Thraso.“ — Prisc. II p. 1 „o mea Thais.“
2. 3. Seru. in Aen. I 256 „o Thais m. M. sauium.“ — Incert. de nom.
p. 140 Vindob. „Thais m. M. sauium.“ — 3. suauium: Donat. b's in lemm.
4. 5. Donat. in Adelph. II 3, 8 „quam—adueniens.“ 6. Donatus: Quid
restas? quasi dicat: quid stas? (quid stas: Idem in u. 7). — Donat. in
lemm.: 1, en alterum 2, hem alterum.

- Ex hómine hunc natum dicas? TH. Vbi uis, nón moror. 460
- PA. Adíbo atque adsimulábo quasi nunc éxeam.
Itúran, Tháís, quópiam es? TH. Ehem, Pármeno,
- 10 Bene fécesti: hodie . . itúra . . PA. Quo? TH. Quid, hunc
nón uides?
- PA. Video ét me taedet. úbi uis, dona adsúnt tibi
A Phaédria. THR. Quid stámus? cur non ímus hinc? 465
- PA. Quaeso hércle ut liceat, páce quod fiát tua,
Dare huíc quae uolumus, cónuenire et cónloqui.
- 15 THR. Perpúlchra credo dóna aut nostri símilia.
- PA. Res indicabit. heús iubete istós foras
Exíre, quos iussi, ócius. procéde tu huc. 470
Ex Aéthiopiast úsque haec. THR. Hic sunt trés minae.
- GN. Vix. PA. Vbi tu es, Dore? accéde huc. em eunuchúm tibi,
- 20 Quam liberali fácie, quam aetate íntegra!
- TH. Ita mé di ament, honéstust. PA. Quid tu aí's, Gnatho?
Numquíd habes quod contémnas? quid tu autém Thraso? 475

7 ^u nqñ moror D, corr. D² ^{nō} moror G ^{non} num moror E, corr. rec. ^{nō} nū
moror F num moror BCP 8 assimilabo BF² adsimulabo D, corr. D²
assimilabo EF¹ 9 ITURAM^N A, corr. ant. ituraⁿ G ^{quo} piames, e in ras.,
quo add. corr., D est CE¹F¹ hem BCDEF² em F¹ 10 Bene pol fe-
cisti BCDEF²G 11 tibi adfunt DG assunt E 12 A omissum add.
A¹ in marg. Phedria (om. A) D quur G^f hinc ex hunc G 13 ||pace
G quo E 14 colloqui BE 15 aut nri^d DG, corr. D²Gⁱ (nru fuisse
uidetur in G) haud nostris BCEFP (haut C, || haut P) 16 iubeto E
16. 17. exire foras DG 17 ocus pcede tu huc ocus D 19 em F¹P
cum A hem BCDEF²G 21 E nota in marg. A¹ THA, A ex corr., P
di D, corr. D² est om. BCFP agis D a||if G gnato BEF ghnato D
22 contempnas BDEF

7. non moror: Donat. et Eugraph. . 9. hem Parmeno: Donat. in lemm.
10. Bene pol fecisti: Donat. in lemm. 15. Donatus: nostris similia) Et
'his similia' et 'horum similia' dicimus. — Prisc. II p. 34 „Perpulchra cr.
munera aut nostris similia.“ — Idem p. 115. „Perpulchra cr. dona aut
nostris similia.“ — haud nostris similia: Eugraph. in u. 18. 18. Seru. in
Aen. IV 480 „Ex—haec.“ — Idem in Aen. I 647 „Ex—[ancilla] haec.“ —
Philargyr. in Georg. IV 293 „Ex A. est usque in' haec.“ — Donat. in
I 2, 89 „hic—minae.“ 19. hem: Donat. in lemm. 21. honestus est:
Donat. bis in lemm. — Idem et Schol. Bembin. in II 1, 24 „Ita—honestus.“
— Seru. in Aen. X 133 „Ita me dii bene ament h. est.“

- Tacént: satis laudant. fác periculum in lítteris,
 Fac in palaestra, in músicis: quae liberum
 Scire aéquomst adulescéntem, sollertém dabo. 25
- THR. Ego illum eunuchum, si opus sit, uel sóbrius.
 PA. Atque haéc qui misit, nón sibi soli póstulat 480
 Te uiuere et sua caúsa excludi céteros,
 Neque púgnas narrat néque cicatricés suas
 Osténtat neque tibi óbstat, quod quidám facit: 30
 Verum úbi molestum nón erit, ubi tú uoles,
 Vbi témpus tibi erit, sát habet, si tum récipitur. 485
- THR. Appáret seruom hunc ésse domini paúperis
 Miserique. GN. Nam hercle némo posset, sát scio,
 Qui habéret qui paráret alium, hunc pérpeti. 35
- PA. Tace tú, quem ego esse infra ínfimos omnis puto
 Hominés: nam qui huic animum ádsentari indúxeris 490

23 Tace ^{nt} C PERICŪLUM A 24 PALAESTRAⁱⁿMUSICIS A, *corr. rec.*
 musicis que *ex* musicisq; D 25 AEQUOMST A, *corr. rec.* 26 THA,
 A a *corr.*, P SIŌPUSSIT A, T *induxit corr. rec.* siet BCDE²F²GP
 (sciet E'F') 27 haec, e *in ras.*, D expostulat E 28 EXCLUDIFORAS A,
corr. ant. 30 ostendat neq; tibi obſtentat, tent *in ras.*, G QSTAT A,
corr. A¹ 31 MOLESTUM^s A, *corr. rec.* 32 tibi *om.* D¹ G, *add. schol.* D
 33 hunc esse seruum E 34 NAMQ. KERCLENEMOPOSSIT A 35
 PARERET A, *corr.* A¹ *aut ant.* 36 quē *om.* D¹, *add. corr.* QUEM
 TEEGO A omīs D, *corr.* D² 37 adsentari huic animum DG (h *in*
ras. D) assentari E

23. Tacet, satis laudat: Donatus *bis.* — Non. p. 364. Donat. et Eugraph. in Andr. III 3, 33 „fac—litteris.“ — Lex. Maii p. 189 „fac p. in litteris in palaestra.“ 24. 25. quae liberos scire aequum est, *tum* solertem adulescentem: Donat. in lemm. 25. Donatus: solers .. quasi solus in arte ... *ἔλος ἀρετῆς.* — Isidor. X 243: Sollers quod sit sollicitus in arte. T. in E. „adulescentem solertem“ dabo.“ 26. siet: Donat. in lemm. (sit: Eugraphius). 27. soli sibi: Donat. in lemm. (sibi soli: Idem in u. 31.). 30. obstat tibi: Donat. in lemm. (tibi obstat: Idem in u. 31.). 33. seruum hunc domini esse: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 225 „Apparet hunc esse domini pauperis.“ — 33. 34. Idem p. 199 „Apparet—Miserique.“ — Idem p. 324 „Apparet—domini miseri et pauperis.“ 36. quem ego esse: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 44 ego te esse infra omnes infimos puto.“ — Schem. dian. p. 74 Rhetor. Halm. „Tace tu. ego te intra omnes homines infirmum puto.“ 37. assentari huic animum: Donat. in lemm.

- E flamma petere te cibum posse arbitror.
- THR. Iamne imus? TH. Hos prius intro ducam et quae uolo
- 40 Simul imperabo: post huc continuo exeo.
- THR. Ego hinc abeo. tu istanc opperire. PA. Haud conuenit
- Vna ire cum amica imperatorem in uia. 495
- THR. Quid tibi ego multa dicam? domini similis es.
- GN. Hahahaé. THR. Quid rides? GN. Istuc quod dixti modo:
- 45 Et illud de Rhodio dictum cum in mentem uenit.
- Set Thais exit. THR. Abi prae, cura ut sint domi
- Parata. GN. Fiat. TH. Diligenter, Pythias, 500
- Fac cures, si Chremes hoc forte aduenerit,
- Vt ores, primum ut maneat, si id non commodumst,
- 50 Vt redeat: si id non poterit, ad me adducito.
- PY. Ita faciam. TH. Quid? quid aliud uolui dicere?

38 Efflamma D petere te DG TEPETERECIBUM A te cibum petere
 BCEFP (cybum F) arbitror posse E 40 post huc continuo G
 post: huc continuo D, corr. schol. POSTCONTINUO A postea continuo
 BCEFP 41 habeo B ista D¹ istam BCD²EFP operire BCEG
 non conuenit BCDEFPG 42 Una ire om. G INUIAM A 43 simia
 es *Bentleius* In A us. exit in A. KAKAKAE 44 GN. Hahahaé om. F
 45 rodio DG cum in ras. D, om. BCEFGP mente G 46 l, corr. rec.
 E in ras. abi prae, cura *Palmerius* ABIPRAECURRE A cum rell. 47
 pithias EF 48 Fac cures DF, corr. D²F² Fac ut cures E si forte
 huc chremes DG (huc ex huic G) 49 si id—50 redeat om. G¹, add.
 G² in marg. V. 49. redeat, u. 50. maneat *legi iubet Bentleius* 50
 POTERIS^T A, corr. ant. poterit^{ducito} rell. ad thic cito F deducito G de-
 ducto D 51 quicquid E quicquid BCDFGP In A us. exit in EKEM

38. petere te cibum: Donat. in lemm. 39. Donat. in IV 7, 17 „hos prius introducant.“ 40. Donat. in V 1, 14 „hos prius simul i. p. h. c. e.“ — Donatus: post huc continuo exeo) Legitur et „postea“ et „post,“ ut sit pro ‚postea,‘ ἀπορωτηθε’ (graeca om. Ed. pr. — ἀποροπῇ τοῦ EA *Westerhov.*) quomodo pro ‚postremo‘ ‚post.‘ — 42. in uia: Donat. bis in lemm. 43. Prisc. II p. 219 Licet quouis ordine per utrumque casum proferre ‚similis‘ et ‚dissimilis.‘ T. i. E. „Quid t. e. plura d. domini similis es.“ — Idem p. 322: Attici ὅμοια τοῖς et ὅμοια τῶν „Quid — similis es.“ 46. abi praecurre: Donat. in lemm. 48. si forte Chremes huc (hic Ed. pr.) ad me uenerit: Donat. in lemm. — si Chremes huc: Eugraph. in lemm. 49. 50. Eugraph: . . . Primo quod maius est petimus: hoc dixit „ut maneat.“ deinde quod minus est „si commodum non est ut redeat.“ tertium quod ultimum ex necessitate „si id non poterit ad me ‚deducito.‘“ quae tria seruabit ancilla. — Sed. cf. in III 3, 25 Primum „Thais—redires.“ at cum hoc nollet, offert aliud „at—mane“: quod utique ordinem bene uertit.

Ehem: cúrate istam diligenter uírginem: 505
 Domi adsítis facite. THR. Eámus. TH. Vos me séquimini.

B CHREMES. E PYTHIAS.
 ADULESCENS ANCILLA

CH. Profécto quanto mágis magisque cógito, III 3
 Ni mírum, dabit haec Tháís mihi magnúm malum:
 Ita mé uideo ab ea astúte labefactárier,
 Iam túm cum primum iússit me ad se accérsier. 510
 Roget quis 'quid rei tibi cum illa?' ne norám quidem. 5
 Vbi uéni, causam, ut íbi manerem, répperit:
 Ait rém diuinam fécisce et rem sériam
 Velle ágere mecum. iám tum erat suspício,
 Doló malo haec fieri ómnia. ipsa accúbere 515
 Mecúm, mihi sese dáre, sermonem quaérere. 10
 Vbi fríget, huc euásit, quam pridém pater
 Mihi et máter mortui éssent. dico, iám diu.
 Rus Súnii ecquod hábeam et quam longe á mari.

53 assitis E

III 3 CKR CREMES PY PYTHIAS D CHREMES PYTHIAS PC, in
 ADVLESC ANCILLA ADVLESCENS ANCILLA

quibus tres figurae pictae sunt: tertiae nomen DORIAS superscripsit C²
 Tres imagines habet etiam F, his nominibus insignitas CREM PITHIAS
 PITHIAS ANCILLA CHREMES adolefcent¹ PITHIAS ancilla E CREC¹ S
 PYTHIAS G 2 haec om. EF¹, add. F² 3 me ab ea astute uideo

BCDEFGP 4 Iā nun cū, un in ras., G ad se accersier P ad sese
 accersier C ad sese accersier domum B ad sese arcessirier DG ad sese
 accersirier domum EF 5 Si roget quis P quid tibi cum ea BCDEFGP
 7 fecisse se BCDEFGP 9 omnia et ipsa DG^a ecumbere^{re} C 10
 In F et P (de quo u. ad II 2, 52) ab h. u. inde divisio uersuum incipit,
 sed in F cessat post u. 28. 12 Mihi mater F, corr. F² 13 Rus sunii
 om. D¹, add. schol. SUNI^I A, corr. rec., sed antiqua correctura subesse
 uidetur ETQUOD AC¹ EFG KABEREM^a A, corr. rec. haberem DG ha-
 beam BEFP^h abeam C amareⁱ C

53. Prisc. II p. 455. Donat. in III 5, 33 „uos me sequimini,”

III 3. 2. Donatus: Solue „nimirum” et fac ‚non est mirum’... ut sub-
 distinctione interposita mox intulerit „dabit—malum.” — Idem in IV 7, 14
 „Nimirum—malum.” 5. quid tibi cum illa: Donat. in lemm. 10. Donat.
 in Adelph. V 3, 52 „mihi—quaerere.” 11. Donat. in IV 5, 6 „Ubi—
 euasit.”

- Credo ei placere hoc, sperat se a me auellere. 520
- 15 Postrémo, ecqua inde párua periüssét soror,
Ecquis cum ea una, quid habuisset, cúm perit,
Ecquis eam posset nóscere. haec cur quaéritet?
Nisi si illa forte quae ólim periit páruola
Soror, hánc se intendit ésse, ut est audácia. 525
- 20 Verum éa si uiuit, ánnos natast sédecim,
Non máior: Thaïs, quám ego sum, maiúsculast.
Misit porro orare, út uenirem, sério.
Aut dícat quod uolt aut molesta né siet.
Non hércle ueniam tértio. heus heus, écquis hic? 530
- 25 Ego súm Chremes. PY. O cápítulum lepidíssimum.
CH. Dico égo mihi insidias fieri? PY. Thaïs máximo
Te orábat opere, ut crás redires. CH. Rús eo.

EI

14 CREDOPACERE A, corr. A¹, ut uidetur se posse a me auellere
DG 15 hec qua C ETQUA AE et quae G indie E PERISSET A
cum rell. 16 ETQUIS AE QUIKABUISSETCONPERIT A, D add. corr.
ant. comperit F cum periit BCDEGP 17 ETQUIS AE 18 Nisi si
D²EF¹ cum A, si om. BCD¹GP² PARUULA A 19 KAC A, corr. rec.
ESSET A, T induxit corr. rec. UTTEST A, alteram T expunxit A¹ 20
EAM A, M expunxit A¹ ea om. G anno || G natu DG 22 Versus
deest in A: additus uero a corr. rec. 23 quid uult (B?) CDGP
(uolt D) 24 KICEST, EST a corr. ant., A^{PY} ecquis hic est D, PY add.
schol. & qf hic ē G et quif est hic F^{PY} ecquid hic est, PY a corr., P
ecquid est C¹, PYT. ecquis hic est C² in marg. PY ecquis hic (est?) B
P^Y. et quif hic est E 25 Chremetis notam praefigunt BC²DEF²G²P²
LAEPIDISSIMUM A 26 insidias mihi DG maximo, o in ras., D 27
operā^e D redijres D^u res F, corr. F² aeo G In A us. exit in AMABO

14. Hoc sperat se posse a me auellere: Donat. in lemm. — Arusian. p. 217 „hunc sperat a me auellere.“ 16. cum periit: Donat. in lemm. et Eugraphius. 19. Eugraphius: Eam sese intendit esse ut est fallacia) Hanc sese mihi obicit et intendit et probare cupit, ut est audacia. — Donat. in Adelph. III 3, 36 „eam se i. e. ut est dementia.“ 21. Prisc. I p. 101 „Thais—est.“ — Lex. Maii p. 333 „Thais maiuscula est quam ego.“ — Alcuin. Gramm. p. 2090 „ut Thais—est.“ 22. Donatus: Utrum „ut uenirem serio“ an „orare serio.“ 23. quid uult: Donat. in lemm. 24. Donatus: heus, heus ecquis hic est). Haec separatim pronuntianda sunt. nam apparet inter haec uerba pulsata ianuam personare.

PY. Fac amábo. CH. Non possum, inquam. PY. Ad tu aput
 nos híc mane,
 Dum rédeat ipsa. CH. Nihil minus. PY. Cur, mí Chremes? 535
 CH. Malám rem hinc ibis? PY. Si ístuc ita certúmst tibi, 30
 Amábo ut illuc tránseas ubi illást. CH. Eo.
 PY. Abi, Dórias, cito húnc deduce ad mílitem.

B ANTIPHO.
 ADULESCENS

AN. Heri áliquod adulescéntuli cóimúmus in Piraéo, III 4
 In húnc diem ut de sýmbolis essémus. Chaeream eí rei 540
 Praefécimus: dati ánuli: locus, témpus constitútumst.
 Praetériit tempus: quo ín loco dictúmst, parati nihil est.
 Homo ípse nusquamst: néque scio quid dicam aut quit con-5
 iéctem.
 Nunc mihi hóc negoti céteri dedére, ut illum quaéram,

28 at, ^{faltim} F, corr. F² aput G cum A 29 NIKILŌ A, o expunxit A¹
 30 MLAM A Malam in rem DFG ^aibis DF, corr. D²F² TIBI om. A¹, add.
 corr. ant. 31 ut & illuc E tranffeaf G 32 Dor || || ias F deduc
 BCDEF GP

III 4 A ANTIPHO ADVLESCENS D In CFP etiam Chaerea pictus est
 ANTIPHO P CHAEREA ANTIPHO ADVLESCENS C, in quo nomina sedem
 ADVLESCENS mutarunt: correctum est, ut in scaena sequenti, a manu recenti
 ANTIPHO EG ANTIPHO CHEREAF F 1 aliquod C¹ cum A cóimúmus BC²
 co||imúmus, i in ras., D COIMUS AC¹ EFGP pireo G 2 SYMBOLIS
 ABCFGP simbolis DE EIREI om. A¹, add. corr. ant. 4 quo ^aF,
 corr. F² dictum, om. est, BCP 5 conlectem C

28. Prisc. I p. 449 „Fac amabo.“ 30. Donatus: Malam rem abis)
 Hoc aduerbiallyter dixit quemadmodum dicimus ‚domum ibis.‘ (Sic Ed. pr.).
 — istuc satis certum est: Eugraphius. 31. ubi ea est: Donat. bis in lemm.
 III 4. 1. Rufin. de metr. com. p. 380 Gaisf.: Idem Varro in eodem
 lib. VII. de lingua latina ad Marcellum sic dicit: [...] aut in extremum se-
 narium totidem semipedibus adiectis fiat comicus quadratus ut hic „Heri—in
 Piraeco.“ — Cic. ad Att. VII 3, 10 Venio ad ‚Piraeae‘: in quo magis repre-
 hendendus sum quod homo Romanus ‚Piraeae‘ scripserim ‚non Piraeum‘
 — sic enim omnes nostri locuti sunt —, quam quod ‚in‘ addiderim ... se-
 cutus sum ... Terentium ... „Heri aliquot adolescentuli ‚cumimus‘ in
 Piraeum.“ — Donatus: coimus] consensimus ac pepigimus, ne sit soloecis-
 mus „in Piraeco“ pro ‚in Piraeco.‘ 2. Diomed. p. 362 „ut—essemus.“

Idque ádeo uisam, sí domist. quis nam hinc ab Thaíde
éxit? 545

Is ést an non est? ípsus est. quid hoc hóminis? qui hic
ornátus est?

Quid illút mali est? nequeó satis mirári neque concítere:

10 Nisi, quídquid est, procul hinc lubet prius quíd sit sciscitári.

A CHAEREA. B ANTIPHO.
ADULESCENTES II

III 5 CH. Númquis hic est? némost. numquis hinc me sequitur? némo
homost.

Iámne erumpere hóc licet mihi gáudium? pro Iúppiter, 550
Nunc ést profecto, intérfici cum pérpeti me póssum,
Ne hoc gáudium contáminet uita aégritudine áliqua.

7 Ibo ad eum uisam si domi est sed quisnam hinc a Thaíde exit
BCDEFGP, nisi quod exit a Thaíde E QUIPNAM A, corr. A' ABTKAIDE
A, B induxit corr. rec. 8 non est E QUIKOC A, D add. corr. ant.
quid hominis est P quid hoc hominis est BCDEFG quíd hic D quid
hic BCE ornatus (om. est) E 9 neque—u. 10. est in marg. E neq,
fatis D mīlrari F NEQUEQCONICERE A, O deleuit corr. rec. ne queo
conicere G nec queo conicere D 10 quid est G quicquid est, ic in
ras., st a corr., D quicquid BFP LUBET A SISCITARI A scicitari,
altera c in ras., F aufcultare G auscultare D

III 5 C CHAEREA A ANTIPHO D ANTIPHO P (omisso Chaereae
ADVLESCENTES DVO IT
nomine) CHAEREA ANTIPHO C CHAEREA ANTIPHO E CHEREAS ANTIPHO F
CHEREA ANTIFO G 1 NUNCQUIS bis A hinc est D NEMO A, EST
add. corr. ant. num hinc C, corr. C² KINC A, N induxit corr. rec. hic
me E In A us. dissectus est in media uoce SEQUI|TUR 2 iupiter EF 3
possi|m D

7. hic a Thaíde: Donat. in lemm. 8. Donat. in Hec. IV 4, 21 „quid
hominis.“ — Idem ad h. l. in lemm.: quid hoc hominis est, tum quid hoc
ornatus. 9. Quid illuc: Donat. in lemm. 10. Prisc. I p. 430 „Nisi
quicquid e. p. h. libet sciscitari. — sciscitari: Donatus.

III 5 1. Charis. p. 97 „numquis hic me sequitur? nemo homo est.“ —
hic me sequitur: Donati Ed. pr. in lemm. 2. Non. p. 382: Rumpere re-
tentum proferre, diu tacita dicere. T. in E. „Iámne rumpere hoc mihi
'lacet' gaudium.“ — hoc mihi liceat gaudium: Donat. in lemm. 3. possim:
Donatus bis in lemm. 4. Donat. in Andr. prol. 16 „Ne h. g. c. uitam a.
aliqua.“

Sed néminemne cúriosum intéruenire núnc mihi, 5
 Qui mé sequatur quóquo eam, rogítando obtundat, énicet,
 Quid géstiam aut quid laétus sim, quo pérgam, unde emergam,
 úbi siem 555
 Vestítum hunc nactus, quíd mihi quaeram, sánus sim anne
 insániam!

AN. Adibo atque ab eo grátiam hanc, quam uídeo uelle, iníbo.
 Chaérea, quid est quód sic gestis? quíd sibi hic uestítus 10
 quaerit?
 Quíd est quod laetus és? quid tibi uis? sátine sanu's? quíd me
 adspectas?
 Quíd taces? CH. O féstus dies [†]hominis amice, sálue: 560
 Nemóst, quem ego nunciám magis cuperém uidere quám te.
 AN. Narra ístuc quaeso quíd sit. CH. Immo ego te óbsecro hercle
 ut aúdias.

5 neminemne hic curiosum B neminem ||| curiosum P neminem
 hic ne curiosum C, corr. C² neminem hic curiosum DEFG 6 quoque eam
 CP?, corr. C²P² quique iam BDEFG optundat G enecet BC²EGP²
 enjces F, corr. F² 7 gestamⁱ F sim ex sum P 8 nactus BCDEFG
 sum DG 9 habeo D 10 QUOD^I A, corr. ant. qd gestif G GESTIS
 QUIDE^{TI} A, UE deleuit corr. rec. gestis aut quid CDEFG tibi F, corr. F²
 11 QUIDESTLAETUSSIS A, QUOD^{QUOD} add. corr. ant.
 laetus sis BCDE'FG'P laetus es schol. EG² SATINSANUS (om. es) A satin
 sanus es E sat insanus es BCFP satisne sanus es DG (ē G) ADSPECTANS A
 adspectas CFP aspectas B 12 OFESTUSDIESKOMINISAMICESALUE A
 cum rell. Quid dices? CH. o festus dies! o meus amicus! salue Bent-
 leius^{HOMINUM} 13 NEMOST QUEM A, HOMINUM add corr. ant. Nemo est omnium
 BCDEFGP NUNCIAM A, IAM induxit corr. rec. nunc BCDEFGP
 Nemo omnium'st quem ego nunc magis Guyetus et Bentleius 14 SIET
 A cum rell.

5. Eugraph. in Andr. V 5, 7 „Sed—mihi.“ — neminemne curiosum:
 Donat. in lemm. — neminem hic curiosum: Eugraph. in lemm. 6. quo-
 quo eam: Eugraph. in lemm. — enecet: Donatus. 8. nactus: Donatus.
 10. Non. p. 32 „Chaerea q. e. q. s. gestis aut quid hic sibi uestitus quaerit.“
 — aut quid sibi: Donat. in lemm. 11. laetus sis et satin sanus es:
 Donat. in lemm. 12. O festus dies hominis amice salue: Donatus. (Idem
 in V 8, 18 festiuitatem laetitiam, ut . . festius dies est). — Quid est „festus
 dies hominis?“: Eugraphius. 13. Nemo est omnium quem ego nunc magis:
 Donat. in lemm. 14. hercle ut me: Eugraph. in lemm.

- 15 Nostin hanc, quam amat frater? AN. Noui: nēppe, opinor,
Thárdem.
CH. Istam ípsam. AN. Sic commémíneram. CH. Quáedam hódie
est ei donó data
Virgó: quid ego eius tibi nunc faciem praédicem aut laudem,
Ántipho, 565
Cum ipsúm me noris quam élegans formárum spectatór siem?
In hác commotus sum. AN. Aín tu? CH. Primam dices,
scio, si uíderis.
20 Quid múlta uerba? amáre coepi. fórte fortuná domi
Erat quídám eunuchus, quém mercatus fúerat frater Tháídi,
Neque ís deductus étiam dum ad eam. súmmonuit me Pár-
meno 570
Ibi séruos, quod ego arripui. AN. Quid id est? CH. Tácitus
citius aúdiēs:
Vt uéstem cum eo mútem et pro illo iúbeam me illoc dúcier.
25 AN. Pro eunúchon? CH. Sic est. AN. Quid ex ea re tándem
ut caperes cómmodi?

15 nempe ut opinor DG 16 fí^c E, corr. E² COMMÍNERAM A
commemí^{ne}ram D, corr. D² hodie quaedam est BCDEF^oGP doná^o C,
corr. C² 17 ego om. BCEFP faciám^e C, corr. C² 18 me ipsum
BCEFP me ipse Bentleius eligant^e G siem, m in ras., F 19 ha||c E
|||| Ain G² 20 occoepeí D occepi G 21 frater fuerat BCDEF^{nunc}GP
TKAIDI ab initio sequentis us. habet A 22 ETIAMDUM^{nunc} A, corr. rec.
etiam tum BCDEF^rP & iāntunc G ad eam erat DEG SUMMONUIT A,
T corr. A¹, sed deleuit corr. rec. 23 SERUUS A ABRIPUI A, corr.
rec. aripui D est, st in ras., D TACITUSⁱSCITUS A, corr. rec. 24
cum illo BCDEF^rP cō illo G me iubeā G MEDUCIER (om. illoc) A
me illoc deducier BC²DEF me illic deducier C¹P illuc deducier G
25 eunuchon, n finalis a corr., G tantū D ut om. G cōdi^{mo} G, corr. G²
In A COMMODI sequentem uersum incipit, ANTIPKO uersum 27

15. Donatus in Phorm. I 2, 13 „Nostin—frater.“ — Eugraph. in Phorm.
l. c. „hanc quam amat nostin.“ — nempe opinor: Donatus. 17. quid ego
eius: Donat. in lemm. 18. Cum me ipsum noris: Donat. in lemm. —
18. 19. Idem in II 3, 5 „cum me ipsum—sum.“ (In hanc Ed. pr.). 20.
coepi: Donat. in lemm. 24. iubeam illuc ducier (om. me): Donat. in lemm.
25. ut om. Donat. in lemm.

CH. Rogás? uiderem, audírem, essem una quácum cupiebam,
 Antipho.

Num párua causa aut práua ratiost? tráditus sum múlieri. 575
 Illa ílico ubi me accépit, laeta uéro ad se abducit domum:
 Connéndat uirginém. AN. Cui? tibine? CH. Mihi. AN. Satis
 tutó tamen.

CH. Edicit ne uir quisquam ad eam adeat, ét mihi ne abscedam 30
 imperat:

In ínteriore párte ut maneam sólus cum sola. ádnuo
 Terram íntuens modéste. AN. Miser. CH. 'Ego' ínquit 'ad
 cenam hínc eo': 580

Abducit secum ancíllas: paucae, quae circum illam essént,
 manent

Nouíciae puéllae. continuo haéc adornant út lauet.

Adhórtor properent. dum ápparatur, uírgo in conclauí sedet 35
 Suspéctans tabulam quándam pictam: ibi ínerat pictura haéc,
 Iouem

Quo pácto Danaae mísisse aiunt quóndam in gremium imbrem
 aúreum. 585

26 audierē C QUACONCUPIEBAM A 27 at C PARUARATIO A
cum rell. praua ratio *Palmerius* 28 affe F ad se om. G 29 tibim&
 G mi D, *corr. schol.* 30 ADEAADEAMADEAT A abscedā, edā *in ras.*,
 D IM(PERAT) A 31 ININTERIOREM PARTEM, *priorem M induxit corr.*
rec., A annuo BEGP² 32 inquit C caenam B 33 Adducit E,
corr. E² cum F, *corr. F²* illā|| G MA(NENT) A 34 NOUCICIAEET
 PUELLAE A F¹ KAEC A, C *induxit corr. rec.* hae B C D F¹ G P (haec E F²)
 35 Adortor EG (SE)DET A sedet om. EG 36 ubi C D F G² P KAEC
 (IOU)EM A inuē G 37 DANAEE danē E F G in gremium C AUR(EU)M A

26. Donat. in Andr. I 1, 54 „essem—Antipho.“ (*om. Par. et Ed. pr.*).
 27. parua ratio: Donat. in lemm. 28. deducit: Donat. *Ed. pr.* 30. Prisc.
 II p. 194 „Edicit—adeat.“ — Donat. in V 1, 15 „Edicit—imperat.“ (Edicit
 n. u. q. a. e. aderit *Ed. pr.*). 33. circa: Donat. in lemm. 34. Donatus:
 Nouiciae puellae] Ellipsis: nouiciae et puellae. — Donatus: „haec“ pluraliter
 pro ‚haec.‘ — Philargyr. in Georg. III 305: Veteribus mos fuit ut neutra
 femininis iungerentur. T. „haec—lauent.“ — Donat. in IV 4, 6 „adornant
 ut lauet.“ (lauent *Ed. pr.*). 36. Respectans quandam tabulam: Donat. in
 lemm. 36. 37. Augustin. de ciu. dei II 7 „ubi inerat—aureum.“ 37.
 Prob. Cathol. p. 12 „imbrem aureum.“

- Egomét quoque id spectáre coepi: et quíá consimilem lúserat
 Iam olim ille ludum, inpéndio magis ánimus gaudebát mihi,
 40 Deum sése in hominem cónuertisse atque ín alias tégulas
 Venísse clanculúm per pluuiam fúcum factum mulieri.
 At quém deum! qui témpa caeli súmma sonitu cóncutit. 590
 Ego homúncio hoc non fácerem? ego illut uéro item feci ac
 lubens.
 Dum haec mécum reputo, accérsitur lauátum interea uírgo:
 45 Iit, láuit, rediit; deínde eam in lécto conlocárunť.
 Sto exspéctans, siquid mihi imperent. uenit úna, 'heus tu'
 inquit 'Dóre,

38 quaⁱ **F** consilium **C**¹, consimilē **C**² in marg. cōsimilif **G** 39
 impendio **G**, corr. **G**² MI(KI) **A** 40 INKOMINEM **A** cum rell. in aurum
 uel in pretium *Bentleius* et per alias tegulas **BCEFP** (alias **C**) 41 clanculum **D**
 PERINPLUIUM **A** cum rell. per pluuiam *Bentleius* fictum **F**, corr. **F**²
 42 sonitu om. **E** 43 Ego |||| homuncio non facerem **D**, corr. *schol.*
 KOMUNICIO **A** omuncio **G** uero illud **G** item *Bothius* ITA **A** cum
 rell. (it **C**, corr. **C**²) i¹ubens **D**, corr. **D**² 44 repeto **E** arcessitur **DG**
 LABATUM **A** 45 Ut lauit **CG** ITLAUIT **AD**, it in ras. **D** REDIT **ADG**
 INLECTULOCONLOCARUNT **A** in lecto illae conlocarunt **D** || eā in lectū
 ille collocarunt **G** in lectū illae conlocant **BCEFP** (collocant **E**) 46
 spectans **D** inq^{it} **G** o Dore **E**

38. 39. Donatus: impendio,) id est magis magisque luserat. (*Dele* luserat).
 -- Arusian. p. 244. „et quia—ludum.“ — Seru. in Aen. IV 54 „impendio—
 mihi.“ — Lex. Maii p. 445 „animus mihi impendio magis adaugebat.“
 40—43. Lactant. Plac. in Stat. Theb. VI 287 „Deum se in—concutit“ (40.
 ac per alias t. 41. per impluium). 40. se et atque in alias tegulas:
 Donat. *bis* in lemm. — per alias tegulas: Eugraph. 41 *Scholiasta*
Victoriani: uidetur quasi pluuia esset. impluium est hoc quod per pluuiam
 uenit et non est uera pluuia. — Mythogr. Vatic. (in Maii Class. Auct. vol. III)
 p. 57 „deum clanculum uenisse per impluium factum fucum mulieri.“ — Lex.
 Maii p. 241 „per impluium fucum factum mulieri.“ — Idem p. 430 implu-
 uium. i. loutarium per quod decidit pluuia. T. in E. „fucum factum mulieri
 per impluium.“ — Acron in Hor. Sermon. I 2, 83 „factum fucum mulieri.“
 — per impluium: Donat. et Eugraph. 42. 43. Augustin. de ciu. dei II 7
 Confess. I 16 „at quem—ego uero illud feci ac libens“ (42 summo) 43.
 Lex. Maii p. 269 „Ego homuncio non facerem.“ — fecerim et facerem:
 Donati *Ed. pr.* in lemm. 44. Prisc. I p. 459 „Dum haec mecum puto—
 uirgo.“ 45. Donat. et Eugraph. in Phorm. I 2, 85. Cledon. p. 1916 „it
 lauit rediit.“ — It lauit rediit: Donat. in lemm. — Donatus: in lecto collo-
 carunt) . . . et ipsum uerbum „collocarunt“ proprium est et adscribitur pronubis.

Cape hóc flabellum, uéntulum huic sic fácito, dum lauámur: 595
Vbi nós lauerimus, sí uoles, lauátó'. accipio trístis.

AN. Tum equidem ístuc os tuom ínpudens uidére nimium uéllem,
Qui essét status, flabéllulum tenére te asinum tántum. 50

CH. Vix élocutast hóc, foras simul ómnes proruónt se,
Abeúnt lauatum, pérstrepunt, ita út fit, domini ubi ábsunt. 600
Intérea somnus uirginem obprimít. ego^u limis spécto
Sic pér flabellum clánculum: simul ália circumspecto
Satine éplorata sint. uideo esse. péssulum ostio óbdo. 55

AN. Quid túm? CH. Quid 'quid tum' fáture? AN. Fateor. CH.
Án ego occasiónem

Mihi osténtam, tantam, tám breuem, tam optátam, tam in-
sperátam 605

^u
47 BENTULUM A. *corr. ant.* et uentulum BCEFP KÜİÇSIC A, *corr.*
rec. sic om. D fífacito G facito sic E lauamus CEFP 48 LABERIMUS
AC^u la^{pi}bato C accio^A G 49 Tū ex Tu D² Tum etiam istuc E TUUM A
UELLE(M) A 50 Quis DG^L FABELLUM A, *corr. ant.* flabellum *rell.*
51 oms simul DG PRORUUNT A 52 la^ubatum C 53 ŞÜBLIMISSPECTO A,
corr. rec. aspecto EFG 54 flauellum C^uP et simul DG 55 Satin ||| G
Satin BCDEFP pefulū G hostio^{tue} B 56 CH. quicquid tum BF¹GP quid
tum (quid *semel*) DE fa^{ue}çie D, *corr.* D² A (*Antiphonis notam*) *add.*
schol. D 56. 57 mi occasionem ostentatam DG (mihi G) 57 MIKI
OSTENTATAMTAMBREUEM A Mihi ostentatā^{tan} tam breuem C, *corr.* C²
ostentatam EFP obtatam DE insp^eratam B

47. flabellum: uentulum (*om.* et): Donat. in lemm. — Lex. Maii p. 208 „Cape h. f. et u. huic facito.“ — Idem p. 604 „cape uentilabrum et uentulum huic facito.“ — lauamur: Donat. in lemm. — Idem in u. 48: Vide usum uerbi tam cito uariatum „dum lauamur“ et „Ubi nos lauerimus.“ 48. Donat. in IV 1, 8 „accipio tristis.“ 50. Qui: Donat. in lemm. — flabellum: Donat. et Eugraph. in lemm. — Eugraphius: Hic turpiter quidam legunt potius („tentum“) quam „tantum,“ ut sit „asinum tentum“: quod in scena esse dictum ob indignitatem Terentianae comoediae minime conuenit. — Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 509 „asinum tantum“ tam grandem iuuenem. 51. 52. Prisc. I p. 559 „Vix—perstrepunt.“ — 51. Arusian. p. 256 „foras—se.“ — Priscian. I p. 394 „proruunt se.“ 52. Idem p. 475 „Abeunt—perstrepunt.“ 53. uirginem occupat: Donat. in lemm. — Seru. in Aen. XII 120 Limum obliquum dicimus, unde T. „limis oculis“ dixit i. e. obliquis. 53. 54. Lex. Maii p. 320 hic et haec limis. T. in E. „ego l. aspecto sic per flabellum.“ — limis aspecto: Donat. *bis* in lemm. 56. Seru. in Aen. IV 166. „quid tum? fatue. fateor.“ 57. Mihi ostentatam tantam: Donatus. — Seru. in Georg. I 248 Ab eo quod est ‚ostendor‘ ueteres participium

Amitterem? tum pól ego is essem uéro, qui simulábar.

AN. Sane hércle ut dicis. séd interim de sýmbolis quid áctumst?

60 CH. Parátumst. AN. Frugi es: úbi? domin? CH. Immo áput
libertum Díscur.

AN. Perlóngest: set tanto ócius properémus. muta uéstem.

CH. Vbi mútem? perii: nám domo exuló nunc: metuo frátrem 610
Ne intús sit: porro autém pater ne rúre redierít iam.

AN. Eámus ad me, ibi próxumumst ubi mútes. CH. Recte dicis.

65 Eámus: et de istác simul, quo pácto porro póssim
Potíri, consiliúm uolo capere úna tecum. AN. Fiat.

58 Ammitterem **B** uere (**B?**) **CDEFGP** qui adsimulabar **BCFP**
(ass. **B**) cui fimulabar **G** cui assimilabar **E** 59 **Γ G** SYMBOLIS **A(B?) CGP**
symbolis **DEF** 60 **DOMIN^e A**, e *add. corr. rec.* 61 *Hic us. in P ab*
initio sequentis scaenae positus, sed signis in suam sedem euocatus est
Γ G cum **A** In **FP** Sed—properemus *Chaercae uerba sunt.* **ppemuf G**
62 **PERI^I A**, *corr.* **A¹ EXE^{UL}O A**, *corr. ant.* exulo. nunc **F** frát, at *in ras.*, **G**
63 fit pereó aut **G** a rure **E** **RUEREREDIRIT^E A**, *corr.* **A¹** 64 *ibi ad*
me **BC** **PROXUMUST^m A** || *utef* **G** In **A** *us. exit in* **EAMUS** 65 *iftan* **G**
DEISTACRESIMUL^c A *Post* **Fiat E** *habet* **F. III A.**

‘ostentus,’ non ‘ostensus’ dicebant. T. in E. „an ego o. M. ‘ostentatam
tam’ breuem.“ 61. Eugraph.: Postea adulescens hortatur ut pergat propter
id quod sibi mandatum est, deinde ut uestem mutet. 62. 63. metuo frater
Ne intus sit: Donat. in lemm.

Θ DORIAS.
ANCILLA

Íta me di ament, quántum ego illum uídi, non nihil tímeo IV
misera, 615

Néquam ille hodie insánus turbam fáciat aut uim Tháídi.
Nam póstquam iste aduenít Chremes aduléscens, frater uírginis,
Míilem rogat út illum admitti iúbeat: ille contínuo irasci,
Néque negare audére: Thaís pórró Instare ut hóminem inuitet. 5
Ít faciebat rétinendi illius caúsa: quia illa quae cupiebat 620
Dé sorore eius índicare ad eám rem tempus nóñ erat.
Inúitat tristis: mánsit. ibi illa cum íllo sermonem ílico.
Míles uero sibi putare addúctum ante oculos aémulum:
Vóluit facere cóntra huic aegre: 'heus' ínquit 'puere, Pámphilam 10

IV 1 ANCILLA D DORIAS D DORIAS ANCILLA PC DORIA ANCILLA G

DORIA ancilla thaidif F DORIAS E 1 DIAMENT A, BENE ^{BENE} add. corr. ant.
di bene ament D dii bene ament BCEFP uidi illum E non om. F¹,
add. F² 2 hom^{die} E 4 ut eum BCDEFPGP 7 ad ^{am}erem F 8 ubi
illa G SERMONEM^s A corr. rec. sermonem incipit BCDEFPGP 9
MILESUBISIBI A, corr. ant. putans ^{UERO} Guyetus et Bentleius abductum D
10 contra facere DG facerere C ^eagere D, corr. D² PUER A cum rell.
puere Erasmus puer i Bentleius Pamphilā ex Pamphila G²

IV 1. 1. dii ament et dii bene ament: Donat. in lemm. — di ament:
Eugraph. in lemm. 2. Non. p. 524 „Nequam—faciat ausum tahidi.”
8. sermonem occipit: Donat. in lemm. 9. Miles uero putare ante oculos
sibi adductum: Donat. in lemm. — Miles uero putare sibi adductum: Eugraph.
10. facere contra: Donat. et Eugraph. in lemm. — puer: Donat. et Eugraph.
in lemm.

Accerse ut deléctet hic nos.' illa [exclamat] 'minime gén-
tium: 625

În conuiuium illam?' miles téndere: inde ad iúrgium.

Interea aurum sibi clam mulier démit, dat mihi ut aúferam.

Hóc est signi: ubi prímum poterit, se illinc subducét scio.

A PHAEDRIA. ADULESCENS

- IV2 Dum rús eo, coepi égomet mecum inté^r uias,
Ita út fit, ubi quid ín animo est moléstiae, 630
Aliám rem ex alia cogitáre et ea ómnia in
Peiórem partem. quíd opust uerbis? dum haéc puto,
5 Praetérii inprudens uíllam. longe iam ábieram,
Cum sénsi: redeo rúrsum, male ueró me habens:
Vbi ad ípsam ueni déuerticulum, cónstiit: 635

11 arcesse **F** h|lic **F** exclamat *inducebat Guyetus* Vs. 10. 11 *ita con-*
stituēbat G. Hermannus

Fácere contra huic aégre: heus, inquit, púer, accerse Pámphilam,
Út delectet híc nos: illa exclámat minime gén^{um}tium.

12 cūiui ^{um}**G**, corr. **G**² ÎNTENDERE **A** inde *om.* **G** 13 DEMET **A**
14 signi ⁱ**G**, corr. **G**² potuerit **DG**

IV 2 ADVLESC PHEDRIA **D** PHAEDRIA ADVLESCENS **PC** PHAEDRIA IVVENIS **F**
PHAEDRIA **E** PHEDRIA **G** 3. 4 omnia Peiorem in partem *Bentleius*
4 PUTO ^{re}**A**, re *add. corr. rec.* reputo **F** reputo **BCDEGP** 5 INPUDENS **A**
abieram **D** 6 Confenfi **G** ruffū **G** me uero **DG** 7 diuerticulum **BF**

10. 11. accerse Pamphilam: Donat. in lemm. — 11. (Serg.) in Donat. p. 558 „minime gentium“ (cf. Phorm. V 9, 44. Ad. III 2, 44). 12. Donatus: miles tendere) Proprie dixit „tendere“ quod significat pertinacem contentionem . . — inde ad iurgium) Subauditur uentum est. 13. clam sibi: Donat. in lemm. 14. Non. p. 399 „ubi primum potuerit se illi subducet scio.“ 15. Donatus: hoc est signi) Ad quam rem „signi?“ Utrum hoc est signi quamobrem me tuam „nequam ille—Thaidi“ (u. 2). an hoc est signi, unde scio, ubi primum poterit, se illinc subducet?

IV 2. 1. Seru. in Aen. VII 30 hunc inter: per hunc T. „Dum—inter uias.“ 4. Donatus: puto . . est ἀπαίρησις pro ‚reputo.‘ 7. diuerticulum: Donat. et Eugraph. — Prisc. II p. 514. a deuerto fit deriuatiuum deuerticulum. T. „postquam ad i. u. deuerticulum.“ — Lex. Maii p. 601: Diuerticulum, ubi una uia diuertit ab alia, quod diuortium dicitur. T. „Ubi—diuerticulum constiti.“

Occépi mecum cógitare 'hem, bíduom hic
 Manéndumst soli síne illa? quid tum póstea?
 Nihil ést. quid? nihil? si nón tangendi cópiast, 10
 Eho né uidendi quídem erit? si illut nón licet,
 Saltem hóc licebit. cérte extrema línea 640
 Amáre haut nihil est.' uíllam praetereó sciens.
 Sed quíd hoc, quod tímida súbito egreditur Pýthias?

E PYTHIAS. Θ DORIAS. Α PHAEDRIA.
 ANCILLAE II ADULESCENS

PY. Vbi ego illum scelerósum misera atque ínpium inueniam? IV 3
 aút ubi quaeram?

Hócine tam audax fácinus facere esse aúsum! PH. Perii:
 hoc quíd sit uereor.

PY. Quín etiam insupér scelus, postquam lúdicatust uírginem, 645

8 Occipi **G** BIDUUM **A** biduum *in ras.* **E** 9 est *om.* **G** ¹ qđ **C**
 10 QUIDNIKILEST **A** 11 non potest **DG** 12 hoc *ex* haec **G** hoc
 licebit *in ras.* **E** LINEAM **A**, **M** *add. corr. ant.* 14 hoc est **BCDEFGP**
 aegreditur **BC** pithias **DG**

IV 3 DORIS **A**. — PY PYTHIAS **D** DORIAS **P** PHADRIA **D**
 ANCILLAE ADVLES-

PITHIAS PHAEDRIA DORIAS **P** PYTHIAS ANCILLA. PHEDRIA. II. DORIAS
 ANCILLA ADVLESCENS
 ANCILLA, *duo nomina posteriora in ras.*, **C** PYTHIAS PHEDRIA DORIAS
 ancilla **E** PYTHIA PHAEDRIA DORIA **F** PYTIAS ancilla. PHEDRIA ADVLE-
 SCENS. DORIAS ancilla **G** *In P inferior pars folii 52 quae u.* 1—9 abi hinc
continebat abscissa est: sed recens manus id quod deest suppleuit in
folio sequenti 1 illum ego **DG** 2 Hoccine **E(P)** hocine **G** facere
 esse ausum facinus **E** ^{ESSE} FACEREAUSUM **A**, ESSE *add. corr. ant.* perii
Pythiadi continuant **BCDEFG(P)** ^I PERI **A**, *corr.* **A**¹ 3 ^{po} || quā lu-
 dificatuf ^{est} **G**, *corr.* **G**²

8. Donati *Ed. pr.*: heu biduum .] Interiectio laborantis animi. 11.
 Donatus: Bene bis dictum „licet,“ „licebit.“ 13. Porphyrr. in Hor. C. I
 13, 16 „tamen extrema l. a. haut n. est.“ — Idem in Ep. I 16, 79 „extrema
 —est.“ — Prisc. II p. 226 „certe e. l. A. non nihil est.“ 14. quid hoc
 quod subito tímida: Donat. in lemm.

IV 3. 1. ego illum: Donat. et Eugraph. in lemm. 3. Prisc. I p. 401.
 II p. 285 „Quin insuper—uírginem.“ (etiam *om.*.)

- Vestem ómnem miserae díscidit, tum ipsám capillo cónscidit.
 5 PH. Hem. PY. Quí nunc si detúr mihi,
 Vt ego únguibus facile illi in oculos ínuolem uenéfico!
 PH. Nésceo quid profécto absente nóbis turbatúmst domi.
 Adíbo. quid istuc? quid festinas? aut quem quaeris, Pýthias? 650
 PY. Ehem Phaédria, ego quem quaéram? in' hinc quo dignu's
 cum donís tuis
 10 Tam lépidis? PH. Quid istuc ést rei?
 PY. Rogás me? eunuchum quém dedisti nóbis quas turbás dedit!
 Virginem, erae quam dóno dederat miles, uitiauí. PH. Quid
 áis?
 PY. Périi. PH. Temulénta es. PY. Vtinam sic sint qui mihi
 mále uolunt. 655

4 MISERA^E A, corr. A¹ misere BC |||scidit||| ipsā a capillo D
 || capillo G cūpillo F, corr. F² 5 nunc, prior n in ras., D det: G²
 in ras. 6 FACILE A, induxit corr. rec. faciē D 8 quid istuc B
 QUID ISTUCFESTINAS A, QUID add. corr. ant. aut quaeris C, corr. C² pithias
 E phitiaf G 9 fedria DG EGO^N A, N add. corr. ant. egon BCDEFG(P)
 AB INKINC A, AB add., N del. corr. ant. i||hinc C i hinc BEF ii nunc D
 hinc i nunc G, corr. G² (abi hinc P) quo dign' in ras. G² DIGNUSTUM A,
 corr. A¹ 10 in A incipit a TUIS, in P a Quo TAMLAEPIDIS A tam
 inlepidis BCEFG²P rei ē G 11 me^e unuchum C, corr. C² eunuchus
 D, corr. D² TURTURBAS A 12 erae quam Lachmannus QUAMERAE A
 cum rell. dederat dono DG 13 mi^{hi} D, corr. D²

3. 4. Schol. Iuuen. 11, 188 „postquam l. e. u. Vestem scidit.“ 6. Non.
 p. 32 „Ut—inuolem.“ — Donat. in IV 6, 2 „Ut—uenefico.“ — Donat. in
 Verg. Aen. VI 199 „in faciem inuolem uenefico.“ 7. Donatus: absente
 nobis) Aut subdistinguendum est et subaudiendum „me,“ aut ἀρχαίως
 figura est. — Arusian. p. 213 „Nescio—domi.“ — Prisc. II p. 304 „Nescio
 quid absente aliquid nobis domi turbatum est.“ — Gloss. ap. Mai. Class.
 Auct. VI p. 502 „absente nobis.“ nescientibus nobis. 9. egon: Donat.
 in lemm. — 9. 10. Lex. Maii p. 294. 304. Inlepidus uel illepidus insauis
 „abi hinc cum tuis donis (tam) illepidis.“ 11. Donatus: Eunuchum—dedit)
 Aut ἀντίπρωσις est ... aut „quem“ cum interrogatione pronuntiandum, ut
 sit qualem. — 2, Quidam uolunt „quem“ distinguere quasi dicat qualem ...
 3, Et „quem“ et „quas“ sic licet accipere, quasi dixerit, „qualem eunuchum“
 et „quales turbas.“ — Seru. in Aen. I 573. Donat. in Adelph. V 3, 21
 „Eunuchum—dedit.“ — Seru. in Aen. II 481. X 529. XII 453 „quas t.
 dedit.“ — quam erae miles dono dederat: Eugraph. in lemm. 13. sient:
 Donat. in lemm.

DO. Au óbsecro, mea Pýthias, quod ístuc nam monstrúm fuit?

PH. Insánis: qui istuc fácere eunuchus pótuit? PY. Ego illum 15
nescio

Qui fúerit: hoc quod fécit, res ipsa indicat.

Virgo ípsa lacrumat néque, cum rogites, quíd sit audet dicere.

Ille autótem bonus uir núsquam apparet. étiam hoc misera
súspicor, 660

Aliquíd domo abeuntem ábstulisse. PH. Néqueo mirarí satis,
Quo illíc abire ignáuos possit lóngius, nisi sí domum 20

Forte ád nos rediit. PY. Víse amabo, núm sit. PH. Iam
faxó scies.

DO. Perii, óbsecro, tam infándum facinus, méa tu, ne audiui
quidem.

PY. At pól ego amatorés audieram múlterum esse eos máxumos, 665

Set nihil potesse: uérum miserae nón in mentem uénerat:

Nam illum áliquo conclusíssem neque illi cómmissem uír-25
ginem.

14 me^a C pithias BE phytiaf G QUODⁱ A, corr. rec. quid istuc
nam monstri C¹DEFGP? (quod BC²P?) 15 Insánis, ani in ras., D
quid F e||go F 18 In A us. fractus est post ETIAM 19 PHA. om.
C¹, sed suppletum 20 ILLE A cum rell. illic Fleckeisenus posset
DEFGP si om. EF²G 21 REDIT^{ER} A, corr. ant. num, ui in ras., D
siet DEG NUMSIT A, ibi add. corr. rec. scias BE²FGP 22 PERI A
audifti ex audiui G 23 & pol E, corr. E² AMATORES MULIERUM ESSE
AUDIERAMEOS A amatores audieram eos esse mulierum E maxumus D
MAXUMOS^I A 24 potesse in ras. D POSSE A

14. quid istuc nam monstri fuit: Donat. in lemm. 15. 16. ego nescio
illum Qui siet: Donat. in lemm. — Qui fuit: Eugraph. in lemm. 18. misera
hoc: Donat. in lemm. 20. Quo ille abire ignauus possit: Donat. in lemm.
21. Donatus: num sit) 'Domi' subaudiendum est aut 'num sit quod dicis.'
22. Prisc. I p. 582 et saepius „mea tu.“ 24. Prisc. II p. 507 „Sed nihil
tamen potesse.“ — posse: Donati Ed. pr. in lemm.

A PHAEDRIA. *A* DORUS. *E* PYTHIAS. *Θ* DORIAS.
ADULESCENS EUNUCKUS ANCILLAE II

- IV 4 PH. Exi foras, sceléste: at etiam réstitas,
Fugitiue? prodi, mále conciliate. DO(RUS). Óbsecro. PH. Oh,
Illút uide, os ut sibi distorsit cárnufex. 670
Quid huc tibi reditio? quid uestis mutátio?
- 5 Quid nárras? paulum sí cessassem, Pýthias,
Domi nón offendissem, íta iam adornarát fugam.
- PY. Haben hóminem, amabo? PH. Quid ní habeam? PY.
Factúm bene.
- DOR(IAS) Istúc pol uero béne. PY. Vbi est? PH. Rogitas?
nón uides? 675
- PY. Videam? óbsecro quem? PH. Hunc scilicet. PY. Quis hic
ést homo?
- 10 PH. Qui ad uós deductus hódiest. PY. Hunc oculis suis
Nostrárum numquam quísquam uidit, Phaédria.

IV 4 P PHAEDRIA E DORVS PY PYTHIAS D DORIAS D
ADULESC EUNVCHVS ANCILLAE

PHAEDRIA DORVS PYTHIAS DORIAS P PHAEDRIA ADVLESCENS. DORVS
ADULESCENS EVNVCHVS ANCILLE II.
EVNVCHVS .PYTHIAS ANCILLA. DORIAS II. *C* (in *que Phaedria et Dorus
alter alterius sedem occupavit*) EVNVC' PHAEDRIA PYTHIAS ancilla. DORIS *F*
PHAEDRIA PYTHIAS DORIAS EVNVCHVS *E* PHEDRIA EVNVCVS. PYTHIAS.
DORIAS *G* 1 at atiam *G* In *A* us. exit in FUGITIVAE 2 EUN. *notam*
Doro dant BCEFP hē obfecro *G* oh *C*, *corr.* *C*² eoh *G* eho *B* 3
carnifex *C*¹ *DF*¹ *GP* 4 hīstuc *G* tibi *om.* *BCDEFGP* uestis quid
Bentleius mutatio (*om.* est) *BCDEFGP* 5 paululum *DEG*^N cessasem
*BF*¹ pythias *inter lineas* *F* pithias *BG* o pithias *E* 6 NO *A*, *N* *add.*
corr. ant. ORNARAT *A* adornat *E*, *corr.* *E*² adornabat *D* adornarat
ex adormabat *G* 7 KABESNE *A* *cum* *rell.* *E*. *FACTUM A*, *O* *add. corr.*
ant., ut uidetur o factum *BCDEFGP* 8 rogas *D* 9 quis hic ē
obsecro homo *DG* 10 qui || aduof, a *in ras.*, f *ex corr.*, *D* 11
NOSTRUM A, *corr.* *A*¹, *ut uidetur* quequam, e *in ras.*, *G*

IV 4. 1. 2. Non. p. 296 „Exi—Fugitiue.“ 2. 3. Prisc. II p. 74 „oh
—carnifex.“ 3. Non. p. 413 „Illud—carnufex“ (ut *om.*). 4. Quid tibi
huc reditio est? *et* quid uestis mutatio?: Donat. in lemm. 5. paululum si
cessassem Pythia: Donat. in lemm. 6. adornabat *et* adornarat: Donat. in
lemm. — adornabat: Eugraph. in II 2, 6. — adornarat: Idem in lemm. 10. 11.
Schol. Bembin. in Adelph. III 2, 22 „hunc—fedria.“ — Prisc. II p. 8 „hunc

- PH. Non uidit? PY. An tu hunc credidisti esse, obsecro,
Ad nós deductum? PH. Námque alium habui néminem.
PY. Au, 680
Ne cómparandus híc quidem ad illumst: ille erat
Honésta facie et liberali. PH. Ita uísus est 15
Dudúm, quia uaria uéste exornatús fuit:
Nunc tibi uidetur foédus, quia illam nón habet.
PY. Tace óbsecro: quasi uéro paulum intérsiet. 685
Ad nós deductus hódie est adulescéntulus,
Quem tú uidere uéro uelles, Phaédria. 20
Hic ést uietus uétus ueternosús senex,
Colóre mustelíno. PH. Hem, quae haec est fábula?
Eo rédiges me, ut quid égerim egomet nésciam? 690
Eho tu, émin ego te? DO. Emísti. PY. Iube mihi dénuo

12 hunc *inter lineas* C 13 nam ^ēqualium C ^{uē}namq; alium F,
corr. F² nam quem alium? BDEG au *add.* F² 14 NECCOMPARANDUS
A E ^{ad}illum DG, *corr.* D²G¹ 17 Nunc eo tibi uidetur DEFG nunc
eo uidetur BCP UIDETURFOEDUS A, eo *add. corr. rec.* 18 paululum
intersit DG¹ (interfiet G²) 20 o phaedria E 21 uetus uietus DG
uetus *add.* F² 22 coloremus te lino C mustellino G est *om.* DGP
23 redigis BCDEFPP redi^{gif} G ego nesciam BCEFP 24 eho tu, ho
tu *in ras.*, D tu ||||, .: *emin in marg.*, G emi D MIKIDENUOIUBE A
iube mihi denuo BCDEFPP

oculis nostrarum quisquam non uidit Phaedria." — Cledon. p. 1907 „Illum nemo nostrarum quisquam uidit" — 11. Nostrum nusquam quisquam: Donati *Ed. pr.* in lemm. 13. nam quem alium: Donat. in lemm. 13. 14. Prisc. II p. 73 „au obsecro Nec ‚conferendus' hic quidem ad illum (cum illo *codd. plerique*) est." — Non. p. 256. 496 „aut' Ne—illum est." — 14. Ne comparandus hic: Donat. in lemm. — Ne comparandus is: Eugraph. in lemm. 15. 16. Non. p. 299 „ita—fuit." 17. Nunc eo tibi uidetur: Donat. in lemm. — Non. p. 304 „Nunc tibi u.—habet" — Seru. in Aen. III 216 „Nunc ‚heu' uidetur foedus ‚quae aliam' non habet." 18. paululum: Eugraph. in lemm. 21. Lex. Maii p. 602 „Hic—senex. — Idem p. 596 „Hic—senex ueternosus." — Acron in Hor. Epod. 12, 7 „uietus ueternosus." — Donat. in Andr. prol. 7 „uetus u. senex." — Augustin. de dial. 6 Incuruum senem „uietum" T. appellauit. — uietus *ante uetus interpretatur* Donatus. — uietus uetus: Eugraph. in lemm. 22. mustellino et mustelino: Donat. mustelino: Eugraph. in lemm. 23. (emerim?) egomet: Donat. in lemm. (emerim *om. Ed. pr.*). — Cf. Cic. ad Att. I 19, 4 ille alter ita nihil est ut plane quid emerit nesciat. 24. iube mihi denuo: Donat. in lemm.

- 25 Respóndeat. PH. Roga. PY. Vénisti hodie ad nós? negat.
Ad ille álter uenit ánnos natus sédecim:
Quem sécum adduxit Pármeno. PH. Age dum hoc mihi
éxpedi
Primum: ístam quam habes únde habes uestém? taces? 695
Monstrum hómínis, non dictúru's? DO. Venit Chaérea.
30 PH. Fratérne? DO. Ita. PH. Quando? DO. Hódie. PH. Quam
dudúm? DO. Modo.
PH. Quicúm? DO. Cum Parmenóne. PH. Norasne eúm prius?
DO. Non: néc quis esset úmquam audieram dicier.
PH. Vnde igitur fratrem méum esse scibas? DO. Pármeno 700
Dicébat eum esse. is mihi dedit hanc. PH. Óccidi.
DO. Meam ipse induit: post úna ambo abierúnt foras.
35 PY. Iám satis credis sóbriam esse me ét nihil mentitám tibi?
Iám satis certumst uírginem uitiátam esse? PH. Age nunc, bélua,
Crédís huic quod dicat? PY. Quid isti crédam? res ipsa
índicat. 705
PH. Cóncede istuc paúlulum: audin? étiam paululúm: sat est.

25 uenistin **BCDEFGP** 26 ille|| **G** 27 hoc nunc mihi **DEFG**
28 íftā quā íftā **F** uestem unde habes **E** 29 Mostrum **F** DICTURUS
(om. es) **A** cum rell. (ruf in ras. **G**) 30 quandudum **F** 31 noras||| **G**,
corr. **G**² 32 Illa nec—dicier om. **AB¹P¹** (nec quis umquam audieram
dicier esset **P**²) Vs. 32. 32°. ita in unum contraxit Bentleius: Non. PH.
Unde fratrem meum esse scibas? D. Parmeno 33 fratrem **C** SCIEBAS **A** cum
rell. 33° is mihi dedit hanc Klettius **ISDEDITMIKIKANC ADG** (mi **D**,
corr. **D**²: in **D** post hanc, quod in fine uersus est, spatium est sex sep-
temue litteris sufficiens) is dedit mihi hanc uestem **BCEFP** 34 ábbo **C**
AMBIERUNT A 35 in **E** sedem mutauit cum v. 36 MESOBRIAMESSE **A**
tibi om. **BCEFP** 36 BULUA **A**, corr. ant. belua ex bellua **G** 37
Ph. Credis **E** KUC **A**, corr. **A**¹ huc **D**, corr. **D**² QUID **A**, corr. ant.
38 ETIAMNUNCPAULULUM **A** cum rell. sateft, ft in ras., **D**

26. Prisc. II p. 376 „At—sedecim.“ — Idem p. 368 „ille—sedecim.“
— Idem p. 316. „At i. a. u. ad nos annos n. sedecim.“ 27. hoc mihi
expedi: Donat. in lemm. — hoc nunc mihi expedi: Eugraph. in lemm.
28. tacet: Donat. Ed. pr. in lemm. 29. 30. Prisc. II p. 81 „uenit—
modo.“ — Claud. Sac. p. 23 „uenit C. f. quando? hodie.“ (ita om.). 31.
Prisc. II p. 9 „Quicum? cum Parmenone.“ 32°. sciebas: Donat. in lemm.
34. Prisc. II p. 318 „Meam ipse induit.“ (u. ad. u. 40.) 35. sobriam
esse me: Donat. (esse om. Ed. pr.) et Eugraph. in lemm. — mentitám tibi:
Eugraph. in lemm. 37. quod dicit: Donat. in lemm.

Díc dum hoc rursum, Chaérea tuam uéstem detraxít tibi?

DO. Fáctum. PH. Et east indútus? DO. Factum. PH. Et pró 40
te huc deductúst? DO. Ita.

PH. Iúppiter magne, ó scelestum atque aúdacem hominem.

PY. Vaé mihi:

Étiam non credés indignis nós esse inrisás modis? 710

PH. Mírum nī credís quod iste dícat. quid agam nésccio.

Heús negato rúrsum. possumne égo hodie ex te excúlpere
Vérum? uidistíne fratrem Chaéream? DO. Non. PH. Nón 45
potest

Síne malo fatéri, uideo: séquere hac: modo aít módo negat.

Óra me. DO. Obsecró te uero, Phaédria. PH. I intro
núnciam. 715

DO. Oíei. PH. Alio pácto honeste hinc quó modo abeam nésccio.

Áctumst, siquidem tú me hic etiam, nébulo, ludificábere.

PY. Pármenonis tám scio esse hanc téchinam quam me uiuere. 50

39 rurfum *ex ruffum* G 40 FACTUMST A, ST *induxit corr. rec.*
E
ETAST A, *corr.* A¹ et eam est BCDEFGP huic BC DEDUCTUS (om.
est) A 41 Iuppiter—PY *erasa sunt in* G of caelestum D scelestē F,
corr. F² 42 ETIAMNUNCNONCREDISINDIGNIS A *cum rell.* (n̄ *inter lineas*
G) credes *Bothius* INRISA^S A, *corr.* A¹ irrisas E 43 NECREDAS A,
TU (*an CTU?*) *add. corr. ant.* nī tu credas BCDEFGP credis G. *Fab-*
ricius PY. quid E agamus^{ne} scio C, *corr.* C² 44 Ph. heuf^{tu} E hodi^e F
45 uidistin BCDEFGP (is C² *in ras.*) potest E 47 DOR. obsecro BE
ININTRO^NNCIAM A. OIEI A, NUNCIAM *induxit corr. rec.* Intro (*om.* i)
D¹GP (i intro D² *cum BCEF*) nunciam *om.* BCDEFGP 48 OIEI, EI
a rec. in ras., C oi. ei. oi. ei. G ehoho *in exitu us.* 47 P hinc quo
modo *Bothius* QUOMODOKINC A *cum rell.* (hinc || G) 49 Factū est G
hic iam E 50 parmenonis || || || Iam, is *in ras.,* D techinam *Rit-*
schelius TECKNAM ABCF¹P tecnam DG tehnam E tegnam F²

40. Prisc. II p. 318 : ἡσθῆται τὴν στολὴν ταύτην καὶ ταύτην. indutus
uestem et ueste. (u. u. 34.) „et ea est indutus.“ 41. 42. Donatus : Hoc
totum „vae mihi“ quidam a Pythia usque ad „irrisas modis“ dici existimant.
42. Etiam nunc non credis : Donat. in lemm. 43. Mirum nī tu credis
quod iste dicit : Donat. in lemm. 46. Prisc. II p. 81. 284 „modo aít modo
negat.“ 48. Prisc. II p. 73 „oiei. 50. Lex. Maii p. 574 a tēgo' haec
teгна' .i. fraus deceptio. T. in E. „Parmenonis—uiuere“ (tegnam). —
Donati *Ed. pr.* : Parmenonis tamen esse hanc tegnam quam me uiuere scio]
Deest ‚magis,‘ ut sit ‚magis scio quam me uiuere.’

DOR. Sic est. PY. Inueniám pol hodie, párem ubi referam grátiam.
 Sét nunc quid faciéndum censes, Dórias? DOR. De istác
 720
 rogás
 Vírgine? PY. Ita, utrum praédicemne an táceam? DOR.
 Tu pol, sí sapis,
 Quód scis nescis, néque de eunucho néque de uítio uírginis.
 55 Hác re et te omni túrba euolues ét illi gratum féceris.
 Íd modo dic, abísse Dorum. PY. Ita fáciám. DOR. Sed
 uideón Chremem?
 Tháís iam aderit. PY. Quid ita? DOR. Quia, cum inde
 ábeo, iam tum incéperat 725
 Túrba inter eos. PY. Aúfer aurum hoc: égo scibo ex hoc,
 quíd siet.

Γ CHREMES. E PYTHIAS.
 ADULESCENS ANCILLA

IV 5 CH. Attát data hercle uérba mihi sunt: uícit uinum quód bibi.
 Ad dum áccubabam, quám uidebar míhi pulchre esse sóbrius!

51 UBIFERAM A ubi ei referam G 52 faciendum suades B C E F F
 ist hac D ROGITAS A 53 utrum praedicemne an taceam Bentleius
 UTRUMTACEAMNEANPRAEDICEM A B C² E F F (p̄dicā C¹) utrumne taceā an
 p̄dicē D utrūne taceam an p̄dicam G 54 scif^a G scias B C E F F
 NESCISDEISTOCEUNUCKO A enucho D 55 ETOMNITE A turbaē
^a uolues C, corr. C² || euolues F e || uolues E gratam B gratiam ex
^a
 gratum C fecerefⁱ F 56 doriū D UIDEO^N A, N add. corr. ant.
 CKREMEN A cum rell. praeter DG 57 tunc DG inceperant E 58
 tu aufer B C D E F G P scibo et ex hoc D

IV 5 C CHREMES PY PYTHIAS D CHREMES ADVLESCENS PYTHIAS
 ADVLESC ANCILLA
 ANCILLA P C CHREMES PYTHIAS E CREMES PITHIAS F CREMES
 ADVLESCENS PITIAS ANCILLA G 1 Atat DE (prior t ex corr. in D)
^a
 dat C ercle mihi uerfa f̄t G mihi uerba D sunt mihi F UIÇINUM A
^b
 şibi C 2 Ať D, corr. D² accumbabam C esse pulchre B C D E F G P

51. hodie pol : Donat. in lemm. — Agroet. p. 2270 T. „qui referam
 sacrilego illi gratiam“ (cf. V 3, 13) 53. utrumne taceam an praedicem:
 Donat. in lemm. — Eugraph.: Primum sic positum est „taceam an uero
 dicam.“ 54 scis : Donatus *ter* in lemm. — scias : Eugraph. in lemm.
 55. Arusian. p. 229 „Hac—euolues“ (et om.). — te omni : Donat. in lemm.
 IV 5. 1. Atat : Donat. et Eugraph. in lemm. 2. Ac dum et mihi
 esse pulchre : Donat. in lemm.

Postquám surrexi, néque pes neque mens sátis suom officiúm facit.

PY. Chremés. CH. Quis est? ehem Pýthias: uah, quánto nunc formónsior 730

Vidére mihi quam dúdum! PY. Certo tú quidem pol multo5 hílarior.

CH. Verbum hércle hoc uerum erit 'sine Cerere et Líbero frigét Venus'.

Set Tháïs multon ánte uenit? PY. Án abiit iam a milite?

CH. Iandúdum, aetatem. lítes factae súnt inter eos máxumae.

PY. Nihil dixit, tu ut sequerére sese? CH. Nihil, nisi abiens mihi innuit. 735

PY. Eho, nónne id sat erat? CH. Át nescibam id dícere illam,10 nísi quia

3 SUUM A officium *om.* B¹, *add. schol.* 4 chreme|| P cremef D cremef C chreme BEF hem DG quā|||| G, *corr.* G² formosior BCDEFGP 5 Videre, re *in ras.*, G CERTQ A *corr. rec.* certe BCDEFGP tu multum pol hilarior quidem DG (tum||ultū G) 6 UERUM KERCLE A ue^{rū}|||erit G uerum ē *ex* erit D uerum est BCEFP libero, li *in ras.*, G frigit C, *corr.* C² In A *us. fractus est post* CERERE 7 multo me *Bentleius* multon *Harius* MULTO A *cum* ^{ne}rell. an|| G anne, ne *ex corr.*, P anne (B?) CDEF IAMMILITE A, *corr.* A¹ iā^a milite G 8 IANDUDUM A Iamdudū ||||||| litel G Iamdudum & ante lites E In A notam E ante LITES *deleuit corr. rec. et posuit ante u.* 9 sunt factae BCFF sunt *om.* E MAXUMAE A 9 tum ut BCDEFG se-^{re}quere D, *corr.* D² annuit, a *ex corr.*, D 10 ad C, *corr.* C² NES-^aSCIEBAM A *cum* ^trell.

3. neque mens neque pes : Eugraph. in lemm. — Porphy. in Hor. Epod. 11, 20. Schol. Iuuenal. 15, 48. Seru. in Georg. II 94 „neque pes —facit“ (suum satis: Seruius). 4. en: Donat. in lemm. 5. certe: Donat. in lemm. — Idem: .. non dixit 'temulentior' aut 'lasciuior' sed „alacrior.“ 6. Cic. de nat. deor. II 23, 60. Claud. Sac. p. 43. Charis. p. 273. Diomed. p. 458. Donat. A. gram. p. 400. Acron in Hor. C. I 18, 6. Porphy. in Hor. C. III 19, 7. Seru. et Donat. in Aen. I 686. Schol. Bern. in Verg. Georg. IV 104. Pompeii Comment. p. 307. Hieron. Epist. LV (I p. 286 Vall.). Isidor. Orig. I 36, 9 „sine—Venus.“ — Mythogr. Vatic. (in Maii Class. Auct. III) p. 164 „sine C. et Baccho f. Venus.“ — Lex. Maii p. 307 „sine—frigescit Venus.“ — Cf. Donat. in Aen. IV 173. Minuc. Fel. Octau. c. 21. 7. Donatus: Sed Thais multo ante uenit) Interrogatiue pronuntiandum hoc. 9. tum ut: Donat. in lemm. — Id. in II 2, 42 „Nihil dixit ut sequeretur.“ — annuit: Donat. *Ed. pr.* 10. sed nesciebam: Donat. in lemm.

Corréxit miles, quó intellexi minus: nam me extrusit foras.
Set eccam ipsam: miror úbi ego huic anteuórterim.

Z THAIS. I CHREMES. E PYTHIAS.
MERETRIX ADULESCENS ANCILLA

IV6TH. Crédo equidem illum iam ádfuturum esse, út illam a me
eripiát; sine ueniat:

Átqui si illam dígito attigerit úno, oculi ilico éffodientur. 740
Úsque adeo illius férre possum inéptiam et magnífica uerba,
Vérba dum sint: uérum enim si ad rem cónferentur, uá-
pulabit.

5CH. Tháís ego iandúdum hic adsum. TH. O mí Chremes, te
ipsum éxpectabam.

Scín tu turbam hanc própter te esse fáctam? et adeo ad te
áttinere hanc

Ómnem rem? CH. Ad me? quí? quasi istuc ... TH. Quia,
dum tibi sorórem studeo 745

11 QUO^D A, D *add. corr. ant.* quod *rell.* intellexi|| G 12 I^F G
cum A haec cum^a D, *corr.* D² ipsam uideo BCDEFGP miror *ex*
miferor C EGOANTEUORTERIM A, *corr. ant.*
HUIC^E

IV 6 T THAIS C CHREMES P PYTHIAS D
MERETRIX ADULESC ANCILLA

THAIS CHREMES PYTHIAS PC THAIS CHREMES PYTHIAS EF
MERETRIX ADVLESCENS ANCILLA
(CREMES F) TAIS meretrix. chremes advLESCENS PITIAS ANCILLA G
1 adfuturum, ad *in ras.*, G ILLAMERIPIAT (*om. a me*) A sine ueniat
add. F² UENIT (*sic*) *ab initio sequentis us. habet* A 2 I^a tqui F, *corr.*
F² oculi ||| ilico C effodiant: D 3 ADEOEGOILLIUS A *cum rell.*
(illius ego B) ineptias *ex* ineptiam DG ineptias (B?) CEF 4 uapu-
labit *ex* ||apulauit G 5 IANDUDUMKICSUM A hic *om.* D^{hic} adfū G
assum E chreme CDEFGP expecto BCDEFGP 6 PERTINERE A
7 quid D qui quaeso *Bentleius ex libris*

11. quod: Donat. *bis* in lemm. 12. egomet: Donat. in lemm. —
Arusian. p. 216 „miror—anteuerterim.“

IV 6. 2. digitulo: Donat. in lemm. 3. adeo ego illius *et* ineptias:
Donat. in lemm. 4. Lex. Maii p. 614 „si ad rem conferatur uapulabit.“
6. 7. Prisc. II p. 298 „Scin—rem.“ — Idem p. 353 „et adeo—rem.“

Réddere ac restituere, haec atque huius modi sum multa
passa.

CH. Vbi east? TH. Domi aput me. CH. Hém. TH. Quid est?
Éducta ita uti téque illaque dígnumst. CH. Quid aïs? 'H. 10
Íd quod res est.

Hánc tibi do donó neque repeto pro illa quicquam aps té
preti.

CH. Et habétur et referétur, Thaïs, tibi ita ut merita es grátia. 750

TH. Ád enim caue, ne prius quam hanc a me accípias amittás,
Chremes:

Nam haéc east, quam miles a me uí nunc ereptúm uenit.

Abi tú, cistellam, Pýthias, domo éffer cum monuméntis. 15

CH. Viden tu illum, Thaïs, PY. Vbi sitast? TH. In risco: odiosa
céssas.

CH. Militem secum ád te quantas cópias addúcere? 755

Áttat. TH. Num formídulosus óbsecro es, mi homo? CH.
Ápage sis:

MULTA
8 restitue|| re G eiusmodi BCEFP SUMPASSA A, MULTA add. corr.
ant. In A us. exit in EAST 9 CH. hem |||| quid est F, tum F² add.
THA. Sic est chreme: idem add. G² inter lineas (creme) 10 Educta
est ita BCD²EFG²P (adducta D¹, educta, e in ras., G) ut E te illaq;
DG illa||q; E illaq;, a in ras., F 11 dono tibi DG, corr. D²G¹ tibi
dono do BCEFP (do|no F) te|||| F PRETII A praetii P 12 REŞ-
FERETUR A refertur ^{tibi} thaif G o thais a me ita E thais a me ita
BCFP thais ita D UTI A cum rell. 13; a me hanc D CKREME A
cum rell. (o chreme E) 14 haec est ^{ea} quā G ereptū ||| F 15 pithias
DG o pithias E domo & affer ^U G moni|mentif G 16 uidentu||, u in
ras., D illū ex corr. D ILLAM A, corr. ant. sita est, a e in ras., D
17 Militū G secum atq; quantas F aducere F 18 Áttat D Atat EG
||||es in ras. D, tum obsecro add. D² apagesis inter lineas D²G CH.
om. E

8. huius modi: Donat. et Eugraph. in lemm. 10. Educata est: Donat.
in lemm. — Id. in IV 4, 44 „Educata est ita ut teque illaque dignum est.
— teque illaque: Donat. et Eugraph. in lemm. 11. dono do: Donat. in
lemm. 12. refertur: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 376 „Et h. et refertur
Th. tibi ut m. e. gratia“ (ita om.). 13. Chreme: Donat. in lemm. 16.
Prisc. I p. 578 „uiden—Thais.“ — Non. p. 165 „in risco. odiosa cessas.“
— Lex. Maii p. 502 „in risco odiosa sita est.“ 18. Lex. Maii
p. 56 Apagesis. sta in pace: T. „obsecro mi apage.“ — Prisc. II p. 90.
„Attat. mihi hominum formidolosus es.“ — Alcuin. p. 2142 „atat.

- Égon formidulósus? nemost hóminum qui uiuát minus.
 20 TH. Átqui ita opus est. CH. Ah, métuo qualem tú me esse hominem existimes.
 TH. Ímmo hoc cogitáto: quicum rés tibi est, peregrínus est: Mínus potens quam tú, minus notus, mínus amicorum híc habens. 760
 CH. Scío istuc. set tu quód cauere póssis stultum admitterest. Málo ego nos prospícere quam hunc ulcisci accepta iniúria.
 25 Tú abi atque obsera óstium intus, dúm ego hinc transcurro ád forum:
 Vólo ego adesse hic áduocatos nóbis in turba hác. TH. Mane.
 CH. Mélius est. TH. Omítte. CH. Iam adero. TH. Nihil opus est istís, Chremes. 765
 Hóc modo dic, sorórem illam tuam esse ét te paruam uír-ginem
 Ámisisse, núnc cognosse. sígna ostende. PY. Adsúnt. TH. Cape.

19 CH. Egon **E** homo **D**¹**G** (hominum **D**² cum *rell.*) 20 ATQUI **A**
 Atque *rell.* au metuo **BCEFGP** tum^e esse **C**, *corr.* **C**² tu eē me **G**
 esse *om.* **E** ^{XI} ESTIMES **A**, *corr. ant.* exiftimes^{as} **E** exiftimas^e **G** 21 KOC
 TIBI **A**, TIBI (*quod fere euanuit*) *deleuit corr. rec.* quò res **D**, *corr.* **D**²
 quocum **G** 23 **I**^d **G** cum **A** POSSES (*an POSSIS?*) **A** ađmittere **G**
 amittere **E**, *corr.* **E**² amittere **B** 24 tunc **G** ulcissi **D** 25 abi tu || **G**
 obser||a **E** obse||ra **F** hostium **BD** transcuro^r **F** 26 hic ego adesse **B**
 Volo ego adeē hī aduocatos nobis *in marg.* **P** Volo hic ego adesse—
 hac *in marg.* **C**²**EF** in turba hac *om.* **P** mane mane **BCEFP** 27 CH.
 Melius est. TH. mane. CH. omitte iam adero **BCEDEF** CH. Melius
 eft. TH. mane. Omitte iam adero **G** ^{mane CH.} *In A corr. rec. utramque Chre-*
metis notam induxit. **ISTI** **A**, *corr.* **A**¹ CKREME **ADEG** 28 esse
 illam tuam **BCEDEFGP** te *om.* **DG** 29 cognosce **D** assunt **E** *In A*
corr. rec. notam Z ante CAPE sustulit

mi homo formidolosus es.“ — obsecro *om.* Donat. in lemm. 20. Atque:
 Donat. in lemm. — Prisc. II p. 101 (Coniunctiones) collectivae uel ratio-
 nales sunt ... atqui ... T. in E. „Atqui ita opus est.“ — esse *om.* Donat.
 in lemm. 25. ostium intus obsera: Donat. in lemm. — (Serg.) in Donat.
 p. 543 „Tu—ostium.“ — Incert. de orthogr. p. 2801 P. „Tu a. a. ostium
 obsera intus.“ 27. Donatus: mane] Hoc gestu iam adiuuatur. — omitte
 me, iam adero] Ex huius uerbis apparet etiam manu comprehensum esse
 adolescentem. 28. sororem esse illam tuam et te: Donatus.

Si uim faciet, in ius ducito hóminem: intellextín? CH. Probe. 30
TH. Fác animo haec praesénti dicas. CH. Fáciam. TH. Attolle
pállium.

Périi, huic ipsi est ópus patrono, quem defensorém paro. 770

A THRASO. **A** GNATHO. **Φ** SANGA. **Γ** CHREMES. **E** THAIS.
MILES PARASITUS SERUOS ADULESCENS MERETRIX

THR. Hancíne ego ut contuméliam tam insígnem in me acci-IV 7
piám, Gnatho?

Morí me satius est. Simalio, Donáx, Syrisce, séquimini.

Primum aedis expugnábo. GN. Recte. THR. Virgínem
eripiám. GN. Probe.

THR. Male múlcano ipsam. GN. Púlchre. THR. In médium huc
ágmen cum uectí, Donax;

31 KAECANIMO **ADG** haec ut praesenti **BCEFP** animo ut p̄senti
DG († fac animo haec f. ut illi militi p̄senti dicas **G**¹ in marg.) 32

^IPERI **A**, corr. ant. ipsi opus est **DG** ipsi opus patrono est **BCEFP**

IV 7 T TRASO G GNATHO S SIMALIO D DONAX C CRE TH THAIS **D**
MILES PARASIT⁷. LORARIVS. MILES ADVL MER THA⁷

In **CFP** octo figurae pictae sunt GNATO SANGA TRASO DONAX SIMALIO
PARASIT MILES LOBAR

SIRISTVS THAIS CHREMES **P** THRASO MILES. GNATO PARASITVS. DONAX
MERET ADVLESCENS

^{IC S}SIMALIO LORARI. SYRVS IANGA. THAIS MERETRIX. CHREMES ADVLESCENS **C**
^A

TRASO MILES GNATO PARASIT⁷ SANGA SIMALIO DONAX LORARIVS SYRISCVS
THAIS MERETRIX CREM⁷ adolescens **F** THRASO GNATO THAIS CHREMES

SANGA **E** TRASO MILES. ⁿGATO PARASITVS. SANGA. CREMES ADVLESCENS

THAIS MERETRIX **G** 1 Ancine **D** Hancíne **FP** Hanc cin **B** Ancine **G**
ut erasum in **BE** (uacat superscriptsit schol. **E**) in me add. **F**² gnato
BEFG 2 dorax **EG** (ex donax **G**) firisce **E** 3 aedes **BC**²**EF** 4
Male om. **D** multabo **EP** (ex mulcabo **P**) uecte **BC**²**DEF****GP** dorax **EG**
(ex donax **G**)

30. Donat. in IV 7, 37 „Si—hominem.“ (Si non in *Ed. pr.*). 31. Fac
animo haec ut praesenti: Donat. in lemm. 32. Ipsi patrono opus est:
Donat. in lemm. — ipsi est opus patrono: Eugraph. in lemm.

IV 7 1. ut om. Donat. in lemm. — Idem in V 7, 1 „Hancíne e. u. c.
—satius est.“ 4. multabo: Donat. in lemm. — Lex. Maii p. 354 multo i.
uerberare. T. in E. „male multabo ipsam.“ — Prisc. I p. 345 uectis a uecte
uel uecti. T. in E. „in m. a. c. uecti donate“ (Doonax: *cod. Darmst.*). —
Seru. in Aen. IX 469 uectis uecte uel uecti. T. in E. „cum uecti Donax.“ —

5 Tu, Símalo, in sínistrum cornum; tú, Syrisce, in déx-
terum. 775

Cedo álios: ubi centúriost Sanga et mánipulus furum? SA
Éccum adest.

THR. Quid ignáue? peniculón pugnare, qui ístum huc portes,
cógitas?

SA. Egone? ímperatorís uirtutem nóueram et uim mílítum:

Sine ságuine hoc non pósse fieri: qui ábstergerem uólnera?

10 THR. Vbi álii? GN. Qui malum 'álii'? solus Sánnio seruát domi. 780

THR. Tu hosce ínstrue: ego ero póst principia: inde ómnibus
signúm dabo.

GN. Illúc est sapere: ut hósce ínstruxit, ípse sibi cauít loco.

THR. Idem hóc iam Pyrrhus fáctitauit. CH. Viden tu, Thaís,
quam híc rem agit?

Ni mírur, consilium illut rectumst de óccludendis aédibus.

5 in A incipit a DONAX finistrum ||||| F cornu ex cornum C² FG
cornu E firisce E dextrum BCDEF GP 6 G^{SAN} NA^{SAN} eccum adest C, corr.
C² SA. eccum adest add. F² GN. Sanga eccum adest E 7 TRA.
||| ignaue, qui in marg., G ISTUT A istunc BCEFP portas DEG
8 Ego P, corr. P² 9 KOCFIERINONPOSSE A hoc non posse fieri rell.
QUIN A 10 In A notam A add. corr. ant. Gnathonis loco Sangam
dicentem faciunt BCDEF² GP (SA in ras. F²) ali D, corr. D² fanio C,
corr. C² fannio ex famnio B fanga E DOMI A, corr. rec. domi D
domum BCEFGP 11 INSTRUEKICEGO ABCE?FP ego hic ero DG
ego uero EF² 12 ILLUD A illud ex illuc G hosce, see in ras., G
ipsus (B?) G cauet C, corr. C² locq G 13 Haec Idem—factitauit
Gnathoni continuant (B?) CDEF GP (in G spatium est notae sufficiens)
iam hoc DG Pyrrus BCDF GP Pirrus E 14 concilium, altera c ex
corr., P occludentis G

necte: Donat. et Eugraph. in lemm. — Donatus: Dorax (sic constanter)] Ab
arundine ... nomen sortitus est. 5. cornu et dextrum: Donat. in lemm.

6. Lex. Maii p. 334 „ubi est manipulus furum.“ — Schol. Lucan. I 206 „et
manipulus furum.“ 7. Lex. Maii p. 445 „quid ignaue portas peniculum
pugnandi.“ — istunc: Donat. in lemm. 8. 9. Prisc. I p. 486 „Egone—
uulnera.“ 10. Arusian. p. 257 „qui malum alii.“ — Non. p. 61 „solus
—domi.“ — Donatus: seruatur domi Pro remanet ut obseruet. nam „seruatur
domum“ rectum erat, non „seruatur domi“, si „custodit“ intelligeretur. —
Eugraph.: seruatur domum) Aut absolute dictum „seruatur domi“ aut „seruatur
ea quae domi(ni) sunt.“ 12. ipsus: Donat. in lemm. 13. hoc iam: Donat.
in lemm. — Donatus in V 7, 3: Hic T. exprimit consuetudinem in qua igna-

TH. Sané quod tibi nunc uir uideatur esse hic, nebulo magnus 15
est: 785

Ne métuas. THR. Quid uidetur? GN. Fundam tibi nunc
nimis uellém dari,

Vt tu illos procul hinc ex occulto caéderes: facerént fugam.

THR. Séd eccam Thaídem ípsam uideo. GN. Quám mox inruimús?

THR. Mane:

Ómnia prius éxperi ri quam ármis sapientém decet.

Quí scis an quae iúbeam sine ui fáciat? GN. Di uostrám 20
fidem, 790

Quánti est sapere! númquam accedo, quín abs te abeam
dóctior.

THR. Tháís, primum hoc míhi responde: cum tibi do istam uír-
ginem,

Díxtin hos diés mihi soli dáre te? TH. Quid tum póstea?

15 TH. *in ras.* D² Sane *add.* E² ⁱ q̄ *ex* qđ G ^q qđ F uir nunc DG
uidetur D ēe? hic G 16 dari *ex* dare G dare D 17 ex occulto D
ex ||||| occulto G ut facerent DG (ut D) 18 f' G thais D GNA. *om.*
G NOX A, *corr. ant.* inruamus, a *in ras.*, D irruimus BE 19 ex-
periri, *ultima syllaba in ras.*, G 20 UOSTRAM A 21 nunquam P
doctor D, *corr. schol.* 22 Tra. *in ras.*, G mihi hoc primum P¹, *sed*
^{ordinem reuocauit} P² 23 KOSMIKIDIES A: *in quo us. exit in* ROGITAS

uis rationes criminum et exempla suppeditant. nam sic et supra de Pyrro.
15. Glossar. apud Lindenbr.: *μάταιος* inanis cassus uanus nebulo. T. E.
„Sane—magnus est.“ — Donatus: 1, Sane qui tibi nunc uir uidetur.]
Ordo est: Sane hic nebulo est. 2, Deest non est sic et alibi (V 8, 34)
„Si te in platea hac offendero post hac (nihil est) quod dicas mihi“ ...,
ut sit, non est quod dicas mihi.” 16. Donatus: quid uidetur) Dubitandum
est a quo dictum sit „quid uidetur.“ ego sane hoc militem puto dicere.
16. 17. Donatus: Fundam—caederes) Sunt qui putant haec a Thaide ad
Chremetem dici, sed male. non enim conueniunt ista meretricis dictis supe-
rioribus, nisi quia mouet me, quod „ex occulto“ dicit: quasi constet ei iam
dudum uideri militem et ipsum non uidisse cum qua pugnaturus sit. 17.
Donatus: facerent fugam] Deest rursus „ut.” 18. Donat. in Adelph. IV 2, 11
„quam mox inruimus.“ — 18. 19. Non. p. 349 „quam mox—condecet.” —
19. Idem n. 296. Arusian. p. 226. Donat. in Andr. II 1, 11. Eun. IV 6,
23 „Omnia—decet.” — uerbis quam armis: Donat. in lemm. et in u. 41.
21. Prisc. II p. 194 „numquam accedo ad te quin doctior abeam.” —
Symmach. Epist. IX 84 „numquam te adeo quin abs te doctior abeam.” —
accedo ad te quin *et* accedo quin: Donat. in lemm. 22—26. Io. Sarisber.

- THR. Rógitas? quae mihi ante óculos coram amátorem adduxti
tuom
- 25 TH. Quid cum illoc agás? THR. et cum eo té clam subduxí
mihi? 795
- TH. Libuit. THR. Pamphilam érgo huc redde, nísi ui mauis
éripi.
- CH. Tibi illam reddat aut tu eam tangas, ómnium ..? GN. Ah
quid agís? tace.
- THR. Quid tu tibi uis? égo non tangam meám? CH. Tuam autem,
fúrcifer?
- GN. Cáue sis: nescis cú male dicas núnc uiro. CH. Non tu
hínc abis?
- 30 Scín tu ut tibi res se hábeat? si quicquam hódie hic turbae
coéperis, 800
- Fáciam ut huius loci dieique meíque semper mémineris.
- GN. Miseret tui me, qui hunc tantum hominem fácias inimicúm
tibi.

24 CORAMAMATOREM A TUUM A

25 ILLO AD illo cagas

CF¹ (illoc agís F²) agís^a D, corr. D² agís^{litigat} G, corr. G² clam te BCDEFGP

26 pamphyllam F ui ex fi, ut uidetur, F nisi ui || eripi D, corr. D²
nisi si ui mauis BCEG¹P (fiuif¹ B fi erasum in G)

AD¹G (haud D²) aut tu eam BCEFP AKA A aif E 27 AUTTUILLAM

Quid tu tibi uis Gnathoni continuat A, Chremeti dant (B?) CFG²P
(Thrasoni DE? G¹) tangam P tu autē DG 28 Haec

30 se om. DG habeant D hīc tbe ferif G turbae comperis D turbae

feceris EF 32 Misere tui F TANTUMKUNC A

Polier. VIII 3 „Thais hoc mihi responde—eripi“ (23 dies mihi. 24 rogitas
om. at mihi. 25 Quid cum eo litigas. Cum eo te mihi clam subduxisti.
26 redde huc, nisi eam mauis eripi). 25. Donat.: Quid cum illo agas?)
Omnino meretrix non putat illum idoneum cui reddenda sit ratio cuique se
purget. — Eugraph.: Quid cum illo agas) Scit amatorem suum non esse et ideo
omnia militi permittit. — clam te: Donat. in lemm. 26. nisi ui mauis
eripi: Donat. in lemm. 27. aut tu illam tangas: Donat. in lemm. — tu
illam tangas et ha quid ais: Eugraph. in lemm. 28. Donatus: Quid tu tibi
uis?) Recte. cum Thaide enim loquebatur, non cum hoc. — tu autem:
Donat. in lemm. 30. Eugraphius: Vis, inquit, scire quemadmodum res
istae sint? 32. hunc tantum: Donat. in lemm.

CH. Dímínuam ego tibi caput hodie, nŕsi abis. GN. Ain uero, canis?

Sicine agis? THR. Quis tú homo es? quid tibi uís? quid cum illa reí tibi est?

CH. Scíbis: principio éam esse dico liberam. THR. Hem. CH. 35 Ciuem Átticam. THR. Hui. 805

CH. Meám sororem. THR. Os dúrum. CH. Miles, núnc adeo edicó tibi,

Né uim facias úllam in illam. Tháís, ego eo ad Sóphronam Nútricem, ut eam addúcam et signa osténdam haec. THR.

Tun me próhibeas,

Meám ne tangam? CH. Próhibebo inquam. GN. Audín tu? hic furti se álligat:

Sát hoc tibist. THR. Idem hóc tu, Tháís? TH. Quaére⁴⁰ qui respóndeat. 810

33 tibi ego caput tuum E caput tibi hodie D ego caput tuum hodie BCFGP ĥabis F A notam inter lineas habet A¹ GN. ain uero?

CH. canis. GN. Sicine agis? Palmerius et Guyetus 34 Haec SICINĒ AGIS Gnathoní continuat A¹, sed corr. ant. Γ praeposuit et notae Γ ante QUITU superscripsit Δ In C rasura est ante Sic Sic agis BCDE²FGP

(ais E¹) 35 SCIES A dico esse E 37 INEAM A, corr. ant. in illā || || || ILLAM

Tha. ego G in illam. TH. ego E Thais erasum in F sofronam C 38 TUN A

Tunē G tun ne D tun BCEFP 39 ne in ras. G CH. in ras. F² prohibeo EG 40 Initium uersus Chremeti tribuunt B' CDEFGP SATIS

KOCTIBIEST A BCEFP fatif. hoc tibi ē G Satis hoc est: D, corr. D² IDEMHOC

Δ. QUIDN || || || || AISTKAIS A, IDEM a corr. ant. (Δ. QUIDNUNCTUAISTKAIS tinctura adhibita legit W. Studemund) THR. Idem tu hoc ais Thais

BCDEFGP, nisi quod agis P (THR. h idem et tais F, corr. F²) tibi qui respondeat D qui tibi respondeat G

33. Donatus): . . ego caput tuum) Rusticus (Rusticius uulgo) dixit 'caput tuum diminuiam' quasi dicat (quam si diceret uulgo) 'diminuiam tibi caput.' 35. Scibis et esse eam dico: Donat. in lemm. — eam dico esse: Eugraph. in lemm. 36. Donat. in Adolph. II 2, 2 „miles — tibi.“ 37. Donatus: ego eo ad Sophronam] Hoc lentius a Thaide Chremeti. (Hoc lentius dixit ad Thaidem Chremes uulgo). 39. Prohibeo: Donat. in lemm. — Eugraphius: hic furti 'se' alligat] dum hoc proponitur, furti 'tibi' crimen intenditur (te alligat: Salmasius). 40. Donatus: Satis hoc est tibi] Ad repetendam scilicet uirginem sumendamque iniuriae uindictam. — idem hoc tu ais Thais: Donat.

THR. Quid nunc agimus? GN. Quin redeamus: haec tibi iam
aderit supplicans

Últro. THR. Credin? GN. Immo certe: nóui ingenium
múlierum:

Nólunt ubi uelis, ubi nolis cúpiunt ultro. THR. Béne putas.

GN. Iám dimitto exércitum? THR. Vbi uis. GN. Sánga, ita ut
fortis decet

45 Milites, domí focique fác uicissim ut mémineris. 815

SA. Iám dudum animus ést in patinis. GN. Frúgi es. THR.
Vos me hac séquimini.

41 *Totum uersum Gnathoni dant EF¹ corr. F²* Quid nunc ^{agimus}
^{quin redimus} T idē | Hoc thais thais. TR. quaere G..redeamus. hęc iam
tibi aderit D, agimus quin redimus *a corr.* GN^A. qđ nunc agim' quin
redeam'.^v haec iam tibi adderit *in ras.* G QUINREDEAMUS A, *corr. ant.*
iam haec tibi BCEFF^I 43 ubi tu uelis DG ||^cupunt G 44 ita *om.*
BCEFF^I UT^I A, *corr.* A¹, *ut uidetur* ut *rell.* fortis C, *corr.* C² 45
focq, q *in ras.*, D (*fuit fociq,*) 46 IAMDUDUMSTANIMUS A SA. uos E^h
^hac G ha||c C *Post u.* 46 E: F. III. A

41. Donatus: Quid nunc agimus?) Vide ut euanuerit actio militis. —
Idem: „quin“ modo „immo.“ — Donat. in V 7, 1 „iam tibi haec aderit s.
Ultro.“ 43. Acron in Hor. C. II 12, 26 „Nolunt—ultro.“ 44. Sanga
ita ut: Donat. in lemm. — ut: Eugraph. in lemm. 45. Prisc. I p. 269.
310. Prob. Cathol. p. 25. Arusian. p. 245 „domi—memineris“ (ut *om.*
Prob. et Arusian.). 46. Lex. Maii p. 437 „iam a. e. in patinis“ (dudum *om.*).

E THAIS. Θ PYTHIAS.
MERETRIX ANCILLA

- TH. Pergin, scelestā, mēcum perplexé loqui? V 1
 ‘Scio, nēscio, abiit, aúdiui, ego non ádfui.’
 Non tu istuc mihi dictúra aperte es, quídquid est?
 Virgó conscissa uēste lacrimans ópticet: 820
 Eunúchus abiit: quam óbrem? aut quid factúmst? taces? 5
 PY. Quid tibi ego dicam mísera? illum eunuchúm negant
 Fuisse. TH. Quis fuit ígitur? PY. Iste Chaérea.
 TH. Qui Chaérea? PY. Iste ephébus frater Phaédriae.
 TH. Quid aís, uenefica? PY. Ádqui certe cómperi. 825
 TH. Quid is óbsecro ad nos? quam óbrem adductust? PY. Nēscio: 10
 Nisi amásse credo Pámphilam. TH. Hem, mísera óccidi,
 Infélix, siquidem tu ístaec uera praédicas.

V 1 T THAIS P PYTHIAS D THAIS PYTHIAS PC (PITIAS P)
 MERETR̄ ANCILLA MERETRIX ANCILLA
 THAIS PYTHIAS EF (PITHIAS F) THAYS PYTIAS G 2 affui EGⁱ 3
 dictura F dicturan D p^{apte} te E, *corr. rec.* quicquid BEFGP 4 optict
 F cum A 5 Et eunuchus E quāobrē, āo a *corr. in ras.*, G AUT A,
induxit corr. rec. aut om. BCDEFGP quod E ē factū F est factum
 BCP mísera dicam DEG 7 fu||it D ch|||erea F S ephoeb; G
 fedriae BC 9 agif G UENERICA A, *corr.* A¹ uenefic||a D certo
 (B?) DF conperi CP 10 aut quamobrem BCFP abduct' (om. est),
corr. rec., D nescio add. F² 11 pamphylam FGP míseram DEG

V 1 5. Donatus: quamobrem? quid factum est? taces?] Haec asyndeta
 instantis dominae uultum habitumque ostendunt. 7. S. Prisc. I p. 286
 „hic Chaerea. Qui Chaerea.“

Terentius.

Num it lacrimat uirgo? PY. It opinor. TH. Quid aïs, sácrilega?

Istúcene intermináta sum hinc abiéns tibi? 830

15 PY. Quid fácerem? ita ut tu iústi, soli créditast.

TH. Sceléstá, ouem lupó commisti. díspudet

Sic míhi data esse uérba. quid illut hóminis est?

PY. Era méa, tace tace óbsecro, saluaé sumus:

Habémus hominem ipsum. TH. Vbi is est? PY. Em ad sinísteram. 835

20 Viden? TH. Video. PY. Compréndi iube, quantúm potest.

TH. Quid illó faciemus, stúlta? PY. Quid faciás, rogas?

Vide amábo, si non, cum áspicias, os ínpudens

Vidétur: non est? túm quae eius confidéntiast!

13 lacru^{m t} aquirgo C, corr. C² 14 Istucine^c EG corr. E²G² ABIES A^{SIS}
MISERA A, MISERA add. corr. ant. (an schol.?) UTTUUSTI A,
15 FACEREM SIS add. corr. ant. (an schol.?) ut tu iussisti DEG ut iussisti BCFP^d
16 ouē ex ouū G² COMMISISTI A cum rell. commisi Bentleius disputet
C, corr. C² 17 illuc BCD¹P¹ illud G¹ illic D²FG²P² 18 tace semel
EFG¹ obfe||cro G 19 is om. D¹EG em CP KEM ABDEFG SI-
NISTRAM A cum rell. 20 UIDESNE AD uidefneⁱ G comprehendi
BCF iube comprehendi DEG (comprehendi G) 21 illo^E C illi BDFG
FACIMUS A, corr. A¹ faciā ex faciaf D² faciam BCEFF 22 inpudens,
ud in ras., D 23 Ante non est THaidis, ante tum PYthiadis notam
addunt D²E²G² (||| non ||| ē. tum G) tum quē G

14. Illucine: Donat. ter in lemm. 15. Donatus: ita ut tu iusti)... „iusti“ συγκατὰ καὶ μεταπλασμός pro „iussisti.“ — ita ut iusti: Eugraph. in lemm. 16. Acron in Hor. C. I 3, 11 „ouem lupo commisisti.“ — Non. p. 249. Schol. Horat. p. 127 Suring. „ouem commisisti lupo.“ — 16. 17. Lex. Maii p. 433 „disputet ita data uerba mihi.“ 17. Quid illuc et quid illic: Donat. in lemm. — quid illic: Eugraph. in lemm. 18. tace semel Donat. et Eugraph. in lemm. 20. iube comprehendi: Donat. in lemm. 21. Prisc. II p. 189 „Quid illo f. stulta“ pro „illi.“ — illo et faciam: Donat. in lemm. 23. Donatus: Mire ab eo quod respondere coeperat ad aliud transit, mirata confidentiam Chaereae,† id est „non est. tum quae est eius.“ non est inpudens, inquit, non est nisi similis inpudenti. — Eugraphius... quasi aliquid meretrix dixerit, ita subiungit „non est?“, quasi „negas esse quod dico.“ et hoc ut confirmet adiungit „cur igitur tanta confidentia fretus incedit?“ — Charis. p. 195. „quae—est.“

A CHAEREA. E THAIS. O PYTHIAS.
ADULESCENS MERETRIX ANCILLA

- CH. Apud Antiphonem utérque, mater ét pater, 840 V 2
Quasi dédita opera dómi erant, ut nulló modo
Intro íre possem, quín uiderent me. interim
Dum ante óstium sto, nótus mihi quidam óbuiam
Venít. ubi uidi, egó me in pedes quantúm queo, 5
In ángiportum quóddam desertum, inde item 845
In áliut, inde in áliut: ita misérrimus
Fuí fugitando, néquis me cognósceret.
Set éstne haec Thaïs, quám uideo? ipsast. haéreo
Quid fáciam. quid mea áutem? quid faciét mihi? 10
TH. Adeámus. bone uir Dóre, salue: díe mihi, 850
Aufúgistin? CH. Era, fáctum. TH. Satin id tíbi placet?
CH. Non. TH. Crédin te inpune hábiturum? CH. Vnam hanc
nóxiám
Amítte: si aliam admísero umquam, occídito.

V 2 C CHEREA T THAIS P PYTHIAS D
ADVLESC MERETRIX ANCILLA

CHAEREAS THAIS PYTHIAS PC (CHEREAS et PITIAS P) CHEREA
ADULESCENS MERETRIX ANCILLA
THAIS PYTHIAS E CHEREAS THAIS PITHIAS F CHEREA. THAIS. PYTHIAS G
2 opera dedita E ut | llo G 3 POSSIM A qui inuiderent G, corr. G²
4 hostium BE¹F || sto C 4. 5. uenit obuiam G 5 EGOMETIN A
cum rell. (egomet an egome? G, e in ras.) queā E, corr. E² 6
anportum C angil| portum D 6. 7. itē aliud (om. in) G 7 INDE A,
DE add. corr. ant., induxit rec. 8 Fui E, corr. rec. fugitan| do F
fugitando, tando in ras., G 9 I G cum A Post thaif quā G „decur-
tatus“ est, ut fol. 36^r incipiat a V 6, 20 nobilitat 10 me C, corr. C²
11 saluae F 12 ita D, corr. D² id om. E 13 Non. TH. add. F²
abiturum ex habiturum DFP noxam ex noxiam C noxam EF 14
Mitte E SIALIAMUNQUAMULLAMADMISERO A ammisero B unquam E

V 2 1. Charis. p. 118 „Apud antifonem—pater.“ 5. Arusian. p. 238
„ego in p. q. queo“ (me om.). 6. Non. p. 190 „In—desertum.“ — Lex.
Maii p. 16. Angiportus stricta uia. T. in E. „in angiportum desertum me
conieci.“ 10. hem quid mea autem: Donat. in lemm. 14. Si aliam
admisero occidito: Donat. in lemm.

- 15 TH. Num meám saeuítiam uéritus es? CH. Non. TH. Quid igitur?
 CH. Hanc métui ne me críminaretúr tibi. 855
 TH. Quid féceras? CH. Paulúm quiddam. PY. Eho 'paulum'
 ínpudens?
 An paulum hoc esse tibi uidetur, uírginem
 Vitiáre ciuem? CH. Cónseruam esse crédidi.
 20 PY. Cónseruam? uix me cóntineo quin ínuolem
 In capillum: monstrum, etiam últro derisum áduenit. 860
 TH. Abin hínc, insana? PY. Quid ita uero? débeam,
 Credo, ísti quicquam fúrcifero, si it fécerim:
 Praesértim cum se séruom fateatúr tuom.
 25 TH. Missa haéc faciamus. nón te dignum, Chaérea,
 Fecisti: nam si ego dígna hac contumélia 865
 Sum máxime, at tu indígnus qui facerés tamen.
 Neque édepol quid nunc cónsili capiám scio
 De uírgine istac: ita conturbastí mihi
 30 Ratiónes omnes, út eam non possím suis
 Ita ut aéquom fuerat átque ut studui trádere, 870
 Vt sólídum parerem hoc míhi beneficium, Chaérea.

15 In **D** haec Num—C. non post u. 17 quiddam delapsa, sed signis
 in suam sedem reuocata sunt UERITUS^{ES} **A**, ES add. **A'**, ut uidetur
 ueritus (om. es.) **BCDFP** ueritu's. CH. non. TH. non? Bentleius 16
 Hunc **D**, corr. **D**² 17 fecerat **F**, corr. **F**² Chaereae responsum ob-
 litteratum est in **A**, uidebatur esse EM.... QUIDDAM (PAULUMQUIDDAM
 legit W. Studemund) paululum bis **BCDEFP** quidam **C** ||heo in ras. **D**
 eho—inpudens in marg. **E** 18 Versum om. a **D**¹ suppleuit schol. in ima
 pagina paulū ||| **D** paululum **BCE** 20 inuolem ||| in **F** IN in fine
 uersus habent **AP** 21 ^{m n} _A fostrum **F**^{AD} UENIT **A**, AD add. **A'** ut uidetur
 uenit **E** 22 Abi|| **CF** Abi **BCDE** uero abeam, prior a in ras., **D**
 uero beam **C**, corr. **C**² uero abeam **BEFP** 23 FECERO **A**, corr. ant.
 si id fecerim om. **BEP** (in **P** rasura est) 24 SERUUM **A** TUUM **A**
 25 istec **DE** 26 contumelia hac **D** 27 tu n̄ dignus **E** 28 CONSILII **A**
 30 ne possem **C**, corr. **C**² possem **P** 31 studu **B** 32 Chaerea || **F**

15. ueritus es: Donat. in lemm. 16. Arusian. p. 220 „metui—tibi.“
 17. eho paululum: Eugraph. in lemm. 18. An paululum: Eugraph. in lemm.
 21. aduenit: Donat. in lemm. 22. Donatus: quid ita uero?) 'Abeam' sub-
 auditur. 23. Donatus: si id fecerim) si inuolauerim in capillum eius.
 25. haec: Donat. et Eugraph. in lemm.

- CH. Ad nunc dehinc spero aeternam inter nos gratiam
Fore, Thais. saepe ex huius modi re quapiam
Maló principio magna familiaritas. 35
Conflatast. quid si hoc quispiam uoluit deus? 875
- TH. Equidem pol in eam partem accipioque et uolo.
- CH. Immo ita quaeso. unum hoc scito, contumeliae
Non me fecisse causa, set amoris. TH. Scio,
Et pol propterea magis nunc ignosco tibi. 40
Non adeo inhumano ingenio sum, Chaerea, 880
Neque ita imperita, ut quid amor ualeat nesciam.
- CH. Te quoque iam, Thais, ita me di bene ament, amo.
- PY. Tum pol tibi ab istoc, era, cauendum intellego.
- CH. Non ausim. PY. Nihil tibi quicquam credo. TH. Desinas. 45
- CH. Nunc ego te in hac re mihi oro ut adiutrix sies, 885
Ego me tuae commendo et committó fidei:
Te mihi patronam capio, Thais, te obsecro:
Emoriar, si non hanc uxorem duxero.
- TH. Tamen si pater.. CH. Quid? ah uolet, certó scio, 50

34 QUAPIAMET A 35 Et malo BCD¹FP Ex malo D² & ex malo
E, *schol.* C 36 Conflata, lat *in ras.*, F 37 accipio quae et uolo BC
accipio ||| et uolo E 39 Me non DE fecistis F 40 nunc magis BFP
41 sum ingenio BCFP 42 tam imperita D, *corr.* D² 44 ABISTO AD
chaerea D, *corr.* D² cauendum era E CAUENDUMESSE A intelligo BC
(ex *corr.* C) 45 desinas Pythiadi continent AD 46 et 47 inuerso
ordine sunt in CF: sed in utroque nota CHA ante Nunc erasa et a
corr. uersui 47 Ego praefixa est 46 te om. E 47 m&ue F, *corr.*
rec. conmento C committo, itto *in ras.* a *corr.* rec., E 48 o thais E
me obsecro D 50 QUIDAK A (puncta sunt rubra) C. quid hic uolet D
CH. quid ah uolet E CH. A quid uolet B CHA. a quid: uolet C, *corr.* C²
CHA. quid uolet FP, *corr.* F²P² pater quid? CH. ah uolet Bentleyus
certe E

35. Et malo: Eugraph. in lemm. 40. nunc ignosco: Donat. in lemm.
41. ingenio sum: Donat. in lemm. 42. tam imperita: Donat. 44. Arusian.
p. 243 „Tunc p. t. ab illo cherea kauendum intelligo.“ — istoc: Donat. in
lemm. 45. Prisc. II p. 229 „ah nihil—desinas.“ 48. cupio: Donat. *Ed. pr.*
in lemm. 50. Donatus: Tamen si pater) ἄλλειψις aut ἀποσιώπησις secunda. —
ah quid uolet certo scio) „ah quid?“ deest dicat. — Eugraph.: Tamen si
pater) ... si uoluerit pater. sed .. adulescens respondet: quid? uolet scio.

- Ciuis modo haec sit. TH. Paúlulum opperírier 890
 Si uis, iam frater ípse hic aderit uírginis:
 Nutricem accersitum íit, quae illam aluit páruolam:
 In cógnoscendo túte ípse aderis, Chaérea.
 55 CH. Ego uéro maneo. TH. Vin interea, dúm uenit,
 Domi ópperiamur pótius quam hic ante óstium? 895
 CH. Immó percupio. PY. Quám tu rem actura ópsecro es?
 TH. Nam quíd ita? PY. Rogitas? hunc tu in aedis cógitas
 Recípere posthac? TH. Cúr non? PY. Crede hoc meae
 fidei,
 60 Dabit híc pugnam aliquam dénuo. TH. Au, tace óbsecro.
 PY. Parúm perspexisse eíus uidere audáciam. 900
 CH. Non fáciam, Pythías. PY. Non credo, Chaérea,
 Nisi sí commissum nó n erit. CH. Quin, Pýthias,
 Tu mé seruato. PY. Néque pol seruandúm tibi
 65 Quicquám dare ausim néque te seruare. ápage te.
 TH. Adest óptume ípse fráter. CH. Períi hercle: óbsecro 905
 Abeámus intro, Tháïs: nolo me ín uia
 Cum hac uéste uideat. TH. Quam óbrem tandem? an quía
 pudet?

51 operirier C ^{ri} operier BE operi||^{ier}r D, corr. D² obperirier P
 53 arcessitum CP arce^ffitum E it DEFP¹ quem E 54 ípse hic
 aderis BCEFP 55 uero om. E TH. *inter lineas* F UIN A, corr. A¹,
 ut uidetur uisne BCDEFP DUMUENIT A, is add. corr. rec. dúm is
 uenit DE 56 operiamur E hostium BDEF 57 aedis DFP, corr.
 D²F²P² 59 posth^aoc D, corr. D² 60 continuo E, t denuo in marg.
 61 pspexisse, sse a corr. in ras., D 62 pithias B phitias D
 NONCREDO A, pol add. corr. rec. non pol credo (B?) CDFP non pol
 fatiam credo E 63 si om. E pithias B 65 ausim ex ausum F
 Ante apagete P² habet TH ^t apagete apagesis add. D² 66 TH. erasum in P
 OPTUME A obtime F PERI A 67 Abeamus |||| intro F 67. 68.
 uia cū, ia cū in ras. D 68 haec ex hac F iftac E

56. potius opperiamur: Donat. in lemm. 60. aliquam pugnam: Donat.
 et Eugraph. in lemm. 61. uidere eius: Donat. in lemm. 62. non pol
 credo: Donat. et Eugraph. in lemm.

CH. Id ipsum. PY. Id ipsum? uirgo uero! TH. I praé, sequor.
Tu istíc mane, ut Chremem íntro ducas, Pýthias. 70

Θ PYTHIAS. Γ CHREMES Z SOPHRONA
ANCILLA ADULESCENS NUTRIX

PY. Quid, quíd uenire in méntem nunc possít mihi, 910 V 3
Quid nám, qui referam sácrilego illi grátiam,
Qui hunc súpposíuit nóbis? CH. Moue te oro ócius,
Mea nútrix. SO. Moueo. CH. Vídeo, set nihil prómoues.
PY. Iamne óstendisti sígna nutrici? CH. Ómnia. 5
PY. Amábo, quid aít? cógnoscitne? CH. Ac mémoriter. 915
PY. Probe édepol narras: nam illi faueo uírini.
Ite íntro: iam dudum éra uos expectát domi.
Virúm bonum eccum Pármenonem incédere
Videó: uide ut otíósus íť, si díś placet. 10
Speró me habere, qui húnċ meo excruciém modo. 920
Ibo íntro, de cognítione ut certúm sciam:
Post éxibo atque hunc pérterrebo sácrilegum.

69 CH. Id ípfum *inter lineas E* In *A* *corr. ant. notam Θ ante ID*
mutauit in E et Thaidis notam ante II (sic) positam expunxit 70

istuc ⁱ D, *corr.* D² CKREMEN A ^r cñemē C phitias D

V 3 P PYTHIAS C CHREMES S SOPHRONA D
ANCILLA ADVLESC ANVS

PYTHIAS CHREMES SOPHRONA PC (PYTIAS P) PITHIAS CHREMES ADOŁ.
ANCILLA ADVLESCENS NVTRIX

SOPHRONA NVTRIX F PYTHIAS CHREMES SOPHRONA E 1 Quidquid,
príus uid in ras., D Quicquid B¹E¹F²P mente C 2 qui *om.* D¹,
add. D² 3 supposiuit *Bentleius* SUPPOSUIT A *cum rel.* (subposuit E)
MOUEORO A moue uero *rell.* 4 TEMEANUTRIX A Te nutrix *rell.*

PROMOUI A 5 Iam|ne F 6 a||it F 7 PROBE^{ne} A, bene *effecit*
corr. rec. Bene BCDEFPP isti DE 10 UIDENⁱ A, N *induxit corr.*
rec. OTIOSUS. ID A otiosus sit BCDEFPP dis D 13 sacri|| legum F

69. Donatus: Id ipsum] Hoc ueluti molesto uultu dicitur adeo ut imite-
tur dictum uultumque eius Pythias. — sequar: Idem. in lemm.

V 3 3. 4. supposuit: Donat. in lemm. — Idem: moue uero nutrix]
„Vero“ pro interiectione posuit stomachantis. — Seru. in Aen. V 629 „moues
at nihil promoues.“ 10. otiosus siet: Donat. bis in lemm. — Eugraphius:
Attende, inquit, ut securus Parmeno ‚ambulat‘ et otiosus. — Donatus: si
dis placet: Proprium est exclamantis propter indignitatem alicuius rei. —
10. 11. Prisc. II p. 244 „si diis—excruciem meo modo.“

**B PARMENO. E PYTHIAS.
SERUOS ANCILLA**

- V 4 PA. Reuīso, quid nam Chaérea hic rerūm gerat.
 Quod si ástu rem tractáuit, di uostrám fidem,
 Quantam ét quam ueram laúdem capiet Pármeno! 925
 Nam ut mĩttam, quod eĩ amórem difficillimum et
 5 Caríssimum, a meretríce auara uĩrginem
 Quam amábat, eam conféci sine moléstia,
 Sine sump̄tu et sine dispéndio: tum hoc álterum,
 It uérost quod ego mĩhi puto palmárium 930
 Me répperisse, quó modo adulescéntulus
 10 Meretrícum ingenia et móres posset nóscere,
 Matúre ut cum cognórit perpetuo óderit.
 Quae dúm foris sunt, nihil uidetur múndius,
 Nec mágis compositum quicquam nec magis élegans, 935

V 4 P SERVVS PY ANCILLA D PARMENO PYTHIAS PC (PYTHIAS P)
 PARMENO PYTHIAS E PARMENO SERV^D PYTHIAS ANCILLA F 2 rem astu E
 UOSTRAM A 3 quam magnā E 4 MITTAM A, o *add. corr. rec.*
 omittam BDE QUODINAMOREM A¹, *corr. ant. D superscripsit, I in E*
mutauit, N inducturus fuisse uidetur etiam orem C ei amorem
 BDEFP^f difficillimum C 5 UIRGINEM A, M *add. corr. ant.* 6 amat^{ba} F^A
 EA^M A, *corr.* A¹ Quo amabat, eum *Bentleius* 7 SUMPTUETSINE ADE
 sumptu sine BCFP 8 mi P palmarū D, *corr.* D² palmarium, rium
in ras., F 9 MEN A, N *induxit corr. rec.* men C reperisse CP
 10 MERERICUM A, *corr.* A¹ 11 cognouerit DE perpetuo oderit *inter*
*lineas C*² 13 compositum C eligans D, *corr.* D²

V 4 1. Prisc. II p. 326 „Reuīso – gerat.“ 2. 3. Seru. in Aen. XII
 694 „Quodsi — capiat' Parmeno.“ 4. omittam: Donat. in lemm. — Idem:
 ... quodsi dixisset „amorem confeci,' posset intelligi „confeci“ „expediui'
 „perfecti.“ at uero „uirginem confeci“ quid intelligemus nisi hoc unum quod
 insultanter Parmeno „confectam uirginem“ dicat quasi (quasi dicat *uulgo*)
 superatam atque deuictam. — Idem in u. 30 „quam amabat uirginem eam
 c. s. molestia.“ 6. 7. Eugraph.: cuius (amoris) partes enumerat quod eum
 confecit „sine molestia sine sumptu sine dispendio.“ 8. puto esse pal-
 marium: Eugraph. in lemm. 11. cognouerit: Donatus. 12. 13. Seru.
 in Aen. IV 31 „nihil — elegans“ (quicquam *om.*).

Quae cū amatore cū cenant ligūrriunt:

Harūm uidere inlūuiem sordes inopiam, 15

Quam inhonestae solae sint domi atque auidaē cibi,

Quo pācto ex iure hestérno panem atrūm uorent,

Nosse omnia haec salūs est adulescētulis. 940

PY. Ego pól te pro istis fáctis et dictís, scelus,

Vlcíscar, ut ne inpúne in nos inlúseris. 20

Pró deum fidem, fácinus foedum! o infélicem adulescētulum!

Ó scelestum Pármenonem, qui istum huc adduxit! PA.

Quid est?

PY. Míseret me: itaque ut né uiderem, mísera huc effugí foras, 945

Quaé futura exémpa dicunt in illum indigna. PA. O Iúppiter,

Quaé illaec turbast? nūm nam ego perii? adíbo. quid istuc, 25

Pýthias?

Quid ais? in quem exémpa fient? PY. Rógitas, audacíssime?

Pérdidisti istum quem adduxti pro eúnuchō adulescētulum,

14 AMATORES UOCUM **ABEFP** amatores uocum **C** ^{suo} cū cenant
^{cum} liguriunt *add.* **D**² suo cenant **E**, *corr.* **E**² cenat **F** ⁿ *Versum proscripse-*
runt Guyetus et Bentleius 15 illuuiem **E** sordes *ultima uox est*
codicis Basilicani quaternionis quinti: sextus excidit eiusque loco septem
folia iniecta sunt, in quibus manus saeculi XVⁿⁱ ea quae deerant ex
codice Victoriano descripsit. 16 cibi|| **D** 17 DECORENT **A**, DE *in-*
duxit corr. rec. 19 te *add.* **C**² dictis et factis (**B**) **CDEFP** 20
 illuseris (**B**) **E** 21 *Nouam scaenam nouis imaginibus praefixis ordi-*
untur CFP: ^{PYTHIAS PARMENO} **PC** (^{ANCILLA SERVVS} **PYTIAS P**) **PITHIAS PARMENO F** 21
 PROFIDEMDEUM **A** 22 aduxit **F** quid id est **E** 23 ut *ex* uti **F**
 ne id uiderem **C** 24 in eum (**B**) **CDEFP** iupiter **E** 25 illa haec (**B**) **D**
 phitias (**B**) **D** 26 ais *in ras.* **F** 27 istunc **E** abducti **D**

14. cum amatore suo: Donat. in lemm. — Idem liguriunt) ἀπὸ τοῦ λυγροῦ. — Eugraph. in II 2, 4 „quae foris cum caenant liguriunt.“ 15. ingluuiem: Donat. in lemm. 17. Lex. Maii p. 281 „Quo - uorent.“ 19. dictis et factis: Donat. in lemm. 20. Seru. in Aen. II 64 Et „illudo tibi“ dicimus... et „illudo te“.. et „illudo in te“ [ut apud Terentium]. — Arusian. p. 236 „ne - „illuserit.“ 21. Proh: Donat. *ter* in lemm. — Seru. in Aen. II 502 „Proh deum atque hominum f., adolescentem.“ 24. in eum: Donat. *bis* in lemm. 26. Arusian. p. 238 „Quid ais—fient.“ — Prisc. II p. 294 „in q. e. fient.“

Dúm studes dare uérba nobis. PA. Quid ita? aut quid factúms? cedo. 950

PY. Dícam: uirginem ístam, Thārdi hódie quae donó datast,
30 Scís eam ciuem hinc ésse? et fratrem eius ésse adprime
nóbilem?

PA. Nésccio. PY. Adqui síc inuéntast: éam istic uitiauí miser.
Ílle ubi id rescíuit factum fráter uiolentíssimus,

PA. Quid nam fecit? PY. cónligauit prímum eum miserís modis. 955

PA. Cónligauit? PY. Átque quidem orante, út ne id faceret,
Tháride.

35 PA. Quid aís? PY. Nunc minátur porro sése id quod moechis
solet:

Quód ego numquam uídi fieri néque uelim. PA. Qua audácia
Tántum facinus aúdet? PY. Quid ita 'tántum'? PA. An non
hoc máximumst?

Quís homo pro moecheo únquam uidit in domo meretrícia 960
Préhendi quemquam? PY. Nésccio. PA. Ad ne hoc nésciatis,
Pýthias:

28 au ^t F, *corr. rec.* 29 QUAEKODIE A dono data est, o data est
a *corr. rec. in ras.*, F 30 Scís *ex* Scies D KINCCIUEMESSE A ciuem
hinc esse (B) DEFP ciuem esse hinc C ^{eius} huius D, *corr.* D² hui' E EIUS
ADPRIME (*om.* esse) A 31 iste (B) CDEFP 32 UBI ^{ID} A, ID *add.* A¹
id *om.* E esse factum (B) D 33 PY. conligauit—|nodis (*sic*) in *ima*
pagina suppleuit D¹ colligauit (= 34) CEFP (nodis B) |nodis E 34
B. (PA) KEM A(B?) DE (colligauit B) ^t aque F EQUIDEM A *cum rell.*
ORANTEM A 35 minatur E ^{nita} minitatur (B) CDFP ^{facturum} PORRO A, *corr. rec.*
id facturum (B) CDEFP moechi C, *corr.* C² 36 UIDI ^{FIERI} A, FIERI
add. corr. ant. (an schol.?) uelim *ex* uellem C uellem (B) D PA *inter*
lineas F² In A *us. exit in* TANTUM 37 facinus facere audet (B) DE
annon tibi hoc (B) CDFP an non tibi tantum dehonestare iuuenē hoc E
MAXUMUST A 38 unquam CE *cum* A 39 Deprehendi (B) DE
ad ne F an ne C phitia|| D (phitia B)

30. Scís istam ciuem: Eugraph. in lemm. — ciuem hinc esse *et* eius
esse apprime: Donat. in lemm. 33. primo: Donat. in lemm. 34. equi-
dem: Donat. in lemm. (hortāte *Ed. pr.* in lemm.). 35. Donatus: minatur
porro sese) Deest 'facturum.' — id quod: Eugraph. in lemm. 39. De-
prehendi: Donat. in lemm.

Dico, edico uóbis, nostrum esse illum erilem filium. PY. Hem, 40
Óbsecro, an is est? PA. Néquam in illum Thárs uim fieri
sinat!

Ádque adeo autem cúr non egomet întro eo? PY. Vide,
Pármeno,

Quíd agas, ne neque illi prosis ét tu pereas: nam hóc
putant, 965

Quíddid factumst, éx te esse ortum. PA. Quíd igitur fa-
ciám miser?

Quídue incipiam? ecce áutem uideo rúre redeuntém senem: 45
Dícam huic an non *dicam*? dicam hercle: étsi mihi magnúm
malum

Scío paratum: séd necesse est, huíc ut subueniám. PY. Sapis.
Égo abeo intro: tú isti narra omne órđine, ut factúm siet. 970

I' DEMA. B PARMENO.
SENEX SERUOS

DE. Ex meó propinquo rúre hoc capio cómmodi: V 5
Neque agrí neque urbis ódium me unquam pécipit.
Vbi sáticas coepit fieri, commutó locum.

40 Dico & edico E herilem (B) D 43 ne om. D¹ E 44 Quíddid^c D,
corr. D² Quicquid (B) EFP a te (B?) CFP ortum esse (B) D 45 rure
uideo CP 46 ADNON A DICAM *semel* A cum *rell.*: bis *posuit Bent-*
leius 47 subueniat (B) CDEFP sapis, pis *in ras.*, D 48 narra D,
corr. D² narrato CEF OMNEMORDINEM A cum *rell.* omne ordine
Faërnus sit CEF

V 5 L LACHES P PARMENO D LACHES PARMENO PCF LACHES
SENEX SERVVS SENEX SERVVS
PARMENO E (LA LACHES SENEX PAR PARMENO SERUUS B) 1 COM-
MODUMⁱ A, corr. rec. commodi *rell.* 2 UNQUAM^{t etal} A(B) pcepitⁱ D,
corr. D² 3 saties, e *in ras.*, D (saties B) facies^E E corr. E² FIRI A,
corr. A¹

41. in eum: Eugraph. in lemm. 45. uideo rure: Donat. in lemm. —
ecce autem uideo: Eugraph. in lemm.

V 5 1. Donatus: Annotandum quod huius senis nomen apud Terentium
non est. apud Menandrum Simon dicitur. — Charis. p. 142 „Ex meo—
commodi.“ — commodi: Donat. *bis* in lemm. 2. me nunquam: Donati
Ed. pr. *bis* in lemm. 3. Non. p. 172 Satias pro satietas. . „nam ubi me
forte satias coepit conmuto locum.“ — Etych. p. 156 „ubi—, commoto
loco.“ — satietas: Donatus.

- Set estne ille noster Pármeno? et certe ipsus est.
- 5 Quem praéstolare, Pármeno, hic ante óstium? 975
- PA. Quis homóst? hem, saluom te áduenire, ere, gaúdeo.
- DE. Quem praéstolare? PA. Périi: lingua haerét metu. DE. Hem, Quid ést quod trepidas? sátine saluae? díe mihi.
- PA. Ere, primum te arbitrári id quod res ést uelim:
- 10 Quidquid huius factumst, cúlpa non factúmst mea. 980
- DE. Quid? PA. Récte sane intérogasti: opórtuit Rem praénarrasse me. émit quendam Phaédria Eunúchum, quem dono huíc daret. DE. Cui? PA. Thárdi.
- DE. Emit? perii hercle. quánti? PA. Viginti minis.
- 15 DE. Actúmst. PA. Tum quandam fidicinam amat hic Chaérea. 985
- DE. Hem, quíd? amat? an scit iam ille quid meretríx siet? An in ástu uenit? áliut ex alió malum.
- PA. Ere, né me spectes: me ímpulsore haec nón facit.
- DE. Omítte de te dicere. ego te, fúrcifer,
- 20 Si uiuo .. set istuc, quídquid est, primum éxpedi. 990
- PA. Is pro illo eunuchó ad Thárdem dedúctus est.
- DE. Pro eunúchon? PA. Sic est. húnc pro moecho póstea

4 noster *om.* **CEFP** ip^uful *ex ipse* **F** *In D* et certe—*u.* 5 parmeno, *in E* et certe—*u.* 5 ostium *omissa, sed in marg. a D²E² suppleta sunt* 5 hostium (**B**)**DF** 6 ehem **CE** (*inter lineas*) **FP** aduenisse **BCDEFP** here (**B**)**D** ere *inter lineas* **C²F²P²** (here **C²**) 7 hem *om.* **AC²E** 8 *f.* QUIDTREPIDAS (*om.* est quod) **A** LAC. quid ē? *in ras.* **C** quid tu trepidas (**B**)**CDFP** (tu *add.* **D²**) quod tu trepidas **E** satin **CEFP** SALUE **A**(**B**)**CDP** saluē **EF** 9 (Here **B**) arbitrarē **D**, *corr.* **D²** id *om.* **A** 10 Quicquid (**B**)**CD²EF** 11 NAMOPORTUIT **A** 13 do||no **F** 14 *In A corr. rec. post PERII plane deleuit unam litteram, quae K uel T fuisse uidetur* 15 tunc (**B**)**D** hinc *Bentleius* 16 scit iam, *utraque i in ras., C* ille iam **E** an scit ille quid iam (**B**)**D** 17 ANISASTU **A** asty **C** exe **E** 18 Here (**B**)**E¹** fecit **P** 20 quicquid (**B**)**CEP** 21 ad thaidem hanc **CDFP** 22 MOECO **A**

5. Arusian. p. 252 „Quem—ostium. — Prisc. I p. 378. II p. 274 „Quem p. Parmeno.“ 8. Quid est? quid trepidas? : Donat. in lemm. — Idem: salue) Nunc aduerbium est producta E littera. 9. id quod: Donat. in lemm. 16. scit ille iam: Donat. in lemm. — scit iam ille: Eugraph. in lemm. — 17. Prisc. II p. 73 „hem—uenit“ (*om.* iam). — 17. Acron in Hor. Ep. I 14, 14. Donat. in V 4, 1. „an i. a. uenit.“ 21. ad Thaidem hanc: Donat. in lemm.

Compréhendere intus ét constrinxere. DE. Óccidi.

PA. Audáciam meretricum specta. DE. Númquid est

Aliút mali damnúe quod non dixeris 995 25

Relicuom? PA. Tantum est. DE. Césso huc intro rúmpere?

PA. Non dúbiumst quin mihi mágnum ex hac re sit malum:

Nisí, quía necessus fúit hoc facere, id gaúdeo

Proptér me hisce aliquit ésse euenturúm mali:

Nam iám diu aliquam caúsam quaerebát senex, 1000 30

Quam obrem insigne aliquit fáceret eis: nunc répperit.

E PYTHIAS. B PARMENO.
ANCILLA SERUOS

PY. Numquam édepol quicquam iám diu quod mágis uellem euenire V 6

Mihi euenit, quam quod módo senex intro ad nos uenit érrans.

Mihi sólae ridiculó fuit, quae quid timeret scíbam.

PA. Quid hoc aútemst? PY. Nunc id pródeo ut conuéniam Par-
menónem. 1005

Set ubi óbsecrost? PA. Me quaérit haec. PY. Atque éccum 5
uideo: adíbo.

PA. Quid ést, inepta? quid tibi uis? quid rídes? pergin? PY. Péríi:

23 Compréhendere CFP 26 RELIQUOM A reliquum *rell.* tantum E
huc *om.* E intro ^{ir} rumpere D, *corr.* D² intro inrumpere CFP intro irrum-
pere (B)E 27 magnum malum ex hac re sit D scít C 28 necesse
(B)CDEFF 29 uenturum E mali ^e uenturum D, *corr.* D² (mali euen-
turum B) 30 diu iam D (nam diu aliquam causam iā B) 31 aliquid
insigne CFP IIS A is (B)CDFP his, hi *a corr. rec.*, E

V 6 PY PYTHIAS P PARMENO D PYTHIAS PARMENO PC (PYTIAS P)
ANCILLA SERVVS ANCILLA SERVVS
PYTHIAS PARMENO EF (PITHIAS F) (PYT PYTHIAS ancilla PAR PARMENO
feruuf B) 3 ridiculum (B)DE SCIEBAM A *cum rell.* 4 Quid autem
hoc est (B)DE 6 QUIDTIBIUIS A *cum rell.* tibi est *Bentleius* uis tibi
Fleckeisenus Ante perii *corr. rec.* F *add.* ah ah. ha

24. Donat. in Andr. I 3, 12 „audaciam m. specta.“ 26. Non. p.
382 Rumpere introire. T. in E. „cesso huc intro rumpere.“ — intro irrum-
pere: Donat. in lemm. 28. Donatus: „Necesse“ est nomen. nam „ne-
cessus“ „necessis“ et „necessitas“ et „necessum“ lectum est. 31. aliquid
insigne *et* insigne aliquid: Donat. in lemm.

V 6 1—3. Prisc. I p. 197 „Numquam — sciebam.“ 3. Prisc. II p. 7
„Solae mihi ridiculo fuit.“ 4. hoc autem: Donat. in lemm.

Defessa iam sum misera te ridendo. PA. Quid ita? PY.
Rogitas?

- Numquam pol hominem stultiore uidi nec uidebo. ah,
Non possum satis narrare, quos ludos praeberis intus. 1010
10 Ad etiam primo callidum et disertum credidi hominem.
Quid? illicone credere [ea] quae dixi oportuit te?
An paenitebat flagiti, te auctore quod fecisset
Adulescens, ni miserum insuper etiam patri indicares?
Nam quid illi credis animi tum fuisse, ubi uestem uidit 1015
15 Illam esse eum indutum pater? quid? iam scis te perisse?
PA. Hem quid dixisti, pessuma? an mentita es? etiam rides?
Itan lepidum tibi uisum est, scelus, nos irridere? PY. Nimium.
PA. Siquidem istuc inpune habueris... PY. Verum? PA. Reddam
hercle. PY. Credo:
Set in diem istuc Parmenost fortasse, quod minare. 1020
20 Tu iam pendebis, qui stultum adulescentulum nobilitas
Flagitiis et eundem indicas: uterque in te exempla edent.

7 sum iam **E** ridendo te **CFP** te deridendo, de *in ras.*, **E** ROGAS **A**
8 neque **D** ha (**B**)**D** 9 Non satis potest narrari **CFP** Non potest
satis narrari (**B**)**DE** Post intus haec irrepserunt in **E** (aeque atque in
Halensem Brunsi): de fene quem fecisti ingredi pulfantem ut fenef solent
10 primo primitus **D** (primitus **B**) ac disertum **CEFP** dissertum **D**
(disertum **B**) KOMINEMCREDIDI **A** 11 PA. ante Quid, tum PY. add. **P**²
Quid, i *in ras.*, **E** (illicone **B**) CREDEREEAQUAE **A** cum *rell.* 12
poeniteat **D**, corr. **D**² poenitebat **F** FLAGITI **A** 13 nimirum insuper
(**B**)**D** patri insuper etiam **E** 14 quid, i *in ras.*, **E** ANIMITUM **A** cum
rell. tum animi *Bentleius* 14. 15. illam uidit **E** 15 QUIDESTIAM **A**
cum *rell.* quid? iam *Bentleius* 16 DIXTI **A** cum *rell.* ah mentita es **E**
17 Itane (**B**)**CDEF** tibi om. **E** irridere (**B**)**DE** PY. Nimium—u. 18
PY. credo *in marg. suppl.* **F**² 19 minitare **CFP** 20 stultum istum
adulescentulum (**B**)**D** istum adolescentulum **E** nobilitas *ab initio sequen-*
tis us. habet P nobilitas *prima uox est folii 36. codicis G (u. ad V 2, 9)*
21 exempla in te (**B**)**CDFGP** exemplum in te **E**

10. ac disertum: Donat. in lemm. 12. An non: Donati *Ed. pr. bis*
in lemm. 14. nam quid illi animi credis tum f.: Donat. in lemm. —
credis animi: Eugraph. in lemm. 15. quid est? iam: Donat. in lemm.
16. dixti: Donat. in lemm. 18. Donatus: uerum] Irridentis interrogatio.
19. Arusian. p. 242 „Sed i. d. istud —, minitaris.“ 20. denobilitas:
Donati *Ed. pr.* in lemm. 21. Donatus: uterque exempla in te edent)... Et
„edent“ et „edet“ legitur. si „edent“, figuratum est, si „edet“, recte. —
Idem in Andr. IV 1, 27 „uterque exempla in te edent.“ — Eugraphius ibid.

PA. Nullús sum. PY. Hic pro illo múnere tibi honós est habitus:
ábeo.

PA. Egomet meo indicio miser quasi sórex hodie perii.

Γ GNATHO. Δ THRASO.
PARASITUS MILES

GN. Quid nunc? qua spe aut quó consilio huc ímus? quid V 7
coeptás, Thraso? 1025

TH. Égone? ut Thaídí me dedam et fáciam quod iubeát. GN.
Quid est?

TH. Quí minus quam Herculés seruiuit Ómphalae? GN. Exemplúm
placet.

Útinam tibi commítigari uídeam sandalió caput!

Sét fores crepuérunt ab ea. TH. Péríi: quid hoc autémst 5
mali?

Húnc ego numquam uíderam etiam: quíd nam hic properans
prósilit? 1030

22 tibi munere CFP KONUS A honor ex honof G est om. (B) DG
23 qsi et hodie in ras. D

V 7 G GNATHO T THRASO D GNATHO THRASO PC (GNATO
PARASITVS MILES PARASITVS MILES
TRASO P) GNATO THRASO EF (TRASO F) GNATO PARASITVS TRASO
OILEF G (GNA GNATHO parasitus THR THRASO miles B) 1 (Quid nunc
est B) im|| G o thraso (B) D 2 (Δ.) EGO(NE?) A 3 herculis (B) D
hercules ex cherculus, ut uidetur, C OMPKALE A^m : ophale G omphaelē C
4 fandalió ex scandalio G (sendalió B) 5 In A margo usque ad SET
charta recenti tecta est: tum TH. perii omissum. est om. E magis D,
corr. D² 6 hinc C (et P teste Guyeto) prosiliit (B) D

„uterque in te exemplum dent.“ — Idem in Eun. V 4, 24 „uterque in te
exempla edent.“ — exempla in te: Eugraph. in lemm. 22. tibi munere:
Donat. in lemm. — 23. Ausonius ad. Symmach. (Praef. Idyll. XI) „utinam-
que latuisset neque indicio suo tanquam sorex periret. — 23. Augustin.
de ord. I 3 „Egomet meo indicio quasi sorex“ non dictum est commodius
apud T. quam nunc dici a me de me potest. sed saue illud ultimum
fortasse in contrarium uertetur. quod enim ait „hodie perii,“ ego hodie
forte inueniar.

V 7 1. inceptas: Donat. in lemm. 4. Lex. Maii p. 172: demitigare
demulcere. T. „utinam uideam demitigari tibi caput sandalió.“ Cf. p. 347.
5. hoc autem mali est: Donat. in lemm. 6. Seru. in Aen. XI 352 Etiam
pro adhuc, ut T.: „Hunc—etiam.“

ACHAEREA. EPHAEDRIA. B PARMENO. A THRASO. Γ GNATHO.
ADULESCENTES II SERUOS MILES PARASITUS

V 8 CH. Ó populares, écquis me hodie uiuit fortunátior?

Nemo hércle quisquam: nam in me plane di potestatém suam
Omnem óstendere: cui tam subito tót congruerint cómoda.

PA. Quid hic laétus est? CH. O Pármeno mi, o meárum uolup-
tatum ómnium

5 Inuéntor inceptór perfector, scís me in quibus sim gaúdiis? 1035
Scis Pámphilam meam inuéntam ciuem? PA. Audiui. CH.
Scis sponsám mihi?

PA. Bene, ita me di ament, fáctum. GN. Audin tu, hic quíd ait?
CH. Tum autem Phaédriae

Meo frátri gaudeo ésse amorem omnem in tranquillo: unást
domus:

V 8 C CHEREA P PARMENO T TRASO | PK PKEDRIA G GNATO.
ADOLESCENS | SERVVS MILES. ADOE. PARASITVS D

CHAEREA PARMENO THRASO GNATO P
ADVLESCENS SERVVS MILES PARASITVS

CHAEREA PARMENO GNATHO THRASO E
CHEREAS PARMENO TRASO GNATO F CHEREA. PARMENO. TRASO. GNATO G

(CH CHAEREA PH PHAEDRIA | PAR PARMENO THR THRASO GN GNATHO B)
SERVVS MILES PARASITVS

CHEREA ADVLESCENS. PARMENO. SERVVS. THRASO. MILES. GNATHO.
PARASITVS C 1 ^{po}Opularel || ^{me}ecquif G me uiuit hodie (B)DE uiuit

hodie G 2 hercle ⁱex herchle F 3 QUⁱ A, *corr. rec.* tam cito
(B)DG (subito *schol.* D) ^{ti g}congruerunt D, *corr.* D² ^{tigerunt}con || || || || || || || G,

corr. G² contigerunt (B)CEFP 4 Qui F Qui E uoluptat||um D

uoluptatjum C 5 SCISME A(B)EP (inter lineas P) scis ^{n me}ne D scifne
me G scin me CF 6 pamphylam ^{CN}FG ciuem ^{me}ée E 7 di || || || || || ||

ament G di bene ament CFP THR. audin P GN (in ras.) audin F
In A *us. fractus est post* AIT, in P *post* hic 8 AMOREMOMMEN
ESSE (sic) A

V 8 1. ecquis me uiuit hodie: Donat. in lemm. 2. Prisc. II p. 340
„Nemo quisquam.“ 3. cui tam subito tot contigerint c.: Donat. in lemm.
5. Donatus: Nota „scin me,“ cum sufficeret „scin’: ergo „me“ abundat.
6. *V. in Phorm.* IV 3, 52. 7. quid hic ait: Donat. in lemm. 8. amorem
omnem: Donat. in lemm.

Thaïs patri se cōmmendauit, in clientellam ét fidem

Nobis dedit se. PA. Frátris igitur Tháís totast? CH. Scílicet. 1040 10

PA. Iam hoc áliut est quod gaúdeamus: mīles pelletúr foras.

CH. Tu fráter ubi ubi est fác quam primum haec aúdiat. PA.
Visám domum.

TH. Numquíd, Gnatho, tu dúbitas quin ego nūnc perpetuo périerim?

GN. Sine dúbio opinor. CH. Quid commemorem primum aut
laudem máxume?

Illúmne qui mihi dédit consilium ut fácere, an me qui id 15
aúsus sim 1045

Incípere, an fortunám conlaudem, quae gubernatrīx fuit,
Quae tót res tantas tam ópportune in únun conclusit diem,
An meí patris festiuitatem et fácilitatem? o Iúppiter,
Serua óbsecro haec bona nóbis. —

PH. Di uestrám fidem, incredibilia

Pármeno modo quae narrauit. sét ubi est frater? CH. Praesto 20
adest. 1050

9 se patri FP se patriſ C clientelam (B) CDEF GP 9. 10. fidem
& nobis E 11 aliud ^{q̃}quidē D, corr. D², ut uidetur quod ē G
PELLITUR AG pelletur *rell.* 12 Tum tu CFFP frater bis (B) D 13
(gnato B) gnato EF tu om. (B) CDEF GP NUNC A, *deleuit corr. rec.*
14 opinor sine dubio E oppinor D Ch. Quid—maxime laudē (sic) in
marg. suppl. G 15 ILLUMNE A, NE induxit *corr. rec.* Illum qui
(B) CDEF GP confiliū mihi dedit G ^{tan} aut E, *corr.* E² QUI DAUSUS A, ID
deleuit corr. rec. qui ||| ausus D (qui id aufus G) qui ausus (B) CFFP
16 (collaudem B quae—fuit om. B) 17 oportune (B) CDEFP INUM A,
corr. rec. 18 festiuitatem om. E¹, *add.* E² in *marg.* iupiter E In A
us. exit in SERUA, in P in nobis 19 Post nobis noua scaena incipit
in CFP: in G post u. 14 maxime laudē in *marg.* sunt nomina PHEDRIA
PARMENO TRASO GNATO: quae signo .∴ apposito ante di ūram uocantur
PHEDRIA CHAERIA GNATO TRASO P PHEDRIA CHAERIA GNATO
ADVLESCENS II. PARASIT' MILES
TRASO F PHAEDRIA. ADVLESCENS. CHEREA. II. GNATHO PARASITVS.
TRASO MILES C

9. Lex. Maii p. 95 „Thais commendauit se patri in clientelam.“ — se
patri commendauit i. c. e. f.: Donat. in lemm. 10. tota est Thais: Donat.
in lemm. 11. pellitur: Donat. in lemm. 15. Illum qui: Donat. in lemm.
20. Arusian. p. 253 „Sed ubi est pater.“ Praesto adest.“

PH. Gaúdeo. CH. Satis crédo. nihil est Tháide hac, fráter, tua
Dígnius quod amétur: ita nostrae ómni est fautrix fámiliae.

PH. Mihi illam laudas? TH. Périi, quanto minus spei est, tanto
mágis amo.

Óbsecro, Gnatho, in te spes est. GN. Quid uis faciam?

TH. Pérfice hoc

25 Précibus pretio, ut haéream in parte áliqua tandem aput
Tháidem. 1055

GN. Difficilest. TH. Siquid conlibuit, nóui te. hoc si efféceris,
Quóduis donum praémium a me optáto, id optatúm feres.

GN. Ítane? TH. Sic erít. GN. Si efficio hoc, póstulo ut mihi
túa domus

Té praesente apsente pateat, ínuocato ut sit locus

30 Sémper. TH. Do fidém futurum. GN. Accíngar. PH. Quem
ego hic aúdio? 1060

21 Nihil ^ē G thaidae D In A us. exit in DIGNIUS 22 ITURA A, UR
induxit corr. rec. ita ||| G OMNIS A f || autrix familiae ^{hui} PH. mihi C
23 ^{hui} mihi D, corr. D² hui mihi (B) EG (et P¹ teste Guyeto) MIKIN A,
N induxit corr. rec. ^{spei ē} specie D, corr. D² ^{gis} spei mihi est F maius E, corr. E²
24 Obsecro—faciam in marg. suppl. F² (gnato B) gnato EF hoc om. E
25 Precibus et pretio ^{um} E PRAETIO A 26 DIFFICILES A siquod E, corr.
E² CONLIBUIT A, corr. rec. collibuit CEF¹P collibitū ē F² si quid
tibi collibitum ē facile ē. noui te (B) D¹ (t collibuit schol. D) Siquid
tibi collibitū ē. ut aliquē locū familiaritatē apud thaidē habeā ē. noui te
G, tibi—te delcuit G², qui in marg. scripsit collibuit noui te FECERIS A
effeceris (B) CDEP efferit G efficeris F 27 Quiduis E²F donum a
me & pmiū G a me praemium (B) DE optatum id optato feres (B) D
AUFERES A, AU induxit corr. rec. feres CEFGP 28 tua mihi CFP
29 Te praesente et absente E apsente C¹ cum A 29. 30 (semper
locus B) femp ^{locus mihi} G ^{ac} 30 FUTURUM A, a corr. rec. facturum E
futuram C, corr. C² PH. inter lineas corr. rec. F ergo E

23. Donatus: „Mihi“ scilicet gaudenti. amatorie. „hui“ (huic Ed. pr.)
et „mihi“ pronuntiatione iuuandum est. — Seru. in Ecl. 8, 43 „perii—
amo.“ 26. si quid tibi collibitum est: Donat. in lemm. — si quid conli-
buit: Euphr. in lemm. 26. 27. Non. p. 358 „hoc si feceris Quoduis
praemium donum a me optato.“ 27. Donatus: .. donum praemium a me ...
ἀσυνδέρως pronuntiauit primo ‚donum‘ + et sic ‚praemium,‘ quasi unam partem
orationis. — donum praemium: Euphr. in lemm. 28. Euphr.: si efficio
hoc postulo) Varia distinctio. quidam enim sic distinguunt „si efficio hoc,“
ut postea subiungant „postulo.“ — mihi tua: Donat. in lemm.

Ó Thraso. TH. Saluète. PH. Tu fortásse quae facta híc sient
Néscis. TH. Scio. PH. Cur te érgo in his ego cónspicor
regiónibus?

TH. Vóbis fretus... CH. Scís quam fretus? míles, edicó tibi,
Sí te in platea offéndero hac post úmquam, quod dicás mihi
‘Álium quaerebam, íter hac habuí’, périísti. GN. Heia, haud 35
síc decet. 1065

PH. Dictumst. GN. Non cognóscó uestrum tám superbum. CH.
Síc ago.

GN. Príus audite paúcis: quod cum díxero, si plácuerit,
Fácítote. CH. Audiámus. GN. Tu concéde paulum istúc,
Thraso.

Príncipio ego uos ámbos credere hóc mihi uehementér uelim,
Me húius quidquid fácio id facere máxime causá mea: 1070 40
Vérum si idem uóbis prodest, uós non facere inscítia.

31 traso D s||ient D SINT ACP funt E In A us. exit in SCIO
32 P nota ex corr. D² CURERGOINKISEGO A, te add. corr. rec. te om F
CONSPICIOR A, R induxit corr. rec. conspícor (B) D conspícor G con-
spicio C E F P his regiónibus ego conspicio E 33 Scin—35 periísti
Phaedriae sunt in (B) C E F G P scin (B) C D E F² G P (fin F¹) 34 QUOD A
nihil add. corr. rec. nihil est quod (B) C D E F G P 35 in̄t G PERISTI A
cum rell. hea D heiam C eia E |||| G hauť F 36 G. non D,
corr. schol. THR. non E no|| F A. SICAGO A, corr. rec. PH. Sic
erit (B) C D E F G P 35 PH. audiamus (B) C D E F G P PAULULUM A cum
rell. trafo D F 39 In D haec Principio—credere post u. 40 facio me
(sic) scripta, sed signo † reuocata sunt AMBOSCREDERE A cum rell.
(ambos credere ambos B) credere ambos Bentleius KOC A, mihi
add. corr. rec. uolím (B) D uolo C E F G P 40 quicquid (B) C D E F G P
faciam C E F P facio me id (B) D IT A, ut uidetur maxumae P 41
id uobis G non id facere (B) D G id non, id in ras., E

31. Seru. in Aen. I 203 „tu f. quae hic facta sunt nescis.” — sint :
Donat. in lemm. 32. conspícor : Donatus. 33. scin : Donat. et Eugraph.
in lemm. 34. nihil est quod dicas mihi : Donatus. — Idem in IV 7, 15
Deest ‚non est.’ sic et alibi „si in platea hac te o. p. u. [nihil] quod—
perísti.” 39. uos ambos : Donat. et Eugraph. in lemm. 40. facio id
facere : Donat. in lemm. 41. id uobis : Eugraph. in lemm. — uos non id
facere : Donat. in lemm. — uos non facere : Eugr. in lemm. — Lex. Maii
p. 294 „uobis facere inscítia est.”

PH. Quid id est? GN. Militem riualem ego recipiendum censeo.

PH. Hem,

Ricipiendum? GN. Cógita modo. tu hércle cum illa, Phaédria,
Út libenter uíuis (etenim béne libenter uíctitas),

45 Quód des paulum est, ét necesse est múltum accipere
Tháidem. 1075

Út tuo amori súppeditare póssint sine sumptú tuo

Ómnia haec, magis ópportunus néc magis ex usú tuo

Némo est. principio ét habet quod det, ét dat nemo lárgius.

Fátuos est, insúlus, tardus, stértit noctes ét dies:

50 Néque istum metuas né amet mulier: fáciie pellas úbi uelis. 1080

PH. Quid agimus? GN. Praetérea hoc etiam, quód ego uel pri-
múm puto,

Áccipit homo némo melius prórsus neque prolíxius.

42 Quid est CFP Quid est id G ego riualem BCDEF GP RECI-
PIENDUM (= 43) A 43 PYT. hem recipiendum C Phaedria om.

(B)G o phedria inter lineas D 44 ^{et} ut libenter D Ut om. G ET-

LIBENTER A (B)CEFP 45 ^{qđ des} qđ es D PAULULUM A (B)CDEFG

paullulum P et om. A¹, add. corr. rec. 46 SUPPEDITARI A, corr.

rec. subpeditare (B)E POSSIT A cum rel. possint sine sumptu tuo

Omnia haec Bentleius 47 ADOMNIAKAEC A (B)CEFP Ad hęc omā

G OPORTUNUS A (B)C²DEFG tuo ufu in ras. G² 48 Nemo potest

EF 49 FATUUS A INSULSUS A, corr. rec. noctesq; et dies (B)DEG

51 agemus E 52 Accipit (B)D hominem (B)C²EFGP² nemo inter

lineas F prorsum CFP prorsus pascit E

42. militem ego riualem: Donat. *ter* et Eugraph. in lemm. — Lex. Maii p. 499 „militis' ego—censeo.“ 43. Donatus: cogita modo] ... incerta distinctio est. 44. Et libenter: Donat. in lemm. 46. Donatus: suppeditare possit) Aut „suppeditare“ pro „suppeditari,“ aut deest „se.“ 47. Ad omnia haec: Donat. in lemm. 48. Et Nemo pot et Nemo est: Donati *Ed. pr.* in lemm. 48. 49. Pseudo-Ascon. in Cic. Verr. II 1, p. 157 Or. „et habet —largius.“ .. Fatuus ins. t. stertit.“ — Non. p. 410 „Fatuus—tardus.“ — noctesque et dies (diesque *Ed. pr.*): Donat. in lemm. — noctes et dies: Eugr. in lemm. 52. Accipit homo nemo (accipit hominem *Ed. pr.*) melius prorsus: Donat. in lemm. — Non. p. 240 „Accipit hominem (homo *Wolfenb.*) nemo melius prorsus atque proluxius.“ — Seru. in Aen. III 353 „Accipit' homo melius nemo neque proluxius.“ — Glossar. Verg. ap. Barth. Aduers. 37, 5 „accipit nemo melius neque proluxius.“

CH. Mirum ni illoc hómīne quoquo pácto opust. PH. Idem ego árbītror.

GN. Récte facitis. únū etiam hoc uos óro, ut me in uestrúm gregem

Réciatis: sátis diu hoc iam sáxum uorso. PH. Réci- 55
pimus: 1085

Ac libenter. GN. Ád ego pro isto, Phaédria et tu Chaérea,
Húnc comedendum uóbis propino ét deridendúm. CH.
Placet.

PH. Dignus est. GH. Thraso, úbi uis accede. TH. Ópsecro te,
quíd agimus?

GN. Quid? isti te ignorábant: postquam eis móres ostendí
tuos

Ét conlaudaui secundum fácta et uirtutés tuas, 1090 60

Ímpetraui. TH. Béne fecisti: grátiam habeo máximam.

Númquam etiam fui úsq̃uam, quin me omnés amarent
plúrimum.

53 *Phaedriam et Chaeream mutata sede habent* (B)C²DEFGP
ni ne DG, corr. D²G² quoq; D¹G ego om. E 54 hoc om. (B)CDFGP
adoro (B)D uru in G 55 iam hoc CFP uoluo CP uerfo uoluo F
recipiamus D recipimus, altera i in ras., E recipiamus G 56 Haec
Ac libenter *Chaereae dant* (B)CDEFGP istoc (B)CDEFGP 57 DIRI-
DENDUM A et deridendum uobis propino (B)DG et deridendum uob
p pinēbo C, corr. C² et deridendum uobis praebebo EFP 58 CH.
dignus est G Ita dignus E^{Ita} Dignus C, Ita add. C² traso D o thraso
E accede ubi uis (B)DEG agimus ex agamus G 59 sed postquam
(B)DEG 60 collaudaui (B)EG collaudaui te D fecum dum G
FACTAS A 62 omnes me amarint F amarint CP

53. Donatus: Mirum ni illoc) Facete dicit adolescens rei parcus et qui putet amorem sine damno esse oportere quique fefellerit meretricem non solum eiciendum non esse militem, sed etiam quouis modo sustinendum ac perferendum. Tum: Idem ego arbitror] Sane opus fuit consensione praecipue Phaedriae, cuius res agitur. 54. etiam hoc uos: Donat. in lemm. 55. iam hoc: Donat. in lemm. — hoc iam: Eugraph. in lemm. — uoluo: Donat. bis in lemm. — 56. istoc: Donat. in lemm. 56. Donatus: propino) Facete sic dixit ut parasitus et ut qui de (eo) conuiuio loqueretur. — Non. p. 33 „hunc uobis comedendum et bibendum et deridendum propino.“

GN. Dixin ego in hoc esse uobis Átticam elegántiam?

PH. Nihil praeter promissum est. ite hac. ω . Vós ualete et plaúdite.

63 inesse **CFP** eloquentiam **CFP** 64 Nichil p̄termiffum **E** p̄t̄ ex ppt̄
G Haec ite hac Gnathonī assignant **(B)CDEFGP** ite ex itae **G** ω . UOS
 UALETEETPLAUDITE **A** cum **(B)D** ω . uos ualete, plaudite **CFP** (et infra
 calliopius recensui **F²P**) ω uos ualete et plaudite. CAÆ. REC. **E** GN. ite
 hac. uof ualete & plaudite. ego. **G**

TERENTI **A** (P. TERENCE AFRI EVNVCHVS EXPLICIT **B**)
 EUNUCKUS FINITUS INCIPIT EIVSDEM HEAVTONTIMORVMENOS

TERENTII AFRI EVNVCHVS EXPLICIT
 INCIP̄ HEAVTONTIMORVMENOS **C**
 FELICITER

P. TERENCE AFRI EVNVCHVS. EXPLICVIT. INCIPIT **D**
 PHORMIO FELICIT̄
 EXPLICIT EVNVCHVS. INCIPIT EAVTONTIMORVMENOS **E**

TERENTI AFRI EVNVCHVS EXPLICIT **F**
 INCIPIT HEAVTONTIMORVMENOS EXPLICIT̄

^h
 P. TERENCE AFRI EXPLI|CIT EVNVCHVS **G**

TERENTI AFRI EVNVCHVS
 EXPLICIT INCIP̄ HEAVTONTIMORVMENOS **P**
 FELICITER

63. Donatus: Atticam eloquentiam) . . . quia excultior eloquentia dicitur Attica. — Eugraph: Dixin ego quod miles habeat in se eloquentiam Atticorum? 64. praetermissum: Donati *Ed. pr.* in lemm. — Donatus: ite hac) Quo uocat parasitus? an ad meretricem an ad cenam militis?

HEAVTON TIMORVMENOS

INCIPIT	KEAUTONTIMORUMENOS	TERENTI	
GRAECA	EST	MENANDRU	ACTA
LUCIO	CORNELIO	LENTULO	LUCIO
FLACCO	AEDILIB:	CURULIB	EGIT
AMBIUIUS	TURPIO	MODOS	FECIT
CLAUDI	ACTAL	PRIMUM	TIBIS
DEINDE	DUAB.	DEXTRIS	FACTAST
CN	CORNELIO	MARCO	IUENIO
			COS

Sic A: post EGIT (4) nullum praeonominis uestigium est, immo ex ea quae olim fuit uersuum distinctione uoci ACTA (6) adhaesisse uidetur.

P. TERENTI	HEAUTONTIMORUMENOS
ACTA LUDIS	MEGALENSIBUS
L. CORNELIO	LENTULO
L. UALERIO	FLACCO
AEDILIBUS	CURULIBUS EGERE
L. AMBIUIUS	TURPIO
L. ATILIUS	PRAENESTINUS
MODOS FECIT	FLACCUS CLAUDI
ACTA	PRIMO
TIBIIS	INPARIBUS
DEINDE	DUABUS DEXTRIS
GRAECA EST	MENANDRI
FACTA	III
M. IUNIO TITO	SEMPRONIO COS

Sic P, nisi quod u. 7 PRENESTINUS, u. 9 PRIMA, u. 14 SIMPRONIO COC scriptum est. Eadem uersuum distinctio est in F, nisi quod duo uersus ultimos in unum contrahit. Reliqui in his discedunt 1 INCIPIT EAV-
TONTIMORVMENOS **E** P. TERENTII **C** 2 MEGALENSIB: (B) **CE** 5 EDI-
LIBVS **E** (AEDILIB, B) CVRVLIB: **F** CVRVLIBVS **D** (CVRILIB, B) 6 LVCIVS **E**
7 ATTILIVS **C** ACTILIVS **E** PRENESTINVS **F** PRENESTINUS (B) **D** PRENESTI-
NVS **E** 8 MODVS **C**. In **E** hic est ordo PRENESTINVS .GRECA MENANDRI|
ACTA SECVNDA . MODOS FECIT FLACCVS CLAVDI TIBIIS DVAB: |DEXTRIS. MARCO.
TVLLIO. IVLIO. SIMPHRONIO. CVSVLIBVS: post MENANDRI in margine adiectum
est PRIMA 9 AC. TA **F** PRIMA **CF** 10 (IMPARI, B) INPARIBVS **C**,
corr. **C**² INPARILIBVS **F** 11 DVAB: (B) **F** (DEXTERIS B) DEXPRIS **C** 12
GRAECAE MENANDRI **D** (GRECA MENANDRI B) GRECA **F** 13 FACTA **C** FACTA.
III. **F** 13. 14 FACTA ZVM. IVNIO **D** (FACTA IVM. IVNIO B) 14 T. SEM-
PRONIO (B) **DF** T. SEPRONIO **C** COS (B) **D** CONS **C** COCNSS **F** Ceterum
in (B) **D** didascalía sequitur prologum

PERSONAE.

CHREMES SENEX
 MENEDEMVS SENEX
 CLITIPHO ADVLESCENS
 CLINIA ADVLESCENS
 SYRVS SERVOS
 DROMO SERVOS
 BACCHIS MERETRIX
 ANTIPHILA MVlier
 SOSTRATA MATRONA
 CANTHARA ANVS
 PHRYGIA ANCILLA

Index personarum deest in libris. In CFP undecim pictae sunt in aedicula antefixa (ut Prologus desit).

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

In militiam proficisci gnatum Cliniam
 Amāntem Antiphilam cōnpulit durūs pater
 Animique sese angēbat facti paēnitens.
 Mox ūt reuersus est, clām patrem deuórtitur
 Ad Clítiphonem. is amábat scortum Bácschidem. 5
 Cum arcēsseret cupítam Antiphilam Clínica,
 Ut éius Bacchis uénit amica ac séruolae

ARGVMENTVM (B) C E F P ARGV̄M IN HEAVTÖT D 1 MILIAM A pro-
 ci fisci F 2 Antifilam CFP conpult C (cum A) 3 paēnitens F
 poenitens DP 4 Mox^{ut} reuersus^e clam E, corr. E² PATRE A(B) DE
 5 AC A cliphonē D (bachidem B) bachidem CE 6 arcesserit^{i e} P,
 corr. P² accersjret^{t e} E, corr. E² Clinia om. A 7 ETEIUS A bachis
 (B) CE SERUULAE A

- 10 Habitum gerens Antiphila: factum id quo patrem
 Suum celaret Clitipho. hic technis Syri
 Decem minas meretriculae aufert á sene.
 Antiphila Clitiphonis reperitur soror:
 Hanc Clinia, aliam Clitipho uxorem accipit.

S Ant^{phi}ila C Antiphilam F factū D fictum CFP ^{ut}quo E, corr. E²
 QUODPATRE A In FP us. exit in id 9 suum om. E¹, add. E² cae-
 laret P siri (B)E 10 MERETRICULA A aufert ex affert E au. eret F
 technis E, corr. E² 11 clitiponis E, corr. E² repperitur CEF 12
 ALIA A

PROLOGVS.

Necuī sit uestrum mīrum, cur partīs seni
 Poēta dederit, quae sunt adulescētium:
 Id primum dicam, deinde quod ueni éloquar.
 Ex íntegra Graeca íntegram comoédiam
 Hodie sum acturus Heaúton timorúmenon: 5
 Duplér quae ex arguménto facta est simplici.
 Nouam ésse ostendi et quae éset: nunc qui scripserit
 Et cuiā Graeca sít, ni partem máximam
 Existimarem scíre uestrum, id dicerem.
 Nunc quam óbrem has partis didicerim paucís dabo. 10
 Orátorem esse uóluit me, non prólogum:
 Vestrúm iudiciū fécit: me actorém dedit.
 Sed hic áctor tantum póterit a facúndia,
 Quantum ille potuit cógitare cómmode,
 Qui orátionem hanc scripsit, quam dictúrus sum. 15
 Nam quód rumores dístulerunt máliuoli,

PROLOGVS (B)CDEFP 1 Nec uisit C uestrū sit (B)DE partis
 C'P (cum A) 4 CAECA A integam^r C 5 ACTURUM A eautontimo-
 rumenon^{rit} E 6 DÚPLICI A, corr. rec. simplici (B)CDEFP 7 scrip-
 se D 8 cuiū^{id} E cui agraeca CF ne F patrē^{rtem} D, corr. D² 9
 ||||scire C didicerem F, corr. F², t dixerim F² in marg. 10 NUM A
 (nun B) dederī^{i ice} E, corr. E² pacis^u D, corr. D² 11 uolo^{uit} E, corr. E²
 UOLUITESSE A 12 auctorē E 12. 13 dedit, Si ille Bentleius
 |||facúndia^a D a om. (B)E¹, add. E² 15 DICTURISUMUS^{us} A, corr. rec.
 16 maleuoli (B)CDEFP

1. Ne cui sit uestrum: Eugraphius. — 1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Ne cui—adulescentium.“ 6. Schol. Bemb.: duplex) graeca et latina. simplici) uno. — Eugraph.: Duplex—simplici 10. Non. p. 278 „Num' —dabo.“ 11. Oratorem me esse uoluit: Eugraphius bis. 13. Arusian. p. 255 „Sed hic—a facundia.“ — Sed hic: Eugraphius.

- Multas contaminasse Graecas, dum facit
 Paucas Latinas: factum hic esse id non negat,
 Neque se pigere et deinde facturum autumat.
 20 Habet bonorum exemplum, quo exemplo sibi
 Licere id facere quod illi fecerunt putat.
 Tum quod maliuolus uetus poeta dicitat,
 Repente ad studium hunc se applicasse musicum,
 Amicum ingenio frutum, haud naturam suam:
 25 Arbitrium uestrum, uestra existimatio
 Valabit. qua re omnes uos oratos uolo,
 Ne plus iniquum possit quam aequum oratio.
 Facite aequi sitis: date crescendi copiam,
 Nouarum qui spectandi faciunt copiam,
 30 Sine uitiis: ne ille pro se dictum existimet,
 Qui nuper fecit seruo, currenti in uia
 Decesse populum: cur insano seruuiat?
 De illius peccatis plura dicet, cum dabit
 Alias nouas, nisi finem maledictis facit.
 35 Adeste aequo animo: date potestatem mihi
 Statariam agere ut liceat per silentium:
 Ne semper seruos currens, iratus senex,
 Edax parasitus, sycophanta autem impudens,

18 id esse factum hic (B)CD²FP (hic om. D¹) factum ēē n̄ (om. hic) E
 19 Neque se id pigere (B)CDEP Neque id se pigere F
 inde F, corr. F² 21 id om. (B)D¹, add. D² PUTANT A, N expunxit A¹
 22 MALEUOLUS A cum rell. Id C uersus in margine est 23 Repente
 fe ad F fe adplicasse hunc CFP (appl. P) adplicasse D 24 aut F,
 corr. F² haut P 25 Arbitriū|||, iū in ras., C 26 quā ob rē (B)D¹,
 t quare D² (oratos uos omnes B?) 27 INIQUUM (et AEQUOM) A
 28 copia D. corr. D² 29 faciunt D, corr. D² (faciant B) Adest^o C,
 corr. C² In F uersus in margine est 36 & liceat E, corr. E² 38
 sicophanta E

18. id esse factum hic: Eugraphius. 19. Nigidius ap. Incert. de uerbo
 in Anal. Vindob. p. 148 „et deinde facturum autumat.“ 26. quare uos
 omnes oratos uolo: Eugraph. — 26. 27. Priscian. I p. 308 „quare omnes
 uos oratos uolo—oratio.“

Auárus leno, adsídue agendi sít mihi
 Clamóre summo, cúm labore máxumo. 40
 Mea caúsa causam hanc iústam esse animum indúcite,
 Vt áliqua pars labóris minuatúr mihi.
 Nam núnc nouas qui scríbunt, nihil parcúnt seni:
 Siquaé laboriósa est, ad me cúrritur:
 Si lénis est, ad álium defertúr gregem. 45
 In hác est pura orátio. experímíni,
 In utrámque partem ingénium quid possit meum.
 [Si númquam auare prétium statui artí meae
 Et eum ésse quaestum in ánimu*m* indux i máxumu*m*
 Quam máxume seruíre uostris cómmodis:] 50
 Exémplum statuite ín me, ut adulescéntuli
 Vobís placere stúdeant potius quám sibi.

39 assiduo (B) D SITMIKI A ^{f' mihi} sunt seni D, corr. D² sint seni
 (B) CFP ^{att seni} sint michi E, corr. E² 40 MAXUMO A ^I 42 alia || pars E
 michi F ⁱ 43 qu|| E 44 Siqua (B) CDEFP 45 Si *ex* Sin D
 Si ⁿ E, corr. E² Sin FP 46 ~ add. C² 47 In utraque parte *ex*
 In utrāque partem E (In utraque parte B) possit *om.* D¹, *add.* D²
Versus 48. et 49. (= *Hec. prol. II* 41. 42.) *desunt in A, non ita u.* 50
 (= *Hec. prol. II* 43) 48 au||are F praetium P 49 in *om.* E maxi-
 mum *corr. rec.* E *scripsit super aliam uocem quae meum fuisse uidetur*
 50 maxime CFP

41. Arusian. p. 235 „causam—inducite.“ *Versus* 48. 49. 50. *non enarrat Eugraphius: u. 50 agnoscit schol. Bembin.*

A CHREMES. B MENEDEMVS.
SENES II

- I 1 CH. Quamquam haec inter nos nuper notitia admodumst —
Inde adeo quod agrum in proximo hic mercatus es —
Nec rei fere sane amplius quicquam fuit: 55
Tamen uel uirtus tua me uel uicinitas,
5 Quod ego in propinqua parte amicitiae puto,
Facit ut te audacter moneam et familiariter,
Quod mihi uidere praeter aetatem tuam
Facere et praeter quam res te adhortatur tua. 60
Nam pro deum atque hominum fidem, quid uis tibi?
10 Quid quaeris? annos sexaginta natus es,

I 1 C CREMES M MENEDEMVS D (CHR CHREMES ME MENEDEMVS B)
SENES II SENES DVO
CHREMES SENES. MENEDEMVS. II P CHREMES SENEX MENEDEMVS. II C
CHREMES MENEDEMVS SENES DVO F CHREMES MENEDEM' E 1 Quam^{qua} E,
corr. E² haec om. P, add. P² super nuper 2 quom *Fleckeisenus*
3 (sane fere quicquam amplius B) 6 ut^{te} D AUDACITER A 8 ador-
tatur (B) D^t adhoratur F 9 Quae per hanc scaenam in A legi non
possunt, *uncis inclusimus*. (NA) M^t adq: F 10 aut quid E, ut aut
a corr. rec. uocabulo semieraso quod idem aut fuisse uidetur super-
ductum sit. Q(UAE)R(I)S septuaginta F, τ sexaginta F²

1. Cic. de fin. II 4, 14 „Quamquam — admodum est.“ — Claud. Sac.
p. 23 „Quamquam — nuper.“ 3. 4. Seru. in Verg. Ecl. 3, 53 „uel uirtus
me tua uel — puto.“ 7. Donat. in Andr. II 6, 5 „praeter aetatem tuam.“
9. 10. Donat. in Eun. prol. 45 „nam proh — aut quid quaeris.“ 10.
Arusian. p. 249. T. Hecyr. „annos LX natus es.“

Aut plús eo, ut conficio: agrum in his regiónibus

Meliórem neque pretí maioris némo habet:

Seruí complures: proinde quasi nemó siet, 65

Ita atténte tute illórum officia fúngere.

Numquám tam mane egrédior neque tam uésperi 15

Domúm reuertor, quín te in fundo cónspicer

Fodere aut arare aut áliquíd ferre dénique.

Nullúm remittis témpus neque te réspicis. 70

Haec nón uoluptati tibi esse satis certó scio.

‘Enim’ dices ‘quantum hic óperis fiat paénitet.’ 20

Quod in ópere faciundo óperae consumís tuae,

Si súmas in illis éxercendis, plús agas.

ME. Chremés, tantumne ab ré tuast otí tibi, 75

11 conicio, ic *in ras.*, C conitio P 13 SERUOSCOMPLURIS AP¹
Seruos complures CD'EFP² quā plures D² (Seruos habes q plures B)
Serui complures *Guyetus* Seruos non pluris *Bentleius* 14 (ITA)ATTENTE

TUTE A^{TAM} adtente C attente *ex* attante P² officio F, *corr.* F² 15 NUM-

QUAMMANE A, TAM *add. corr. ant.* uespere C 16 (DOM)UM reuertor
F, *corr.* F² 17 foedere C 17. 18 ferre. denique Nullum *Edd. an-*
tiquae 18 REMITTES A, *ut uidetur* 19 non |||| uoluptati C certe E

20 ADENIMDICES A, *me add. corr. rec.* At enim dices me (B)DE at

dices enim me CP at dices enim F, m' *add.* F² peniteat D 'Enim'
dices quantum *Fleckeisenus* At enim me quantum *Muretus* 21

Quid F OPERECONSUMIS A 22 sumas *ex sumis corr. rec.* C illis
in D, illis *add.* D² (illis in B) 23 CKREME A *cum rell.* TANTUMNE A

tantūne^e ab re tua ||| E, *corr.* E² tantumne est ab re tua otii CFP
OTII A

10. 11. Donat. in Hecyr. III 4, 7 „annos—plus eo.“ 11. 12. Seru. in Aen. II 247 „agrum—habet.“ — Donat. in Eun. V 8, 47 „agrum in his r. m. n. p. m. n. h.“ 15. 16. Non. p. 231 Vespera . . ‚masculini‘ „numquam tam mane domo egredior neque tam uesperí Reuertor.“ 15—17. Priscian. I p. 403 „Numquam—uesperi quin conspicer fodere arare.“ 17. Cic. de fin. I 1, 3 ut Terentianus Chremes non inhumanus qui nouum uicinum non uult „Fodere—ferre denique.“ — Donat. in Phorm. I 2, 71 More suo T. „denique“ posuit in fine sensus. sic in H. „Fodere—facere denique.“ — Eugraph. ad h. l.: quod aut fodere inuenitur aut aliquid facere: ad u. 18. „denique nullum remittis.“ 18. remittes: Schol. Bemb. 20. At enim dices: Eugraph. in lemm. — Donat. in Phorm. I 3, 20 „At enim dices me quantum—poenitet.“ — Idem. in Eun. V 6, 12 „quantum hic operae f. p.“ — Seru. in Ecl. 2, 33. in Aen. I 547 „At enim quantum—poenitet.“ 23. Cic. ad Att. XII 6, 13 „Chremes (*sic Med.*)—tibi.“ — tantumne est ab re: Eugraph. in lemm.

- Aliēna ut cures éa quae nihil at te áttinent?
- 25 CH. Homó sum: humani níhil a me alienúm puto.
Vel mé monere hoc uél percontarí puta:
Rectúmst, ego ut faciam: nón est, te ut detérream.
- ME. Mihi sic est usus: tibi ut opus factóst, face. 80
- CH. An quóiquamst usus hómíni, se ut cruciét? ME. Mihi.
- 30 CH. Siquíd laboris est, nóllem: sed quid istúc mali est?
Quaesó, quid de te tántum meruisti? ME. Eí mihi.
- CH. Ne lácruma, atque istuc, quidquid est, fac me út sciam:
Nè réticē, ne uerére, crede inquám mihi: 85
Aut cónsolando aut cónsilio aut re iúuero.
- 35 ME. Scire hóc uis? CH. Hac quidem caúsa, qua dixí tibi.
- ME. Dicétur. CH. At istos rástros intereá tamen
Adpóne, ne labóra. ME. Minime. CH. Quám rem agis?
- ME. Sine mé, uociuom témpus nequod dém mihi 90

24 cures *ex* curres **C** (et ea **B**) ^{TEAT} ATTINENT **A**, *corr. ant.* ^{ad te} attinent **F** 25 humanum *ex* humani **P**² a me níhil **CFP** 26 p̄cari **B**

27 Rectū ē *in ras.* **D** 28 opus est facto **CEFP** factóst **D** 29 An
cuiquam est usus homini **E** ANQUOIQVAMKOMINISESTUSUS **A**, *corr. rec.*
An cuiquam est homini usus (**B**) **CDFP** ut se **CFP** *Menedemi responsio*
oblitterata est in A 30 Si quod **E**, *corr.* **E**² labori est **E**, *corr. rec.*
^{t fed} fi quid **F**, *corr.* **F**² ^d qui istuc **D**, *corr.* **D**² MALIE(ST) 31 Quaeso ut
^{t ei mihi} quid **F** ^t eheu **D**, *corr.* **D**² ei mihi (**B**) **E** EKEU **ACFP** 32 quicquid
(**B**) **DEF** FACM(EUTSCIAM) 33 Ne retice^{as} ne uere^{aris} **E**, *corr.* **E**²
(uereare **B**) 35 quē^{t qua} **F**, *corr.* **F**² 36 adpone **D**, *corr.* **D**² Appone
(**B**) **CEFP** (ppon *in ras.* **F**) 38 Sine me uacuū **E** Sine |||| uacuū **D**
Sine uacuum (*om. me*) (**B**) **CFP** ^a UOCIUOM **A**, *corr. rec.*

23—25. Augustin. Epist. 51 hinc ille comicus ... cum ab uno sene alteri seni dictum componeret „tantumne—eaq. quae nihil ad te áttinent“ responsum ab altero reddidit „Homo—puto.“ 25. Seneca Epist. 95, 53 ille uersus „Homo—puto.“ — Cf. Cic. de off. I 10, 30. de leg. I 12, 33 28. Cic. de fin. V 10, 29 „Mihi sic usus est, tibi ut opus est facto face.“ — Non. p. 419 „Mihi—face.“ 31. 32. Claud. Sac. p. 25 „heu. ne lacrima.“ 33. Donat. in Eun. V 1, 4 „ne uerere ne retice.“ 34. Cic. ad fam. VII 10, 4 „Aut—iuuero.“ 36. Non. p. 222 „Rastros“ genere masculino dicimus, ut apud Virgilium et Terentium. — Seru. in Georg. I 94 Et „hos rastros“ dicimus et „haec rastra.“ legimus enim „at—interea deponere“ in Terentio.

Labóris. CH. Non sinam, inquam. ME. Ah, non aequóm facis.
 CH. Hui, tám grauis hos, quaéso? ME. Sic meritúmst meum. 40
 CH. Nunc lóquere. ME. Filium únicum adulescéntulum
 Habeo. áh, quid dixi? habére me? immo habuí, Chremes:
 Nunc hábeam necne incértumst. CH. Quid ita istúc? ME.
 Scies. 95

Est é Corintho hic áduena anus paupércula:
 Eius filiam ille amáre coepit pérдите, 45
 Prope [iam] út pro uxore habéret: haec clam me ómnia.
 Vbi rém rescui, coépi non humánitus
 Neque ut ánimum decuit aégrotum adulescéntuli 100
 Tractáre, set ui et uia peruolgatá patrum.
 Cotídie accusábam: 'hem, tibine haec diútius 50
 Licére speras fácere me uiuó patre,
 Amícam ut habeas própe iam in uxoris loco?
 Errás, si id credis, ét me ignoras, Clínia. 105
 Ego té meum esse dici tantispér uolo,
 Dum quód te dignumst fácies: sed si id nón facis, 55
 Ego quód me in te sit fácere dignum inuénero.

39 AEQUOM(FACIS) 40 MERETUMST *potius quam* MERITUMST A
 ME(UM) 41 ADULESCENTUL(UM) 42 KABEOACQUOD A, at *effecit*
corr. rec. at qđ C ^{ha} ut quid E, ha *corr. rec.*, quod E^t ah quod P at
 quid (B)F (ah quid D, *ni fallor*) CKREM| A, *ut terminatio sub charta*
agglutinata lateat chreme (B)CDEP creme F 43 ita om. E', *add.* E^h
 ista istuc D, *corr.* D^{ita} sciens C (SCIENS) 44 chorintho DF (chorinto B)
 45 cepit perditte D, pit *in ras.*, uirginē a D^{uirginē} coepit uirginem CFP,
 uirginem *in ras.* E^{iam} 46 PROPEUT. UXORE. PRO A, iam a *corr. rec.*,
signa transpositionis a m. pr. Prope iam ut *rell.* 47 Ubi ^{id} rescui D,
corr. D^{id} Ubi id rescui (B)CFP, id *in ras.* E^{id} 49 (TR)ACTARE ui
 ui & uia D (ui ut et uia B) 50 (CO?)TIDIE Cottidie CP (qttidie B)
 51 (LICE)RE 52 (AM)CAM 53 (ERRA)S 54 (EGO)TE 55 (DUM)
 QUOD 56 (EGOQUODME)IN sit in te E

40. Non. p. 314 „ul' tam grauis hos quaeso.“ 41—43. Claud. Sac.
 p. 44 Epidiorthosis ... „filium unicum ‚adolescentem‘ Habeo, ‚at'—incertum
 est“ (Creme) 47—49. Diomed. p. 406 „coepi—tractare.“ 49. 50. Non.
 p. 420 „sed—accusabam.“ 50. 51. Max. Victor. Art. p. 285 Lind. „hem
 —facere.“ 54. esse om. Eugraph. in u. 47.

- Nulla ádeo ex re istuc fit nisi ex nimio ótio.
 Ego istúc aetatis nón amorí operám dabam, 110
 Sed in Ásiam hinc abii própter pauperiem átque ibi
 60 Simúl rem et gloriam ármis belli répperi.
 Postrémo adeo res rédiit: adulescéntulus
 Saepe éadem et grauitér aúdiendo uíctus est:
 Putáuit me et aetáte et beniuoléntia 115
 Plus scíre et prouidére quam se ipsúm sibi:
 65 In Ásiam ad regem militatum abiit, Chremes.
 CH. Quid aís? ME. Clam me proféctus mensis trís abest.
 CH. Ambo áccusandi: etsi illud inceptúm tamen
 Animi ést pudentis sígnum et non instrénuí. 120
 ME. Vbi cómperi ex eis, qui eí fuere cónsccii,
 70 Domúm reuortor maéstus atque animó fere
 Pertúrbato atque incérto prae aegritúdine.
 Adsído: accurrunt sérui, soccos détrahunt:
 Video álios: festináre, lectos stérnere, 125

57 (NULLAADE)O ⁱ (n ex B) 58 (EGOISTUCA)ETATIS ⁱ ituc F, corr. F²
 59 (SEDINA)SIAM f' ||| in asi ||| ā D pauperi || ē F 60 (SIM)UL A, ut
 corr. rec. atque ibi omissum in exitu antecedentis uersus hic addiderit
 61 (PO)STREMO REDIT A 62 (SA)EPE 63 Versus omissus est in A,
 sed corr. rec. inter lineas addidit (Pu)tauit me etate et sapientia 64
 (P)LUS 65 (I)N abiit, t in ras., D CKREME A cum rel. 66 (A.) QUID
 clam me est profectus CDEF clāme ~ profectus F mensis trís P
 menses tres (B)CDEF 67 (A.) AMBO SEDSHILLUD A etsi illud
 (B)CDEFP 68 est om. E p||udentis D 69 (B.) UBI EXIS A ex is
 CP, corr. C²P² ex his (B)DEF qui fuere ei (B)CDEFP confii C
 70 FERAE A 70. 71 fere ||| ||| ||| ||| conturbato E, corr. schol. 71
 at per Conturbato F, corr. F² Conturbato CEP In FP us. exit in prae
 aegritudine adsido 72 Ads||ido C adcurrunt EFP socc||os D 73
 Vide P lectus C, ut uidetur. Inde alii festinare Bentleius

57. Donat. in Verg. Aen. I 312 „Nulla—otio“ (istud). 60. Arusian.
 p. 217 „rem—repperi.“ 65. Schol. Bemb. in Eun. III 1, 7 „in asiam—
 creme.“ 66. clam me est profectus: Eugraph. in lemm. 67. etsi illud:
 Eugraphius. 72. Non. p. 288 „Assido—detrahunt.“ — Diomed. p. 378
 „Adsido accurrunt serui.“ 73. Schol. Bemb.: In re praepropera infinito
 modo pro indicatiuo usus est.

Cenam ápparare: pró se quisque sédulo
 Faciébant, quo illam mihi lenirent míseriam. 75
 Vbi uídeo, haec coepi cógitare 'hem, tót mea
 Solius solliciti sént causa, ut me unum épleant?
 Ancillae tot me uéstiant? sumptús domi 130
 Tantós ego solus fáciam? sed gnatum únicum,
 Quem páriter uti his décuit aut etiam ámplius, 80
 Quod illa aétas magis ad haéc utenda idónea est,
 Eum ego hínc eieci míserum iniustitiá mea.
 Maló quidem me quóuis dignum députem, 135
 Si id fáciam. nam usque dum ille uitam illám colet
 Inopém, carens patria ób meas iniúrias, 85
 Intérea usque illi dé me suppliciúm dabo,
 Labórans, parcens, quáerens, illi séruiens.
 Ita fácio prorsus: níhil relinquo in aédibus, 140
 Nec uás nec uestiméntum: conrasi ómnia.
 Ancillas, seruos, nísi eos qui opere rústico 90
 Faciúndo facile sumpsum exercirént suom,
 Omnis produxi ac uéndidi. inscripsi ílico
 Aedis mercede: quási talenta ad quíndecim 145

74 Caenam apparere^a F quis^{q'} E, corr. E² 75 Faciebat (B) CDEFFP
 (ebat a m. rec. C) miserāⁱ D 77 solliciti|| C sint T. Faber SUNT A
 cum rell. 78 ANÇILLAE A uestient^a D sūp||tus C 79 r' D
 natum F 80 aut, a in ras., C ETIM A 82 EIECIŞ A eieci hinc
 (B) DE 83 quid|| E dignum quouis (B) CDEFFP DEPU(TEM) 84 COLIT
 potius quam COLET Aⁱⁿ colet D, corr. D² incolet E 85 Interea in
 ras. D illi om. (B) D¹, add. D² de me usque supplicium E supplium^{ci} C
 86 quaerens parcens (B) DE 88 facio. prorsus P 91 exsercirent
 Palmerius EXERCERENT A (B) CDFP exercent E SUUM A 92
 Omnis^e CP, corr. P², corr. rec. C (illico B) 93 MERCEDE^m A, m add.
 corr. rec. mercede; quasi (B) P aedes. mercedem P. Bembus

81. Arusian. p. 265 „quod illis aetas mira' ad—est.“ — Diomed.
 p. 316 „quod ista'—idonea esset.“ 83. Cic. Tusc. III 27, 65 „Malo
 quidem me quouis dignum deputem.“ 84. 85. Non. p. 251 „dum—patria.“
 89. Prob. Cathol. p. 19 „nec uas nec uestimentum.“ — Schol. Bemb. et
 Donat. in Phorm. I 1, 6 „conrasi omnia.“ 91. Schol. Bemb.: 1, exer-
 cerent resarcirent. 2, hoc est in sumptu exercentur suo. 92. Non. p. 373
 „produxi ac uendidi.“

- Coëgi: agrum hunc mercátus sum: hic me exerceo.
 95 Decréui tantispér me minus iniúriæ,
 Chremés, meo gnato fácere, dum fiám miser:
 Nec fás esse, ulla mé uoluptate híc frui,
 Nisi ubi ille huc saluos rédierit meus párticeps. 150
 CH. Ingénio te esse in líberos lení puto,
 100 Et illum óbsequentem, síquis recte aut cómmode
 Tractáret. uerum néc tu illum satis nóueras,
 Nec te ille: hoc qui fit, úbi non uere uiuitur?
 Tu illúm numquam ostendísti quanti pénderes, 155
 Nec tibi illest credere ausus quae est aequóm patri.
 105 Quod si ésset factum, haec númquam euenissént tibi.
 ME. Ita rés est, fateor: péccatum a me máximumst.
 CH. Menedéme, ad porro récte spero et illúm tibi
 Saluom ádfuturum esse híc confido própédiem. 160
 ME. Vtinam ita di faxint. CH. Fácient. nunc si cómodumst,
 110 Dionýsia hic sunt hódie, aput me síis uolo.
 ME. Non póssum. CH. Cur non? quaéso tandem aliquántulum

94 exerceo. labore fatigo **D** 95 tatisⁿ **C** 96 CKREMES **AC¹F²P**
 Chreme (**B**) **C²DEF¹** ||dum *in ras.* **D** 97 NECMIKIFASESSE **A** KISFRUI **A**
 hic om. (**B**) **D¹**, add. **D²** 98 redierat **D**, corr. **D²** 99 ESSELIBEROS **A**,
 in add. corr. rec. 101 NEC **A**, ut uidetur neque **CFP** nec tu satis
 illum (**B**) **DE** Ceterum in **D** illa uerum—102 ille a corr. in ima pagina
 suppleta sunt 102 nec ille te (**B**) **E** QUI potius quam QUE **A** hoc
 ibi fit||| ubi **P**, ibi fit in ras. a corr.: manus recens addidit prima manu
 qui scriptū inerat. ut in uetustis Mss. 103 pender^{es} **E** 104 TIBI
¹ LLEST **A** ille credere est ausus **CEFP** (ille est ausus credere **B**)
 AEQUOM **A** 106 res om. **E** maxime est (**B**) **DE¹**, t maximum **E²** 108
 SALUUM **A** (affuturum **B**) hic om. (**B**) **D¹**, add. **D²** 109 (**B**. UTI)NAM
 diu ita **F** faciant **C¹FP**, faxint **C²** cum rell. si est commodum **CFP**
 si cōmodū ē faciant **D** 110 (DI)ONYSIA Dionisia **EF** (Dyonisia **B**)
 hic
 : sunt **E**, hic add. **E²** (sunt: hodie **B**) aput **F¹** (cum **A**) uolo sis **E**
 111 Cur non quaeso. tandem **P**

94. Non. p. 264 „quasi—Coëgi.“ 95. 96. Cic. Tusc. III 27, 65 Quid ille Terentianus ipse se poeniens [id est ξαυρόν τιμορούμενος]? „Decreui—miser“ (Chremes *Reg.*). — Cf. de fin. V 10, 28. 106. maximum est: Eugraph. 110. Eugraphius: Dicit „hodie Dionysia sunt.“

Tibi párce: idem apsens fácere te hoc uolt filius.

ME. Non cónuenit, qui illum ád laborem hinc pépulerim, 165
Nunc me ípsum fugere. CH. Sí cine est senténtia?

ME. Sic. CH. Béne uale. ME. Et tu. — CH. Lácrumas excussít mihi, 115
Miserétque me eius: sét ut diei témpus est,
Tempúst monere me hunc uicinum Phániam,
Ad cénam ut ueniat: ibo, uisam sí domi est. 170
Nihil ópus fuit monitóre: iam dudúm domi
Praesto áput me esse aiunt: égomet conuiuás moror. 120
Ibo ádeo hinc intro. séd quid crepuerúnt fores (?)
[Hinc á me? quis nam egréditur? huc concéssero.]

B CLITIPO A CHREMES
ADULESCENS SENEX

CL. Nihil adhuc est quód uereare, Clínia: haud quaquam étiam I 2
cessant: 175

Ét illam simul cum núnzio tibi hic ádfuturam hodié scio.

Próin tu sollicitúdinem istam fálsam, quae te excrúciat, mittas.

CH. Quícum loquitur filius?

112 UOLT A, corr. ant. 113 ABLABOREM A, corr. rec. hinc pe-
pulerim Bentleius INPULERIM AEF in||ulerim, u in ras., C inpu||lerim P
implerim D (impulerim B) 114 Sicin est (B)P Siccine est F est om. E
115 LACRUMAS A 116 ut om. (B)D', add. D² diei || tempus C 117
Tempust addidit Bentleius: cf. Schol. Bembin.: tempus supra horam
significat. 118 ibo uisam D, corr. D² ibo ut uisam FP 119 in D
omissus, sed in superiore marg. suppletus est 121 ADEONIKILINTRO A,
hinc ex NIKIL effecit corr. rec. adeo om. CEF P In FP us. exit in hinc
a me 122 Versus deest in A hinc a me in marg. E² qui || nam D
qui nam EF, corr. E²F¹ quinam CP

I 2 B CLITIPHO ADOLESCENS. A CHREMES SENEX D (CL. CLITIPHO
ADVLESCENS CHR. CHREMES SENEX B) CLITIPHO ADVLESCENS CHREMES
SENEX CP CLITIPHO IUVENIS CHREMES PATER F CLITIPHO CHREMES E
1. haut P haut C KAUDQUAMQUAM A, M induxit corr. rec. etiam ad-
huc (B)D 2 tibi hic ego ádfuturam CP 3 tu om. E¹, add. E²
F(ALSAMQU)AE In P us. 3. et 4. unum faciunt

117. Schol. Bemb.: „tempus“ supra horam significat.

- 5 CL. Páter adest, quem uólui: adibo. páter, opportune áduenis.
 CH. Quid id est? CL. Hunc Menedémum nostin nóstrum uicinúm?
 CH. Probe. 180
- CL. Huic filium scis ésse? CH. Audiui esse: ín Asia. CL. Non
 ést, pater:
 Aput nós est. CH. Quid ais? CL. Áduenientem, e náui egre-
 dientem ilico
- Abdúxi ad cenam: nám mihi cum eo iam índe usque a
 puérítia
- 10 Fuit sémper familiáritas. CH. Voluptátem magnam núntias.
 Quam uéllem Menedemum ínuitatum, ut nóbiscum esset
 ámplius, 185
- Vt hánc laetitiam néc opinanti prímus obicerem eí domi!
 Atque *hércle* etiam nunc témpus est. CL. Caue fáxis: non
 opus ést, pater.
- CH. Quaprópter? CL. Quia enim incértumst etiam, quíd se faciat.
 módo uenit:
- 15 Timet ómnia: patris íram, et animum amícae se erga ut sít
 suae.

adibo ^{ad} eum
 5 uolui ah pater **E**, *corr.* **E**² oportune (**B**) **DF** 6 QUIDEST **A**
 nosti **CF**¹, nostin **F**² *cum* *rell.* **A**. (**PROBE**) 7 egredientē *om.* **E**¹, *add.* **E**²
 9 (Aduxi **B**) NAMMIKIMAGNACUMEIOIAMINDEUSQ. (**APUERITIA**) **A** cenam
^{nam} magna mihi cum eo **D**, *corr.* **D**² mihi cum eo **F**, magna *add.* **F**² (magna
omm. rell.) usque *inter lineas* **F**² 10 Fut **F**, *corr.* **F**² M(**AGNAMNUN-**
TIAS) 11 ESSE(**TAMPLIUS**) 12 nec opinatⁱ prius **D**, *corr.* **D**² PRIMUS
^{ei} OBICEREMEⁿĪD(**OMI**) **A**¹ *corr. rec.* 13. Atque hercle etiam nunc
Fleckeisenus ATQ. ETIAMNUNC **A** *cum rell.*, nisi quod ^t adq; **C**, etiā *om.*
^{IN} **D**¹, *add.* **D**² PAT(**ER**) 14 QUAPROPTER **A** enim *om.* (**B**) **D**¹, *add.* **D**²
 ENIMCERTUMST **A**, IN *add. corr. ant.* UEN(**IT**) 15 atq; animum
 (**B**) **DEFP** AMICAERGA (*om. se*) **A** amicae: erga **F**

I 2 8. 9. Priscian. I p. 344 Nauis : a naue uel navi. T. in H.: „ad-
 uenientem e nauī—Adduxi⁷ ad cenam.“ (abduxī *Fr. Fabricius ex mss.*
antiquissimis.) 9. 10. nam mihi cum eo magna ex pueritia familiaritas:
 Eugraphius. 11. Non. p. 320 „Quam—amplius.“ — Schol. Bemb.:
 Quidam ita legunt ut sit „amplius“, insuper et praeter caenam hanc ei
 laetitiam darent. — Eugraphius : Ut non suspicanti amplius etiam quam
 speret hanc laetitiam domi obiceret.

Eam misere amat: propter eam haec turba atque abicio
euenit. CH. Scio. 190

CL. Nunc seruolum ad eam in urbem misit, et ego nostrum una
Syrum.

CH. Quid narrat? CL. Quid ille? se miserum esse. CH. Miserum?
quem minus crederes?

Quid reliquist quin habeat, quae quidem in homine dicuntur
bona?

Parentis, patriam incolumem, amicos, genus, cognatos, ditias: 20

Atque haec perinde sunt ut illius animus qui ea possidet: 195

Qui uti scit, ei bona: illi, qui non utitur recte, mala.

CL. Immo ille fuit senex inportunus semper: et nunc nihil magis
Vereor quam nequid in illum iratus plus satis faxit, pater.

CH. Illicine? sed reprimam me: nam in metu esse hunc illi est 25
utile.

CL. Quid tute tecum? CH. Dicam. ut ut erat, mansum tamen
oportuit. 200

16 AUTIO A euenit *om.* E¹, *add.* E² 17 sirum (B) D 18 miserum
se esse CP miserum fefe else F miserum ^{fe} eẽ ait E, se *add.* E² crederes
Lachmannus CREDEREST A cum (B) CDFF crederẽ ||| E In A us.
fractus est post MISERUM 19 RELIQUIST A cum *rell.* quidem esse
in CEFF 20 Parentis^e F, *corr.* F² Parentis *ex* Parentes E (Parentis
rell. cum A) incolomẽ D incolomẽ^u E DIUITIAS A cum *rell.* 21
animus est qui (B) CDFF est *om.* AE qui ea possidet *om.* E¹, *add.* E²
22 BENE^a A, *corr. rec.* utitur. recte mala P 23 importunus (B) DE 24
NEQUIDILLUM A, in *add. corr. rec.* 25 ILLENE A cum *rell.* Illicine
Fleckeisenus s' ^{re} primam D, *corr.* D² ^{re} primam P INMENAM^{tu} A, *corr. rec.*
illeⁱ C 26 : ut^{ut} F

16. Seru. in Aen. V 655. Acron in Horat. Serm. I 9, 14. Schol. Bemb. in II 3, 124 „eam misere amat.“ — Lex. Maii p. 188 abicio. i. recessio. T. in tertia comedia (*sic constanter*) „propterea—abicio euenit.“ 18. Donat. in Hec. IV 1, 21 „miserum—credere est.“ — Seru. in Ecl. 10, 46 „miserumque' nimis' credere est.“ 20. Priscian. I p. 360 Similiter faciunt accusatiuum in NS uel RS terminantia, ut „hic fons hos fontes uel fontis“. T. in H. „Parentis—diuitias.“ 21. ut illius animus est: Eugraph. in lemm. 21. 22. Censorin. de die nat. 1 „haec“ ut comicus ait, „perinde sunt ut illius est animus—mala.“ 24. Donat. in Eun. I 2, 5 „quam—pater.“ 25. illene: Eugraph. in lemm.

Neque illarum adfinis esse rerum, quas fert adulescentia. 215
 Ex sua libidine moderantur, nunc quae est, non quae olim fuit.
 Mihi si umquam filius erit, ne ille facili me utetur patre: 5
 Nam et cognoscendi et ignoscendi dabitur peccati locus:
 Non ut meust, qui mihi per alium ostendit suam sententiam.
 Perii: is mihi, ubi adbibit plus paulo, sua quae narrat facinora! 220

Nunc ait 'periculum ex aliis facito, tibi quod ex usu siet.'
 Astutus: ne ille haut scit, quam mihi nunc surdo narret 10
 fabulam.

Magis nunc me amicae dicta stimulant 'da mihi' atque 'adfer mihi':

Cui quod respondeam nihil habeo: neque me quisquamst miserior.

Nam hic Clinia, etsi is quoque suarum rerum sat agitat, tamen 225

Habet bene et pudice eductam, ignaram artis meretriciae.

3 adfinis P (cum A) (affines B) In P post adulescentia m. rec. add.
 sinunt 4 lybidine P lubidine ei moderantur Fleckeisenus non q^{ae}: F,
 corr. F² 5 Michi F Mihi D, n add. D² Michi E Mihin (B) CP usquā
 ex umquā E FACILLIME A cum F¹ P¹ (facili me F² P² cum CD¹) facillimo
 (B) D² E 6 peccatis (B) CDEFP locis^u C, corr. C² 7 meust Fleck-
 eisenus MEUS (om. est) A cum rell. 8 audiuit D, corr. D² 9 (pe-
 riculum B) ex in ras. D² ^a ILLIS A, corr. rec. quid (B) CD ususⁱ C
 10 haut (B) CDEP (cum A) 11 facta^{t dicta} E SIMULANT A, corr. rec.
 michi atq; ||| F ADFERT A affer (B) P 12 Versus deest in A quid
 (B?) CDEFP miseri || or E 13 NAMMIKICLINIA A, hic ex MIKI fecit
 corr. rec. ISQUOQUE A, QUOQUE induxit corr. rec. sat agitat, tamen:
 sic dissoluit Bentleius, consentiente F sat agit. attamen rell. 14 Bene
 ac pudice D^e DUCTAMETIGNARAM A, e add. corr. rec.

5. facili me utetur: Eugraphius. 6. Schol. Bemb.: Deest 'in,' ut sit
 'in peccatis.' 8. Donat. in Ad. III 4, 6 „Perii—facinora.“ — Idem in
 Phorm. V 9, 21 „is mihi—facinora.“ 12 quod respondeam: Eugraph. in
 lemm. 13. Charis. p. 218: Satis pro intente. T. in H. „etsi suarum
 rerum sat agitat tamen | habet bene et pudice eductam.“ — Arusian. p. 262
 Satagit illarum rerum. T. Eun. „etsi—satagit.“ — Seru. in Aen. XII 589
 „satagit rerum suarum.“ — satagit: Eugraph. in lemm.

- 15 Meast potens, procáx, magnífica, sumptuosa, nóbilis.
 Tum quód dem [ei], rectest: nám nihil esse mihi religiost
 dícere.
 Hoc égo mali non prídem inueni: néque etiam dum scít
 pater.

15 ⁱⁿ EAST A, *corr. rec.* Meast inpotens *Bothius* sumtuosa P 16
 dē||| F ei om. A¹, *add. corr. rec.* mi ^{hi} D, *corr.* D² RELIGIOST A,
corr. rec. In E per hanc comoediam actuum fines non sunt indicati

15. Non. p. 351 „Mea est potens magnífica sumptuosa nobilis.“ —
 potens: Eugraphius. 16. Gell. IV 9, 11 Claud. Sac. p. 38 „Tum—dicere.“
 — Seru. in Aen. II 715. Schol. Iuuenal. 9, 147 „nam mihi nihil esse
 religio est dicere.“

Γ CLINIA *B* CLITIPHO
ADULESCENTES II

CLIN. Si mihi secundae res de amore meo essent, iam dudum II 2
scio 230

Venissent: sed vereor, ne mulier me ábsente hic corrúpta sit.

Concurrunt multa *eam* opinionem quæ mihi animo exaúgeant:

Occásio, locus, aétas, mater cuius sub imperióst mala,

Cui nihil iam praeter prætium dulcest. CLIT. Clínica. CLIN. 5
Ei miseró mihi.

CLIT. Etiám caues, ne uídeat forte hic te á patre aliquis éxiens? 235

CLIN. Faciám: sed nescio quíd profecto mihi ánimus praesagít mali.

CLIT. Pergín istuc prius diiúdicare, quám scis quid uerí siet?

II 2 *I* CLINIA *B* CLITIPHO ADOLESCENS ^A*D* (CLIN. CLINIA. CLIT.
 CLITIPHO ADVLESCENTES DVO *B*) CLINIA ADVLESCENS CLITIPHO. II *C*^P
 CLINIA CLITIPHO ADVLESCENTES DVO *F* CLINIA CLITIPHO SYRVS DROMO *E*
A ⁿ*versu* 1 *codicis B* *septimus quaternio incipit* (u. ad Eun. V 4, 15)
 1 ^e*ēēt F, corr. F*² 2 MULIERĒ *A* hic om. *E* CORRUPTA(SIT) 3
 MULTAEOPINIONESQUAEMIKIANIMUM *A* *cum rell.* (mihi om. *D*¹, add. *D*²)
 multa, opinionem hanc quae mihi animo: *Bentleius* multa eam opinio-
 nem quae *Fleckeisenus* EXAU(GEANT) 5 praetium *P* clinias *D* hei *B*
 MISER(OMIKI) 6 ^tcaues *D, corr. D*² caue *E* KINC *A* hic *rell.* te om. *P*
 7 mihi profecto *C* animus michi *E* MA(LI) 8 ^uistjē *B* ^aistud *E* ^ascif
*CF, corr. C*²*F*² scias *BDE* qd ueri *D* ^A

II 2 1. Non. p. 389 „Si—essent.“ 7. Lex. Maii p. 519 „nescio quid
animus mihi praesagit mali.“

CLIN. Si nihil mali esset, iam hīc adesset. CLIT. Iam āderunt.

CLIN. Quando istūc [*iam*] erit?

10 CLIT. Non cōgitas hinc lōngule esse? et nōsti mores mūlierum:

Dum mōliuntur, dūm conantur, ānnus est. CLIN. O Clitipho, 240

Timeó. CLIT. Respira: eccūm Dromonem cūm Syro una: adsūnt tibi.

A SYRUS
SERUI

A DROMO
II

I CLINIA
ADULESCENTES

B CLITIPHO
II

II 3 SY. Aīn tu? DR. Sic est. SY. Vērum interea, dūm sermones caēdimus,

īllae sunt relictāe. CLIT. Mulier tibi adest: audin, Clīnia?

CLIN. Ēgo uero audió nunc demum et uideo et ualeo, Clitipho.

DR. Mīnime mirum: adeo īpeditāe sūnt: ancillarūm gregem 245

5 Dūcunt secum. CLIN. Pērii, unde illi sūnt ancillae? CLIT. Mēn rogas?

SY. Nōn oportuīt relictas: pōrtant quid rerum! CLIN. Et mihī.

SY. Aūrum, uestem: et uēspascit, ét non nouerūnt uiam.

9 adesse||t D aderit *ex* aderunt D aderit **CEFP**ⁱ ituc F, *corr.* F² istuc 'iam' erit *Palmerius iam om. libri In A us. fractus est post* ADERUNT 10 longius abesse **BCEFP** longius abēē domū ei' & nosti D 11 ||conantur F comantur, mantur *in ras. a corr.*, P o *om.* **BCEP** 12 Timeo *ex* Tumeo F siro **EF**^u āna adsunt tibi **E**² *in marg.*

II 3 *Ab hac scaena inde* B *non habet indices* A SYRVS A DROMO
SERVI DVO

B CLITIPHO I CLINIA D SYRVS DROMO CLINIA CLITIPHO P(C?)
ADVLESC IDEM SERVI II ADVLESCENTES II

SYRVS DROMO CLITIPHO CLINIA **EF** 1 uerum—relictāe *Dromoni continuat* E 4 (A. MINUM)E. SYR. Minime **BCDEF**? DRO. *notam prae-* *figit* P² impeditāe **BCFP** 5 (DU)CUNT illae *ex* illi P² 6 (A. NO)N 7 (A. AURUM)

9. adesset *et* aderunt *et* istuc erit: Eugraphius. 10. 11. Pompeii Comment. p. 250 „non 'scis' hinc—dum conantur annus est.” 11. Seru. in Aen. IV 133 Cunctantem: morantem... ut T. „dum moliuntur dum comuntur (conantur *Guelf. I*) annus est.” — Donat. in Hec. IV 3, 5 quia mulieres „dum moliuntur et dum conantur annus est.”

II 3. 1. 2. Priscian. II p. 323 „Verum—relictāe.” 5. illae: Eugraph. in lemm.

Fáctum a nobis stúlte est. abi dum tú, Dromo, illis óbuiam:
 Própera: quid stas? CLIN. Vaé misero mihi, quánta de
 spe déci^{di}! 250

CLIT. Quid istuc? quae res té sollicitat áutem? CLIN. Rogitas 10
 quid siet?

Viden tu? ancillas áurum uestem, quám ego cum una an-
 cillula

Híc reliqui, unde *ei* esse censes? CLIT. Váh, nunc demum
 intéllego.

SY. Dí boni, quid túrbaest! aedes nóstrae uix capiént, scio.
 Quid comedent! quid ébibent! quid séne erit nostro
 míserius? 255

Séd eccos uideo quós uolebam. CLIN. O Iúppiter, ubi nám 15
 est fides?

Dum ego própter te errans pátria careo démens, tu intereá
 loci

Conlócupletasti te, Ántiphila, et me in hís deservistí malis,
 Proptér quam in summa infámia sum et meó patri minus
 sum óbsequens,

Cuius núnc pudet me et míseret, qui harum móres can-
 tabát mihi, 260

8 (FACTU)M 9 (PROPER||) Propere *ex* Propera **D** Propere **BCEFP**
 de quanta **D** 10 (B. QUID?IS)TUC Quid istuc **BCP** Quid stuc **F**
 Quid istuc^{est} **D**, est *add.* **D**² Quid istuc est **E** 11 UID(EN) 12 KI(CRE)-
 LIQUI unde ei esse *Bergkíus* ei *om. libri* ^{ista} *ēē* ea censes **D**, *corr.* **D**²
 UA **A** intelligo **B** 13 (A.) DI(BO)NI uif^x **F**, *corr.* **F**² 14 (QUID)
 COMEDENT ||bibent **D** bibent **E** ebibent *ex* *ēbibent*, *ut uidetur*, **F**
 SENEⁱ **A**, *corr. rec.* nŕo erit **D** 15 (SED)UIDEO eccos uideo *Bentleius*
 UIDEOECCOS **A** *cum rell., nisi quod* ui ideo **C** iupit¹ **E** 16 (DUM)EGO
 interrea **C** 17 Collocupletasti **BCP** Colocupletasti **F** Antiphila te
 (B?)**CDEFP** 18 minus obsequens (*om. sum*) **BCDEFP** 19 nun **D**

9. Arusian. p. 226 „quanta—decidi.“ 15. Donat. in Ad. III 2, 32
 „proh'—fides.“ — Donat. in Verg. Aen. IV 373 „pro'—fides.“ 18.
 Donat. in Phorm. I 3, 61 Bis posuit „quam.“ quod genus figurae primo
 zeugmati contrarium est. ut in H. „Propter—minus obsequens“ (*alterum
 sum addendum esse uidetur*).

- 20 Monuisse frustra, néque eum potuisse úmquam ab hac me
aspéllere.
Quod támen nunc faciam, túm, cum gratum mihi esse
potuit, nólui.
Nemó est miserior me. SY. Hic de nostris uérbis errat
uídelicet,
Quae hic súmus locuti. Clinia, aliter túom amorem atque
est accipis:
Nam et uítast eadem et ánimus te erga idem ác fuit, 265
- 25 Quantum éx ipsa re cóniecturam fécimus.
CLIN. Quid est óbsecro? nam mihi nunc nihil rerum ómniumst
Quod málim quam me hoc fálsó suspicárier.
SY. Hoc prímum, ut nequid hufus rerum ignorés: anus,
Quae est dicta mater ésse ei antehac, nón fuit: 270
- 30 Ea óbiit mortem: hoc ipsa in itinere álterae
Dum nárrat, forte audíui. CLIT. Quae namst áltera?
SY. Mane: hóc quod coepi primum enarrem, Clitipho:
Post ístuc ueniam. CLIT. Própera. SY. Iam primum
ómnium,
Vbi uéntum ad aedis ést, Dromo pultát fores: 275
- 35 Anus quaedam prodit: haéc ubi aperuit óstium,
Contínuo hic se coniécit intro, ego cónsequor:
Anus fóribus obdit péssulum, ad lanám redit.
Hic scíri potuit aút nusquam alibi, Clinia,

20 Dolet monuisse frustra **D** Monuisse frustra dolet **BE** ne^q: **F**,
corr. **F**² NEQ. POTUISSET **A** (om. eum) aspellere *Bentleius* EXPEL-
LERE **A** cum *rell.* 21 mihi gratum **BCEFP** (michi **E**) 22 me om. **F**¹,
add. **F**² 23 TUUM **A** 24 erga te **BCDFP** ||ac corr. rec. **E** 25
coniecturam cepimus **BCDEFP** 27 Quā^t **F**, corr. **F**² 28 NEQU(ID
KUIUS) **A** eius **D** 29 ei ēē **D** 30 ipsa in om. **E** 34 aedis **C¹FP**
(cum **A**) 35 APERUIT **A** cum *rell.* aperit *Bentleius* hostium **E** 38
Hinc **BCDFP** haut *ex* aut **P** haud **F** haud ||usquā **E** hautⁿ usquam **D**,
n add. **D**²

23. Non. p. 239 „Clinia aliter ‚cum amore‘ atque est accipis.“ 24.
te erga: Eugraphius. 30. Arusian. p. 250 „Ea—mortem.“ — Donat. in
Eun. V 6, 3 „hoc—audiui.“ — Priscian. I p. 197 „haec ipsa—audiui.“ —
Idem II p. 7 „dum loquitur alterae.“

Quo stúdio uitam suám te absente exégerit, 280
 Vbi de inproviso est interuentum mûlieri: 40
 Nam ea rés dedit tum existumandi cópiam
 Cotídianae uítae consuetúdinem,
 Quae cuiusque ingenium ut sit declarat máxume.
 Texéntem telam stúdiosè ipsam offéndimus, 285
 Mediócritèr uestítam ueste lúgubri — 45
 Eius ánuis causa opínor quae erat mórtua —
 Sine aúro: tum ornatam íta uti quae ornantúr sibi,
 †Nullá mala re esse éxpolitam mûliebri
 Capíllus passus prólixus circúm caput 290
 Reiéctus neclegénter, pax. CLIN. Syre mi, óbsecro, 50
 Ne me in laetitiam frústra coniciás. SY. Anus
 Subtémèn nebat: praeterea una ancíllula
 Erat: éa texebat úna, pannis óbsita,
 Neclécta, immunda inlúuie. CLIT. Si haec sunt, Clínia, 295

40 deⁱⁿpuiso **D**, corr. **D**² de inpro |||| uiso **P** 41 REDIT **A** 42
 cotidi|| anē **D** 44 ostendimus **D**¹, τ offendimus **D**² 46 quē t̄
 erat **D** 47 ORNATAUTI (om. tam i) **A** utiq: ornatur **F** que in ras.
 corr. rec. **E** orna||tur **D** ornatur **EP** In **E** ornatur—expolitā in ras.
 48 MALA **A** mala ex malā **D** malam **BCEFP** expoli||tā **D** Excidis
 unum uersum post hunc suspicatur Fleckeisenus cum Dietschio 49
 CAPILLUSPEXUS **A** Capillus passus **BCEFP** plixus **D** 50 ne-
 clegenter **D**¹ **F**¹ (cum **A**) neglegenter **D**² cum **CEP** negligenter **F**² cum **B**
 Sire **D**, corr. **D**² 53. 54. 55. duo uersus sunt in **FP**: prior exit in
 illuie 54 immunda **B** INLUCIAE **AP** inlu^ubie **F**

44—46. Priscian. I p. 363 Vestustissimi tamen inueniuntur eorum no-
 minum etiam in 'uis' (:diuisas) proferentes genetium. T. in H. „Texentem
 —morta.” — Idem p. 268 „haec anus huius anus.” nam T. contra hanc
 regulam in H. dixit „anuis” more antiquo: „ipsam—morta.” 46. Gell.
 IV 16. M. Varronem et P. Nigidium... comperimus non aliter elocutos esse
 et scripsisse quam „senatus” et „domus” et „fluctus”... Terentii quoque
 comici uersus in libris ueteribus itidem scriptus est „Eius—quae est
 emorta.” — Claud. Sac. p. 53. Prob. Cathol. p. 25 „Huius—morta.” —
 Charis. p. 54 nam et T. „huius anuis” dixit. — Incert. de nom. et pron.
 p. 127 Vindob. T. „eius anuis causa” (anui codex). — 49. 50. Donat. in
 Phorm. I 2, 56 „Capillus pexus prolixus circum caput Reiectus negligenter.”
 — cf. Auson. Grammaticomast. 22 Totum opus hoc sparsum crinis uelut An-
 tiphilae. pax. 50. Priscian. II p. 29 „Pax” aduerbium comicum quo
 utitur T. 51. Lex. Maii p. 284 „Ne—conicias.” 53. 54. Non. p. 373
 „pannis—illuie.”

- 55 Vera, ita uti credo, quis te est fortunatior?
Scin? hanc quam dicit sordidatam et sordidam,
Magnum hoc quoque signumst, dominam esse extra noxiam,
Cum eius tam negliguntur internuntii.
Nam disciplina est eisdem munerarier 300
- 60 Ancillas primum, ad dominas qui adfectant uiam.
CLIN. Perge, obsecro te, et caue ne falsam gratiam
Studeas inire. quid aut, ubi me nominas?
SY. Vbi dicimus redisse te et rogare uti
Veniret ad te, mulier telam desinit 305
- 65 Continuo et lacrimis opplet os totum sibi,
Ut facile scires desiderio id fieri.
CLIN. Prae gaudio, ita me di ament, ubi sim nescio:
Ita timui. CLIT. At ego nihil esse scibam, Clinia.
Age dum uicissim, Syre, dic quae illast altera? 310
- 70 SY. Adducimus tuam Bacchidem. CLIT. Hem, quid? Bacchidem?

55 ut **BCDFP** credo | D_ic || **D**, credo *add.* **D**² 56 Scin tu hanc
BCDEFP & sordidā *om.* **D**¹, *add.* **D**² 57 domi || || nam **P** noxā **D**,
corr. **D**² 58 Cum tam negliguntur eius internuntii **BCEFP** ⁱ 59
^{ci}
DISCIPLINA **A**, *corr. rec.* || isdē **D** hisdem **BC** iisdem **E** his demune-
rarier **F**¹, hisdē munerarier **F**² eis demunerarier **P**¹ || isdē munerarier **P**²
^{ar}
munerier **D**, *corr.* **D**² 60 quae **BDE** quid **F** affectant **B** 61 ob-
^{te}
secro te perge **E** obsecro : **D**, te *add.* **D**² 62 me *om.* **F**¹, *add.* **F**²
63 UTI **A**, I *induxit corr. rec.* 64 mulier ad te **E** DESINIT **A**, *corr.*
rec. deserit **CEFP** 65 CONTINUO **A** 66 FIERITUO **A** *cum rel.*
tuo *om. Bothius* 67 me dii, e dii *in ras.* **D**, ament *add.* **D**² 68
SCIEBAM **A** *cum rel.* 69 sire **E** 70 bachidem *bis* **BCDEF**
bachidem, tum bacchidem **P**

57. Donat. in Eun. V 2, 13 Trisyllabo nomine 'noxiam' dixit quasi 'noxam.' sic alibi dictum est „dominam—noxiam.“ 59. 60. Philargyr. in Georg. IV 562 „nam disciplina est eisdem munerarier Ancillas qui ad dominas affectant uiam.“ 60. Schol. Bemb. in Phorm. V 8, 71 „ad—uiam.“ — Arusian. p. 214 „ad—adfectat' uiam.“ — Seru. in Aen. III 670 „ad 'dominam'—uiam.“ 64. Arusian. p. 224 „mulier te iam' desinit“ i. e. 'deserit. — deserit: Eugraph. 65. Lex. Maii p. 402. 413 „mulier lacrimis opplet os.“ 66. desiderio id fieri tuo: Eugraph. 70. Donat. in Ad. IV 4, 18 Proprie non dixit „adducta,“ sed „abducta.“ abducitur enim alienum, ut in H. „Abducimus tuam Bacchidem.“ — Non. p. 246 Adducere ducere. T. H. „Adducimus ad te tuam Bacchidem.“

Èho sceleste, quó illam ducis? SY. Quó ego illam? ad nos scilicet.

CLIT. Ad patremne? SY. Ad eum ípsum. CLIT. O hominis impudentem audáciam. SY. Heus:

Nón fit sine períclo facinus mágnum nec memorábile.

CLIT. Hóc uide: in mea uíta tu tibi laúdem is quaesitúm, scelus? 315
Vbi si paululúm modo quid te fúgerit, ego périerim. 75

Quíd illo facias? SY. Át enim. . CLIT. Quid 'enim'? SY.
Sí sinas, dicám. CLIN. Sine.

CLIT. Síno. SY. Ita res est haéc nunc, quasi cum. . CLIT. Quás malum ambagés mihi

Nárrare occipit? CLIN. Syre, uerum hic dicit: mitte, ad rém redi.

SY. Énim uero reticére nequeo: múltimodis iniúrius, 320
Clítipho, es neque férri potis es. CLIN. Aúdiundum hercle 80
ést, tace.

71 Eo ^hC, corr. C² Eo P scaeleste CF adducis D nos scilicet
add. D² 72 ADPATREM A, ne ^{ne}add. corr. rec. impudentem D Heus
tu BCDEF GP, ab initio sequentis us. FP In A us. fractus est post
IMPUDENTEM Quae G ex hac fabula seruauit, incipiunt a ne SY ad eū
ipfū 73 et memorabile BCDEF GP, et in ras. D 74 In A Clitiphonis
nota cum margine abscissa est 75 mitte ^dF, corr. F² FUERIT A, g add.
corr. rec. fuerit ^gF, it in ras., corr. F² 76 quid ē. si ^{enim. SYR.}F, corr. F²
SISANAS A, corr. rec. 78 sire E hoc dicit G MITTEAD A, ista
add. corr. rec. mitte ista atq; D mitte ista atq; G mitte E, o add.
corr. rec. 79 MULTISMODIS A cum rell. multimodis Faërnus. Versum
om. D¹, add. schol. in ima pagina 80 Clitipho est BCDEF P (el G
cum A) Clitipho ^{t erga me}D, corr. D² POTES A potis est (B?) CDEF GP Ante
AUDIENDUM notam Γ om. A¹, add. corr. rec. audiundū herclest DG,
clest in ras. D

73. Non. p. 309 „Non—memorable.“ — et memorable: Eugraph. —
Donat. in Verg. Aen. II 62 Et Terentiana sententia hoc loquitur, non
fieri sine magno periculo facinus magnum aut memorable. 75. parum
modo fugerit: Eugraph. in lemm. 77. 78. Arusian. p. 257 „quas—, in-
cipit.“ 78. mitte ista quaeso atque ad rem redi: Eugraph. — Consent.
p. 6 „mitte ista atque ad rem redi.“ 79. 80. multimodis iniuriosus
Clitipho es: Eugraph.

- SY. Vis amare, uis potiri, uis quod des illi éffici :
 Túom esse in potiundó periculum nón uis: haut stulté sapis :
 Siquidem id saperest, uélle te id quod nón potest contingere.
 Aut haec cum illis sún habenda, aut illa cum his mitténda
 sunt. 325
- 85 Hárum duarum cóndicionum núnc utram malís uide,
 Étsi consiliúm quod cepi réctum esse et tutúm scio.
 Nam áput patrem tua amíca tecum sine metu ut sit cópiast:
 Túm quod illi argentum és pollicitus, eádem hac inue-
 niám uia,
 Quód ut efficerem orándo surdas iam áuris reddiderás
 mihi. 330
- 90 Quid aliut tibi uís? CLIT. Siquidem hoc fit... SY. Si-
 quidem? experiundó scies.
- CLIT. Áge age, cedo istuc tuóm consilium: quíd id est? SY.
 Adsimulábimus
 Túam amicam huius ésse amicam. CLIT. Púlchre: quid
 faciét sua?
 Án ea quoque dicétur huius, si úna haec dedecorí est parum?
- SY. Ímmo ad tuam matrem ábducetur. CLIT. Quid eo? SY.
 Longumst, Clitípho, 335

81 *Ante Vis addunt* Quid est **CD²EFF**, quod *Clitiphoni dant* **CE²P**
Ante Vis Syri notam om. **AE¹**, *add. corr. rec.* **AE²** quos^d **E** *In P us.*
 81. 82. *unum faciunt* 82 TUUM **A** periculum **BCEP** pericul^u **F**
 haut **C¹DP** (*cum A*) 83 siquidē||| **E** 84 cum eis amittenda **DG**
 amittenda **BCEFF** 85 utrā *om.* **D¹**, *add.* **D²** 86 Etsi hoc consilium
BCDFGP coepi **BFGP** 87 aput **G** (*cum A*) copias^e **D**, *corr.* **D²** 88
KAN̄CINUENIAMU(IA) **A** *N induxit corr. rec.* 90 aliut **C¹** (*cum A*) uis
 tibi **BCEFF** CLIT *ex* CLIN, *ut uidetur*, **P** 91 TUUM **A** QUID-
^{SY.}
QŪĪĪ **A**, alterum QUID *induxit corr. rec.* ^{SY.} *ad*simulabim' **G** *assimula-*
 binus **B** 92 TUAMAMICAMKUIUSESSAMICAM. **B.** PULCKRE cedo quid
 hic faciet s.. **A**, *ut exitus a corr. rec. super erasis ductibus primae*
manus scriptus sit: prima post PULCKRE fuit Q (Q.....SUA legit W.
Studemund) huius esse amicam **BCDEFGP** CLIT. quid hic faciet sua
D¹G CLIT. cedo quid hic faciet sua **BCD²EFF** suam^e **C** 94 deducetur
BCDEFGP LONGUMST **A**, *e add. corr. rec.*

84. Querol. p. 43 Par. „aut haec cum his habenda sunt aut haec cum
 his amittenda sunt.“ 86. „Scio' hoc consilium: Eugraph. in lemm.

Sí tibi narrem, quam óbrem id faciam: uéra causa est. 95-

CLIT. Fábulae:

Nihil satis firmi uídeo, quam obrem accipere hunc mihi expediát metum.

SY. Máne, habeo aliut, si istuc metuis: [quod] ámbó confi-teámini

Síne periclo esse. CLIT. Huius modi obsecro áliquid reperi.

SY. Máxime:

Ibo óbuiam hinc, dicam út reuortantúr domum. CLIT.

Hem, 340

Quid dixti? SY. Ademptum tibi iam faxo omném metum, 100

In aúrem utramuis ótiose ut dórmias.

CLIT. Quid ágo nunc? CLIN. Tune? quód boni CLIT. Syre, díe modo

Verum. SY. Áge modo: hodie séro ac nequiquám uoles.

CLIN. datúr, fruare dúm licet: nam néscias 345

CLIT. Syre inquam. SY. Perge pórro, tamen istúc ago. 105

CLIN. eius sit potestas pósthac an numquám tibi.

CLIT. Verum hércle istuc est. Síre, Syre inquam, heus heús, Syre.

95 . UERA A, *Cliniae notam induxit corr. rec.* 96 metu D¹,
 † metū D² M(ETUM) 97 istud ex istuc D² QUODAMBOCONFITEAMINI
 A cum rell. 98 periculo BCFP Istius modi DG REPPERI A BCFEFGP
 (reperi D) F. MAXIM(E) 99 A. IBO A A maxime Syri orationem or-
 diuntur rell. 99 abuiā G reuertantur BD CLIT. en, n ex corr., G
 100 faxāo G In P us. 100 et 101 unum faciunt 101 UTRUMUIS A,
 corr. rec. 102 ago ex ego G boni est BCDFGFP boni est E, corr.
 rec. In CP ante dic SYR., ante Verum CLIT. notae erasae sunt.
 103 nequi || quam D 104 CLIN. in ras. E 105. 106 hoc ordine
 habuit A¹: inuertit eum erasis ambobus corr. rec., sed elucet etiam suo
 loco Syri nota rubra (A) Cum corr. rec. faciunt BCDEF G 105 Sire
 EG (stuc A) 106 an || umquā D an umquam E 107 Verū hercle,
 ū h in ras., G ISTUT A Sire E Syre Sire B Syre semel G KEUS
 semel A he|us he|us D

101. Arusian. p. 222 „In utramuis aurem—dormias.“ 102—106.
 Eugraphius: „Tune? quid boni“: Praecisa haec oratio ordine tali „Tune?
 quod boni est, fruare dum licet.“ Rursus alia praecisa „nam nescias“:
 cuius ordo est „Eius sit potestas posthac an nunquam.“ 103. Priscian.
 II p. 81 „age—uoles.“ 107. Claud. Sac. p. 21 „heus heus Syre.“

- SY. Concáluit. quid uis? CLIT. Rédi, redi. SY. Adsum: díc
quid est?
Iam hoc quóque negabis tibi placere? CLIT. Immó, Syre: 350
110 Et mé et meum amorem et fámam permittó tibi.
Tu es iúdex: nequid áccusandus sis uide.
SY. Ridículum est [te] istuc me ádmonere, Clítipho:
Quasi ístic mea res mínor agatur quám tua.
Hic síquid nobis fórte aduersi euénerit, 355
115 Tibi erúnt parata uérba, huic homini uérbera:
Quaprópter haec res ne útiquam neclectúst mihi.
Sed istúnc exora, ut súam esse adsimulet. CLIN. Scilicet
Factúrum me esse: in eúm iam res rediit locum,
Vt sít nécessus. CLIT. Mérito te amo, Clínica. 360
120 CLIN. Verum illa nequit titubet. SY. Perdoctást probe.
CLIT. At hóc demíror, quí tam facile pótuérís
Persuádere illi, quae solet quos spérnere!
SY. In témpore ad eam uéni, quod rerum ómniumst
Primúm: nam quendam mísere offendi militem 365
- 108 Cocaluit ⁿD, corr ^AD² adsuā C 109 nāegabis C 111 accu-
fandū G ACCUSANDUSUIDE (om. sis) A 112 te istuc BCD²EFF (te
om. D¹ cum A G) ADMONEREⁱ A, corr. rec. ammonere B 113 istic D¹,
τ istuc D² isti|c E istuc F mea res minor *Guyetus et Bentleius*
MINORMEARES A cum rell. (minor ^{mea ref}||||||| G) 114 forte nobis D
UENERIT A 116 res ē F NECLECTUMST A neglectui est BCDEF²GP
(neclectui ē F¹) 117 ISTUŃC^m A, corr. rec. iftū G exora D assimulet B
118 res iam CEFF 119 NECESSUS^e A, corr. rec. neceffe. ^um̄ (sic) G
necesse BCDEF² amo te D 120. 121 CLIT. Perdocta est probe.
At hoc C¹F¹P, *Syro sua reddunt* C²F² 121 Ad BCD¹ 124 nam
miserum quendam offendi ibi militem BCDEF² nam misera q, dā
offendi ibi militem G

113. ista minor: Eugraph. in lemm. 114. 115. nam si aliquid aduersi
configerit, tibi uerba sunt praeparata, mihi autem uerba: Eugraph. in lemm.
115. Donat. in Phorm. I 4, 42 „tibi—huic demum uerbera.“ — (Iul.
Rufinian.) de schematis lexeos p. 51 Halm. „Tibi—uerbera.“ 118. iam
res: Eugraph. in lemm. 120. Non. p. 182 „Verum illa nequit titubet.“
123. Schol. Bemb. in Eun. II 2, 20? „In tempore—o. e. p.“ — Cf. Au-
sonius in Pittaco 5: Romana sic est uox „uenito in tempore.“ Vester quo-
que ille comicus Terentius Rerum omnium primum esse tempus autumat,
Ad „Antiphilam“ quo uenerat seruus „Dromo.“ Nullo impeditam, temporis
seruans uicem. 124. quendam offendi militem: Eugraph. in lemm. —

Eius noctem orantem: haec arte tractabát uirum, 125
 Vt illius animum cúpidum inopia incénderet:
 Eadémque ut esset áput te hoc quam gratissimum.
 Sed heús tu, uide sis néquid imprudéns ruas.
 Patrém nouisti ad hás res quam sit pérspicax: 370
 Ego te aútem noui quam ésse soleas ínpotens: 130
 Inuérsa uerba, euérsas ceruicés tuas,
 Gemitús, screatus, tússis, risus ábstine.

CLIT. Laudábis. SY. Vide sis. CLIT. Tútimet mirábere.

SY. Sed quáam cito sunt cónsecutae múlieres! 375

CLIT. Vbi súnť? cur retines? SY. Iám nunc haec non ést tua. 135

CLIT. Scio, áput patrem: at nunc ínterim. SY. Nihiló magis.

CLIT. Sine. SY. Nón sinam inquam. CLIT. Quaéso paulispér.

SY. Veto.

CLIT. Saltém salutem. SY. Ábeas si sapiás. CLIT. Eo:

Quid istíc? SY. Manebit. CLIT. O hóminem felicem.

SY. Ámbula. 380

125 nocte m;orantem P, *disiunxit* P² 127 áput G (*cum* A) hoc
om. C¹D¹F¹P ob hoc BC²D²EF² GRATISSIMUM^{est} A, est *add. corr. rec.*
 gratissima BCDEF GP 128 imprudens B 129 NOUÍSTI A, UI *in-*
duxit corr. rec. nofti G pspicax suspiciosus D 130 autem te F
^afolef G ^{t suas} 131 tuas D, *corr.* D² 132 genítus D, *corr.* D² 133 tute^{m&} F
^ATUTEMET A *cum rell.* 135 ^BI¹ Ubi D, *corr.* D² RETINESIAM^{A.} A,
corr. A¹ non est nunc hęc tua D est *om.* G 136 áput G (*cum* A)
 137 paulíper^s D, *corr.* D² 138 Saltē *om.* D¹, *add.* D² SALUTEM^{are} A,
corr. rec. salutare (B?) CDEF GP ||abeaf G ^asapis D, *corr.* D², τ si
 sapis *idem* D² sapis BCEFGP

misere: nimis: Schol. Bembin. — 124. 125. Seru. in Aen. I 657 „quendam
 offendi ibi militem—uirum.“ 132. Non. p. 175 „gemitus screatus tussis.“
 133. Seru. in Aen. IV 606 „tutemet mirabere.“ 138. Seru. in Aen. XI 354
 „abeas si sapis.“

- Vt numquam ulla amóri uestro incidere possit cálamitas. 395 15
 AN. Nescio alias: mé quidem semper scío fecisse sédulo,
 Vt ex illius cómmo meum cómpararem cómmo. CL. Ah,
 Ergó, mea Antiphila, tú nunc sola réducem me in patriám
 facis:
 Nam dum ábs te absun, omnes mihi labores fuére quos
 cepí leues,
 Praetér quam tui caréndum quod erat. SY. Crédo. CL. Syre, 20
 uix súffero: 400
 Hocíne me miserum nón licere meó modo ingeniúm frui!
 SY. Immo út patrem tuom uídi esse habitum, diu etiam durás dabit.
 BA. Quis nam hic adulescens ést, qui intuitur nós? AN. Ah,
 retine me, óbsecro.
 BA. Amábo quid tibi est? AN. Disperii, périi misera. BA. Quid
 stupes,
 Antíphila? AN. Videon Clíniam an non? BA. Quém uides? 405 25
 CL. Salue, ánime mi. AN. O mi Clínia, salue. CL. Vt uales?
 AN. Saluóm uenisse gaúdeo. CL. Teneóne te,
 Antíphila, maxime ánimo exoptatám meo?
 SY. Ite íntro: nam uos iándudum expectát senex.

15 (UTN)UMQUAM uostro CDP 16 (Z. NESC)IO scio semper DG
 17 (UT)EX ^{ar}comparem D, corr. D² comparem BCP ||| cōmodū E CLI.
 uah BCDEF^{ar}GP, *ab initio sequentis us.* DFP 18 tu n̄ fola G me re-
 ducem DG 19 coepi P lauef G 20 sire E sufero E 20. 21. Haec
 credo—frui *Clitiphoni assignabat T. Faber* 21 Hocine C, corr. rec.
 Hoccine BEF ingenio BCDEF^hGP 22 TUUMUIDISESSE A, S *induxit*
corr. rec. 23 intuetur BDEF^h obsecro o bachif F 24
 Z. DISPERII. E. PERII A perii om. (B? CDEF^aGP miseri E 25 In
 FP *us. exit in anime mi* 26 o mi' clinia D, 'expectate in marg. D² O
 mi expectate Clinia BCEFP ^{pec}(extate E) In A ut uales *continuiatur An-*
tiphilae 27 aduenisse BCDEF^aGP te aduenisse F² TENEONTE A
 28 exoptatam meo *Faërus* EXOPTATAMEO A *cum* DF²G (op in ras., F²)
 expectata meo BCFP 29 iam dudum BCDEF^aGP

17. Schol. Bemb.: compararem) constituerem. 19. Non. p. 252 „dum
 —lenes“ (fuere om.) 19. 20. Arusian. p. 243 „omnes—erant“ (fuerunt.
 coepi).

- ME. Aut égo profecto ingénio egregio ad misérias 420
 Natús sum, aut illut fálsumst, quod uolgo aúdio
 Dici, diem adimere aégritudinem hóminibus:
 Nam mihi quidem cottídie augescít magis
 De filio aegritúdo, et quanto diútius 15
 Abést, magis cupio tánto et magis desidéro. 425
- CH. Sed ípsum foras egréssum uideo: ibo, ádloquar.
 Menedéme, salue: núnctium adportó tibi,
 Cuius máxime te fieri participém cupis.
- ME. Numquíd nam de gnató meo audistí, Chremes? 20
- CH. Valet átkue uiuit. ME. Vbí namst quaeso? CH. Aput mé
 domi. 430
- ME. Meus gnátus? CH. Sic est. ME. Vénit? CH. Certe. ME.
 Clínia
 Meus uénit? CH. Dixi. ME. Eámus: duc me ad eum, ób-
 secro.
- CH. Non uólt te scire sé redisse etiam, ét tuom
 Conspéctum fugitat: própter peccatum hóc timet, 25
 Ne túa duritia antíqua illa etiam adaúcta sit. 435
- ME. Non tu illi dixti ut éssem? CH. Non. ME. Quam obrém,
 Chremes?

11 EGREGIO^e A, *corr. rec.* egregie BCDEF^gGP miseriam, a in
 ras., D miseriam BCEFF 14 quidem om. BCEFF cotidie BCDEF^gGP
 magis augescit B 15 et om. BCF¹P 16 et om. G tanto desidero D,
corr. D² 17 adibo atq; alloquar D adibo atq; alloquor G alloquar B
 18 apporto B apporto D 19 MAXIMETE^{te} A, te *transposuit corr. rec.*
 20 gnato, n in ras., F AUDIUISTI^{hic} A CKREME A cum rell. 21 ubi-
 namst G (cum A) aput me domi est G aput me domi est D, hic *add.*
 D² hic apud BCEFF 22 ita est D, *corr.* D² ita ē G cer^t||e G 23
 dixi D¹, t dixti D² 24 uólt D TUUM A 25 peccatum tum hoc
 BCDEF^gGP 26 illa antiqua CEFF & iā om. D¹, *add.* D² adauta G
 a||dacta P, *corr. rec.* siet BCDEF^gGP 27 NONTU^eILLIDIXISTI A, ei
effecit corr. rec. Non tu ei dixti D¹G Non tu ei dixisti BCD²EFP
 CKREM(||) A, ut *terminatio euauerit* Chreme BCDEF^gP In G *tota*
uox oblitterata est

- CH. Quia péssume istuc in te atque in illum cónsulis,
Si té tam leni et uicto esse animo osténderis.
- 30 ME. Non póssum: satis iam, sátis pater durús fui. CH. Ah,
Veheméns in utramque pártem, Menedeme, és nimis, 440
Aut largitate nímia aut parsimónia.
In eándem fraudem ex hác re atque ex illa incides.
Primum ólim potius quá́m paterere filium
- 35 Commétare ad muliérculam, quae paúlulo
Tum erát contenta cuique erant grata ómnia, 445
Protérruisti hinc. éa coacta ingrátiiis
Postilla coepit uíctum uolgo quaéreré.
Nunc cú́m sine magno intérrimento nón potest
- 40 Habéri, quiduis dáre cupis. nam ut tú scias,
Quam ea núnc instructa púlchre ad perniciém siet, 450
Primúm iam ancillas sécum adduxit plús decem,
Onerátas ueste atque aúro: satrapes sí siet
Amátor, numquam súfferre eius sumptús queat:
- 45 Nedúm tu possis. ME. Éstne ea intus? CH. Sit rogas?
Sensí: nam unam eí cénam atque eius cómitibus 455
Dedí: quod si iterum míhi sit danda, actúm siet.

29 ESSEANIMO A¹, quo eraso animo esse corr. rec. cum CFP
OSTENDERES A 31 Vehe meⁿ G 33 eadē G exac G incidit G
35 commetare Schol. Bembin. et Bentleius COMMEARE A cum rell.
(comeare E) In FP us. exit in erat 36 conteta F 37 Perterruisti
ex Proterruisti P² INGRATIIS A, I induxit corr. rec. ingratiis C¹ P
ingratis BC² DEF ingrat' G 40 & tu E 41 pulche ad pñiē G,
corr. G² 43 UETE A, corr. rec. ueste atq; auro D satrapas D 44
quaeat BC 37. Schol. Bemb.: „Ingratis“ id est contra uoluntatem et
47 danña G

28. Arusian. p. 219 Consulit in illum. T. H. „Quia pessime isthac in re (Guelf. — istac in te Cod. Maii) atque illum consulis“ (consulit Guelf.).
35. Schol. Bemb.: Commeare ads?—uenire. legitur [etiam] „commetare“ q. uenit [ab eo quod est?] „commeare.“ nam [illud commet]are frequen-
tatiuum est —. 37. Schol. Bemb.: „Ingratis“ id est contra uoluntatem et
est aduerbium. 43. satrapes siet: Eugraph. in lemm. 45—47. Donat.
in Ad. I 2, 59 „sit rogas—Dedi.“ 46. Non. p. 278 „namque iei unam
caenam atque eius comitibus Dedi.“

Nam ut ália omittam, pýtisando módo mihi
 Quid uíni absumsit 'síc hoc,' dicens 'ásperum,
 Pater, hóc est: aliut lénius sodés uide': 50
 Reléui dolia ómnia, omnes sérias: 460
 Omnis sollicitos hábuit: atque haec úna nox.
 Quid té futurum cénset, quem adsidue éxedent?
 Sic mé di amabunt, út me tuarum míseritumst,
 Menedéme, fortunárum. ME. Faciat quídlubet: 55
 Sumát consumat pérdat, decretúmst pati, 465
 Dum illúm modo habeam mécum. CH. Si certúmst tibi
 Sic fácere, illut permágni re ferre árbitror,
 Vt né scientem séntiat te id síbi dare.
 ME. Quid fáciam? CH. Quiduis pótius quam quod cógitas: 60
 Per álium quemuis út des: falli té sinas 470
 Technís per seruolum: étsi subsensi íd quoque,
 Illós ibi esse, id ágere inter se clánculum.

48 PYTISANDO A, s ^s add. corr. rec. pytissando DG pitissando E
 pythissando BCFP 49 adsumpsit EF assumpsit B absumpsit DGP
 absump||sit C 50 ALIUS A, corr. A' 51 omnis D²F¹P 52 omnis
 BD²EF¹P sollicitatos E habuit Bentleius KABUI A cum rell. 53 de
 te G exedent corr. rec. F in litura 54 SIC^{ita}ME A, corr. rec. Ita me
 DG di D, corr. D² & me E metuar um misertum, um misertum in
 ras. a corr. rec., F MISERIATUMST A 55 faciet E faciet F, corr. F²
 quodlibet BCEF²P 57 dū modo illū D 58 FACERET A, T deleuit A'
 59 se tibi dare G, id add. G² 61 qūā te E final^t G, corr. G² 62
 Technis Ritscheli^{ul}us TECKNIS A cum BCD²EF¹GP thegnis D¹ tegnis F²
 SERUOM A, corr. rec. 63 Illos ī esse D ibi ex ubi F Illos in eā
 causam ut te fallant ibi B clanculum E

48. Lex. Maii p. 456 „potisso' frequenter potare': quod tamen antiqui dicebant „pitisso.' T. in t. c. „quantum uini mihi pitissando absumpsit." — pytissando: Eugraph. — (Diomed. p. 422 Pro hac (Z) ... nonnulli duas S ponere solebant... item... „pytissare" et cetera huius usum ueterem declarabant). 49. 50. Non. p. 244 „asperum Pater hoc est. aliud sodes para." 51. Diomed. p. 370 lino liui. relino reliui. T. „reliui dolia omnia." — reliui: Eugraph. — Prob. Cathol. p. 34 „releui dolia omnia." — Priscian. I p. 529 lini liui: uel magis differentiae causa ad nomen Liui „leui.' T. in H. „releui—serias." — Porphyry. in Hor. C. I 20, 2 „releui—serias" (omnia om.). — Lex. Maii p. 301. „Releui omnia dolia omnes serias." — Ib. p. 321 „Releui omnia dolia mea et omnes serias meas." 52. habui: Eugraph. 57. quod lubet: Eugraph.

- Syrus cum illo uestro consusurrant, conferunt
 65 Consilia ad adulescentes: et tibi perdere
 Talentum hoc pacto satius est quam illo minam. 475
 Non nunc pecunia agitur, sed illud quo modo
 Minimò periculo id demus adulescentulo.
 Nam si semel tuum animum ille intellexerit,
 70 Prius proditurum te tuam uitam et prius
 Pecuniam omnem, quam abs te amittas filium: hui, 480
 Quantam fenestram ad nequitiam patefeceris,
 Tibi autem porro ut non sit suaue uiuere!
 Nam deteriores omnes sumus licentia.
 75 Quod cuique cumque inciderit in mentem, uolet,
 Neque id putabit prauum an rectum sit: petet. 485
 Tu rem perire et ipsum non poteris pati.
 Dare denegaris: ibit ad illud ilico,
 Quo maxime aput te se ualere sentiet:

64 CONSUSURRAŃT A, N *induxit corr. rec.* consusurra||t P con-
 susurrat EF²G cferant G 65 AĎ A, *induxit corr. rec.* ad om.
 BCDEF²GP 66 est om. P 67 de pecunia (B?) CDEF²GP (pecunia C)
 r^u G 68 PERICLO A, u *add. corr. rec.* id demus D iddenf G 69
 TUUM A intellexerit ille D 70 pditurum ex pditurum D² 71 Pec-
 cuniā E amictas D 72 Quantam ei fenestram Bentleius uenefrā G
 NEQUITIEM A, *corr. rec.* nequitiam BCDEF²GP 73 suaue sit D
 74 sumus omnes D In F post licentia haec illapsa sunt dum ea licet
 operari quē uolum' nullo impediēte. deteriores effimur. 75. 76.
Versus suspecti Bentleius 75 QUODCUIQUECUMINCIDERIT A, CUM in-
 duxit *corr. rec.* Quod cuiq; D Qđ cuiq; in mte G Quod cuiq. cum|| E,
 t cuiqunq; *corr. rec. in marg.* 76 PUTAUT A putauit E, *corr. rec.*
 prauumne B? an F, *corr. rec.* SIT A, e *add. corr. rec.* sit D, *corr.* D²
 fi& G quod petet BCD²EF²GP (quod om. F¹P cum A petat D¹) 77
 et illum BCDEF²P (ipsum G cum A) 78 denegaueris D denegaß G
 illud C, *corr.* C² illum BDEF²GP illico D 79 Qui maxime BCE¹FP
 (quē *corr. rec.* E) Qui maxime DG

67. de pecunia agitur: Euphr. in lemm. 67. 68. Donat. in Andr.
 III 3, 28 et Seru. in Ecl. 6, 57 „quo modo—adulescentulo.“ 74. Acron
 in Horat. C. I 19, 1 „Nam—licentia.“ 75. 76. agnoscit schol. Bemb.
 77. ipsum: Euphr. in lemm. 78. illud: Euphr. in lemm.

- Abitúrum se aps te esse ilico minábitur. 80
 ME. Vidére uera atque ita uti res est dicere. 490
 CH. Somnum hércle ego hac nocte óculis non uidi meis,
 Dum id quaéro, tibi qui filium restituerem.
 ME. Cedo déxtram: porro té idem oro ut faciás, Chremes.
 CH. Parátus sum. ME. Scin quíd nunc facere té uolo? 85
 CH. Dic. ME. Quód sensisti illós me incipere fállere, 495
 Id út maturent fácere: cupio illi dare
 Quod uólt, cupio ipsum iám uidere. CH. Operám dabo.
 Paulúm negoti mihi ópstat: Simus ét Crito
 Vicíni nostri hinc ámbigunt de finibus: 90
 Me cépere arbitrum: ibo [ac] dicam, ut díxeram 500
 Operám daturum me, hódie non posse eis dare.
 Continuo hic adsum. ME. Ita quaéso. — di uostrám fidem!
 Ita cómparatam esse hóminum naturam ómnium,
 Aliéna ut melius uideant et diiúdicent 95
 Quam súa? an eo fit, quía re in nostra aut gaudio 505

80 se *om.* G illico D minitabitur BCDEF GP 81 UERA^{um} A, *corr.*
rec. uerum BCDEF GP ut D ut BCEFP 82 SOMNI^{um} A, i *deleuit*
corr. rec., ut uidetur ac nocte G 83 restitueri D 84 dexterā G
 oro idem BCDEF GP CKREME ABCEFGP creme D 85 TEFACERE
 A cum D 86 me incipere uelle fallere D me uelle facere G 87 in
 G *suppletus est in ima pagina* uti G 88 illū D¹, t ipsū D² *Post*
u. 88 in omnibus libris sunt us. 100—102: quos in suam sedem reduxit
Bentleius 89 Paululū G Paulum hoc BCDEF NEGOTII A mihi—
 nostri habet D² in marg. 90 KIŃC A, N induxit *corr. rec.* hic
 BCDEF GP 91 coepere F IBOACDICAM A cum *rell.* (ib^o F, *corr.* F²)
 92 IIS A eis D¹ his CP his BD² EFG (h in ras. F) 93 Conⁱ|||||||
 tino F ADERO A cum *rell.* (ader^ao G) adsum *Bentleius* di P 94
 Itan BDP Itane G CONPARAT^aUM A, *corr. rec.* NATURAM A, M in-
 duxit *corr. rec.* 95 iudicent BCDEF (diindicent G cum A) In FP
 us. exit in quam sua 96 eohofit G INRENOSTRA A cum DEGP

81. uerum: Eugraph. — Schol. Bemb.: uera: utilia. 93. hic ambigunt:
 Eugraph. in lemm. 94. Lactant. Instit. III 4, 7 Nemo potest de se recte
 iudicare quod nobilis poëta testatur „ita enim comparatam esse hominum
 naturam omnium Aliena ut melius uideant et diiudicent Quam sua.“ 94.
 itan: Eugraph. in lemm.

Sumus praepediti nimio aut aegritudine?

Hic mihi nunc quanto plus sapit quam egomet mihi! —

CH. Dissolui me, otiosus operam ut tibi darem.

100 Syrus estprehendendus atque adhortandus mihi.

A me nescio quis exit: concede hinc domum,

510

Ne nosmet inter nos congruere sentiant.

B SYRUS A CHREMES
SERUOS SENEX

III 2 SY. Hac illac circumcursa: inueniundum es tamen,
Argentum: intendenda in senem est fallacia.

CH. Num me fefellit hosce id struere? uidelicet,

Ille Cliniai seruus tardiusculus est: 515

5 Idcirco huic nostro traditast provincia.

SY. Quis hic loquitur? perii. num nam haec audiuit? CH. Syre.

SY. Hem.

CH. Quid tu istic? SY. Recte. equidem te demiror, Chremes,

Tam mane, qui heri tantum biberis. CH. Nihil nimis.

97 PRAEDITI A p^{pe}: diti E 98 nunc om. D¹, add. D² 99
oti|||us P 100 PREKENDUS A apphend G adprehendendus CFP
apprehendendus BDE adortandus G 101 domū hic D 102 nosmet
Harius NOS A cum rell. fantiant G

III 2 E SIRVS A CREMES D SYRVS CHREMES PC SYRVS
SERVVS SENEX

CHREMES G SYRVS CREMES F In E nomina euanida sunt 1 inuenien-
dum es Bentleius INUENIUNDUMST A inueniundum est BCFP in-
ueniundum tamen est E iueniedū: D inueniundūft||| Argentū G 2
in senē fallacia ē D 3 N|| G KOSCEINSTRUERE A instruere G
instruere D 4 Illae P Cliniai Bentleius CLINIAE A cum rell. 6
sire D B. K(EM) A 7 RECTEEQUIDEMSEDEMIORCKEME, ut littera
finalis excidisse possit, A recte equidem te demiror Chreme rell., nisi
quod quidē E ||te D rec equidem te P 8 marie G

99. ocius: Eugraph. in lemm. 100. Schol. Bemb.: prehendendus:
deest 'ad,' sed ideo praetermisit quia dicturus erat „adhortandus.“ 102.
Arusian. p. 221 Congruunt illi inter se. T. H. „Ne nos inter nos congruere
sentiant.“

III 2. 3. hosce id struere: Eugraphius. 3. 4. Claud. Sac. p. 23
„uidelicet Ille seruus Cliniae.“ 5. Eugraph. in IV 5, 11 „huic—pro-
uincia.“

- SY. 'Nihil' nárras? uisa uérost, quod dici solet, 520
 Aquilaé senectus. CH. Héia. SY. Mulier cómoda et 10
 Facéta haec meretrix. CH. Sáne. SY. Idem uisa ést tibi?
 Et quidem hércle forma lúculenta. CH. Sic satis.
 SY. Ita nó n ut olim, séd uti nunc, sané bona:
 Miniméque miror, Clinia hanc si déperit: 525
 Sed habét patrem quendam áuidum, miserum atque áridum 15
 Vicinum hunc: nostin? át quasi is non ditiis
 Abúndet, gnatus eius profugit inopia.
 Scis ésse factum ut dico? CH. Quid ego ní sciam?
 Hominém pistrino dignum. SY. Quem? CH. Istunc sér-
 uolum 530
 Dico ádulescentis, SY. Síre, tibi timuí male. 20
 CH. qui pássus est id fieri. SY. Quid facerét? CH. Rogas?
 Aliquíd reperiret, fingeret fallácias,
 Vnde éssét adulescénti, amicae quód daret,
 Atque hunc difficilem inuítum seruaret senem. 535
 SY. Garrís. CH. Haec facta ab illo oportebát, Syre. 25

9 uisa est uero **DG** uero in te est **E** 10 comoda mihi & **D**
 (et om. **F**?) 11 Faceta, cet a corr., **D** haec est meretrix **BCDEFGP**
 A. sane idem uisa est ^{mihi} **tibi** **D**, corr. **D**² CHR. sane idem uisa est mihi
ⁱ **BCEFGP** (m *inter lineas* **G**) 12 SYR. Et quidem **BCDEFGP** forma
 ex formo **P** 13 **I** **G** 15 quendā || hominē, hominē in ras. a corr., **D**
 quendā hominē **G** miserum | Acariaridum **D** misere *Bothius* ARIDUM) **A**
 16 NOUISTIN **A** nouisti **B**? ATQUI^s **SHS** **A**, alteram **I** (siue fuit **T**) in-
 duxit corr. rec. ad qui^d siis **C** at qui || si is **P** adqui si is **F** atqui
 si is **B** aut qui || is **E** quasi in ras. **D** DIUTIUS **A** cum rel. (diutius **E**¹)
 17 Habundet **B** natus **FP** n^u || tus **E** 18 Quid ego ní sciam *Palmerius*
 QUIDEGONESCIAM **A** cum rel. 19 pristino **B** p^r || istino **P** ISTUNC^m **A**,
 corr. rec. istum **BCDEFGP** seruolum **D** 21 rogitas **E** 22 REP-
 PERIRET **ABCEFP** 23 Inde **F** AMICAEADULESCENTI **A** 24 inuic-
 tum **D** senem ex semen, ut uidetur, **P** 25 In **A** Syri notam praefixit
 corr. rec., A. inter lineas add. m. pr. oportebant **BCDEFGP**
 (oportebant **C**, corr. **C**²)

9. 10. Hieron. in Michaeam p. 447 uol. VI. Vall.: Comicus in H. „uisa
 est“ inquit „uere quod—senectus.“ 10. Auson. Profess. 4, 22 „Aquilae
 senectus.“ 14. Arusian. p. 226 „Clinia—deperit.“ 16. at quasi is: Eugraph.
 in lemm. 18. quid ego nesciam: Eugraph. in lemm. 20. Donat. in Andr.

- SY. Eho quaéro laudas, quí eros fallunt? CH. In loco
Ego uéro laudo. SY. Récte sane. CH. Quippe qui
Magnárum saepe id rémedium aegritúdinumst:
Huic iám mansisset únicus gnatús domi. 540
- 30 SY. Iocón an serio illaec dicat néscio,
Nisi mihi quidem addit ánimus, quo lubeát magis.
CH. Et núnc quid exspectát, Syre? an dum hic dénuo
Abeát, cum tolerare illius sumptus nó n queat?
Nonne ád senem aliquam fábricam fingit? SY. Stólidus
est. 545
- 35 CH. Ad te ádiutare opórtet adulescéntuli
Causá. SY. Facile equidem fácere possum, sí iubes:
Etením quo pacto id fieri soleat, cáleo.
CH. Tanto hércle melior. SY. Nó n est mentiri meum.
CH. Fac érgo. SY. At heus tu, fácito dum eadem haec mé-
mineris, 550
- 40 Siquid huius simile fórte aliquando euénerit,
Vt sún t humana, túos ut faciat fílius.
CH. Non úsus ueniet, spéro. SY. Spero hercle égo quoque.
Neque eó nunc dico, quó quicquam illum sénserim:
Sed síquid, nequid: quae sit eius aetás, uides: 555

26 Eho—28 egritudinū est in ima pagina supplet D 26 eras D
heros F heros E 26. 27 ego ūo laudo in loco D 28 id inter lineas D,
erasum in E 29 Huic iam Guyetus et Bentleius IAMKUIC A cum rel.,
nisi quod Iā pmū huic G 30 ||ocon anferi G illa^{||} ec P illa^{||} ec F,
corr. F² ille haec Bentleius 32 KIC A hinc rel. 33 QUAM A, cum
effecit corr. rec. quaeat C 34 fingⁿ & E figit F 35 At ||, t in ras.,
P adiutare^u F, corr. F² ADULESCENTIS A, s add. corr. rec. 39 fa-
cito G, corr. G² 40 SIQUOD A, corr. rec. hus^{iu} P simile inter
lineas D 41 TUUS A 43 quod BCDEFGP 44 nequit BCDEFGP
(At Siqu neqd. 1. siue aliqd siue nihil facias & fit neqd quasi non aliqd:
Schol. D in marg.)

I 3, 5. Porphy. in Hor. Epod. 1, 19 „Syre—male.“ 26. 27. Schol. Bemb.
in Eun. III 2, 20? „in loco—laudo.“ 35. Lex. Maii p. 53 „At—Causa.“
38. Cf. illud Lucilianum ap. Lactant. Inst. VI 18, 6 „Homini amico et familiari
non est mentiri meum.“

Et ne égo te, si usus uéniat, magnificé, Chremes, 45
Tractáre possim. CH. De istoc, cum usus uénerit,
Vidébimus quid ópus sit: nunc istúc age.

SY. Numquám commodius úmquam erum audiui loqui,
Nec cùm male facere créderem mihi inpúnus 560
Licére. quis nam a nóbis egreditúr foras? 50

A CHREMES I CLITIPHO B SYRUS
SENEX ADULESCENS SERUOS

CH. Quid istuc quaeso? quí istic mos est, Clitipho? itane fieri III 3
oportet?

CL. Quid ego feci? CH. Vidin ego te módo manum in sinum
huic meretrici

Ínserere? SY. Acta haec rés est: perii. CL. Mén? CH.
His oculis, né nega.

Facis ádeo indigne iniúriam illi, quí non abstineás manum: 565
Nam istaéc quidem contumélia est, 5

45 EUENIAT A CKREME A cum ^{facto}rell. 46 histoc E ^{t tū}cū ^{D, corr.}D²
uenerit D 47 QUIDOPUSSIT A, ^{facto}add. corr. rec. ^{q^d opus}qd: siet D, ^{mihi}
corr. D² quod EF² fiet ñ istuc G agō E, corr. E² 48 COMMODIUS
A, mihi add. corr. rec. 49 male facere Muretus MALEFACEREM A
cum rell. 50 Lecere G quisnam a nobis, nam a nob in ras., D

III 3 A CHREMES B SYRVS I CLITIPHO D
SENEX SERVVS ADOLESC

CHREMES CLITIPHO SYRVS P(C?) CREMES CLITIPHO SYRVS EF CREMES
SENEX ADVLESCENS SERVVS

CLIPHO (sic) SYRVS G 1 QUIDISTIC A, D induxit corr. rec. quis istic

BCE²F¹P quid istic E¹F² ita ^{ne}G o||portet D 2 ergo G modo om. P

3 INGERERE A, corr. rec. Inserere rell. acta res ^{haec}C MEN^eA, corr. rec.

mene rell. KIS A, ce ^{ce}add. corr. rec. hisce rell. (isce E) ^h4. 5 unum

uersum faciunt in P: 6. in FP exit in amicam 4 iniuriā ||||| illi E
5 ista BCDEF^eP (istec G cum A) contumeliast D

49. malefacere: Eugraph. in lemm.

III 3. 2. Iul. Rufinian. p. 44 Halm. „non ego te uidi manum.“ 5.
Eugraphius: istae quidem contumeliae: . . . adiecit contumeliae sunt. 5. 6.
Lex. Maii p. 541 Subagito. subtrahere. unde T. „ista quidem contumelia
est amicam ad te recipere et eius amicam subagitare.“ — Id. p. 28 Subagito
Terentius.

Hóminem amicum récipere ad te atque eíus amicam súbigitare.
Vél here in uino quam inmodestus fuisti, SY. Factum. CH.
quám molestus!

Vt equidem, ita me dí ament, metui, quíd futurum dénique
esset!

Nóui ego amantis: ánimum aduortunt gráuitur quae non
cénseas. 570

10 CL. Ad mihi fides aput hunc est, nihil me istíus facturúm, pater.
CH. Ésto: ad certe cóncedas hinc áliquo ab ore eorum áli-
quantisper.

Multa fert libído: ea facere próhibet tua praeséntia.

Dé me facio cóniecturam: némost meorum amicorum hodie,
Apút quem expromere ómnia mea occúlta, Clitipho, aúdeam. 575

15 Aput álium prohibet dignitas, aput álium ipsius facti pudet,
Ne inéptus, ne protéruos uidear: quód illum facere crédito.
Sed nóstrum est intellégere, ut cumque atque úbi cumque
opus sit óbsequi.

SY. Quíd iste narrat! CL. Péríi. SY. Clitipho, haéc ego prae-
cipió tibi?

6 eius amicum ^{† cam} F, corr. F² subagitare *ex* subigitare *corr. rec.* F
7 KERÉⁱ A, corr. rec. heri BCDEF GP immo^dlest' E, corr. rec. ||| fuisti P
factū^{est} D, est *add.* D² MO(LESTUS) 8 || equidem F qd *ex* qd *corr. rec.*
E facturum F, corr. F² ESSE^t A, corr. rec. 9 eígo B amantis. ani-
mum *Palmerius* AMANTIUMANIMUM^{os} A, corr. rec. amantium animum
BCDEF GP aduortunt CDF GP CE(NSEAS) 10 aput F¹ (*cum* A)
pat̄ *inter lineas* D 11 ad CP (*cum* A) ac certe D' G, † at D² ut
concedas BC ||||| concedas P hinc *om.* ABCEFP ut hinc concedas
Bentleius 12 et F, corr. F² prohibet facere BCFP 13 EGO DEME A
cum rell. (Ego bene E') NEMOST^e A, corr. rec. nemo est, est *in ras.*, G
15 alium aliūm C aliūd G facti piget BCEFP 16 UIDEARE^{ge} A, E *in-*
duxit corr. rec. 17 Si nū ē G intelligere B intellere P, corr. P²
OB(SEQUI) 18 istic BCDEF GP

quod et subigito dicitur. i. subducere. T. in c. „haec (*ut supra*)—subigi-
tare.“ 6. Acron in Hor. Serm. I 2, 35 „subagitare,“ ut habemus in T.
9. Eugraphius: Noui ego amantium animos: aduertunt.“ 10. Donat. in
Eun. I 2, 122 „nihil—pater.“ 13. Ego de me facio: Eugraph. in lemm.
15. pudet: Eugraphius.

Hóminis frugi et témpéran^{tis} fúnctu's officiú^m. CL. Tace
sodes. 580

SY. Récte sane. CL. Sýre, pudet me. SY. Crédo: neque id 20
iniúria: quin

Míhi molestumst. CL. Pérdis hercle. SY. Vérum dico quód
uidetur.

CL. Nón accedam ad illos? CH. Eho quæso, úna accedundi
uia est?

SY. Áctumst: hic prius se índicarit quám ego argentum effécero.
Chremés, uin tu homini stúlto mihi auscultáre? CH. Quid

faciám? SY. Iube hunc 585

Abíre hinc aliquo. CL. Quó ego hinc abeam? SY. Quó 25
lubet: da illis locum:

Abi deámbulatum? CL. Deámbulatum? quó? SY. Vah, quasi
desít locus.

Abi sáne istac, istórsum, quouis. CH. Récte dicit, cénseo.

19 FUNCTUS (*om. es*) A *cum* BCDEFP (*functus, un in ras., D*)
functu^t G offici^m, um *in ras.*, P 20 Haec Syre, pudet me Clitiphoni
dat A, *rell. assignant Chremeti* o fyre G fyre F, *corr. F²* inuria D
In AFP QUIN *sequentem uersum incipit* 21 F. PER||ISKERCLE A:
post R fenestra est quae D litterae formam habet: nec non schol. super-
scripsit occidif CL. pergin hercle BCDEFGP (*hercle G*) CL. pergin?

SY. hercle uerum Lolgiⁱ liber et Bentleius QUID A, *corr. rec.* 22

NON A, E *add. corr. ant.* n̄ || ic accedam G Nonne BCDEFP
UNACCEDUNDI A una accedendi *rell.* 23 ACTUMSTS|KIC A, *SI in-*

duxit corr. rec. indicarit E, *corr.* E² indicauerit G effero BCD²EFGP
offero D¹ 24 CKREME ABCDEP creme FG AUSCULTARI A auxul-

tare E^A QUID A 24. 25 In D hae turbae sunt Vin tu homini
stulto^{Biube hunc} auscultare? abire hinc aliquo^{A quid faciā?} Tum F Quo ego hinc

|| abeam^{mihi} *in ras. a corr. sunt, idemque quo lubet—u.* 26 quo *in ima*
pagina suppleuit 25 ABIKINC A, *corr. rec.* Ab||t hinc G ego hicⁿ F

hic habeā G LUBEAT A, A *expunxit* A¹ illius G isto² || sū D ist-
rorsum F In FP us. 27. 28. 29 duo faciunt: prior exit in Syre

- CL. Dī te eradicēnt, Syre, qui me hinc éxtrudís. SY. At tú tibi istas
Pósthac comprimitó manus. 590
- 30 Cénsen uero? quíd illum porro crédas facturúm, Chremes,
Nisi eum, quantum tibi opis di dant, séruas castigás mones?
- CH. Égo istuc curabo. SY. Átqui nunc, ere, tibi istic adseruándus est.
- CH. Fiet. SY. Si sapiás: nam mihi iam mínus minusque optémperat.
- CH. Quid tu? ecquid de illó quod dudum técum egi egistí, Syre,
aut 595
- 35 Répperisti, tibi quod placeat án non? SY. De fallácia
Dícis? est: inuéní nuper quándam. CH. Frugi es. cédo
quid est?
- SY. Dícam, uerum ut áliut ex alio incidit. CH. Quid nám, Syre?
- SY. Péssima haec est méretrix. CH. Ita uidétur. SY. Immo sí
scias:
- Váh, uide quod incéptet facinus. fuit quaedam anus Corínthia 600

28. 29 DETEERADICENTSYREQUIMEKINCETRUDIS. B. ATTUPOLTIBHISTAS ||
POSTKACCOMPRIMITOMANUS A Syre om. B? istinc BCD²EFGP (hinc D¹G
cum A) extrudas CP¹ (extrudis P² cum rell.) pol om. BCDEFGP
Vs. 28. 29 praeunte Gentleio ita constituit Fleckeisenus

CL. Di te éradicé, quí me hinc extrudís, Syre.

SY. At tú pol tibi istas pósthac comprimitó manus.

29 post ^{hac} D postac ^h E, corr. rec. comprimito BFP 30 porráo G
credis BCDEFGP CKREME A cum rell., nisi quod chrume G, ut uidetur
31 (NISI)EUM || nisi E di ⁱ E, corr. rec. dent BC? D²EFGP A u. 32 in
F noua scaena incipit: picti sunt CREMES SYRV ^s 32 (A. EG)O atq: ere
tibi F, corr. F² atque ⁱ P, corr. P² istic om. BCDEFGP 33 (A. FI)ET
fapif G 34 ec. quid E, corr. schol. EGIEGISTI A, EGI induxit corr.
rec. egistin BCDEFG a|| ^{ut} E 35 Reperisti G quid placeat ^{placet} D, corr.
D² ANNONDUMETIAM A cum rell. an non Guyetus 36 quandam
nuper BCDEFGP fruges ⁱ D quid id est BCD²EFGP (id om. D¹ cum A)
37 aliud ^{t um} F, corr. F² alia ^o D 38 Peffíma G, corr. G² 39 UAKUIDEO
QUID A |||| uide quod ^u G Hoc uide quod D, Hoc in ras. a D² Hoc
uide quod BCEFP inceptat G

31. Non. p. 251 „seruas castigas mones.“ 32. atque: Eugraph. in
lemm. 39. Donat. in Phorm. I 4, 48. in Ad. II 2, 29. Eugraphius: „uide
quod inceptet facinus.“

Hic: huic drachumarum haec argenti mille dederat mutuom. 40

CH. Quid tum? SY. Ea mortuást: reliquit filiam adulescéntulam.

Éa relictā huic árraboni est pro illo argento. CH. Intéllego.

SY. Hanc secum huc addúxit, ea quae est núnc aput uxórém tuam.

CH. Quid tum? SY. Cliniam órat, sibi uti id núnc det: illam
illí tamen 605

Póst daturam: mille nummum póscit. CH. Et poscít quidem? 45

SY. Hui,

Dúbium id est? ego sic putauí... CH. Quid nunc facere
cógitas?

SY. Égone? ad Menedemum íbo: dicam hanc ésse captam ex
Cária,

Dítem et nobilém: si redimat, mágnum inesse in eá lucrum.

CH. Érras. SY. Quid ita? CH. Pró Menedemo núnc tibi ego
respóndeo 610

‘Nón emo’: quid ágis? SY. Optata lóquere. CH. Qui? SY. 50
Nón ést opus.

39. 40 in D sic scripti sunt facin||us; hic huic drachma^{rū}||| argenti |
hec Mille dederat mutuū. 3 fuit quedā anus anus corinthia (drachma^{rū}||| |
corr., hec add. D²) 40 Hic om. A DRACKMARUM ACEFP drag-
marum BF²G argenti haec CEFPMUTUUM A 41 ea om. A¹, add.
corr. rec. MORUAST A reliqd G adul^e. fentulū^c F 42 ARRABOEST A,
corr. rec. intelligo B 43 (B. K)ANC EAQUAEEST ABCFG eaque
est DEP aput G (cum A) ad uxorem BCD²EPF (apud D¹) tuam
ingressa E 44 (A. Q)UID Clinia ex Cliniam CFP Clinia BDEG id
om. AD¹G det||| D nē illa. (om. det) G 45 (PO)ST daturum
BEF² daturam, a in ras., P et poscet C²D¹EP (posciet C¹ t poscit D²)
et poscit F, corr. F² 46 (DU)BIUM Dubiumne (B?) CDEFGP Chremetis
orationem ab his ego sic putauí incipiunt BCDEFGP qd D 47
(B. EGO)NE ego||| G e caria D ecaria G 48 (DITE)M esse in ea DG
in ea esse BCEFP lu||rum G 49 ego nunc tibi BCF nunc tibi (om.
ego) E ego tibi||| P nunc ego tibi DG 50 Nemo qd ages D,
corr. D² ageⁱ G agis, gis in ras., P CHR. Atqui non est opus DEFGP²
CHR. Atquin non est opus BCP¹ A. QUI P. NONESTOPUS A, notam Syri
deleuit corr. rec.

40. Arusian. p. 248 Mille librarum mutuo dedit. T. H. „Cui’ drach-
marum—, mutuo.” 42. Lex. Maii p. 19 „ea—arraboni est.”

CH. Nón opus est? SY. Non hércle uero. CH. Quí istuc, miror.
SY. Iám scies.

Máne, mane, quid est quód tam a nobis gráuitér crepuerúnt
fores?

Θ SOSTRATA A CHREMES Γ CANTHARA B SYRUS
MULIER SENEX ANUS SERUOS

IV1SO. Nisi me ánimus fallit, híc profecto est ánulus, quem ego
súspicor,

Is quícum exposita est gnáta. CH. Quid uolt sibi, Syre,
haec orátio? 615

SO. Quid est? ísne tibi uidétur? CA. Dixi equidem, úbi mi
ostendisti, ilico

Eum ésse. SO. Ad ut satis cóntemplata módo sis, mea nutríp.
CA. Satis.

5SO. Abi núnciam intro, atque illa si iam láuerit, míhi núntia.
Hic égo uirum interea ópperibor. SY. Té uolt: uideas quíd
uelit:

51 In BCDEFGP haec est diuisio inter personas SY. Non opus
est? CH. Non hercle uero. SY. Qui istuc miror. CH. Iam scies.
Tum 52 eidem Syro dant, nisi quod G Chremeti cum continuat 51

QUID AF 52 TAMNOBIS A, a add. corr. rec.

IV 1 E SOSTRATA A CHREMES B SYRVS Γ NVTRIX D
MVLIER SENEX SERVVS ANVS

SOSTRATA NVTRIX CHREMES SYRVS PC SOSTRATA NVTRIX CREMES
MVLIER ANVS SENEX SERVVS

SYRVS F CHREMES. SOSTRATA. SYR' NVTRIX G SOSTRATA. CHREMES.

SYRVS E 1 pfectost G profecto ^{hi} anulus D, ^u add. D² 2 uolt D

3 uidetur ēē D uidetur ēē G MI ^{hi} A, hi add. corr. rec. ostendit i D ^s

4 aut F satis ut *Bentleius* modo contemplata BCEFP sis: D, modo ^{modo}

add. D² fíf modo G 5 Abi in ras. D ^{nc} iā G mihi om. D¹, add. D²

6 operibor E

IV 1. 1. Claud. Sac. p. 23 „Nisi—profecto.“ 4. at ut satis con-
templata: Eugraph. in lemm. 6. Priscian. I p. 400 „Hic ego interea uirum
opperibor.“

Nesció quid tristis ést: non temerest: tíneo quid sit. CH.

Quíd siet? 620

Ne ista hércle magno iám conatu mágnas nugas díxerit.

SO. Ehem mí uir. CH. Ehem mea úxor. SO. Te ipsum quaéro.

CH. Loquere quíd uelis.

SO. Prímum hoc te oro, néquid credas me áduersum edictúm 10
tuom

Fácere esse ausam. CH. Vín me istuc tibi, etsi incredibilest,
crédere?

Crédo. SY. Nescio quíd peccati pórtat haec purgátio. 625

SO. Méministin me esse gráuidam, et mihi te máxumo opere
edícere,

Sí puellam párerem, nolle tólli? CH. Scio quid féceris:

Sústulisti. SY. Síc est factum: dómina ego, erus damno 15
aúctus est.

SO. Mínime: sed erat híc Corinthia ánus haud inpura: ei dedi
Éxponendam. CH. O Iúppiter, tantam ésse in animo in-
scítiam! 630

7 tristis ē || D temereft G (cum A) ^{ei} TIMEO A, ei *add. corr. rec.*
metuo BCEFF timeo quid siet D¹G, τ metuo qd sit D² SIT A ^ebis,
corr. rec. CH. quod P, *corr.* P² 8 iā magno DG 9 hem ⁱbis E meⁱ C
LOQUAEREQUIDU(ELIS) A 10 hoc *om.* P aduerfus DG TUUM A 11
uis BCEFF ^{si}ETINCREDIBLEST A, si *add. corr. rec.* 13 ^eIME A
OPEREDICE(RE) A, e *add. corr. rec.* opere ^{interminatum}dīcere D, *corr.* D² opere
interminatum BCEFF opere ^{ce}īminatū || || || || G 14 puellulam E tollere G
ferif G 15 Substulifti G Θ SICESTFACTUM. B. DOMINAERGOERUSDAMNO
AUCTUSE(ST) A, ego *ex* ERGO *fecit corr. rec.* Syri orationem a Sic
incipiunt rell. Si est factū E factū || D domina ego, erus damno
auctus est *Acidalius* minor ergo erus damno auctus est *Bentleius*
domini G ^rego C ergo BDEF GP dampno EF actus E¹G (auctus *corr.*
rec. E) ^{est}sīt P 16 anus corinthia BCEFF haut F¹P ¹haut C 17
iupiter E tantamne esse BCDEF GP in animo *om.* D¹G (*add.* D² in
marg.) SCITIAM A inscitiam CD²FGP inscientiam BD¹E

8. magno cum conatu: Eugraph. in lemm. 10. aduersus: Eugraph.
12. portet: Eugraph. — Seru. in Aen. III 595 „nescio—purgatio.“ 13.
Meministin me esse grauidam et mihi te maxumopere dicere: Eugraph.
15. ergo herus damno auctus: Eugraph. in lemm. 16. Non. p. 299 „erat
hic ‚Corinti‘ anus haut inpure dedi Exponendam.“

- SO. Pérui: quid ego féci? CH. Rogitas? SO. Si peccaui, mí
Chremes,
Ínsciens feci. CH. Íd equidem ego, si tú neges, certó scio,
20 Te inscientem atque imprudentem dicere ac facere ómnia:
Tót peccata in hác re ostendis. nám iam primum, sí meum
Ímperium exsequi uoluisses, interemptam opórtuit, 635
Nón simulare mórtem uerbis, re ipsa spem uitaé dare.
Át id omitto: mísericordia, ánimus maternús: sino.
25 Quám bene uero abs té prospectum est, quód uoluisti, cógita:
Némpe anui illi pródita aps te filia est planíssume,
Pér te uel uti quaéstum faceret uél uti uenirét palam. 640
Crédo, id cogitásti: 'quiduis sátis est, dum uiuát modo.'
Quíd cùm illis agás, qui neque ius néque bonum atque
aequóm sciunt?
30 Mélius peius, prósit obsit, nihil uident nisi quód lubet.
SO. Mí Chremes, peccáui, fateor: uñcor. nunc hoc te óbsecro,
†Quánto tuos est ánimus natu gráuior, ignoscéntior, 645
Vt meae stultitiae in iustitia tuá sit aliquid praesidi.
CH. Scilicet equidem ístuc factum ignóscam: uerum, Sóstrata,

18 PERI A at rogitas BCDEFPP at rogať, al in ras., G SIQUID
PECCAUI A CKREMES A Chreme *rell.* 19 quidem (B?) CDEFPP
etsi BCDEFPP certe EG 20 impridentē G dicere *om.* D¹, *add.* D²
atq: facere E 24 *Post* sino *schol.* P *add.* te deuicit 25 pŕspectul ē G
QUID A *cum* *rell.* quod *Bothius* 26 ANULLI A pdita est E
filiast D filiast G planissimae P 28 cogitasti D, *corr.* D² cogitari E,
corr. E² 29 Quicū G agas qui in ras. D uis D, *corr.* D² NEQ.
EIUS A neq; equū E ^{t equum} equosciunt D aequō G 30 obsit *om.* AE¹,
add. E² LUBENT A 31 CKREME A *cum* *rell.* (micheme G) te: D,
hoc *add.* D² te hoc G hoc *om.* F 32 TUUS A IGNOSCŌENTIOR A
In P *post* ignoscentior *schol.* *add.* tanto sit Quanto tu me es annis
grauior, tanto es ignoscentior *Bentleius* 33 Ut me stultitiae G stul-
titiae || iustitia, ae in ras., D || iustitia B in *om.* CEFPP PRAESIDI A
34 SCILECET A ⁱ agnoscam B soŕstrata G

18. mi Chremes: Eugraph. 19. 20. id quidem ego etsi tu neges
certum scio Te imprudentem dicere aut facere omnia": Eugraph. 24.
Donat. in Hec. IV 1, 41 „misericordia – sino.“ 29. Eugraphius: Quid cum
illis agam] Sibi dicit uiolata filia nullam esse posse uindictam. 32. Seru.
in Aen. IX 291 „natu grauior ignoscentior.“

Mále docet te méa facilitas múlta. sed istuc quidquid est, 35
Quá hoc occeptumst caúsa, loquere. SO. Vt stúltae et
miserae omnés sumus

Réligiosae, cum éxponendam dó illi, de digito ánulum 650
Détraho et eum díco ut una cúm puella expóneret,
Sí moreretur, ne éxpers partis ésset de nostrís bonis.

CH. Ístuc recte: cónservasti te átque illam. SO. Is hic est ánulus. 40

CH. Vnde habes? SO. Quam Báčchis secum addúxit adulescén-
tulam, SY. Hem.

CH. Quid illa narrat? SO. éa lauatum dum ít, seruandum míhi
dedit. 655

Ánimum non aduérsti primum: séd postquam aspexi, ílico
Cógnoi, ad te exilui. CH. Quid nunc súspicare aut ínuenis
De illa? SO. Nesció, nisi ex ipsa quaéras, unde hunc hábuerit, 45
Sí potis est reperíri. SY. Interii: plús spei uideo quám uolo.
Nóstra est, si ita est. CH. Viuitne illa, cuí tu dederas?
SO. Nescio. 660

CH. Quid renuntiáuit olim fécisce? SO. Id quod iússeram.

CH. Nómen mulierí cedo quid sit, út quaeratur. SO. Philterae.

35 facilitas D quicquid DEG^{quic} quid F, corr. F² quid BCP 36
hoc^{oc} ceptum D, corr. D² 37 Religiose, e^u in ras., F anolum F, corr. F²
38 (D)ETRAKO cum om. E 39 (SI)MORERETUR nec G 40 (A. IST)UC
hic is BCEFP 41 (A. UN)DE^h abes C, corr. schol. bachis BEFG
adolescentula || E 42 (A? QU)ID qd ea narrat Syro continuant F¹ G
Chremeti dant Quid ea narrat BCDEF²P 43 (AN)IMUM Animum CP
Anulum BDEFG primo CDFGP r G illico D 44 (COG)NOUI
Cogitau^{no}i D, corr. D² etilui^{t ex} F, corr. F² exilii G exiluiⁱ F, corr. P² ex-
silui BC 45 nisi ut ex BCDE²FGP (ut om. E¹ cum A) ANULU^u
UNDEKUNC A, ANULUM induxit corr. rec. KABU(ERIT) 46 Si potest
BCEFP REPPERIRI A cum rell. INTERIMⁱ A, corr. rec. 47 uiuitne,
ne in ras., D tu om. E 48 OLIMFECISSE^o e^o ID A, Sostratae notam
transposuit corr. rec. olim se fecisse G fecisse. Eⁱ ID D fecisse. SO. id
BCEFP SO. fecisse id uulgoⁿ isseram C iusserim^a F 49 mulieri
Bentleius MULIERIS A cum rell. QUID^o A, corr. rec. quid BF¹P qd^{sit} D,
sit add. D² quod CEF²G PKILTERAE A philtere DEG filterae
BCFP

50 SY. Ípsa est. mirum ní illa salua est ét ego perii. CH. Sóstrata,
Séquere me intro hac. SO. Vt praeter spem euénit. quam
timuí male,

Né nunc animo ita ésses duro, ut ólim in tollendó, Chremes! 665

CH. Nón licet hominem ésse saepe ita út uolt, si res nón sinit.
Núnc ita tempus férť, mihi ut cupiam filiam: olim nihil minus.

B SYRUS SERUOS

IV 2 SY. Nisi me ánimus fallit múltum, haut multum a me áberit
infortúnium:

Ita hác re in angustum óppido nunc meaé coguntur cópiae:
Nisi áliquíd uideo, ne ésse amicam hanc gnáti resciscát
senex. 670

Nam quód de argento spérem aut posse póstulem me fállere,
5 Nihil ést: triumpho, si licet me látere tecto abscédere.
Cruciór bolum tantúm mihi ereptum tám desubito e faúcibus.

50 Ipsast^e D NILLA A ne illa BCDE^fF¹P¹ (ní *corr. rec.* E, F²P²
cum G) 51 q, re G hac om. A 52 ita^a animo B INTOLLENDQ A,
corr. rec. intellegenda D¹ in tollenda BCD²EFGP CKREME A cum *rell.*
53 utuult^{ita} D, ita add. D², ut u *ex corr.* SHITARES A, ITA *induxit corr.*
rec. 54 tempus fert Bentleius TEMPUSEST A cum *rell.* olim nihil
D, : t mihi D² in *margin.* olim ^{nichil} michi min, E, *corr.* E²

IV 2 SYRVS SERVVS DPC SYRVS SERQVS (*sic*) G SYRS F SYRVS.
CLINIA E 1 MÚLTUMKAUTMULTUM A, *prius* MULTUM *deleuit corr. rec.*,
om. BCDEF^{hand}FGP haut C¹P aut F, *corr.* F² aberit a me DG INFOR-
TUNI(UM) 2 hac re D, *corr.* D² hercle EF^h ercle G INANGUSTO A
meq nunc DG 3 hanc om. E¹, *add. schol.* 4 FACERE A, *corr. rec.*
5 SCILICET AE me om. DG latere & tecto G 6 mihi tantum
Bentleius *ex duobus codd.* mihi ^{ee} ereptum D, *ee* add. D² mihi esse
ereptum CFP michi est esse ereptū E DESUBIO A subito BCDEF^uFGP
e facibus D, *corr.* D² ex faucibus P
A

IV 2. 1. Eugraph. : non longe] Hoc est haud multum. 2. in angustum:
Eugraph. 6. Arusian. p. 226 De subito cum praepositione. T. H. „bolum
mihi tantum ereptum tam de subito ex faucibus.“ — Lex. Maii p. 63
„holum tantum mihi esse ereptum e faucibus tam subito crucior.“ —

- SY. Nihil mé fefellit: cógnita est, quantum aúdio huius uérba.
 5 Istúc tibi ex senténtia tua óptigisse laétor.
 CL. O mí Syre, audisti óbsecro? SY. Quid ní? qui usque una
 adfúerim.
 CL. Cuiquam aéque audisti cómmode quicquam éuenisse? SY.
 Núlli. 685
 CL. Atque íta me di ament, út ego nunc non tám meapte cáusa
 Laetór quam illius: quam égo scio esse honóre quouis dignam.
 10 SY. Ita crédo: sed nunc, Clínia, age, dá te mihi uicéssim:
 Nam amíci quoque res ést uidenda in túto ut conlocétur,
 Nequíd de amica núnc senex. CL. O Iúppiter. SV. Quiésce. 690
 CL. Antíphila mea nubét mihi. SY. Sicíne mihi interloquére?
 CL. Quid fáciám? Syre mi, gaúdeo: fer mé. SY. Fero hercle uéro.
 15 CL. Deórum uitam aptí sumus. SY. Frustra óperam opinor súmo.
 CL. Loquere: aúdio. SY. Ad iam hoc nón agis. CL. Agám.
 SY. Videndumst, ínquam,
 Amíci quoque res, Clínia, tui in túto ut conlocétur. 695
 Nam sí nunc a nobís abis et Bácschidem hic relínquis,

4 quantū ut audio **C** quantum |||| audio **P** 5 SENTENTIA^{tua} **A**,
 tua *add. corr. rec.* 6 AUDISTIⁿ **A**, n *add. corr. rec.* audistin **BCDEFGP**
 quíq. una **G** affuerim **B** 7 CUIAEQ. **A** Cui aeque *rell.* Cuiquam
 aeque *Bentleius* commode **D** commodi, i *ex corr.*, **G** commodi **BCEFP**
 CUIQUAMEUENISSE **A**, quicquam *effecit corr. rec. cum rell.* 8 amant **E**
 meapte n̄ tā causa **E** MEA^{pte} **A**, pte *add. corr. rec.* 10 **Γ G** 11
 INTUTUM^o **A**, *corr. rec. cum rell.* collocetur **BCFP** 12 NEQUE^{id} **A**,
corr. rec. nun **F** 13 Siccine **F** INTERLOQUEREMIKI^y **A** me inter-
 loquere **C****EFP** mihi *om.* **B** 14 mi syre **BEFP** misere **C**, *corr.* **C**²
 for me. SY. Fero: hercle **F**, *nomen add. corr.* 15 CLIN. *om.* **F**
 APTI **A**, *corr. rec.* adepti **BCDEFGP** OPINORKANSUMO **A** opinor
 hanc sumo **D**¹ **G**, hanc *expunctum in* **D** fumo **F** 16 ages. **Γ** agam,
 es. **Γ** agam *in ras.*, **D** ages **BCEFGP** 17 tui clinia **DG** in || tuto **E**
 collocetur **BCFP** 18 ANOBIS^{bis}ET (*om.* abis) **A**, *corr. rec.* et *om.* **BC**¹
 bachidem **BCEFG** hinc **C**¹**FP**¹

Senéx resciscet ilico esse amicam hanc Clitiphónis:

Si abdúxeris, celábitur, itidem út celata adhúc est. 20

CL. At enim istoc nihil est mágis, Syre, meis núptiis aduérsum.

Nam quo ore appellabó patrem? tenés quid dicam? SY.

Quíd ni? 700

CL. Quid dicam? quam causam ádferam? SY. Quin nólo mentiáris:

Apérte ita ut res sése habet narráto. CL. Quid aís? SY.

Iúbeo:

Illám te amare et uélle uxorem, hanc ésse Clitiphónis. 25

CL. Bonam átque iustam rem óppido imperás et factu fácilem.

Et scílicet iam me hóc uoles patrem éxorare ut célet 705

Senem uéstrum? SY. Immo ut rectá uia rem nárret ordine

ómnem. CL. Hem,

Satin sánus es et sóbrius? tu quídem illum plane pérdis.

Nam qui ille poterit ésse in tuto, díe mihi. 30

SY. Huic equidem consílio palmam do: híc me magnífico éfferó,

Qui uim tantam in me ét potestatem hábeam tantae astútiae, 710

Véra dicendo út eos ambos fállam: ut, cum narrét senex

Véster nostro esse ístam amicam gnáti, non credát tamen.

CL. Át enim spem istoc pácto rursum núptiarum omnem éripis: 35

19 (SE)NEX A Noster B C D E F G P resciscet D resciffet F hanc
om. G 20 (SIA)BDUXERIS 21 (I. AT)ENIM ^{Al. qui} Cliniae notam om. G
22 (NA)M appello G teneo^s C, corr. C² A. q ni D, corr. schol. 23
(I. QUI)D afferam B F quid nolo C¹F²P (quin C²F¹) ^{t qd certe} A. quin nolo
^{ris}mentiare D, corr. D² mentiare B C E F G P 25 clitifonis F 26 oppido
imp(eras) in ras. D 27 iam^mne D, corr. D² PATREMORARE A 28
renarret ordinem E F (renarrat^e E, corr. rec.) omnem om. A 29
ⁿSATIŒSANUS A, corr. rec. sat insanus B D F G aut sobrius B C D E F G P
prodís (B?) C D E F G P 30 Versum proscipsit Kraussius 31 Huic
etiam consilio E do hic me om. P MAGNIFICEFERO A, ecféro fecit
corr. rec. offero F 32 tantę om. D¹, add. D² 34 istam esse
B C D E F G P 35 rursus B C D E F G P omnem mihi eripis (B?) C D E F G P
(michi E)

21. Vel. Long. p. 2236 Item 'miis' per I, non 'meis' per E, ut T. „at
n. istoc nihil est magis Syre miis nuptiis aduersum.“ 23. quin nolo
mentiare: Eugraph. — Donat. in Eun. II 1, 6 „quin nolo mentiare.“

Nám dum amicam hanc méam esse credet, nón committet
filiam.

Tú fors quid me fiat parui péndis, dum illi cónsulas. 715

SY. Quid malum me aetátem censes uélle id adsimulárier?

Vnus est diés, dum argentum erípio: pax: nihil ámplius.

40 CL. Tántum sat habes? quíd tum quaeso, si hóc pater rescúierit?

SY. Quid si redeo ad illos qui aiunt 'quíd si nunc caelúm ruat?'

CL. Métuo quid agam. SY. Métuis? quasi non éa potestas sit
tua, 720

Quó uelis in témpore ut te exsóluas, rem faciás palam.

CL. Áge age, traducátur Bacchis. SY. Óptume ipsa exít foras.

Δ BACCHIS Γ CLINIA B SYRUS Δ DROMO E PKRYGIA
MERETRIX ADULESCENS SERUI II ANCILLA

IV 4 BA. Satis pól proterue mé Syri promíssa huc induxérunt,
Decém minas quas míhi dare pollicitus est. quod si is núnc me
Decéperit, saepe ópsecrans me ut uéniam frustra uéniet: 725

36 CREDAT A esse om. E 37 Tu fors *Guyetus et Bentleius*
TUFORTASSE A cum rell. fiet FP¹ (fiat P²) parui curas BCD²EF¹
parui pendis D¹ cum A parui pedif G 38 me etatē censes D, tandē
add. D² me tandem censes BC²EF²P² (me om. F¹ aetatem G¹P¹ cum A)
me censes G assimularier B 39 arripio G 40 hoc fenex rescúierit G
43 QUODUELIS A 44 bachis CEF exít G

IV 4 Δ BACCHIS Γ CLINIA Φ DROMO Δ SYRVS B PHRYGIA D
MERETRIX. ADVL. SERVI Γ ANCILLA

BACCHIS PHRYGIA CLINIA DROMO SYRVS P BACHIS MERETRIX. CLINIA
MERETRIX ANCILLA SERVI

ADVLESCENS. PHRIGIA ANCILA. DROMO .II. SIRVS SERVVS (PHRIGIA et
SIRVS in ras. : nam prima m. falsis figuris nomina attribuerat) G

PHRIGIA BACHIS SYRVS DROMO F (in quo quidem etiam Clinia pictus est)

BACHIS DROMO CLINIA. SYRVS PHRICIA G BACHIS. CLINIA. SYR¹. DROMO E

1 firi G adduxerunt DG 2 QUODN^{siis}INUNC(ME) A, corr. rec. 3.
FRUSTRAUTUENIET A

40. 41. Donat. in Phorm. II 1, 70 „quid si hoc—ruat“ (tum quaeso
om. alios Ed. pr.). 42. quasi ea potestas non sit: Eugraph. in lemm.

IV 4. 1. Suetonius in Vita Ter.: Nepos auctore certo comperisse se ait
C. Laelium quondam in Puteolano Kalendis Martiis admonitum ab uxore,
temperius ut discumberet, petiisse ab ea ne interpellaret seroque tandem in-
gressum triclinium dixisse non saepe in scribendo magis sibi successisse:
deinde rogatum, ut scripta illa proferret, pronuntiasse uersus qui sunt in
Heautontimorumeno „Satis—induxerunt.“

Aut cū uenturam dixerō et cōstitūero, cum is cēte

Renūtiarit, Clīpho cum in spē pendebit ānīmī, 5

Decīpiam ac non ueniām, Syrus mihi tērgo poenas pēndet.

CL. Satis scīte promittīt tibi. SY. Atqui tu hānc iocari crēdis?

Faciēt nisi caueo. BA. Dōrmiunt: ego pōl istos commouēbo. 730

Mea Phrýgia, audisti, módo iste homo quam uīllam de-
monstráuit

Charīni? PH. Audiui. BA. Próximam esse huic fūndo ad 10
dextram? PH. Mémini.

BA. Currículo percurrere: áput eum milēs Dionysia ágitat:

SY. Quid incéptat? BA. dic me hic óppido esse inuitam atque
adseruári:

Verum áliquo pacto uérba me his datúrā esse et uentúrā. 735

SY. Perii hércle. Bacchis, máne, mane: quo mīttis istam quaéso?

Iube máneat. BA. I. SY. Quin ést paratum argéntum. BA. 15
Quin ego máneo.

SY. Atqui iam dabitur. BA. Vt lubet. num ego ínsto? SY. At
scin quid sódēs?

4 certo *Goueanus* 5 RENUNTIABIT A renuntiarit BCEFP re-
nunciauerit DG in om. (B?) CDEF GP f||pe G 6 Decipiā|| D potiaⁿf G
7 scite *erasum* in G promittet CP adqui C, corr. C² KANCICARI A
8 A. domui NT, A. in ras., dormiunt ex domui effecit corr., D 9 phrighia
BG audistin BCDEF GP homo iste BC FP Versum in ima pagina
suppleuit D 10 Carini G pxumā D, ēē add. D² dexteram EP 11
aput G dionisia DFG dyonisia B 12 Quid haec inceptat BCDEF GP
hic om. E¹, add. schol. ATQ. SERUARI A seruari G asseruari B 13
& esse & E dicturam F 14 PERI A hercle. B. A. mane E bachis
BEF MANE semel A mamane P istanc^a BCEFP 15 A. II A A. abi
in ras. D BA. abi BCEFGP partū^a F, corr. rec. ego hic maneo
BCDEF GP 16 (B.) ATQUI DUMEGO A B. SCIN A, at add. corr. rec.
ad F, corr. F² sodes^{facias} C, facias add. corr. sodes facias BDEFG
sodes^{facies} P, corr. P²

5. Arusian. p. 254 „pendebat' animi.“ 12. Lex. Maii p. 397 „dic
—asseruari“ (hic om.) 13. his me: Euphr. in lemm. 15. ego hic
maneo: Euphr. in lemm.

BA. Quid? SY. Tránseundumst núnc tibi ad Ménedemum et tua pómpa

Eo tráducenda est. BA. Quám rem agis, scelus? SY. Égon? argentum cúdo, 740

Quod tibi dem. BA. Dignam mé putas, quam inlúdas? SY. Non est témere.

20 BA. Etiámne tecum hic rés mihi est? SY. Minimé: tuom tibi réddo.

BA. Eátur. SY. Sequere hac. heús, Dromo. DR. Quis mé uolt? SY. Syrus. DR. Quid ést rei?

SY. Ancillas omnes BÁCchidis tradúce huc ad uos própere.

DR. Quam obrém? SY. Ne quaeras: éfferant quae sécum huc attulérunt. 745

Sperábit sumptum sibi senex leuátum esse harunc ábitu:

25 Ne ille haút scit, hoc paulúm lucri quantum éi damnum adpórtet.

Tu néséis id quod scís, Dromo, si sápies. DR. Mutum dices.

17 (A.) QUID B. TRANSSEUNDUMST A transeundum huc nunc tibi ad Menedemum est D¹ G (huc nunc *expuncta in D*) transeundum tibi ad Menedemum est (om. nunc) BCEFP 18 (EO/TRADUCENDA trans-
duceda D tranⁿducenda G EGO A egonē D egon BCE eīgon, n in
ras., F egon, n in ras., P 19 illudas B ñ temere ē D non hoc temere ē G
20 (A. ET)IAMNE TUUM A reddo om. D¹, add. D² 21 (A. E)ATUR se-
quere me hac DG 22 (B. AN)CILLAS bachidis BCEF traduc F 23
(A. QU)AMOBREM et ferant BCDEF GP (ecferant F?) KAC A 24
(SPE)RABIT KARUN^{mabi}CATU A, corr. rec. harun^c C haru^m ||| P harum F
h^habitu D 25 (NE)ILLE aud^hscit G haút^d C, corr. C² haut scit aūt^{hoc} P,
corr. P² hoc inter líneas C paululum BCDEF GP DAMNUM A dāpnū E
ni
dam D damni BC GP dāpni F apportet B In A us. fractus est post EI
26 (TUNESC)ISQUOD (ut ID desit) A quod scis id E si || E sapis^e D,
corr. D² sapif G

18. Egone: Eugraph. in lemm. — Eutych. p. 179 Lind. „argentum cudo.“ — Lex. Maii p. 120 „argentum cudo quod dem tibi.“ 26. Donat. in Eun. IV 4, 54 „nescis—,sapis.“ — mutum me dices: Eugraph.

A CHREMES *B* SYRVS
SENEX SERVVS

- CH. Ita mé di amabunt, út nunc Menedemí uicem IV 5
 Miserét me: tantum déuenisse ad eúm mali. 750
 Illáncine mulierem álere cum illa fámilia!
 Etsí scio, hosce aliquód dies non séntiet:
 Ita mágno desidério fuit ei filius. 5
 Verum úbi uidebit tántos sibi sumptús domi
 Cotídianos fieri nec fierí modum, 755
 Optábit rursum ut ábeat ab se filius.
 Syrum óptume eccum. SY. Césso hunc adorirí? CH. Syre.
 SY. Hem.
- CH. Quid ést? SY. Te mihi ipsum iám dudum optabám dari. 10
 CH. Vidére egisse iám nescio quid cúm sene.
 SY. De illó quod dudum? díctum ac factum réddidi. 760
 CH. Bonán fide? SY. Bona hércle. CH. Non possum pati,

IV 5 *A* CHREMES SENEX *B* SYRVS SERVVS *D* CHREMES SENEX SYRVS SERVVS *PC*

CHREMES SYRVS **F** CREMES. SYRVS **G** CHREMES. SIR' **E** 1 *nō om.* **D**¹,
add. **D**² MENEDEMI necem **A**, necem *add. corr. rec.* 3 *illa om.* **D**¹
add. **D**² 4 aliquod **F**¹**G** cum **A** 5 *Versus deest in* **E** 6 SUMPTOS
AP¹ fūtus **G** domi *om.* **A** 8 **OBTABIT** **AG** rursus **D** habeat **G**
^A 10 quid ~, d ~ in ras., **D** *Post Syri notam sex fere litterae*
erasae sunt in **A** *(EKEM tinctura adhibita legit W. Studemund): tum*
TEIPSUM exoptabam **BCDEFGP** 11 *iā* **D** qđ ex qđ **D**² 12 SY.
 dictū **G** dictum *om.* **C**¹, *add. schol. in marg.* 13 SYR. bona. CHR.
 hercle non *Bentleius*.

IV 5. 3. Priscian. I p. 593 „Illancine—familia.“

Terentius.

- Quin tibi caput demúlceam: accede húc, Syre:
 15 Faciám boni tibi áliquíd pro ista re, ác lubens.
 SY. At sí scias quam scíte in mentem uénérít.
 CH. Vah, glóriare euénisse ex senténtia? 765
 SY. Non hércle uero, uérum dico. CH. Díc quíd est?
 SY. Tui Clítiphonis ésse amicam hanc Báčchidem
 20 Menedémo dixit Clínia, et ea grátia
 Secum ádduxisse, né tu id persentísceres.
 CH. Probé. SY. Dic sodes. CH. Nímium, inquam. SY. Immo
 sí scias. 770
 Sed pórro ausculta, quód super est falláciae.
 Sese ípse dicit tuám uidisse filiam:
 25 Eius sibi conplacitam fórmam, postquam aspéxerit:
 Hanc cúpere uxorem. CH. Módone quae inuentá est? SY. Eam:
 Et quídem iubebit pósci. CH. Quam obrem istúc, Syre? 775
 Nam prórsum nihil intélligo. SY. Vah, tárdus es.
 CH. Fortásse. SY. Argentum dábitur eí ad núprias,
 30 Aurum átque uestem quí. . tenesne? CH. Cómparet?

14 capud **D** acce^{de} **C**, corr. **C**² 15 Versus plane erasus est in **A**
 bona **G** tibi boni **E** 16 Ad^t **C**, corr. schol. Ac **G** scíte in **D**, mihi^{mihi}
 add. **D**² scíte mihi in **BCEFP** 18 ercle **G** uero ex uere **D**² 19
 bachidem **BCE** 20 egra^a **G** 22 SYR. immo sic satis **BCDEFGP**
 24 dicet **BCDEFGP** 25 sibi^{ēp} **D**, ēē add. schol. conplacitam **CFP**
 cum **A** 26 Hanc se cupere **BCEFP** Hanc cuppere^{se} **D**, se add. **D**²
 modon|| **BD** modon **EF** modo neq. inuenta **G** modo_i ne, (que **C**, corr. **C**²
 27 uidebit **D** 28 prorsus **BCDEFGP** intellego **CF** intellego **B** uah^{t hui} **D**,
 corr. **D**² hui **BCEFP** 29 FASSE **A**, facesse effecit corr. rec. (FASSE
 enotarunt *A. Michaelis et W. Studemund*) dabit^utrilli **G** illi **D** 30
 tenef. CHR. ut cōpar& **G**

16. Festus p. 330 M. [Scitae alias quae sunt] bona facie alias bonis
 [artibus mulieres a] poetis usurpantur. Te[rentius . . .] et [idem in Heauton
 timorumenos] „at sí scias quam scitae [in mentem uener]it.“ — Lex. Maii
 p. 528 „nescis quam scíte mihi uenit in mentem.“ 17. Diomed. p. 389
 „glóriare—sententia.“ 21. Priscian. I p. 428 „ne tu id persentisceres.“
 28. Seru. in Ecl. 10, 19, tardus es.“ 31. neque despondeo: Euphras. in
 lemm.

SY. Id ipsum. CH. At ego illi néque do neque despóndeo.

SY. Non? quam óbrem? CH. Quam obrem? mé rogas? homini?

SY. Vt lubet.†

780

Non égo dicebam in pérpetuom ut illam illi dares,

Verum út simulares. CH. Nón meast simulátio:

Ita tu istaec tua miscéto, ne me admísceas.

35

Egon, cui daturus nón sum, ut ei despóndeam?

SY. Credébam. CH. Minime. SY. Scíte poterat fieri:

785

Et ego hóc, quia dudum tú tantopere suáseras,

Eo coépi. CH. Credo. SY. Céterum equidem istúc, Chremes,

Aequi bonique fácio. CH. Atqui quam máxume

40

Volo té dare operam ut fiat, uerum aliá uia.

SY. Fiát, quaeratur áliquíd. set illut quód tibi

790

Dixi de argento, quód ista debet Báčchidi,

Id núnc reddendumst illi: neque tu scilicet

Illúc confugies: 'quíd mea? num míhi datumst?

45

Num iússi? num illa oppígnere filiam

Meám me inuito pótuit?' uerum illúd, Chremes,

795

Dicúnt: 'ius summum saépe summa est málitia.'

31 illi^c F neq; illi G nec *bis* BCFP neq; do neq; ^{t nec} D, *corr.* D²
 NEQ.SPONDEO A despondeo D dispondeo G despondebo E 33 Non
 ego perpetuo dicebam ut BCFEP Non ego dicebam perpetuo ut DG
 INPERPETUUM A 34 Verum id simulare^{est} G est *om.* P mea E 35
 me ne DG 36 sim^{t sū} D, *corr.* D² sim BCEFGP dispondeam G 37
 site^e C, *corr. schol.* poterat scíte DG FIERI^t A, T *induxit corr. rec.*
 38 tantō opere D tanto opere BCFGP iusseras BCDEFGP 39 EGOCOEPI
 A CKREME ABCEFP chremes DG 40 atq, in G cum maxime CD'G
 tum maxime BD²EF cum maxime P 42 aliudⁱ||, ud *in ras.*, D aliud
 BCEFP seqⁱ illud G 43 QUID^o A, *corr. rec.* bachidi BE 44 reddendū^e
 D illi *om.* A 45 Eo nunc confugies BCDEFGP A. quid mea D
 datū^est D dat' ft G 46 DUMIUSSI A Num||| iussi P *In FP us. exit*
in meam 47 uerū^B D CKREME A *cum rell.* 48 ē suāma D malicia
 G malitia est BCEFP

46. 47. Lex. Maii p. 402 „non' illa—potuit.“ — Id. p. 447 „nnm ille'—potuit.“ 48. summum ius: Euphras. in lemm. — Cf. Cic. Off. I 10, 33. Columella I 7, 2. Hieron. Epist. I p. 7 Vall.

- CH. Haud fáciam. SY. Immo aliis sí licet, tibi nón licet:
 50 Omnés te in lauta esse ét bene aucta ré putant.
 CH. Quin égomet iam ad eam déferam. SY. Immo filium
 Iube pótius. CH. Quam obrem? SY. Quía enim in eum
 suspíciost 800
 Translata amoris. CH. Quid tum? SY. Quia uidébitur
 Magis uéri simile id ésse, cum hic illi dabit:
 55 Et símul conficiam fácilius ego quód uolo.
 Ipse ádeo adest: abi, éffer argentum. CH. Éfferro.

F CLITIPHO B SYRUS
 ADULESCENS SERUOS

- IV 6 CL. Nullá est tam facilis rés, quin difficilis siet, 805
 Quam inuitus facias. uél me haec deambulatio,
 Quam nón laboriósá, ad languorém dedit.
 Nec quícquam magis nunc métuo quam né dénuo
 5 Miser áliquo extrudar hínc, ne accedam ad Bácschidem.
 Vt té quidem omnes dí deae quantum ést, Syre, 810
 Cum istóc inuento cúnque incepto pérduint!
 Huiús modi mihi res sémper comminiscere.

49 Haut C'D aliqf G 50 OMNESTEINLAUTAETBENEACTAPARTE
 PUTANT A cum rell., nisi quod laute E Omnes te in lauta esse et bene
 aucta re putant Bentleius Versum proscrispsit Guyetus 52 in eū^{hunc} D,
 corr. D² in hunc CEFP 53 QUITUM A 54 cū illi^{hic} G 55 pfiā^{con} D,
 corr. D² pfiā¹ G facilius D eigo^f D 56 efer^e D, corr. D² ac fer G
 hec fero D¹, a⁺ ec fero. i. ecce schol. efero G offero F, corr. F²

IV 6 F CLITIPHO B SYRUS A CHREMES D CLITIPHO SYRUS PC
 ADVLESC SERVVS SENEX ADVLESCENS SERVVS

CLITIPHO. SYRVS EFG 1 re G DIFICILIS A 4 magis^{nunc} D, nunc
 add. D² gif nē^{ma} G nunc magis BCEFP denuo, nu in ras., D 5
 bachidem BCEF BA(CCKIDEM) 6 & te, & t in ras., D Et te EF
 omnes quidem BCFP, quidem erasum in F, om. E dí deae Guyetus et
 Bentleius DIDEAEQ. A cum rell. (deéaeq; BC) SY(RE) 7 Cum tuo
 istoc BCDEFGPⁿ iuento D perdunt D 8 semp mihi res DG mihi
 om. CFPⁿⁱ commiscere excogitas E, corr. E^A

IV 6. 8. 9. Lex. Maii p. 119 „huiusmodi res comminiscere ut me ex-
 carnifices.“

- Vbi me excarnufices. SY. *Íbin* hinc quo dignus es?
 Quam páene tua me pérdidit protéruitas! 10
- CL. Vellem hércle factum, ita méritu's. SY. Meritus? quó modo? 815
 Ne mé istuc ex te prius audisse gaúdeo,
 Quam argéntum haberes, quód daturus iám fui.
- CL. Quid igitur dicam? tibi † uisabisti, mihi
 Amicam adduxti, quám non licitumst tángere. 15
- SY. Iam nón sum iratus. sét scin ubi sit núnc tibi 820
 Tua Bácsis? CL. Aput nos. SY. Nón. CL. Vbi ergo?
 SY. Aput Clíniam.
- CL. Perii. SY. Bono animo es: iam árgentum ad eam déferes,
 Quod eí pollicitu's. CL. Gárris. unde? SY. A tuó patre.
- CL. Ludís fortasse me? SY. Ípsa re experíbere. 20
- CL. Ne ego hómo sum fortunátus: deamo té, Syre. 825
- SY. Sed páter egreditur. cáue quicquam admirátus sis,
 Qua cáusa id fiat: óbsecundato in loco:
 Quod imperabit fácito: loquitur paúcula.

9 me om. D¹, add. D² excarnufices D, corr. D² ^uibin hinc Bent-
 leius ISKINC A ii hinc G in hinc, in in ras., tu add. corr., D i tu
 hinc BCEFP (i in ras. F) 10 poene B 11 ITAMERITUS (om. es) A
 cum rel. Q(OMODO) 12 prius ex te E AUDUISSE A cum rel.
 13 heret G ^{ab} 14 DICANTIBIUISABISTIMIKI A tibi uis dicam abisti mihi
 BCDEFGP 15 adduxi G ^tLICITUMSI(TTANGERE) A liceat BCDEFGP
 16 nunc sit BCEFP 17 bachis B C E G UBIGITUR A ⁱclinam F
 18 perii, ii in ras., D defferes D defferies C 19 Versum add. P² in
 marg. POLLICITUS (om. es) A es pollicitus BCDEFGP unde id
 BCDEFGP (es et id inter lineas C) 21 SUMKOMOFORTUNATUS A
 homo sum fortunatus DG fortunatus homo sum BFP forunatis homo
 sum C homo fortunatus sum E 22. 23. Hunc ordinem uersuum con-
 stituit Muretus: in libris inuersus est. 22 SIES A cum rel. 23 ob-
 secudato D, corr. D² 24 LOQUITUR A

9. Priscian. I p. 402 „ubi me excarnufices.“ 12. audisse: Eugraph.
 in lemm. 14. quid igitur dicam: Eugraph. in lemm. 18. Macrob. de
 diff. u. p. 258 Ian. „bono animo es.“ 21. Seru. in Aen. I 106 „deamo
 te Syre.“ 22. 23. inuerso ordine legit Eugraphius. 24. Diomed.
 p. 339 „Loquitur“ „largitor“ reperimus apud T. „loquitur paucula.“ — Seru.
 in Georg. I 187 „loquitur paucula.“

A CHREMES *Γ* CLITIPHO *B* SYRUS
 SENEX ADULESCENS SERUOS

IV 7 CH. Vbi Clitipho hic est? SY. 'Eccum me' inque. CL. Eccum hic tibi.

CH. Quid rei ésset dixti huic? SY. Dixi pleraque ómnia. 830

CH. Cape hóc argentum ac défer. SY. I: quid stás, lapis?
 Quin áccipis? CL. Cedo sáne. SY. Sequere hac me ócius:

5 Tu hic nós, dum eximus, ínterea opperibere:
 Nam níhil est illic quód moremur diútius.

CH. Minás quidem iam décem habet a me filia, 835
 Quas pró alimentis ésse nunc ducó datas:
 Hasce órnamētis cónsequētur álterae:

10 Porro haéc talenta dótis adposcúnt duo.
 Quam múlta iniusta ac práua fiunt móribus!
 Mihi núnc relictis rébus inueniúndus est 840
 Aliquís, labore inuénta mea cui dém bona.

IV 7 *Non est noua scaena in D* CHREMES SYRVS CLITIPHO P²
 CHREMES SENEX C¹, tum CLITIPHO SIRVS SERVVS in ras. a corr. rec.,
 quandoquidem non suis figuris a pr. attributa erant nomina.
 CHREMES CLITIPHO SYRVS F CHREMES. SYRVS. CLITIPHO G CHREMES.
 SYR¹. CLIT¹. E 1 CLITIPKOKINCEST A clitipho hic est D'G¹, nunc D²,
 at nē G clitipho nunc est BC²FP CLIT. eccū dic tibi G 2 quid
 tibi rei D DIXTIN A cum rell. 3 II A ei BC²DEFP (ei ex in? D)
 4 hac nunc ocus C'E hac ocus, hac in ras., nē a corr., D me hac
 nunc ocus BC²FP Tum Γ. sequor. B. add. D² 5 operibere E
 8 QUASORNAMENTIS A Quas p. ornamentis D, p expunxit D² Quas
 pro ornamentis P Q||| a p ornamentis G Quas hortamentis BC Quas
 p alimentis ornamentis E, corr. rec. Quas pro alimentis F in ras. n̄ duc G 9
 consequentur—10. duo in E a corr. rec. in rasura scripta (ut uidetur,
 renouata) sunt 10 adposcent BC²DEFGP 11 MULTAINIUSTAACPRAUA
 A cum rell. (in iusta F) multa iusta iniusta Eugraphius 12 (au)nc
 relictis reb(us) in ras. D est om. BC

IV 7. 1. Phocas Art. p. 350 Lind. „inque“ apud T. lectum est. (cf. Phorm. V 8, 26). 8. Eugraphius „quas pro hortamentis: hoc est nutri-
 mentis. hortatores enim dicuntur qui equos nutriunt. denique alia „horta-
 mentis“ alia „ornamentis“ contulit. 11. Quam multa iusta iniusta: Eugraph.
 in lemm.

B MENEDEMUS A CHREMES
SENES II

- ME.** Multo ómnium nunc mé fortunatissimum IV 8
Factúm puto esse, cú te, gnate, intéllego
Resipísse. **CH.** Vt errat. **ME.** Te ípsum quaerebám, Chremes:
Seruá, quod in te est, filium et me et fámiliam. 845
CH. Dic quíd uis faciam? **ME.** Inuénisti hodie filiam. 5
CH. Quid tum? **ME.** Hanc uxorem síbi dari uolt Clínia.
CH. Quaeso quid tu hominis és? **ME.** Quid [est]? **CH.** Iamne
oblítus es,
Intér nos quid sit dictum de fallácia,
Vt eá uia abs te argéntum auferretúr? **ME.** Scio. 850
CH. Ea rés nunc agitur ípsa. **ME.** Quid narrás, Chremes? 10
Immo haéc quidem quae apút me est, Clitiphónis est
Amíca: ita aiunt. **CH.** Ét tu credis ómnia:
Et illum áiunt uelle uxórem, ut cum despónderis

IV 8 A MENEDEMVS SENES I CHREMES .II. D MENEDEMVS CHREMES P
SENES

MENEDEMVS. SENEX CHREMES .II. C MENEDEMVS CHREMES FG MENEDEM'
CHRE E 1 me om. G : nunc D, corr. D² me nunc BCEFP 2 gnate
cum te BCDEF GP intelligo B 3 CKREME A cum rell. 4 FILIUM
MEACFAMILIAM A 5 Cedo quid uis BCDEF GP filiū E, corr. E²
6 SIBIUXOREM A dare BC 7 tu om. BCDEF GP B. QUIDEST A
quid (om. est) BCDEF GP 9 auferet G 10 Quid dixti BCDEF GP
CKREME A cum rell. Post Chreme in CFP additum est erraui: tum a
scholl. in marg.: Res acta ē. quanta de spe decidi (nisi quod Sic Ref F,
ceci di P): quae omnia irrepserunt in BDE (ceci di B): erraui quanta de
spe decidi in G 11 I & quidē istaec quē ē apud te Clitiphonis ē D
CHR. Et qdē ista hec ||||| apud te Clitiphonis est G CHR. Et quidem
haec quae apud te est Clitiphonis est BCEFP In A corr. rec. per-
sonarum notas praefixit A. ante IMMO, B. (ut uidetur) ante ITAAIUNT,
B. ante OMNIA, A. ante ETILLUM 12 MEN. ita aiunt. CH. et tu
CDGP¹ MEN. ita aiunt. CH. et tu credis? MEN. omnia BEFP²
Chremetis orationem ab ita aiunt incipit Bentleius 13 CH. Et illum
BEFP² illam Bentleius quū G desponderim BCDEF GP

IV 8 2. Priscian. I p. 500 „cum intellego Resipisse“ pro „resipiuisse.“
7. quaeso quid hominis: Eugraph. in lemm. 11. Eugraphius Chremeti dat
haec „Nempe haec quae apud te.“ — tum: haec quae apud te est Cliti-
phonis est amica.“

Des qui aurum ac uestem atque alia quae opus sunt compareret. 855

15 ME. Id est profecto: id amicae dabitur. CH. Scilicet Daturum. ME. Ah, frustra sum igitur gavisus miser. Quidvis tamen iam malo quam hunc amittere.

Quid nunc renuntiem apud te responsum, Chremes, Ne sentiat me sensisse atque aegre ferat? 860

20 CH. Aegre? nimium illi, Menedeme, indulges. ME. Sine: Incipitumst: perfice hoc mihi perpetuo, Chremes.

CH. Dic convenisse, egisse te de nuptiis.

ME. Dicam. quid deinde? CH. Me facturum esse omnia, Generum placere: postremo etiam, si uoles, 865

25 Desponsam quoque esse dicito. ME. Em, istuc uolueram.

CH. Tanto citius te ut possit et tu, id quod cupis, Quam ocissime ut des. ME. Cupio. CH. Ne tu propediem, Ut istam rem uideo, istius obsaturabere.

Sed haec uti sunt, cautim et paulatim dabis, 870

30 Si sapiens. ME. Faciam. CH. Abi intro: uide quid postulet.

Ego domi ero, siquid me uoles. ME. Sane uolo:

Nam te scientem faciam, quicquid egero.

14 et uestem **BCEFP** SUNT(COMPARET) conparet **C** 15 Idem

perfecto **E** est om. **G** amice **BC** 16 ah *Bentleius* **UAK** **A** cum *rell.*

igitur sum **BCDEFGP** 17 *Versus omissus est in A* 18 **CKREMES A**

Chreme *rell.* 19 sensisse **D** 21 in perpetuo **D** in perpetuum **G**

CKREME A cum *rell.* 23 factu era esse **G** 25 esse om. **E** hem **BE**

em **DF** ISTUC(UOLUERAM) 26 TANTOCIUS **A** tantocius **G** 28 istanc

DG istius om. **E** 29 Sed ut ut istaec sunt **C** Sed ut uti istaec sunt **P**

Sed ut istaec sunt **B** Sed haec ut ista ut sunt **F** Sed haec ita ut

sunt **E** S' haec ista ut sunt **D** S' haec ut sunt **G** cautim **E**, corr. *rec.*

30 sapiens **F**, corr. *schol.* sapiens **G** quid **F**, corr. **F**² postulet **D**, corr. **D**²

postulent **BCEFP** 32 sciente **D** sciente **CFP** quicquid **BCDEF**

14. Non. p. 256 „discubia' aurum et uestem—comparat.“ 15. Eu-

graphius: id amicae dabitur] Vel confirmantis pronuntiatio(ne) accipi potest

uel quasi cum affirmatione interrogatio. 17. agnoscitur ab Eugraphio.

26. 27. Lex. Maii p. 394 „tu id quod cupis quam ocissime tu' des.“

28. Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 535 „obsaturabere“ saturaberis.

29. 30. Lex. Maii p. 120 „cautim—sapiens.“ 32. Arisian. p. 262 „Nam

—quicquid egero.“ — Eugraphius „te sciente“: h. e. non te ignaro.

10 ME. Quós aīs hominés, Chremes, cessáre? CH. Ehem, Menedeme, aduenis?

Díc mihi, Cliniaé quae dixti nuntiauísti? ME. Ómnia.

CH. Quid aīt? ME. Gaudere ádeo coepit, quási qui cupiunt nuptias. 885

CH. Háhabae. ME. Quid risísti? CH. Serui uénere in mentém Syri

Cálliditates. ME. Ítane? CH. Voltus quóque hominum fingít scelus.

15 ME. Gnátus quod se adsímulat laetum, id dicis? CH. Id. ME. Idem istúc mihi

Vénit in mentém. CH. Veterator. ME. Mágis, si magis noris, putes

Íta rem esse. CH. Ain tu? ME. Quín tu auscultā. CH. Máne dum, hoc prius scire éxpeto, 890

Quíd perdideris. nam úbi desponsam nuntiasti filio, Cóntinuo iniecísse uerba tibi Dromonem scilicet,

20 Spónsae uestem aurum átque ancillas ópus esse: argentum út dares.

ME. Nón. CH. Quid? non? ME. Non ínquam. CH. Neque ipse gnátus? ME. Nihil prorsúm, Chremes.

Mágis unum etiam instáre, ut hodie cónficiantur nuptiae. 895

10 (B. QU)S CKREME A ^h cum rell. (creme C) 11 (DICM)IKI DIXTI
NUNTIAUISTI A dixi nuntiaſtin BCDEF^AP dixi nunciaſti G omnia
adueni F 12 (A. QUI)D ^{oc} cepit E occepit BCP 13 (A. KA)KAKAE
ahahae F 14 (CA)LLIDITATES fingit ex fungit F scelus E² in marg.
15 (B. G)NATUS assimulat B assimilabat E laetu qđ dicis G itidem
istuc BCDEFⁱGP m || || || || || || || || || uenit G 16 (UENITNM)ENTEM
17 manedum *Bentleius* MANE A ^h cum rell. expeto ex expecto E EXPE(TO)
18 Quid ex Quod E desponsam, altera f in ras., F NUNTIAUISTI A
19 iniecísse se P 20 UESTEMAURUMATQ. ANCILLAS ADⁱG uestem
aurum ancillas BCD²EFP 21 CHR. qđ ita G A. n̄ dico inquā D
ipse G prorsus BCDEFⁱGP CKREME A ^h cum rell. (chremes B?) In A
us. dissectus est post GNATUS 22 hoc unū D hoc unū G con-
ficerentur BCDEFⁱGP

17. mane, hoc prius: Eugraph. in lemm.

CH. Míra narras. quíd Syrus meus? ne ís quidem quicquám?
ME. Nihil.

CH. Quam óbrem, nescio. ME. Équidem miror, qui ália tam
plané scias.

Séd ille tuom quoqué Syrus isdem mire finxit filium, 25

Vt ne paululúm quidem subolat ésse amicam hanc Clíniae.

CH. Quid agit? ME. Mitto iam ósculari atque ámplexari: id níhil
puto. 900

CH. Quid est quod ampliús simuletur? ME. Váh. CH. Quid est?
ME. Audí modo.

Ést mihi in ultimís conclaue aédibus quoddám retro:

Húc est intro látus lectus, uéstimentis strátus est. 30

CH. Quid postquam hoc est fáctum? ME. Dictum fáctum huc
abiit Clítipho.

CH. Sólus? ME. Solus. CH. Tíneo. ME. Bacchis cónsecutast
ílico. 905

CH. Sóla? ME. Sola. CH. Périi. ME. Vbi abiere íntro, operuere
óstium. CH. Hem,

23 ||| ^{nil}hi narras **G** ne isdem quicquam *bis* **E** 24 Sic personas
distinxerunt Guyetus et Bentleius. **A** nescio *Menedemi orationem*
incipiunt libri equidē te miror **D** eqdē ⁱit miror **G** equidem sed te
miror **BCEFP** qui || alia **D** In **D** u. 25. 26 *inuerso ordine post u. 31*
scripti, sed expuncti et a corr. uero ordine in margine superiore positi
sunt, signis in suum locum reuocati 25 ^l**G** TUUM **A** cum **DE²G**
tuus **BCEFP** ISDEM **A**, *S deleuit corr. rec.* idem **BCDEFP**, *om. G*
finx G¹, docuit schol. finxit in ras., filiam a corr. P 26 paulum
BCDEFP subolat **FP**, *corr. F¹P²* suboleat **DEG** 27 QUIDAGIT **A**
Quid ais **BCDEFGP** mitto **E**, *corr. E²* omitto **FG** atq: *om. E¹, add. E²*
AMPLEXARINIKIL ^{id}**A**, *id add. corr. rec.* id nihil *rell.* 28 ampluuf
ⁱⁿsimuletur **G** 29 ultimis conclaue in ^eedibus **D** ultimis conclaue in
aedibus **G** 30 strat' **DG**, *corr. D²G¹* stratuf est ^amodo **F** 31 Qui **G**
POSTQUAM ^{M.}**A** dictum ac factum **BCDEFGP** **ABITCL(ITIPKO)** **A**
habiit **G** 32 ⁱ**BA**. consecuta **E**, *corr. E²* bachis **BF** 33 **A** || perii **D**
CHR. rii **G** ^uabere **E**, *corr. E²* ^aoperiere **C**, *corr. C²* hostium *in marg. E*

- Clinia haec fieri uidebat? ME. Quid ni? mecum una simul.
 35 CH. Fili est amica Baccis: Menedeme, occidi.
 ME. Quam obrém? CH. Decem diérum uix mihi est familia.
 ME. Quid? istuc times quod ille óperam amico dat suo? 910
 CH. Immó quod amicae. ME. Sí dat. CH. An dubium id tibi est?
 Quemquámne animo tam cómi esse aut leni putas,
 40 Qui sé uidente amicam patiatúr suam!
 ME. Quid ni? quo uerba fácius dentúr mihi.
 CH. Derides merito. mihi nunc ego suscénseo: 915
 Quod rés dedere, ubi póssem persentiscere,
 Ni essém lapis! quae uidi! uae miseró mihi.
 45 At né illud haud inúltum, si uiuó, ferént:
 Nam iám.. ME. Non tu te cóhibes? non te réspicis?
 Non tibi ego exempli sátis sum? CH. Prae iracúndia, 920
 Menedeme, non sum apút me. ME. Tene istuc loqui!
 Nonne id flagitiumst, te áliis consiliúm dare,
 50 Foris sápere, tibi non pótis esse auxiliárier?

34 qnni *add.* F² una mecum BCEFP 35 FILIAEST A amica
 est BCEFP bachis BEF 36 Decē uix dierum D mihi uix est BCFF
 38 IMMOAMICAE (*om.* quod) A 39 QUEMQUAMNEANIMOTAMCOMMUNI
 ESSEAUTLENIPU(TAS) A Quēquāne animo tā cōmuni eē & leni putas,
 nimo *et* cō(muni *in ras.*, D Quemquam animo tam communi esse et
 leni putas BCEFGP, *nisi quod* Quemquam^{ne} P, *corr.* P², comūni F
 40 SUAMSUBIGITARI A, SUBIGITARI *induxit corr. rec.* suam. MEN. ah P
 41 Quid ni *in ras.* P MEN. ahhae *in ras.* F MEN. ah^{hahe} C MEN.
 Hahahae B A. ah hahe D mē. ah ah he E ME. hahehe G ^Ifacilius D
 42 merito mihi. nunc B nunc ego mihi DG 43 Quod F^I cum A
 POSSIM A 44 Ni^{si} D, *corr.* D² Nifi, Nif *a corr.*, F que|| E qu||uidi G
 45 ANNE A Ad^t C haut C'DP INUITUM A ferrent C 46 non
 respicif F, *corr.* F² RESPICIES A 47 ego *om.* AG 48 aput G
 cum A 49 nne D, ne *expunxit* D² flagitiū^{est} C, *est add. schol.* 50
 NONPOSSEAUILIARIER A non posse te auxiliariet *rell.* potis esse
Fleckeisenus

36. uix mihi est: Eugraphius. 40. Donat. in Eun. III 2, 26 „Qui—
 suam.“ 42. merito mihi nunc ego suscenseo”: Eugraph. in lemm. 45. 46.
 Donat. in Hec. V 1, 17 „At ne—cohibes.“ (non iam). 47. ego tibi:
 Eugraph. in lemm.

CH. Quid fáciam? ME. Id quod me fécisſe aiebás parum.

Fac té patrem eſſe ſéntiat: fac ut aúdeat 925

Tibi crédere omnia, áps te petere et póſcere:

Nequam áliam quaerat cópiam ac te déſerat.

CH. Immo ábeat potius málo quouis géntium, 55

Quam hic pér flagitium ad ínopiam redigát patrem:

Nam ſi illi pergo ſúppeditare ſúmpſibus, 930

Menedéme, mihi† illaec uére ad raſtros rés redit.

ME. Quod incómoditates hác re accipies, níſi caues!

Difficilem oſtendes té eſſe et ignoſcés tamen 60

Post, ét id ingratum. CH. Ah néſcis, quam doleam. ME.

Vt lubet.

Quid hoc quód rogo, ut illa núbat nroſtro? níſi quid eſt 935

Quod mágis uis. CH. Immo et géner et adfinís placent.

ME. Quid dótis dicam té dixiſſe filio?

Quid ópticuíſti? CH. Dótiſ? ME. Ita dico. CH. Áh. ME. Chremes, 65

Nequíd uereare, ſí minus: nihil nos dós mouet.

CH. Dúo talenta pró re noſtra ego éſſe decreuí ſatiſ: 940

51 PAULUM A, *corr. rec.* 52 ut ſentiat D ut ſenciat G ut ſen-

tiat—u. 53 omnia in marg. E² AUDEANT A, N *induxit corr. rec.*

54 deſiderat G 56 KABEAT A habeat C POTIUSMULTO A potius

malo E? multo malo B C D F G P QUIUIS A, *corr. rec.* 56 hoc F,

corr. F² p om. D¹, *add.* D² 57 pgo D, *corr.* D² pergam B C E F P

fúptuſ G 58 In A post MIKI plane erasa sunt ea quorum loco *corr.*

rec. superaddidit illec uero, nisi quod post o translucet A: spatium un-

decim antiquis litteris sufficit illaec uere (B?) C D E F G P illic Bentleius

RASTROSREDIT A, *res add. corr. rec.* 59 incommodit tibi D in-

commoda tibi E ⁱ cōmoda tibi G incommoda tibi B C F P INKACRE A

cum rell. capies B C D E F G P 60 Dificile D TEESSEOSTENDESET A D¹ G

(ostendis D²) ostendis te eſſe et B? C E F P (ostendes B?) 61 et id erit

ingratum B C D F G P (erit om. E *cum A, sed add. schol.*) 62 quod

rogo D, *corr.* D² quod uolo B C E F P 63 mauis B C P malis D E F G

gener||| a||ffines D ADFINIS A affines B adfines *rell.* 64 B. *notam*

om. A¹, *add. corr. rec.* 65 opticuíſti B C F *cum A* (op||ticuísti C)

CKREME A B C D E F P creme G 66 si est minus E si minus ē D G

53. Donat. in Eun. I 2, 43 „abs—poscere.”

57. Arusian. p. 261

„Nam - sumptibus.”

- Séd ita dictu opus ést, si me uis sáluom esse et rem et filium,
 Mé mea omniá bona doti dixisse illi. ME. Quám rem agis?
 70 CH. Id mirari té simulato et illum hoc rogitató simul,
 Quam óbrem id faciam. ME. Quín ego uero quam óbrem
 id facias nésccio.
 CH. Égone? ut eius ánimum, qui nunc lúxuria et lascíuia 945
 Diffluit, retúndam, redigam, ut quó se uortat nésiciat.
 ME. Quid agis? CH. Mitte: sine me in hac re gérere mihi
 morém. ME. Sino:
 75 Ítane uis? CH. Ita. ME. Fíat. CH. Ac iam uxórem ut
 accersát paret.
 Híc ita ut liberós est aequom dictis confutábitur.
 Séd Syrum quidem égo si uiuo ádeo exornatúm dabo, 950
 Ádeo depexum, út dum uiuat méminerit sempér mei.
 Quí sibi me pro dérídículo ac délectamentó putat.
 80 Nón, ita me di amént, auderet fácere haec uiduae múlieri,
 Quae in me fecit.

68 S' || G DICTUOPUS A, U *induxit corr. rec.* dicto D¹G (dictu D²
cum rell.) opus || ē D SALUUM A 69 doti || P dotis BC 70
 idmirari D idemirari EG idem irari F IDMIRARIESIMULATO A, *corr.*
rec. hoc om. BCDEF GP 71 N(ESCIO) 72 eius D, *corr.* D² illius
 BCEFP 73 retundam et redigam BCDEF GP 74 quā ais E
 MITTESNE A, *corr.* A¹ dimitte F ac sine BCDEF GP mihi *inter*
lineas B 75 age iam BCDEF GP (iam — paret *om.* P¹, *add.*
schol.) UXOREMACCERSAT A, *ut add. corr. rec.* prepar& EG 77
 SEDSYRUMQUIDEMEGONESIUUO A Sed Syrum MEN. Quid eum?
 CHR. Egone? si uiuo BCDEF GP, *nisi quod* egone^m E, *corr.* E², ergo
 me G exornatā F, *corr.* F² 78 depexūⁿ |¹ |¹ usq, in marg., D de-
 pexum usque BCEFP *ut om.* E MEMISERIT A, *corr. rec.* 79 Quis
 ibi F sibi in ras. P PRORIDICULO AD^{di}FG (pro deridiculo D² *cum rell.*)
 dericulo C In A *us. exit in* NONITAME) 80 DIBENEAMENT A
 KOCFACERE A facere hoc^e D facere huic, huic *ex corr.*, P, in quo *us.*
exit in fecit

77. Eugraphius: Sed Syrum: cum utique maiora tormenta seruo mini-
 tat(ur)us sit, irascentis more quod esset facturus exprimere non potuit. —
 Donat. in Ad. III 8, 46 Quid eum?] Initium interrogationis futurae de per-
 sona alicuius. sic in H.: „Sed Syrum. quid eum?“ (quidne mecum *Ed. pr.*).
 77. 78. Non. p. 7. 299 „egone' si—mei.“

I CLITIPHO **B** MENEDEMUS **A** CHREMES **A** SYRUS
ADULESCENS SENES II SERUOS

CL. Ítane tandem quaéso, Menedeme? út pater V 2

Tam ín breui spatio ómnem de me eiécerit animúm patris? 955

Quód nam ob factum? quíd ego tantum scéleris admisi miser?

Vólgo faciunt. ME. Scío tibi esse hoc gráuius multo ac
dúrius,

Cuí fit: uerum ego haúd minus aegre pátiór, id qui nésco 5

Néc rationem cápio, nisi quod tibi bene ex animó uolo.

CL. Híc patrem esse aiébas. ME. Eccum. CH. Quíd me incusas,
Clítipho? 960

Quídquid ego huius féci, tibi prospéxi et stultitiáe tuae.

Vbi te uidi animo ésse omisso et suáuiá in praeséntia

Quae éssent prima habére neque consúlere in longitudínem: 10

Cépi rationem, út neque egeres néque ut haec posses pérdere.

V 2. In D haec scaena antecedenti continuatur: in P non praefixa
est imago CLITIPHO MENEDEMVS CHREMES SYRVS PFE CLITIPHO. ADVLE-
SCENS. MENEDEMVS. SENEX. CREMES. SENEX. SYRVS SERVVS C CLITIPHO.
MENEDEMVS CHREMES SYR' G 1 tandem om. E quaeso est BCDEF GP
MENDEME A, corr. rec. ut om. G 2 tã breui D inpreui G 3
OFFACTUM A facinus BCD^dEFP (om. D¹) MIS(ER) 4 id faciunt DG
& durius G 5 haut C, corr. C² haut P IDQUOD A cum F¹ (id qui
F² cum rell.) uerū—pa)tior in ras. G patior. id qui, nescio. Palmerius
et Bentleius 6 a capio D, corr. D² A||NIMO A (fuisse uidetur AUNIMO)
7 stare aiebas DG astare aiebas BE adstare aiebas CFP eccum A,
ut ecc a corr. rec. scriptum sit trium erasarum litterarum loco, quarum
altera S uisa est fuisse (ISTUM tinctura adhibita legit W. Studemund)
CLIT(IPKO) 8 Quidquid C'D¹F¹G cum A Quicquid BC²D²F²P 9
esse animo BCFP amiffo G 10 (Q)UAE eēnt plurima G 11 (CE)PI||
RATIONEM A, ut duae litterae (UT?) a m. pr. expunctae, a corr. rec.
inductae sint Cēpi D Coepi BG neq; tu egeres BCFP neq; tū egeres F
EGERIS et POSSIS A

V 2. 7. Seru. in Aen. I 410 „quid—Clitipho.“ 8. Priscian. II p. 351
„Quicquid—tuae.“ — Idem II p. 49 „tibi—tuae.“ II p. 298 T. in Hecyra
„tibi prospexi.“ II p. 309 „tibi prospexi.“ 9. Donat. in Ad. V 3, 45
„Ubi te uidi animo esse omisso.“ 9. 10. Donat. in Eun. I 1, 5 „et
suauia quae essent prima habere.“ 11. Donat. in Phorm. II 3, 61 „Cēpi
—perdere.“ — Non. p. 254 „rationem, cape' ut neque egeris' neque ut
haec possis' perdere.“

- Vbi cui decuit primo, tibi non licuit per te mihi dare, 965
 Abii ad proximum, tibi qui erat: ei commisi et credidi.
 Ibi tuae stultitiae semper erit praesidium, Clitipho,
 15 Victus, uestitus, quo in tectum te receptes. CL. Ei mihi.
 CH. Satius est quam te ipso herede haec possidere Bacchidem.
 SY. Disperii: scelustus quantas turbas concui insciens! 970
 CL. Emori cupio. CH. Prius quaeso disce, quid sit uiuere.
 Vbi scies, si displicebit uita, tum istoc utitor.
 20 SY. Ere, licetne? CH. Lóquere. SY. At tuto. CH. Lóquere.
 SY. Quae istast prauitas
 Quaeue amentia est, quod peccaui ego, id obesse huic?
 CH. Illicet.
 Né te admisce: nemo accusat, Syre, te: nec tu aram tibi 975
 Né precatorem pararis. SY. Quid agis? CH. Nihil sus-
 censeo

12 (UBI)CUI In D u. 13 est ante u. 12, sed ordo est reuocatus
 cui^{ui} D, corr. D² cui ||| decuit P p^{te} mihi D, corr. D² 13 (ABI)I Versus
 omissus est in G ad proximū^{os} tibi qui eratⁿ ei^s D, corr. D² ad proximos
 tibi qui erant eis BCEFP (tibi inter lineas B) ERATITCOMMISI A, ut
 IT in ET mutatum sit (a corr. rec.?) commiffi F commi||si P^{erit} credidi,
 ex in ras., P 14 (IB)I Vbi G stultiae P semp^p C SEMPERIPRAE-
 SIDIUM A, corr. rec. 15 (UDCTUS RECIPIES A recipia^f G receptes
 rell. 16 (A. SA)TIUS bachidem BEF 17 (A. D)ISPERI A QUANTAS
 turbas^{turbas} CONSCIUIT A, turbas add. corr. rec. infien^c G insciensⁿ C, corr. C²
 18 (F. E)MORI et^t mori F disce quaeso DG 19 SCIESDISPLICEUIT A,
 si add. corr. rec. tunc^{tuc} D ISUTITUR A, corr. rec. 20 (A.) ERE
 loque^{re} G, corr. G² ad^ctuto C (t attuto schol. in marg.) ac tuto B
 ISTASTPRAUITAST A 21 (Q)UAEUE amentia, e in ras. a corr. rec., E
 amētiast^e D 22 (NE)TE ammisce B SYRENEC A, te add. corr. rec.
 23 (NE)C A Neq; BCEFP PARABIS A pararis rell. SYr. quid ais E

14. Ubi tuae stultitiae sit praesidium: Eugraph. in lemm. 18. Donat. in Eun. III 1, 42 „Emori cupio.“ — Lactant. Instit. III 18, 13 „prius disce quid sit uiuere. si displicebit uita, tum istoc utitor.“ 20. quae isthaec est: Eugraph. in lemm. 22. 23. Donat. in Phorm. I 2, 90 „nec tu aram (tutorē Ed. pr.) tibi nec precatorem pararis.“ — Lactant. Plac. in Stat. Theb. XII 481 „nec tu—deprecatorem pararis.“ — Nec precatorem pararis: Eugraph. in lemm.

Néque tibi nec tibi: nec uos est aéquom quod faciô
mihi. —

SY. Ábiit? uah, rogásse uellem CL. Quid? SY. unde mihi 25
peterém cibum:

Íta nos alienáuit. tibi iam esse ád sororem intéllego.

CL. Adeón rem rediisse, út periculum etiam [á] fame mihi sít,
Syre! 980

SY. Modo líceat uiuere, ést spes CL. Quae? SY. nos ésuriturós
satis.

CL. Inrídes in re tánta neque me cónsilio quicquam ádiuuas?

SY. Immo ét ibi nunc sum et úsque id egi dúdum, dum loqui- 30
túr pater:

Et quántum ego intellégere possum, CL. Quid? SY. non
aberit lóngius.

CL. Quid id érgo? SY. Sic est: nón esse horum te árbitor.
CL. Quid istúc, Syre? 985

Satin sánus es? SY. Ego dicam, quod mihi in méntemst:
tu diiúdica.

Dum istís fuisti sólus, dum nulla ália delectátio

24 (NE)Q. TIBINECTIBI A, *corr. rec.* Nec tibi nec tibi C¹FP¹? Nec
tibi nec huic BC²DEGP (hui||c B huic *in ras.* P) 25 UA A uah D,
ut uidetur auh G uah *om.* BCEFP roga|||fe F UELLE A quòd D,
corr. D² cybum B 26 Itanof F abalienabit DG abalienauit sibi E,
tibi *corr. rec. in marg.* sibi *ex* tibi P² intelligo B *Post u.* 26 noua
scaena incipit in DG I CLITIPHO ADOLESC. B SYRVS SERVVS D CLI-
TIPHO SYRVS G 27 (I. A)DEON REDISSE A *cum rell.* PERICULUM
ABCFF a *om.* ADEGP a fame BCF 28 (A. MO)DO efer ^{u i}ut ^{me}turos F
esuri|||turos P 29 (I. IN)RIDES Irrides B in mēre D neq; cōsilio D,
me add. D² me *om.* G quicquam consilio BCEFP 30 (A. IM)MOET
TIBI A, T *induxit corr. rec.* & ibi D, t *add.* D² dudum id egi BCEFP
31 (ETQU)ANTUM ^{i re}intellege F ^{possū}pater E haberit G 32 (QUID[ID]ERG)O
Quid ^{id}ergo D, id ^dadd. D² Quid ergo G TEKORUM A horum te *rell*
qui||iftuc E qui iftuc F, *corr.* F² qui istuc BCP 33 Sat insanus
es BFG SY. *notam add.* P² INMENTEEST A *cum* DG ^{di}IUDICA A,
corr. rec. iudica E 34 FUISTISSOLUS A DELECTATIOFUIT A

- 35 Quae propior esset, te indulgebant, tibi dabant: nunc filia
Postquám est inuenta, uéra inuenta est causa qua te ex-
péllerent.
- CL. Est uéri simile. SY. An tu ób peccatum hoc ésse illum
iratúm putas? 990
- CL. Non árbitror. SY. Nunc áliut specta: mátres omnes filiis
In péccato adiutrices, auxilio in paterna iniúria
- 40 Solent ésse: id non fit. CL. Vérum dicis: quid ego nunc
faciám, Syre?
- SY. Suspicionem istánc ex illis quaére: rem profér palam.
Si nón est uerum, ad misericordiam ámbos adducés cito, 995
Aut scibis cuius sis. CL. Récte suades: faciám. — SY. Sat
recte hóc mihi
- In méntem uenit: nám quam maxume huíc uana haec suspicio
- 45 Erit, tám facillumé patris pacem in léges conficiét suas.
Etiam háut scio anne uxórem ducat ác Syro nihil grátiae.

35 pprior **DE'F**, t ppior **E²** prop||ior **P** FILIA^{VS} **A**, *vs a corr. rec*
(sed non a solito) 36 Posquam **C** postquā ||||| ||||| uera inuenta ē
causa **D** uera inuenta est inuenta est causa **BCP** uera inuenta est
causa **EF** UERAUENTA **A** QUI^a **A**, *corr. rec.* 37 ESTUESIMILE **A**
OPPECCATUM **A** 38 Nā arbitror **G** ^fpecta **F** oīm matref **G** In **D**
matres omnes filiis *post finem sequentis us. scripta sunt* 39 auxilio **D**
in iuria **G** 40 QUIDERGO **A** cum *rell.* 41 hanc **D¹G** istanc **D²** (cum **A**)
istam **BCEFF** 42 uera **D¹G** (uerū **D²**) ADDUCIS **A** adducef dico **G**
44 NAMQ. ADULESCENS MAXUME KUIC | UNA? KAEC || US? IC || **C** **A**: *uersus dis-*
sectus est post KUIC: recens corr. haec UNA? KAEC SUSPICIO erasit et
ab initio uersus (cuius pars iam sub charta agglutinata latet) ... ma-
spe situs posuit: idemque corrector quam super MAXUME' scripsit, idem,
ut uidetur, KUIC induxit. nam quam maxume huic uana haec suspicio
Geppertus (cui non UNA sed UAN in codice fuisse uisum est) namque
adulescens quam in minima spe situs **BCEFF** nāq, adulefcenf. quā in
minima ||||| ||||| ||||| t **G** 45 Er)it tā facillume in ras. **D** In **FP**
us. incipit ab Erit 46 Etsi haud Bothius haut sciam **C¹P** aut sciā **F¹**
hoc sciam **BC²F²** AN **A** ducō^{at} **G**

35. Donat. in Eun. II 1, 16 „te—dabant.” 41. Priscian. I p. 590
„Suspicionem—quaere.” 44. 45. Eugraphius: „Cum' in periculo maiore
positus fuerit filius, 'tum' facile parentibus potest mouere pietatem uel pacem
ab iracundo patre suscipere.” 46. nihil sit gratiae: Eugraph. in lemm.

Quid hoc autem? senex exít foras: ego fúgio. adhuc quod
factumst, 1000

Mirór non ilico ádrípi iusse: ád Menedemum hunc pérgam.
Eum míbi precatorém paro: nostró fidei nihil hábeo.

Φ SOSTRATA A CHREMES
MULIER SENEX

SO. Profecto nisi caués tu homo, aliquid gnáto conficiés mali: V 3

Idque ádeo miror, quó modo

Tam inéptum quicquam tibi uenire in méntem, mi uir,
pótuérít. 1005

CH. Oh, pérgin mulier ésse? nullamne égo rem umquam in uitá mea
Voluí, quin tu in ea ré mihi fueris áduorsatrix, Sóstrata? 5

Ad sí rogem iam, quíd est quod peccem, aut quam óbrem
hoc facias: néscias,

47 autem est (B?) CDEFGP ATQKUC A, Q expunxit A¹, induxit

corr. rec. 48 MIRORCONTINUOKUNCADRIPIUSSEADMENEDE|MUMKUNC

PERGAM A: uersus dissectus est in media uoce MENEDE|MUM: haec

CONTINUOKUNC fere erasa et a corr. rec. scripta sunt eorum loco non

iussu me: tum ex ADRIPIUSSE ab eodem factum est adripi: idem KUNC

in hinc mutauit Miror non iussisse ilico arripi me BCDEFGP (iussisse D)

nunc ad Menedemum pergam B hinc nunc ad Menedemum pergam

CEFP (Menedemum F) ad menedemum hinc pgā D, ne add. D² ad

Menedemum hinc pergam G 49 SENINOSTRO A cum rell. seni sus-

tulit Bothius FIDEINIKIL ABCFGP fide|| nihil D fidem nichil E

nihil fidei Bentleius ex Regio

V 3 E SOSTRATA A CHREMES I CLITIPHO D SOSTRATA CHREMES PC

MVLIER SENEX ADOLESC MVLIER SENEX

SOSTRATA CHREMES EFG 1 ni E ne fi-cauef F 2. 3 ita diuisi sunt

in AF, ut prior exeat in uenire: unum faciunt in P 3 tibi quic-

quam D tibi qdquā G potuit (sic) G 4 A. PERGINMULIERODIOSA

ESSE A ho D perin E, corr. E² ulla^gne E INU(ITAMEA) 5 aduor-

satrix fueris BCEFP 6 rogitem BCEFP peccē hic aut D peccē hic

aut G KO^mCFACIASNE(SCIAS) A, corr. rec. id faciam BC?DEFGP

(facias C?)

49. seni nostro fidei: Eugraph. in lemm.

V 3. 6. rogitem: Eugraph. in lemm. — Idem: quid faciam uides, cur
'faciam' nescis.

In quá re nunc tam cónfidenter réstas, stulta. SO. Ego nésccio?

CH. Immó scis potius, quám quidem redeat *de integro* eadem
orátio. SO. [Oh,] 1010

Iníquos es, qui mé tacere dé re tanta póstules.

10 CH. Non póstulo iam: lóquere: nihilo minus ego hoc faciám
tamen.

SO. Fácies? CH. Verum. SO. Nón uides quantúm mali ex ea re
éxcites?

Súbditum se súspicatur. CH. 'Súbditum' ain tu? SO. Sic erit,
Mí uir. CH. Confitére. SO. Au te obsecro, ístuc inimicís
siet. 1015

Égon confítear meúm non esse filium, qui sít meus?

15 CH. Quid? métais ne non, cúm uelis, conuíncas esse illúm tuom?

SO. Quod lília est inuénta? CH. Non: sed quó magis cre-
dundúm siet

Quod ést consimilis móribus,

[Conuínces facile ex te ésse natum: nám tui similis ést
probe]. 1020

7 NUN^c A, *corr. rec.* tã om. E¹, *add. corr. rec.* ego nescio, o ne
in ras., D 8 ||| scis D REDEAM^t A, *corr. rec.* de integro *Lomanus*
ADINTEGRUM A *cum rel.* KAECEADEM A ratio E SO. oh om. A
o D o^t C, *corr.* C² SO. oh *ab initio sequentis us. habent* FP In A
us. dissectus est post INTEGRUM 9 postulat^u ex postulet^d G 10 postulo.
iam BP nihilomin^uis F ego om. A 12 subitum^d bis E A. SUBDITUM
AINTU. Φ. CERTESICERITMIUIR A CHR. Subditum ain tu? SO. Certe
inquam mi uir BCDEF GP, *nisi quod* inquam om. G SO. Subditum se
suspícat. CH. Ain tu? SO. Certe sic erit *Bentleius* 13 CHR. con-
fíttere tuum non esse BCEFP (ñ *inter lineas* C) confíttere tuū ñ eē
filiū DG Φ AUOBSECROTE A ah (ha|| D vni G) obsecro te istuc
nris inimicís siet BCDEF GP 14 Egone BCDEF GP 15 MEIS A
ne ||||| cum^{ed} E ILLUMFILIIUMTUUM A 16 (Φ.) CUM^{q od} A, quod *fecit corr.*
rec. s^{ed} quo E, *corr.* E² f' quod G sed quod B credendū ē^{siet} D, *corr.* D²
credendū est G 17 IDQUOD A *cum rel.* confimilif^{est} F, *corr.* F² con-
fímilif est E 18 *Versum proscripsit Bothius* esse natum *vulgo* esse
om. A *cum rel.* Ceterum u. 16 magis—u. 18 nam *subdita esse sus-
picatur Klettius*

S. Charis. p. 195 „confidenter“ pro audacter. T. [....] in Eunucho (u. Eun. V 1, 23).

Nám illi nihil uití est relictum, quín siet itidém tibi.

Túm praeterea tálem nisi tu núlla pareret filium.

20

Séd ipse egreditur, quám seuerus: rém cum uideas, cénseas.*

I CLITIPHO **Φ SOSTRATA** **A CHREMES**
ADULESCENS **MULIER** **SENEX**

CL. Si úmquam ullum fuit témpus, mater, cum égo uoluptati tibi **V 4**

Fúerim, dictus filius tuos uéstra uoluntate: óbsecro **1015**

Eíus ut meminerís atque inopis núnc te miserescát mei:

Quód peto aut uoló, parentes meós ut conmonstrés mihi.

SO. Óbsecro, mi gnáte, ne istuc in animam inducás tuom, **5**

Álienum esse té. **CL.** Sum. **SO.** Miseram me, hócine
quaesisti óbsecro?

Íta mihi atque huic sís superstes, út ex me atque ex hoc
nátus es: **1030**

Ét caue posthac, sí me amas, umquam ístuc uerbum ex te
aúdiam.

CH. Át ego, si me métuis, mores cáue in te esse istos séntiam.

CL. Quós? **CH.** Si scire uís, ego dicam: gérro, iners, fraus, **10**
hélloo,

19 **QUISITETIDENTIBI A** quin itidem sit tibi **BCDEFGP** **20** nulla
nisi tu **BCEFP** ^u**FILIAM A**, *corr. rec.*

V 4 *Non est noua scaena in D* **CLITIPHO** **SOSTRATA** **CHREMES** **PC**
ADVLESCENS **MVLIER** **SENEX**

CLITIPHO **SOSTRATA** **CHREMES** **F** **CLITIPHO** **SOSTR** ||| **A** **C** ||| ||| ||| **E** **CLITIPHO**
SOSTRATA **MENEDEM'** **G** (*sed ut per scaenam recte* **CHR. nota adhibeatur**)

1 (**I.** **SIUMQUAM** **2** (**F**) **UERIM** **TUUS** **A** tua uoluntate **BCDEFGP**

3 (**E**) **IUS** ⁿtunc **F** **4** (**Q**) **UODPETO** **AUTQUODUOLO** **PARENTES** **A** parentis **F**
ut *om.* **A** conmonstres **CP** cum **A** **5** (**Φ.** **OBSECR**) **GNATE** in

om. **F**¹, *add.* **F**² indicat **G** **TUUM** **A** **6** **Sū—u.** **7** mihi *erasa sunt in G*

hoccine **BC**² **D**² **E**² **P**² (hoccine **C**¹ **D**¹ **P**¹ occine **E**¹) hoc inaeque fífti **F**

7 atque *ex* hoc **D** atque hoc **BCEFG?** **P** **8** audiam ex te **E** **9** *ēē*

istos in te **DG** **10** *A.* **SCIRE** (*om.* *si*) **A** ^{si}scire **D**, *si add.* **D**² **GERO** **A**

^r**gero** **D** ^Agerro || in **h**ers **E**

24. Donat. in Eun. prol. **24** „rem — censeas.“ (cum uideas censeris
Ed. pr.)

V 4. **4.** Priscian. I p. 355 Quod autem ‚parentium‘ non irrationabiliter
dicitur ostendit accusatiuus pluralis in **IS** etiam terminans qui proprius est
in **IUM** terminantis genetiui. **T.** in **H.** „Quod uolo aut peto parentis—mihi.“

Gáneo, damnósus: crede, et nóstrum te esse crédito.

CL. Nón sunt haec paréntis dicta. CH. Nón, si ex capite sís
meo 1035

Nátus, item ut aiúnt Mineruam esse éx Ioue, ea causá magis
Pátíar, Clitiphó, flagitiis tuis me infamem fieri.

15 SO. Dí istaec prohibeánt. CH. Deos nescio: égo quod potero,
sédulo.

Quaéris id quod habés, parentes: quód abest non quaeris,
patri

Quó modo obsequáre et ut serues quód labore inuénierit. 1040
Nón mihi per fallácias addúcere ante oculós. . pudet

Dícere hác praesénte uerbum túrpe: ad te id nulló modo
20 Fácere puduit. CL. Éheu, quam nunc tótus displiceó mihi,
Quám pudet: neque quód principium cápiam ad placandúm scio.

B MENEDEMUS A CHREMES Γ CLITIPHO Φ SOSTRATA
SENES II ADULESCENS MULIER

V 5 ME. Énim uero Chremés nimis grauitér crúciat adulescéntulum 1045
Nímisque inhumane: éxeo ergo ut pácem conciliem. óptime

11 GANEOS A dampnosus credo F 13 idem F a ioue D aea G
14 infamen F 15 phibebant G potero enitar sedulo BCDEFGP
16 id quot habest D id q̄t habes p̄rentes^u G id qđ abē D id quod
abest BG quod habest F 17 obsequare D, corr. D² aut serues E
INUENERIS^t A, corr. rec. 18 Pudet ab initio us. sequentis habent FP
19 DICERET A haec C hęc F, corr. schol. ad C¹ (cum A) id om.
BCDEFP 20 Facere piguit DG Piguit facere BCEP Piguit dicere
F, at facere schol. in marg. Ehu F quam ego nunc BCDEFP
displicio G mihi om. F 21 putet D principium ad placandum DG
INCIPIAM AEFP incapiam BC inueniā DG

V 5 M MENEDEMVS C CHREMES Γ CLITIPHO E SOSTRATA D
SENES .II. ADVLESĆ (sic) MVLIER
MENEDEMVS CHREMES SOSTRATA CLITIPHO P MENEDEMVS SENEX.
SENES MVLIER ADVLESCENS
CHREMES SENEX SOSTRATA. MVLIER. CLITIPHO ADVLESCENS C MENEDEMVS
CHREMES SOSTRATA CLITIPHO EF MENEDEMVS. SOSTRATA. CHREMES CLI-
TIPHO G 2 EXEORGO A, corr. A¹ optime D, corr. D²

10. 11. Lex. Maii p. 256 „gerro—Ganeo.“ 16. quaeris quod habes:
Eugraph. in lemm. 16. 17. Donat. in Eun. II 1, 4 „non quaeris—inuenierit.“

Ípsos uideo. CH. Ehém, Menedeme, cūr non accersí iubes
Fíliam et quod dótis dixi firmas? SO. Mi uir, te óbsecro
Né facias. CL. Pater, ópsecro mihi ignóscas. ME. Da ueniám,⁵
Chremes:

Síne te exorent. CH. Méa bona ut dem Báčchidi donó
sciens? 1050

Nón faciam. ME. Ad id nos nón sinemus. CL. Sí me uiuom
uís, pater,

Ígnosce. SO. Age, Chremés mi. ME. Age quaeso, né tam
offirma té, Chremes.

CH. Quíd istuc? uideo nón lícere ut coéperam hoc perténdere.

ME. Fácis, ut te decét. CH. Ea lege hoc ádeo faciam, sí facit¹⁰
Quód ego hunc aequom cénseo. CL. Pater, ómnia faciam:
ímpera. 1055

CH. Vxorem ut ducás. CL. Pater. CH. Nihil áudio. SO. Ad
me récipio:

Fáciet. CH. Nihil etiam áudio ipsum. SO. Péríi. an dubitas,
Clítipho?

CH. Ímmo utrum uolt. SO. Fáciet omnia. ME. Haéc dum in-
cipias, gráuia sunt,

Dúmque ignores: úbi cognoris, fácilia. CL. Faciám, pater.¹⁵

3 arcessi BC 4 dixi, *ultima in ras.*, E tute F obsecro te P
5 obsecro ut mihi BCDEF GP ignoscat; MEN. *ultima sunt folii 57*
codicis G: finis huius fabulae cum initio Hecyrae intercidit CKREME A
cum rell. 6 EXORENT A, N *induxit corr. rec.* exorem ex exorent F
exorem BDE A. EGONMEA A CH. Egone mea BCDEF P Egone sus-
tulerunt Guyetus et Bentleyus bachidi BCE F 7 id *inter lineas* F,
om. BCP uiuom D, *corr.* D² 8 CKREMESMI A Chremes, *om.* mi,
BCEFP (s *add.* P²) chremes |||| M. queso D ne te tam obfirma E ob-
firma P ofirma F CKREME A Chremes *rell.* (s *add.* D²) 9 istuc BCD^{t id}FP,
istuc D²E cum A PERPENDERE A 10 adeo hoc D si hic faciat D,
corr. D² si id faciat BCEFP 12. 13 Haec Ad me recipio: Faciet
Menedemo tribuunt BCDEF P 13 Φ PERIAN A CL. perii. SO. an
rell. 14 Φ FACIT A ME. faciet omnia. SO. haec dum BCDEF P
(SOS. *inter lineas* F²) sunt *in ras. a m. rec.* D 15 ignores, es *in*
ras., D COGNOUERIS AE CLIT. *inter lineas* F²

V 5. 12. 13. Donat. in Phorm. V 8, 9 „ad me recipio: Faciet.“ 14.
15. Lactant. Instit. VI 23 „omnia graua sunt dum ignoras: ubi cognoueris
facilia.“

SO. Gnáte mi, ego pol tibi dabo illam lépidam, quam tu fáci-
ames, 1060

Filiam Phanócratae nostri. CL. Rúfamne illam uírginem,
Caésiam, sparso óre, adunco náso? non possúm, pater.

CH. Héia, ut elegáns est: credas ánimum ibi esse. SO. Aliám
dabo.

20 CL. Ímmo, quandoquidém ducenda est, égomet habeo própemodum
Quám uolo. CH. Nunc laúdo, gnate. CL. Archónidi huius
filiam. 1065

SO. Sátis placet. CL. Pater, hóc nunc restat. CH. Quid? CL.
Syro ignoscás uolo
Quaé mea causa fécit. CH. Fiat. ω . Vós ualete et plaúdite.

16 Nate **BCEFP** dabo puellam lepidam **BCDEFP** quē **F** 17
fanocratae **BC** phanogratae **F** NOSTRAE **A**, corr. rec. nostraē **P**, corr.
P² nostrae **BCF** RUFANNE **A** 18 ad||| unco **P** adungo **C**, corr. schol.
aduncnasu **D** 19 KAEIA **A** ei|| ut **F** Hei aut **P** uti, i a corr., **D**
eligans **CF** ANIMUMTIBI **A** SOS. *inter lineas* **F**² 20 CLIT. Quid
istic quandoquidem **BCDEFP** ducenda ex dicenda **P**² 21 *Chremetis*
loco Sostratam laudantem habent **BCDEFP** CLIT. *inter lineas* **F**²
archonidis filiam **BCDE'FP** (archonidi|| **E**) 22 (*A?* **S**) ATISPLACET **A**
SO. Perplacet **BCDEFP** firo **F** 23 facit **BC** ω . UOSUALETEET
PLAUDIDE (*sic*) **A** ω . uos ualete et plaudite **BCDEFP**: tum calliopius
recensui **EF**² **P**

TERENTI
KEAUTONTIMORUMENOS FINITUS **A**
TERENTII AFRI EXPLICIT HEAVTONTIMORVMEN[?] **B**
INCIPIIT ADELHOE FELICITER
TERENTI AFRI
EXPLICIT. HEAVTONTIMORVMENOS **C**
INCIPIIT ADELPHOE
P. TERENTII AFRI HEAVTONTIMORVME **D**
NOS EXPLICIT INCIPIIT HECYRA FELICIT
P. TERENTII AFRI. EXPLICIT EAVTONTIMORVMENOS **E**
P. TERENTII. AFRI. EXPLIC. EAVTONTIMORVMENOS **F**
TERENTI AFRI EXPLICIT **P**
HEAVTONTIMORVMENOS

16. ego tibi illam: Eugraph. in lemm. 17. 18. Lex. Maii p. 105
„rufamne—Caesiam.“ 21. Priscian. I p. 247 Sciendum quod in huiusce-
modi nominibus, quando tertiae sunt, frequentissime ueteres datium pro-
ferunt pro genetiuo. T. in H. „Archonidi filiam.“ — Archonidis filiam:
Eugraph. 22. Syro ut ignoscas: Eugraph. in lemm. 23. Quod fecit,
mea causa fecit: Eugraph.

PHORMIO

INCIPIT TERENTI PKORMIO
 ACTA LUDIS MEGALENSIB. Q. CASPIONE
 GN SERULIO COS GRAECA APOLLODORU
 EPIDICAZOMENOS FACTA EST IIII

Sic A

INCIPIT. PHORMIO. ACTA. LUDIS. ROMANIS
 | L. POSTUMIO. ALBINO. L. CORNELIO. MERULA. AEDIL^U.
 CURUL^U. EGERE. L. AMBIBIUS |
 | TURPIO. L. ATILIUS. PRAENESTINUS. MODOS. FECIT.
 FLACCUS. CLAUDII. TIBIIS |
 | IMPARIBUS. TOTAM^N GRECA. APOLLODORI. EPIDICAZOMENOS.
 FACTA. IIII. G. FANNIO. | M. UALERIO. COS.

Sic C. 5 M. om. C¹, add. C² *Reliqui in his discedunt* 2. ALBINVS
 P EDILIB; CURULIB; E 3 L. AMBIUIUS BD AMBIUIUS (om. L) E L. AMBI-
 BIUS FP 3 TIRPIO P LATILIUS P LUCIUS ATILIUS E PRENESTINUS DE
 PRENESTIN' F 5 FLACUS P CLAUDI DEFP 6 IMPARIB: EF TOTAM FP
 TOTA BDE GRAECA F 4. 5 FACTA IIII. G. F. M. U. CONST^NB. E 4 C. FANNIO
 D G. FANNIO F 5 COS DFP COS^N B *Ceterum in D didascalica excipit*
prologum: eodem loco in G tres uersus uacui sunt.

PERSONAE.

DAVOS SERVOS
 GETA SERVOS
 ANTIPHO ADVLESCENS
 PHAEDRIA ADVLESCENS
 DEMIPHO SENEX
 PHORMIO PARASITVS
 HEGIO
 CRATINVS } ADVOCATI
 CRITO }
 DORIO LENO
 CHREMES SENEX
 SOPHRONA NVTRIX
 NAVSISTRATA MVLIER

Personarum tabula non est in libris. In aedicula antefixa tredecim pictas habent CP (ultima est prologi), octo F

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Chremétis frater áberat peregre Démipho
 Relicto Athenis Ántiphone filio.
 Chremés clam habebat Lémni uxorem et filiam,
 Athénis aliam cóniugem et amantem únice
 Gnatúm fidicinám. máter e Lemno áduenit 5
 Athénas: moritur: uírgo sola — aberát Chremes —
 Funús procurat. íbi eam uisam Ántipho

ARGUMENTUM IN PHORMĬ D ARGUMENTUM B C E P om. F G 1 CKREMES
 A ⁱ aberat D abierat E F pegre, re *in ras.*, G demi || || pho D 2
 ANTKONE A 3 Cremos D G clam om. A ac filiam B C D E F G P
 4 UNICAM A 5 GNATAMPKIDICINAM A 6 Athaenas P sola uirgo D

- Cum amáret, opera párasiti uxorem áccipit.
 Pater ét Chremes reuérsti fremere. deín minas
 Trigínta dant parasito, ut illam cóniugem
 10 Habéret ipse. argénto hoc emitur fidicina.
 Vxórem retinet Ántipho a patruo ágnitam.

8 parasti ⁱF, corr. F² accipit ^eD accepit ⁱF, corr. F² accepit EG
 9 fremere ||| || minas G 11 PKIDICINA A 12 ADGNITAM ACD
 ag || nitam G

PROLOGVS.

Postquám poëta uétus poëtam nón potest
 Retráhere a studio et tránsdere hominem in ótium,
 Maledíctis deterrére ne scribát parat:
 Qui ita díctitat, quas ántehac fecit fábulas,
 Tenui ésse oratióne et scripturá leui: 5
 Quia núsquam insanum scrípsit adulescéntulum
 Ceruám uidere fúgere et sectarí canes
 Et eám plorare, oráre ut subueniát sibi.
 Quod si íntellegeret, cum stetit olím noua,
 Actóris opera mágis stetisse quám sua, 10
 Minus múlto audacter, quám nunc laedit, laéderet.
 Nunc síquis est, qui hoc dícat aut sic cógitet:

PROLOGVS BCDE om. FGP 2 ad studio C ab studio BDEGP
 (a studio F cum A transdere Donatus TRADERE A cum rell. (tradere
 ex trahere F) 3 ne scribat deterrere DG 4 ante hic Bentleius
 hac ante fecit D, corr. D² ante fecit G 6 scripsit adolescentulum D,
 corr. D² scripsit infanum G adhulescentulum P 9 intelligeret B
 i re intellegit C, corr. C² intellegit E, corr. rec. stetit, t finalis in ras., C
 10 stetisse ||||| quam D 11 AUDACITER A, 1 induxit corr. rec.
 LEDIT A Post u. 11 CEFGP hunc subdunt Et magis placerent quas
 fecisset fabulas 12 DICAT A, corr. rec.

1—3. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Postquam—otium“ (a studio et tradere). 2. a studio : Donat. in lemm. — Idem et Schol. Bembin. : „transdere“ ueteres sonantius, quod nos lenius dicimus ‚tradere,‘ ut e contrario illi ‚tralatum,‘ nos ‚translatum.‘ — Arusian. p. 264 : Trado te in illam rem. T. Ph. „tradere—otium.“ 4. feci : Donati Ed. pr. in lemm. 6. Donatus : scripsit) Legitur et „fecit.“ — nunquam : Donati Ed. pr. in lemm. 7. Donat. in Eun. III 1. 36 „Ceruam—canes“ (et om.). 8. subueniant : Donati Ed. pr. in lemm. 11. Prisc. II p. 76 „Minus—laederet.“ — Versum post hunc interpolatum non enarrat Donatus. 12. Donat. in Adelph. I 1, 5 „Nunc—cogitet.“

- 'Vetus si poëta nōn lacessissēt prior,
 Nullum inuenire prólogum possēt nouos,
 15 Quem diceret, nisi habéret cui male diceret':
 Is sibi responsum hoc hábeat, in medio ómnibus
 Palmam ésse positam, qui ártem tractent músicam.
 Ille ad famem hunc a stúdio studuit reícere:
 Hic répondre uóluit, non lacéssere.
 20 Benedictis si certásset, audissēt bene:
 Quod ab illo adlatumst, sibi esse id relatúm putet.
 De illó iam finem fáciam dicundí mihi,
 Peccándi cum ipse dé se finem nōn facit?
 Nunc quid uelim animum atténdite. adportó nouam
 25 Epídica^ezomenon quám uocant comoédiam
 Graeci, Latini Phórmionem nóminant:
 Quia prímās partis qui aget, is erit Phórmio

13 Uetus poeta si non **DG** (poeta *ex* poeta **D**) Uetus non si poeta
BC la^eceffisset **G** laceffet **F**, *fif in marg.* 14 posset *Bentleius* (**E**?)
 POTUISSETNOUS **A** *cum rel.* 15 *Versus suspectus Guyeto et Rit-*
schelio 17 TRACTENT **A**, *corr. rec.* tractant *rell.* 18 famam **D**
 ab studio **CDEF**^T**GP** (a studio **B** *cum* **A**) 19 la^eceffere **F** 20
 CERTASSE **A** 21 ab illo ^{ipso} actum est **D**, *corr.* **D**² ab illo ablatū ē **G**
 ab ipso **BCEFP** ^uallatum **B** sibi *in ras.* **D** IDSIBIESSERELATUM **A**
 22 dicendi **D**, *corr.* **D**² 23 fatiat **E** 24 Nū **F** adtendite **CDEF**^e**GP**
 apporto **B** 25 Epidicazomenom **BC** commediā **D** comēdiam **F** 26
 formionem **FG** Graece: Latine hic Phormionem nominat *Bentleius* 27
 partis **CD**, *corr.* **C**^e**D**² partes **BF** phormio *ex* formio **F** formiā **G**

14. Donatus Praefat.: „Prologus“ correpte ἀπὸ τοῦ προλέγειν dicitur,
 non producte ἀπὸ τοῦ πρωτολογεῖν. 17. tractant: Donat. in lemm.
 18. ab studio: Donat. *quater* et Eugraph. in lemm. 20. Seru. in Aen.
 I 548 T. „Beneficiis“ si certasset.“ 22. ab illo: Donat. *bis* in lemm.
 — Sibi id esse relatum: Idem in lemm. — Quod ab illo: ablatum, hic sibi
 relatum putet: Eugraph. in lemm. — Donatus: (rellatum) Geminavit L, ut
 „reliquias Danaum.“ 25. Arusian. p. 216: Attendo animum. Terent. Phorm.
 „animum attendite“ (Ter. Andr. *Guelf.*: u. Andr. prol. 8). — animaduertite:
 Eugraph. in lemm. 26. Donatus: Epidicazomenon quam uocant comoediam]
 Hic manifeste errat Terentius. nam haec fabula quam transtulit Epidi-
 cazomene dicta est a puella, de qua iudicium est, cum sit alia Epidicazo-
 menos eiusdem Apollodori. debuit ergo dicere „Epidicazomenen Graeci,
 Latini Phormionem.“ (*Idem fere* Schol. Bembin.). 27. partes primas:
 Donat. in lemm. — Pseudo-Ascon. in Cic. Diuin. p. 119 „Quia—Phormio.“

Parasitus, per quem rés geretur máxime,
 Volúntas uostra si ád poëtam accésserit.
 Date óperam, adeste aequo ánimo per siléntium, 30
 Ne símili utamur fórtuna, atque usí sumus
 Cum pér tumultum nóster grex motús locost:
 Quem actóris uirtus nóbis restituít locum
 Bonitásque uestra adiútans atque aequánimitas.

28 maximae **BC** 29 Uoluntas *ex* Uoluntas **F** U^eOSTRA **A**, *corr.*
rec. 30 Dat^e **D**, *corr.* **D**² 31 Ní ^e**A**, *corr. rec.* 32 Dum **E**
 GRAEX **A** mot a loco est **E** motus est loco **D** motuf est lo. **G**
 33 auctoris **F**

28. Consent. p. 2059. 2068 „per—maxime.“ — *Post* „accesserit“ *sub-*
distinguit Donatus. 29. Arusian. p. 214 „Uoluntas—accesserit.“ 31.
 Prisc. II p. 94 „Ne—sumus.“ 32. motus est loco: Donat. in lemm.

**B DAUOS
SERUOS**

- I 1** Amicus summus meus et popularis Geta 35
 Heri ad me uenit. erat ei de ratiuncula
 Iam pridem apud me relicuom pauxillulum
 Nummorum: id ut conficerem. confeci: adfero.
5 Nam erilem filium eius duxisse audio 40
 Vxorē: ei credo munus hoc contraditur.
 Quam inique comparatumst, ei qui minus habent
 Ut semper aliquid addant ditiōribus!

I 1 DAVVS PC DAV' SERV' F DAVVS EG In D prima et secunda
 SERVVS
scæna unam faciunt: A DAVVS | B GETA SERVI DVO 2 Eri P 3
 apud P (cum A) RELICUUM AEG reliquum BCDFF 4 ut om. DF¹
Post confeci in F erasum est aspere affero BE adfero G 5 herilem
 EFG 6 cred^o F conladitur F 7 iniquae B II ACP hii F hi | G
 hi BE ē^{qui} minus D, qui add. D² 8 aliqd^{quid} G, corr. G² ditiōribus E
 DIUITIORIBUS A cum rell. (diutioribus F)

I 1. 1—3. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Amicus—pauxillulum.“ 1. 2. Aldhelm. p. 574 „Amicus—uenit.“ — 1. Rufin. de metr. com. p. 378 Gaisf.: Varro de lingua latina ad Marcellum sic: Quare in huiusmodi locis poni oportet notam in transuersum inter syllabas, frequentius ad extremum uersum senarium, et similes, si pro longa breuem habebunt, ut in hoc „Amicus—Geta.“ — Non. p. 39. Pompeii Comm. p. 187 „Amicus—Geta.“ — Arusian. p. 210 amicus illius . . „Amicus s. mei—Geta.“ — Lex. Mæii p. 436 „popularis“ .i. familiaris, quod in T. reperies. 2. Charis. p. 200 „Heri“ T. in formi (*Excidit locus*). — Donatus: Propter cognationem E et I litterarum non dubitauerunt antiqui et ‚here‘ et ‚heri‘ dicere. — Prisc. I p. 108 „erat ei de ratiuncula.“ 4. Non. p. 269 „aut conficerem. confici atfero.“ 7. Schol. Bembin. in Heaut. II 4, 17. Donat. in Eun. I 1, 2. Prisc. II p. 99 „Quam inique comparatum est.“ — his qui: Donati Ed. pr. bis in lemm.

Quod ille únciatim uíx de demensó suo
 Suóm defrudans génium conpersit miser, 10
 Id illa úniuersum abrípiet, haud exístimans 45
 Quantó labore pártum. porro autém Geta
 Feriétur alio múnere, ubi era pépererit:
 Porro autem alio, ubi erit púero natalís dies:
 Vbi ínitiabunt. ómne hoc mater aúferet: 15
 Puer caúsa erit mittúndi. sed uideón Getam? 50

I GETA B DAVOS
 SERUI II

GE. Siquís me quaeret rúfus.. DA. Praestost, désine. GE. Oh, I 2
 At ego óbuiam conábar tibi, Daue. DA. Áccipe, em:
 Lectúmst: conueniet númerus quantum débui.
 GE. Amó te: et non necléxisse habeo grátiam.

9 unciatim *ex* unclatim **C** e *ex* de **D** 10 SUUM **A** defraudans
DF defraudaríⁿ **G**, *corr.* **G**² conparsit **BCFP** conparsit **DG** cōparsit **E**
 11 arripiet **B** eripiet **G** haud *ex* haut **C** 12 labore sit partum **DG**
 13 hera **F** aera **G** peperit^{re} **BG**, *corr.* **B**¹**G**² 14 alio autem **BCDEFP**
 15 om̃a^e haec **D** offeret^o **D**, *corr.* **D**² 16 PUERO **A**, O *induxit corr.*
rec. amittundi **F** omittundi **E**

I 2 GETA DAVVS **P** GETA SERVI DAVVS II **C** GETA DAVVS **EFG**
 SERUI II
 1 quaeret me **DG** quaerit^e **BC** d̃jsine **F** hooh *in ras.* **G** 2 hem
BCDEFGP 3 Letum^c **F**

9. 10. Charis. p. 223 „Quod—miser“ (dimenso. defraudans. conpersit). — Non. p. 525 „Quod—miser.“ (de *om.* defrudans. conpersit). — Philargyr. in Verg. Ecl. 5, 74 „Quod uix de demenso suo suum defrudans genium.“ — Lex. Maii p. 616 „Quod ille—suum fraudans genium.“ 10. Non. p. 31 Defrudare... „Suum defrudans g. conpersit miser.“ — Idem p. 117 „Suum defrudans g. conpersit' miser.“ — Schol. Pers. 4, 27 „Suum defraudans g. conpersit miser.“ — Seru. in Georg. I 302 „Suum defraudans genium.“ — Mythogr. Vatican. (ap. Mai. Class. Auct. III) p. 199 „siue' defraudaus genium.“ — Paulus Festi: „Comparsit“ T. pro compescuit posuit. — defraudans: Donatus. — conparsit: Donat. et Eugraph. in lemm. 11. arripiet: Donati *Ed. pr. bis.* 12. quanto labore sit partum: Donatus. 14. alio autem: Donat. in lemm. 15. initiabitur: Eugraph. in lemm.

I 2. 1. quaeret: Eugraph. in lemm. — quaerit: Donat. in lemm. *et in u.* 102. 3. Non. p. 271 „conuenit—debutit.“

- 5 DA. Praesértim ut nunc sunt móres: adeo rés re^{di}dit: 55
 Siquis quid reddit, mágna habendast grátia.
 Sed quid tu es tristis? GE. Égone? nescis quo in metu et
 Quanto in periclo símus. DA. Quid istuc ést? GE. Scies,
 Modo út tacere póssis. DA. Abi sis, ínsciens:
 10 Cuius tú fidem in pecúnia perspéxeris, 60
 Verére uerba ei crédere? ubi quid mihi luc^{ri} est
 Te fállere? GE. Ergo auscúltā. DA. Hanc operam tibi dico.
 GE. Senis nóstri, Daue, frátrem maiorém Chremem
 Nostín? DA. Quid ní? GE. Quid? éius gnatum Phaédriam?
 15 DA. Tam quám te. GE. Euenit sénibus ambobús simul 65
 Iter illi in Lemnum út ésset, nostro in Ciliciam
 Ad hóspitem antiquom: ís senem per epístulas
 Pelléxit, modo non móntis auri póllicens.
 DA. Cui tánta erat res ét super erat? GE. Désinas:

5 et 6 in A continentur Getae: sed notam u. 5 add. et B a capite
 us. 7. induxit corr. rec., quocum faciunt reliqui^a 5 addeo rēfrediūt G
 rediūt D 6 quis qui|| C, corr. C² quif qui D 7 quid om. G
 egone scis F quod ni metu et P et in ras. C 8 PERICULO A
 periculofu^{muf} F sumus D qui iftuⁱ D 9 ifciens, prior i in ras. a
 corr., D 10 ppexerif G 11 ei uerba EF ibi ex ubi F 12 tibi
 dabo EP, sed in E superscr. m. rec. adtribuo ausculto dico 13
 nostri ex nostre C chremē C, ut lineola sit a C² 15 TANQUAM A
 senibus ex sensibus CP 16 INLEMNO A illemnumⁿ D nostro autem
 in siciliam E 17 epistolas C²E²FG epistolam E¹ 18 montis C,
 corr. C² pollicesⁿ P 19 ETÉRAT^sSUPER A, signa sunt a corr. rec.
 et superat E

5. Donatus: Figurate pro „ita loqueris“ „adeo res re^{di}dit“ dixit (ut Da^uos loquatur). 6. Donatus: Si quis quid reddit]: Hoc qui interrogatiue pronuntiauerit, parum belle explicat conceptam sententiam. — Non. p. 381. Donat. in Eun. prol. 6 „Siquis—gratia.“ 7. Donat. in Hec. I 2, 22 „Sed—tristis.“ — Donatus: Nescis quo in metu] 1. Pronuntiantis et interrogantis esse potest. 2. Pronuntiatue magis quam percentatiue efferendum est. 8. 9. Max. Victor. p. 279 Lind. „scies—possis.“ 10. 11. Donat. in Andr. II 5, 14 „Cuius—luc^{ri} est“ (ei uerba). 11. ei uerba: Donati Ed. pr. in lemm. 12. Seru. in Aen. I 73 „iam’ hanc—dico.“ 15. 16. Consent. p. 2057 „euenit—esset“ (simul om.). 16. illi Lemnum ut iret: Donati Ed. pr. in lemm. 16. 17. Donat. in II 1, 81 „noster’—antiquum.“ 17. 18. Prisc. I p. 497. II p. 328 „is—pollicens“ (p. 328 epistolam). 19. 20. Prisc. II p. 255 „desinas. Sic est ingenium mulierum.“

- Sic ést ingenium. DA. O, régem me esse opórtuit. 70 20
 GE. Abeúntes ambo hic túm senes me filiis
 Relinquent quasi magístrum. DA. O Geta, prouínciam
 Cepisti duram. GE. Mihi úsus uenit, hóc scio,
 Memíní relinqui mé deo irató meo.
 Coepi áduersari prímo: quid uerbis opust? 75 25
 Sení fidelis dúm sum, scapulas pérddi.
 DA. Venére in mentem mihi ístaec: namque inscítiaſt,
 Aduórsum stimulum cálcēs. GE. Coepi eis ómnia
 Facere, óbsequi quae uéllent. DA. Scisti utí foro.
 GE. Nostér mali nihil quícquam prímo: hic Phaédria 80 30

20 oh **BEF** ho **D** me *om.* **D**¹, *add.* **D**² 21 **KIC** **A**, *corr. rec.*
 hinc *rell.* hinc senes ^{me} ^{suis} **ſiñe** filiis **D**, *corr.* **D**² senes || me **P** 22 Pro-
 uinciam *ab initio sequentis uersus habent* **FP** 23 Coepisti **DF**²
In A personae notam Γ omissam add. corr. rec.: cf. u. 27 **usuſ** **C**
usu F per ufum EG ^{his} **uſueuenit**, *prior e in ras.* **D** **USUSEUENIT** **A**
 24 me || deo **F** 25 **COEPIADUERSARI** **A**, *his add. corr. rec.* **primum** **G**
 26 **SENI** *ex* **SENIſ** **A**¹ 27 **Γ. UENERE** **A**, *Getae Dauum substituit*
corr. rec.: qui idem B (Dau) notam ante NAMQ. sustulit. Dauo tribuunt
haec Uenere—u. 27 calces B C D F (DA add. F²) G¹ P, a Coepi inde
Getam loquentem inducentes (cuius nomen in B omissum est. In G
utrumque nomen erasum est). Getae omnia dedit a u. 23 **Mihi** ⁱ **usuſ**—
u. 27 calces Benteius. 27 **michi** *in* **mentem** **E** **mihí** **ſtaec** **D** **nam**
quae Edd. ant. 28 **Aduersus** **EFP** **aduer** ^{fū} **G** **caepi** **F** **Γ. COEPI**
^{ea} **ISOMNIA** **A**, *ea add. corr. rec.* **iis** **C¹D¹P** **his** **B C²D²EFG** ^h (**ſiſ** || **D**)
 29 **Fere** **obſequi** **qđ** **uellent** **G** **quĩđ** **uellent** **D** **fero** **F** 30 **quícquā**
nichil **E** **a** **primo** **F**

20. Donat. in Eun. I 2, 88 „regem—oportuit.“ 21. Donatus: „hinc“
 et „hic“ legitur. et est ordo hic relinquunt filiis.” 21. 22. Donat. in
 Andr. I 2, 21 Seru. in Aen. V 669: „me—magistrum.“ (*om.* Donati *Par.*).
 22. 23. Aldhelm. p. 574 „Geta—duram.“ 23. *usus uenit*: Eugraph. in
 lemm. 24. Seru. in Aen. XII 538 „Memini—meo.“ — Donat. in Andr.
 IV 1, 27 „deo irato meo.“ 27. 28. Donatus: namque—aduersum] Hoc
 dictum et superioris personae esse potest et alterius. — Incert. de gener.
 nom. p. 100 Haupt.: Stimulus generis masculini, ut T. „nam quae’ inscitia
 est ‘Aduersus stimulos’ calces.“ — Prisc. II p. 356 attici . . *πρὸς τὰ κέντρα*
μὴ λακτιζέτω. T. Ph. „namque—stimulos’ calces.“ — 28. Charis. p. 276:
 „contra’ stimulum calces.“ — Diom. p. 462. Claud. Sac. p. 39. „Ad-
 uersum stimulum calces.“ — Donat. de tropis p. 1778 „Aduersus’ sti-
 mulum calces.“ 29. Schol. Iuuenal. 7, 221 „scisti uti foro.“

- Continuo quandam nactus est puellulam
Citharistriam: hanc amare coepit perditē.
Ea seruiebat lenoni inpurissimo:
Neque quod daretur quicquam: id curarant patres.
35 Restabat aliud nihil nisi oculos pascere, 85
Sectari, in ludum ducere et reducere.
Nos otiosi operam dabamus Phaëdriae.
In quo haec discebat ludo, exaduersum ilico
Tonstrina erat quaedam: hic solebamus fere
40 Plerumque eam opperiri, dum inde irēt domum. 90
Interea dum sedemus illi, interuenit
Adulescens quidam lacrumans. nos mirarier.
Rogamus quid sit: 'numquam aequē' inquit 'ac modo

31 quandam *ex* quondam P natus^c FP, *corr.* F²P¹ puellā EFG
32 citaristriam P cytharistriam EF chytharistariam G caepit F 34
QUID A daret G 36 reducere D 37 operam ociofi G 38 haec,
ae *in ras.*, C EXADUERSO^{ei o}ILICO A, *corr. rec.* exaduerso F²P² exad-
(o) uersum BCEF¹GP¹ exaduorum D, *corr.* D² ei loco BCD²EFGP in-
loco D¹ 39 T|lonstrina D fe||re P 39. 40 eam fere plerumque E
40 operiri BCEFGP 41 ILLI^c A, *c add. corr. rec.* illic BCD¹ (ic
in ras.) EFP illo D² illuc G 42 quidē B 43 aequae F

32. Donatus: „perditus“ Legitur et „perditē.“ — Charis. p. 213 Perditē pro ualde: „eam amare coepit perditē.“ nam ita ARRUNTIUS CELSUS et addit „antiqui enim dicebant ardere (an deperire?) pro amare.“ 36. Prisc. I p. 47: „redduco“ quod etiam „reduco“ dicitur.. T. in Ph. „Sectari —ac reducere.“ — Donat. in Hec. IV 1, 36 „in ludum—reducere.“ 38. Donatus: ex aduerso ei loco] Legitur et „ilico.“ — Et adnotatur ex abundanti additum. — exaduorsum: Eugraph. in lemm. — 38. 39. Gell. VI 7 H. Annianus ... in eo quoque quod „exaduersum“ dicimus secundam syllabam debere acui existimabat, quoniam una, non duae essent partes orationis, atque ita oportere apud Terentium legi dicebat in his uersibus „In quo—exaduersum loco Tostrina“ erat quaedam.“ — Prisc. II p. 109 Abundat.. dictio .. in compositione, ut T. in Ph. „exaduersum ei loco.“ — Idem p. 26: „Aduersum“.. quando τὸ ἐναντίως significat, magis aduerbium ostenditur, ut T. in Ph. „ei loco exaduersum—quaedam.“ — Idem de XII uers. Aen. p. 514 „Exaduersum“ quoque compositum, ut T. in Ph. „exaduersum Tonstrina erat quaedam.“ 39. Prisc. de XII uers. Aen. p. 463 T. „tonstrina“ dixit euphoniae causa addens contra regulam T. — 39. 40. Diomed. p. 389 „hic domum.“ 41. Donatus: illi interuenit) „illi“ pro „ibi“ ut „illi mea tristia fata“ (Aen. II 548: ut Donatus distinxerit post „sedemus.“). Et nota „illi“ pro „illic.“ 43. 44. Prisc. II p. 94 „numquam —, Paupertas onus uisa est mihi et miserum et graue.“

Paupértas mihi onus uisumst et miserum ét graue.

Modo quándam uidi uirginem hic uiciniae 95 45

Miserám, suam matrem lámentari mórtuam:

Ea síta erat exaduórsum neque illi bénuiolus

Neque nótus neque cognátus extra unam ániculam

Quisquam áderat, qui adiutáret funus. miseritumst.

Virgo ípsa facie egrégia.' quid uerbís opust? 100 50

Commórat omnes nós. ibi continuo Ántipho

'Voltísne eamus uisere?' alius 'cénseo:

Eámus: duc nos sódes.' imus, uénimus,

Vidémus: uirgo púlchra: et quo magis díceres,

Nihil áderat adiuménti ad pulchritúdinem: 105 55

Capíllus passus, núdus pes, ipsa hórrida,

Lacrimaé, uestitus túrpis: ut, ni uís boni

45 hic CP, corr. C²P² huic BDEFG uicine G 46 lac m̄tari G
 47 Ea ||| sita P EXADUORSUM A, corr. rec. ex aduerso BCDEFGP
 BENIUOLUS A, corr. rec. beneuolens BCDEFGP 48 ||notus G neq;
 uicinus D¹G (cognatus schol. D) ANCIⁱLLULAM A, aniculam effecit corr.
 rec. 49 adiuuaret BCDFGP adiuuaret curaret E miser || tum est D
 50 aegregia D egreia E uerbis om. E¹, add. E² in marg. 51 Commorat
 D, corr. D² nos omnes E 52 amus D, corr. D² 54 Videmus om.
 D¹G (add. D²) In A quod prima m. inter ET et MAGIS scripserat
 erasum est et a recenti superadditum QUO 55 Nihil erat BCD¹G
 (aderat D² cum AEF¹P) adiuumentia C 57 uestus G UIBONIA A bonaⁱ D

(45. Charis. p. 223 Viciniae. „hic uiciniae“ T. in ‚Hecura.‘ ubi CELSUS ‚aduerbialiter, inquit, ut domi militiaeque.‘ Cf. Andr. I 1, 43). — Donati Ed. pr.: huic uicine] hoc in loco, cuius ad locum ‚hinc uiciniam.‘ 46. Donatus: Miseram) Subdistinguentum est, ut ad uirginem referatur. 47. exaduerso: Donat. in lemm. — beniuolus: Eugraph. in lemm. 48. neque uicinus: Donatus quater in lemm. — Eugraphius: Nullus erat qui beniuolentia aut notitia aut ‚uicinitate‘ succurreret. — Prisc. II p. 42 „extra unam aniculam.“ 49. adiuuaret: Donat. in lemm. — Prisc. I p. 392 T. in Ph. „miseritum est.“ Cf. III 2, 16. — 49. 50. Donat. in Hec. 12, 92 „misertum est—egregia.“ 51. Consent. p. 6. T. „Commorat“ pro commouerat. — Acron in Hor. Sermon. II 1, 71 „Commorat ‚ibi‘ omnes nos.“ — Donatus: Commorat] Figura συγχρηή pro ‚commouerat.‘ 53. 54. Donat. in Ad. III 4, 28 „imus, uenimus, Videmus.“ 54. et hic magis dices: Donati Ed. pr. in lemm. 54—58. Donat. in Verg. Aen. V 344 „uirgo pulchra — ut ‚quicquid‘ boni — extinguerent.“ 55. Donatus: Proprie „aderat.“ ‚adest‘ enim id quod adiuuat. 56. Non. p. 198. 370. „Capillus—horrida.“

- In ipsa inesset fôrma, haec formam extinguèrent.
 Ille qui illam amabat fidicinam tantúm modo
 60 'Satis' inquit 'scitast': nóster uero . . DA. Iám scio: 110
 Amáre coepit. GE. Scín quam? quo euadát uide.
 Postrídie ad anum récta pergit: óbsecrat,
 Vt sibi eius faciat cópiam. illa enim sé negat
 Neque eum aéquom aít facere: illam ciuem esse Átticam,
 65 Bonám bonis prognátam: si uxorém uelit 115
 Lege id licere fácere: sin alitér, negat.
 Nostér quid ageret néscire: et illam dúcere
 Cupiébat et metuébat absentém patrem.
 DA. Non, sí redisset, eí pater ueniám daret?
 70 GE. Ille índotatam uírginem atque ignóbilem 120
 Daret illi? numquam fáceret. DA. Quid fit dénique?
 GE. Quid fiat? est parasítus quidam Phórmio,
 Homó confidens: qui illum di omnes pérduint.

58 ipsa ⁱⁿBCDF, in *add.* B¹C²D¹(?)F² in *om.* GP ⁱⁿesset E, in *add.*
corr. rec. 60 scita inquit BCEFP (inquit *ex* inquit F) est *om.*
 BCDEFGP 61 caepit F 62 POSTTRIDIE A Post tridie E recte^a DG,
corr. D¹G² 64 Neq, aequum^{en} D, eū *add.* D² eum *om.* G facere ait
 BCEFP (a||t C): *post* facere *interpungunt* EFP 66 Lege *ex* Legem F
 facere *om.* BC 67 QUIDFACERET A agerent C 69 sci C EPATER A,
i add. corr. rec. 70 ILLE^d (an ILLI?) A, *corr. rec.* Illene BCDEFGP
 inpotatam C, *corr.* G² 72 FAÇIAT A, FIAT *effecit corr. rec.* fiet E
 formio BCF 73 di D, *corr.* D² pduntⁱ G perdunt P

58. Donatus: In ipsa inesset) Geminavit praepositionem. 60. Satis
 inquit scita (*om.* est): Donatus *bis* in lemm. — Fest. p. 330 [Scitae alias
 quae sunt] bona facie alias bonis [artibus mulieres a p]oetis usurpantur.
 Te[rentius in Phormione] „Satis inquit scita.“ 61. Non. p. 293 „sic
 inquam' quo euadat uide.“ 64. ait facere: Donat. in lemm. 65. 66.
 Donatus: Incerta distinctio est, utrum „uxorem uelit Lege“ an „Lege id
 licere facere.“ 67. quid ageret: Donat. *bis* in lemm. 69. Seru. in Georg.
 I 7 „Non si ‚rediret‘—daret.“ 70. Illene: Donat. *bis* in lemm. — Idem
 in u. 20 „Illene—illi“ *et* in II 1 70 „Illene—faceret.“ 71. 72. Prisc. II
 p. 257 „Quid fit denique? Quid fiat.“ 72. fiet: Donati *Ed. pr.* in lemm.
 72. 73. Donat. in II 2, 11 „est parasitus—di perdant“ (*omnes om.*). — Idem
 in h. l. „Qui „utinam‘ est . . aut secundum quosdam ordo est „qui—hoc
 consilium quod dicam dedit.“ (*cf. reliqua*). — 73. Acron in Hor. Serm.
 I 7, 7 „Homo—perduint.“ — Donat. in Andr. V 3, 5 „Homo confidens.“
 (Prisc. II p. 290 „ut illum di deaque omnes ‚perdunt.‘“). — Cf. Cic. p.

- DA. Quid is fécit? GE. Hoc consílium quod dicám dedit:
 'Lex ést ut orbae, qui sint genere próximi, 125 75
 Eis núbant, et illos dúcere eadem haec léx iubet.
 Ego té cognatum dicam et tibi scribám dicam:
 Patérnum amicum me ádsimulabo uírginis:
 Ad iúdices ueniémus: qui fuerít pater,
 Quae máter, qui cognáta tibi sit, ómnia haec 130 80
 Configam: quod erit mihi bonum atque cómmodum,
 Cum tu hórum nihil refélles, uincam scílicet.
 Pater áderit. mihi parátae lites: quíd mea?
 Illá quidem nostra erít.' DA. locularem audáciam.
 GE. Persuásumst homini: fáctumst: uentumst: uíncimur: 135 85
 Duxít. DA. Quid narras? GE. Hóc quod audis. DA. Ó Geta,
 Quid té futurumst? GE. Nésco hercle: unum hóc scio,
 Quod fórs feret, ferémus aequo animó. DA. Placet:
 Em istúc níríst officium. GE. In me omnis spés mihi est.
 DA. Laudo. GE. Ád precatorem ádeam credo, qui mihi 140 90
 Sic óret: 'nunc amítte quaeso hunc: céterum
 Posthác si quicquam, níhil precor.' tantúm modo

74 Quif *ex* Quid **F** 76 UR^t **A**, *corr. rec.* QU||SINT **A**, *tertia de-*
leta corr. rec. quēⁱ **F** sunt **CEFP** proxumēⁱ **F** 76 IIS **A** híf **DG**
 lex hęc **E** lex iubet haec **BC** (*signa sunt in utroque*) 77 dicam *om.*
EG 78 me amicum **EG** assimulabo **B** adsimilabo **DEG** 79 qui
 erit **P** 80 qui^e mat̄ **G** mater unde qui **DG** COGNATI **A** cognata fit
 tibi, at *in ras.* D hęc omnia **E** 81 Conf||ingam **P** m|| **G** 82 Cum
 tuorū **F** tu nihil orum **G** UINCAT **A** uincam *in ras.* **D** 85 Persuasit
BCDEFGP 86 Duxit—audis *om. E, sed in margine addita, tum*
haec Quid narras *post* futurum est (u. 87) *transposita et inducta sunt*
 87 nescio herede **D** 88 fert **BP** places *Edd. ant.* 89 Hem **BG**
 Ehem **E** michi spes est **E** 90 abeam **BCDEFP** pgam **G** 91
 omítte **BCDEFGP**

Caecina 10, 27 nec minus niger nec minus 'confidens' quam ille Terentianus
 est Phormio. 74. facit: Donati *Ed. pr. bis* in lemm. 75. qui sunt:
 Donat. in lemm. 82. Donatus: Hoc interrogatiue pronuntiandum est.
 85. Persuasit: Donat. in lemm. 89. Hem: Donat. in lemm. — Donat. in
 Verg. Aen. VIII 129 „michi spes omnis in memet sita est.“ 90. abeam:
 Donat. *bis* in lemm. — adeam: Eugraph. in lemm. 90. 91. Scrui. in Aen.
 VIII 127 „credo—oret.“ 91. Donatus: amitte) Quod nos dicimus 'dimitte,'
 antiqui etiam dicebant „amitte.“

Non áddit: 'ubi ego hinc ábiero, uel occídito.'

DA. Quid paédagogus ille, qui citharístriam?

95 Quid rei gerit? GE. Sic, ténuiter. DA. Non múltum habet 145
Quod dét fortasse? GE. Ímmo nihil nisi spém meram.

DA. Pater éius rediit án non? GE. Non dum. DA. Quid? senem
Quoad éxpectatis uéstrum? GE. Non certúm scio:

Sed epístulam ab eo adlátam esse audiui modo

100 Et ad pórtitores ésse delatam: hánc petam. 150

DA. Numquíd, Geta, aliut mé uis? GE. Vt bene sit tibi.

Puer heús. nemon hoc pródit? cape, da hoc Dórcio.

93 addetⁱ F, corr. F² addit^e G, corr. G² 94 PEDAGOGUS A

cytharistriam FG 95 rei erit^g B rei erit C rei geta F¹, at gerit F²

GERET A geretⁱ G^B. NON A 96 daet C det F¹, t dat F² imo D,

corr. D² F¹. IMMO A 97 REDIT A quid senem om. E¹, add. E²

senen P 98 Quo || ad P SPECTATIS A 99 f^r G allatam B 100

latam BCEFP DELAIAMPETAM A, corr. rec. 102 nemoⁿ D nemo G

huc BCDEFPU hęc G DORCKIO A dortio F dotio E

94. ille paedagogus: Eugraph. in lemm. 96. Non. p. 344. „nihil habet nisi spem meram.“ 97. 98. Prisc. II p. 139 „quid—uestrum.“

99. 100. Non. p. 24 „Sed epistulam—Et ad portitorem esse delatam.“

100. delatam: Donat. in lemm. 102. huc: Donat. in lemm.

A ANTIPHO
ADULESCENTES

B PHAEDRIA
II

AN. Ádeon rem redisse, ut qui mihi cónsultum optimé uelit esse, I 3
Phaédria, patrem ut éxtimescam, ubi in mentem eius ad-
uénti ueniat!

Quód ni fuissem incógitans, ita [eum] éxpectarem, ut pár
fuit. 155

PH. Quid istuc? AN. Rogitas? qui tam audacis fácinoris mihi
cónsciis sis?

Quód utinam ne Phórmioni id suádere in mentem incidisset 5
Neú me cupidum eo inpulisset, quód mihi principiú^mst mali!

I 3 *I* ANTIPHO *A* PHEDRIA *D* ANTIPHO PHAEDRIA *PC*
ADOLESCENTES DVO ADVLESCENTES II

ANTIPHO ADOLESCENS. PHAEDRIA *F* PHEDRIA ANTIPHO *E* ANTIPHO *G*
1 rem meam *E* UELLET *A*, alteram *L* induxit corr. rec. 2 Phoedria *F*
patrem ut *D* EXISTIMESCAM *A* aduenti^{us} *DG*, corr. *D*² *G*¹ aduentus
BCFP UENIAT *A*, *A* induxit corr. rec. uenit *BCDEFGP* 3 Quidni *G*
nifi *F* eum om. *A* EXPECTAREM, ut *RE* antiquis litteris erasis a corr.
rec. scriptum sit, *A* 4 Quid istuc? *Bentleius* QUIDISTUCEST *A* cum
rell. *MI* *A* michi conscius sis facinoris *E* 5 INPKORMIONI *A*, ne ex
IN effecit corr. rec. nec phormioni *D* formioni *BCF* inſcidisset *D*
6 inpulſisset *C* principū *D*

I 3. 2. Prisc. I p. 258 „Aduenti“ pro „aduentus.“ „patrem ut „existi-
mescam“ ubi eius aduenti uenit in mentem.“ — Idem II p. 188 „cum eius
aduenti mihi uenit in mentem.“ — Donatus : Aduenti uenit] Multipliciter
declinatur et „aduenti“ et „aduentus.“ — Idem : uenit] Legitur et „aduenit.“ (?)
3. nisi : Eugraph. in lemm. — ita expectarem : Donat. in lemm. 4. Quid
istuc est : Donat. in lemm. 5. Prisc. II p. 60 „Quod—incidisset.

Nón potitus éssēm: fuisset tum illos mihi aegre aliquod dies:

At nón cottidiána cura haec ángeret animum, PH. Aúdio. 160

AN. dum expécto quam mox uéniat qui adimat hánc mihi consuetúdinem.

10 PH. Aliís quia defit quód amant aegrest: tibi quia super ést dolet. Amóre abundas, Ántipho.

Nam túa quidem hercle cértō uita haec éxpetenda optándaque est.

Ita mé di bene ament, út mihi liceat tám diu quod amó frui, 165 Iam dépecisci mórte cupio: tú conicito cétera,

15 Quid ego éx hac inopiá nunc capiam, et quíd tu ex ista cópia,

Vt ne áddam, quod sine sumptu ingenuam, liberalem náctus es, Quod habés, ita ut uoluisti, uxorem sine mala famá palam:

7 per illos **E** illo^s **C** aliquod **F¹GP¹** (*cum* **A**) 8 cotidiana
BCDEFGP anger& mediū; **G**^{B.} **AUDIO A** 9 hanc mihi adimat
BCEFP aegritudinē **D¹**, **τ** ⁿfuetudinē *schol.* egritudinē **G** 10. 11 *in*
P *unum uersum constituunt*, 11 *in* **F** *a* **Dolet incipit** ament **E** 11
habundas **EF¹P** 12 pro certo **E** **CERTO^e A**, *corr. rec.* uita certo^{haec} **D**,
haec *add.* **D²** uita certe (*om.* haec) **G** uia^t **P** expetēda^e **B** expectenda **F**
KAECEXPETNDA A, *ut* **CEXPET^E** *a corr. rec. erasis litteris superscripta*
sint 13 di **D¹G** (*cum* **A**) tandiu **G** 14 **DEPICISCI A**, *ut uidetur*
depacisci **G**, *corr.* **G²** depacisci **E**, *corr. rec.* depecisce **F** depicisci **D**,
corr. **D²** depi||cisci **B** depiscisci **C**, *corr.* **C²** morte *ex* mortē **F** ce-
terum *Bentleius* 15 ex ac **F** haec **F** istac **E** 16 ac liberalem **DG**
natus **F** nactus **B¹C¹D²EP** 17 **ITAULUISTI** (*om.* ut) **A**

7. Donatus: fuisset—dies] Quidam totum interrogatiue pronuntiant. 9. qui adimat hanc mihi: Donat. in lemm. 10. Donatus: tibi—dolet] Scire debemus et pronuntiatue et per interrogationem hoc ipsum pronuntiarı posse. 11. Donatus: Amore abundas, Antipho] Hoc cum pronuntiatione infert. 12. hercle haec uita certe: Donat. in lemm. 13. Arusian. p. 230 „ut m. l. quod amo tamdiu frui.“ 14. depacisci morte: Donat. in lemm. — Eugraph.: depecisci morte) Hoc est mori uolo uel pacisci mortem. — Lex. Maii p. 442 „iam depacisci mortem cupio.“ 15. ista: Donat. in lemm. 16. Et ingenuam et liberalem nactus et ingenuam liberalem nactus: Donat. in lemm. 17. Donatus: „uoluisti“ subdistinguendum est et sic legendum „uxorem.“ — 17. 18. Idem: palam beatus) Multi super(ori)bus iungunt „palam.“

Beátus, ni unum désit, animus qui modeste istaéc ferat. 170
 Quod sí tibi res sit cum eó lenone quócum mihi est, tum
 séntias.

Ita plérique omnes súmus ingenio, nóstri nosmet paénitet. 20

AN. At tú mihi contra núnc uidere fórtunatus, Phaédria,
 Cui de íntegro est potéstas etiam cónsulendi, quíd uelis:
 Retinére an uero amíttere: ego in eum íncidi infelíx locum, 175
 Vt néque mihi ius sit ámittendi néc retinendi cópia.
 Sed quíd hoc est? uideon égo Getam curréntem huc adueníre? 25
 Is est ípsus: ei, timeó miser, quam hic mihi nunc nuntiét rem.

ni
 18 num **E**, *corr. rec.* ni unum hoc est **P**¹, ni unum desit **P**² unum
 hoc **BCEFG** NEUNUMDESITQUI **A**, animof (*sic*) *add. corr. rec.* 19
 cum eo lenone sit **BCEP** cum eo et lenone sit **F** QUOMIKI (cum om.) **A**
 sententias **P** 20 *omissus est in A, sed inter lineas additus a corr. rec.:*
 Ita pleriq. ingenio sumus omnis nostri nosmet penitet Ita plerique omnes
 sumus ingenio *Bentleius cum C. C. C.* Ita plerique ingenio sumus om-
 nes **BCDEFGP** 21 fortunatqs **F** 23 RETINEREAMAREAMITTERE **A**
cum rell. an uero *Eugraphius* Retinere amare an mittere *Bentleius*
 Retinere amorem an mittere *Bothius cum Schmiedero.* ego infelix in
 eum incidi locum **G** ego infelix in eum incidi locum **G** ego infelix in-
 cidi in eum locum **P** 24 mihi ius sit *Guyetus et Bentleius ex codd.*
^{eius} MIKISIT **A**, eius *add. corr. rec.* ^{i ei'} m ius fit **F**, *corr.* **F**² mihi eius sit
BCDEGP 25 a **P**² in *marginē additus est* est hoc **F** hoc om. **BC**
ⁿ uideo **F** uideone **G** ego *ex ege* **F** eurentem **D** curren **G** 26 Is
 est ipsus est timeo **D** If ipsul est timeo **G** Is est ipsus et timeo **E**
 MISER *ex MISERO* **A** nunc om. **AEF**

18. unum hoc: Donat. in lemm. 19. q. si tibi res cum lenone sit:
 Donat. in lemm. 20. Gell. XX 6. Non. p. 501. Donat. ad h. l.: Ita
 plerique ingenio sumus omnes: nostri nosmet poenitet. — Acron in Hor. Ser-
 m. I 1, 3 „nosmet nostri poenitet.“ 22. 23. Donati *Ed. pr.* Retinere
 amittere amare) An coniuncte legendum est „quod uelis retinere“? ut duo
 sint „amare amittere,“ quia et infra duo reddit „Ut neque mihi sit amittendi
 neque retinendi copia.“ — Eugraphius: ...consultationem utrum uelit „mittere
 an uero retinere.“ 23. 24. Seru. in Aen. XI 689 „ego—locum Ut neque
 mihi amittendi neque retinendi sit copia.“ 26. Donatus: „hei“ interiectio
 ingemiscantis est.

A GETA Γ ANTIPHO B PHAEDRIA
SERUOS ADULESCENTES II

I 4 GE. Nullus es, Getá, nisi iam aliquod tibi consilium celerē reperis:
Ita nunc inparátum subito tanta te inpendént mala: 180
Quae néque uti deuitém scio neque quó modo me inde
éxtraham:

4 Nam nón potest celári nostra diútius iam audácia.

6 AN. Quid illic commotús uenit?

GE. Tum témporis mihi púnctum ad hanc rem est: érus adest.

AN. Quid illúc malist?

GE. Quód cum audierit, quód eius remedium inueniam iracúndiae? 185
Lóquar? incendam: táceam? instigem: púrgem me? laterém
lauem.

.B. Γ A

I 4 SERVVS ADULESCENTES | DVO. GETA ANTIPHO PHEDRIA D

GETA ANTIPHO PHAEDRIA CP (PHAEDRIA, om. II P) GETA. ANTIPHO.

SERVVS EIDEM II

PHAEDRIA F GETA. PHAED. ANTIPHO E PH. añ. nuenef. geta servv f G

1 aliquod m consilium F celere consilium E celer C, corr. C² celer B

REPPERIS ABCD¹ FP reppereris D² G repereris E Nullu's, Geta, nisi ali-

quod iam consilium celere repereris *Bentleius* (reperies *Lachmannus*)

2 tanta impend^{me}ent F impend^cent ex impediunt E² 3 deuitaem C

NEQ. QUO A, corr. rec. nec quo EP extraam P exthraam G abs-

traham BC In AD post u. 3, in reliquis post u. 4 interpolatus est

Andriae I 3, 3 Quae si non astu prouidentur, me aut erum pessum

dabunt. (astutia G uidentur D herum B) 4 caelari D |||| ūra, n

in ras., G iam om. ADG 6 In A Γ QUIDILLIC *adhaesit uersui*

quarto, COMMOTUSUENIT *uersum per se implet: ceterum* quidnam ille

corr. rec. cum rell. In F u. 6 exit in punctum 7 In A A. TU|M

euania sunt tibi punctum E illud BCDEF GP 8 iracondiae D 9

Loquar *Bentleius* LOQUARNE A *cum rell.*

I 4. 1. Charis. p. 214 'Celer' nescio an 'celere' produci possit, nisi forte illud dicat Terentius „celere consilium“ (..?), ut nón sit aduerbium, sed nomen. — Prisc. l. p. 152 „Nullus es, Geta, nisi aliquod consilium celere reppereris. — Id. p. 335. „Nullus es, Geta, nisi iam aliquod consilium celere reppereris.“ 2. Arusian. p. 236 Impendet te illud. T. P. „Ita—mala.“ *Versum interpolatum post u. 3 non enarrat Donatus.* 4. Donatus: NIGIDIUS „celari“ quaerit utrum plenum sit an pressum. — diutius iam audacia: Donat. in lemm. 6. Quidnam ille: Donat. bis in lemm. 7. illud: Donatus bis. 9. Loquarne: Donat. ter in lemm. — Prob. Cathol.

Heú me miserum: cūm mihi paueo, tum Ántipho me ex-10
crúciat animi:

Eíus me miseret, eí nunc timeo, is nūnc me retinet: nam
ábsque eo esset,

Récte ego mihi uidíssem et senis essem últus iracúndiam:

Áliquid conuasássem atque hinc me cónicerem protinam in
pedes. 190

AN. Quam [nam] híc fugam aut furtúm parat?

GE. Sed ubi Ántiphonem réperiam? aut qua quaérere insistám 15
uiam?

PH. Te nóminat. AN. Nesció quod magnum hoc núntio expectó
malum. PH. ah,

10 EKEU **ABCP** Ehu **F** 11 *Prioribus litteris euanidis ab US*
incipit in A, quod corr. rec. mutauit in is me om. G mife||rū F
eiñnunc C ESSET^m A, corr. rec. ēēm G 12 ergo mihi **P** egomet mihi
puidissem DG MKIUIDISSEM A, pro add. et del. corr. rec. ets||enis
essem P 13 CONUASISSEM **A**, *corr. rec. conuasassem C¹D¹E²F (a in*
ras.) P¹ conuasassem BC²D²E¹ (F¹, ut uidetur) GP² PROTINUS A cum
rell. (praeter E?). Vs. 13. et 14 unum efficiunt in P 14 QUAM **A**
cum rell. Quamnam Bentleius KINC A, N deleuit corr. rec. hic rell.
fugam, g in ras. a corr., C aut furtum P, corr. P² 15 repperiam
BCDFG queram aut qua reperire insistem uia P, corr. P² infiftā ex
in iftā F UIAM AFG¹ uia BCDEG² 16 nuntio hoc **E** malū *ex*
malo G In A uersus ita distincti sunt: 1, B. TENOMINAT—B. AK.
2, SANUSNEES—REUOCEMUS. 3, KOMINEM—A. KEM 4, SATIS—OBUIAM:
in FP ita: Te nominat—PH. Sanus es 2, GE. Domum—GE. hem 3,
satis—obuiam (in tertio F subdistinguit post Geta)

p. 17 „laterem lauem.“ 11. retinet me: Donati *Ed. pr.* in lemm. 12.
ego mihi uidissem: Donat. *bis* in lemm. 13. Non. p. 87 Conuasare dicitur
furto omnia colligere. T. F. „Aliquid conuasassem atque hinc me ego
coicerem protinus in pedes.“ — Eutych. p. 192 Conuaso: conuasas. T. in
Ph. „Aliquid conuasem.“ — Charis. p. 211 ‚Protinus‘ trium temporum
significationem capit ... futuri, ut T. in Ph. „Aliquid—pedes“ (cūašem ^{sa} et
protinum *Neap.*). — Arusian. p. 238 „atque me ‚conicere‘ protinus in pedes.“
— Paul. Fest. p. 226 Protinam protinus. T. „protinam me coiciam in pedes.“
— Donatus: conuasassem) Figuratum est a colligendis uasis. — conua-
sassem: Eugraph. in lemm. — protinus: Donat. et Eugraph. in lemm. —
Donatus: „protinam“ fuit. sic NIGIDIUS legit. 14. Quam hic: Donat. in
lemm. 15. uia: Donat. in lemm.

Sánun es? GE. Domum íre pergam: ibi plurimumst. PH.
Reuocémus hominem.

(AN.) Sta ilico. GE. Hem, 195
Sátis pro imperio, quisquis es. AN. Geta. GE. Ípse est quem
uolui óbuíam.

AN. Cédo quid portas, óbsecro, atque id, sí potes, uerbo éxpedi.
20 GE. Fáciam. AN. Eloquere. GE. Módo aput portum. . AN. Meúmne?
GE. Intellexti. AN. Óccidi. PH. Hem.

AN. Quid agam? PH. Quid aís? GE. Huius patrem uidisse me
et patruóm tuom.

AN. Nám quod ego huic nunc súbito exitio rémedium inueniám
miser? 200

Quód si eo meae fortúnae redeunt, Phánium, abs te ut
dístrahar,

Núllast mihi uita éxpetenda. GE. Ergo istaec cum ita sint,
Ántipho,

25 Tánto magis te aduigilare aequomst: fórtis fortuna ádiuuat.

17 PH. Sanus es BCEFP (ah om.) ha sanus |||| es D Ha sanuf
ef G DONUM A, corr. rec. ubi BF renoce^{mul} F Post hominem in F
erasum est malum 17^r STAILICO A, personae notam add. corr. rec.
Antiphoni tribuunt Sta ilico BCDEFGP em DG 18 Satin, n in
ras., F quisquis est P obuium F 19 in A extenditur usque ad
FACIAM Credo D potes tu uno uerbo DG expedi uno P, uno add. P²
PUT
20 APORTUM A, corr. A¹ intellextin EF Getae tribuunt hem BCFF
em G 21 aif ex agif F MEETPATRUUMTUUM A, ET induxit corr. rec.,
omm. rel. 22 KUICSUBITO (nunc om.) A 23 fanium F distraar P
ex
24 díspetenda C SUNT A 25 aduigilare aduigilare P uigilare G

17. Sanusne es et ibi: Donat. in lemm. — Charis. p. 212 Plurimum
T. in Ph. „ibi plurimum est.“ ubi CELSUS: nunc aduerbium est pro „ibi
saepe, ibi frequenter est.“ 18. Donatus: Sta ilico| Ille „reuocemus homi-
nem“ dixit, hic non progredi iussit. 19. Non. p. 296 „atque ea’—ex-
pedi.“ — Donatus: uerbo expedi Deest „uno.“ 20. Prisc. II p. 283 „modo
apud forum. Meumne.“ — Donatus: Hem) Propria et sua cuique personae
tribuit, celeritatem ex praesagio metuenti Antiphoni, tarditatem intellectus
quieti pectoris securo Phaedriae. 21. me patruum tuum: Donat. in
lemm. 22. huic nunc subito. Donat. in lemm. 23. Non. p. 287 „Quod
si—distrabar“ (Fanium). — Donat. in Hec. III 1, 45 „Quod si meae—abste
u. d. n. e. m. n. e.“ 25. Seru. in Aen. X 285 „fortes fortuna adiuvat.“
— Donatus: „fortis“ accusatiuus pluralis est.

AN. Nón sum aput me. GE. Atqui ópus est nunc cum máxume
ut sis, Ántipho:

Nám si senserít te timidum páter esse, arbitrábitur 205
Cómmeruisse cúlpan. PH. Hoc uerumst. AN. Nón possum
inmutárier.

GE. Quid faceres, si aliúd quid grauius tibi nunc faciundúm foret?

AN. Cum hóc non possum, illúd minus possem. GE. Hoc nihil 30
est, Phaedria: ílicet.

Quíd hic conterimus óperam frustra? quín abeo? PH Et
quidem ego? AN. Ópsecro,

Quíd si adsimulo, sátin est? GE. Garris. AN. Vóltum con-
templámini: em, 210

Sátine sic est? GE. Nón. AN. Quid si sic? GE. Própemodum.
AN. Quid? síc? GE. Sat est:

Ém, istuc serua: et uérbum uerbo, pár pari ut respóndas,
Né te iratus suis saeuidicis dictis protelét. AN. Scio. 35

26 Atqui—28 culpam *Phaedriae*, hoc uerum est *Getae* dant **D¹G**,
correxít **D²** opus ^{est} **E**, corr. rec. 27 timidum *ex* tumidum **F** pate **F**,
corr. **F²** arbitra ||||| bitur **C** 28 PH. hē hoc **F** In **A** uersus *dissectus*
est post POSSUM 29 *Phaedriae uersum* dat **G** ALIUDGRAUIUS (om.
quid) **A** 30 In **D** ultimae uoces fol. 100 sunt hoc nihil est. tum,
quaternione intercedente, quo II 2 index—IV 3, 28 continentur, in
tribus foliis 109. 110. 111 ea quae in medio desiderantur sequuntur
scripta a manu aequae antiqua: quae excipit IV 3, 29. — posum **C** nihi **C**
31 in **A** *dissectus est post* ABEO hic om. **BCEFP** ope **G** abeā *ex*
abeo **B¹D²F¹P¹** abeamus **E**, corr. **E²** equidem **E**, corr. rec. 32 fi **F**
adsimulabo **CDFGP** assimilabo **B** assimilabo **E** Ph. garrif **G** m **CP**,
expunx. **C²P²** em om. **BEFG** 33 Satisne **DG** Satin **E** ^{PHE} **GET** non **F**
AN. quid si sic **BCDEFGP** In **A** uersus *dissectus est post* PROPEMODUM
34 Em **F** Hem **BEG** istud *ex* istuc **F** ut om. **G** 35 iratus, ira
in ras., **D** saeuidicis ^{dictis} **F**, ui in ras., dictis add. **F²** PROTELET ^{pater} **A**,
pater add. corr. rec.

(26. Prisc. II p. 306. Illi ὅτι μάλιστα. T. „cum maxime ‚Parmenone‘
opus est.“) 29. aliud grauius: Donat. in lemm. 31. Quid hic con-
terimus: Eugraph. in lemm. — quin abeam: Donat. in lemm. 32. adsimu-
labo: Donatus bis. — Prisc. de nom. pron. et uerbo p. 455 „uultum con-
templamini.“ 34. Hem: Donat. in lemm. 35. Non. p. 362 „Ne—
protelet.“

- GE. Vi coactum te ésse inuitum, PH. lége, iudició. GE. tenes?
Sét hic quis est senéx, quem uideo in última platea?
ípusus est. 215
- AN. Non póssum adesse. GE. Ah quíd agis? quo abis, Ántipho?
Mane inquam. AN. Egomet me nóui et peccatúm meum:
- 40 Vobís commendo Phánium et uitám meam.
- PH. Geta, quíd nunc fiet? GE. Tú iam lites audies:
Ego pléctar pendens, nísi quid me feféllerit. 220
Sed quód modo hic nos Ántiphonem mónuimus,
Id nósmet ipsos fácere oportet, Phaédria.
- 45 PH. Aufér mihi 'oportet'. quín tu quid faciam impera.
- GE. Meminístin, olim ut fúerit uestra orátio
In re incipiunda ad défendendam nóxiam, 225
Iustam illam causam, fácilem, uincibilem, óptumam?
- PH. Memini. GE. Ém, nunc ipsast ópus ea, aut, siquíd potest,
50 Melióre et callidióre. PH. Fiet sédulo.

36 Vi||| co actum, i in ras., F èè te G inuitū ex inuietū E B.
LEGEIUDICIO A. TENES A lege iudicio *Getae continuant* BCDEFGP

37 F G KICQUIS A quis hic BCDFGP (hoc F) quis est hic E *Getae*
continuat A IPSUSEST, *Antiphoni dant* rell. 38 quid uis E aif ex
agif F quo habif G 39 MANE semel ACⁱP, *geminat* C² cum rell.
EGOMETME A cum rell. ego me *Bothius* 40 PKANIAM A, *corr. rec.*
phanū F 43 quo modo P quo modo BCD nos hic DEG 44
OPORTER A, *corr. rec.* 45 Auferre me oportet G mi^{hi} D, *corr.* D²
quin tu ex quantū F quid D quod CP 46 Meministi DG 47
deferundā F, *corr.* F² noxam F, *corr.* F² noxam D 48 Iuxtam FG
uicibilem DG, *corr.* D²G¹ 49 hem BDEFG ipse F EÀ A, *expungebat*
corr. rec. ea om. BCDEFGP siquif G potes EF 50 MELIORET
CALIDIOR A, *corr. rec.* et om. F¹, *add.* F²

37. Sed quis hic senex est : Donat. in lemm. — Porphy. in Hor. Ep. I 20, 19 „in ultima platea.“ 39. Mane mane inquam et egomet noui me: Donat. in lemm. 42. Prisc. I p. 399. 537 „Ego plectar pendens.“ 43. quod modo : Donat. in lemm. 45. Prisc. II p. 280 „Aufer mihi oportet.“ 49. opus ea : Donat. in lemm. (om. Ed. pr.).

GE. Nunc prior adito tu, égo in insidiis híc ero

Subcénturiatus, síquid deficiás. PH. Age.

230

Z DEMIPHO B PHAEDRIA A GETA
SENEX ADULESCENS SERUOS

DE. Ítane tandem uxórem duxit Ántipho iniussú meo?

II 1

Néc meum imperium: ac mító imperium: nón simulatém
meam

Reueréri saltem! nón pudere! o fácinus audax, ó Geta

Monitór! GE. Vix tandem. DE. Quid mihi dicent aut quam
causam réperient?

51 et 52 *unum uersum efficiunt in P* adito *ex* addito **G** ⁱⁿ infidiis **F**
in subsidiis **DG** 52 ^{suc} CENTURIATUS **A**, *corr. rec.* succenturiatus, in
marg. Subcent', **D** subcenturiatus **G** deficies **BCDEFGP** *Finem actum*
E non indicat in hac fabula

II 1 E DEMIPHO A PHEDRIA B GETA D
SENEX ADOL SERVVS

DEMIPHO PHAEDRIA GETA P DEMIPHO SENEX. PHAEDRIA. GETA
SENEX ADVLESCENS SERVVS

SERVVS C DEMIPHO. GETA. PHAEDRIA E DEMIPHO SENEX. PHAEDRIA

ADULESCENS. GETA F PHEDRIA. GETA. DEMIPHO G 1 Itaneandem F

2 inperium meum E ag^e mitto D, ut g factum uideatur ex c age mitto

BCEFGP 3 Reuereri? saltem non pudere FP saltemⁱ D, *corr.* D²

faltim G ||geta, o *erasa*, D geta^o F geta E (o *om.*) 4 monitur C

dicent D¹, t dent D² DICENT^{aut}QUAM A, aut *add. corr. rec.* au^{quā} G quā,

ā in *ras. a corr.*, F repperient BCF reperiant E In A uersus *dissectus est post QUAM*

51. 52. Donat. in II 1, 59 „ego in insidiis hic ero Succenturiatus.“ — (in)insidiis: Idem in lemm. — Non. p. 11 Concenteriare est colligere, dictum a centuriis quae ad suffragia conueniebant. Plaut. Pseud. (I 5, 159) .. T. F. „ego in insidiis Subcenturiatus si quid deficies.“ — Prisc. de fig. num. p. 415. T. in ‚Eunucho‘ „ego in subsidiis‘ hic ero Succenturiatus, si quid deficias.“ — Lex. Maii p. 117 „ego in insidiis hic ero Succenturiatus.“ — Eugraph. in II 1, 59 „ego hic in subsidiis ero.“

II 1. 1. Paul. Festi ep.: ‚tandem,‘ cum significet ‚aliquando,‘ interdum tamen ex superuacuo ponitur, ut apud T. in Ph. „Itane—meo.“ non enim hic tempus ullum significat. — Donat. in Adelph. III 2, 6 „Itane—duxit“ et post multa „facinus—monitor,“ unde ille „uix tandem“ inquit. 2. 3. Cic. ad Att. II 19, 1 „Nec—saltem“ (ac mitto). — Donatus: age mitto) Legitur et „ac mitto“ (sic Faernus: uulgo „ieci“ alii „laceo.“). — Donat. in Andr. III 2, 16 et Lex. Maii p. 533 „non—Reuereri.“ — Non. p. 496 Veretur illam rem. T. in F. „non simultatem meam ‚Vereri‘ saltem.“ 4. 5. Donat. in

5 Demíror. PH. Atqui réperiam: aliut cúra. DE. An hoc
dicét mihi! 235

‘Inúitus feci. léx coëgit’? aúdio, fateór. GE. Places.

DE. Verúm scientem, tácitum causam trádere aduersáriis,
Etiámne id lex coëgit? PH. Illud dúrum. GE. Ego ex-
pediám: sine.

DE. Incértumst quid agam, quía praeter spem atque increíble
hoc mihi óptigit:

10 Ita sum ínritatus, ánimum ut nequeam ad cógitandum in-
stitúere. 240

Quam obrem ómnis, cum secúndae res sunt máxume, tum
máxume

Meditári secum opórtet, quo pacto áduorsam aerumnám ferant.
Pericla, damna péregre rediens sémpet secum cógitet

5 *Phaedriae dedit haec* Atqui reperiám. aliut cura *Lachmannus*
(cum F), *Getae rell. libri* reperiám ¹ DG repperi iam BCEFP ALIUT

CUR ^A A, TCURA a corr. rec. litteris deletis superscripta sunt: fuisse ui-
detur ALIUIAM anne hoc dicent BCDEF GP 6 audio et fateor
BCDEF GP placet ex places C placet, t in ras., D placet BEFP

In G & fateor—u. 7 tr[adere] in rasura sunt 7 sciunt G 8 ^A illud
durum .B. ego D, A a corr., altera B. in ras. Cum D¹ facit Bentleius
9 preter ex pariter C optigit BC (cum A) In A dissectus est versus
in media uoce IN|CREDIBILE Versus 10. 11. 12 omissi sunt in A 10

iratus E animā ex animū F 11 sunt om. F¹, add. F² tum ^{maxime} D
tū (om. maxume) G tum maxume om. B 12 ferat ex ferant G
Versus omissus est in C, sed additus in ima pagina 13 Sic Cicero.

PERICLADAMNAEXILIAPEREGREREDIENSSEMPERCOGITET A Pericla exilia
damna peregre rediens semper cogites B: a quo ceteri in his discedunt
Pericula G exilia ex exilla C damna exilia DG (cum A) dampna

peregre
regrediens P peregre G ueniens D¹ G (t rediens D²) cogites, es
in ras., D cogites ex cogital G

Hec. IV 4, 3 „quid—Demíror. 5. Donatus: Atqui reperi iam: aliud cura)
Eo animo hoc dicit, quo supra dixit „Vix tandem.“ et cum ille pluraliter
„reperient“ dixerit, hic singulariter „reperi“ respondit, quasi in se solo sit
crimen. Cf. in u. 8. 6. Donat. in Eun. II 3, 79 „audio et fateor.“ 8.
„Illud durum“ dicit, quia supra dixit „atqui reperi iam.“ 10. Donat. in
Andr. III 4, 18: „ínritatus“ .. commotus .. ut in Ph. 11—16. Cic. Tusc.
III 14, 30 „Quamobrem—lucro.“ 13. Pericla damna exilia peregre rediens
semper cogitet (cogites Ed. pr.): Donat. in lemm. — Idem: cogitet (cogitat
Ed. pr.) A singulari ad pluralem (immo a plurali ad singularem) transit.

Aut fili peccatum aut uxoris mortem aut morbum filiae,
Communia esse haec, nequid horum umquam accidat animo 15
nouom: 245

Quidquid praeter spem euéniat, omne id deputare esse in lucro.

GE. O Phaédria, incredibilest quantum erum ante eo sapientia.
Meditata mihi sunt omnia mea incōmmoda, erus si redierit:
Molendum usque in pistrino, uapulandum, habendae cōm-
pedes,

Opus ruri faciendum: hōrum nihil quicquam accidet animo 20
nouom. 250

Quidquid praeter spem euéniet, omne id deputabo esse in
lucro.

15 *Sic Cicero.* COMMUNIAESSEKAECPOSSEUTNEQUITANQ̄SITNOUOM A,
corr. rec. Communia esse haec fieri posse ut nequid animo sit nouum

DEGP: quibuscum conspirant BCF, nisi quod et fieri BC^{ef} fieri F
praebent 16 Quicquid BCDEFGP EUENIET A omnem C omne|| P
deputa||| esse P 17 quanto (B?) CE quanta ex quanto P² quanta,

a in ras., D 18 Medita^{ta} F, *corr.* F² In C repetita erant post redierit

haec dum mihi sunt omnia mea incōmmoda erus^{si} redierit: sed inducta
sunt 19 MOLENDUMESSE AD¹ G: ex ēē D² effecit ē addiditque mihi
usq; Molendum mihi esse usq; BCF Molendum mihi est usque EP

(michi E) Molendumst Bentleius p||istino^r D pystrino^e G compedis C,
corr. C² conpedes FP 20 Opus ex Epus F faciendum C¹ P accidit E

accidet et F animo ex anime F 21 Quicquid BCFFP euenit^{at} E, *corr.*
rec. &ueni& G DEPUTABO A deputo E lucrū G

supra dixit „omnes,” at nunc „cogitet” (cogites *Ed. pr.*). — cogites: Idem
in u. 15. 15 Communia esse haec: fieri posse: Donatus. — ut ne quid
animo sit nouum: Euphras. in lemm. 16. euéniat omne deputare id esse
in lucro: Donat. in lemm. 17. Diomed. p. 313. Arusian. p. 213 „erum
anteo sapientia” (herum: Arusian.). — Donatus: ante eo] Legitur et „ante
eo (an ante eam?) sed pronuntiatium „anteo” pro „anteeam.” 18.
Prisc. I p. 385. 567 „Meditata—incommoda.” — sunt mihi: Donat. in lemm.
19. Lactant. Inst. VII 27, 3 Cogitanda et proponenda sunt nobis. Terentiana
illa „molendum esse usque in pistrino, uapulandum, habendae compedes.”
(„sic omnes libri”: Buemann.) — Prisc. I p. 158 „habendae compedes.” —
Molendum (Mestum *Ed. pr.*) usque in pistrino: Donat. in lemm. — Idem:
habendae compedes) Vitiosam locutionem seruili personae dedit Terentius.
nam integrum esset, si diceret „habendas compedes.” unde quidam non
„esse,” sed „usque” legunt. — Idem: supra uerba gerundia sunt, infra
participia.

Séd quid cessas hóminem adire et blánde in principio ádloqui?

DE. Phaédriam mei frátris uideo filium mihi ire óbuam.

PH. Mi pátrúe, salue. DE. Sáluē: sed ubi est Ántipho?

25 PH. Saluóm uenire. . DE. Crédo: hoc respondé mihi. 255

PH. Valet, híc est: set satine ómnia ex senténtia?

DE. Vellém quidem. PH. Quid istúc est? DE. Rogitas, Phaédria?
Bonás me absente hic cónfecistis núprias.

PH. Eho, an íd suscenses núnc illi? GE. Artificém probum!

30 DE. Egon illi non suscenseam? ipsum géstio 260

Dari mihi ín conspectum, núnc sua culpa út sciat
Leném patrem illum fáctum me esse acérrimum.

PH. Atquí nihil fecit, pátrúe, quod suscenseas.

DE. Ecce áutem similia ómnia: omnes cóngruont:

35 Vnúm cognoris, ómnis noris. PH. Háúd itast. 265

DE. Hic in nóxiast, ille ad défendendam cáusam adest:

22 f^e G blandā C, corr. C² alloqui BEF 23 filium uideo DG
I MIKIRE A, corr. ant. obuam G 25 Saluum aduenire CP Saluum te
aduenire BDFG Saluum te aduenire gaudeo E responde hoc BCEFP
26 f^e G (cum A) SATINE A satin rell. 27 quít F, corr. F² fedria F
28 confecifti G, corr. G² 29 an tu id BCEFGP an tu D succenses
BE Demiphoni (Z) haec ARTIFICEMPROBUM (om. O) dat A o artificem rell.
30 EGON A (personae nota om.), e add. corr. rec. Egone D succen-
seam BE 31 Dare G NU||^{ncsua}CULPA A, corr. rec. (ut tertia littera A
fuisse uideatur) 32 me om. DEFG 33 ATQUINNIL A succen-
seas BE 34 congruunt omnes F CONGRUUNT A 35 UNUMCUM
NORIS A Unum cognoris rell. omnis noueris DE haud ex aut C²
36 NOXIA ABC noxa DF noxia G nox||a EP deferendā D, corr. D²
defendendam culpam E dicendam Palmerius

25. Saluum te aduenire: Donat. *ter* in lemm. — Saluum uenire: Eucraph. in lemm. — Donatus: credo hoc responde mihi) Hoc incerta distinctione pronuntiatur. 27. Vellem equidem: Donat. in lemm. 28. Non. p. 269 „Bonas—nuptias.“ 29. an id (om. tu): Donat. in lemm. — Idem: artificem probum) εἰσωνεία. nam non est artifex cuius deprehenditur iocus' (l. dolus. — Demiphoni dedit haec Donatus). — Seru. in Aen. I 657 „artificem probum.“ 35. Donatus: Unum cognoris (cum noris Ed. pr.), omnes noris) . . uarie „cognoris“ (cum noris Ed. pr.) „noris.“ 36. 37. Pseudo-Ascon. in Cic. Verrin. p. 212 „Hic in noxa est, hic ad defendendam causam adest, Cum ille est—mutuas.“ — Hic in noxia est, ille ad defendendam causam adest: Donat. in lemm. — Idem: Cum ille est (abest Ed. pr.)

Cum illést, hic praestost: trádunt operas mútuas.

GE. Probe hórum facta inprúdens depinxít senex.

DE. Nam ni haéc ita essent, cum illo haut stares, Phaédria.

PH. Si est, pátrúe, culpam ut Ántipho in se admiserit, 270 40

Ex quá re minus rei fóret aut famae témpersans,

Non cáusam dico quín quod meritis sít ferat.

Sed síquis forte málitia fretús sua

Insídias nostrae fécit adulescéntiae

Ac úicit, nostran cúlpa east an iúdicum, 275 45

Qui saépe propter inuidiam adimunt díuiti

Aut própter misericórdiam addunt paúperi?

GE. Ni nóssem causam, créderem uera húnce loqui.

DE. An quisquam iudex ést, qui possit nóscere

Tua iústa, ubi tute uérbum non respóndes, 280 50

Ita ut ille fecit? PH. Fúctus adulescéntuli est

Offícium liberális: postquam ad iúdictes

hic

37 CUMILLEABESTPRAESTOST A, hic *add. corr. rec.* Cum ille est
rell., nisi quod ille hic (est om.) F mutuas, t in ras., C 38 pbeorū G

facta om. E^d, superscr. corr. rec. 39 ni hi^{ita} F cum illo om. F¹, add.

schol. haut C 40 Sic ē G Antipho ipse admiserit P 41 foret rei

BCP¹ (signa transpositionis add. P² ita foret rei aut) minus aut famae

foret rei temperans F aut famē foret aut rei temperans E 43 fretus

ex fraetus C Ab h. u. inde usque ad finem scaenae uersuum distinctio

non est in F 45 NOSTRACULPAEST A nostraⁿ F, corr. F² est ea E

iudicu||m P iuditū G 46 inuidiam^{adimunt diuiti} addunt pauperi D, corr. D², quae

eadem manus in ima pagina addidit Aut ppter mēdiam addunt pauperi

47 ppt̄ miam G 48 hunc uera E 49 possit^e D, corr. D² polc̄it G

51 FUNTUS A, corr. A¹ adholescentuli F 52 Offícium, um in ras., P

liberiflīf F iudices|| || ||, s in ras., P

ζεῦγμα secundum. (om. Ed. pr.). nam et hic subaudiendum est „in noxia.“

— Idem in V 5, 7 „tradunt operas mutuas.“ 39. Seru. in Aen. VIII 653

„pro templo“ „pro defensione templi“ . . T. „Nam nisi — Phaedria“ (pro illo).

— Donatus: „cum illo“ ἀντὶ τοῦ „pro illo.“ 40. Arusian. p. 216 „culpam

A. in se admiserit.“ (om. ut). — 40. 42. Prisc. II p. 95 „Si — admiserit, Non

causam dico.“ — 41. Arusian. p. 264 „rei foret aut ‚infamiae‘ temperans.“

— rei foret: Donat. in lemm. 45. Nostrane culpa est: Donat. in lemm. —

Nostra est culpa: Eugraph. in lemm.

- Ventúmst, non potuit cógitata próloqui:
Ita eúm tum tímídum *illic* obstupescit pudor.
- 55 GE. Laudo hunc: sed cesso adire quam primúm senem? 285
Ere, sálue: saluom te áduenisse gaúdeo. DE. Oh,
Bone cústos, salue, cólumen uero fámiliae,
Cui cómmendaui filium hinc abiéns meum.
- GE. Iam dúdum te omnes nós accusare áudio
60 Inmérito, et me horunc ómnium inmeritíssimo: 290
Nam quíd me in hac re fácere uoluísti tibi?
Seruom hóminem causam oráre leges nón sinunt,
Neque téstimoni dictio est. DE. Mitto ómnia.
Do istúc 'inprudens tímuit adulescéns': sino
65 'Tu séruo's': uerum sí cognata est máxume, 295
Non fuit necesse habére: sed id quod léx iubet,
Dotém daretis, quaéretet aliúm uirum.

54 timedū G ^{ob} IBISTUPEFECIT A, ^bibi *induxit*, ob *add. corr. rec.*
ibi om. BCEFP illic *Fleckeisenus* op^tstupescit F, *corr.* F² 55 I^r G
56 SALUUM A ADUENISSE A, *corr. rec.* ho F DE. Oh *ab initio se-*
quentis us. habet P 57 COLUMEM A 59 te *super lineam* F 60
INNERIO A, *corr.* A¹ KORUMOMNIUM A omnium horunc BCP omnium
horum DEFG nō inmeritissimo F inmeritissimō GP 61 uoluisti facere P
tibi D 62 causas E 63 TESTIMONIŌ A, O *induxit* ^{de}*corr. rec.* est dictio
DG dictio *non* est E 64 ADDO A Adde BDEFP Ad^a C, *corr.* C² Ad
te G Do *Fleckeisenus* 65 Tufer ^fuīuerū G, *corr.* G² SERUUS (om. es)
A *cum* ^e*rell.* cognata *ex* cognita E²P E² A, *corr. rec.* 66 ne-
cessum C necesse || P I^r G 67 D ||| otem P

56. aduenire: Eugraph. in lemm. 57. Donat. in Adelph. III 3, 18
„Columen familiae, bone custos salue.“ 60. omnium horum immeritissimū:
Donat. in lemm., *sed* Idem: ho² cōmertio immeritissimo (horunc omnium
Faënyus)[†] Ὁ πλῆρης (om. Ed. pr.) ho². et sic nos ‘hanc’ et ‘hunc’ dicimus.
— Idem: immeritissimo) Ut ‘paruo’ falso’ de aduerbiis est in Ō desinentibus.
61. uoluisti facere: Donati Ed. pr. et Eugraphius in lemm. 62. Donat. in
Eun. III 2, 36, „Seruum—sinunt.“ 63—65. Donat. in Hec. IV 1, 41 „mitto
omnia. ‘Adde’—seruus.“ 64. Adde istuc: Donat. in lemm. 65. 66. Donatus:
uerum si cognata est maxime) τῷ ἰδιωτισμῷ addidit ‘maxime.’ nam siue
est cognata, siue non est, non recipit τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. ... Alii sic
ordinant „non fuit necesse maxime habere.“ [Alii „sed id quod lex iubet
maxime dotem daretis“]. 67. Donat. in II 3, 63 „Dotem—alium.“

Qua rátione inopem pótius ducebát domum?

GE. Non rátio, uerum argéntum deerat. DE. Súmeret

Alicúnde. GE. Alicunde? níhil est dictu fácilius. 300 70

DE. Postrémo si nullo álio pacto, faénore. GE. Hui,

Dixisti pulchre: síquidem quisquam créderet

Te úfuo. DE. Non, non síc futurumst: nón potest.

Egon íllam cum illo ut pátiar nuptam unúm diem?

Níhil suáue meritumst. hóminem conmonstrárier 305 75

Míhi istúm uolo aut ubi hábitet demonstrárier.

GE. Nempe Phórmionem? DE. Istúm patronum múlieris.

GE. Iam fáxo hic aderit. DE. Ántipho ubi nunc ést? GE. Foris.

DE. Abi, Phaédria, eum requíre atque huc addúc. PH. Eo:

Rectá uia quidem illuc. GE. Nempe ad Pámphilam. 310 80

DE. Ego deós penates hinc salutatúm domum

Deuértar: inde ibo ád forum atque aliquót míhi

Amícos aduocábo, ad hanc rem qui ádsient,

Vt ne ínparatus sím, si ueniat Phórmio.

70 ALICUNDE. ^{alicunde} A. NIKIL ^u A, *alterum alicunde add. corr. rec.* ali-
cunde ^G níhil ^u DICTO ^A, *corr. rec.* dictu *rell.* 71 non alio ^{DG} uel

faenore ^A BFP (*τ super lineam P*) 72 DIXTI ^A cum *rell.* 73 non

^{unc} ⁿ G, *corr.* G² 74 EGON ^e A, *corr. rec.* Egone BCDEF GP
p unum ^F 75 meritu^st *Goucanus* meritast *Bentleius* commoftrarier ^F

76 ISTUM ^p A, *corr. rec.* 77 phormonem ^F 78 nunc ubi ^F est nunc ^D

PHAE. foris BCP foras ⁱ F 79 ATQ. KUCADDUC ^A adduce huc *rell.*

80 equidem BCDEF GP pamphylam ^G 81 ATEGO ^A BC D² EF¹ P ad ^F²

At *om.* D¹ G domum *ex* demum ^P, *in quo u. exit in* reuortar (*sic*).

82 ALIQUOS ^A 83 amcos ⁱ D, *corr.* D² quia ^d fient ^G 84 inperatuf ⁱ G

^{at} SIUENIAT ^A, *corr. rec.* cum adueniat BCDEF GP

68. Donatus: Non „inopem potius,” sed „potius ducebat” (Inopem potius & potius ducebat *Ed. pr.*) subdistinguendum est. 70. Lex. Maii p. 32

„alicunde? — facilius.” 71. Prisc. II p. 69 „Postremo—fenore.” — uel

fenore: Donat. et Eugraph. in lemm. 72. Dixti: Donat. in lemm. 73.

Prisc. II p. 337 „Non non sic futurum est.” (75. Donatus: Nihil suaue

meritum est] Ordo et sensus hic est: Nihil mihi mercedis suaue est, ut ego

illam cum illo nuptam feram) 75. 76. Donat. in II 2, 7 „hominem—uolo.”

78. Donat. et Eugraph. . . seruus . . . respondit „foris.” 79. adduce huc:

Donat. in lemm. 80. quidem illo: Donat. in lemm. 81. At ego:

Donat. in lemm. — Seru. in Aen. XII 257 „At ego hinc deos pengo

salutatúm” (Al. „At ego deos penates hinc salutatum domum diuortar.”)

A PHORMIO E GETA
PARASITUS SERUOS

- II 2 PH. Ítane patris aís aduentum uéritum hinc abiisse? GE. Ád-
modum. 315
- PH. Phánium relictam solam? GE. Síc. PH. Et iratúm senem?
- GE. Óppido. PH. Ad te súmma solum, Phórmio, rerúm redit:
Túte hoc intristí: tibi omne est éxedendum: accingere.
- 5 GE. Óbsecro te. PH. Sí rogabit.. GE. Ín te spes est. PH.
éccere,
- Quíd si reddet? GE. Tu impulisti. PH. síc opinor. GE.
Súbueni. 320
- PH. Cédo senem: iam instrúcta sunt mihi in córde consilia omnia.

II 2	Z PARASITVS PHORMIO	B SERVVS GETA ^{ais}	D	PHORMIO PARASITVS	GETA SERVVS	CFP
------	------------------------	------------------------------------	----------	----------------------	----------------	------------

PHORMIO GETA **EG** 1 PATRISADUENTUM **A**, ais *add. corr. rec.* ais
patris aduentū **D** patris ais conspectum **BCEFF** hunc **E** ABISSE **A**
cum rell. 2 relictum **C** 3 Opido **E** 5 rogabit *ex* rogabat **F**
rogitabit **G** ecce *rē* **DEG** ecce *ref, f a corr.,* **P** 7 Cedo *om.* **G** mihi
instructa sunt **BCEFF** in *om.* **CE**¹

II 2. 1. Rufin. Comm. in Ter. metra p. 378 Gaisf.: ASPER in com-
mentario Terentii sic: Hosce uersus† agere coepisset „Itane patris ais ad-
uentum ueritum hinc abisse domum“ et deinceps quae sequuntur quadrati.
— patris ais conspectum: Donat. *bis* in lemm. — aduentum: Eugraph. in
lemm. 3. solum summa: Donati *Ed. pr.* in lemm. 4. Donat. in Eun.
II 3, 89 „Tute—accingere“ (tibi hoc est). — Cf. Auson. ad Paulum (Idyll.
VII): tibi quod intristi, exedendum est: sic uetus uerbum iubet.“ — Seru. in
Aen. II 237. XI 486 „accingere.“ 5. ecce rem: Donati *Ed. pr.* in lemm.
7. Cic. de nat. deor. III 29, 73 „Cedo—omnia“ (sunt mihi in c.).

GE. Quid ages? PH. Quid uis, nisi uti maneat Phánium atque
ex crimine hoc

Ántiphonem erípiam atque in me omnem íram deriuém senis?

GE. O uir fortis átque amicu's. uérum hoc saepe, Phórmio, 10
Véreor, ne istaec fórtitudo in néruom erumpat dénique.

PH. Ah, 325

Nón ita est: factúm est periculum, iám pedum uisást uia.

Quód me censes hómines iam deuérberasse usque ad necem,
Hóspites, tum cíues? quo magis nóui, tanto saépius.

Cédo dum, enumquam iniúriarum audísti mihi scriptám dicam? 15

GE. Quí istuc? PH. Quia non réte accipitri ténnitur neque míluo, 330

Quí male faciunt nóbis: illis quí nihil faciunt ténnitur,

Quía enim in illis frúctus est, in illis opera lúditur.

Áliis aliunde ést periculum, unde áliquíd abradí potest:

Míhi sciunt nihil ésse. dices 'dúcent damnatúm domum': 20

8 agif **G** *Phormionis nota omissa est in A* ut **BCDFGP** adque **F**
e crimine **BCP** a crimine **E** EXCRIMINEKOC uersum per se implet in **A**
9 deriuem patris **BCD²EF²P** (senis **D¹G** cum **A**) 10 AMICUS (om. es) **A**
cum rell. 11 *A. AK ab initio sequentis us. habet A* 12 ITAEST **A**,
EST induxit corr. rec. ita **D**, corr. **D²** factū || periclū || **F** factum
periculum **E** PERICULUM **A** factum est periculum iam pedum, uisa est
uia *T. Faber* 13 Quod **P¹** (cum **A**) iā om. **G¹**, add. **G²** ad in ras. **G**
15 DUMENUMQUAM **A**, ^m add. corr. rec. dū. ^{en} me || umquā **D**, corr. **D²**
dū ne nūquam **G** inuria ^{rum} **D**, corr. **D²** audistif **G** 16 Quid istuc **BCF**
TENDITUR **A** cum rell.: item u. 17. 17 Qui || male **F** 18 quia ^{enī} **G**
fructus ē in iis ^{ll} **D**, uctus ē in ras. FRUCTUS **A**, ut UCT a corr. rec.
erasis litteris superductum sit: fuisse uidetur FRUSTUS. INILLISOPERA **A**,
ILL induxit corr. rec. in his opera **G** 19 aliunde **G** est aliunde **D**
periculum est **B** PERICULUM **A** adradi **G** abripi **CP**, abradi **C¹P¹** in
marg. arripi **B¹**, **τ** abradi schol. 20 dom || am **P**

8. Quid agis et ut: Donat. in lemm. — Idem: Sic dixit „crimine“ (*sic*
ter) eripiam quasi ex incendio. 9. deriuem senis: Donat. in lemm. 10.
Donatus: O — amicus) Nominatium pro uocatio posuit. 13. 14. Prisc. II
p. 137 „Quot — saepius“ (tunc ciues). 16. Quid istuc: Donat. in lemm. —
Idem: tenditur Legitur et „tennitur“ (tenditur *Ed. pr.*) habet enim **N** littera
cum **D** communionem. — Non. p. 410 Tendere: insidiari decipere, dictum a
tendicula. T. F. „Quia non recte — miluo.“ — tenditur: Eugr. in lemm.
17. Prisc. II p. 332 „enumquam — dicam.“ 18. in illis opera: Donat. in
lemm. 19. aliunde est: Donat. in lemm. — Idem: „abradi“: per uim auferri.

- Alere nolunt hóminem edacem, et sápiunt mea senténtia, 335
 Pró maleficio sí beneficium súmmum nolunt réddere.
 GE. Nón pote satis pro mérito ab illo tibi referri grátia.
 PH. Ímmo enim nemo sátis pro merito grátiam regí refert.
 25 Tén asymbolúm uenire unctum átque lautum e bálineis,
 Ótiosum ab ánimo, cum ille et cúra et sumptu absúmitur! 340
 Dúm tibi fit quod pláceat, ille ríngitur: tu rídeas,
 Príor bibas, príor decumbas: céna dubia appónitur..
 GE. Quid istuc uerbi est? PH. Vbi tu dubites quíd sumas po-
 tíssimum.
 30 Haéc cum rationem íneas quam sint suáuia et quam cára sint,
 Éa qui praebet, nón tu hunc habeas pláne praesentém deum? 345
 GE. Sénex adest: uide quíd agas: prima cóitíost acérrima:
 Si eám sustinuerís, postilla iam, út lubet, ludás licet.

21 aedacem **F** mea quidem sententia **BCDEFGP** (sententiam **C**)
 22 ^{mm} **SUUM A**, *corr. rec.* 23 pote *Bentleius* **POTEST A** *cum rell.* 24
 rei **F** 25 ^e **TEN A**, *e add. corr. rec.* Tene *rell.* ^d **asymbolum C**, *corr. C²*
 ad symbolum **BD** (ad *in ras.* **B**) ad simbulum **EF** lau|tū **F** **BALNEIS**
A, *ut L a corr. rec. super duas litteras erasas scriptum sit* balneis
^c **BCDEF** ^p **FP** eplaneif **G** 26 cur̃a **D** ^u **futu F** assumitur **B** 27 fit **D¹**
 (cum **A** **AEFG**), ^t sit **D²** sit **BCP** 28 ^r **prio decumbas D** apponitur **B**
 (cum **A**) 30 Haec ^{cum} **F** ratione *ex* **rationē D** ratione si *ineas* (si?
et in atramento diuerso scripta) **P** ⁱ **curae sint G** 31 ^e **Ei ex Ea B²**
 praebeat **DEFG** tu eū **DG** 32 ^{ia} **COTIOST A**, *corr. rec.* coitíost **CP**
ACERRIMA A, *finale add. corr. rec.* 33 **POSTILLAMUT A**, *corr. rec.*
 illā *ex* illa **D²** illam **F** ^e **libet D**, *corr. D²* ludas *om.* **C¹**, *add. C²* **licet**
ludas B

23. potest: Donat. et Eugraph. in lemm. 25. Non. p. 337 Lautum significat locum. T. in F. „Tene ‚asymbolum‘ uenire ‚tunc unctum‘ atque lautum e balneis.“ — Donatus: Tene ad simbulum (*sic bis*) uenire] Et hoc nomen constat inter parasitos confictum et ‚compositum‘ esse. — balneis: Idem in lemm. 26. Arusian. p. 250 „Otiosum ab animo.“ 27. Non. p. 165 Ringitur irascitur. T. in F. „Cum‘ tibi sit—rideas.“ — Cf. Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 543 Ringitur irascitur. — sit: Donati *Ed. pr.* in lemm. 28. Porphy. in Hor. Serm. II 2, 78 „cena dubia adponitur.“ 29. Prisc. I p. 84 „ubi—potissimum.“ 30. Haec si cum ratione: Eugraph. in lemm. — ratione: Donat. in lemm. 31. praebeat et tu hunc (*tum* tu hunc eum *Ed. pr.*): Donat. in lemm. 33. post illam: Donati *Ed. pr.* in lemm.

ZDEMIPKO Γ'KEGIO YCRATINUS ΦCRITO APKORMIO EGETA
SENEX ADUOCATI III PARASITUS SERUOS

DE. Enúmqam cuiquam cóntumeliósus II 3

Audistis factam iniúriam quam haec ést mihi?

Adéste quaeso. GE. Irátus est. PH. Quin tu hóc age. 350

Iam ego hunc agitabo. pró deum immortalíum,

Negat Phánium esse hanc síbi cognatam Démipho? 5

Hanc Démipho negat ésse cognatám? GE. Negat.

PH. Neque eius patrem se scíre qui fuerít? GE. Negat.

DE. Ipsum ésse opinor dé quo agebam. séquimini. 355

[PH. Nec Stílponem ipsum scire qui fuerit? GE. Negat.]

PH. Quia egéns relictast mísera, ignoratúr parens, 10

Neclégitur ipsa: uíde auaritia quíd facit.

II 3 E DEMIPHO Z PHORMIO B GETA D DEMIPHO GETA PHORMIO E
SENEX

DEMIPHO G Sex figurae pictae sunt in CFP DEMIPHO. GETA. PHORMIO.

HEGIO. GRATINVS. CRITO C DEMIPHO SENEX. GETA SERV'. PHORMIO. EGIO.

GRATIN'. CRITO | ADVOCATI SVNT ISTI. III. F Phormio Geta Demipho.

aduocati P² | HEGIO CRATINVS CRITO P¹ 1 En unquā D En unquā G

contumelios^{osi} CG, corr. C²G¹ 3 AGE^s A, s add. corr. rec. ages

BCDEFGP 4 nunc BC IMMORTALIUM fidem A, fidem add. corr. rec.

Post immortalíū D² in marg. add. p deū atq; hominū fidē. p dñm atq;

immortalí^ū hominū fidē G immortalíū fidem EFP² (fidem add. P²) 5

phanūⁱ D, corr. D² cognatā, na in ras. D: item u. 6 6 Hanc—

cognatam P² in ras. Vss. 7. 8. 9 om. F¹, add. F² in marg. V. 7 in

DG post nonum est: sed iam D¹ cum post u. 8 reuocauit 7 GE. om F

8 opinor esse F agebam P 9 Spuriū esse h. u. uidit Bentleius

PHO. super lineam CP² Stílponem Donatus STILPKONEM A cum rell.

(ftilphonē ex ftuphonē) D GE. negat om. F 10 QUIAEGENS A, A

add. A¹ egenif F 11 Neglegitur CDEF¹GP Negligitur BF² FACIT,

A a corr. rec. in ras., A faciat D faciat G

II 3. 1. Donatus: En unquam] „En“ uim habet indignationis post enarratam iniuriam.

3. age: Donat. in lemm. 4. Donatus: proh deum immortalium) ἔλλειψις. deest 'fidem.' — 4. 5. Prisc. II p. 375 Latini

plerumque accusatio utuntur in huiusmodi interiectionibus „pro deum fidem.“

T. in Ph. „pro deum immortalium 'fidem'—Demipho. 5. 6. Aquila Rom. p. 32 et Martian. Cap. de rhet. p. 481 Halm. „Negat—cognatam“ (Phanium esse om. Mart. Cap.). 9 agnoscunt Donatus et Eugraphius (in u. 40).

- GE. Si erum insimulabis málitiae, male aúdiēs.
 DE. O audáciam, etiam me últro accusatum áduenit. 360
 PH. Nam iam ádulescenti nihil est quod suscénseam,
 15 Si illúm minus norat: quíppe homo iam grándior,
 Paupér, cui opera uíta erat, rurí fere
 Se cóntinebat: íbi agrum de nostró patre
 Coléndum habebat: saépe interea míhi senex 365
 Narrábat se hunc neclégere cognatúm suom:
 20 At quém uirum! quem ego uiderim in uíta óptimum.
 GE. Videás te atque illum, ut nárras. PH. I in malám crucem.
 Nam ni éum esse existímássem, numquam tám grauis
 Ob hanc ínimicitias cáperem in uestram fámiliam, 370
 Quam is áspernatur núnc tam inliberáliter.
 25 GE. Pergín ero absenti mále loqui, inpuríssime?
 PH. Dignum aútem hoc illost. GE. Aín tamen, carcér? DE. Geta.
 GE. Bonórum extortor, légum contortór. DE. Geta.

14 iam *om.* P¹, *add.* P² succenseam BE 15 norat *om.* G quippe
 homo G homo natu grandior E 16 CUIOPERAUITA A cui in opere
 uíta *rell.* 17 $\overline{n}r\overline{q}$ P, *corr.* P² PATRE, E *in ras. a corr. rec.* A
 18 michi interea E 19 negligere CDEFGP negligere B SUUM A
 20 ATQ. UIRUM A, *corr. rec.* $\overline{u}em$ opmum \overline{ti} ex omnium F 21 abi hinc in
 BCD²EFGP (i hinc in D¹) \overline{n} inalā | crucē D, crucē *add.* D² *in marg.*
 22 NIEUMESSEEXISTIMASSEM A \overline{ita} \overline{ita} *add. corr. rec.* ni eum ita existi-
 massem DG ni ita eum existimasset BCEFP (ni *add.* F²) grauis CD,
corr. C²D² 23 nostram CDEFGP 24 || nunc C \overline{li} inberaliter D, *corr.* D²
 25 loqui male absenti E absente D²FG 26 \overline{in} illo F ain tamen
Bentleius AINTANDEM A *cum rell.* (tandē *in ras.* D) carcere BCD²E¹FP
 (at carcer *corr. rec.* E) E. geta D² *in marg.* DE. Geta *om.* G 27
 GE. *om.* F¹, *add.* F² Bonarum G

16. Donatus: Cui opera uita erat) „opera“ ablatiui est, et „uita“ no-
 minatiui. — Cui opera uita erat: Eugraph. in lemm. 16. 17. Prisc. II
 p. 65 „Cui opera uita—continebat.“ — Paul. Festi ep.: Ruri esse, non rure
 dicendum testis est T. in Ph., cum ait „ruri se continebat ibi agrum de
 nostro patre.“ 17. 18. Arusian. p. 233 „agrum—habebat.“ 21. Donatus:
 [in] malam crucem) Aduerbialiter ut „huc (huic *Ed. pr.*) uiciniae.“ 22.
 eum ita existimarem: Donat. in lemm. 25. absente: Donat. in lemm.
 26. Donatus: ai'n) ἀπόστροφος nota est quae separat I ab N et interimit
 S litterae sonum. — tandem carcer: Idem in lemm. 27. Prisc. I p. 497

PH. Respónde. GE. Quis homost? éhem. DE. Tace. GE. Absentí tibi 375

Te indignas seque dignas contumélias

Numquám cessauit dicere hodie. DE. Desine. 30

Aduléscens, primum abs te hóc bona ueniá peto,

Si tibi placere pótis est, mihi ut respóndeas:

Quem amicum tuom aís fuisse istum, explaná mihi, 380

Et quí cognatum mé sibi esse diceret.

PH. Proinde éxpiscare quási non nosses. DE. Nóssem? PH. Ita. 35

DE. Ego mé nego: tu quí aís redige in mémoriam.

PH. Eho tú, sobrinum tuóm non noras? DE. Énicas.

Dic nómen. PH. Nomen? máxime. DE. Quid núnc taces? 385

PH. Perii hércle, nomen pérdidi. DE. [Hem,] quid aís? PH.

Geta,

Si méministi id quod ólim dictumst, súbice. em, 40

Non díco: quasi non nóssem, temptatum áduenis.

DE. Ego autem tempto? GE. Stílpo. PH. Atque adeo quíd mea?

28 ehem *om.* **D¹G** hem **BCD²EFP** 30 hodie *om.* **BCEFP** E. hoe
iā desine **D** DE. ho eiādefine, hoe *ex* hodie, **G** DE. desine **E**, *corr.* **E²**
DE. desine **F**, *corr.* **F²** In **F** *us. exit in* adhulescens 31 expeto
BCD²EFP (peto **D¹G** *cum* **A**) 32 placere hoc potis est **E** POTISES **A**
ut mihi **DG** 33 TUUM **A** AIS^s **A**, s *expunxit* **A¹** 35 Proinde **D**
Perinde, er *a corr. in ras.*, **F** Proinde ita *super lineam* **E²** NOISSES **A**
36 tu aif **EG**, *corr.* **E²G¹** 37 sobriū **D**, *corr.* **D²** TUUM **A** enecas
BC²D²FGP² 38 TACIS **A** 39 PERI **A** ^hercle **D** Z. QUIDAIS (*om.*
hem) **A** ehē **G** 40 MEMISTI **A** hem **BDEFG** 41 noris **BCDEFGP**
temptatum **B** tentatum **C** 42 EGOAUTEM **A** Egon autem **BEP** Egone
autem **CDEFG** Stílpo *Donatus* STILPKO **A** *cum rell.* stípho **F** (*item*
u. 43)

„Bonorum contortor' legum distortor.“ 30. Donatus: ohe iam desine)..
„ohe“ interiectio est satietatem usque ad fastidium designans. 33. mihi
ut: Donat. in lemm. 37. Cic. Orat. 47, 157 Quid quod sic loqui nosse
iudicasse' uetant? .. quasi uero nesciamus in hoc genere et plenum uerbum
recte dici et imminutum usitate. itaque utrumque Terentius: „Eho tu
'cognatum' tuum non noras.“ post idem „Stilphonem—noueras“ (43). 41.
Pseudo-Ascon. in Cic. Verrin. p. 188? „en Non—aduenis“ (noris). — noris:
Donat. in lemm.

- Stilpóst. DE. Quem dixi? PH. Stilponem inquam nóueras. 390
 DE. Neque égo illum noram néc mihi cognatús fuit
 45 Quisquam istoc nomine. PH. Ítane? non te horúm pudet?
 At sí talentum rém reliquissét decem,
 DE. Di tibi male faciant. PH. prímus esses mémoriter
 Progénem uestram usque áb auo atque atauo próferens. 395
 DE. Ita ut dicis. ego tum cum áduenissem, qui mihi
 50 Cognáta ea esset, dícerem: itidem tú face:
 Cedo qui ést cognata? GE. Eu nóster, recte: heus tú, caue.
 PH. Dilúcidè expediui quibus me opórtuit
 Iudícibus: tum id si fálsum fuerat, filius 400
 Cur nón refellit? DE. Fílium narrás mihi?
 55 Cuius dé stultitia díci ut dignumst nón potest.
 PH. At tú qui sapiens és magistratús adi,
 Iudícium de eadem caúsa iterum ut reddánt tibi:
 Quandóquidem solus régnas et solí licet 405
 Hic de eádem causa bís iudícium apiscier.
 60 DE. Etsí mihi facta iniúriast, uerúm tamen
 Potíus quam lites sécter aut quam te aúdiam,

43 dixi ^tD, corr. D² Stilponem *Donatus* STILPKONEM A cum *rell.*
 INQUAMESTNOUERAS A 44 nouerā DG neque mihi BCEFP 45
 Quisquam isto nomine om. E¹, add. E² in marg. isto BCE²FP 46 in
 P in unum uersum coaluit cum antecedente Ad C, corr. C² Ac^t D, corr.
 D² reliquisset F 47 Di ⁱD, corr. D² esses cognatus memoriter E
 memoriter, prior e in ras., D 48 ADAUO, D a corr. rec. super litteram
 deletam scriptum, A ^{proferens} proferres E, corr. E² 49 ITAUTUDICES A ^{tū}cū G
 tum si, si in ras., D tum si BCFP tunc si E qui|| D 50 ea om. DG
 51 heu noster BE'G heus noster DF ^{phormio}CAUE A, phormio add. corr. rec.
 52 exciui ^{pedini}F, corr. F² 57 suspectus Bentleio In D iterum—u. 59 causa
 omissa et a schol. in ima pagina suppleta sunt 59 Haec de G
 iudicium bis P apiscier Bentleius ADIPSCIET A cum *rell.* 60 DE.
 ab initio om., ante uerū inter lineas add. G iniuria facta est E ue2|
 tamen in ras., D 61 lit̄s C, corr. C² sect||er D aud|||iā D
 aud|||ā G

49. ita ut dicis: Donatus in lemm. — ego tum si: Idem. 51. heus
 noster: Donat. bis in lemm. 56. Prisc. II p. 354 „adi magistratus.“
 58. Claud. Sac. p. 23 „quando quidem tu solus regnas.“

Itidem út cognata sí sit, id quod léx iubet

Dotis dare, abduc hánc, minas quinque áccipe. 410

PH. Hahahaé, homo suavis. DE. Quid est? num iniquom póstulo?
An ne hóc quidem ego adipíscar, quod ius públicumst? 65

PH. Itan tándem quaeso, item út meretricem ubi abúsus sis,
Mercédem dare lex iúbet eī atque amittere?

An, ut néquit turpe ciuis in se admitteret 415

Proptér egestatem, próximo iussást dari,
Vt cum úno aetatem dégeret? quod tú uetas. 70

DE. Ita, próximo quidem: ád nos unde? aut quam óbrem?

PH. Ohe,

‘Actum’ áiunt ‘ne agas.’ DE. Nón agam? immo haud désinam,
Donéc perfecero hóc. PH. Ineptis. DE. Sine modo. 420

PH. Postrémo tecum nihil rei nobis Démiphost:
Tuos ést damnatus gnátus, non tu: nám tua 75

Praetérierat iam ad dúcendum aetas. DE. Ómnia haec

Illúm putato, quae égo nunc dico, dicere:

Aut quídem cum uxore hac ípsum prohibebó domo. 425

GE. Irátus est. PH. Tu té idem melius féceris.

63 Dotem **BCDEFGP** ABDUC *ex* ABKUC **A** abduce *rell.* accepe **G**

64 num ini^v quom **C** iniquon **E** iniquum, u *altera in ras.*, **D** iniquom **G**

66 ITANE **A** cum *rell.* itidē **DG** SIS *a corr. rec. deletis litteris super-*

scriptum in A (fuisse uidetur ES) sit **E** si||s **D** fief **G** 67 amittere,

a *ex corr.*, **D** dimittere **G** mittere **E** 68 ciuis turpe **BCDEFGP**

INSESE **A** AMITTERET **AG** 69 dari, i *in ras.*, **D** 70 ITACUMUNO **A**

deger& **G**¹, t rer& **G**² 71 ad **C**¹ (*cum A*) ob rem quam **G** hoe **DG**

In **F** us. exit in quamobrem PH., u. 72. in haud 72 negas **D**, *corr.* **D**²

negas^{agas} **E**, *corr.* **E**² haut^d **C** haud om. **D**¹, *add. corr. rec.* 74 denimpho **D**

75 TUUS **A** Tuus || damatusⁿ **D**, *corr.* **D**² dampnatus **F** 76 IAMDUCENDA **A**

iam ducendū, c *in ras.*, **D** 78 phibeo^b **D**, *corr.* **D**² 79 totum Phor-

mioni dat **A** Ante tute notam **Z** *add.* **D**² tutei||dem, dem *in ras.*, **G**

tu te separauit Bothius

62. Dotem: Donat. in lemm. — Dare dotem: Eugraph. in lemm. 66.

Itane et itidem et sis: Donat. in lemm. 67. Donatus: Bene „amittere“,

quia finis cupiditatis ammissio est. 68. c(iuis) t(urpe) et in se: Donat. in

lemm. 71. Prisc. II p. 97 „Ita cognatam’ quidem. at nos unde?“

72. Donat. in Andr. III 1, 7. Adelph. II 2, 24 „Actum—agas.“ 75.

Non. p. 276 „Tuus—tu“ (natus). 78. Donatus: cum uxore hac) Id est ‘tali.’

79. Donatus: Tute idem melius feceris) Quidam sic intelligunt .. ut senex

- 80 DE. Itane es paratus facere me aduersum omnia,
Infelix? PH. Metuit hic nos, tam etsi sedulo
Dissimulat. GE. Bene habent tibi principia. PH. Quin
quod est
Ferendum fers? tuis dignum factis feceris, 430
Vt amici inter nos simus. DE. Egon tuam expetam
85 Amicitiam? aut te uisum aut auditum uelim?
PH. Si concordabis cum illa, habebis quae tuam
Senectutem oblectet: respice aetatem tuam.
DE. Te oblectet: tibi habe. PH. Minue uero iram. DE. Hoc
age. 435
Satis iam uerborumst: nisi tu properas mulierem
90 Abducere, ego illam eiciam: dixi, Phormio.
PH. Si tu illam attigeris secus quam dignumst liberam,
Dicam tibi inpingam grandem: dixi, Demipho.
Siquid opus fuerit, heus, domo me. GE. Intellego. 440

80 Itanes CEP ^{ra} patul G ^o aduersum G 81 hic me BCP 82
q^e ex qn F 83 Ferundum, F ex corr., D FERES A feras B CEF^{GP}
foras D, corr. D² fers Faernus factis dignum DG 84 expetā ex ex-
pectā G 85 am^{ci}ciam D aut certe E 86 CONCORDABIS, R a corr.
rec. in ras., A cōcordabit G habebit G ^{quae} q. D, corr. D² 88 m^{ro}minue
[uero] D, corr. D² minu^{ro} o E, corr. rec. Ante hoc G in spatio
om. notam DE. 89 Satin P ^{DE} nifi G properes BCD²EFF (pro-
peras D' G cum A) 90 Adducere B Abducerem P 92 APPINGAM A,
corr. rec. in pⁿig ||| grandem D, corr. D² ingam F, corr. schol. demi||pho
D 93 DOME A, mo ^{mo} add. corr. rec. intelligo B

potius exeat quam eiciat filium. — Eugraphius: Tute idem feceris) Hoc
ipsum tu recte feceris. — 82. Prisc. II p. 327 Habere pro esse. T. in Ph.
„Bene tibi ‚se‘ habent principia.“ 83 feras: Donat. in lemm. 91. im-
pingam: Eugraphius. —

- DE. Quantá me cura et sóllicitudine ádficit II 4
 Gnatús, qui me et se hisce inpediuit núptiis!
 Neque mihi in conspectum pródit, ut saltém sciam,
 Quid de eá re dicat quídue sit senténtiae.
 Abi, uise redierítne iam an non dúm domum. 445 5
- GE. Eó. DE. Videtis quo in loco res haéc siet:
 Quid ágo? dic, Hegio. HE. Égo? Cratinum cénseo,
 Si tibi uidetur. DE. Díc, Cratine. CRA. Méne uís?
- DE. Te. CRA. Ego quae in rem tuam sint éa uelim faciás: mihi
 Sic hóc uidetur: quód te absente hic filius 450 10
 Egit, restitui in íntegrum aequom est ét bonum:
 Et id ímpetrabis. dixi. DE. Dic nunc, Hégio.
- HE. Ego sédulo dixísse hunc credo: uérum itast,

II 4 *Non est noua scaena in A* E DEMIPHO B GETA M (*M in ras.*)

CRATINVS | H HEGIO M CRITO. SENEX SERVVS. III. D GETA DEMIPHO
 SERVVS SENEX

CRATINVS HEGIO III CRITO P GETA SERVVS. DEMIPHO SENEX.
 ADVOCATI DV (*sic*)

GRATINVS. HEGIO. III. CRITO C GETA SERV'. DEMIPHO SENEX. GRATINVS
 ADVOCATI ADVOCATI

HEGIO. CRITO F DEMIPHO. GETA. HEGIO. CRATINVS. CRITO E DEMIPHO G
 TRES

1 curar|| t G et C² in ras. afficit BE adfecit DFGP 2 hisce C,
 spiritus a C² 3 saltē ex salutē D 4 de hac BCDEF^cGP redigat C,
 corr. C² 5 Abi tu uise BCD^{etiam}FGP iā anūdū G NONDUM A, etiam
 add. corr. rec. 6 uidebitis F 7 dic de hegio F heio E, corr. rec.
 Egio P 8 M nota in ras. D In FP uersus exit in DEM. Te 9
 € ita D, corr. D^{te} DE. ita G M nota in ras. D Y QUAE A, ego add.
 corr. rec. CRA. ego quae rell. que|| ex quem P SINTUELIM (om.
 ea) A |||| mihi C 10 Si F 11 in om. G equū ē|| et bonum D
 aequū ēē et bonum G aequum ac bonum est C^tEP aequum et bonum
 est BF 12 id, i in ras., B imperabis D 13 hunc sedulo dixisse D
 sedulo hunc dixisse BCEFGP

II 4. 1. affecit: Donati *Ed. pr.* in lemm. 7. Donatus: Potest „ego“
 subdistingui, ut subaudiatur „ego dicam.“ 9. Donat. in Eun. V 8 42 „ego
 —facias“ (fuerint). 11. aequum esse, tum et bonum: Donati *Ed. pr.* in
 lemm. — aequum est et bonum: Eugraph. in lemm. 13. Donat. in Eun.
 V 8, 42 „Ego sedulo hunc dixisse credo.“ — sedulo hunc dixisse: Donat.
 et Eugraph. in lemm.

- Quod hómines tot senténtiae: suos cuique mos.
- 15 Mihi nón uidetur quód sit factum légibus 435
Rescindi posse: et túrpe inceptumst. DE. Díc, Crito.
CRI. Ego ámplius deliberandum cénseo:
Res mágna est. CRA. Numquid nós uis? DE. Fecistís probe:
Incértior sum múlto quam dudúm. — GE. Negant
20 Redísse. DE. Frater ést expectandús mihi: 460
Is quód mihi dederit de hác re consilium, íd sequar.
Percóntatum ibo ad pórtum, quoad se récipiat.
GE. At ego Ántiphonem quaéram, ut quae acta hic sint sciat.
Sed eccum ípsu(m) uideo in témpore huc se récipere.

A ANTIPHO B GETA
ADULESCENS SERUOS

III 1 AN. Énim uero, Antiphó, multimodis cum ístoc animo es uítu-
perandus: 465

Ítane te hinc abísse et uitam tuám tutandam aliís dedísse!
Álios tuam rem crédidísti mágis quam te[te] animáduersuros?

14 Quod F'P (cum A) SUUS A MOSEST A, ut iam A¹ EST in-
duxisse uideatur 16 Rescindē P inceptu||ē G inceptu est BCEFP
dicrito G 18 Y. NUNCQUID A, Hegioni^o dant rell., nisi quod nulla
nota est in G noquis P 20 expetendus F, corr. F² 21 KIS A, dederit G
id exequar BCDEFP 22 PERCUNCTATUM A percentatum rell. 23
facta D sint ex sunt BF 24 ATECCUMUIDEO (om. ipsum A)

III 1 Γ ANTIPHO ADVLESCENS. B GETA SERVVS D

ANTIPHO GETA PC ADOLESCENS GETA SERV' F ANTIPHO GETA E
ADVLESCENS SERVVS ANTIPHO
ANTIPHO G 1 MULTISMODIS ABCDFGP ^{hominibus} multis E, corr. E² multi-
modis Faërnus UITIPERANDUS A, in quo us. dissectus est post ES 2
ita ne||e D (itane te G cum A) te om. BCEFP 3 TETE A tete D
te|||| (tertia erasa fuit e) G te BCEFP animum aduersuros B?
animū aduersuros D

14. Prisc. II p. 170. Porphy. in Hor. Sermon. II 1, 27 „Quot—mos.“
— Schol. Pers. 5, 52 „Quot ‚capita‘ tot sententiae.“ 16. inceptu: Donat.
et Eugraph. in lemm. 17. Non. p. 282. Donat. in Eun. V 8, 42 „Ego—
censeo.“

III 1. 1. multis modis: Donat. et Eugraph. in lemm. — uituperandus
es: Eugraph. in lemm. 2. Itane hinc abiisse: Donat. in lemm.

Nam út ut erant alia, illi certe quae nunc tibi domíst con-
suleres,

Néquid propter tuám fidem decépta poteretúr mali: 5

Cuí nunc miserae spés opesque súnt in te uno omnés sitae. 470

GE. Et quidem, ere, nos iandúdum hic te absentem incusamus,
qui ábieris.

AN. Te ipsúm quaerebam. GE. Séd ea causa níhilo magis de-
fécimus.

AN. Loquere óbsecro, quo nam ín loco sunt rés et fortunaé meae:
Numquíd patri subolét? GE. Nihil etiam. AN. Ecquíd spei 10
porrost? GE. Néschio. AN. Ah.

GE. Nisi Phaédria haud cessáuit pro te eníti. AN. Nihil fecít noui. 475

GE. Tum Phórmio itidem in hác re ut [in] aliis strénuom hominem
praébuit.

AN. Quid is fécit? GE. Confutáuit uerbis ádmodum iratúm senem.

AN. Eu, Phórmio. GE. Ego quod pótui porro. AN. Mí Geta,
omnis uós amo.

GE. Síc habent principia sese ut díco: adhuc tranquilla res est, 15

4 nā ut^{ut} D, corr. D² ERAT A nunc tuae domi BCDFGP nunc
domi E 5 nequit E fi G PATERETUR, A a corr. rec. super erasam
O scripta, A pateretur BCDEFGP (paterentur E) 6 Cuius BCDEFGP
at nunc
ne F opesquae C uno oīs in ras. P INTEOMNES (om. uno) A
omnis D oīīf G fite, f in ras., G 7 iamdudum BCDEFGP absente E
INCUSAMUS, IN a corr. rec. deletis litteris superductum, A 9 sint
CDEFⁿGP (fit F) 10 patrif F sobolet D¹, at subdolet schol. sub-
dolet EG B. nihil adhuc & iā D QUIDSPEI A etquid spei DEFG AN.
|| ah E 11 haut C, corr. C² haut cessauit in marg. D feci|| B feci F
12 itidem hac re (in om.) CE¹P UTALIS A ut in aliis BCDEFGP
STRENUUMKOMINEMPRAEBUIT A, se add. corr. rec. 13 iratum patrem
BCDEFGP 14 Γ En Euphormio D, En add. D² heu C¹GP eheu
BC²EF o mi DG 15 DICO a corr. rec. uoci deletae superductum
in A dixi D dico ex dixi G²

4. ut erant et tuae domi : Eugraph. in lemm. 5. Donatus : pateretur
mali) Legitur et „poteretur.“ 10. patri subolet : Donat. et Eugraph. in
lemm. — Prisc. II p. 62 „Num quid subolet patri“ (patris codd. plerique).
13. Non. p. 249. Eutyck. p. 193 „confutauit — patrem.“ 14. Agroet.
p. 2272 „Eu Phormio.“ — Heus Phormio : Donatus.

Mansurusque patruom pater est, dum huc adueniat. AN. Quid eum? GE. Vt aibat 480

De eius consilio sese uelle facere quod ad hanc rem attinet.

AN. Quantum metuist mihi, uidere huc saluom nunc patruom, Geta! Nam per eius unam, ut audio, aut uiuam aut moriar sententiam.

20 GE. Phaedria tibi adest. AN. Vbi nam? GE. Eccum ab sua palaestra exit foras.

Γ PHAEDRIA E DORIO A ANTIPHO B GETA
ADULESCENS LENO ADULESCENS SERUOS

III 2 PH. Dorio, 485

Audi obsecro. DO. Non audio. PH. Parumper. DO. Quin omitte me.

PH. Audi quod dicam. DO. At enim taedet iam audire eadem miliens.

PH. At nunc dicam quod libenter audias. DO. Loquere, audio.

16 PATRUUM A (item u. 18) AIEBAT ABCDGP utⁱ agebat F In A uersus dissectus est post ADUENIAT 17 QUODKANC (ad om.) A ad om. D¹, add. schol. 18 Quantus BCDEGP Quatufⁿ F metuist Fleckeisenus METUSEST A cum rell. uenire BCDEF[^]GP huc nunc saluum BCEFF 20 exiit FP

III 2 A PHEDRIA Γ ANTIPHO N DORIO B GETA D
ADOLESCENTES DVO LENO SERVVS
PHEDRIA ANTIPHO DORIO GETA P PHAEDRIA ANTIPHO
ADVLESCENS II LENO SERVVS ADVLESCENS II
DORIO. LENO. GETA C PHAEDRIA DORIO ANTIPHO GETA F PHAEDRIA
SERVVS
DORIO ANTIPHO E PHEDRIA DORIO G 1 DORIO epiphonema in u. 1
asciscunt AFP E. AUDIO. Γ OBSECRO A DO. audio^{non} F me om. D¹,
add. schol. 2 TAEDETETIAM A thedet D taedt C, corr. C² audire
iam E milie||s E milies BE milliens C milief¹ G milliens P milies
eadem F 3 quo C, corr. C²

18. Donatus: Non optat saluum patruum, uenire. — hunc saluum patruum: Donati Ed. pr. in lemm.

III 2. 1. Donatus: Dorio audi obsecro) Sunt qui sic legant, ut „Dorio“ Phaedria dicat, „audi“ leno, „obsecro“ iterum Phaedria. — Dorio audi obsecro: Eugraph. in lemm. — Donat. in Eun. II 3, 79 „non audio.“

PH. Nón queo te exoráre ut maneas tríduom hoc? quo núnc abis?

DO. Mirábar si tu mihi quicquam adferrés noui. AN. Ei, 490 5

Metuó lenonem néquid — suo suát capiti. GE. Idem ego uéreor.

PH. Non dúm mihi credis. DO. Háriolare. PH. Sín fidem do?

DO. Fábulae.

PH. Faéneratum istúc beneficium púlchre tibi dicés. DO. Logi.

PH. Créde mihi, gaudébis facto: uérum hercle hoc est. DO. Sómnia.

PH. Éxperire: nón est longum. DO. Cántilenam eandém canis. 495 10

PH. Tú cognatus, tú parens, tu amícus, tu.. DO. Garrí modo.

PH. Ádeon ingenio ésse duro te átque inexorábili,

Út neque misericórdia neque précibus mollirí queas!

4 Nequeo **BCDEFG** Neque^o **P** TRIDUUM **A** abis *ex* habis **P**
5 afferres **BD** adferres *ex* adferas *corr. rec.* **E** EI *ab initio sequentis*
us. habent **AFP** et *ex* ei **D** et^{ei} **E** 6 leonēⁿ **D** aliquid **BCEFP** captiⁱ **F**
idem ego metuo **BCEGP** idem metuo ego **F** *Post B. Idē D² in marg.*
add. metuo hoc. Post nequid. . Getae sermonem incipiunt Bentleius et
Fleckeisenus, scribens ille suo capiti fuat, hic suo suat capiti? 7 dum
om. **BCDEFGP** ariolare **DEF^{do}2G** fidem^{do} **F**, *corr.* **F²** 8 Foeneratum **D**
istuc, i *et* *uc in ras.*, **C** bñeficiū^e **C** tibi *om.* **D¹**, *add.* **D²** LOGIⁱ **A**,
corr. rec. logi *ex* longi **B** 9 In **A** *corr. rec. notam E ante UERUM*
addidit, ante SOMNIA deleuit In D corr. N notam ante uerū erasam
posuit ante somniū A uerū Dorionis orationem incipit G SOMNIA^{um} **A**,
corr. rec. somniū, ū *in ras.*, **D** somnium **CEFGP** 10 Expedire **P**
Experire *ex* Experiri **F** cantilenam *ex* cantulenam **D** 11 Tu cognatus
Bentleius TUMIKICOGNATUS **A** *cum rell.* tu mihi parens **BCEFP** tu
post amicus *om.* **C¹G** 12 A|||deon **G** te esse duro **BCEFP** adque^t **F**
13 MOLIRI **A** quaeaf **G**

4. Nequeo: Eugraphius. 6. Donatus: Hei metuo lenonem (*om. Ed. pr.*) ne quid (quī aliquid *Ed. pr.*) suo suat capiti ἀποσιώπησις διὰ τὸν εὐφημισμὸν. 2, „suo capiti“ dixit, cum dicturus esset ‚Phaedriae.‘ 7. Non mihi credis: Eugraph. in lemm. 8. beneficium tibi: Donat. in lemm. — beneficium tibi pulcre: Eugraph. in lemm. — Donat. in Andr. III 2, 22. in Ad. V 3, 37 „Feneratum—dices“ (‘istud’ in Andr.) 9. Donatus: Verum hercle hoc est) Bene ipse dictum suum confirmauit. 10. Prisc. II p. 349 „cantilenam eandem canis.“ 11. Tu mihi cognatus tu mihi parens *et* Tu mihi cognatus, tu parens: Donatus. — Tu mihi cognatus tu parens: Eugraph. in lemm.

- DO. Ádeon te esse incógitantem atque ínpudentem, Phaédria,
 15 Vt phaleratis dúcas dictis me ét meam ductes grátiis! 500
 AN. Miseritumst. PH. Ei, uéris uincor. GE. Quám uterque est
 similis sui.
 PH. Neque, Ántipho alia cum óccupatus ésset sollicitúdine,
 Tum hoc ésse mihi obiectúm malum! AN. Ah, quid istúc
 est autem, Phaédria?
 PA. Ó fortunatissime Antipho. AN. Égone? PH. Cui quod amás
 domist:
 20 Néque cum huius modi umquam úsus uenit út conflictarés
 malo. 505
 AN. Mihin domist? immo, id quod aiunt, aúribus teneó lupum.
 Nám neque quo pacto á me amittam néque uti retineám scio.
 DO. Ípsu[m] istuc mihi in hóc est. AN. Heia, né parum lenó sies.
 Númquid hic confécit? PH. Hicine? quód homo inhumaníssimus:

14 PKAEDRIASINEMODO A Post u. 14 P habet u. 33 Tum—pati,
 sed praefixum est signum N° 15 UTMEPKALERATISDUCASDICTIS A
 ut phaleratis, ut phale in ras., D faleratis BCFG falleratis P dictis
 ducas BCDEF GP me om. D¹ G (add. D² post ducas) DUCTISGRATIIS A,
 gratis effecit corr. rec. ductes gratis D¹, t ducas schol. duces gratis
 BCEFGP 16 An. ei uerif uincor G, corr. G² similif ex simul F 17
 Teque F 18 A. QUID A, interiectionem ah ex nota rubra A effecit corr. rec.
 ha D autem est BCEFP 19 Egane F QUIQUOD A amas|| D 20
 Nec BCDEF GP UMQUANTIBIUSUS A cum rell. CONFLICTARIS A con-
 fluctares modo F 21 id om. BCDEF GP 22 quomodo BCDEF GP
 PACTOMEAMITTAM A, eam amittam effecit corr. rec. amittam inuenio
 neque BCE?FGP (inuenio om. D cum A) retiā^{ne} G Versum seclisit
 Bentleyus 23 Ph. ipfū G mihi istuc D Γ heia, Γ in ras., D leoⁿ D
 24 B. Númquid D, B in ras. Personae nota deest in G NUNCQUID A
 hicine DFG In D quod—u. 25 uendidit omissa, sed a schol. in ima
 pagina suppleta sunt

16. Prisc. I p. 392 „Miseritum est.“ 20. unquam usus uenit: Donat.
 in lemm. 21. 22. Donatus: Auribus teneo lupum) Graecum prouerbiu[m]:
 τῶν ὧτων ἔχω τὸν λύκον οὐτ' ἔχειν οὐτ' ἀπεινὰ δύναμαι. — Querol.
 p. 63 Par.: Auribus teneo lupum. neque uti fallam neque uti retineam scio.
 — Cf. Hieronym. Epist. ad Pammach. adu. errores Ioann. Hierosol.: Nunc
 nero auribus lupum apprehenderis nec tenere potes nec audes dimittere.
 23..Pseudo-Ascon. in Cic. Verrin. p. 186 „heia—sies.“

Pámphilam meam uéndidit. AN. Quid? uéndidit? GE. Ain? 25
uéndidit? 510

PH. Véndidit. DO. Quam indignum facinus, ancillam aere emptám
meo!

PH. Néqueo exorare út me maneat ét cum illo ut mutét fidem
Tríduom hoc, dum id quód est promissum ab amícis argentum
aúfero ;

Sí non tum dederó, únam praeterea hóram ne oppertús sies.

DO. Óptundis? AN. Haud longumst id quod órat: exorét sine: 515 30
Ídem hic tibi, quod bóni promeritus fúeris, conduplicáuerit.

DO. Verba istaec sunt. AN. Pámphilamne hac úrbe priuari sines?
Túm praeterea horúnc amorem dístrahi poterín pati?

DO. Néque ego neque tu. PH. Dí tibi omnes íd quod es dignús
quint.

DO. Égo te compluris aduersum ingénium meum mensés tuli, 520 35

25 pamphylam **G** meam perdidit **E**, *corr.* **E**² *B. quid, B in ras.* **D**
AN. quid G GET. quid uendidit om. C, sed suppleuit C¹ in ima pagina
G. ain G I. ain, I in ras., D Antiphonem et Getam inuerso ordine
loquentes habent BCEFP 26 ^E**I** ^{ign}QUAMINDUM **A**, *corr. rec.* **ANCILLAM**
EREEMPTOMEIO **A** ^{aere}**erō** **D**, *corr.* **D**² ^pemtam **F**, *corr.* **F**² ^Λemptam suo
CDEF GP 27 me *om.* **CEFGP** maneat ||| **D** 28 **TRIDUUM** **A** ^faufero **F**,
corr. **F**² 29 opertus **BCDFG** opperitus **E** ^ssiet **D** 30 Obtundes? ^d
Fleckeisenus **OPTUNDIS** **A** obtunde || **G** obtunde **BCDEF P** haut **C**,
corr. **C**² haut **D** ^{orat}**Dorio** exoret **BC**, *corr.* **B¹C²** **ORATDORIOEXORET**
ADEF GP 31 ^o**hic** **D** hoc **BCEFP** bene promeritus **BCDEF GP** (pro
^umeritis **F**) 32 pamphylamne **G** 33 **TUNC** **A** **KORUM**, *K a corr. rec.*
deletae litterae superscriptum, A horum, m in ras., FP horum DEG
ⁿ**poteris** **D**, *corr.* **D**² **poteris** **G** *De P u. ad u. 14.* 34 ^A**I. DI** **A**,
Phaedriae Antiphonem substituit corr. rec. GE. dii BCDEF GP (di DG)
^{dignum}**es dignu** || **P** **es** **F** (*ex dignu*) **est dignum** **E** 35 aduersus **DG**
tuli om. D¹, add. D² in marg.

27. Donatus : aere emptam (empta *Ed. pr.*) suo Bene „suo“. quasi de
 tertia persona. 30. id quod orat : Eugraph. in lemm. 31. quod bene
 promeritus : Eugraph. in lemm. 32. Donat. in Eun. prol. 24 „Verba ista
 sunt.“ 35. Non. p. 407 „Ego—tuli.“ — Prisc. I p. 361 „Plurium“ quod

Séd ut ut haec sunt, tamen hoc faciam: crás mane argentúm
mihi

Miles dare se dixit: sí mihi prior tu attuleris, Phaédria,
Meá lege utar, út potior sit, quí prior ad dandúmst. uale.

Γ PKAEDRIA Α ANTIPKO Β GETA
ADULESCENTES II SERUOS

PH. Quid faciam? unde ego nunc tam subito huic árgentum in-III 3
ueniám miser,

Cuí minus nihilost, quód, hic si pote fuisset exorárier 535
Tríduom hoc, promíssum fuerat? AN. Ítane hunc patiemúr,
Geta,

Fieri miserum, quí me dudum, ut díxti, adiuerit cómiter?
Quín, quod opust, beneficium rursus eí éxperiemur réddere? 5

GE. Scío equidem hoc esse aéquom. AN. Age ergo, sólus seruare
húnc potes.

46 SEDUTKAEC A Γ ut haec D Γ G 48 ad dandum ~,
in ras., C

III 3 In A Phaëdriae notam Γ et in titulo et in uersu primo corr.
rec. substituit falsae A: in reliqua scaena Γ adhibuit A¹. — SERUU A

Α PHEDRIA Γ ANTIPHO Α GETA D PHEDRIA ANTIPHO GETA P
ADVLESCENTES II SERVVS

PHAEDRIA. ADVLESCENS. ANTIPHO. II. GETA. SERVVS C PHEDRIA

ADOLESCENTES II. ANTIPHO. GETA SERVVS F PHEDRIA. ANTIPHO. GETA G
PHED. GETA. AN. E 1 unde ergo G NUNCSUBITO (om. tam) A in-

uentā G 2 hic si pot|||uisset exorarier D, corr. D² hic si potuisset
exorarier B hic si potuisset nunc exorarier CEFP 3 TRIDUUM A

ítane nē patiemur G geta patiemur E 4 dixisti D adiuerit^u F AD-

IUUERIT ABCDG 5 Quin cum BCDEF GP opus sit^ē D, corr. D²
opuf fit G rursus BCEFP experiamur BCDEF GP 6 EQUIDEM.....

ESSE A, ut erasa sit uox sex septemue litterarum, quarum prima k
expuncta fuit, ultima E fuisse uidetur: totum nescio an fuerit KERCLE

equū^{ēē} G, corr. G² age ergo in litura P^r ego F^Λ

46. Prisc. II p. 135 „ut ut haec sunt.“ — Sed ut haec sunt: Eugraph.
in lemm. 48. Donat. in IV 3, 69 et Ad. II 2, 9. „Mea—dandum est“
(, sit' in Ad.).

III 3. *4. Donatus: radiuuerit) Secundum U pronuntiari debet.

- GE. Quid faciam? AN. Inueniás argentum. GE. Cúpio: sed id unde, édoce. 540
- AN. Páter adest hic. GE. Scío: sed quid tum? AN. Ah, dictum sapienti sat est.
- GE. Ítane? AN. Ita. GE. Sane hércle pulchre suádes: etiam tu hinc abis?
- 10 Nón triumpho, ex nuptiis tuis sí nihil nanciscór mali,
Ni étiam nunc me huius cáusa quaerere ín malo iubeás
crucem?
- AN. Vérum hic dicit. PH. Quid? ego uobis, Géta, alienus sum?
GE. Haúd puto: 545
- Séd parumne est, quod ómnibus nunc nóbis suscensét senex,
Ni instigemus étiam, ut nullus lócus relinquatúr preci?
- 15 PH. Álius ab oculís meis illam in ígnotum abducét locum? hem:
Tum ígitur, dum licét dumque adsum, lóquimini mecum,
Ántipho,
Cóntemplamíní me. AN. Quam obrem? aut quíd nam
facturú's, cedo? 550
- PH. Quóquo hinc asportábitur terrárum, certumst pérsequi

7 ut inuenias **E** SEDUNDE **A**, id ^{id} *add. corr. rec.* id *om.* **D**¹ **G**¹, *add.*
D² **G**² unde id **E** 8 adest *om.* **E**¹, *add.* **E**² se || tū quid **D**, *corr.* **D**²
 ha **DEG** sapientif adē **F**, *corr.* **F**² 9 pulcre **F** hinc *ex* hunc **F**
 11 malo *ex* malā **F** 12 dīc dīc **G** UOBISALIENUS **A**, Geta *add. corr.*
rec. alius sic **D** haut **C**¹ **D** had **F** 13 r' **G** separum **C**, *corr.* **C**²
 parumn est **F** succenset **BC**² **E** 14 NE **ACD**² **EP** instigemus ita
 etiam **F** locus *om.* **E**¹, *add. corr. rec.* 15 ignotum **D**, *corr.* **D**²
 in ignotum hinc abducet **CEFP** in ignotum hinc adducet **B** locum
om. **G** 16 TUMIGITURDUMLICETDUMADSUM **A** tu igitur dum licet
 dumque adsum **D** igitur dum licet dumque adsum **G** Dum igitur licet
 dumque adsum **BCEFP** 17 FACTURUS (*om.* es) **A** es facturus **BCDEFGP**
 18 Quoquo modo hinc **E** aspotabitur **D**, *corr.* **D**²

9. abi: Donati *Ed. pr.* in lemm. 12. Donat. in Hec. I 2, 83 „quid —sum.“ 16. Seru. in Aen. IX 484 „Quin' igitur dum licet loquimini mecum Antipho.“ — 16. 17. Prisc. de nom. pron. et uerbo p. 455 „Tum igitur—Contemplamini me.“

Aút perire. GE. Dí bene uortant quód agas: pedetemptím
tamen.

AN. Vide siquid opis pótes adferre huic. GE. ‘Síquid’? quid? 20

AN. Quaere óbsecro:

Néquid plus minúsue faxit, quód nos post pigeát, Geta.

GE. Quaéro. saluos ést, ut opinor. uérum enim metuó malum. 555

AN. Nóli metuere: úna tecum bóna mala tolerábimus.

GE. Quántum opus est tibi argénti, loquere. PH. Sólae trigintá
minae.

GE. Tríginta? hui, percárast, Phaedria. PH. Ístaec uero 25
uílís est.

GE. Áge age, inuentas réddam. PH. O lepidum. GE. Aufér te hinc.

PH. Iam opus est. GE. Iám feres:

Sét opus est mihi Phórmionem ad hánc rem adiutorém dari. 560

PH. Praéstost: audacissime oneris quíd uis inpone, écferet:

19 *Antiphonis orationem a dii bene incipiunt* BP¹, *correxít* P²
pedetēti F pedetemptim ex pedetemptum P 20 Vide geta siquid E
afferre BE siquid^c quid D, corr. D² siq^{qc}d F, corr. F² si quicquid BEGP
21 FAXIS^t A, corr. rec. fac sit^{faxit} D, corr. D² fac sit G nos om. D¹,
add. D² pigeata geta P 22 enim inter lineas B Haec Saluos est, ut
opinor *Antiphoni assignat A. Kochius* 23 malaque BCDEF GP
tollerabimus C tolerabis^{mu} D, corr. D² 24 loquaere G sola^e CP, corr.
C²P² 25 PH. notam om. G ista ||| D ista BCEFP 26 in-
uenta^s E, corr. rec. o lepidum caput BCDEF GP (caput^t F) In A ini-
tium sequentis uersus faciunt haec B IAMFERIS GET. iam ferres est
PH iam feresed^s opus est C 27 I^s G (cum A) adiutorem, adiuⁱ in ras., C
28 *Antiphonem Phaedriae substituunt* BCDEF GP quod uis D audacis
sume quid uiso honeris P quiduis oneris BCF (honeris F¹) eferet
Gulielmus^{hic} FERET A, hic add. corr. rec. et feret BCDEF P & feret G

19. Donatus: pedentim tamen) Hoc quidam sic accipiunt, tamquam Getae dicat Antipho, ut caute aggrediatur senem fallere. — 19. 21. EUGRAPHIUS: pedetentim tamen) Omnia tenta, omnia experire ne aut plus aut minus facias. 20. Exc. Charis. p. 549 „Vide si quid opis adferre huic“ (om. potes). 21. Arusian. p. 254 „quod—Geta.“ 25. ista (ita Ed. pr.): Donat. in lemm. — istaec: Eugraph. in lemm.

Sólus est homo amíco amicus. GE. Eámus ergo ad eum
ócius.

30 AN. Númquid est quod operá mea uobis ópus sit? GE. Nihil:
uerum ábi domum

Ét illam miseram, quam égo nunc intus scío esse exani-
matám metu,

Cónsolare. céssas? AN. Nihil est aéque quod faciám lubens. 565

PH. Quá uia istuc fácies? GE. Dicam in itínere: modo te hinc
ámoue.

29 amicus amico **E** ociuf ad eū **G** *Post ocius haec addunt* **BEF**:
PHA. abi dic praesto ut sit domi (dic om. **F**) *In ordine uersuum* **CP**
habent GET. abi dic praesto ut sit domi, *in margine* **C²P²** eamus ergo
ad eum ocius PHA. *In* **D** *haec* ·· **A**. Abi dic psto ut sit domi *in ima*
pagina scripta signo addito reuocantur post u. 32. cessas ·· 30 NUNC
QUID **A** sit opus **E** abi||| **D** 32 ne cessas **D** quod aequae **G** 33
^e
facis **D** facif **G** in itere *Bentleius*
_^

29. amicus amico: Donati *Ed. pr.* in lemm. 33. Non. p. 420 „Quia’
—facies.” —

Z DEMIPHO E CHREMES
SENES II

- DE. Quid? quā profectus caūsa hinc es Lemnūm, Chremes, IV 1
Addúxtin tecum filiam? CH. Non. DE. Quid ita non?
- CH. Postquām uidet me eius máter esse hic diútius, 570
Simul aútem non manébat aetas uírginis
Meam néclegentiam: ípsam cum omni fámilia 5
Ad mé profectam esse aibant. DE. Quid illi tám diu
Quaeso ígitur commorábare, ubi id audíueras?
- CH. Pol mé detinuit mórbus. DE. Vnde? aut quí? CH. Rogas?
Senéctus ipsast mórbus. sed uenísse eas 575
Saluás audiui ex naúta qui illas uéxerat. 10

IV 1 E DEMIPHO O CHREMES SENES DVO D DEMIPHO CHREMES P
SENES II

DEMIPHO. SENEX. CHREMES. II C DEMIPHO. CHREMES EG In F per hunc
actum desunt indices personarum 1 pfectus^{es} C, corr. C² CKREME A
Chremes BCEFP chemes^r D cremef^h G, corr. G² 3 posquam C mat^h
eius D 4 manebit^a D, corr. D² 5 neglegentiam BCDEF GP IPSA A
6 AIEBANT A cum rell. (aiebatⁿ D, corr. D²) ILLI^c A, corr. rec. illi^c F
corr. F² illic BCDEGP 7 COMMORABERE AB¹ commorebere^a E,
corr. rec. AUDIERAS ADG 8 medet inuit P detenuit^t F au G
9 ipsa morbus est BCFP 10 sauas¹ C, corr. C² illas ex illis B

IV 1. 9. Schol. Iuuenal. 11, 219. „rogas? Senectus ipsa morbus est.”
— Seru. in Aen. VIII 577. „Senectus ipsa morbus est.” — ipsa est morbus:
Donat. in lemm.

DE. Quid gnáto optigerit me ábsente, audistí, Chremes?

CH. Quod quídem me factum cónsili incertúm facit.

Nam hanc cónditionem sí cui tulero extrário,
Quo pácto aut unde mihi sit dicundum órdest. 180

15 Te mihi fidelem esse aéque atque egomet súm mihi
Scibam: ille si me aliénus adfiném uolet,
Tacébit, dum intercédet familiáritas:

Sin spréuerit me, plús quam opus est scitó sciet,
Vereórque ne uxor áliqua hoc resciscát mea: 585

20 Quod sí fit, ut me excútiám atque egrediár domo,
Id réstat: nam ego meórum solus súm meus.

DE. Scio ita ésse: et istaec mihi res sollicitúdinist:

Neque defetiscar úsque adeo experírier,

Donéc tibi id quod póllicitus sum effécero. 590

11 nato **D^G** audistin **BCDEF^rGP** cheme || **D** Chremes **EG**
CKRE **A**, *terminatione delita* Chreme **BCFP** 12 quidem *om. E¹*, *add.*
corr. rec. in marg. CONSILII **A** 13 Conditionem **BEFP** sic ut **P**,
ut uidetur optulero **D** obtulero **G** extra^{rio} **F**, *corr. F²* 14 sit—u. 15
mihi *om. D¹*, *suppleuit D² in margine* sit mihi **C** DICUNDUM **A**, *corr.*
rec. dicendum **BCEFP** 15 aequae **G** 16 sciebam **BCDEF^eP**
affinem **DE²** UOCET **A**, *corr. rec.* 17 intercedet **F** 18 spreuit **G**
opus^{est} **P** 19 Vereoque **P** 20 si scit **E^rFP** (alii fit *corr. rec. E*)
excutiā *ex* excutiat **F** 22 SCIOESSE **A**, *ita add. corr. rec.* et ideo
istaec **BCEFP** res mihi **CEFP** (michi **E**) 23 *Sic Priscianus* NEQ.
ADEODEFITISCARUMQUAMEXPERIRIER **A** Neque defetiscar umquam ego
BCEFP, *nisi quod defeciscar C²EP* Neque defeciscar umq^{ego}z, feciscar
in ras., **D** Neque defeciscar umquā adeo **G** experier **E** 24 id tibi **D**

13. Donatus: tulero) *κρυολογία*, quia ferre condicionem alicui dicimus.
— tulero: Eugraph. in lemm. 20. Donatus: ut me excutiam) Legitur et
„excutiat.“ 21. Prisc. I p. 583. II p. 192 „ego — meus.“ 23. 24.
Prisc. II p. 251 „Neque defetiscar usque adeo experirier—effecero.“ 23.
Prisc. I p. 514 „Neque defeciscar usque adeo experirier.“ — Eugraphius:
Neque defetiscor) Neque lassabor. adeo experirier) Semper tentare.

A GETA Z DEMIPHO E CHREMES
SERVOS SENES II

GE. Ego hóminem callidiórem uidi néminem IV 2
 Quam Phórmionem. uénio ad hominem, ut dicerem
 Argéntum opus esse et id quo pacto fieret.
 Vix dúm dimidium díxeram, intelléxerat:
 Gaudébat: me laudábat: quaerebát senem. 595 5
 Dis grátias agébat, tempus sibi dari,
 Vbi Phaédriae esse osténderet nihiló minus
 Amícum sese quam Ántiphoni. hominem ád forum
 Iussi ópperiri: eo me ésse adducturúm senem.
 Sed eccum ípsum. quis est ultérior? attat Phaédriae 600 10
 Pater uénit. sed quid pértimui autem bélua?
 An quía quos fallam pro úno duo sunt míhi dati?
 Commódius esse opínor duplici spe útier.
 Petam hinc unde a primo ínstítui: is si dát, sat est:
 Si ab eó nihil fiet, tum húnc adoriar hóspitem. 605 15

IV 2 m Geta feruuf D ^{GETA}_{SERVVS} PC GETA E In G scaena conti-
 nuatur sine spatio 2 formionem F 3 Argento (B?) CEF GP OPUS
 add. A¹ in marg. nec non corr. rec. inter lineas qđ pacto G 4
 Vix ^{dum} F 6 aſebat ^g E, corr. E² 7. 8 Ita Lachmannus sedibus uocum
 esse et sese inter se mutatis. 7 UBIPKAEdriae se osten^{deret} NIKILO
 A, driae se osten super litteris erasis scriptum, deret additum a corr. rec.:
 sub dr inferior pars litterarum SO elucere uidebatur, sub altera s fuit
 R phaedriae se ostenderet BCEFP phedrie sese ostenderet D phedriae
 fefe ostenderet G ^h nihilominus F 8 AMICUMESSE A cum rell. 9
 operiri DFGP (ex operari G) 10 atat DEP 12 SUNTDATI (mihi
 om.) A 13 Commodius est D 14 INSTHSSI A si is BCDFP is
 om. G 15 ab hoc BCDEF GP fiet. ante tam^{tum} hūc D, corr. D²
 tū ^{hunc} G adoriarier F

IV 2. 13. Prisc. I p. 340 „Commodius—utier.“

B ANTIPHO A GETA E CHREMES Z DEMIPHO
ADULESCENS SERUOS SENES II

IV 3 AN. Exspécto quam mox récipiat sesé Geta.

Sed pátruom uideo cūm patre adstantem. ei mihi,
Quam tímeo, aduentus hūius quo inpellát patrem.

GE. Adíbo hosce: o nostér Chremes... CH. Salué, Geta.

5 GE. Venire saluom uólup est. CH. Credo. GE. Quid agitur? 610

CH. Multa áduenienti, ut fít, noua hic complúria.

GE. Ita. de Ántiphone audístín quae facta? CH. Ómnia.

GE. Tun díxeras huic? fácinus indignúm, Chremes,

Sic círcumiri! CH. Id cum hóc agebam cómmodum.

IV 3 I Antipho B geta E demipho A cremes D ANTIPHO
ADULESCENS

GETA DEMIPHO CHREMES P ANTIPHO. GETA. SERVVS.
SERVVS SENES II ADVLESCENS.

DEMIPHO CHREMES. II. C ANTIPHO GETA CHREMES DEMIPHO E Antipho G
SENEX

2 PATRUUM A astantem Bⁱ DEG et F 3 ADUENTUENTUS A, UENT
induxit corr. rec. qua G 4 Adibo: o salue *Bentleius* ADIBOKOSCEO
SALUE A, SALUE *induxit corr. rec.* Adibo hosce. o noster Chremes

B^e CDEF GP (cremes D) CKREME A 5 uolup^eest C uolupe est BDEⁱ

uoluptas est Eⁱ FGP igit^r G 6 totus est *Chremetis* in A et rell., sed
corr. rec. A Multa—hic *Getam interrogantem*, compluria *Chremetem*

respondentem fecit cō pluraⁱ E conplura C^{at cō} q; plura D, *corr.* D²

8 CKREME ABCEFGP creme in ras. D 9 Haec Id—commodum *Demiphoni tribuunt* BCDEF P (commo dúm F) DE. id—agebam. Ch.
cōmodū G

IV 3. 5. Venisse saluum uolupe est: Eugraph. in lemm. — Donatus: uolup (uolupe *Ed. pr.*) est] Hoc uolup' (uoluptatis *Ed. pr.*) nomen est ut hoc, facul (facultatis *Ed. pr.*). sic enim ueteres per ἀποχοπήν loquebantur. 6. Charis. p. 125 'Compluria' Terentius in Phormione „noua compluria“: ubi Plinius 'Iulius Modestus' inquit ita definiit: quae nomina comparandi fuerint, ea accusatiuis pluralibus in IS exient, id est [...?] 'fortioris' (genetiuis *add. Keil*) 'fortiorum' facere debet, non 'fortiorium': id est ante UM syllabam I recipere non debent, ita 'complura' et 'complurum' esse dicendum: consuetudo tamen et hos 'plures' dicit et haec 'pluria.' — Cf. Charis. p. 60 Terentius in Adel[phis] „noua hic com[pl]uria“: et p. 73 T. in Ph. „noua hic compluria.“ — Donatus: compluria] Sic ueteres, quod nostri dempta syllaba 'complura' dicunt. — Prisc. I p. 350 „Multa—compluria.“ — Id. p. 315 „Multa aduenienti noua ut fit compluria.“

GE. Nam hercle ego quoque id quidem ágitans mecum sédulo 615 10
Inuéní, opinor, rémedium huic rei. CH. Quid, Geta?

DE. Quod rémedium? GE. Vt abii ábs te, fit forte óbuiam
Mihi Phórmio. CH. Qui Phórmio? GE. Is qui istánc..
CH. Scio.

GE. Visúm est mihi, ut eius téptarem senténtiam.
Prendo hóminem solum: 'cúr non' inquam 'Phórmio, 620 15
Vidés, inter nos sic haec potius cúm bona
Vt cómpoamus grátia quam cúm mala?

Erus liberalis ést et fugitans lítium:
Nam céteri quidem hércle amici omnés modo
Vno óre auctores fuére, ut praecipitem hánc daret.' 625 20

AN. Quid hic cóéptat aut quo euádet hodie? GE. 'an légibus
Datúrum poenas díces, si illam eiécerit?
Iam id éploratumst: éia, sudabís satis,
Si cum illo inceptas hómine: ea eloquéntia est.
Verúm pono esse uíctum eum: at tandém tamen 630 25

10 qq *inter lineas* D id qq agitanf G IDAGITANS (*om. quidem*) A
11 Inuenio G ut opinor BCDFF Demiphonem dicentem faciunt Quid
Geta? Quod remedium? BCFGF 12 In A induxit corr. rec. Z. *notam*
ABIA habii G 13 Mi^{hi} formio. CH. qd formio F DE. qui? formio G
Z (*i. e. Demipho*) SIQUISTANC A GE. is qui istam BDEFFGF DE.
fcio G 14 ut pius temtarem P, ei' *atramento pallido superadditum*
tētarē D 16 INTERUOS ABCD² inter nos D^eFFGF si hęc P fi
hęc D 17 COMPONAMUS A componantur BCDEFFG cumponantur P
18 Heruf BD 19 ceri^{te} G mō omēs D modo *om.* A 20 autores D
21 iceptat D^e uadat G, *corr.* G² 23 expratū^{lo} D exploratum *ex ex-*
plorandū *corr. rec.* E heia G egia D 24 incoepat G^e loquentia F
25 pone (B?) CDEGP pēne F uictum ||| eum P tamen *om.* D

13. is qui istam : Donat. et Eugraph. in lemm. 15. 16. Prisc. II
p. 191 „cur—inter uos.“ 16. Eugraphius : cum bona ut componantur]
Vide potius ut haec cum bona gratia componamus. 18. Arusian. p. 232.
Prisc. II p. 217. 293 „Erus - lítium“ (est *om.* Arus.). — Diomed. p. 311.
Prob. Instit. p. 142. Cledon. p. 1929. Schol. Pers. 2, 31 „fugitans lítium.“
Prisc. II p. 488 „fugiens lítium.“ 25. pone : Eugraph. in lemm.

Non cāpitis ei res āgitur, sed pecūniae.'

Postquam hōminem his uerbis sēntio mollirier,

'Solī sumus nunc hīc' inquam: 'eho, quid uīs dari

Tibi in manum, ut erus his desistat lītibus,

30 Haec hīnc facessat, tū molestus né sies?'

635

AN. Satin illi di sunt prōpitii? GE. 'nam sāt scio,

Si tu āliquam partem aequī bonique dixeris,

Vt est ille bonus uir, tria non commutābitis

Verba hōdie inter uos.' DE. Quis te istaec iussit loqui?

35 CH. Immō non potuit mēlius peruenirier

640

Eo quō nos uolumus. AN. Óccidi. DE. Perge éloqui.

GE. A primo homo insanibat. CH. Cedo quid pōstulat?

GE. Quid? nīmium quantum. CH. Quāntum? dic. GE. Siquis daret

26 CAPIS A capitis tñ ei' agitur (om. res) D ei *Bentleius* EIUS A cum rell. 27 mollirier F emollier G 28 KICINQUAM A inquam hic

BCDEFGP EKOQUIDUISDARI (om. dic) A eo dic quid uelis BCDFGP

(heo D echo G^h eo P) uelis E^h In FP uersus exit in uelis 29 ut'erus C

ut herus BE erus ut his^{hic} D, corr. D² eruf ut hic hif G 30 omissus

in A, sed in margine inter u. 29. et 31. nescio quod signum erasum, quod

spectauerit haec in ima pagina a manu admodum antiqua suppleta, nunc

uero fere abluta HIC (uel HEC)INFACESS|||TUMO...: praeterea in ima pagina

manus nusquam alibi in codice conspicua suppleuit hec in facessat tu-

molestus nisi||if: nec non corr. rec. inter lineas addidit hec hic facessat

tu molestus ne sies. — facessat E molestis F 31 Statin G SATISSCIO A

32 boniq: ||| F 33 Ut ille F^{est} 34 F^E quis D, Demiphonem Antiphoni

substituit D² iftec in marg. Eⁱ ftec F, corr. F² ifta G 35 puenier

DG, corr. D¹G² 37 A||primo P A om. D¹G, add. D² DEM. cedo

BCDFGP 38 QUANTUMLICUIT E. DIC A quantum libuit. DEM. dic

BCDEFGP nimium quantum. CHR. quantum? dic Palmerius SIQUIS

EIDARET A

28. quid uis dari: Eugraph. in lemm. 29. Arusian. p. 224 „ut—libus.“ 30. *Agnoscit uersum Donatus.* — Diomed. p. 379 „hic nunc

facessit: tu ne molestus sis.“ — Seru. in Aen. IV 295 „Haec—sies.“ — Cledon. p. 1918 facessere est abscedere, et est prima coniugatio, ut T. „haec

hinc facessat.“ 33. 34. Donat. in Andr. II 4, 7 „Tria—hodie (odio Par.) inter uos.“

38. Eugraphius: libuit] Hoc est: quantum ei libuit, tantum postulauit. — Donatus: Quid? nimium quantum libuit (quantū cūq; Ed. pr.)]

Apud quosdam diuersae personae cum uerbis singulis. — Charis. p. 207

„Nimium quantum“ Terentius in formione: ubi CELSUS: „pro nimium,”

Taléntum magnum. DE. Immó malum hercle: ut nīhil pudet!

GE. Quod dixi adeo ei: 'quaéso, quid si filiam 645 40

Suam únícā locáret? parui ré tulit

Non súscepiſſe: inuéntast quae dotém petat.'

Vt ad paúca redeam ac míttam illius inéptias,

Haec dénique eius fúit poſtrema orátio:

'Ego' inquit 'a princípío amici filiam, 650 45

Ita ut aéquom fuerat, uólui uxorem dúcere.

Nam míhi uenibat ín mentem eius incómmodum,

In séruitutem paúperem ad ditém dari.

Sed mihi ópus erat, ut apérte tibi nunc fábulor,

Aliquántulum quae adférret, qui diſſóluerem 655 50

Quae débeo: et etiám nunc, si uolt Démipho

Dare quántum ab hac accípío, quae ſponſáſt mihi,

Nullám mihi malim quam íſtanc uxorém dari.'

AN. Vtrúm ſtultitia fácere ego hunc an málitia

Dicám, ſcientem an ínprudentem, incértus ſum. 660 55

DE. Quid si ánimam debet? GE. 'Áger oppoſitus pignori

39 „hercle“ malū G nihil, ibi*l* in ras., D KERCLENIKIL A, ut ^{ut} add. corr. rec. 40 si om. Dⁱ, add. schol. 40 et 41 in unum uersum confluxerunt in FP 41 RETTULIT A 42 suscepisse se ⁱanuenta est F

43 paca ^uG eius ineptias DG 45 inquit C inquit F inquit, t in ras., B iam a principio BCDEFPP iā principio G 47 UENIEBAT A cum rell. incommodi Bentleius 48 PAUPAREM A ad ditem om. P

49 tibi ^{nc}G 50 Aliquantum E afferret B UTDISSOLUEREM A qui dissoluerem rell. 51 DEBEOETIAM (om. et) ABCEFP 52 accapio D

53 MALLIM A istā DG 54 Antiphonis notam om. G, sed habet spatium FACEREKUNC (om. ego) A ^{ru}55 inpdentem G 56 oppositus est BCEFP est om. DG PIGNORI est A, ut est a corr. rec. in litura

scriptum ductus antiquos sequi uideatur? pignori ob FP pigneri E

ut 'immane quantum' 'incredibile quantum': licet quidam sic legant, inquit, ut „nimium“ seruus dicat, „quantum“ uero senex. sed ⁱsequentia intelleguntur. (sententiam non intelligunt Bentleius). 38. 39. Prisc. de num. figur. p. 409 „si—magnum.“ 39. Prisc. II p. 312 „ut nihil pudet.“ 45. iam a principio: Eugraph. in lemm. 48. Arusian. p. 224 Dat ad illum. T. Ph. „In seruitutem—dari.“ 50. qui dissoluerem: Donat. in lemm. 52. Arusian. p. 262 Sponsa mihi est. Ter. Eun. (...cf. Eun. V 8, 6...) „sponsa mihi est.“ 53. istanc: Eugraphius 56 oppositus est pignori: Donat. et Eugraph. in lemm.

- Ob decem minas est.' DE. Áge age, iam ducát: dabo.
 GE. 'Aedículae item sunt ób decem alias.' DE. Oíeī,
 Nimiúmst. CH. Ne clama: pétito illasce a mé decem.
 60 GE. 'Vxóri emunda ancillulast: tum plúscula 665
 Supelléctile opus est: ópus est sumptu ad núprias:
 His rébus sane póne' inquit 'decém minas.'
 DE. Sescéntas proinde scríbito iam mihi dicas:
 Nihil do: inpuratus me ille ut etiam inrideat?
 65 CH. Quaeso, égo dabo, quiésce: tu modo filium 670
 Fac ut illam ducat, nós quam uolumus. AN. Eí mihi.
 Geta, óccidisti mé tuis falláciis.
 CH. Mea caúsa eĩcitur: mé hoc est aequom amittere.
 GE. 'Quantúm potest me cértiorem' inquit 'face,

57 OBDECEMMINAS |||| Z AGE (om. inquit) A, *erasis tribus litteris quarum ultima T fuisse uidetur: ut fuerit EST* ob detē minas ē inquit D, corr. D² minas inquit BCEFGP (inquit^t CF, corr. C²F¹) 58 Aedículae in ras. G Oe t | hui D oe G hui BEF^h ui C ui P 59 pétito illasce Bentleius PETITOKASCE A cum rell. (peto^{ti} E asce P) dīcem C, corr. C² 60 ancilla DGP tum autem pluscula BCDEFGP 61 Suppellectilectule F Alterum opus est om. A¹D'FG¹, add. corr. rec. A, D²G² SUMPTUM A 62 pone sane inquit decem DFG pone sane decem inquit BCEP (inquit^t CF, corr. C²F¹) 63 Sescenta^s C Sescentj^as F, corr. F² Sexcentas E PROINDE A, perinde effecit corr. rec. pīnde D, corr. D² proinde potius BEF perinde potius CP SCRIBITOMIKI A, iam add. corr. rec. iā || mihi D mihi iam BCEF (michi E) mihi iam dicas, iam dicas in ras. a corr., P 64 imparatus D, corr. D² inpuratus | ne P etiam me inrideat P irrideat BDE 65 FILIUM A, corr. rec. filius BCDEFGP 66. 67 unum uersum faciunt in P: in F uersus exit in geta, tum occidisti me tuis fallaciis in margine sunt. ducat om. D', add. schol. AN. ei G 69—71 Phormioni dat G potes BCDEFGP inquit, t in ras., B inquit F inquit CD

60. 61. Prisc. I p. 104 „tum—opus est.“ 61. Prob. Cathol. p. 31 Supellectile opus est. — Donatus: sumptu ad nuptias] opus est subauditur. 62. pone (om. Ed. pr.) sane inquit decem: Donat. in lemm. 63. proinde potius scribito m. i. d.: Donati Ed. pr. in lemm. — proinde scribito mihi dicas: Eugraph. in lemm. 69. potes: Donat. et Eugraph. in lemm.

Si illám dant, hanc ut míttam: ne incertús siem: 675 70
 Nam illi mihi dotem iám constituerúnt dare.'

CH. Iam accípiat: illis répudium renúntiet:

Hanc dúcat. DE. Quae quidem illi res uortát male.

CH. Oppórtune adeo argéntum nunc mecum áttuli,

Fructúm quem Lemni uxóris reddunt praédia: 680 75

Inde súmam: uxori tibi opus esse díxero.

B ANTIPKO A GETA
 ADULESCENS SERUOS

AN. Geta. GE. Hém. AN. Quid egisti? GE. Émunxi argentó IV 4
 senes.

AN. Satine ést id? GE. Nescio hércle, tantum iússus sum.

AN. Eho, uérbero, aliud mihi respondes ác rogo?

GE. Quid érgo narras? AN. Quid ego narrem? operá tua 685

Ad réstim mihi quidem rés redit planíssime. 5

70 ^{mit}UTTAM A, ut mittam *effecit corr. rec.* amittam B C D F G P siem
 D, e *deleuit* D² siam EF 72 In A haec IAM—DUCAT Demiphoni (Z),
 tum QUAE—MALE Getae (A) data sunt Demiphoni haec Iam—ducat
 dat G, Chremeti Quae—male, iterum Ch ^epraeponit uersui 74 accípiat D,
corr. D² accipiet *ex* accipiat B accipiet^{at} E, *corr. rec.* 73 illi || B
 74 Oportune B D F nunc adeo argentum mecum F adeo nunc mecum
 argentum D G adeo nunc argentum mecum B C E P 76 Id sumam
 B C D E F G P

IV 4 I' ANTIPHO ADVLES^c B GETA SERVVS D ANTIPHO GETA P C
 ADVLESCENS SERVVS
 ANT. GETA E Antipho G 1 In G notae AN. G. AN. *desunt, sed cum*
spatio || egisti D ⁿemuxi E, *corr.* E² 2 SATINEEST A, id ^{id}*add. corr.*
rec. Satin B C D E F G P ^siusus E, *corr. rec.* 4 ergo narrem F P 5
 Adreftin G redijt F rediit B C P planis sume P

73. Donatus: Quae quidem res illi uertat male] Non desinit poeta ostendere auaritiam Demiphonis. — quae quidem res ei uertat male: Eugraph. in lemm. 74. mecum argentum attuli: Donat. in lemm. 75. Donatus: Et „Lemni“ et „Lemno“ legitur. 76. Donatus: Id sumam] Non fructum, sed argentum. — Idem. in V 3, 3 „Id sumam—dixero.“ — Porphy. in Horat. Epod. 15, 24 „uxorem tibi opus est' dixero.“

IV 4. 1. Arusian. p. 229 „Emunxi argento senem.“ — Non. p. 36 Emungi ex manifesta significatione manat. . T. „Emunxi argento senem.“ — Id. p. 103 „Emulgere“ sine labore tollere. T. F. „emunxi argento senem.“ 2. Donatus: Satisne id est) Hoc est: Idne tibi uidetur satis esse?.. aut Fecisti certe' quod uoluisti. 5. Prisc. I p. 329 T. in „Eunucho“:

- Vt té quidem omnes di deae superi inferi
 Malis exemplis pérđant! em, siquíd uelis,
 Huic mándes, qui te ad scópulum e tranquillo aúferat.
 Quid minus utibile fuit quam hoc ulcus tángere 690
 10 Aut nóminare uxórem? iniecta est spés patri
 Posse illam extrudi, cédo nunc porro: Phórmio
 Dotém si accipiet, úxor ducendá est domum:
 Quid fiet? GE. Non enim dúcet. AN. Noui. céterum
 Cum argéntum repetent, nóstra causa scilicet 695
 15 In néruom potius íbit? GE. Nihil est, Ántipho,
 Quin mále narrando póssit deprauárier.
 Tu id quód boni est excérpis, dicis quód mali est.
 Audí nunc contra: íám si argentum accéperit,
 Ducénda est uxor, út aïs: concedó tibi: 700
 20 Spatiúm quidem tandem ápparandi nuptias,
 Vocándi, sacrificándi dabitur paúlulum.
 Intérea amici quód polliciti súnť dabunt:
 Inde iste reddet. AN. Quam óbrem? aut quid dicét? GE.
 Rogas?

6 di deae *Bentleius* DIDEAEQ. A cum *rell.* (dii **BCEFP**) 7 hem
BD²EFG uelis *om.* **E¹**, siq uelis *in marg.* 8 KUICMANDESQUODQUIDEM
 RECTECURATUMUELIS **ABCDEF¹GP** Huic mandes qui te ad scopulum
 e tranquillo auferat **E** *in marg. et manus saec. XI^{mi}* in **F** *in marg.*
V. Adelph. III 3, 18 9 ^{bi}utile **E** uti || || le **P** ^cUOLNUS **A**, ulcus *ex*
uolnus effecit corr. rec. huleus **E** 10 patri meo **F** 11 nunc cedo **DG**
 14 REPETET **A** 16 ^{ar}deprauier **D**, *corr.* **D²** 17 Tu id qđ **D²** *in ras.*
 Quicqđ **G** 18 contra iam: si **P** ^{ac}recepit **F** 20 ⁱAPPARANDAS
 NUPTIAS **A**, *corr. rec.* apparandi ^snuptiis **C** apparandis nuptiis **BDEF¹GP**
 (apparendif **G²**) 21 SACREIFICANDI **A**, *ut quarta littera a corr. rec.*
erasae superducta sit 22 sunt argentum dabunt **BCEFP** 23 Id ille
 istis reddet **BCDFGP** Id ille chremeti & demiphoni istis reddet **E**
 rogitas **E**

„Ad restim mihi quidem res redit planissime.“ 6. Charis. p. 222 „Ut' pro
 „utinam' T. in formione „Ut te quidem omnes di deaeque“: ubi ARRUNTIUS
 CELSUS „pro utinam.“ — Prisc. II p. 240 T. in „Eunucho“ „Ut illum di
 deaeque omnes superi inferi Malis exemplis perdant“ (cf. Eun. II 3, 11.
 Phorm. I 2, 73). 9. ulcus: Donat. in lemm. et Eugraph. 17. bonū:
 Donati *Ed. pr.* in lemm.

‘Quod rés postilla mónstra euenerúnt mihi! 705
Intro sít in aedis áter alienús canis: 25
Anguís *in* inpluuium décidit de tégulis:
Gallína cecinit: interdixit háriolus:
Harúsplex uetuit: ánte brumam autém noui
Negóti incipere! quae causast iustíssima.’ 710
Haec fíent. AN. Vt modo fíant! GE. Fíent: mé uide. 30
Pater éxit: abi, dic ésse argentum Phaédriae.

Z DEMIPHO E CHREMES A GETA
SENES II SERUOS

DE. Quiétus esto, inquam: égo curabo néquid uerborúm duit. IV 5
Hoc témere numquam amíttam ego a me, quín mihi testis
ádhibeam:
Cui dem ét quam obrem dem, cómmemorabo. GE. Vt caútus
est, ubi níhil opust. 715
CH. Atque íta opus factost: ét matura, dúm libido eadem haéc
manet:

24 monstra^{e ne} [^] [^] [^] D, corr. D² 25 aedis^e CP, corr. C²P¹ 26 in

inpluuium *Guyetus* PERINPLUUIUM A *cum rell.* 27 caecinit B^h ariolus
C, corr. C² ariolus FG 28 HARISPEX A Aruspex B Auruspex E
ante aut[^] brumā G autem^{quid} noui P autem^{t aliqđ} noui E, corr. rec. 29
NEGOTIINCIPERE A, corr. A¹ Duo *hemistichia inter* incipere et quae
excidisse uidentur Fleckeiseno 30 fíent haec G 31 exiit FG
Antiphoni tribuunt abi—Phaediae BD²P abi et dic DEFG dic, c *in ras.*, P

IV 5 E DEMIPHO O CREMES B GETA D CHREMES DEMIPHO GETA P
SESEX IDEM SERVVS II SENES SERVVS
DEMIPHO G DEMIPHO. SENEX. CHREMES. II GETA. SERVVS C DEMIPHO
GETA CHREMES E 1 DUIT A, corr. rec. dicatⁿ D, corr. schol. dicat^{t duit} G,
corr. G² 2 ego a me amittam D ego om. G testis C 3 Cui dem
BDG CUMDEM ACEFP G. quantū ut cautus^e G CAUTUST A cautus^{uit}
nichil ubi E est opus BCEFP 4 ATQUI A est facto E facto C,
corr. C² admatura BC at matura EFG²P (et matura G¹ cum AD)

27. Donatus: Dictus „hariolus“ quasi fariolus, a fatis et a fando, H enim pro F et item F pro H in multis locutionibus mutabantur. An ab halando.
28. Donatus: „Haruspex“ ab haruga nominatur. — Eugraphius: Ordo: Haruspex uetuit noui quid negotii ante brumam incipere.

IV 5. 3. ut cautus est (est om. Ed. pr.), ubi nihil opus est: Donat.
et Eugr. in lemm. 4. Eugraphius: matura) id est accelera.

5 Nam si altera illaec magis instabit, forsitan nos reiciat.

GE. Rem ipsam putasti. DE. Duc me ad eum ergo. GE. Non moror. CH. Vbi hoc egeris, Transito ad uxorem meam, ut conueniat hunc prius quam hinc abit.

Dicat eam dare nos Phormioni nuptum, ne susceñseat: 720 Et magis esse illum idoneum, qui ipsi sit familiarior:

10 Nos nostro officio non digressos esse: quantum is uoluerit Datum esse dotis. DE. Quid tua malum id re fert? CH. Magni, Demipho.

Non satis est tuum te officium fecisse, id si non fama adprobat: Volo ipsius quoque uoluntate haec fieri, ne se eiectam praedicet. 725

DE. Idem ego istuc facere possum. CH. Mulier mulieri magis conuenit.

15 DE. Rogabo. CH. Vbi illas nunc ego reperire possim, cogito.

5 illa BCDEF GP 6 Demiphoⁿi haec omnia Rem—ergo tribunt AG (in G nota ante duc erasa et D nota ante Rem in rasura est) ad ergo P, corr. P² num moror? BCDEF GP 7 Transito om. D¹, add. D² abijt C, corr. C² abeat, ea in ras., P^{hinc} abit ex habeat F abeat B 8 eam nos dare BCEP nos eam dare F succenseat BE 9 illu esse D 10 nihil digressos BD¹ G nihil degressos D² nihil egressos C EFP (nichil E) esse om. BCEFP hīs C In F us. exit in dotis 11 Tantum datum E refert C id^{id} fert F refert id G 12 Demiphoⁿi uersum dant B C D F² GP Non om. G Non sat tuum BCEP Non f[at, tuum F TUUM A te om. BCEP officium ex officium D² id si non Guyetus SINONID^{em} A, em add. corr. rec. si non id BCDEF GP approbat BEG 13 Chremetis notam praemittunt B C D F² GP ipsius [quoque] haec uoluntate Fleckeisenus p[re]dicet [clamet] D, unc[ir]cos add. D² 14 magis congruit DG magis congruet Pⁱ magis congruet BCEF 15 ubi ergo illas nunc ego reperire cogito D, corr. D² ego illas nunc BCEFP ego illaf^{nc} G ego nunc illas E repperire BCP

14. Donat. in Hec. V 1, 28 „mulier mulieri conuenit.“ 15. reperire illas: Donat. in lemm.

Θ SOPHRONA E CHREMES
NUTRIX SENEX

SO. Quid agam? quem mihi amicum inueniam misera? aut quo V 1
consilia haec referam?

Aút unde auxiliúm petam?

Nám uereor, era ne ób meum suasum indigna iniuria ad-
ficiatur: 730

Íta patrem adulescéntis facta haec tólerare audió uiolenter.

CH. Nám quae haec anus est, éxanimata a frátre quae egressást 5
meo?

SO. Quod ut fácerem egestas me ímpulit, cum scírem infirmas
núptias

Hasce ésse, ut id consúlerem, interea uíta ut in tutó foret.

CH. Cérte edepol, nisi me ánimus fallit aút parum prospíciunt
oculi, 735

Meaé nutricem gnátae uideo. SO. Néque ille inuestigátur,
CH. Quid ago?

SO. qui ést eius pater. CH. Ádeo, maneo, dum haéc quae 10
loquitur mágis cognosco?

V 1 II SOPHRONA ANVS O CHREMES SENEX D SOPHRONA CHREMES PC
ANVS SENEX
SOPHRONA CHREMES E SOPHRONA G *Indicem om.* F 1. 2 *in unum
uersum contrahunt* FP: duo habet A, quorum alter incipit a REFERAM
1 misera inueniam BCEFP aut cui BCDEF GP consilia, a *in ras.*, P
hęc, e *in ras.*, P 2 unde mihi auxilium BCDGP petat G 3 hera BF
aera G indigne BCDEF GP adficiat^a D, corr. D² efficiat^a G afficiatur BE
4 ad^ulescenti^s D, corr. D² adh^ulescentif F tollere F 5 Namq^{qu}; E
est anus DG quae^egressa C, corr. C² qu^ae^agressa F me||o P 6
aegestas DF¹ G 7 id *om.* D uita in (*om.* ut) G 8 Certo BF 9
gnatⁿe ex agnat^e C agam BCDEF GP 10 pater eius BCEFP
ADEO A, n (*ut uidetur*) *add. corr. rec.* adeon an maneo BCDEF GP
dum ea quae BCDF GP dum ea loquitur qu^e E cognoscam BCD² EFP
In A us. dissectus est post LOQUITUR

V 1. 5. Seru. in Georg. IV 445 „Nam quae est haec anus a fratre
egressa meo.“ — anus est: Donat. in lemm.

SO. Quód si eum nunc reperíre possim, níhil est quod uereár.

CH. East ipsa:

Cónloquar. SO. Quis hic lóquitur? CH. Sophrona. SO. ét meum nomen nóminat?

CH. Réspice ad me. SO. Di óbsecro uos, éstne hic Stílo? CH.

Nón. SO. Negas? 740

CH. Cóncede hinc a fóribus paulum istórsum sodes, Sóphrona.

15 Ne me istoc posthac nómine appellássis. SO. Quid? non óbsecro es

Quem sémper te esse díctitasti? CH. St'. SO. Quid has metuíis fores?

CH. Conclúsam hic habéo uxórem saeuam. uérum istoc me nómine

Eo pérperam olim díxi, ne uos fórtē imprudentés foris 745

Effútíretis átque id porro aliqua úxor mea rescísceret.

20 SO. Istóc pol nos te hic ínuenire míserae numquam pótuimus.

CH. Eho díe mihi, quid reí tibi est cum fámilia hac unde éxis?

11 repperire **BCF** nihil sit **BCFP** east ipsa ē ^e**D**, corr. **D**² ea ^a.

ipfa ē **G** ea ipsa est **BCEFP** 12 Conloquor **D** Colloquar **B** sophrona
ex sophrona **C** In **F** haec SO. quis—u. 13 in me omissa sunt, sed in
ima pagina suppleta a manu paulo recentiori In **A** uersus dissectus
est post SOPKRONA 13 in me **F** STILPKO **A** cum rell. (stípho ¹**F**)

14 PAULULUM **ABFG** paululū **D** sodes ⁱom. **E**¹, add. **E**² 15 Nec me
BDFG appellas. sis **BC** appellassēs **D**, corr. **D**² appel |||| ^ffif **G**
apelassis **E** non is obsecro |||| **D** n̄ if obsecro **G** non es obsecro **BCEFP**

16 dictasti **D** O. sit ^{eft}t est **D** Ch. fit **G**, corr. **G**² CHR. est **BCEFP**

17 ISTUC **A** istoc om. **D**¹, add. **D**² me nomine **D** DENOMINE **A** cum
rell. Post UERUM us. dissectus est in **A** 18 forte uof **G** inpu-

dentes **B** 19 Effutiretis **BEFGP** (futiretis in ras. **P**) Effutiret ^{is}**C**,

corr. **C**² mea ^{id}**F** recísceret **G** 20 Em istóc **CP** Hem istoc **BF**

Hem pol istoc nos **E** potui ^{m'}**D**, corr. **D**² 21 tibi rei est **F** exis aut
BCD²EP (aut om. **D**¹ cum **AG**)

13. Stílpho: Eugraph. in lemm. 14. Donatus: paululum, 'istorsum']
Nunc „istoc“ aduerbium est, alias nomen. — paululum: Eugraph. 15. 16.
Vel. Long. p. 2213 Inuenti sunt qui et sine uocali putent posse syllabam
fieri. nam animaduertimus apud comicos S et T pariter scriptas litteras,
ut apud T. in Ph. „non is“ obsecro—fores: hoc S et T pariter renuntiat
silentium. 17. Donat. in Andr. II 3, 12. in Eun. IV 3, 25 „Conclusam—
saeuam.“ 18. Non. p. 103 „uos forte imprudentes Effutiretis“ (foris om.).

Vbi illaé sunt? SO. Miseram me. CH. Hém, quid est?
uiuóntne? SO. Viuit gnáta.

Matrem ípsam ex aegritúdiⁿe hac miserám mors consecúta est. 750
CH. Male fáctum. SO. Ego autem, quae éssem anus desérta egens
ignóta,

Vt pótui nuptum uírginem locáui huic adulescénti, 25
Harúm qui est dominus aédium. CH. Antiphónin? SO. Em,
isti ípsi.

CH. Quid? duásne uxores hábet? SO. Au, obsecro, ún^am ille
quidem hanc sól^am.

CH. Quid illam álteram quae dícitur cognáta? SO. Haec ergost.
CH. Quid aís? 755

SO. Compósito factumst, quó modo hanc amáns habere pósset
Sine dóte. CH. Di uestrám fidem, quam saépe forte témere 30
Euéniant quae non aúdeas optáre! offendi aduénⁱens
Quocúm uolebam et út uolebam cónlocatam gnátam:
Quod nós ambo opere máximo dabámus operam ut fieret, 760
Sine nóstra cura, máxima sua cúra [hic] solus fécit.

22 Ant ub ⁱ F quid ^e D, ē add. D² Ab h. u. inde uersus non
distinguit F 23 Matrē suā ex G hac om. BCDEFGP 24 AEGENS A
aegens F 25 UIRGINEMNUPTUM A uirgnē D collocaui DG adhulef-
centuli F 26 Antiphonine BCDEF²P Antiphonie F¹ ^h Emisti D,
corr. D² hem BEFG isti inquā ipsi F ipsi isti G 27 duasne is uxores
BCDEFG duas uxoresne is P SO. om. G unam obsecro E In A us.
dissectus est post ILLE 28 illa altera BDEFGP² (illam alteram P¹ cum A C)
29 hanc ^{amans} ^A habere D, corr. D² 32 Quocúm D, corr. D² Quicum BCEFP
uolebā ex uolebat C atque ut BCDE (ut inter lineas C¹E²) conlocatam
gnatam Faernus CONLOCATAMAMARI A collocatam filiam BCDEFGP
33 maximo ex maximas C ^{ut} fieret F fierent E 34 maxima sua
cura om. BC SOLUS^a A, (om. hic) ut US a corr. rec. in A mutatum sit
haec sola rell.

23. ex aegritudine miseram mors : Donat. et Eugraph. in lemm. (miseram
om. Donati Ed. pr.). 24. cum essem : Eugraph. in lemm. 31. 32.
Prisc. I p. 574 „offendi adueniens Quicum—collocatam filiam. — Eugraphius :
Modo inueni filiam cum eo nuptam, cum quo esse cupiebam, et eam diligi
(ut legerit amari). 34. Donatus : haec sola fecit] Si „hic“ legerimus,
Antiphonem intelligimus, si „haec“, Sophronam. — Eugraphius : Nunc sola
haec anus cuncta compleuit.

35 SO. Nunc quíd opus facto sít uide: pater ádulescentis uénit
Eumque ánimo iniquo hoc óppido ferre áiunt. CH. Nihil
períclist.

Sed pér deos atque hómines meam esse hanc cáue resciscat
quísquam.

SO. Nemo éx me scibit. CH. Séquere me: intus cétera audiémus. 765

35 Numquid **EFP** facto sit ^{tē}**D**, *corr.* **D**² facto est **BCEFP** adhules-
centis **F** 36 inquo ⁱ**P** ^{oc}hoppido **D**, *corr.* **D**² opido **EG** pericli est
nichil **E** 38 EME ^A**A** ex me *rell.* scibit sequere me cetera audies, bit
sequere *in ras.*, **D** (*om.* intus) sequaere **B** INTUSCETERAAUDIES **AFG**
cetera intus audies **BCEP** audiemus *Bentleius*

38. ex me: Eugraph. in lemm.

Z DEMIPHO A GETA
SENEX SERUOS

DE. Nostrápte culpa fácimus ut malis expediat ésse, V 2
Dum nímiúm dici nós bonos studémus et benígnos.
Ita fúgias ne praetér casam, quod áiunt. nonne id sát erat,
Accípere ab illo iniúriam? etiam argéntumst ultro obiéctum,
Vt sít qui uiuat, dum áliut aliquid flágiti conficiat. 7705
GE. Planíssime. DE. Eis nunc praémiumst, qui récta praua faciunt.
GE. Veríssime. DE. Vt stultíssime quidem illi rem gesserímus.

GE. Modo ut hóc consilio pössiet discédi, ut istam dúcat.

DE. Etiámne id dubiumst? GE. Haúd scio hercle, ut homóst, an mutet ánimum.

10 DE. Hem, mútet autem? GE. Nésco: uerúm, si forte, díco. 775

DE. Ita fáciam, ut frater cénsuit, ut uxórem eius huc addúcam,
Cum ista út loquatur. (tú, Geta, abi prae: núntia hanc uen-
túram. —

GE. Argéntum inuentumst Phaédriae: de iúrgio silétur:

Próisum est, ne in praeséntia haec hinc ábeat: quid nunc
pórro?

15 Quid fiet? in eodém luto haesitás: uorsura sólues, 780
Geta: praésens quod fuerát malum in diem ábiit: plagae
créscunt,

Nisi próspicis. nunc hínc domum ibo ac Phánium edocébo,
Nequíd uereatur Phórmionem aut eíus oratiónem.

8 ut *om.* P hoc *om.* E¹, *add.* E² possit BCDEF GP 9 dubi^ū est G^Λ
haut D haut^t sciam^o C, *corr.* C² ANIMUM *ab initio sequentis uersus*
habet A 10 mūt^utet F dicā^o G 11 ITA in A a *corr. rec. super*
erasam uocem scriptum est s; frater E huc eius BCDEGP^{ad} ducam D
12 loquat^t, t in *ras.*, P tu *om.* B CEP prae nuntia *separauit Palmerius*
pnuntia ex pnuntia D² pronuntia E 14 INPRAESENTI A abeat ex
habeat P In G uerba pñifum est ne in p *ultima sunt folii 46: finis*
comoediae cum initio Heautontimorumeni deest 15 UORSURAM A,
corr. rec. uorsuram BCDEF P soluis D 16 GE *nota, quae illius*
Geta loco in F erat, *erata est* abi||t D ||abiit P abit E 18 huius
Bothius senis Palmerius orationem ex grationem C

8. possit: Donat. in lemm. 15. uorsuram solues: Donatus *bis.* —
Eugraphius: Hac in re uersaris 'uorsuram' soluens, creditorem mutans. —
Lactant. Instit. II 8, 24 „in eodem luto haesitans uersuram soluis gesta“
(*sic cod. Bonon.*). — Cf. Id. VII 2, 3 in eodem luto, sicut comicus ait,
haesitauerunt. — Schol. Bembin.: aes alienum acceptum mutuo sol(ues).

Z DEMIPHO B NAUSISTRATA
SENEX MULIER

DE. Age dum, út soles, Nausístrata, fac illa út placetur nóbis, V 3

Vt suá uoluntate id quod est faciúndum faciat. NA. Fáciam. 785

DE. Paritér nunc opera me ádiuues, ac ré dudum opituláta es.

NA. Factúm uolo: ac pol minus queo uiri cúlpa, quam me
dígnumst.

DE. Quid áútem? NA. Quia pol meí patris bene pártā in-5
diligénter

Tutátur: nam ex eis praédiis talénta argenti bína

Statím capiebat: uír uiro quid praéstat! DE. Binan quaéso? 790

NA. Ac rébus uilióribus multó talenta bína. DE. Hui.

NA. Quid haéc uidentur? DE. Scílicet. NA. Virúm me natum
uéllem:

Ego osténderem, DE. Certó scio. NA. quo pácto.. DE. Parce 10
sódes,

V 3 E DEMIPHO SENEX II NAVSISTRATA MVLIER D Tres figurae

pictae sunt in CFP DEMIPHO NAVSISTRATA CHREMES PC Nomina om. F
SENEX MVLIER SENEX

DEMIPHO NAVSISTRATA CHR E Sequentem scaenam cum hac coniungunt

BCEFP 1 nobis om. F¹, add. schol. 2 Ut sua ex ac sua D²

3 me ex mea D adiuuas, ua in ras., D adiuuas E, corr. rec. adiuuas

BCFP ac ex hac D dudum re BCEP 4 cupa P dignū ē add. D²

in marg. 5 pa||ta D 6 nā || his D¹, ex iis D² in marg. iis AC¹

his BC²EF ||is praedis P ARGENTITIBINA A 7 Capiebat statim

secundum Nonium Bentleius STATIMCAPIEBAT A cum rell. UIR A, em

add. corr. rec. hem uir BCDEF²P (uir in ras. D hem om. F¹) qd ex

qd D² bina BCDEP binan F 8 ac de rebus F MULTOTAMEN A

cum rell., multo deleuit Bentleius, tamen Fleckeisenus duo talenta

BCDEFP 9 NATUELLEM A, um add. corr. rec. natam BCEFP

uelim D, corr. D² 10 Certē D, corr. D²

V 3. 3. dudum re: Donat. in lemm. 6. 7. Non. p. 254 „nam ex
his praedis latent argenti moenia nam statim capiebat“ (sic Wolf. Leid.
Geneu.). — Id. p. 393 Statim producta prima syllaba a stando perseueranter
et aequaliter significat. T. „bina talenta Capiebam statim.“ — Statim
capiebat: Donat. in lemm. 7. Non. p. 371 „uir—praestat.“

Vt pössis cum illa, né te adulescens mülíer defetiget.
 NA. Faciam út iubes: sed meúm uirum abs te exíre uideo.

B NAUSISTRATA E CHREMES Z DEMIPHO
MULIER SENES II

CH. Ehem, Démipho, 795

Iam illí datum est argéntum? DE. Curaui ílico. CH. Nollém datum.

Ei, uideo uxorem: paéne plus quam sát erat. DE. Cur nollés, Chremes?

15 CH. Iam récte. DE. Quid tu? ecquíd locutu's cum ístac, quam obrem hanc dúcimus?

CH. Transégi. DE. Quid aít tándem? CH. Abduci nón potest. DE. Qui nón potest?

CH. Quia utérque utrique est córdi. DE. Quid istuc nóstra? CH. Magni: praéterhac 800

Cognátam comperi ésse nobis. DE. Quid? deliras. CH. Sic erit:

Non témere dico: rédii mecum in mémoriam. DE. Satin sánus es?

20 NA. Au óbsecro, uide ne in cognatam pécces. DE. Non est. CH. Né nega:

Patris nómen aliut díctum est: hoc tu errásti. DE. Non norát patrem?

11 possis, *ultima s in ras*, P ne *ex* nec D adulescens F mulier adulescens D defatiget E, corr. E² 12 *Indicem personarum toti uersui praemittit* A *Nouam scaenam incipit etiam* D II NAUSISTRATA MULIER

E DEMIPHO O CHREMES 12 hem B C E P 13 ilico, il *in ras.*, P SENEX IDEM

14 s' uideo D Chreme B C P 15 tu || ec quid P ^{ec} tu quid F LOCUTUS (om. es) A locutus cum ista es B C D E F P 17 uterque D, corr. D² ^{at utrique}

est utrique F praeter haec B C D E F P 18 Qui ^d F 19 REDI A cum *rell.* (redime cum C) Z *notam ab A¹ omissam ante* SATINE *add. corr. rec.* sat insanus es B D 20 Au om. E caue ne C D E P caue (om. ne) B caue || || in F 21 ^I DUCTUM A, corr. A¹

20. Arusian. p. 238 „uide in ‚cognatum‘ pecces.“

CH. Norát. DE. Cur aliut díxit? CH. Numquamne hódie con-
cedés mihi 805

Neque intélleges? DE. Si tú nihil narras? CH. Pérdis.
NA. Miror quíd siet.

DE. Equidem hércle nesció. CH. Vin scire? at íta me seruet
Iúppiter,

Vt própior illi, quám ego sum ac tu, némost. DE. Di²⁵
uestrám fidem:

Eámus ad ipsam: una ómnis nos aut scíre aut nescire hóc
uolo. CH. Ah.

DE. Quid ést? CH. Ítan paruam míhi fidem esse apút te! DE.
Vin me crédere? 810

Vin sátis quaesitum mihi ístuc esse? age, fiat. quid? illa filia
Amíci nostri quíd futurumst? CH. Récte. DE. Hanc igitur
míttimus?

CH. Quid ní? DE. Ílla maneat? CH. Síc. DE. Ire igitur tibi³⁰
licet, Nausístrata.

NA. Sic pól commodius ésse in omnis árbitror, quam ut coé-
peras,

Manére hanc: nam perlíberalis uísast, cum uidí, mihi. — 815

22 *II notam ante norat add.* D² concedas^e C, corr. C² 23 in-
tellegesⁱ D, corr. D² intelliges B intellegis CEF intellegis P narres
BCDEFP PERDIS A perdis^g D, corr. D² pergis BCFEP Ante miror
II ex e corr. D² quid siet *Fleckeisenus* QUIDKOC SIET ADF quid
hoc est BCEP 24 suo loco in A omissus, sed post ultimum uersum
folii, qui est 30, additus atque iam a prima manu signis iam fere
euanidis (K P post exitum us. 23., K S in ima pagina legit A. Michaelis)
in suam sedem reuocatus est. e notam om. D¹, add. D² seruet^s D,
corr. D², ut uidetur serues Iupiter E 25 In A notam B. praefixit^{ho}
corr. rec. homo nemo est BCDEF^e P (nemo^est D, corr. D² nemo F)
26 uno P^h oc, oc in ras., P ha D 27 Itane BCDEFP parum CEF²
(ā erasa) P uis me hoc credere BCDEP uin me hoc credere F 29
futurū ē ex futurus ē D 30 CH. Sic—Nausistrata in marg. habet F
31 omnis C, corr. C²

22. Non. p. 269 „numquam ‚me hoc die‘ concedes mihi Neque in-
telleges.“ 28. Donatus: Vin satis quaesitum) Hoc totum pro una persona
quidam legunt.

DE. Quid istúc negotist? CH. Iámne operuit óstium? DE. Iam.

CH. O Iúppiter,

Di nós respiciunt: gnátam inueni núptam cum tuo filio.

DE. Hem,

35 Quo pácto [id] potuit? CH. Nón satis tutus ést ad narrandum
híc locus.

DE. At tu întro abi. CH. Heus, ne filii quidem hoc nóstri
resciscánt uolo.

B ANTIPHO ADULESCENS

V 4 Laetús sum, ut meae res sése habent, fratri óptigisse quód
uolt. 820

Quam scítumst, eius modi in animo paráre cupiditátes,

Quas, cúm res aduersaé sient, pauló mederi póssis!

Hic simul argentum répperit, curá sese expediuit:

5 Ego nullo possum rémedio me euólueré ex his túrbis,
Quin, si hóc celetur, in metu, sin pátefit, in probró sim. 825
Neque mé domum nunc réciperem, ni mihi ésset spes osténta

33 negotii est, otii est *in ras.*, D **OPPERUIT** A pro Iuppiter D
o Iupiter **EF** 35 id *om.* A tutus *ex* tutum C tuus F, *corr. rec.*
tutus ē *om.* D¹, *add.* D² hic *om.* C¹P (*add.* C²) locus *ex* locum C
36 FILI A nostri hoc **BCEP** recifcant E

V 4 Γ ANTIPHO ADVLESCENS I PHORMIO PARASITVS D, *in quo quinta
scaena huic iuncta est* ANTIPHO
ADVLESCENS **PC** ANTIPHO **EF** 1 ut ut **BCDEP**
me^e F 2 fitum^c F ē semp D, semp induxit D² huiusmodi E PARE^{re} A
re add. corr. rec. parare in animo **BCDEFP** 3 Quam P Quib; F
aduersae *om.* D scient F 4 reperit E exdiuit^{pe} P 5 nullo modo
possum F ex istis **BCEP** 6 in metu *om.* E¹, *add.* E² *in marg.*
SIEM A *cum rell.* 7 Neque^{me} P, *corr.* P² nifi F ostenta D¹, † osten-
tata *schol.* ostentata P, ta *add.* P²

V 4. 2. parare in animo: Donat. in lemm. 2. 3. Prisc. II p. 273
„Quam—possis.“ — Arusian. p. 246 Medeor illas res. T. P. „in amico’
cupiditates—possis“ (fient.). 3. Prisc. I p. 385 „Quas—,minus’ mederi
possis“ (sint uel sunt *codd.*). 6. siem: Donat. in lemm. 7. Prisc. II
p. 61 „ni mihi esset spes ,ostentata.’“ 7. 8. Seru. in Georg. I 248 Ab

Huiusce habendae. sed ubi nam Getam inuenire possim, [ut] Rogem, quod tempus conueniendi patris me capere iubeat?

Y PHORMIO B ANTIPHO
PARASITUS ADULESCENS

PH. Argéntum accepi, tradidi lenóni: abduxi múlierem, V 5
Curáui propria ut Phaédria poterétur: nam emissást manu. 830
Nunc úna mihi res étiam restat quae ést conficiunda, ótiam
Ab sénibus ad potándum ut habeam: nam áliquod hos
sumám dies.

AN. Sed Phórmios: quid aís? PH. Quid? AN. Quid nam núnc 5
facturust Phaédria?

Quo pácto satietátem amoris aít se uelle absúmere?

PH. Vicissim partis tuás acturus ést. AN. Quas? PH. Vt fugitét
patrem. 835

Te suás rogauit rúrsum ut ageres, cáusam ut pro se díceres.

8 habundae P f ubi ^{nā} D, corr. D² possum BCDEFP UT ab initio
sequentis us. habent AFP, induxit Bentleius 9 Proscripsit uersum
Fleckeisenus SUADEAT A suadeat D¹, t iubeat D² iubeat BCEFP

V 5 PHORMIO ANTIPHO PC PHORMIO ANTIPHO E Nomina
PARASITVS ADVLESCENS

om. F 1 leoni F, corr. F² 2 Curaui om. D¹, add. schol. propria^{ea}
ⁿ ^Λ

phedria ut D, ea add. D² propria ea Phaedria ut BCEFP poteretur C
poteretur, prior e in ras., P potiretur BDEF 3 mihi una F una res
restat mihi quae est etiam B C E P CONFICIENDA A conficienda D,
corr. schol. 4 Asenib; D, corr. D² A senibus B sumam ex summam
^b ^Λ

CP In uoce aliquot desinit Q. XVIII codicis Ambrosiani: Phormionis
exitus deest 5 PH. quid ~ B ^{nē} ē facturus D, nē add. D² FACTURUS
PKAEDRIA (est om.) A, in quo uersus dissectus est post NUNC 6
AJSUMERE A, AB deleuit corr. rec. ^{con} absumere C, corr. C² 7 partis CD,
corr. C¹ D² 8 SUAS^m A, corr. rec. suam BCDEP ^{t ut} & pro E, corr. E²

eo quod est 'ostendor' ueteres participium 'ostentus,' non 'ostensus' dice-
bant. T. in Eun. (III 5, 57), in Ph. „Neque me 'nunc domum'—'ostentata'
Huiusce habendae.”

V 5. 2. propria ea Phaedria: Donat. in lemm. — Curaui propria ut
potiretur: Eugraph. in lemm. — Seru. in Verg. Ecl. 7, 31 „Curaui propria
ut potiretur.” 8. Donatus: Te suam rogauit.) 'Partem' iterum subaudiamus.

Nam pótaturus ést aput me. ego me íre senibus Súnium
 10 Dicam ád mercatum, ancíllulam emptum dúdum quam dixít
 Geta:

Ne cum híc non uideant mé conficere crédant argentúm suom.
 Set óstium concrépuit abs te. AN. Vide, quis egreditúr.

PH. Getasí.

840

A GETA B ANTIPHO Y PHORMIO
 SERUOS ADULESCENS PARASITUS

V 6 GE. Ó Fortuna, o Fórs Fortuna, cuántis commoditátibus,
 Quám subito meo ero Ántiphoni ope uéstra hunc onerastis
 diem!

AN. Quid nam hic sibi uolt? GE. nósque amicos eíus exonerastis
 metu!

Séd ego nunc mihi céssó, qui non úmerum hunc onero pállio
 5 Ádque hominem propero ínuenire, ut haéc quae contigerínt
 sciat. 845

AN. Núm tu intellegís, quid hic narret? PH. Núm tu? AN. Nihil.
 PH. Tantúndem ego.

GE. Ád lenonem hinc íre pergam: ibi núnc sunt. AN. Heus, Geta.
 GE. Ém tibi.

9 SENIBUSUNUM A 10 mercandū ^{tum} D QUAMDUDUM A dudum
 quam *rell.* 11 SUUM A 12 hostium E ^{con} increpuit D, *corr.* D²
 QUIEGREDITUR A quis egrediatur BCDEP

V 6 B GETA Γ ANTIPHO Z PHORMIO D GETA ANTIPHO
 SERVVS ADOLEC IDEM SERVVS ADVLESCENS

PHORMIO PC GETA ANTIPHO PHORMIO E 2 ero meo BCDEP (hero B

tero C²) 4 Sed mihi nunc ego CDEP Sed mihi ego nunc B humerum

BE humerum D, *corr.* D² 5 CONTIGERIT A 6 NUNQ^m A, *corr. rec.*

intelligis B KICQUIDKIC A quid hic BCDP^{PHO.} num P tantumdem P
 ||| ego D 7 hem tibi BCEP

9. Prisc. I p. 475 „nam potaturus apud me est.“ 11. Non. p. 269 „Cum
 hic—suum.“ 12. Non. p. 255 „sed hostium concrepuit nihil ad te.“ —

V 6. 1. Varro Epist. ad Fufium ap. Non. p. 117: Quintiporis Clodiant
 foriae (Clodi Antipho fies: Riese Varr. Sat. p. 106) ac poemata eius gargari-
 dians dices „O Fortuna, o Fors Fortuna“: et ib. p. 425: dices „O Fors
 Fortuna quantis commoditatibus hunc diem.“ — Querol. 12 in. „O Fortuna
 o Fors Fortuna.“ — Prisc. I p. 188 T. in F. „O Fortuna o Fors Fortuna“
 — Donat. in Hec. III 3, 26 Forsfortuna] ipse „O Fors Fortuna.“

Núm mirum aut nouóm est reuocari, cúrsum quom institerís?

AN. Geta.

GE. Pérgit hercle: númquam tu odio tuó me uinces. AN. Nón manes?

GE. Vápula. AN. Id quidem tibi iam fiet, nisi resistis, uérbero. 850 10

GE. Fámiliariórem oportet ésse hunc: minitatúr malum.

Sét isne est quem quaero án non? ipsus est. cóngredere actutúm. AN. Quid est?

GE. O ómnium, quantúm est qui uiuont, hómo hominum ornatissime:

Nám sine controuérsia ab dis sólus diligere, Ántipho.

AN. Íta uelim: sed quí istuc credam ita ésse mihi dicí uelim. 855 15

8 Nam ^uE REUOCARE AD¹ QUOINSTITUERIS A ^uinstiteris P in-
stitueris DE Totum uersum Antiphoni dedit Bothius 9 PERGIT^s A,
corr. rec. Pergit, t in ras., P 10 UAPULA^{bis} A, corr. rec. uapula CP
(uapulabo si remansero schol. C) uapulabo B uapulabis DE RESTITIS A
In nonnullis codd. recentioribus et edd. antiquis hic uersus inter-
polationibus auctus est in hunc modum:

GE. Vapulabis. curialis uernula est qui me uocat.

AN. Id tibi quidem iam fiet, nisi resistis uerbero.

11 FAMILIARIÓREM A, corr. A¹ hunc esse C hunc ésse B MITATUR A,
corr. rec. In A initium sequentis uersus SETISNEEST huic annexum est

12 ipse est BCDEP CONGREDIARE A i in E corr., A induxit corr.
rec. comgredere C Haec congrederere actutum Phormioni assignant BCP

13 O om. E uiuant hominum homo BCDEP ORNATISSIME A, onora-
tissime effecit corr. rec. honoratissime BCDP honorastime E, corr. rec.

14 conūsia^{tro} D, corr. D² contrauersia E disⁱ D, corr. D² DILIGERE^s A,

s add. corr. rec. 15 QUIDISTUC A dicasⁱ mihi D, corr. D² dici
michi E dic uelim P

9. Donatus: Pergit hercle) Potest distinguí hic „Pergit.“ et coniuncte legi „Heracle numquam tu odio tuo me (tu hodie me Ed. pr.) uinces.“

10. Festus p. 372: Vapula Papiria' in prouerbio fuit antiquis. Plautus in Feneratrice... uapula Papiria... Aelius hoc loco 'uapula' positum ait pro 'dole,' Varro pro 'peri' teste Terentio in Phormione „Num tu [desunt circa 12 litterae] resipis uerbero.“ — Vapulabis. id tibi (tibi om. Ed. pr.) quidem iam fiet: Donat. in lemm. — Vapulabere: Eugraph. in lemm.

GE. Sátine est si te delibutum gaudio reddo? AN. Énicas.

PH. Quín tu hinc pollicitationes aufer et quod fers cedo. GE. Oh,
Tú quoque aderas, Phórmio? PH. Aderam: séd tu cessas?

GE. Áccipe, em:

Vt modo argentum tibi dedimus apud forum, recta domum

20 Sumus profecti: interea mittit erus me ad uxorem tuam. 860

AN. Quam obrem? GE. Omitto proloqui: nam nihil ad hanc
rem est, Antípho:

Vbi in gynaeceum ire occipio, puer ad me accurrit Mida,

Pone adprehendit pallio, resupinat: respicio, rogo

Quam obrem retineat me: ait esse uelut intro ad eram
accedere.

25 'Sóphrona modo fratrem huc' inquit 'senis introduxit
Chremem' 865

Eumque nunc esse intus cum illis: hoc ubi ego audiui, ad
fores

Suspense gradu placide ire perrexi, accessi, astiti,

Animam compressi, aurem admoui: ita animum coepi attendere,

Hoc modo sermonem captans. PH. Eú, Geta. GE. Hic
pulcherrimum

16 SATINE A Satin *rell.* DILIBUTUM A enīcas C, *corr.* C² enecas,
altera e ex corr., P enecas B 17 pollicitationis D, *corr.* D² pollici-
tationes E, *corr.* E² AUFER A, s *add. corr. rec.* ho E 18 hic aderas
BCEP f' tu D tu *om.* BCEP ^hem D, *corr.* D² hem BE 21 *Γ notam*
ex Z corr. D 22 Ubin ⁱC gineceū D gynaeceum eum ire E ^oaccepi
D, *corr.* D² accurrit ^{ad}ex adcurrit C occurrit EP 23 Pone me ad-
prehendit CDP ^sREPREKENDIT A, *corr. rec.* apphendit B adprendit E
resopinat D 24 a|it D AITSESE A, esse *effecit corr. rec.* 25 fratrem
hunc E chremē hem D, hem *induxit* D² 26 euq; u *in ras. a corr.,* D
cum illis intus P 27 SUSPENSU A AASTITI A, s *expunxit* A¹ afftiti B
adstiti CP 28 compressi CP ammoi B animam coepi P attendere
CEP 29 *Antiphoni haec* Eu Geta *tribuunt* BCDEP eu *ex* heu E
heu B

16. delibutum: Donat. et Eugraph. in lemm. 17. aufer: Eugraph. in
lemm. 22. occipio: Eugraph. in lemm. 26. 27. Non. p. 386 „hoc—
perrexi.“

Fácinus audiui: itaque paene hercle éxclamaui gáudio. 870 30
 AN. Quód? GE. Quod nam arbiträre? AN. Nescio. GE. Átqui
 mirificíssimum:

Pátruos tuos est páter inuentus Phánio uxori tuae.
 AN. Quid ais? GE. Cum eius consuéuit olim mátre in Lemno
 clánculum.

PH. Sómnum: utin haec ignoraret suóm patrem? GE. Aliquid
 crédito,

Phórmio, esse caúsa: sed me cénsen potuisse ómnia 875 35
 Íntelligere extra óstium, intus quae ínter sese ipsi égerint?
 AN. Átque ego quoque ináudiui illam fábulam. GE. Immo etiám
 dabo

Quó magis credas: pátruos interea índe huc egreditúr foras:
 Haúd multo post cúm patre idem récipit se intro dénuo:
 Áit uterque tibi potestatem éius adhibendae dari: 880 40
 Dénique ego sum míssus, te ut requírerem atque ad-
 dúcerem.

30 poene **B** hercle pene **E** ^{s. p.} ex gaudio **D**, *corr. schol.* ANT. quod
in fine huius us. habet **P** 31 **Z** quod, *nota personae in ras.*, **D** PHO.
 quod **C** arbiträre **E**, *corr. rec.* adqui **C** 32 PATRUUSTUUS **A** pater
 est **BCDEP** ANT. hem quid ais **BCDEP** 34 UTIN **A**, *N induxit*
corr. rec. ut |||| hęc **P** ut haec **E**, *corr. rec.* SUUM **A** 35 MEN
 CENSEN **A** censen me **D** 36 Intelligere **B** ipsi *om.* **D** ipsi egerint,
 ipsi eg *in ras.*, **P** 37 PHO. Atque **CDP** Atque hercle ego quoque
 illam audiui **BCDEP** INAUDIUI **A**, *IN deleuit corr. rec.* immo quoque
 etiam **E** 38 PATRUUS ^{tuus} **A**, *tuus add. corr. rec.* 39 HAU **C**, *corr. C²*
 IDEMINDERECIPIT **A** denuo *om.* **P¹**, *add. P²* ^{denuo} dempho **C**, *corr. C²* 40
 uterque eius tibi **E** huius **D¹** *et ei' D² in marg.* ADHIBENDAE **A**,
 abendae *effecit corr. rec.* habendae **BCDEP** dare **BCD²EP** ^s eius
 habendi se dare *Bentleius* 41 MISSUSSUM **ABCEP** sum misus **D**,
corr. D² ut te **D** ANT. em quin **CD¹P** ANT. hem quin **BD²E** ^Λ

31. Prisc. I p. 92 „Quod nam—,atquin' mirificissimum“ (*alii muni-*
ficissimum). 32. pater est: Donat. in lemm. 34. Arusian. p. 219
 Consuevit in' illa. T. Ph. „cum—Lemno.“ 37. Atque hercle ego quo-
 que illam audiui fabulam: Donatus in lemm., *addens* Plautus in Milite
 glorioso „Nam os (hoc *Ed. pr.*) columnatum poëtae esse inaudiui' (man-
 daui *Ed. pr.*) barbaro.“

AN. Quin ergo rape mé: quid cessas? GE. Févero. AN. O mi Phórmio,
Vále. PH. Vale, Antiphó. bene, ita me dí ament, factum. gaúdeo.

Y PKORMIO
PARASITUS

- V 7 Tantám fortunam de inprouiso esse his datam!
Summa eludendi occasiost mihi núnc senes 885
Et Phaédriae curam ádimere argentáriam,
Ne quóquam suorum aequálium suppléx siet.
5 Nam idem hóc argentum, ita út datumst, ingratiis
Ei dátum erit: hoc qui cógam, re ipsa répperi.
Nunc géstus mihi uoltúsque est capiundús nouos. 890
Sed hínc concedam in ángiortum hoc próximum,
Inde hisce ostendam me, úbierunt egressí foras.
10 Quo me ádsimularam ire ád mercatum, nón eo.

42 pape C B. ^r ^o ^{mi} KEÛSPKORMIO A, corr. rec. O mi Phormio BCDEP
43 ament in ras. D factū & gaudeo D

V 7 Non est noua scaena in BCDEP gaudeo tantam iungunt CD
4 QUOIQUEAM (sic) A ^ssupplex iet C fiat D', ^t siet D² 5 ingratiss BDE
5. 6 ingratiss sis | Datum erit P, prior s in sis in ras. ingratiss si is
datum erit C 6 His datum, His in ras., D His B Iis E cogam, c in
ras., P ipsa ex ipsam CP reperi D 7 uultus. ^qE, corr. E² est om. E
CAPIENDUS A 8 hic ⁿD, corr. D² hic B ccedā, ā in ras., D 9 hisce C
isce P egresi C 10 assimularam BE ad forum E mercatū non,
tū n in ras., D

V 7. 5. 6. Eugraphius: Hoc dicitur: Argentum quod datum est ingratiss, inuitis arripitur. 8. Prisc. I p. 262 hic angiportus et hoc angiportum. T. in Ad. [IV 2, 39] „Id—peruium.“ Idem in Ph. „Sed—hunc proximum.“

Z DEMIPHO E CHREMES Y PHORMIO
SENES II PARASITUS

- DE. Dis mágnas merito grátias habeo áque ago, V 8
Quando éuenere haec nóbis, frater, prósperē. 895
Quantúm potest, nunc cónueniundus est Phórmio,
Prius quá m dilapidat nóstras trigintá minas
Vt aúferamus. PH. Démiphonem sí domist 5
Visam, út quod.. DE. Ad nos ád te ibamus, Phórmio. 900
PH. De eadem hác fortasse caúsa? DE. Ita hercle. PH. Crédidi:
Quid ád me ibatis? DEM. Rídiculum... PH. Verebámini
Ne nón id facerem quód recepissém semel?
Heus, quánta quanta haec méa paupertas ést, tamen 10
Adhúc curauí unum hóc quidem, ut mihi essét fides. 905
DE. Estne íta uti dixi liberalis? CH. Óppido. 896
PH. Idque ádeo uenio nún tiatum, Démipho,
Parátum me esse: ubi uóltis, uxorém date.

V 8 E DEMIPHO SENES O CHRE|MES DVO Z PHORMIO PARASITVS D,
sed per totam scaenam O in C correctum est DEMIPHO PHORMIO
SENES PARASITVS

CHREMES P PHORMIO CHREMES
II DEMIPHO SENEX CHREMES .II. PHORMIO PARASITVS C, no-
mina falsis imaginibus ascripta a Cⁱ corr. manus satis recens. DEMIPHO
CHREMES PHORMIO E 1 MAGNAGNAS A merito magnas BCP merito
gratias magnas E 2 uenere E 3 nē om. D¹, add. D² conueniundus
Phormio est BCDEP 4 dilapidat C dilapidet BDEP 6 ad C at,
t ex corr., P Verba DEM. at nos última sunt uicesimi quaternionis
codicis Riccardiani: finis Phormionis deest 8 Totum uersum Phor-
mioni dant BCDP an uere|ba|mini D, uncōs add. D² an ueremini BCP
10 Heus heus quanta haec BCDP 11 quidem ut P 12 uti Bent-
leius UT A cum rell. dixi B dixi dudum liberalis D Ópido D
Chremetem interrogantem, Demiphonem respondentem habent BCDP
Ceterum uersum ab initio scaenae posuit Bothius, tertium esse uoluit
Fleckeisenus 13 IDQUEADEOUENIOADUOS A Idque ad uos uenio D
Itaque ad uos uenio BCP 14 me om. BCP

V 8. 1. magnas merito: Eugraph. in lemm. 4. Donatus: dilapidet)
Disperdat. — Eugraph.: dilapidet) Perdat, consumat. — Eutychn. p. 179
„Priusquam—minas“ (dilapidat).

- 15 Nam omnis posthabui mihi res, ita uti pár fuit,
Postquam id tantopere uós uelle animaduérteram.
DE. Ad híc dehortatus ést me, ne illam tibi darem: 910
'Nam qui erit rumor pópuli, inquit, si id féceris?
Olim cum honeste pótuit, tum non ést data:
20 Eam núnc extrudi túrpest': ferme eadem ómnia
Quae túte dudum córam me incusáueras.
PH. Satís superbe inlúditis me. DE. Quí? PH. Rogas? 915
Quia ne álteram quidem illam potero dúcere:
Nam quó redibo ore ád eam quam contémpserim?
25 CH. 'Tum autem Ántiphonem uídeo ab sese amíttere'
Inuítum eam' inque. DE. Tum áutem uideo filium
Inuítum sane múlierem ab se amíttere. 920
Sed tránsi sodes ád forum atque illút mihi
Argéntum rursum iúbe rescribi, Phórmio.
30 PH. Quodne égo discripsi pórro illis quibus débui?
DE. Quid igitur fiet? PH. Sí uis mihi uxórém dare,
Quam déspondisti, dúcam: sin est út uelis 925

15 omnis ^e C, corr. C² ut ⁱ D, corr. D 16 tantq opere id C tanto
opere id P tantopere id BD TANTOPEREUOLUELLE A, UOL *induxit*
corr. rec. animum aduerteram BCDP 17 deortatus D 18 rumor,
inquit, id si féceris: *Fleckeisenus* 20 EAMNUNCETRUDI (uiduam om.) A
Nunc uiduam extrudi BCDP extrudi, xt in ras., D & ferme D 22
SATIS A, corr. rec. ⁿ Satin BD Sat in sup be C Sat ^uinsuper be P
inludis ^{ti} D, corr. D² inluditis ^a ex inludisti B 23 dicere D, corr. D²
NAMQUOREREDIBOADEAM A, ut REDIBOA a corr. rec. *erasis super-*
scriptum, o post QUO ^oaddita sit ab eodem 26 In D post inque *erasum*
est dic ^T 28 ILLUMIKI A, T add. A¹ 29 Rescribi argentum D
rescribi, re in ras., P 30 describi ^{ps} D, corr. D² perscripsi BCP 32
SIEST A, corr. A¹ ^N sinē est C

22. Satin: Donat. in lemm. 25. 26. Eutyech. p. 189 „Tum autem uideo filium ab sese amittere inuitum inque.“ — Prisc. I p. 496 „Tum— inque.“ 26. Phoc. p. 350 Lind. „inque“ apud Terentium lectum est. 28. 29. Acron in Hor. Sermon. II 3, 75 „Sed—Phormio.“ — Seru. in Aen. VII 422 „Argentum illud denuo rescribi iube Phormio.“ — 30. Ne ego praescripsi: Donat. in lemm. Tum idem: Ne ego perscripsi) Multis per scripturam reddidi, multis dedi, ut apud Vergilium „Diditur' hic subito Troiana per agmina rumor.“

- Manére illam aput te, dós hic maneat, Démipho.
 Nam nón est aequom mé propter uos decipi,
 Cum ego uéstri honoris caúsa repudium álterae 35
 Remiserim, quae dótis tantundém dabat.
- DE. In in malam rem hinc cum ístac magnificéntia, 930
 Fugítue? etiam nunc crédis te ignorárier
 Aut túa facta adeo? PH. Inrítor. DE. Tune hanc dúceres,
 Si tibi daretur? PH. Fác periculum. DE. Vt filius 40
 Cum illa hábitet aput te, hoc uéstrum consiliúm fuit.
- PH. Quaesó quid narras? DE. Quín tu mihi argentúm cedo. 935
 PH. Immo uéro uxorem tú cedo. DE. In ius ámbula.
- PH. Enim uéro si porro ésse odiosi pérgitis..
 DE. Quid fácies? PH. Egone? uós me indotátis modo 45
 Patrócinari fórtasse arbitrámini:
 Etiám dotátis sóleo. CH. Quid id nostrá? PH. Nihil. 940
 Hic quándam noram, cuius uir uxorem CH. Hém. DE. Quid est?
- PH. Lemni hábuit aliam: CH. Núllus sum. PH. ex qua filiam
 Suscépit: et eam clam éducat. CH. Sepúltus sum. 50
- PH. Haec ádeo ego illi iám denarrabo. CH. Óbsecro,
 Ne fácias. PH. Oh, tune ís eras? DE. Vt ludós facit. 945
- CH. Missúm te facimus. PH. Fábulae. CH. Quid uís tibi?
 Argéntum quod habes cóndonamus te. PH. Aúdio.

33 hic omnis maneat BC hic maneat om̃s P, om̃s in ras. 34
 me om. P¹, add. P² post decipi pter D 35 altere|| D alteri BCP
 36 tantundem P 37 INMALAMREM KINC A In hinc in malam rem CP
 I hinc in malam rem BD ISTANÇ A, N del. corr. rec. 38 etiam nunc,
 nunc in ras. D 39 irritor B TUEKANC A tun CDP 40 data esset
 BCDP PERICULUM A cum rell. 41 KABITAPUT A, corr. rec. 42
 narras ex narres P 43 tu uxorem BCP 44 INIUSENIMUERO A
 cum rell. In ius? sustulit Bentleius odiosi|| P 45 facis ex facies P
 47 id om. D 50 educar^t D, corr. D² 51 ADEOILLI (ego om.) A
 52 Ho D O BCP tune D tun BCP Z. notam inter lineas add. A¹
 54 Argento||, o in ras., DP te in ras. B

39. Non. p. 31 Inritare dictum est proprie prouocare... T. F. „inrito“
 (sic) (44. Donatus : „Enimuero“ principium est aliquid per iracundiam
 dicturi). 52. Donat. in Eun. V 4, 41 Obsecro an is est) Insultantis ut
 in Ph. „Hoccine (l. Ho tune) is eras.“ 53. 54. Quid uis tibi? Argentum
 quod habes? condonamus te (tibi Ed. pr.) „Vis“ iterum subaudiendum est,
 ut sit „uis argentum quod habes?“ et est ἀσυνδέτως inferendum „condo-
 namus te“ (tibi Ed. pr.). — Id. in Eun. prol. 17 „Argentum—te.“ — Arusian.

- 55 Quid uós malum ergo mé sic ludificámini
Inépti uestra púerili *inconstántia*?
Noló uolo: uolo nólo rursum: cápe cedo: 950
Quod dictum, indictumst: quód modo erat ratum, inritumst.
- CH. Quo pácto aut unde haec híc rescuiuit? DE. Nescio,
- 60 Nisi mé dixisse némini certó scio.
- CH. Monstri, ita me di ament, símile. PH. Inieci scrúpulum.
DE. Hem,
Hicíne ut a nobis hóc tantum argenti aúferat 955
Tam apérte inridens? émore hercle sátius est.
Animó uirili praésentique ut sis para.
- 65 Vidés tuom peccátum esse elatúm foras
Neque iam id celare pósse te uxorém tuam:
Nunc quód ipsa ex aliis aúditura sít, Chremes, 960
Id nósmet indicáre placabílius est.
Tum hunc ímpuratum póterimus nostró modo
- 70 Vlscí. PH. Attat, nísi mihi prospicio, haéreo.
Hí gládiatorio ánimo ad me adfectánt uiam.
- CH. At uéreor ut placári possit. DE. Bóno animo es: 965
Ego rédigam uos in grátiam, hoc fretús, Chremes,
Cum e médio excessit únde haec suscepást tibi.
- 75 PH. Itane ágitis mecum? sátis astute adgrédimini.

55 LUDIFICABAMINI A 56 Ineptāⁱ D, corr. D² pueri^{li} P puerili
inconstantia *Fleckeisenus* PUERILISENTENTIA A cum *rell.* 57 cedo
cape BCP 58 QUODICTUM A, corr. A¹ id inritum est CP¹ id irritum
est BDP² 59 hic haec BCDP 59 et 60 unum uersum faciunt in P
60 dixisse id nemini BCP nemini id certē D, corr. D² 61 Monstri
ex Monstra B 62 tantum hoc BCDP 63 irridens B irridesⁿ D,
corr. D² 65 tuum peccatum uulgo PECCATUMTUUM A cum *rell.*
peccatum tuum hoc esse *Bentleius* 66 id iam BCDP 67 AUDITURAST A
sit, i in ras., C CKREME A cum *rell.* 68 nosmet ipsos indicare CDP
70 attatat *Bentleius* 71 cladiatorio P ad me om. D¹, add. D² affe-
ctant B 73 CKREME A cum *rell.* 75 satis me astute D ADSTUTE A
adgedimini^r C, corr. C² aggedimini^r astute B

p. 219. Condonatur illam rem. T. Ph. „Argentum—te.“ 55. sic me:
Donati *Ed. pr.* in lemm. 61. Seru. in Aen. VI 238 T. „inieci scrú-
pulum“ (u. Ad. II 2, 20).

Non hércle ex re istius me instigasti, Démipho.

Ain tu? ubi quae libitum fuerit peregre feceris 970

Neque hufus sis ueritus feminae primariae,

Quin nouo modo ei faceres contumeliam,

Veniās nunc precibus lautum peccatum tuom? 80

Hisce égo illam dictis ita tibi incensam dabo,

Vt né restinguas, lacrimis si extillaueris. 975

DE. Malum quod isti di deaeque omnes diuit.

Tantane adfectum quemquam esse hominem audacia!

Non hoc publicitus scelus hinc asportarier 85

In solas terras! CH. In id redactus sum loci,

Vt quid agam cum illo nesciam prorsum. DE. Ego scio: 980

In ius eamus. PH. In ius? huc, siquid lubet.

CH. Adsequere, retine, dum ego huc seruos euoco.

DE. Enim nequeo solus: accurre. PH. Vna iniuriast 90

Tecum. DE. Lege agito ergo. PH. Alterast tecum, Chremes.

CH. Rape hunc. PH. Sic agitis? enim uero uocest opus: 985

76 NONNEKERCLE A ex om. D¹, add. D² demipo C, corr. C²

77 Ain tu tandem ubi q; tibi libitū D, qđ ex q; fecit D² Ain tu tandem
ubi peregre tibi quod libitum fuit feceris BCP 79 contumelias

BCDP 80 Veneas B¹C²P Venias D, corr. D² nunc mihi precibus

BCDP TUUM A 81 His ego BCDP 83 OMNIS A Versum,

qui idem est atque Plauti Mostell. III 1, 123, proscripsit Gulielmus

84 affectum BD 85 Nonne hoc BCP deportarier BCP de-

poi^{tarier} D, corr. D² 87 AGAMILLO (om. cum) A agam cū illo D,

corr. D² agam ex illo, ex in ras., P prorsum B prorsus D 88

in^{ius}|| eamus, s erasa, C IUBET A 89 Demiphoⁿi dant, 90 et 91.

Chremetem ei substituunt BCDP 89 Assequere B ac retine BCDP

dum hinc ego seruos uoco BC dum ego hinc seruos uoco P 90

ENIMNEQ. OSOLUS ACCURRERE A Enim solus neq; occurere huic D,

corr. D² Enim solus nequeo accurre huc BCP 91 est tecū, t tecū

in ras., P CKREME A cum rell. 92 DE. rape hunc BCDP Itane

agitis BCDP Post hunc uersum noua scaena orditur in D sic inscripta

E MVLIER ET IDEM. Z. €. O., sed E et hic et per totam scaenam in N

mutatum est

85. Charis. p. 214 'Publicitus' T. quoque in Ph. „nonne hoc publicitus“: ubi GELSUS [antiqui et „publicitus] et claritus,“ inquit, nos „publice clare“ que dicimus. 85. 86. Seru. in Aen. XI 545 T. „Nonne hunc abici oportet in solas terras“ (Al. Nonne hunc (s. hinc) publicitus scelus hinc deportarier in solas terras“). 90. Enim solus: Donat. in lemm.

Nausistrata, exi. CH. Os opprime: inpurum uide
 Quantum ualet. PH. Nausistrata, inquam. DE. Non taces?
 95 PH. Taceam? DE. Nisi sequitur, pugnos in uentremingere.
 PH. Vel oculum exculpe: est ubi uos ulciscar probe.

B NAUSISTRATA E CHREMES Z DEMIPHO Y PHORMIO
 MULIER SENES II PARASITUS

V 9 NA. Qui nominat me? hem, quid istuc turbaest, obsecro, 990
 Mi uir? PH. Ehem, quid nunc obstipuisti? NA. Quis hic
 homost?
 Non mihi respondes? PH. Hicine ut tibi respondeat,
 Qui hercle ubi sit nescit? CH. Caue isti quicquam creduas.
 5 PH. Abi, tange: si non totus friget, me enica.
 CH. Nihil est. NA. Quid ergo? quid istic narrat? PH. Iam scies: 995
 Ausculta. CH. Pergin credere? NA. Quid ego obsecro
 Huic credam, qui nihil dixit? PH. Delirat miser
 Timore. NA. Non pol temerest, quod tu tam times.

93 EXIT A Haec Inpurum—ualet Demiphoni, tum u. 94 Non taces
 Chremeti dant BCDP 94 nausistra^{ta} CD, corr. C²D² 95 UENIREM A,
 I in T mutauit corr. rec. uent|rem C uentrem, m in ras., P 96
 EXCULPE A exclude BCDP exlide Fleckeisenus In D haec Vel oculi
 exclude Demiphoni continuantur, tum For. in rasura est ulciscar
 locus BD uolciscar locus CP

V 9 NAVSISTRATA DEMIPHO CHREMES PHORMIO PC, nisi quod
 MULIER EIDEM II PARASITVS
 IS TA
 NAVSTRA C 1 Totum uersum Nausistratae dat A, ante hem corr.
 rec. add. A notam Interiectionem hem Chremeti dant BCDP 2
 KEM A opticuisti P obticuisti BCD, cuisti in ras. D 3 mi D,
 corr. D² tibi nunc respondeat D 4 Demiphonem Chremeti substituit B
 creduas Faernus CREDAS A cum rell. 5 tange om. B enica C,
 corr. C² eneca D, corr. D² eneca B 6 Quid ergo est quod CDP
 quid ergo est quid B? narrat D, corr. D² narret ex narrat C narret
 BP 7 quid ergo BC In A uersus exit in KUIC

96. Prisc. II p. 98 „Vel oculum ‚excludito‘: est ubi uos ulciscar locus.“
 V 9. 1. Quis: Donat. in lemm. — Qui: Eugraph. in lemm. 2. Donat.
 in Eun. V 1, 4 Obticemus quorum nos pudet, ut in Ph. „heu quidnam ob-
 tices?“ 5. Non. p. 110 „Abi tange—enica.“

CH. Egon tímeo? PH. Recte sáne: quando níhil times, 10
 Et hoc níhil est quod ego díco, tu narrá. DE. Scelus, 1000
 Tibi nárret? PH. Ohe tu, fáctumst abs te sédulo
 Pro frátre. NA. Mi uir, nón mihi dices? CH. Át.. NA.
 Quid 'at'?

CH. Non ópus est dicto. PH. Tibi quidem: at scito huíc opust.
 In Lémno DE. Hem, quid ais? CH. Nón taces? PH. clam te 15
 CH. Eí mihi.

PH. uxórem duxit. NA. Mí homo, di meliús duint. 1005

PH. Sic fáctumst. NA. Perii mísera. PH. Et inde filiam
 Suscépit iam unam, dúm tu dormis. CH. Quid agimus?

NA. Pro di ímmortales, fácinus miserandum ét malum.

PH. Hoc áctumst. NA. An quicquam hódíest factum indígnius? 20
 Qui mihi, úbi ad uxores uéntumst, tum fiúnt senes. 1010
 Démipho, te appéllo: nam cum hoc ípso distaedét loqui:
 Haécine erant itiónes crebrae et mánsiones diútinae
 Lémni? haecine erat éa quae nostros mínuit fructus uílitas?

DE. Égo, Nausistrata, ésse in hac re cúlpani meritum nón nego: 25

10 egon timeo *om.* C¹, *add.* C² 11 hoc *om.* D¹, *add.* D² 12
 eho BCP h^{eo}||| D, *corr.* D² a te BCP 13 mihi narras BCDP ad C^t
 14 ESTÓDICTO A, O *expunxit* A¹ ad C^t 15 Chremetem et Demipho-
 nem sede mutata habent BCDP em D quid agis BCP 16 di melius
 dunit D 17 PERI A 18 íam súscepit B 19 IMMORTALIS A
 facinus indignum et BCDP (facⁱⁿ||nus D) 20 Demiphoni haec Hoc actum
 est tribuunt, Phormioni An—senes BCDP factum D 21 Qui|| D
 MIKIAD (ubi *om.*) A fiánt D, *corr. schol.* 22 apollo D, *corr.* D²
 NAMCUMKOCIPSO A, me *add.*, IPSO *sustulit corr. rec.* nam me cum
 hoc ipso BCDP 24 fructus minuit CP uílitas D 25 MERITUM A,
corr. rec. meritam CDP

18. Donatus: quid agimus] Facete additum (ut Phormione continuasse uideatur.). 21. Schol. Bemb. in Heaut. III 1, 98 „Qui mihi—senes.“ 22. Charis. p. 198 ‚Dis‘ pro ‚ualde‘. T. in Ph. „cum hoc po disis tēdet loqui“ (sic Neap.). 23. Donat. in Eun. III 5, 34 ‚Haec‘ pluraliter pro ‚hae,‘ ut in Ph.: „Haec illae‘ erant itiones.“ 25. 26. Seru. in Georg. IV 489 (ex Guelf. I) „culpam ‚conūtam‘ ‚non ego‘ Sed ea quae sit ignoscenda.“

Séd ea quin sit ignoscenda... PH. Verba fiunt mórtuo. 1015

DE. Nám neque neclegéntia tua néque odio id fecit tuo.

Vinolentus fére abhinc annos quindecim muliérculam

Eám compressit, únde haec natast: néque postilla umquam
átigit.

30 Éa mortem obiit, é medio abiit: qui fuit in re hac scrúpulus.
Quam óbrem te oro, ut ália facta túa sunt, aequo animo
hóc feras. 1020

NA. Quid ego aequo animo? cúpio misera in hác re iam defúngier.

Séd quid sperem? aetáte porro mínus peccaturúm putem?

Iám tum erat senéx, senectus sí uerecundós facit.

35 Án mea forma atque aétas nunc magis éxpetendast, Démipho?
Quid mihi hic adfers, quam óbrem exspectem aut spérem
porro nón fore? 1025

PH. Éxsequias Chreméti quibus est cómmodum ire, em témpus est.

Síc dabo: age nunc, Phórmionem qui uolet lacéssito:

26 ea quae sit BCDP QUIÑ A, N *induxit corr. rec.* In BC u. 28
Vinolentus *praecedit uersum* 27 Nam neque: *sed in C signo .i. addito*
ordo est restitutus, in B nota DE. ante Nam *erasa praeposita est uoci*
Vinolentus 27 neq. om. D¹, add. D² negligentia CDP negligentia B
28 Vinulentus C¹DP sedecim D, τ quindecim D² 29 compressit C
postillaunquam, u in ras., P post illam BCD 30 MORTE AB
DEMEDIO A, E ex DE *fecit corr. rec.* qui fit. P in hac re D 31 te
om. D¹, add. D² te oro om. P animo^{hoc} feras D 32 Quid^{ego} aequo^{d d}
animo ego cupio C, *corr.* C² 33 Sed in marg. D Sed qui P Sequi C
qui D AETATEM A PUDEM A, *corr. rec.* 34 uerecundo D 35
MAGISQUAMTUNC A, *glossema deleuit corr. rec.* In A us. *dissectus est*
post NUNC 36 Quid mihi hic affers D, *corr.* D² Quid mihi nunc ad-
fers BCP (affers B, adfers in ras. C²) 37 Y notam om. A¹, *add.*
corr. rec. cremeti C ire hem tempus B ire iam tempus D 38 age
nunc age BCP A. u. 39 *ultimum folium incipit codicis Parisini, in quo*
scriptura ita est oblitterata ut nonnulla non bene legi potuerint.

26. Donatus: Verba fiunt mortuo) Non est passus parasitus ut totam
sententiam senex explicaret. 28. abhinc annos XVI: Eugraph. bis. 29.
Arusian. p. 256 Postilla i. e. postea. T. Ph. „Eam—attigit.“ 31. equo
animo ut feras: Donati Ed. pr. 36. Quid mihi hic affers: Donat. in lemm.
37. Arusian. p. 229 „Exequias—tempus est“ (em. om.). 38. age nunc
Phormionem: Donat. in lemm. — Id. in Hec. V 4, 38 „age nunc Phormionem
qui uolet lacessito.“

Fáxo tali eúm mactatum atque híc est infortúnio.

Rédeat sane in grátiam: iam súplici satis ést mihi. 40

Hábet haec eí quód, dum niuat, úsque ad aurem oggánniat. 1030

NA. Át meo merito crédo: quid ego núnc commemorem, Démipho, Singulatim, quális ego in hunc fúerim? DE. Noui aequé ómnia Técum. NA. Merito hoc meó uidetur fáctum? DE. Minime géntium:

Vérum iam quando áccusando fieri infectum nón potest, 45

Ígnosce: orat cónfitetur púrgat: quid uis ámplius? 1035

PH. Énim uero prius quam haéc dat ueniam, mihi prospiciam et Phaédriae.

Heús Nausistratá, prius quam huic respóndes temere, audi.

NA. Quid est?

PH. Égo minas trigínta per falláciam ab illoc ábstuli:

Eás dedi tuo gnáto: is pro sua amica lenoní dedit. 50

CH. Hém, quid ais? NA. Adeón indignum hoc tibi uidetur, filius 1040

Hómo adulescens sí habet unam amícam, tu uxorés duas?

Níhil pudere? quo óre illum obiurgábis? respondé mihi.

DE. Fáciat ut uolés. NA. Immo ut meam iám scias senténtiam, Néque ego ignosco néque promitto quícquam neque respóndeo 55 Prius quam gnatum uídero: eius iudício permitto ómnia. 1045

39 FAXOTALISITMACTATUS A tali^{eū} |||| D, corr. D² 40 GRATIAM
SUPPLICH A (iam om.) 41 ogganiatⁿ D, corr. D² obganniat BCP
(obgonnat? P) 42 Atⁿ D, corr. D² An BCP nunc^{ea} commemorem D,
corr. D² NUNCEACOMMEMOREM A BCP, EA del. corr. rec. A 43
Singillatim BCDP 44 MERITO A, N add. A¹ meriton BCDP 45
quando iam BCDP In A u. 47 dissectus est post PROSPICIAM, u. 48
post TEMERE 49 fallaciā ex fallaciaf D ab illo BCDP 50 cognato D
51 Em D ais ex agis C adeo BCP indignum hoc Bentleius KOC
INDIGNUM AD hoc om. BCP 52 unamicam^ā C 54 meā^{iā} D, corr. D²
iam^{meā} C, corr. C² iam meam BP 55 nec respondeo D

39. Donati *Ed. pr.*: Faxy tali eum mactatum. 'fūmo' p eo quod est 'eum.' sic frequenter ueteres. Ennius „omnes corde patrem praebent' animoque benigno 'Circumfuntui' (im scriptum fuisse coniecit Palmerius, sum Ilbergius). — Schol. Bembinus: mactatus] affectus. 41. Eugraphius: ad aurem obganniat] Frequenter in aurem dicat 'ignosce': (ut „hic" legisse uideatur). 53. Schol. Iuuenal. 14, 56 „quo ore illum obiurgabis 'dic' mihi."

Quód is iubebit fáciám. PH. Mulier sápiens es, Nausístrata.
 NA. Sátin tibi est? PH. *Satis?* immo uero púlchre discedo ét probe
 Ét praeter spem. NA. Tú tibi nomen dic quid est. PH.
 Mihin? Phórmio:

Véstrae familiae hércle amicus ét tuo summus Phaédriae.
 60 NA. Phórmio, at ego ecástor posthac tibi quod potero quód uoles 1050
 Fáciámque et dicám. PH. Benigne dicis. NA. Pol meritúmst tuom.
 PH. Vin primum hodie fácere quod ego gaúdeam, Nausístrata,
 Ét quod tuo uiro óculi doleant? NA. Cúpio. PH. Me ad cenám uoca.
 NA. Pól uero uoco. PH. Eámus intro hinc. NA. Fíat: set ubi est
 65 Phaédria

Iúdex noster? PH. Iam híc faxo aderit. ω. Vós ualete et
 plaúdite. 1055

57 *Phormioni h. u. Demiphonem, sequenti Chremetem substituit Bent-*
leius es om. P 58 Satis BCP Y. IMMO (om. satis?) A PH. immo
 BCDP *Ante immo inserendum commendat Kraussius* Mihin? uel Satis?
 59 TUTUUMNOMEN A cum rell. tu tibi nomen *Bentleius ex Regio*
 QUIDEST A quod est BCDP mihi phormion P, ut uidetur 61 ego
 ego P POSTKACQUODPOTEROQUODUOLES A (tibi et et om.) et quē D,
 corr. D² et quae uoles BCP 62 benignīdicis C, corr. C² TUUM A
 65 *Demiphoni haec* Eamus intro hinc tribuunt BCP (notam personae
 om. D), *sequentia Chremeti* BCDP 66 ω. UOSUALETEETPLAUDIT (sic) A
 ω uos ualete et plaudite BCP, tum calliopius recensui P ω uos ualete
 & pladite D
 TARENTI A
 PKORMIO FINITUS A

TERENTII AFRI EXPLICIT

COMOEDIA PHORMIO FELICITER B

CALLIOPIO BONO SCHOLASTICO

TERENTI AFRI EXPLICIT

COMOEDIA PHORMIO

FELICITER CALLIOPIO C

BONO SCHOLASTICO

HRODGARIUS SCRIPSIT

P. TERENTII AFRI

PHORMIO EXPLIČ INCIPIT EIUSDEM HEAU D

TONTIMORVMENOS

TERENTI AFRI EXPLICIT

COMEDIA PHORMIO

FELICITER CALLIOPIO

||| IO SCHOLAS ||| |||

..no scolastico feliciter calliopio

In nomine scē unitatis et indiuidue trinitatis.

59. tu tuum nomen dic: Donat. in lemm. 63. Arusian. p. 232 „Vin—
 Nausistrata. 64. Arusian. p. 222 „tu—doleant.“ 65. Donatus: Sed ubi
 est Iudex (enim add. Ed. pr.)... Per εἰρωνείαν ridicule dicitur ab ea quae
 irata erat... Vides igitur hic omnino sublatam (hic consultam Ed. pr.)
 uxoris iracundiam.

HECYRA

INCIPIT		TERENTI	KEYRA		
ACTA	LUDIS	MEGALENSIB.	SEXTO	IULIO	CAESAR
CN	CORNELIO	DOLABELLA	AEDILIB	CURULIB	
MODOS	FLACCUS	FLACCUS	CLAUDI	TIBIS	PARIB
TOTA	GRAECA	MENANDRU	FACTA	EST	.V.
ACTA	PRIMO	SINE	PROLOGO	DATA	SECUNDO
CN	OCTAUIO	TITO	MANIO	COS	
RELATA	EST	LUCIO	AEMILIO	PAULO	
LUDIS	FUNERALIB.	NON	EST	PLACITA	
TERTIO	RELATA	EST	.Q.	FULUIO	
LUC	MARCIO	AEDILIB.	CURULIB	EGIT	
LUC	AMBIBIUS	LUC	SERGIUS	TURPIO.	PLACUIT

Sic A: u. 7 utrum MANIO sit an MANLO discerni non poterat

INCIPIT HECYRA

ROMANIS
ACTA LUDIS. MEGALENSIBUS. SEX. IUL. CAES. CN. CORNELIO
U
AEDILIBUS. CORULIBUS. NON EST PERACTA; MODOS FECIT
FLACCUS. CLAUDI. TIBIIS. PARILIBUS
N
CN. OCTAUIO. T. MANLIO. COS. RELATA EST. ITERUM
EST
L. AEMELIO. LUDIS. FUNEBRIBUS. RELATAS TERTIO
Q. FULUIO. L. MARTIO. AEDIL. CURUL.

ROMANIS
Sic C: u. 2 MEGALENSIBUS et u. 3 PERACTA TOTA fortasse a C¹, reliqua
a C² correctae sunt. Ceteri codices in his discrepant: 1, HECYRA FELI-
CITER P HECHIRA FELICITER F ECHIRA E 2, LUDIS ROMANIS BEF
LUDIS MEGALENSIBUS DP SEXTO IULIO CÉS. E GNEO. GN. CORNELIO F
G. CORNELIO E 3, AEDILIB: F EDILIB: E CURULIB: EF N̄ EST E
PERACTA TOTA BEF TOTA om. DP 4, GLAUD. D CLADITIBIIS E
PARILIB: F PARILIBUS TOTAM DP 5, G. OCTAUIO E CNEO P, EO a corr.
TICIO P, ICIO a corr. COS. BD COS^t P CONSULIB: F CUSULIB: E RELATA
— u. 6 FUNEBRIBUS om. E: F habet in margine RELATA EST ITERUM LUDIS
FUNEBRIB; — ITERU B ITERU D 6, L. AEMELIO om. B L. EMILIO PAULO D
LYCIO AEMILIO PAULO P, YCIO a corr. FUNERIBUS B RELATAS P RELATA
EST BD RELATA E TERCIO F RELATA... CIO... FULUIO E 7, L. MARCIO P
L. MARCO F .L. MARCO D LUCIO MARCO (?) E AEDILIBUS CURULIBUS P,
IBUS bis a corr. EDIL. CURULIB. F EDILIB; CURULIB; E In D dida-
scalia sequitur prologum

PERSONAE.

PHILOTIS MERETRIX
SYRVS ANVS
PARMENO SERVOS
LACHES SENEX
SOSTRATA MVLIER
PHIDIPPVVS SENEX
PAMPHILVS ADVLESCENS
MYRRHINA MVLIER
SOSIA SERVOS
BACCHIS MERETRIX.

Personarum indicem non habent libri. Undecim pictae sunt in tabulis antefixis in CP: undecimae quae est prologi in C subscriptum est SILOTIS MERETRIX. In F nulla est aedicula.

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Vxórem ducit Pámphilus Philúmenam,
 Cui quóndam ignorans uírgini uitium óptulit,
 Cuiúsque per uim quém detraxit ánulum
 Dederát amicae Báčchidi meretrículae.
 Deín profectus Ímbrum est: nuptam haut áttigit. 5
 Hanc máter utero gráuidam, ne id sciát socrus,
 Vt aégram ad sese tránsfert. reuenit Pámphilus:

ARGUMENTUM IN HECYRA D ARGUMENTUM BCEFP 1 duxit BDEF
 pamphil|us D Pámphilumenam C phylumenam F 2 ^{qu}condam F
 optulit D cum A 3 Eiusque BCDEFP 4 bachidi EF 5 DEN A
 Deinde E INIMBRUM A cum rell. (Imbum C) haut C cum A 6
 GRAUIDAMCUMCOMPERIT A (ne id sciat socrus om.) (GRAUIDAMCOMPERIT
 legerunt A. Michaelis et W. Studemund) 7 Ut uidit ut aegram C
 ad se BCDEFP reuertit D, corr. D² reuertitur EF

- Deprehéndit partum: célat: uxorém tamen
 Recípere non uolt. páter incusat Bácschidis
 10 Amórem. dúm se púrgat Bacchis, ánulum
 Matér uitiatæ fórté adgnoscit Mýrrhina.
 Vxórem recipit Pámphilus cum filio.

9 REICERENONUOLT **A** Recipere noluit **BCDEFP** BACCKIDEM **A**
 bachidis **EF** 10 bachis **EF** 11 ađgnoscit **CD** agnoscit **BEFP**
 mirrhina **E** myrrina **F** 12 recepit **BCDEFP**

PROLOGVS.

Hecyrá est huic nomen fábulae: haec cúm datast
 Nouá, nouom interuénit uitium et cálamitas,
 Vt néque spectari néque cognosci pótuerit:
 Ita pópulus studio stúpidus in funámbulo
 Animum óccuparat. núnc haec planest pró noua: 5
 Et is qui scripsit hánc ob eam rem nóluit
 Iterúm referre, ut iterum possit uéndere.
 * * * * *

Aliás cognostis éius: quaeso hanc nóscite.

PROLOGUS **CDEF** In **P** in superioribus marginibus folii 125^b, quod praeter Argumentum et prologi imaginem tres priores prologi uersus continet, et folii 126^a PROLOGUS scriptum est. In **B** personae nomen, ut fere, omissum est. In **A** deest fol. LXXVII in quo prior prologus et alter usque ad u. 30 scripti erant. 1 Hecyra est **BCDP** Haecira est **E** Hechira est **E** Hecyrae huice nomen fabulaest *Ritscheli* 2

Noua nouum **BCDEFP** Noua, ei nouum *Bentleius* 5 planest **D**, corr. **D**² 6 is ex his **E** uoluit **F** 7 posset *T. Faber et Bentleius* *Lacunae post h. u. significatae nullum est uestigium in libris: hic inserendos esse Heautont. prol. 7. 8. 9. suspicatus est C. Dziatzko* 8 cognostis, t in ras., **D** quaeso hanc **F** quaeso nunc hanc **BCDP** cognoscite **D** cognoscite **F**

Eugraphius: Prologus inducitur duplex. Prol. I. 1. Donatus: Hecyra est huic nomen fabulae) Nominatio casu figurauit, cum in usu sit ut datiuo dicamus. — Arusian. p. 241 Nomen illi Virgilius est. T. H. „Hecyra est huic nomen fabulae.“ — Seru. in Aen. I 267 Dicimus autem et nomen mihi est Cicero, ut „Hecyra est huic nomen fabulae.“ 1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Hecyra est—calamitas (Noua nouum). 2. Donatus: σύλληψις prima. deest enim huic. et est figura παρονομασία noua nouum.“ — noua nouum: Eugraph. in lemm. 5. Donat. in Ad. III 2, 48 „nunc plane est pro noua“ (om. Ed. pr.). 7. possim: Eugraph. in lemm. — posset: Donat. in lemm. 8. quaeso hanc noscite (agnoscite Ed. pr.): Donat. in lemm. — quaeso hanc cognoscite: Eugraph. in lemm.

L. AMBIVIVS PROLOGVS.

- Orátor ad uos uénio ornatu prólogi:
 Sinite éxorator sim, eódem ut iure uti senem 10
 Liceát, quo iure sum úsus adulescéntior,
 Nouás qui exactas féci ut inueteráscerent,
 5 Ne cúm poëta scríptura euanésceret.
 In eis, quas primum Caécili didici nouas,
 Partím sum earum exáctus, partim uíx steti. 15
 Quia scíbam dubiam fórtunam esse scaénicam,
 Spe incérta certum míhi laborem sústuli.
 10 Easdem ágere coepi, ut áb eodem alias discerem
 Nouás, studiose, né illum ab studio abdúcerem.
 Perféci ut spectaréntur: ubi sunt cógnitae, 20
 Placitáe sunt. ita poëtam restitui in locum
 Prope iám remotum iniúria aduersárium

L. AMBIBIVS PROLOGVS D prologus in marg. P noscite. ^{s. incipit} plogus.
 orator C, s. incipit add. schol. Orator ab initio noui uersus B Orator
 maiore initiali F uerba sunt calliopii E in marg. 2 eodam D 3
 adolescencior E 5 uanesceret F 6 eis ex iis P iis BC ||iis D his EF
^{t qua} quas D, corr. D² quā F quas, s ex corr. P primis C Caecili BCDE
 Cecili F Caecili, lii ex corr., P S sciebam BCDFF ⁱ scebam E
 eē in ras., D scenicam DF 10 ut in ras. D 11 astudio D ^b 12
 spectarentur, c a corr. in ras., D ^s ubi ^Λ cognitae D

Prol. II. Donatus: ..totiens expulsa fabula quo modo honeste reuocar potuit in proscaenium, nisi... actor peritissimus ipse Ambuius (habilius Ed. pr.) probaret et poëtam et comoediam...?... hic autem L. Ambuius histrio fuit actor comoediarum. — Eugraphius: Hic prologus dicitur ab Ambiuio Turpione. 1. 2. Donat. in Andr. prol. 24 „Orator—exorator sim.“ — Lact. Placid. in Stat. Theb. I 666 „Orator ad uos uenio. Sinite exorator siem.“ — Fest. p. 182 oratores .. alias pro deprecatoribus, ut T. „orator uenio, facite exorator sim.“ 2. Sinite exorator siem uel sim: Eugraph. in lemm. 3. Isidor. Orig. XI 3, 25 „quo iure sumus' adulescentior.“ 6. In his: Donat. in lemm. 8. sciebam: Donat. in lemm. 11. ab studio: Donat. bis in lemm. 12. 13. Seru. in Aen. X 106 „ubi—Placitae sunt.“ 13. (Donati Ed. pr.: ubi sunt placitae] Nota participium sine uerbo.). — Arusian. p. 259 „ita—locum.“ 14. Donatus: remotum] Geminavit M (M om. Ed. pr.) secundum antiquos. — Non. p. 495 „Prope—, ab' iniuria aduersarium.“

Ab stúdio atque ab labóre atque arte música. 15
 Quod sí scripturam spréuissem in praeséntia
 Et in déterrendo uóluissem operam súmere, 25
 Vt in ótio esset pótius quam in negótio:
 Detérruissem fáciie, ne alias scriberet.
 Nunc quíd petam, mea caúsa aequo animo atténdite. 20
 Hecyram ád uos refero, quám mihi per siléntium
 Numquam ágere licitumst: ita eam oppressit cálamitas. 30
 Eam cálamitatem ⁿúestra intellegéntia
 Sedábit, si erit adiútrix nostrae indústriae.
 Cum primum eam agere coépi, pugilum glória, 25
 Funámbuli eodem accéssit expectátio:
 Comitúm conuentus, strépitus, clamor múlterum 35
 Fecére ut ante témpus exirém foras.
 Vetere in noua coepi úti consuetúdine,
 In experiundo ut éssem: refero dénuo. 30
 Primo áctu placeo: cum intérea rumór uenit
 Datum íri gladiatóres: populus cónuolat, 40
 Tumúltuantur clámant pignant dé loco:
 Ego intérea meum non pótui tutarí locum.

15 ab studio ^{atq. b} ac labore atque ^{ab} arte **D**, corr. **D**² atque ab arte
BCEFP 16 scriptorem *Bentleius* 17 ^dinde terrendo **D** id deterrendo **E**
ⁿid deterrendo **F** ^fumere **F** 20 adtendite **CF** 21 Hechiram **E**
^aHaecyram **F** qui **F** 22 calamitas infortuniū **D** 23 ^euōstra **D**, corr. **D**²
 intelligentia **B** 24 Sedabit **D** Seda||bit **F** 25 pugilū **D** pugilum **C**
 pugillū **F** 26 Funambuli *bis* **E** Fu|nambuli **D** expeptatio, xta in
ras., **D** accedens *Bentleius* In suspicionem uocauit uersum *Grautoffius*
 29 coepi ex coepit **F** 30 Ab hoc uersu codicis *Bembini fol. LXXVIII*
incipit experiendo ut ēem, m in *ras.*, **F** 32 Datū, ū in *ras. a corr.*, **D**
 33 clamat pugnāt **D** pugnāt clamant **F**

15. A studio atque labore: Donati *Ed. pr.* in lemm. — Idem: atque arte
 musica] Ab' in terio comode subaudiendum est. (habetur intentio comote
 audiendum est *Ed. pr.*). 25. pugillum: Donat. et Eugraph. in lemm.
 26. Porphy. in Horat. Serm. I 10, 28 Pedius Publicola et Messalla adeo
 curasse dicuntur ne graeca latinis uerbis immiscerent, ut Messalla primus
 'funambulus' dixerit, ne *σχολοβάτην* diceret. Post hunc T. dixit „Funam-
 buli—expectatio.“ 31. Schol. Bembin. in Eun. prol. 22 „Primo actu
 placeo.“

- 35 Nunc tūrba non est: ótium et siléntium est:
 Agéndi tempus míhi datum est: uobís datur
 Potéstas condecorándi ludos scaénicos. 45
 Nolíte sinere pér uos artem músicam
 Recídere ad paucos: fácite ut uestra auctóritas
 40 Meae auctóritati faútrix adiutrixque sit.
 Si númquam auare státui pretium artí meae
 Et eum ésse quaestum in ánimu induxi máxumum, 50
 Quam máxime seruíre uestris cómmodis:
 Siníte ímpetrare mé, qui in tutelám meam
 45 Studiúm suum et se in uéstram commisit fidem,
 Ne eum circumentum iníque iniqui inrideant.
 Mea caúsa causam accípíte et date siléntium, 55
 Vt libeat scribere áliis mihique ut discere
 Nouás expediat pósthac pretio emptás meo.

35 turba nulla est BCD²EFP (turba non est D¹ cum A) 36 da-
 tumst D, corr. D² 37 scenicos F 38 autem D, corr. D² musicam
 in ras., D musicam E¹, metricam schol. 39 RECCIDERE A Recedere
 ex Recidere P |||| ad E^u actoritas D 40 auctoritati P faustrix C
 41 pretium statui BCDEFP (precium BE praetium P) 42 Et om. A
 eum om. E esse in ras. D QUESTUM AE indíxi F INDUXIMEUM A
 maximum BCDEFP 43 maxime BCDEFP 44 q|| D tutelam
 BCDEFP 45 SUUM A in se F uostram D¹F, uestram D² cum rel.
 46 irrideant BE 47 causam hanc BCEFP accípíte DF, corr. D²F¹
 occípíte E & ac date D, corr. D² ac date F 48 aliás D, corr. D²
 aliis om. F, add. schol. 49 EMPTAESTMEO A

35 turba non est: Donat. *ter* in lemm. — turba nulla est: Eugraph. in
 lemm. 47. causam hanc accipite: Donat. et Eugraph. in lemm. — et date:
 Donat. in lemm. — ac date: Eugraph. in lemm. 48. alias: Donat. in lemm.

**B PHILOTIS I SYRA
MERETRIX ANUS**

PH. Per pól quam paucos réperias meretrícibus I 1
 Fidélis eueníre amatorés, Syra.
 Vel hic Pámphilus iurábat quotiens Bácschidi, 60
 Quam sáncte, ut quiuis fáciie posset crédere,
 Numquam illa uiua dúcturum uxorém domum! 5
 Em dúxit. SY. Ergo própterea te sédulo
 Et móneo et hortor, né cuiusquam misereas,

I 1 PKILOTIS A ^A PHILOTIS ^B SYRA D PHILLOTIS SYRA
 MERETRIX ANVS LENA
corr. rec. P MERETRIX LENA P² PKILOTIS MERETRIX. SYRA ANVS LENA C
 PHILOTIS MERETRIX SIRA E *In F per totam fabulam nomina a m. recenti
 addita sunt: quae non enotabuntur* 1 repperias FP meretrib' E *In*
 P u. 1 et 2 unum efficiunt 2 Fidelis CDP, *corr.* C²D²P¹ sira E
 3 *Versus in marg. additus in F* hic om. D¹, *add.* D² bachidi E 4
 SANCTAE A utquif D, *corr.* D² uti E possit F, *corr.* F² possit BCP
 5 UIASEDUCTURUM A uxorem ducturum B CEP 6 EXDUXIT A,
corr. rec. Em F, *corr.* F² Hem BEP sedulo om. A 7 ortor C
 cui' usquā E te misereat DEF misereat BC misereat P, te *add.* P²
 MISEREAS A, *corr. rec.*

I 1. 1. 2. Martian. Cap. V § 517 K. „Per pol quam paucos repperias
 (reperies *Monac.*)—Syrā.” 1. Donat. in Andr. III 2, 6. Seru. in Aen.
 I 644. Eugraph. in lemm. „Per pol quam paucos.” — Donatus: Quidam non
 „paucos,” sed „paucis” legunt. sic enim Apollodorus: ὀλίγαις ἐραστῆς γέγον'
 εἰταίραισιν, Σύρα, βέβαιος (*sic em. Bentleyus. graeca om. Ed. pr.*).
 3. 4. Donat. in Eun. III 1, 7 „Vel—sancte.” 5. uxorem ducturum et
 ducturum uxorem: Donat. in lemm. — Idem. in I 2, 24 „Numquam—uxorem
 ducturum.” 6. Donatus: En duxit) „En” aduerbium demonstrantis est.
 7. Donatus: ne cuiusquam misereat) (misereatur *Ed. pr.*) Deest „te.” — ne

- Quin spólies mutes láceres, quemque nácta sis. 65
 PH. Vtín eximium néminem habeam? SY. Néminem:
 10 Nam némo illorum quísquam, scito, at té uenit,
 Quin ita paret sese, ábs te ut blanditiis suis
 Quam mínimo pretio suám uoluptatem éxpleat.
 Hiscíne tu amabo nón contra insidiábere? 70
 PH. Tamén pol eandem iniúrium est esse ómnibus.
 15 SY. Iniúrium autem est úlcisci aduersários?
 Aut quá uia te cáptent eadem ipsós capi?
 Eheú me miseram, cúr non aut istaéc mihi
 Aetás et forma est aut tibi haec senténtia? 75

A PARMENO B PHILOTIS I SYRA
 SERUOS MERETRIX ANUS

- I 2 PA. Senéx si quaeret mé, modo isse dícito
 Ad pórtum percontátum aduentum Pámphili.

S QUEMQ. A quēq: F quemquem BCEP quēquā^e D, corr. D²
 nácta C náctaⁿ D, corr. D² nancta P 9 Ut ineximium D 10 quis-
 quam illorum BCDEFF 11^{pre} paret E, corr. rec. SE A 12 pretio
 ex praetio C uoluntatem D 13 AMABOCONTRA (non om.) A 14
 EANDEMPOL Aⁱⁿ ut iuriū D, corr. D² 15 est autem F 16 capient^{illi} D,
 illi add. D² captent illi BCEFF eodem C, corr. C² 17 heu Fⁱ ftec F,
 corr. F²

I 2 A PARMENO E PHILOTIS B SYRA D PARMENO corr.
 SERVVS MERETRIX LENA ANVS
 rec. P PHILOTIS SYRA P² PARMENO SERVVS PHILOTIS MERETRIX SYRA ANVS C
 PARMENO SERVVS PHILOTIS MERETRIX SYRA E^{SE} 1 ISDICITO A, corr. A¹

cuiusquam te misereat. Eugraph. in lemm. 8. Cledon. p. 1908 „Quisquis’ ita declinandum est ... quemquem ... apud T. „quemquem nacta sis quin spolies mutiles (n.) laceres.“ — Pompeii Comm. p. 207 „Quia’ spolies mutiles ‘lateres’ quemquem nacta sis.“ 10. nemo quisquam: Donat. in lemm. — Idem in Phorm. I 2, 30 „Nam nemo quisquam illorum.“ 10—12. Donat. in Eun. II 2, 9 „Nam—expleat.“ (10. illorum quisquam aduenit. — 11. ut abste. om. suis). 14. pol eandem: Donat. in lemm. 15. Iniurium est autem: Eugraph. in lemm. — 15. 16. Donat. in Verg. Aen. XI 109 „ulcisci—capi“ (captent illi). 16. qua te uia captent illi: Donat. in lemm. I 2. 1. quaerat: Donat. *quinguiens* in lemm. — quaeret: Eugraph. in lemm. 2. Donatus: Et „percunctatum“ et „percontatum“ scribitur.

- Audín quid dicam, Scírte? si quaerét me, uti
 Tum dícas: si non quaéret, nullus díxeris,
 Aliás ut uti póssim causa hac íntegra. 80 5
 Sed uídeon ego Philótium? unde haec áduenit?
 Philótis, salue múltum. PH. O salue, Pármeno.
 SY. Salué mecastor, Pármeno. PA. Et tu edepól, Syra.
 Dic mihi, úbi, Philotis, te óblectasti tám diu?
 PH. Minime équidem me oblectáui, quae cum mílite 85 10
 Corinthum hinc sum profécta inhumaníssimo:
 Biénnum ibi perpétuom misera illúm tuli.
 PA. Edepól te desidérium Athenarum árbitror,
 Philótium, cepísse saepe et té tuom
 Consílium contempsisse. PH. Non dici potest, 90 15
 Quam cúpida eram huc redeúndi, abeundi a mílite
 Vosque híc uidendi, antíqua ut consuetúdine

3 AUDIM ^A s||ir||e ^{CP} scyrte ^{DE} fyrte ^F syre ^B me ^{uti} |uti ^D
 me ut id ^E 3. 4 me ut itum ^B uti ^{ab initio uersus quarti habent} ^{FP}
 5 ALIASUTI (*om.* ut) ^A Alius ^{uti} ^{DP}, *corr.* ^{D²P¹} 6 uideo nego ^D
 Philotum ^P Philocium ^F, *corr.* ^{F²} 8 mi castor ^E sira ^E 9 PKI-
 LOTISUBI ^A cum *rell.* ubi Philotis *Donatus* 11 Corinthum ^F chorin-
 thum ^B carint^u am ^D, *corr.* ^{D²} ab athenif hinc ^F profecta, *ec in ras.*, ^F
 12 PERPETUUM ^A 13 ^{PAR.} SYR. ^C, *corr. schol.* athenararum ^D 14
 Philotum ^P cepisse ^D coepisse ^P et tuum ^C TUUM ^A 15 CON-
 TEMSISSE ^A, *corr.* ^{A¹} contempsisse ^D PH. hoc dici ^E, *corr. rec.*
 16 Quí ^F REDEUNDIAMILITE ^A, ^{abeundi} *add. corr. rec.* ^{abeundi} *add.*
^{D¹} *in marg.* et ^{abeundi} ^F 17 uidendi *ex uiuendi* ^P antiqua ^{ut} ^F

3. Donatus: Syre (*sic ter Ed. pr.*): Conuenit nomen seruo puero *παρὰ τὸ σκιοτάων* (*graeca om. Ed. pr.*), quod est gestire et ludere. 4. Seru. in Georg. I 125 „Si non quaerit, nullus dixeris.“ — Charis. p. 207. Donat. in Andr. II 2, 33. in Eun. II 1, 10. Iul. Rufinian.? de schem. lex. p. 58 H. „nullus dixeris.“ 4. 5. Eugraph. in Eun. II 1, 10 „nullus—integra.“ 7. Donatus: Syra) „Sura“ (*Supra Ed. pr.*) ueteres legerunt, U pro Y ponentes (pponentes ut missus Syrius *Ed. pr.*). 9. ubi Philotis: Donat. in lemm. 10. Donatus: Minime me equidem] „Me“ acutius proferendum est. 16. abeundi a milite: Donat. in lemm.

- Agitárem inter uos libere conuiuium:
 Nam illi haúd licebat nísi praefinitó loqui
 20 Quae illí placerent. PA. Haúd opinor cómmode 95
 Finém statuisse orátoni militem.
 PH. Sed quíd hoc negoti est, módo quod narrauit mihi
 Hic íntus Bacchis? quód ego numquam crédidi
 Fore, ut ille hac uiua pósset animum indúcere
 25 Vxórem habere. PA. Habére autem? PH. Eho tu, an nón 100
 habet?
 PA. Habét: sed firmae hae uéreor ut sint núptiae.
 PH. Ita dí deaeque fáxint, si in rem est Báčchidis.
 Sed quí istuc credam ita ésse, dic mihi, Pármeno.
 PA. Non ést opus proláto: hoc percontárier
 30 Desiste. PH. Nempe ea cáusa, ut ne id fiát palam? 105
 Ita mé di amabunt, haúd propterea té rogo,
 Vt hoc próferam, set ut tácita mecum gaúdeam.
 PA. Numquám tam dices cómmode, ut tergúm meum
 Tuam ín fidem commítam. PH. Ah noli, Pármeno:
 35 Quasi tú non multo mális narrare hóc mihi 110
 Quam ego quae percontor scíre. PA. Vera haec praedicat,

18 ¹ bibere D 19 ILLIC A cum *rell.* haut D 22 negoti P
 (cum A) modo quae BCDEFF 23 ^obachis F bachis E 24 posset
 uiua F uiua ut posset C 25 autem om. B tu;am non P, *separauit* P²
 a non F, in quo us. exit in PA. habet 26 hē ex hēc E 27
 bacchidis E bachidis F 28 ēē ita E 29 opus om. E¹, add. corr.
rec. 30 causa om. F¹, add. F² ut ex aut C 31 DIAMENT A
 di bene ament BCDEFF (dii DF) haut C ^{haut} p̄p̄tea D p̄pterea E 32
 UTI A ^d set F 33 Numquid F 35 non tu DF hoc in ras. D 36
 p̄contor D percontor BCEFF

19. Donatus: illic) Legitur et „illi,” ut sit circumflexus accentus et significet „illic.” — illic: Eugraph. in lemm. 20. placebant: Eugraph. in lemm. 22. Donatus: quae narrauit) „Quae” legendum est, ut sit qualia et quanta. 24. hac ille: Eugraph. in lemm. 26. hae: Donat. et Eugraph. in lemm. 29. 30. Donatus: Non est opus prolato hoc percunctarier Desiste) Incerta distinctio. utrum „prolato hoc” an „hoc percunctarier.” 31. Donatus: Ita me di bene (me *Ed. pr.*) amabunt) Pro „ament.” 32. Eugraph. in Eun. III 5, 5 „sed—gaudeam.” — Seru. in Aen. I 502 „ut mecum tacita gaudeam.” 35. tu non: Donat. in lemm.

Et illút mihi uitiumst máximum. si mihi fidem
 Das té tacituram, dícam. PH. Ad ingeniúm redís.
 Fidém do: loquere. PA. Auscúltá. PH. Istic sum. PA. Hanc

Bácchidem

Amábat, ut cum máxime, tum Pámphilus, 115 40
 Cum páter uxorem ut dúcat orare óccipit
 Et haéc communia ómnium quae súnť patrũ,
 Sesé senem esse dícere, illum autem únicum:
 Praesídium uelle sé senectutí suae.
 Ille primo se negáre: sed postquam ácrius 120 45
 Pater ínstat, fecit ánimi ut incertús foret,
 Pudórin anne amóri obsequeretúr magis.
 Tundéndo atque odio dénique effecit senex:
 Despóndit ei gnatam huius uicini próximi.
 Vsque illud uisum est Pámphilo ne utiquám graue, 125 50
 Donéc iam in ipsis núptiis, postquám uidet
 Parátas nec moram úllam quin ducát dari,
 Ibi dénum ita aegre túlit, ut ipsam Bácchidem,
 Si adésset, credo ibi éius commiserésceret.
 Vbicúmque datum erat spátium solitúdinis, 130 55
 Vt cónloqui mecum úna posset: ‘Pármeno,
 Períí, quid ego egi? in quód me coiecí malum!

39 maxum^e st **D** Das *in finem huius uersus assumsit* **P** 38 das
om. **D**¹, *add.* **D**² 39 hanc |||| bacchidem **P** *In F us. exit in* sum
 40 AMABATCUM (*om.* ut) **A** 42 omnium communia **DF** 43 Se senem
BCDEFP illum esse unicum **D** illum autem esse unicum **BCEFP**
 44 PRAESIDIAM **A** p̄sidia **D**^{se} senectuti **F** senectutis **D** 45 Ille *in*
ras. **F** SEPRIMO **A** 46 Pater **C** f̄cit **D**, *corr.* **D**² facit **F** 47
 PUDOREINANEAMORI **A** Pudori|| **E** Pudori **B** 50 pamphylo neutiq: **F**
 grau^e **C**, *corr.* **C**² graue *ex* grauem **F** 51 Donec tum in **E**, *corr. rec.*
 52 nec *om.* **D**¹, *add.* **D**² ullū **D**, *corr.* **D**² 53 egre ita **E** 54 con-
 miseresceret **P** 56 CUMLOQUI **A** colloqui **BEF** 57 egi |||| in, gi *et*
in in ras. **P** conieci **BCDEFP**

38. ređit: Donat. *Ed. pr.* in lemm. 40. Donatus: „cummaxime“ una
 pars orationis est. 43. Se senem: Donat. in lemm. 44. Praesidium:
 Donat. et Eugraph. 45. primo se: Donat. et Eugraph. 46. Arusian.
 p. 242. Donat. in Phorm. I 4, 10 „fecit—foret.“ 47. Pudori anne: Donat.
bis in lemm. 48. Seru. in Aen. IV 448 „Tundendo—senex“ (*om.* denique).

Non pótero ferre hoc, Pármeno: perii miser.'

PH. At té di deaeque *fáxint* cum isto odió, Laches.

60 PA. Vt ad paúca redeam, uxórem deducit domum. 135

Nocte illa prima uirginem non áttigit:

Quae cósecutast nóx eam, nihiló magis.

PH. Quid aís? cum uirgine úna adulescens cúbuerit

Plus pótus, sese illa ábstinere ut pótuerit?

65 Non uéri simile dícis nec uerum árbitror. 140

PA. Credo ita uideri tibi: nam nemo at té uenit

Nisi cúpiens tui: ille inuítus illam dúxerat.

PH. Quid deínde fit? PA. Díebus sane paúculis

Post Pámphilus me sólum seducit foras

70 Narrátque, ut uirgo ab se íntegra etiam túm siet, 145

Seque ánte quam eam uxórem duxissét domum

Sperásse eas toleráre posse núprias.

'Sed quám decrerim mé non posse diútius

Habére, eam ludíbrio haberi, Pármeno,

75 Quin íntegram itidem réddam, ut accepi á suis, 150

Neque honéstum mihi neque útile ipsi uírgini est.'

58 hoc ferre **F** hoc ferre **P** KOCDIUTIUSPARMENO **A** peri **P**
 59 Ad **CF** faxint *Bentleius* PERDUINT **A** cum rell., nisi quod pdent **F**
 CUMODIOISTO **A** cum isto odio **BCEP** cum isto hodie **F** cum istoc
 odio **D** 60 At ad **F** ducit **BC** 62 nihil **BCP** 63 ais ex uis **E**
 agif **F** 64 potuf || fe, prior f ex i, ut uidetur, **D** potu|sse **CP** potisse **B**
 at potus **E**, corr. rec. potis se **F**, corr. **F**² 65 uerisimile| **C** neq **D**,
 corr. **D**² neque **BCEP** 69 Postquam **F** DEDUCIT **AE** 71 quam
 in eam **E** 72 tollerare **F** 73 SEDPOSTQUAM **A**, POST induxit corr.
 rec. decreuerim **BCDEFP** 74 heberi **D**, corr. **D**² 75 reddam om. **F**
 ab suis **D**

59. Acr. in Hor. Serm. I 7, 6 „cum istoc' odio Laches.“ — cum odio:
 Donat. in lemm. 61. 62. Donat. in III 1, 23 „Nocte illa p. u. n. a. q.
 c. e. n. e. n. magis... Quid i. i. n. a. b. c.“ 62. nihilo: Donat. in lemm.
 63. 64. Priscian. I p. 484 „Quid—potus.“ 63—65. Donat. in Ad. III 4, 24
 „cum uirgine—neque uerum.“ (63. ut cubuerit. 64. se abstinere ut potuerit
Ed. pr.). 64. Arusian. p. 216 Abstinere se illa re. T. H. „Plus ‚potuisse’
 illa abstinere ut potuerit.“ 65. nec uerum: Eugraph. in lemm. 66.
 Diomed. p. 389 „Credo—tibi.“ (68. fiet et paucis: Donat. in lemm.).
 69. educit: Donat. *Ed. pr.* in lemm. 73. decreuerim: Donat. et Eugraph.
 in lemm. 75. a suis: Donatus.

- PH. Pium ac pudicum ingénium narras Pámphili.
 PA. 'Hoc égo proferre incómodum mihi esse árbitor:
 Reddi patri autem, cui tu nihil dicás uti,
 Supérbum est: sed illam spéro, ubi hoc cognóuerit 155 80
 Non pósse se mecum ésse, abituram dénique'.
 PH. Quid? intérea ibatne ad BÁCchidem? PA. Cottídie:
 Set út fit, postquam hunc álienum ab sesé uidet,
 Maligna multo et mágis procax facta ílico est.
 PH. Non édepol mirum. PA. Atque éa res multo máxime 160 85
 Diiúnxit illum ab illa, posquam et ípse se
 Et illam et hanc quae dómi erat cognouít satis,
 Ad exéplum ambarum móres earum exístimans.
 Haec, íta uti liberáli esse ingenió decet,
 Pudéns modesta, incómoda atque iniúrias 165 90
 Viri ómnis ferre et tégere contumélias.
 Hic ánimus partim uxóris misericórdia
 Deuinctus, partim uíctus huius iniúíis

77 *E nota erasa in D* et pudicum (B?) **CDEFP** 78 proferre *ex*
 proferoe **P** 79 tu *om.* **P** **UITII A** 80 Super^bum **F** 81 POSSE
 MECUM (*om. se*) **A** abituram **D**, *aspirationem add.* **D**² 82 BACHIDEM **P**
 cotidie **BCEFP** 83 ab se **BCEFP** 85 ATQUI **A** atque *rell.* 86
 Diiúnxit **C**, *corr.* **C**² Disiunxit **B** Difiunc^x fit **F** ILLANAMPOSQUAM **A**
 postquam **BCDEFP** ipse sese **BCEF** 87 QUADEMODIERAT **A**
 88 *Spurium iudicauit h. u. Guyetus* 89 ita *omissum add.* **D**¹ uti
om. F¹, add. F² UT **A**, *i add. corr. rec.* ^{ingenio} ee ingenio **F**, *corr. F²* in-
 genio esse **BCEP** 90 Pudens & modesta **D** Pudens et modesta **F**
 91 fere **D** 93 huiusce **F** iniurijs^a **D**, *corr. D²* iniuria **BCEFP**

77. Donat. in III 3, 18: „Pium et—Pamphili.“ 78. Donatus: Hoc ego proferre [Hoc ergo profert *Ed. pr.*]: Verba Pamphili sunt, non, ut quidam putant, ad personam Parmenonis referentes. — Eugraphius: Ex amore (*l. more*) Parmenonis interposuit narrationem (*l. narrationi*) hoc esse quod fieri non debeat diu fuisse cum marito uirginem et Pamphilo non contactam. 82. Donat. in III 1, 23 et IV 1, 24 „Quid—quotidie.“ 83. ab sese: Eugraph. in lemm. — ab se: Donat. in lemm. 84. Maligna multo: Donat. in lemm. — Non. p. 23 „Maligna multo—ilico est.“ 85. Donatus: Atqui ea res) „Atqui“ immo. Legitur et „atque.“ (Atq; ea res. immo legitur et acq; *Ed. pr.*). — atqui: Eugraph. in lemm. 86. Disiunxit: Eugraph. in lemm. 93. iniuria: Donat. in lemm.

- Paulátim elapsust Báčchidi atque huc tránstulit
 95 Amórem, postquam pár ingenium náctus est. 170
 Intérea in Imbro móritur cognátus senex
 Horúnc. ea ad hos redíbat lege heréditas.
 Eo amántem inuitum Pámphilum extrudít pater.
 Relinquit cum matre híc uxorem: nám senex
 100 Rus ábdidit se, huc ráro in urbem cómmeat. 175
 PH. Quid adhúc habent infirmitatis núpťiae?
 PA. Nunc aúdiēs. primós dies complúsculos
 Bene cónueniebat sáne inter eas. interim
 Mirís modis odísse coepit Sóstratam:
 105 Neque lítes ullae intér eas, postulátio 180
 Numquám. PH. Quid igitur? PA. Síquando ad eam accésserat
 Confábulatum, fúgere e conspectu ílico,
 Vidére nolle: dénique ubi non quít pati,

94 ELAPSUSBÁCKKIDI **A** elapsus bachide **E** bacchide **BCP** bachide **F**
 huic **BCDEFP** TRASTULIT **A** 95 nactus **D**, corr. **D**² nactus **C**,
 corr. **C**² nactus **P** 96 KORUNČEAAADKOSDELEGEREDIEBATKEREDITAS
A, prius **C** induxit corr. rec. Horunc eā, c ex corr., **D** Horum eā **C**,
 corr. **C**² Horum eā **P** Horum (om. ea) **BEF** redi||bat **F** rediebat
BCDEP 99 Relinquit **F** Reliquit **C**, corr. **C**² Reliquit **BEP** 100
 se **D** sese **BCEP** 102 PRIMOS **A**, s deleuit corr. rec. primo **D**
 primum **BCEFP** COMPLUSCULOS **A** complusculos **BCE** 103 interim
 om. **A**¹, add. corr. rec. 105 In **F** us. exit in numquam 107 ETCON-
 SPECTU **A** 108 non quit, t in ras., **D** non quíuit **CEP** non qui-
 uíuit **F**, corr. **F**² non uult **B**

94. elapsus est: Donat. et Eugraph. in lemm. — Bacchidi: Eugraph. in lemm. 94. 95. Arusian. p. 229 Elapsus hac re. T. H. „Paulatim elapsus est ‚Bacchide‘ atque ‚hanc‘ transtulit Amorem.“ 97. Horū. ea ad hos redibat p lege hereditas: Donati Ed. pr. in lemm. 98. Donat. in II 2, 18 „Eo—pater“ (Eo amantem om. rell. Ed. pr.). — excludit: Eugraph. in lemm. 99. Donatus: Relinquit ‚Inertia‘ (Ineptia Ed. pr.) praesentis temporis. Legitur et „Reliquit.“ 99. 100. Donat. in II 1, 27 „senex Rus abdidit se.“ — 100. abdidit sese: Donat. in lemm. — Incert. in Anal. Vindob. p. 206 „hic—commeat.“ 102. Prisc. I p. 104 „primum dies complusculos.“ 102. 103. Lex. Maii p. 152. 354 „primum dies complusculos conueniebat“ (dies om. p. 152). 104. Cledon. p. 1915 „Miris modis odisse aiunt adulescentem Sostrata.“ 108. non quit: Donat. in lemm.

Simulát se ad matrem accérsi ad rem diuinam, abit.

Vbi illic dies est complúris, accersí iubet:

185 110

Dixére causam túm nescio quam. iterúm iubet:

Nemó remisit. póstquam accersunt saépius,

Aegram ésse simulant múlierem. nostra ílico

Id úisere ad eam: admísit nemo. hoc úbi senex

Resciuit, heri ea caúsa rure huc áduenit,

190 115

Patrém continuo cónuenit Philúmenae.

Quid égerint intér se, non dum etiám scio:

Nisi sáne curae est, quórsum euenturum hóc siet.

Habés omnem rem: pérgam quo coepi hóc iter.

PH. Et quídem ego: nam constitúi cum quodam hóspite

195 120

Me esse illum conuentúram. PA. Di uertánt bene

Quod agás. PH. Vale. PA. Et tu béne uale, Philótium.

109 a|| matrē ^ē D a matrē C E F P accerſij ⁱ F abít ^Λ D abiit B C E F P

110 conpluris B C conplures F acceſſi ^r F 111 Versus omissus a B¹ C¹ P¹, additus in marg. a scholiastis Dixere, ultima e a corr. in ras., D tum causam P tunc causam B E nē causam C tunc F 112

accessunt E accersiuit C 113 NOSTRAM A 114 Id ex It D (cum A)

Ut F It B C E P Resciuit in huius uersus exitum asciuit P 115 heri

le_acausa C 116 Patrem ^ē D ^ē aduenit E PKILUMINAE A 118

Ni sane P curę mihi ē D F 119 Codicis Decurtati fragmenta ex

Hecyra seruata foliis 58 et 59 incipiunt a uerbis om nē rē. p ^{gā} . —

iter in ras. D 120 E nota inter lineas D Equidem B C D E F P con-

stitui—hospite F² in ras. 121 qđ D¹, t qđ D² agis P Post u. 122

F. I. A. E

109. abiit: Donatus. 111. causam tunc: Donat. in lemm. 112. Donatus: accersunt) Subaudimus 'nostri.' 113. 114. Donat. in III 2, 4

„nostra ilico it u. a. a. n.“ 114. Macrob. de diff. 19, 31 (I p. 268 Ian.)

„It ad eam uisere.“ — Incert. de uerbo 6, 14 (p. 293 Ian.) „Adeamus’

uisere.“ — Id uisere: Donati Ed. pr. bis in lemm. 115. 116. Donat. in

II 2, 9 „heri ea causa r. h. a. p. c. c.“ 119. Non. p. 318 T. Heautont.’

„Habes — iter.“ — Arusian. p. 255 „pergam quo ‘occepi’ hoc iter.“

120. 121. Diomed. p. 390 „nam—conuenturam“ (conuenturum p5). 122.

agas: Donat. in lemm.

B LACHES Ø SOSTRATA
SENEX MULIER

II 1 LA. Pro deum átque hominum fidém, quod hoc genus est, quae
haéc est coniurátio!

Vtín ómnes mulierés eadem aequé stúdeant nolintque ómnia
Neque déclinatam quícquam ab aliarum ingenio ullam ré-
perias! 200

†Itaque adeo uno animo omnes socrus oderunt nurus.

5 Viris ésse aduersas aéqué studium est, símilis pertinácia est.
In eódemque omnes míhi uidentur lúdo doctae ad málitiam:

II 1 A LACHES SENEX E SOSTRATA MVLIER D LACHES SOSTRATA PC
SENEX MVLIER

LACHES SOSTRATA E SENEX MVLIER LACHES SOSTRATA G 1 Per deum
F, corr. F² etq: ē hęc F coniuratio, coniu in ras., D In A uersus
dissectus est post GENESEST 2 Utin CD Ut BEF eq., e in ras., D
studerant F nolint C 3 illam F ullam C, corr. C² REPPERIAS ABF
4 ITAQ^a IDEO A, corr. rec. Ita adeo E OMNESSOCRUSODERUNTNRUS
A cum rell., nisi quod nurus B nurus P 5 aduersas D 6
In eodem F militiam D

II 1. 1. est haec: Donat. in lemm. 2. Arusian. p. 260 „Ut' omnes
mulieres eademque' studeant nolintque omnia.“ — Ut: Donat. in lemm. —
Utin: Eugr. in lemm. 4. Donatus: Itaque adeo) Necessaria sententiae
ἀμφιβολία ad describendam utramque personam. — S. Hieron. adu. Iovinian.
p. 317 uol. II Vall.: illud .. Terentii, quod consulto ambigue extulit „quid
est hoc? omnes socrus oderunt nurus.“ — Id. in Michaeam c. 7 T. in H.
„quid hoc est?“ inquit, „omnes socrus oderunt nurus“: quod quanquam
ambiguum sit, tamen propemodum naturale est, ut nurus socrum et socrus
oderit nurum. — Itaque adeo uno animo omnes socrus oderunt nurus:
Eugr. in lemm. — Donat. in II 3, 1 „itaque uno animo o. s. o. n.“ —
Idem. in IV 2, 24 „omnes socrus oderunt nurus.“ 6. Arusian. p. 223

Ei lúdo, si ullus ést, magistram hanc ésse satis certó scio.

SO. Me miseram, quae nunc quam óbrem accuser nésceo. LA.

Hem,

205

Tu néscis? SO. Non, ita mé di bene ament, mí Laches,

Itaque úna inter nos ágere aetatem liceat. LA. Di mala 10
próhibeant.

SO. Meque ábs te inmerito esse áccusatam póst modo resciscés.

LA. Scio.

Te inmérito? an quicquam pro ístis factis dígnum te dici
potest?

Quae me ét te et familiám dedecoras, filio luctúm paras. 210

Tum autem éx amicis inimici ut sint nóbis adfinés facis,

Qui illúm decrerunt dígnum, suos cui líberos commítterent. 15

Tu sóla exorere, quae perturbes haéc tua inpudéntia.

SO. Egon? LA. Tu ínquam mulier, quae me omnino lápidem,
non hominém putas.

7 Et ei ludo BCDEF GP 8 NUM A ^a occuser C, corr. C²

9 n̄ ita D ^{n̄} ita F non om. E ^{i bene} di ament D di bene ament F di bene

ament G DIAMENT ABC EP 10 agere om. D¹, add. D² malā P,

ut uidetur 11 inmerito D esse om. G postmodum BCDEF GP

p̄ modō (sic) G ex corr. post modo separauit Lachmannus resciffces G

resciffces F scio Sostratae continuant Guyetus et Bentleius 12 isti D

quicquid F ^a dígnum te P, corr. P² dígnum de te F 13 me om. F¹,

add. F² FAMILIAM OMNEM DEDECORAS A ^{de} decoras F, corr. F² dedecor

coras G 14 aut ^{ex} D, ex add. D² affines BEF 15 decreuerunt EFG

COMMIRENT A, corr. rec. 16 exorere, rere in ras., D ^r exorere FP

exorrere B pturbas G In A ^{me} ascitum est in exitum uersus Φ EGONE

17 Egone BCDEF GP quē D ^a l[[p]idem C, corr. C²

„In eodemque—militiam.” 7. Et ei: Donat. et Euphras. in lemm. 8.

Seru. in Aen. I 410 „Me—quam ob causam accuser nescio.” 9. Non ita me

di bene ament bis, Non ita me dii ament bis Donat. in lemm. (addens Anim-

aduertendum ueteres non minus εὐφημισμὸν in uerbis quam κατέμφοτον

neglexisse: uelut hic (adde Non) ita me di benè ament). 10. Donat. in

Andr. III 3, 18 „Itaque—liceat.” — Id. in Hec. IV 3, 1 „Di mala prohibeant.”

11. post modum: Donat. et Euphras. in lemm. 15. Seru. in Aen. X 532

„Qui illum dígnum decreuerint”—committerent.” — decreuerunt: Euphras.

in lemm. — cui suos: Donat. in lemm. 17. Donat. in IV 1, 10. Euphras.

in Heautont. V 3, 1 „Tu—putas.” —

- An, quia ruri esse crebro soleo, nescire arbitramini 215
 Quo quisque pacto hic uitam uostrarum exigit?
 20 Multo melius hic quae fiunt quam illi ubi sum adsidue scio:
 Ideo quia, ut uos mihi domi eritis, proinde ego ero fama
 foris.
 Iam pridem equidem audiui cepisse odium tui Philumenam:
 Minimeque adeo est mirum, et ni id fecisset, magis mirum
 foret. 220
 Sed non credidi adeo, ut etiam totam hanc odisset domum:
 25 Quod si scissem, illa hic maneret potius, tu hinc isse foras.
 At uide, quam inmerito aegritudo haec oritur mihi abs te,
 Sostrata:
 Rur habitatum abii, concedens uobis et rei seruienti,
 Sumptus uestros otiumque ut nostra res posset pati, 226
 Meo labori haud parcens praeter aequom atque aetatem
 meam. 225
 30 Non te pro his curasse rebus, nequid aegre esset mihi!

18 RURICREBROESSE ^{esse} AE ruri crebro F NESCIREMEARBITRAMINI A
 harbitramini F 19 UOSTRARUM A urarū G urorum ex urarum D
 uestrorum BCEFP 20 quae D hic hicq. G FIUT A, corr. rec.
 ILLIC A cum rell. assidue BDEF 21 QUIA AUTROS (sic) A,
 corr. rec. proinde om. F¹, add. F² ego p fama C 22 equide ex
 aequide C equidem F coepisse P philomenam E 23 adeo ē D,
 ē expunxit D² est om. BCEFP MIRUMUM A, corr. rec. ni ex nq; E
 ni, i in ras., F 25 Qd ficiſſe G potius om. A tu om. C¹, add. C²
 ISSES A, ex add. corr. rec. 26 AUTUIDE A, AT effecit corr. rec.
 at uide at uide t ABSE A, corr. rec. In A uersus dissectus est
 post MIKI 27 habii B abii ex iui, ut uidetur P condens D, corr. D²
 28 SUMPTOS A possit C, corr. C² In F hic uersus post u. 30 positus
 est. Guyetus eum transponebat post u. 29 29 haut C 30 Hic
 uersus non est in A ee F, corr. F²

18. ruri crebro esse: Donat. in lemm. 19. Donatus „uestrorum“ pro
 uestrum. 23. adeo mirum: Donat. in lemm. 26. Donat. in Eun. III 3, 23
 „Ac' uide—Sostrata.“ — Et uide: Eugraph. in lemm. 28. Et Vestros
 sumptus et Sumptus uestros: Donat. in lemm. 30. enarratur ab utroque
 interprete. — Arusian. p. 212 „ne—mihi.“

- SO. Nón mea opera néque pol culpa euénit. LA. Immo máxime:
Sóla hic fuisti: in te ómnis haeret cúlpa sola, Sóstrata.
Quae híc erant curáres, cum ego uos cúris solui céteris. 230
Cúm puella anúm suscepisse inímicítias nón pudet?
Íllius dices cúlpa factum? SO. Haud équidem dico, mí Laches. 35
- LA. Gaúdeo, ita me dí ament, gnati cáusa: nam de té quidem
Sátis scio peccándo detriménti nihil fierí potest.
- SO. Quí scis an ea cáusa, mí uir, me ódisse adsimuláuerit, 235
Út cum matre plús una esset? LA. Quid ais: non signi hóc
sat est,
Quód heri nemo uóluit uisentem ád eam te intro admíttere? 40
- SO. Énim lassam oppidó tum esse aibant: eo ád eam non ad-
míssa sum.
- LA. Tuós esse ego illi móres morbum mágis quam ullam aliam
rem árbitror,

31 me ^{a opera} neque F ^e uenit D ^e uenit F 32 CULPASOSTRATA A D' G
(sola add. D²) Sostrata sola E ^{ut} 33 curares F NOS A solui curis
BCDEFGP 35 haut C KICOMIKILACKES A 36 diⁱ D, corr. D²
ganati D nam te P 37 detrimenti nihil P 38 uir F odisse DG,
corr. D² G¹ odisse se EFP odisse sese BC ADSIMULARIT A assimu-
lauerit BG assimulauit E 39 una plus F ais in ras. D agi^{aif} F agis
BCEG hoc om. BCEFP faq^t F 40 uiscentem F ^{te} ad eam F te ad
eam DG intromittere D, corr. D² intromittere G ammittere B 41
AIEBANT A lassam oppido aiebant tum esse G lassam^{ea} opido aiebant
tū ||| eo, D, eā add. D² lassam oppido tum aiebant esse B lassam eam
oppido tum ||| aiebant CP lassam eam oppido tum aiebant (om. esse) F
lassam eam oppido tum agebant (om. esse) E 42 ego D ego om.
BCEFP mores morbum P, ad a P² ^m agis C, corr. C² magis om. P
ullam inter lineas D² F ullam om. G In A uersus dissectus est post
ULLAM

31. Donat. in II 2, 29 „Non—pol c. e.“ — uenit: Idem in lemm. 32. Donatus solaa So. (sic Ed. pr.)] Optime geminauit „sola,“ more irascentium. nondum nomen posuit. 33. Et solui uos et uos solui: Donat. in lemm. 35. Dices illius: Donat. in lemm. 39. esset plus una: Donat. in lemm. — plus una: Eugraph. in lemm. 41. Et Enim eam lassam oppido et Enim lassam eam oppido: Donat. in lemm. — Enim lassam oppido dicebant: Eugr. in lemm. — (Huc refert Bentleyus Paul. Festi ep. u. adfatim: Terentius „ad fatim“ dixit pro eo quod est ad lassitudinem). 42. esse ego illi: Donat. in lemm.

- Et merito adeo: nám uostrarum nŭlla est, quin gnatŭm uelit 240
 Dŭcere uxorem: ét quae uobis plácita est condició datur:
 45 Vbi duxere inpŭlsu uestro, uéstro inpulsu easdem éxigunt.

A PHIDIPPUS *B* LACHES *Φ* SOSTRATA
 SENES II MULIER

- II 2 PH. Etsi scio ego, Philúmena, meum iŭs esse, ut te cógam
 Quae ego ímperem facere: égo tamen patrio ánimó uictus
 fáciam,
 Vt tibi concedam, néque tuae libídini aduersábor. 245
 I.A. Atque éccum Phidippum óptime uideo: hinc iam scibo hoc
 quid sit.
 5 Phidíppe, etsi ego meis me ómnibus scio esse ádprime ob-
 sequéntem,
 Sed nón adeo ut facilitas mea corrúmpat illorum ánimos:

44 placita condicio ē **DF** placida ēdicio ē **G** 45 duxerit **G**
 uestro **F**
 II 2 *A* LACHES *B* PHIDIPPVS *E* SOSTRATA **D** PHIDIPPVS LACHES
 SENEX IDEM MVLLIER SENES II
 SOSTRATA **P** PHIDIPPVS SENEX. LACHES. II. SOSTRATA MVLLIER **C** SENEX
 MVLLIER **h**
 IDEM MVLLIER LACVS PHIDIP|PVS SOSTRATA **G** PHIDIPPVS LACHES **C** 1
 philomena **DG** ^m eum **CF**, *corr.* **C¹F²** 2 animo ^{nictuf} intuf **F**, *corr.* **F²**
 uinctuf **G** ^c fagiam **C**, *corr.* **C²** 3 neq; || tuae **P** ^{u di} libini **D**, *corr.* **D²**
 4 optŭme **G** ^{ex hoc} KINC **A**, *corr. rec.* ex hoc iam scibo quid **FG** ex hoc
 iā cibo qđ **D** iam scibo ex hoc quid **BCEP** SIET **A** *cum rell.* 5 EGO
 MEISOMNIBUSCIOMEESSEADNPRIME **A** me meis **DG** 6 FACILITASMEA
ADG (facilitas **D**, *corr.* **D²**) ^{mea} facilitas **F** mea facilitas **BCEP**

44. placita est condicio: Donat. in lemm.

- II 2. 1. Claud. Sacerd. p. 23 „Etsi—filumena.“ — ego *om.* Eugr. in lemm.
 4. Donatus: ex hoc iam scibo) Legitur et „hinc“ locale aduerbium. — quid siet: Donat. in lemm. 5. 6. Charis. p. 229 Item ‚etsi‘ ut ait C. Iulius Romanus, ἀνακόλουθον est, quotienscumque τῷ ‚etsi‘ non reddimus ‚tamen,‘ ut Terenti illud in Hecyra est „etsi—ut ‚facilitas mea‘ corrumpat animum.“ 5. meis me omnibus scio esse: Eugraph. in lemm. — scio esse: Donat. in lemm. — Arusian. p. 214 „omnibus adprime scio esse obsequentem.“ 6. mea facilitas: Donat. *bis* in lemm. — facilitas mea: Eugraph. in lemm.

Quod tú si idem facerés, magis in rem et uéstram et nostram
id ésset.

Nunc uideo in illarúm potestate ésse te. PH. Heia uéro. 250

LA. Adii te heri de filia: ut ueni, ítidem incertum amisti.

Haud íta decet, si pérpetuam uis ésse adfinitátem hanc, 10

Celáre te iras. síquid est peccátum a nobis, prófer:

Aut éa refellendo aut purgando uóbis corrigémus

Te iúdice ipso. sín east retinéndi causa apút uos, 255

Quia aégra est: te mihi iniúriam facere árbitror, Phidíppe,

Si métuis satis ut meaé domi curétur diligénter. 15

At íta me di ament, haút tibi hoc concédo, etsi illi páter es,

Vt tú illám saluam mágis uelis quam ego: id ádeo gnati
caúsa,

Quem ego íntellexi illam haúd minus quam se ípsum magni-
ficáre. 260

Neque ádeo clam me est, quam ésse eum grauitér laturum
crédam,

7 si tu **BCDEF GP** et ^euram et uostrā **DFG** (uqstrā **D**, corr. **D**²) ⁱde
effet **F**, corr. **F**² rem in *Bentleius* id tollit *Kraussius* 8 ⁱid esse **E**
heia **D** eia **E** hebia **BCP** 9 ADI **A** haeri **F** filia || **D** incertum
me **D** incertum me **G** amisti **G** AMISISTI **ABCDFP** dimisisti **E** 10
hanc post perpetuam ponunt **BCDEF GP** perpetem *Bentleius* affir-
tatem **BEF** 11 CELERA ^{a e}**A**, corr. rec. Siquid ē ex siquidem **E**
siqd || ē, d ex u, **D** 12 ^aUt **E**, corr. rec. reffellendo **F** 13 CAUSA
RETINENDI ^a**A** cum rell. retinendi causa *Bentleius* 14 egrast ^e**D**,
corr. **D**² te ⁱ**G** 15 Simotui^{ne}f **G** satis ut **C** satis ne ut **BG** 16 di ⁱ**D**
aut **C**, aspirationem add. **C**² haud ^tibi **D**, corr. **D**² pater ^{sis}es **E**, corr.
rec. 17 id—18 ego om. **E**¹, add. corr. rec. in marg. 18 si **C**, corr. **C**²
MAGNIFICARE ^{a e}**A**, corr. rec. magnificare ^t**DF**, corr. **D**²**F**² magni facere **BCP**
In **A** uersus dissectus est post SE, u. 19 post LATURUM

7. si tu et in rem uestram et nostram: Eugraph. in lemm. 8. eia
uero: Donatus. 9. Heri adii te: Eugraph. in lemm. — Donatus: amisti)
Pro 'amisisti.' συζονή (amisti) pro dimisisti, sequente lacuna Ed. pr.). —
amisti: Eugraph. in lemm. 10. adfinitatem hanc: Eugraph. in lemm.
13. causa retinendi: Donat. (causa est Ed. pr.) et Eugraph. in lemm. 15.
Donatus: ut: ne non. — Et iungendum est „satis diligenter.“ non enim
„metuis satis.“ 17. magis saluam: Eugraph. in lemm. 19. Donat.
in III 5, 47 „Neque—resciuerit.“ — Eugraph. ib. „Neque—credam.“

20 Hoc sí rescierit: eó domum studeo haéc prius quám ille ut rédeat.

PH. Lachés, et diligéntiam uéstram ét benignitátem

Novi ét quae dicis ómnia esse ut dicis animum indúco,
Et te hóc mihi cupio crédere: illam ad uós redire stúdeo, 265
Si fácere possim ulló modo. LA. Quae rés te facere id
próhibet?

25 Eho, númquid nam accusát uirum? PH. Minimé: nam post-
quam atténdi

Magis ét ui coepi cógere ut redíret, sancte adiúrat
Non pósse aput uos Pámphilo se apsénte perduráre
Aliút fortasse aliís uiti est: ego sum ánimo leni nátus: 270
Non póssum aduorsari meis. LA. Hem, Sóstrata. SO. Heu
me míseram.

30 LA. Certúmne est istuc? PH. Núnc quidem ut uidétur: sed
numquíd uis?

Nam est quód me transire ád forum iam opórtet. LA. Eo
tecum úna.

20 f||i F eo om. C¹, add. C² ^{at eat} ^{eo} E, corr. rec. studeo, o in
ras., D ^{UT} ILLEREDEAT A, corr. A¹ ille ^{h c} utredeat D, huc ex ut effecit D²
ille huc redeat BCEFP 21 Post benignitatem in E interpolata sunt
quae P² in marg. habet: quam exhibetis erga meam filiam. 22 UT
DICISANANIMUMINDUCOMEUM A 23 mihi hoc DFG crederes C
ad uos D, corr. D² 24 ^{lo} ulmodo D ^{lo} FACEREIDPROKIBET ADG id facere
prohibet BCEFP 25 Eho, ho in ras. a corr., D Eo G accusat D
accusat uirum C¹, at accusaturū C² in marg. atendi E In A uersus
dissectus est post MINIME 26 UTCOGERE A, UI ex UT effecit corr. rec.
27 phamphilo D 28 ALHSUITHEST AG alii|| D alii om. E¹, add. corr.
rec. alii BCEFP uiciⁱ F, corr. F² lenitatusⁿ C natus D² in ras. 29
aduerfariⁱ F ehem D EMSOSTRATA. Φ. KEMME A 30 istud E Γ in
ras. D SEDQUIDUIS A 31 ad forjūm transire F Post OPORTEAT (sic)
uersus dissectus est in A

20. Arusian. p. 260 „studeo—ille redeat“ (om. ut). — ille huc redeat: Donat. in lemm. 23. hoc mihi: Donat. bis in lemm. 24. possum: Donat. et Eugraph. in lemm. 26. et coepi agere ut redeat: Eugraph. in lemm. — Donat. in III 5, 1 „sancte adiurat Non posse illic P. s. a. — Seru. in Aen. XII 616 „adiurat se non—perdurare.“ 28. Donatus: Mollius dixit „aliis,” quam si tibi dixisset. 29. Hem et Heu me: Donat. in lemm.

Φ SOSTRATA
MULIER

SO. Édepol ne nos súmus inique aequé ómnes inuisaé uiris II 3
 Própter paucas, quae ómnes faciunt dígnae ut uideamúr
 malo. 275
 Nam íta me di ament, quód me accusat núnc uir, sum extra
 nóxiam.
 Séd non facile est éxpurgatu: ita ánimum induxerúnt, socrus
 Ómnis esse iníquas: haud pol mé quidem: nam numquám⁵
 secus
 Hábui illam ac si ex mé esset nata: néc qui hoc mihi
 eueniát scio:
 Nisi pol filiúm multimodis iam éxpeto ut redeát domum. 280

II 3 SOSTRATA D in marg. SOSTRATA P SOSTRATA MULIER CG
 MULIER

SOSTRATA E 1 sumus mulieres inique, eq. D sumus mulieres inique aequé P,
 corr. schol. sumus mulieres aequé BCEFG INIQUAEAEQ. OMNINO OMNES
 A, OMNINO deleuit corr. rec. INUISE AG inusé D, corr. D² 3 di D
 ACCUSANT A noxam E Post UIR uersus dissectus est in A 4 ex-
 purgatū D expurgatu, tu in ras., G excusatu F, corr. F² 5 haut C
 pole || quidem D 6 si me F me om. G nata D, corr. D² gnata BCF
 eueniat mi F eueniet BCEP 7 MULTISMODIS A cum rell.
 (multis P, corr. P²) multimodis Faërnus EXPECTO A(B?) CDEFG
 exspecto P expeto Bentleius Post u. 7 F. II. A E

II 3. 1. nos sumus mulieres c. o. o. inuise: Donati Ed. pr. in lemm. —
 Idem: inique (que Ed. pr.) aequé] comicum παρόμοιον. 6. hoc qui mihi
 Donat. in lemm. 7. multis modis: Donat. in lemm. — Idem: iam expecto
 ut redeat domum) Quia nihil mirum in matre est 'expectare' filium, idcirco
 additum „multis modis.“

A PAMPHILUS B PARMENO
ADULESCENS SERUOS

III 1 PAM. Nēmini plura acērba credo esse éx amore homini úmquam
oblata
Quám mihi. heu me infelicem, hancine ego uítam parsi
pérdere!
Hácine causa ego erám tantopere cúpidus redeundí do-
mum! hui,
Quánto fuerat praéstabilius úbiuis gentium ágere aetatem
5 Quam húc redire atque haéc ita esse míserum me re-
scíscere! 285
Nám nos omnes quibus est alicunde áliquis obiectús labos,

III 1 A PAMPHILVS B PARMENO D PAMPHILVS PARMENO PC
ADVLESC SERVVS ADVLESCENS SERVVS
PAMPHILVS PARMENO E PAMPHILVS. PARMENO. ADVLESCENS. SERVVS G
ego a
1 NEMINIPLURAECERBA A, *corr. rec.* Nemini ego plura DFG plura ego
acerba BCEP homine G In A us. *dissectus est post* KOMINI 2
hancine FP 3 Haccine, cine *in ras.*, D Haccine G Haccine F tanto
opere BCDFF hui *in exitu h. u. scripsit Fleckeisenus* (ah *Bentleius*),
CUI ab initio sequentis A cum rell. 5 [ita] haec ita P rescire D,
corr. D² 6 nos om. D¹ G, *add.* D² omnis C, *corr.* C² omis E, *corr.*
rec. aliunde E

III 1. 1. *Et Nemini ego plura acerba et Nemini plura acerba* : Donat. in lemm. — Nemini plura e. a. : Idem in u. 14. — Nemini ego plura : Eugraph. in lemm. 2. Prisc. I p. 509 „heu me—perdere.“ — Diomed. p. 368 „egone uitam parsi perdere.“ — Claud. Sac. p. 7. Donat. in IV 4, 94 „hancine—perdere.“ 6. Donatus : nam nos omnes) Deest ‚apud‘ aut ‚penes‘ aut quid tale.

Ómne quod est intérea tempus prius quam id rescitúmst
lucrost.

PAR. Ác si citius quí te expedias his aerumnis réperias!

Sí non rediissés, haec irae fáctae essent multo ámpliores:

Séd nunc aduentúm tuom ambas, Pámphile, scio réuerituras. 290 10

Rém cognoscēs: íram expedies: rúrsum in gratiám restitues.

Léuia sunt, quae tú pergrauia esse ín animum inductí tuom.

PAM. Quid cónsolare me? án quisquam usquam géntiumst aequé
miser?

Prius quam hánc uxorem dúxi, habebam alibi ánimum amori
déditum:

Tamén numquam ausus súm recusare eám quam mihi ob-15
trudít pater: 295

Iam in hác re, ut taceam, cuius facile scítu est quam
fuerím miser.

Vix me illim abstraxi atque ínpeditum in ea éxpediui animúm
meum,

Vixque húc contuleram: em nóua res ortast, pórro ab hac
quae me ábstrahat.

8 ACSICITIUS ^tÁ (SIC, *corr. rec. enotauit A. Michaelis*) Atsi citius ^tD, *corr. D²* At sic citius *ex* sit citius ^tBC² At sic citius ^tEP Atsit citius
FG ERUMNIS ⁱÁ repperias ⁱF 9 REDISSES ⁱÁ *cum rell.* haec
Guyetus et Bentleius KAE ⁱÁ *cum rell.* (here ⁱF, *corr. F²*) 10 TUUM ⁱÁ
Pamphile ^{scio}F reueriturof ^{tu}G 11 RESTIES ^{ti}Á, *corr. rec.* restues ^{ti}C,
corr. C² 12 EUUM (*sic*) ⁱÁ 13 usquā ^uD usquam ^bom. BCEFP (*add.*
ⁱF *in marg.*) meser ⁱD, *corr. D²* 14 dixi ^uF habea ^bG animum alibi ^{uif}E
15. 16 *sic ordinati sunt in* ^hÁ: *in reliquis et uulgo u.* 16 Iam prior est
16 Iā *om. D¹, add. D²* ^hinac ⁱG CUIUS ⁱÁ, *corr. rec.* cui ^{uif}F, *corr. F²*
scitu || quā ^cD est scitu ^cEF (^ufitu ^uF) scitum est ^cP 17 illim *Bothius*
ILLI ^cÁ, *c add. corr. rec.* illinc ^cBCDEFGP abtraxi ^cF abstraxi ^cC
abstraçxi ^cG impedi || || tū ^cD 18 CONTULERAMMEEM ^cÁ tem ^cD, *corr. D²*
hem ^cBEF ortast ^cD, *corr. D²* *Post KAC us. dissectus est in* ^cÁ

8. Donatus: At sic) Sed sic. 13. quisquam usquam (^ωEd. pr.):
Donat. in lemm. 17. me illinc extraxi: Donat. in lemm.

- Tum mātrem ex ea re me aút uxorem in cūlpa inuenurum
árbitror:
- 20 Quod cum ita esse inueneró, quid restat nísi porro ut fíam
miser? 300
- Nam mátris ferre iniúrias me, Pármeno, pietás iubet:
Tum uxóri obnoxíus sum: ita olim suó me ingenio pértulit,
Tot meás iniuriás quae numquam in úllo patefecit loco.
Sed mágnum nescio quíd necesse est éuenisse, Pármeno,
- 25 Vnde ira inter eas intercessit, quae tam permánsit diu. 305
- PAR. Haud quidem hércle paruom [est]: sí uis uero uéram rationem
exsequi,
Non máxumas, quae máxumae sunt interdum irae, iniúrias
Faciunt: nam saepe est, quibus in rebus álius ne iratús
quidem est,
Cum de eádem causa est fracundus fáctus inimicíssimus.
- 30 Pueri inter sese quáu pro leuib^{t p}us nóxiis irás gerunt! 310

19 me D me om. (B?) C E F P aut uxorē in marg. add. C¹ in culpa
om. D¹ G, add. D² 20 porro nisi D F G 22 ingenio me E PERPULIT A,
corr. rec. 23 me^{as} C numquam || ullo D numquam ullo E loco ex
locum C 24 MAGNO^{um} A, corr. rec. magis G^e sit D sit est E EST
TEUENISSE A 25 Inde F Undira P 26 Haut C Haud quidē hercle
in ras. F PARUOMSI ABCP (omisso est) PARUOM, O induxit corr. rec., A
Aut quidem hercle paruom, si Bentleius^{as} NATIONEM A 27 Non
maxumē D sunt om. F¹, It add. F² super quae INURIAS A Non
maxumae—iniuriae Bentleius^{reb;} 28 in quib; D, corr. D² in quibus
rebus FG^{est} ne iratus quidem F, corr. F² 29 inimicissimus ultima uox
est Codicis Decurtati: cuius ultima pagina (fol. 59^v) litteras satis pallidas
habet, sed ita ut praeter h. u. de (an ex?) cuncta dignosci potuerint^{t p leuib;}
30 quam pluribus F, corr. F²

20. Et porro nisi et nisi ut fiam porro: Donat. in lemm. 22. 23.
Donatus: Aliam uim habet quod dixit „me pertulit,“ aliam quod adiecit
„iniurias meas“... non dixit „quas,“ sed „quae,“ ut ad omnia, non ad ini-
urias referatur extrema conclusio. 26. Haud quidem hercle paruom est:
Donat. in lemm. — Idem: parum] Subaudiendum ‚necesse est euenisse‘ uel
‚euenit.‘ 27. Donatus: Non maximas, quae maximae sunt interdum irae,
iniurias Faciunt) Iniuriae faciunt iras (nō iras Ed. pr.), non irae iniurias.
Sed hic „faciunt“ ὑπαλλακτικῶς dixit secundum superiorem rationem incre-
pans errorem Pamphili, qui de irae magnitudine aestimet iniuriae quantitatem.
Alii „faciunt“ ‚probant‘ ‚ostendunt‘ intelligunt. 29. Et in quibus et

Quaprópter? quia enim qui eós gubernat ánimus [eum] infirmúm gerunt.

Itidem illae mulierés sunt ferme ut púeri leui senténtia:
Fortásse unum aliquod uérbum inter eas íram hanc conciuísse, *ere*.

PAM. Abi, Pármeno, intro ac mé uenisse nún tia. PAR. Hem, quid hoc ést? PAM. Tace.

Trepidári sentio ét cursari rúrsum prorsum. PAR. Age dum, 35
ád fores 315

Accédo propius. ém, sensistin? PAM. Nóli fabulárier.

Pro Iúppiter, clamórem audiui. PAR. Túte loqueris, mé uetas.

MY. Tace óbsecro, mea gnáta. PAM. Matris uóx uisast Philúmenae.

Nullús sum. PAR. Qui dum? PAM. Périi. PAR. Quam obrem?

PAM. Néschio quod magnúm malum

Prospécto: Parmenó, me celas. PAR. Vxorem Philúmenam 320 40

31 PROPTER (*om. Qua*) A Qu||a propter F EUMINFIRMUM A eum infirmum D (*eum in ras.*) eum *om.* BCEF¹GP gerunt^a D, *corr.* D² gerant F 32 puerilj leui D 33 aliquid E, *corr.* E² conciuísse Donatus, *ere add. Bentleius* CONCLUSERIT^{i set} A, conciuísset *efficiebat corr. rec. cciuerit in ras.* D conciuierit BCEFF 34 PAR. he P In A uersus dissectus est post NUNTIA 35. 36 Sic personas distribuit A In D etiam agedū—ppius continuantur Pamphilo. In (B¹)CEFF haec omnia Trepidari—sensistin Parmenonis sunt (*Ante Trepidari spatium est in B, ante hem schol. add. PAR.*) 35 RURSUM (*om. prorsum*) A sursum prorsum B sursum psum C, *corr.* C² agídum C, *corr.* C² 36 Accedo^e D, *corr.* D² Accede (B[?])CEFF PROPRIUS A EM A^h em D, *corr.* D² hem BCEFF 37 iupiter E audio (B[?])CEFF 38 MY. TACE A^u mox C, *corr.* C² uisast^e D, *corr.* D² 39 PA^q perii F, q^c *add. F²* PAM. quia perii BCDEP In A us. dissectus est post QUAM OBREM 40 PROSPECTO A Profecto BCDEFF celant, nt in ras., D celant BCEFF

quibus in: Donatus. 33. Donatus 1, Sic Plautus: „fortasse te Amare suspicariet.“ nam ueteres infinitiue modo adiungebant „fortasse.“ — 2, Conciuerit) Commonuerit. — 3, Iram hanc consciuerit) Legitur et „consciuisse.“ et rem (*rem om. Ed. pr.*) consciuisse est rem nouam fecisse. — 4, Conciuerit) Deceuerit, fecerit. 35. Donatus: sursum prorsum] „Rursum“ proprie „retro.“ 39. quia perii: Donat. in lemm.

Pauitäre nescio quíd dixerunt: id si forte est nescio.

PAM. Interii: cur id mihi non dixti? PAR. Quia non poteram una ómnia.

PAM. Quid mórbi est? PAR. Nesció. PAM. Quid? nemon médicum adduxit? PAR. Nescio.

PAM. Cesso hinc ire intro, ut hóc quam primum, quidquid est, certó sciam?

45 Quo nám modo, Philúmena mea, núnc te offendam adféctam? 325

Nam si periculum ullum ín te inest, perísse me una haud dúbium est. —

PAR. Non úsus facto est mihi nunc hunc intró sequi:

Nam inuísos omnis nós esse illis séntio:

Heri némo uoluit Sóstratam intro admittere.

50 Si fórte morbus ámplior factús siet, 330

Quod sáne nolim, máxime eri causá mei:

Seruom flico intro *uísse* dicent Sóstratae,

Aliquid tulisse cómmiscentúr mali

Capiti átque aetati illórum, morbus qui aúctus sit,

55 Era in crímen ueniet, égo uero in magnúm malum. 335

41 qđ ex qđ F² id^{si} D, corr. D² 42 Interiⁱ D, corr. D² cur inter
líneas F MIKIDNON A id n̄ mihi DF id mihi non B CEP PAR. ha
quia F 43 quid neñ F, nemon in marg. necio F, corr. F² 44 ||ire D,
i in ras. quicquid BCDEF P certó^u D certum BCEFP 45 QUONAD
MODO A mea om. A filumena^m ea C, corr. C² te nunc P affectam BF
46 PERICULUM AEF ULLUMINEST (om. in te) A ullū in teⁱⁿ ē D,
corr. D² 47 mē^{ih} D, corr. D² hunc om. F¹, add. schol. 48 omnts D,
corr. D² 49 intro admittere DF intromittere B CEP (m in ras. P)
50 mor||bus D 51 QUODISANE A nollim C nollim BP heri P,
h a corr. 52 Seruom^u D, corr. D² INTROISSE A cum rell. 53 in-
tulisse F comniscentur P 54 Capiat^{ti} que D, corr. D² mor||bus D
AUTUS A SIET A cum rell. 55 hera F

40. 41. Seru. in Aen. I 92 „uxorem tuam pauitare aiunt.“ — Donat. in Eun. IV 2, 14 „uxorem—nescio „qui“ dixerunt“.. 46. periculum ullum in te inest : Donat. in lemm. 47. Et Non usus est facto et facto ē: Donat. in lemm. 52. introisse (introire ilico Ed. pr.): Donat. in lemm.

Φ SOSTRATA Γ PARMENO Β PAMPHILUS
MULIER SERUOS ADULESCENS

SO. Nesció quid iam dudum áudio hic tumúltuari mísera: III 2
Male métuo ne Philúmenae magis mórbus adgrauéscat:
Quod te, Aésculapi, et té, Salus, ne quít sit huius óro.
Nunc ád eam uisam. PAR. Heus, Sóstrata. SO. Hem.
PAR. Iterum ístinc excludére.

SO. Ehem Pármeno, tun hic eras? períí, quid faciam mísera? 340 5
Non uísam uxorem Pámphili, cum in próximo hic sit aégra?

PAR. Non uísas? ne mittás quidem uiséndi causa quémquam.
Nam quí amat cui odio ípsus est, [eum] bis fácere stulte
dúco:

Labórem inanem ipsús capit et illí molestiam ádfert.

Tum filius tuos íntro iit uidére, ut uenit, quid agat. 345 10

SO. Quid áís? an uenit Pámphilus? PAR. Venít. SO. Dis
gratiam hábeo.

Hem, istóc uerbo animus míhi redit et cúra ex corde excéssit.

PAR. Iam eá te causa máxime nunc hóc íntro ire nólo:

Nam sí remittent quíppiam Philúmenae dolóres,

III 2 E SOSTRATA B BARMENO A PAMPHILVS D SOSTRATA
MVLIER SERVVS ADVLESC MVLIER

PARMENO PAMPHILVS PC SOSTRATA PARMENO PAMPHILVS E 1 iā dubiū
SERVVS ADVLESCENS
audio ||| hic D 2 metuo meae philumenae E filomenē D aggrauescat B
ag
ingrauescat D, corr. D² 3 esculaphi F 4 uisā, u in ras. a corr., D
t istinc
heu BCE'FP itē iftic F, corr. schol. In A post ITERUM us. dissectus
est 5 TUKIC A tuⁿ hic F tun || hic P 8 ESTEUMBISFACERESTULTE
IUDICO A eum om. rel. 9 affert BEF 10 Tunc BCP TUUS A
11 gratiā ex gratiaf F gratias BCEP 12 Ehem E^{eh} Em D, corr. D²
Em P ISTUC A rediit BCDEFP cura : corde D, corr. D² 13 In A
Parmenonis nota ad initium us. 14. aberrauit NAMQ.ETEATECAUSA A
huc BCDEFP 14 quipiam DF philumenē D, corr. D² PKILUMENAM
A(B?) CEFP

III 2. 3. Donat. in Eun. I 2, 122 „nequid—oro.“ 4. iterumne istinc:
Donat. in lemm. 8. Donatus: Deest „eam' uel „eum.“ 12 Arusian.
p. 228 Excessit ex hoc. T. H. „et—excessit.“ — Donatus: ex corde ex-
cessit) Geminauit praepositionem. 14. Diomed. p. 515 (cf. p. 518. = Rufin.

- 15 Omném rem narrabit, scio, continuo sola sóli, 350
 Quae intéꝛ uos interuenerit, unde órtumst initium írae.
 Atque éccum uideo ipsum égredi: quam trístis est! SO.
 O mi gnáte.
 PAM. Mea máter, salue. SO. Gaúdeo uenisse saluom. sáluan
 Philúmena est? PAM. Meliúscula est. SO. Vtinam ístuc
 ita di fáxint.
 20 Quid tu igitur lacrimas? aut quid es tam trístis? PAM.
 Recte, máter. 355
 SO. Quid fuit tumulti? dic mihi: an dolór repente inuásit?
 PAM. Ita fáctumst. SO. Quid morbi ést? PAM. Febris. SO.
 Cottídiana? PAM. Ita áiunt.
 I sódes intro, cónsequar iam té, mea mater. SO. Fíat.
 PAM. Tu púeris curre, Pármeno, obuiam átque eis onera adiúta.
 25 PAR. Quid? nóꝛ sciunt ipsí uiam, domúm qua ueniant? PAM.
 Céssas? 360

15 narrabit om. C¹, add. C² contio^{nu} P, corr. P² 16 interuenit || ||,
 it in ras., D interuenit BCEFP inde F ortū D, ~ add. D² 17
 hec cū F GNATAE A 18 uenisse saluuan || || ||, uan in ras., F
 SALUOMSALUAM A 19 Philumenast^e D, corr. D² ISTUNC A di D,
 corr. D² dii faxint ita E 20 PAM quid C aud^t E est tam C ESNUNC
 TAM A 22 cottidianaⁿ D, corr. D² cotidiana C, corr. C² cotidianan
 BEFP 23 || ā te D, corr. D² 24 Versus bis scriptus est in A:
 in priore nota persona om. pāmeno^r F is^h C, corr. C² his ex eis P
 his BF iis DE honera F 25 quam CDE redeant BCDEFP PAM.
 cessas om. A

de metr. com. p. 378 Gaisf. et p. 383.) Septenarium uersum Varro fieri dicit
 hoc modo, cum ad iambicum trisyllabus pes additur „Nam—Philumēnae
 dolores.” — Donatus: remittent... Philumēnae dolores) Verbum actiuum
 quasi neutrum posuit. — Philumēnae: Eugraph. in lemm. 16. Donatus:
 Quae inter uos interuenit) Melius sic, quam si diceret „quae illi feceris.”
 24. Arusian. p. 213 „Tu—his honera adiuta.” 25. redeant: Donat. bis
 in lemm.

**B PAMPKILUS
ADULESCENS**

Néqueo mearum rerum initium ullum inuenire idóneum, III 3
 Vnde exordiár narrare, quae nec opinanti áccidunt,
 Pártim quae perspéxi his oculis, pártim quae accepi aúribus:
 Quá me propter éxanimatum cítiús eduxi foras.
 Nám modo intro mé ut corripui tímíduš, alio súspicans 365 5
 Mórbo me uisúrum adfectam ac sénsi esse uxorem: éi mihi,
 Póstquam me aspexére ancillae aduénisse, ilico omnéš simul
 Laétae exclamant 'uénit', id quod mé repente aspéxerant,
 Séd continuo uóltum earum sénsi inmutari ómnium,
 Quía tam incommode illis fors optúlerat aduentúm meum. 370 10
 Vna illarum intérea propere praécucurrit núnťians
 Mé uenisse: ego éiús uidendi cúpidus recta cónsequor.
 Póstquam intro adueni, éxtemplo éiús mórbum cognouí miser:
 Nám neque ut celári posset témpus spatium ullúm dabat,
 Néque uoce alia ac rés monebat ipsa poterat cónqueri. 375 15
 Póstquam aspexi, 'o fácinus indignum' inquam et corripui ilico
 Me inde lacrimans, incredibili re átque atroci pércitus.

III 3 A PAMPHILVS ADVLESCENS D PAMPHILVS PC PAÑ F In E
 ADVLESCENS
post cessas rasura est trium uel quatuor litterarum 2 EXORIAM A
 opinati D, corr. D² 3 perspéxi^{his}, i in ras., his a corr. rec., E hisce D
 PERCEPI A 4 ociuf F¹, t ciciuf F² 5 NAMMODOMEINTROCORRIPUI A
In D ut corripui—u. 6. Morbo me *omissa et a corr. in ima pagina*
suppleta sunt 6 affectam BF uxorem esse BCEFP 7 omnes ilico
 (om. simul) dubitanter Bentleius 8 .: quod me .: repente D, corr. schol.
 me derepente BCEFP 9 uóltū D, corr. D² 10 incommode C illuc D
 illuc P, corr. P² optulerat BCDP cum A 11 illarum forte interea
 BCDEFPPpere in marg. D PRAECURRIT ACDEFPP (praecucurrit B)
 12 ei C, corr. C² 13 intro adueni D, corr. D² intro ii BCEFP
 extemplo E 14 celari D caelari P non dabat D 15 uice F

III 3. 3. accepi: Eugraph. in lemm. 5. me intro ut corripui: Donat.
 in lemm. — modo me intro ut corripui: Eugraph. in lemm. 6. esse
 uxorem: Donat. in u. 11. — Idem: hei mihi) Mire interposuit' σχετλιασμὸν
 (graecum om. Ed. pr.). 8 me repente: Donat. in lemm. 11. Priscian.
 I p. 533 „Una—praecucurrit.“ 12. eius uidendae: Donatus.

- Máter consequitur: iam ut limen exirem, ad genua accidit
 Lácrimans misera: miseritumst. profecto hoc sic est, ut puto:
 20 Ómnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque humilés
 sumus. 380
 Hanc habere orationem mecum principio institit:
 'Ó mi Pamphile, abs te quam obrem haec abierit causam
 uides:
 Nám uitium est oblátum uirgini ólim ab nescio quo improbo.
 Nunc huc confugit, te atque alios partum ut celaret suum.'
 25 Sét cum orata huius reminiscor, nequeo quin lacrimém miser. 385
 'Quaéque fors fortuna est' inquit 'nobis quae te hodie optulit,
 Pér eam te obsecramus ambae, si ius, si fas ést, uti
 Áduersa eius pér te tecta tácitaque aput omnes sient.
 Si úmquam erga te animo ésse amico sénsisti eam, mi
 Pámphile,
 30 Sine labore hanc grátiam te ut sibi des pro illa nunc rogat. 390
 Céterum de rédducenda id fácias, quod in rem sit tuam,
 Párturire eám nec grauidam esse ex te solus cónscius:
 Nam aiunt tecum póst duobus cóncubuisse ménsibus.

18 LIMEM A accedit D, corr. D² 19 ut puto om. A 20 Ómnibus
 nobis ut res dant se Lachmannus humilís F sum' ex sū D² 21
 a principio BCDEFF 24 CONFUGITATQ. A, te add. corr. rec. con-
 fugite F aliás E, corr. E² SUUM A 25 eius BCDEFF lacrimam E
 26 fors om. F¹, add. F² fortunast D, corr. D² inquit DF¹ optulit DP
 cum A obſtulit C 27 SIUIS A, ius ex UIS effecit corr. rec. 28
 omnis D, corr. D² 29 terga te C 30 labore tuo E uti sibi DEFF
 p illa D pro illa F, corr. schol. pro om. E NUNCOBSECRAT A 31
 redducenda Faërnus REDUCENDA A cum rell. 32 neque DF 33
 concubuisse eam BCDEFF

18. iam cū l. e.: Donati Ed. pr. in lemm. 20. sese: Donatus. 23.
 Seru. in Aen. X 687 T. etiam mulierem post partum uirginem uocat. [„Nam
 —improbo“]. 25. eius: Donat. in lemm. 27. Donatus: Per eam te
 „obtestamur“ (obsecro Ed. pr.) ambae [bis]) Obtestatio est precatio cum
 mentione earum rerum per quas petimus, ut „Per euersae, genitor, fumantia
 Troiae Excidia „obtestor“ — obsecramus: Eugraph. in lemm. 32. neque:
 Eugraph. in lemm. 33. Arusian. p. 251 „aiunt—, cum“ (l. eam) men-
 sibis.“ — concubuisse eam: Donat. in lemm.

Túm, postquam at te uénit, mensis ágitur hic iam séptimus:
 Quód te scire ipsa índicat res. núnc si potis est, Pámphile, 395 35
 Máxime uoló doque operam, ut clam éueniat partús patrem
 Átque adeo omnis. séd si id fieri nón potest quin séntiant,
 Dícam abortum essé: scio nemini áliter suspectúm fore,
 Quín, quod ueri símilest, ex te récte eum natúm putent.
 Cóntinuo exponétur: hic tibi níhil est quicquam incómmodi, 400 40
 Ét illi miserae indígne factam iniúriam contéxeris.
 Póllicitus sum, et séruare in eo cértumst quod dixí fidem.
 Nám de redducénda, id uero ne útiqum honestum esse
 árbitor:

Néc faciam, etsi amór me grauitér cónsuetudoque eíus tenet.
 Lácrumo, quae posthác futura est uíta cum in mentém uenit 405 45
 Sólitudoque. ó Fortuna, ut núnquam perpetuo és bona!
 Séd iam prior amór me ad hanc rem exércitatum réddidit,
 Quém ego tum consílio missum féci: idem hunc operám dabo.

34 agitur hic iam **BCDFP** IAMKICAGITUR **A** hic agitur iam **E**
 36 partus eueniat **DF** 37 omnis **C**, *corr.* **C**^e id *om.* **BCEP** 38 dic
 amabor tum **C** abortum **D**, *et* auortum *schol. in marg.* 39 POTENT **A**
 putant **C**, *corr.* **C**^e 40 EX^aSPONETUR **A**, *ut tertia littera S imperfecta sit*
 41 INDIGNAE **A** factum **E** 42 certúst **D**, *corr.* **D**^e 43 REDUCENDA **A**
cum rell. onestum **C** 44 ETSIAMORCONSUE^aTUDOQ. EIUSGRAUITER
 TENET **A** me amor **DF** consuetudo ^qeíus **D** eius *om.* **BCEP** 45
 post (*om.* hac) **E** futurast **D**, *corr.* **D**^e 46 SOLITUDOQUE **A**, QUE *in-*
duxit corr. rec. es perpetuo **BE** est perpetuo **CP** PERPETUOEST **A**
 48 QUAM **A** tu ^m**F**, *corr.* **F**² consilio ||| missum **P** || missū **D** feci
 missum **F** IDEMNUNCKUICOPERAM **ABDEF** (KUIC ^a**A**, I ⁱ*induxit corr.*
rec) item nunc huic operam **P** item nunc huc operam **C**, *corr.* **C**^e
 item hunc operam dabo *Bothius*

36. eueniat partus: Donat. in lemm. — uti clam eueniat partus: Eugraph. in lemm. 37. si hoc fieri: Eugraph. in lemm. 40. Donat. in IV 4, 83 „Continuo exponetur.“ — nihil erit: Eugraph. in lemm. 41. indigne: Donat. in lemm. 44. Etsi me amor grauitér consuetudoque: Donat. in lemm. 46. Acron in Hor. C. I 34, 14 „o fortuna, ut numquam es perpetuo bona.“ — Donatus 1, o fortuna) Hic fortunam pro bona posuit. 2. Ut numquam perpetuo es bona) Legitur et „data.“ nam et sic pro bona intelligitur necessario. 48. Donatus: Idem nunc huic operam dabo) Si „idem,“ id est „ego“ (Idem nunc huic ego id est quia idem ego *Ed. pr.*): si „eidem,“ hoc est „amori.”

- Adest Pármeno cum púeris: hunc minimést opus
 50 In hác re adesse: nam ólim soli crédidi, 410
 Eá me abstinuísse ín principio, cúm data est:
 Vereór, si clamorem éius hic crebro aúdiat,
 Ne párturire intéllegat. aliquó mihi est
 Hinc áblegandus, dúm parit Philúmena.

A PARMENO B SOSIA Γ PAMPHILUS
 SERUI II ADULESCENS

- III 4 PAR. Ain tú tibi hoc incómodum euenísse iter? 415
 SO. Non hércle uerbis, Pármeno, dicí potest
 Tantúm, quam re ipsa náuigare incómodumst.
 PAR. Itane ést? SO. O fortunáte, nescis quíd mali
 5 Praetérieris, qui núnquam es ingressús mare.
 Nam aliás ut mittam míserias, unam hánc uide: 420
 Díes triginta aut plús eo in naui fui,
 Cum intérea semper mórtē exspectabám miser:
 Ita úsque aduersa témpestate usí sumus.
 10 PAR. Odiósum. SO. Haud clam me est: dénique hércle aufúgerim

51 datast ^eD, corr. D² data fit F¹, ^u F² 52 exaudiat BCDEFPP

53 intellegat CF, corr. C²F¹ intelligat B mihist ^eD, corr. D² 54
 ABLIGANDUS A filumena F

III 4 Γ PARMENO Δ SOSIA Δ PAMPHILVS D PARMENO SOSIA
 SERVVS IDEM ADVLESC SERVI II

PAMPHILVS P PARMENO SERVVS SSOSIA II PAMPHILVS C PARMENO SOSIA
 ADVLESCENS

PAMPHILVS E In CFP quatuor figurae pictae sunt, a sinistra Parmeno
 et Sosia inter se colloquentes, a dextra Pamphilus Parmenonem ablegans:
 huic Parmenoni repetito recens illa m. codicis F ascripsit ORLANDO

1 AINTIBI A (om. tu) 2 Parmeno uerbis F 3 TANTUMQUANTUM A
 4 o om. E 6 omittam EF 7 Dies xxx F plus ego in E 9 UISI
 SUMUS A 10 ODIDIUM, corr. rec., A in exitu us. 9 habet odiosum
 est E aut C, corr. C² aut fugerí, i in ras. C

53. 54. Non. p. 32 „aliquo—Filumena“ (om. hinc.). — Lex. Maii p. 297
 „aliquo—ablegandus.“

III 4. 1—3. Non. p. 325 „Ain tu—incommodum est.“ (2. Parmenon.
 3. quantum). 1. Ain tu hoc: Donat. in lemm. — Ain tu: Eugraph. in
 lemm. 3. Donatus: Tantum quam (qntū Ed. pr.) ἀνακόλουθον quantum
 non enim intulit quantum. 6. omittam: Donat. in lemm. 7. Prisc.
 I p. 344 „Dies—plus ego in naui fui.“ 10. Donatus. „Odiosum“ pro

Potiús quam redeam, si eó mihi redeundúm sciam. 425

PAR. Olim quidem te cáusae impellebánt leues,

Quod núnc minitare fácere ut faceres, Sósia.

Sed Pámphilum ipsum uídeo stare ante óstium:

Ite íntro: ego hunc adíbo, siquid mé uelit. — 15

Ere, étiam tu hic stas? PAM. Ét quidem te expectó.

PAR. Quid est? 430

PAM. In árcem transcurso ópus est. PAR. Cui hominí? PAM.

Tibi.

PAR. In árcem? quid eo? PAM. Cállidemidem hóspitem

Mycónium, qui mecum úna uectus est, cónueni.

PAR. Períi. uouisse hunc dícam, si saluós domum 20

Redísset umquam, ut me ámbulando rúmperet. 435

PAM. Quid céssas? PAR. Quid uis dícam? an conueniám modo?

PAM. Immo quód constitui me hódie conuentúrum eum,

Non pósse, ne me frústra illi exspectét. uola.

PAR. Ad nón noui hominis fáciem. PAM. At faciam ut nóueris: 25

Magnús, rubicundus, crispus, crassus, caésius, 440

Cadáuerosa fácie. PAR. Di illum pérduint.

11 ^csiam C, corr. C² sciam, iam in ras., D (ex siet?) 13 mi-
nistrare C 14 UIDEOANTE (stare om.) A hostium BF 15 ITE A,
TE ^hinduxit corr. rec. nunc C, corr. C² 16 etiam tu Guyetus et
Bentleius ETIAMNUNCTU A cum rel. I. qd ē add. D² 17 transcurso E
18 ^{h s}opitem F 19 Miconium DEF adfectus st D, corr. schol. aduectus
est BCEFF 22 ^{dicam}UISNUNTIEM A, corr. rec. 23 ⁱconstitutum est hodie
me E 24 me ne E ILLIC ABCD² EFP ille D¹ 25 At, t in ras., D
faciam ego ut F 27 PAR. Cadauerosa facies. di BCEFF ^sfacie D,
corr. D² dii || D² in ras. perdunt D, corr. D²

'odiose.' Haud clam me est) οὐκ ἐλαθέ με τοῦτο· λιτότης pro 'ego maxime
intelligo quam odiosum sit.' nam qui iungunt et sic legunt [Odiosum haud
clam me est], errant et non intelligunt. 13. equidem te expecto: Donat.
bis in lemm. 18. 19. Prisc. I p. 247 „Callidemidem hospitem Miconium.“ —
19. aduectus est: Donat. in lemm. 21. Non. p. 382 „ut—rumperet.“
22. nuntiem: Donatus. 24. Non. p. 414 „ne frustra illic expectet uola.“
25. 26. Donatus: Magnus — C. f.: συναθροισμός. (properatio. archaismos
Ed. pr.). 27. facie: Donat. in lemm.

Quid, sí non ueniet? máneamne usque ad uesperam?

PAM. Manéto: curre. PAR. Nón queo: ita deféssus sum. —

- 30 PAM. Ille ábiit. quid agam infélix? prorsus néscio
 Quo pácto hoc celem, quód me orauit Mýrrhina, 445
 Suae gnátae partum: nám me miseret mülíeris.
 Quod pótero faciam, támen ut pietatém colam:
 Nam mé parenti pótius quam amori óbsequi
 35 Opórtet. attat éccum Phidippum ét patrem
 Video: hórsum pergunt. quíd dicam his, incértus sum. 450

B LACHES A PHIDIPPUS I PAMPHILUS
 SENES II ADULESCENS

III 5 LA. Díxiti dudum illám dixisse, se éxpectare filium?

PH. Fáctum. LA. Venisse áiunt: redeat. PA. Quám causam
 dicám patri,

Quam óbrem non reddúcam, nescio. LA. Quém ego hic
 audiui loqui?

PA. Cértum offirmare ést uiam me quám decreui pérsequi.

28 Ante Quid nomen erasum in B ^dQUISI A, corr. rec. ⁱQuód E
 MANEBO A ^uuesperam C ^uesperum BDP 31 caelem P Mirrhina BE
 Mirrina F Myrhina P 32 nam ^{me}te D me om. BC 33 colat^m D,
 corr. D² 35 atat E ⁱⁿhec cū F 36 ORSUM A his^{ce} D, corr. D² hisce
 BCEFP KISCERTUS A, corr. rec.

III 5 B LACHES I PHIDIPPVS A PAMPHILVS D LACHES PHIDIPPVS
 SENES II ADVLESC II
 PAMPHILVS P LACHES PHIDIPPVS PAMPHILVS C LACHES PAMPHILVS
 ADVLESCENS PHIDIPPVS E 1 se om. BCEFP (filium se F) 2 autē áiunt P ||re-
 deat D quam causam BCDEF CAUSAMQUAM A (transpositionis signa
 uel a corr. primo uel a corr. rec.' superáddita esse enotauit R. Kekule)
 3 REDUCAM A cum rell. 4 Certū ē offirmare ^{est}me uia D, corr. D²
 est obfirmare EF obfirmare BCP est me uiam me P

28. uesperum : Eugraph. in lemm. 33. Donatus : tamen) Pro ita
 tamen.' — Sunt tamen qui manente eadem sententia totum hoc iun-
 gunt: „Quod potero, faciam tamen, ut pietatem colam“: hoc est in quantum
 potero, dabo operam aduersus amorem, ut omisso eo pietatem colam.'

III 5. 1. se om. Donat. in lemm. — sese expectare : Eugraph. bis in
 lemm. 4. Certum obfirmare est: Donat. et Eugraph. in lemm.

PH. Ípsus est de quo hóc agebam técum. PA. Salue, mí pater. 455 5

LA. Gnáte mi, salué. PH. Bene factum te áduenisse, Pámphile:

Átque adeo, id quod máximumst, saluom átque ualidum.

PA. Créditur.

LA. Áduenis modo? PA. Ádmodum. LA. Cedo, quíd reliquit
Phánia

Cónsobrinus nóster? PA. Sane hercle hómo uoluptati ób-
sequens

Fúit, dum uixit: ét qui sic sunt, haút multum heredém
iuuant, 460 10

Síbi uero hanc laudém relinquont 'uixit, dum uixit, bene.'

LA. Túm tu igitur nihil áttulisti huc plús una senténtia?

PA. Quidquid est id, quód reliquit, prófuit. LA. Immo óffuit:

Nám illum uiuom et sáluom uellem. PH. Inpúne optare
istúc licet:

Ílle reuiuiscét iam numquam, et támen utrum malis scio. 465 15

LA. Héri Philumenam ád se adcersi hic iússit. dic iussísse te.

PH. Nóli fodere. iússi. LA. Sed eam iám remittet. PH. Scilicet.

5 *Phidippo Lachetem substituunt* BCDEFP hoc om. C¹, add. C²
hic ^oDF (o *denuo erasum in D*) agebā ⁱD aiebam E 6 In A F. CRE-
DITUR *ex sequenti uersu illapsum post PAMPKILE deleuit corr. rec.*
7 Et adeo quod BCDEFP MAXUMUST A 8 Aduenisse F CREDO A,
R *induxit corr. rec.* c|ledo E 9 Consobrinos C herche D 10 haut F
cum A 11 reliquont ^{n u}D, *corr.* D² uix dū D, uixit *fecit* D² 12 Tum ^{tu}F
adtulisti D ATTULISTIPLUSUNA A, hac *add. corr. rec.* una plus uel
plus una hac *Bentleius* 13 Quicquid *ex* Quidquid D Quicquid BCDEFP
~ ^{id}D in ras. est ^{id quod}F reliquid C ^{profuit}B. IMMOOFFUIT | PROFUIT A,
h. e. PROFUIT ab A¹ in margine positum et signis in suam sedem re-
uocatum deleuit corr. rec. et suo loco inter lineas add. obfuit F 14
^{PAM}PHI. Inpune F obtare D 15 REUIUESCET ACFP reuiuiscet BDE
16 accersi BCDEFP iussit hic ^{sis}DF iusse C, *corr.* C² 17 SEDEM A,
corr. rec. re|mittet D

7. Donatus : Et adeo quod maximum est) ... Legitur et „quod maxime est.“ 11 Acron in Horat. C. II 3, 17 „uixit—bene.“ (*Idem ex inscriptione uetere Tordae in Transilvania' affert Lindenbrogius*). 12. una sententia: Donat. in lemm. 15. Priscian. I p. 428 uiuo uiuisco, unde reuiuisco. T. in H. „Ille reuiuiscet numquam.“

- PA. Ómnem rem scio út sit gesta: aduéniens audiui modo.
 LA. Ád istos inuidós di perdant, qui haéc libenter nuntiant.
 20 PA. Égo me scio cauisse, ne ulla mérito contumélia 470
 Fieri a uobis pösset: idque sí nunc memorare híc uelim,
 Quám fideli animo ét benigno in illam et clementi fui,
 Vére possum: ní te ex ipsa haec mágis uelim resciscere:
 25 Námque eo pacto máximé aput te méo erit ingenió fides, 475
 Cúm illa, quae nunc in me iniqua est, aequa de me dixerit.
 Néque mea culpa hóc discidium euénisse, id testór deos.
 Séd quando sese ésse indignam députat, matrí meae
 Quae concedat eiusque mores tóleret sua modéstia,
 Néque alio pactó componi pótis inter eas grátia:
 30 Ségreganda aut máter a me est, Phídippe, aut Philúmena. 480
 Nunc me pietas mátris potius cómodum suadét sequi.
 LA. Pámphile, haud inuító ad aures sérmo mihi accessit tuos,
 Cúm te postputásse omnes res praé parente intéllego:
 Vérum uide ne inpúlsus ira práue insistas, Pámphile.

18 AUDIUI OMNIA A audiui omnia modo BCDⁱ EFP (modo Dⁱ) 19
 di D, corr. D² 20 SCIO ME A me scio *rell.* (||| E, corr. rec.) 22 et
 benigno om. B C E P 23 POSSUM A, corr. rec. resciscere B F 24
 maximé D, corr. D² maxima E 25 in me nunc B C E P iniquast^e D,
 corr. D² DEMDIXERIT A 26 deos ex deum E² 27 SEESSE A[^] esse
 om. B C E P matrem meam E 28 CUI CONCEDAT CUIUSQ. A cum *rell.*
 (que ex CUI effecit corr. rec. A) Quae Ub. Bandinellus eiusque Bothius
 tolleret F MODI ASTIA A, corr. rec. 29 componi C P POTEST A cum
rell. potis inter eas gratiast^d Bentleius 30 est a me D F PKILUMINA
 A, corr. rec. 32 haut C auris C D P, corr. Cⁱ D² Pⁱ EUUS A, corr. rec.
 33 te om. P pos^t putasse C omnis C P intellego C intelligo B 34
 PRAUAE A prauae C INSISTIS A, corr. rec.

20. Ego me scio: Donat. in lemm. 25. nunc in me: Donat. in lemm.
 27. sese esse: Donat. et Eugraph. in lemm. 28. cui et cuiusque: Donat.
 in lemm. — cuius mores: Eugraph. in lemm. 29. componi potest: Donat.
 in lemm. 30. est a me: Donat. in lemm. 33. Arusian. p. 255 Post
 habeo illam rem prae illa re. T. Ad. (II 3, 9). Idem Hec. „Cum te—in-
 telligo.“

- PA. Quibus iris pulsus nunc in illam iniquos sim? 485 35
 Quae numquam quicquam erga me commeritast, pater,
 Quod nollem, et saepe meritam quod uellem scio:
 Amoque et laudo et uehementer desidero:
 Nam fuisse erga me miro ingenio expertus sum,
 Illique exopto ut relicuam uitam exigat 490 40
 Cum eo uiro, me qui sit fortunatior,
 Quandoquidem illam a me distrahit necessitas.
- PH. Tibi id in manu est ne fiat. LA. Si sanus sies,
 Iube illam redire. PA. Non est consilium, pater:
 Matris seruibo commodis. LA. Quo abis? ades, 495 45
 Mane, inquam: quo abis? — PH. Quae haec est pertinacia?
- LA. Dixin, Phidippe, hanc rem aegre laturum esse eum?
 Quam obrum te orabam, filiam ut remitteres.
- PH. Non credidi edepol adeo inhumanum fore.
 Ita nunc is sibi me supplicaturum putat? 500 50
 Si est ut uelit reducere uxorem, licet:
 Sin alio est animo, renumeret dotem huc, eat.
- LA. Ecce autem tu quoque proterue iracundus es.

35 IMPULSUSNUNCILLAM A impulsus D impulsus F ^{im} pulsus E,
^u
corr. schol. iniquos C, *corr.* C² iniquus D¹, τ iniquis *schol. in marg.*
 iniquus ex iniquis F² iniquus E SIEM A 36 erga me *om.* BC com-
^e
 meritast D, *corr.* D² PAT A, *corr. rec.* 37 Quod—uellem *in ras.* F
^A
 SAEPEIDQUODUELLEMMERITAM A qd uellem meritam DF 40 RELIQUAM
 A cum *rell.* exigat || D 41 meo C me *om.* B 43 In A *deletis*
duabus personarum notis totum u. Lacheti (B) dedit corr. rec. sanus
 satis sies BCDEP fanus ^{fi} ef fatif F, *corr.* F² 44 ILLA A 45 ABIS
^A
 ADES A, ADES *induxit corr. rec.* abis || || || || mane D abis mane BCEFP
^{ut}
 48 ut filiam BCDEFP 51 est B reducere BCDEFP 52 SIALIO A,
^N
corr. A¹ remuneret E

35. impulsus: Donat. et Eugr. in lemm. — siem: Eugr. in lemm. 36. Arusian. p. 220 „nunquam—commeritus' pater.“ 37. saepe meritam quod uellem: Donat. in lemm. 39. Non. p. 295 „Nam—sum.“ 40. Non. p. 291 „Illique—exigat.“ 43. si sanus sies: Donat. *ter* in lemm. 45. (Serg.) in Donat. p. 506 552. Max. Victorin. p. 279. Lind. Cledon. p. 1872. 1913. Pompeii Comm. p. 225 „Matris seruibo commodis.“ 48. ut filiam: Donat. in lemm. 52. Donat. in Eun. IV 7, 26 „renumeret—cat.“

- PH. Percóntumax redisti huc nobis, Pámphile.
 55 LA. Decédet iam ira haec, étsi merito irátus est. 505
 PH. Quia paulum uobis áccessit pecúniae,
 Subláti animi sunt. LA. Étiam mecum litigas?
 PH. Deliberet renúntietque hodié mihi,
 Velítne an non: ut álii, si huic non ést, siet.
 60 LA. Phidippe, ades, audi paúcis. — abiit. quid mea? 510
 Postrémo inter se tránsigant ipsi, út lubet,
 Quandó nec gnatus néque hic mihi quicquam optémperant,
 Quae díco parui péndunt. porto hoc iúrgium
 Ad uxórem, cuius haec fiunt consilio ómnia,
 65 Atque ín eam hoc omne quód mihi aegrest éuomam. 515

Φ MYRRKINA B PHIDIPPUS
 MULIER SENEX

- IV 1 MY. Péríi, quid agam? quó me uortam? quíd uiro meo róspondebo
 Mísera? nam audiúisse uocem púeri uisus est uágientis:
 Íta corripuit dérepente táctus sese ad filiam.

54 redisti h D² *in ras.* 55 DECEDET^a A, *corr. rec.* Deced& |||||
 ira D Decedet iam ira F iam om. B CEP 56 PAULULUM AEF
 paulū |||| D paululū, *ultima syllaba a corr.*, P ACCESIT A 57 AANIMI A
 animis^{unt} E, *corr.* E² 59 denuntietque F 59 an nōlīt D ANNON
 UXOREM A alii E² F¹, *cum* A aliis BCDE¹ F² P hucⁱ D non sit BCDEFP
 60 ABIT A 61 iput^{si} P 62 natus CEP NECKIC A obtemperatⁿ D,
corr. D² 62 Que^Λ dico D porto ex porro E porto D, *corr.* D²
Post u. 65 F. III. A E

IV 1 Z MYRRINA MULIER B PHIDIPPVS SENEX D MYRRINA PHIDIPPVS PC
 MVLIER SENEX
 (Actus quartus *schol.* P) MYRRINA PHIDIPPVS E 2 Miseram F infántis
 uagientis D uagienti|f F

54. Lex. Maii p. 576 „Percontumax—Pamphile“ (*om.* huc). 55. Decedet iam ira : Donat. in lemm. 56. 57. Non. p. 385 „Quia paulum—sunt.“ 56. paululum : Donat. *bis* in lemm. 59. alii *et* non sit : Donat. in lemm. 62. neque hic : Donat. in lemm. 64. fiunt haec : Donat. in lemm. 65. Donat. in IV 2, 6 „Atque—euomam.“

IV 1. 3. Non. p. 518.. Max. Victorin. p. 283 Lind. „Ita—filiam.“ (se: *Non.*). — Arusian. p. 229 u. Derepente.. T. H. „proripuit—filiam.“

Quód si rescierít peperisse eam, id qua causa clám me habuisse
Dícam, non edepól scio. 520 5

Sed óstium concrépuit. credo ipsum éxire ad me: núlla sum.

PH. Vxor ubi me ad filiam ire sénsit, se duxít foras:

Átque eccam uideo. quíd aís, Myrrhina? heús tibi dico. MY.
Míhine, mi uir?

PH. Vir ego tuos sim? tú uirum me aut hóminem deputás adeo esse?
Nám si utrumuis hórum, mulier, úmquam tibi uisús forem, 525 10
Nón sic ludibrió tuis factis hábitus essem. MY. Quíbus?

PH. Ad rogítas?

Péperit filia. hém, taces? ex quo? MY. Istúc patrem rogáre
est aequom?

Périi: ex quo censés nisi ex illo cui data est nuptum óbsecro?

PH. Crédo: neque adeo árbitrari pátris est aliter. séd demiror,
Quíd sit quam obrem tántopere omnes nós celare uólueris 530 15
Pártum, praesertím cum et recte et témpore suo pépererit.
Ádeon peruícáci esse animo, ut púerum praeoptarés perire,
Éx quo firmiórem inter nos fóre amicitiam pósthac scires,
Pótius quam aduorsum ánimi tui libídinem esset cum illo nupta!

4 si om. D id pqua E QUAËCAUSA A, E induxit corr. rec. In
P us. extenditur usque ad edepol, sequens a Scio incipit cau-
: clā
sam me, tum in marg. habuisse—scio D 6 hostium BE ad me
exire DF 7 UXOREM A, EM del. corr. rec. irae D In A us. exit
in ECCAM 8 agis BC Myrrina F MIKINEUR A, corr. rec. mihine
uir FP mihin uir BC mi inter lineas E 9 TUUS A sum BCDEFP
tune CDEFP 10 mulier om. D¹, add. D² 12. 13 tres uersus sunt
in A, 1. exit in TACES 2. in CENSES 3. in OBSECRO 12 Perit D,
corr. D² rogitare BCF¹ P († rogare schol. F) 13 PERI A nisi illo F
14 patrif||| ē, if in ras., D 15 hunc tantopere D hoc omnis BCEFP
16 peperit DF, corr. D² F¹ 17 puicaci F, ua in marg. ESANIMOET
INGENIO A, corr. rec. praeobtares F 18 ETQUO A, corr. rec. fore
inter nos E POSTKANC A 19 ADUORSUS A ESSEETCUMILLA A esse
E, corr. E²

5. non ego pol scio: Eugraph. in lemm. 7. Arusian. p. 226. Duxit
se. T. H. „Uxor—foras.“ 8. mihine mi uir: Donat. in lemm. 9. sum:
Eugraph. in lemm. — tun: Donat. in lemm. 10. Prisc. I p. 450 „Nam—
forem.“ 12. rogare: Donat. in lemm. 17. esse: Donat. in lemm. 19.
Arusian. p. 249 Nupta est cum illo. F. H. „esset cum illo nupta.“

20 Égo etiam illorum esse hanc culpam credidi, quae te est
penes. 535

MY. Misera sum. PH. Vtinam sciam ita esse istuc. set nunc
mihi in mentem uenit

De hac re quod locuta es olim, cum illum generum cepimus:

Nam negabas nuptam posse filiam tuam te pati

Cum eo qui meretricem amaret, qui pernoctaret foris.

25 MY. Quamuis causam hunc suspicari quam ipsam ueram mauolo. 540

PH. Multo prius sciui quam tu illum habere amicam, Myrrhina:

Verum id uitium numquam decreui esse ego adulescentiae:

Nam id innatumst. ad pol iam aderit, se quoque etiam cum
oderit.

Sed ut olim te ostendisti, eadem esse nihil cessauisti usque
adhuc,

30 Vt filiam ab eo abduceres neu quod ego egissem esset
ratum. 545

Id nunc res indicium haec facit, quo pacto factum uolueris.

MY. Adeon me esse peruicacem censēs, cui mater siem,

20 hanc ēē D culpam hanc F QUAEEST A, *corr. rec.* 21 ita
om. B C E P in mentem uenit om. E¹, add. E² 22 De hac re *Bentleius*
cum Donato EXKACRE A *cum rell.* cūncepimus C caepimus F 23
filiam posse tuam B C E P filiam tuam posse F 24 amaret et qui F
FORAS A, *corr. rec.* 25 KANC A hanc D, *corr.* D² hinc B mauolo D
mauolo, u in ras., P 26 quantu D amicam habere D F myrrhina D F
mirrhina E 27 decreui uerum ēē D ego om. A F 28 NAMID
OMNIBUSINNATUMST A B C D E F (innatūst D, *corr.* D²) Nam id omnibus
innatum (om. est) P omnibus *eiecit Bentleius* aderit tempus se B C E F P
29 ^{sed} UERUMUT A, *corr. rec.* eadē D, *corr.* D² eandem E eadem *super*
ras. P nihil cessauisti eandem esse F cessasti E 30 ne|| qd D ne
quod (B?) C E F P GRATUM A 31 indicium res B C E P 32 me ēē et
censēs ei in ras. D CUI^{eim}MATER A, cum ei mater *fecit corr. rec.* cui
quae mater C

20. hanc culpam : Donat. in lemm. 21. ita esse : Donat. in lemm.
21—24. Donat. in IV 4, 89 „nunc mihi—foris“ (22. De hac re. 23. nuptam
filiam tuam posse te pati). 22. Ex hac re: Eugraph. in lemm. — Non.
p. 253 „cum—cepimus.“ 25. causam hanc suspicari: Eugraph. in lemm.
28. Nam id innatum est omnibus : at pol iam aderit se : Donat. in lemm.
29. Sed ut : Donat. in lemm. 30. neu : Donat. in lemm. 31. res indicium
facit : Donat. in lemm. 32. Donatus : cui] Deest „ei.”

Ut eo essem animo, si ex usu esset nostro hoc matrimónium?

PH. Tūn prospicere aut iúdicare nóstram in rem quod sit potes?
 Audisti ex aliquó fortasse, qui uidisse eum diceret 550 35
 Éxeuntem aut intro euntem ad amícam. quid tum póstea?
 Si modeste ac ráro haec fecit, nónnē eá dissimuláre nos
 Mágis humanum est quám dare operam id scíre, qui nos
 óderit?

Nám si is posset áb ea sese dérepente auéllere,
 Quácum tot consuésset annos, nón eum hominem dúcerem 555 40
 Néc uirum satis firmum gnatae. MY. Mítte adolescentem
 óbsecro

Ét quae me peccásse aís. abi, sólum solus cónueni,
 Róga uelitne an nón uxorem: si ést ut dicat uéllē se,
 Rédde: sin est autem ut nolit, récte ego consuluí meae.

PH. Siquidem ille ipse nón uolt et tu sénsti in eo esse Mýrrhina, 560 45
 Péccatum: aderam, cuíus consilio éa par fuerat próspecti.

33 ex u^{fu} F 34 PHI in C erasum et a C² ante u. 35 positum est:
 in B ante tun spatium, ante audisti PHI erasum est PHI u. 34. om.
 P, praefigit sequenti PH. supra lineam E Tū ex Tu D² Tū F Tun
 ex Tum P Tunj E pp||icere, i in ras. D 35 PHI. Audisti E EUM
 SEDICERET A 37 FECITKAEC A hęc fēcit D, corr. D² haec fēcit E
 haec facit CFP hoc facit B eā D ea om. BCEFP 38 oderit om. D¹,
 add. D² 39 si ipse D, corr. D² si ipse E si id P POSSEST A repente F
 40 Quicum BCDEFPP CONSUISSET A consuescit E, corr. E² KOMINEMESSE
 DUCEREM A di|cerem D dicerem, dic in ras., F dicerem E 41
 gnata C, corr. C² natae F 42 et que ex aequē E solus solum
 BCDEFPP 43 UXOREMANNON A 44 Reddetur E sin autē ē D
 ego cōsului D ego om. BCEFP 45 NONUOLT A, nolit fecit corr. rec.
 uolt D, corr. D² SENSISTI A cum rell. esse in eo DF myrrihna D
 mirrhina F mirrhina E 46 aderam deleuit D² cui' E, us add. E²
 EAPARFUERAT A fuerat ea par BCDEFPP

35. eum diceret: Donat. in lemm. 37. Donatus: nonne dissimulare]
 Modo „dissimulare“ est „ignorantiam fingere.“ 40. Arusian. p. 219
 „Quicum tot consueuisset annos.“ — Donatus: Quicum Non „quacum“,
 sed „quicum.“ 42. solus solum: Donatus. 43. uxorem an non: Donat.
 in lemm. 44. recte ego consului: Donat. in lemm. 45. sensisti esse:
 Donat. in lemm. 46. fuerat ea par: Donat. in lemm.

Quam óbrem incendor íra, esse ausam fácere haec te iniussú
meo:

Ínterdico ne éxtulisse extra aédís puerum usquám uelis.

Séd ego stultiór, meis dictis quí parere hanc póstulem.

50 Íbo intro atque edicam seruis, né quoquam ecferri sinant. — 565

MY. Nullám pol credo múlierem me míseriorem ufuere:

Nam ut híc laturus hóc sit, si ipsam rem út siet rescíuerit,

Non édepol clam me est, cum hóc quod leuiust tám animo
irató tulit:

Nec quá uia senténtia eius póssit mutarí scio.

55 Hoc mihi únun ex plurúmís miseriis rélicuom fuerát
malum, 570

Si púerum ut tollam cógit, cuius nos quí sit nescimús
pater:

Nam cúm compressa est gnáta, forma in ténebris nosci nón
quita est:

Neque détractum eí est quícquam, qui post póssit nosci
quí siet:

47 ^{te} ee ausam facere hec te **D**, corr. **D**² TEESSE AUSAM FACERE KAEC
^Λ **A** cum rell. ^m eo **F**, corr. **F**² 48 aedis **CP** 49 STULTITIOR **A**
^Λ parere hanc qui **BCDEFP** 50 adque **F** efferri **BDEP** efferi ^r **C**,
corr. **C**² efferi ex offerri, ut uidetur, **F** sinant, t in ras., **D** 51
^U MELIEREM **A**, corr. **A**¹ 52 hic om. **F**¹, add. schol. ut sit **BC** 53
Non ex Nonne **P** Nonne **BC** ^{N̄} **F** KOCQUIDLEUIUSET ^s **A**, corr. rec.
leuiuf ^t sit **F**, corr. **F**² leue est **BCP** animo iracundo **BCEP** iracundo
animo **DF** 54 Nec **D**¹, t Ne schol. in marg. Ne ^o **E**, corr. **E**² Nec
qui ^{qua uia} **F** 55 RELICUUM **A** reliquum rell. 56 sit ex scit **BC** 57
compressa, res in ras., **B** NATA **ABCP** 58 ei tum quicquam est
BCDEFP POSSETPOST **A** post possit **BCDEP** post om. **F** noscier
BCDEFP

47. esse ausam facere haec iniussu meo: Donat. in lemm. 49. parere hanc qui: Donat. in lemm. 53. cum hoc quod leue est [partum celabamus] tam iracundo animo tulerit: Eugraph. 55. Donatus: Possumus et interrogatiue pronuntiare. 57. Prisc. I p. 531. 544 „Nam—quita est.“ (nata). — Donat. in Andr. I 1, 26 „forma—quita est.“ (tenebris s. m. q. e. Par.).

Ipse éripuit ui, in dígito quem habuit, uírgini abiens ánulum.
 Simul céreor Pamphilúm ne orata nóstra nequeat diútius 575 60
 Celáre, cum sciát alienum púerum tolli pró suo.

59 ui in *in ras.* D 60 neq. ^{ue} ad ^t C, *corr.* C² 61 Celare D
 Caelare F sciet BDEFP ^c _A sciet C, *corr.* C²

61. sciet: Donat. in lemm.

Θ SOSTRATA B PAMPHILUS
MULIER ADULESCENS

IV 2 SO. Non clám me est, gnate mí, tibi me esse súspectam, uxorém
tuam

Proptér meos mores hinc abisse, etsi éa dissimulas sédulo:
Verum íta me di ament itaque optingant éx te quae exoptó
míhi,

Vt númquam sciens commérui, merito ut cáperet odium
illám mei: 580

5 Teque ánte quod me amáre rebar, ei rei firmastí fidem:

IV 2 E SOSTRATA A PAMPHILVS D SOSTRATA PAMPHILVS LACHES PC
MVLIER ADVLESC MVLIER ADVLESCENS SENEX

(SENES P) SOSTRATA PAMPHILVS E *Tres figurae pictae sunt in* CFP 1 mi
gnate F gnate *ex grate corr. rec.* E esse esse suspectam P tibi esse su-
spectum *Fleckeisenus praeunte Bentleio* 2 hin F affimulaf F 3 di
bene ament D ITQ. A, *corr. rec.* OPTINGANT A, N *induxit corr. rec.*
Ceterum ab hac fere scaena inde correcturae recentis manus inductae
sunt in A obtin^{ng}ant C, *corr.* C² QUAEEXOPTEM A opto BCP obto E
4 conmerui C illam mei *Donatus, Faernus* ILLAMEI A *cum rell.* (illam
ei C) 5 ante quod *Bentleius ex suo ueterrimo* ante qđ P ANTEQUAM
ABCDEF meam arerebar F mea mare C REBAREFIRMASTI A,
corr. rec.

IV 2. 1. tibi me esse suspectam: Donat. et Eugraph. in lemm. 3. ex-
opto: Eugraph. in lemm. 4. illam mei: Donat. *bis* in lemm. — illa mei:
Eugr. in lemm. 5. Donatus 1, Teque ante quam me) Deest 'tantum,' ut
sit ordo: Et quam te amare me rebar, tantum firmasti fidem ei rei. 2, Teque
ante quam—fidem) Ordo et sensus hic est: Et 'quod' ante rebar, ei rei
firmasti fidem meam: neque me fefellit, 'quod' ante rebar, te me amare.

Nam mihi intus tuos patér narravit módo, quo pacto me
hábueris

Praepósitam amorí tuó: nunc tibi me cértum est contra
grátiam

Reférre, ut apud me praémium esse pósito pietati scias.

Mi Pámphile, hoc et uóbis et meae cómmodum famae ár-
bitror: 585

Ego rús abituram hinc cúm tuo me esse cérto decreuí patre, 10

Ne méa praesentia óbstat neu causa úlla restet rélicua,

Quin túa Philumena ád te redeat. PA. Quaéso quid istuc
cónsili est?

Illius stultitia uícta ex urbe tú rus habitátum migres?

Haud fácies, neque sinam út qui nobis, máter, male dictum
uelit, 590

Mea pértinacia ésse dicat fáctum, hau tua modéstia. 15

Tum tuás amicas te ét cognatas déserere et festós dies

Mea caúsa nolo. SO. Nihil pol iam istae mihi res uoluptatís
ferunt:

6 MIINTUSTUUS A me inductum in F KABUERIT^s A, corr. rec.
7 me om. A certū^{ut} sunt^{apud me} D, corr. D² es C, corr. C² 8 Referre mi
pamphile praemium esse positum P, corr. P² apud^d F PIETASCIAS A,
corr. rec. pietati scias DE pietatis scias B CFP (sias^c C, corr. C²) 9
KOCUOBIS (om. et) A me^{ae} C, corr. C² FAMAESSEARBITOR A 10
KABITURAM A ee: D, corr. D² certe^{certe} B C E F P 11 praesententia E
RELIQUA A cum rell. 12 PKILUMINA A, corr. rec. CONSILHEST A
13 uicta es ex P, es inseruit P² 14 Haut C, corr. C² Non^{haut} facies D,
corr. D² Non facies F ut ex aut, ut uidetur, P 15 dicat esse F
KAUTUA A haut C' D haud B C² E F P 16 amicas, altera a in
ras., D te om. D', add. D² tuas cognatas F 17 NOLONIKIL Θ. NÓLÓ
NIKILIAMISTAERESMIKI A, alterum NOLO expunxit A¹ istaec iam E
mihi istaec D mihi om. F¹, add. F² istaec B C F P

8. pietatis: Donat. bis et Eugraph. in lemm. 10. certo: Donatus.
14. Non facies: Donatus *quiquiens*. — Idem: Sunt qui „neque sinam“
iungant inferioribus, sunt qui totum contexte legant „Non facies“ usque
„modestia.“ 15. dicat esse: Donat. in lemm. 17. Nihil pol iam mihi
istaec res: Donat. in lemm.

Dum aetātis tempus tūlit, perfuncta sātis sum: satias iām tenet
 Studiōrum istorum: haec mihi nunc cura est máxima, ut
 ne cui mea 595

- 20 Longinquitas aetātis obstat, mórtemue expectét meam.
 Hic uídeo me esse inuísam inmerito: témpus est concédere.
 Sic óptume, ut ego opínor, omnis caúsas praecidam ómnibus:
 Et me hác suspicióne exsoluam et illis morem géssero.
 Sine me óbsecro hoc effúgere, uolguis quód male audit
 múlterum. 600

- 25 PA. Quam fórtunatus céteris sum rébus, absque una hác foret,
 Hanc mátrem habens talem, illam autem uxorem! SO. Ób-
 secro, mi Pámphile,
 Non tú te incommodám rem, ut quaeque est, in animum
 inducés pati?
 Si cétera sunt ita út uis itaque uti ésse ego illa existimo,

18 AETATISTEMENTULIT A ^{ti}etas E, corr. E² SATISIAM A ^{fatietat}fatiaf F,
 corr. schol. iam me tenet DF 18. 19 satias me studiorum iam [tenet]
 Istorum E, tenet a corr. in marg. 19 nunc mihi DF (mi^{hi} F) meae F
 20 ex o ptet, o in ras., D exoptet BCEFP 21 ⁱⁿmerito F ESTMECON-
 CEDERE A est concedere rel. 22 omnis D, corr. D² 23 ^sexoluā D,
 corr. D² illis morem gessero in ras. E 24 uolguis D, corr. D² audiuit F
 25 sū ceteris D ^{ae}hac D, corr. D² haec BCEFP foret ex feret F 26
 aut om. D¹, add. D² ^cobsero E In A us. dissectus est post UXOREM
 27 Nam tute D¹, t Non D² in marg. Nam tute F Non ex Nam P
 tu te separauit Brixius in rem commodam DF inducas BCDEFP
 28 Siccine ista sunt F Sic cetera D SUNTITA A ita sunt rel. ut tu
 uis (B?) CDEFP ut esse BCDE²P (et E¹) ut ego esse F illa Erasmus
 in marg., Bentleius ILLAM A cum rel. ^{exi}aestimo E, corr. E² In F
 existimo—u. 29 illam a corr. in marg. sunt

18. iam me tenet: Donat. in lemm. 19. meae: Donat. in lemm.
 20. Donatus: expectet) ... expectationem ad filium refert: hinc enim odio
 digni parentes 'expectati' appellantur. 21. Non. p. 270 „Hic uideo me
 inuisam esse merito. tempus est concedere.“ — tempus est concedere:
 Donat. in lemm. 25. Donatus: absque una haec foret) „Absque“
 extra, ut sit aduerbium magis quam praepositio. et 'una': 'res' sub-
 audienda ... Alii „hac“ de uxore dici putant, ut 'absque' sit praepositio.
 27. rem incommodam: Donat. in lemm. — incommodam rem: Eugraph.
 in lemm. — inducas: Donat. in lemm. 28. Si cetera sunt ut uis:

Mi gnáte, da ueniam hánc mihi, redduc illam. PA. Vac
miseró mihi. 605

SO. Et mihi quidem: nam haec rés non minus me mále habet 30
quam te, gnáte mi.

Γ LACHES Θ SOSTRATA B PAMPHILUS
SENEX MULIER ADULESCENS

LA. Quem cum istoc sermonem hábueris, procul hinc stans IV 3
accepi, úxor.

Istúc est sapere, qui úbi cumque opus sit ánimum possit
fléctere:

Quod faciundum sit póst fortasse† idem hoc nunc si feceris.

SO. Fórs fuat pol. LA. Ábi rus ergo hinc: ibi ego te et tu mé
feres. 610

SO. Spéro ecastor. LA. Í ergo intro et compóne quae tecúm 5
simul

Ferántur: dixi. SO. Ita út iubes faciám. — PA. Pater.

29 REDDUC A reduce BCEFP reducere D 30 GNATEMIKI A, in
quo us. dissectus est post KABET gnate gnate mi E

IV 3 B LACHES E SOSSTRATA A PAMPHILVS D LACHES SOSTRATA
SENEX MVLIER ADVLESC

PAMPHILVS ADVLESCENS PC LACHES SOSTRATA PAMPHILVS E 1 hic F hinc D 2

opus ||| D, corr. D² animū ex animus P possis BCEFP fletere F

3 Quid F FACIENDUMEST A, corr. A' faciendum sit D, corr. D² faci-
undum sit F sit faciundum BCEP POSTFORTASSE ABCEP fortasse

post DF si || D si nunc E 4 fiat ex fuat D fiat E 5 MECASTOR A,
M del. corr. rec. simul tecum F In P us. 5. et 6. unum faciunt 6

feruntur P dixi tibi ut eaf F ita: D, corr. D²

Donat. in lemm. — Si cetera sunt ita ut vis: Eugraph. in lemm. — Donatus: ut esse ego illam existimo) Quia potuit dici ei: 'O socrus, ergo dubitas de integritate nurus tuae?', addidit „itaque—illam existimo.“ 29. Seru. in Aen. IV 435 „Mi—reduc illam.“ 30. Donatus: Et mihi quidem) ἀχθος(?). Quid enim „Et mihi“? an „Ei“? multa sic in nostro usu sunt.

IV 3. 2. Donatus: „qui“ pro... [quae uulgo]. interdum abundat. — possis: Donat. in lemm. 3. Donatus: Quod faciundum sit post fortasse — (ter)] Potest haec sententia uideri generalis, et deest ad id, ut sit flectere ad id quod faciundum. potest et absolute accipi: „quod“ pro „quae res facienda sit.“ 4. Diomed. p. 380. Claud. Sac. p. 66. Prob. Cathol. p. 37 „Fors fuat pol.“ — Seru. in Aen. I 377 „Fors fuat.“

LA. Quid uis, Pamphile? PA. Hinc abire matrem? minime.

LA. Quid ita istuc uis?

PA. Quia de uxore incertus sum etiam quid sim factur^{us}. LA. Quid est?

Quid uis facere nisi reducere? PA. Equidem cupio et uix contineor: 615

10 Sed non minuam meum consilium. ex usu quod est, id persequar:

Crede ea gratia concordem magis, si reducam, fore.

LA. Nescio: uerum tua re fert nihil, utrum illaec fecerint, Quando haec aberit. odiosa haec est aetas adulescentulis. E medio aequom excedere est: postrmo nos iam fabulae 620
15 Sumus, Pamphile, 'senex atque anus.'
Sed uideo Phidippum egredi per tempus: accedamus.

7 PA *inter lineas* E² habire D minime om. F¹, add. F² quid ^{ita} istuc uis quid D, corr. D² ISTUC (om. uis) A 8 sum factur^{us} F SIMACTURUS A 9 nis C, corr. C² NISIRENISIREDUCERE A, corr. rec. reducere BCDEF reducere P, corr. P² 10 quid ē D p||sequar P 11 magis D magis om. BCEP SINON A cum rel. non sustulit Bentleius reducam BCDEFP 12 Nescias BCP Nescias D¹, nequeas schol. in marg. Nescias neq: eas EF uerum tua BP, corr. B²P¹ uerum id tua EF uerū id tua D in marg. illae BCDEFP ILLAEFCERIT A fecerint F 13 abierit BCDEFP est haec DF adulescentulis F 14 est excedere DF iam nos F fabula T. Faber, Guyetus In A us. exit in SUMUS: in P us. 14 et 15. unum faciunt 16 per tempus egredi F

7. Quid ita istuc uis: Donatus. 11. Donatus 1, Credo ea gratia concordem magis) Sententiose dixit tunc posse inter se congruere et concordare mulieres, cum et illa desierit esse socrus et illa nurus. haec enim inter illas est dissidiosa coniunctio. et satis ingeniose dictum. tolle enim inter mulieres proximitatem, et nulla causa discordiae est. — 2, Concordes magis) Non magis concordem,† uerum pro minus discordibus dixit. an ut seruiret sententiae? 12. Donatus: Nescias: uerum id tua refert nihil) Hoc uerbum ex aliqua parte confirmantis est et consentientis. (Ut legerit Nescio). — utrum illae fecerint: Donat. in lemm. — Nescias: uerum id tua refert nihil utrum illae fecerint: Eugr. in lemm. — Philargyr. in Verg. Georg. III 305. Hae... Legitur et „haec“... Veteribus mos fuit ut neutra femininis iungerentur. T. „tua nihil refert utrum [illaec] fecerit.“ 13. est haec et haec est: Donat. in lemm. 14. est excedere: Donat. in lemm. 14. 15. Donatus: fabulae Sumus senex atque anus) Pronuntia „senex atque anus“ quasi initium fabulae. — Id. in Eun. II 3, 65 „senex atque anus.“

- Adfinitatem hanc sáne perpetuám uolo:
 15 Sin ést ut aliter túa siet senténtia,
 Accépias puerum. PA. Sénsit peperisse: óccidi.
 LA. Puerúm? quem puerum? PH. Nátus est nobís nepos:
 Nam abdúcta a uobis praégnas fuerat filia, 640
 Neque fuisse praegnatem úmquam ante hunc sciúi diem.
 20 LA. Bene, ita me di ament, núntias: et gaúdeo
 Natum illum et tibi illam sáluam. sed quid múlteris
 Vxórem habes aut quibus moratam móribus!
 Nosne hóc celatos tám diu! nequeó satis, 645
 Quam hoc míhi uidetur fáctum praue, próloqui.
 25 PH. Non tibi illud factum mínus placet quam míhi, Laches.
 PA. Etiám si dudum fúerat ambiguom hóc míhi,
 Nunc nón est, cum eam séquitur alienús puer.
 LA. Nullá tibi, Pamphile, híc iam consultátioist. 650
 PA. Perii. LA. Húnc uidere saépe optabamús diem,
 30 Cum ex te ésset aliquis, quí te appellarét patrem:
 Euénit: habeo grátiam dis. PA. Núllus sum.

14 Affinitatem **F** 15 sit^e **D**, corr. **D**² 16 PA Sensit— u. 17
 puerum in marg. **F** 17 puer nepos **E** 18 praegnasⁿ **C**, corr. **C**²
 pregnanf ex pregnaf **P** praegnans **BDEF** 19 Nec **BCEFP** prae-
 gnatemⁿ **C**, corr. **C**² praegnantem **BDEF** (praegnatem **P** cum **A**) ANTE
 KUNCUMQUAM **A** 20 Bene ||| ita **C** diⁱ **D**, corr. **D**² et om. **F** 21
 Versum omissum a **D**¹ add. **D**² in ima pagina NATUMFILIUⁿMET **A** illū
 ||| tibi & **D** tibi et **BCEFP** 23 celatos^{ia} **D** caelatos^o **F** neque^t **D**,
 corr. **D**² 24 proloqui praue^{oc} **E** 26 Et si **D**, corr. **D**² Etfi^t **ia** **F**,
 corr. **F**² AMBIGUUM **A** h^{oc} **F** 27 sequitur *Bentleius e duobus libris*
 CONSEQUITUR **A** cum rell. (consequitur **F**) ALIENUSPATER **A** 28
 CONSULTIOST **A** consultatioist^e **D**, corr. **D**² 29 obtabamus **F** diem
 optabamus **E** 30 RATREM **A**

18. praegnans: Donat. in lemm. 19. Nec fuisse praegnantem: Donat. in lemm. 21. Donatus: Natum illum tibi et illam saluam (tum et tibi illam saluam): Proprium affectum refert, sibi nepotem, illi filiam esse seruatum. 21. 22. Arusian. p. 257 „quid—habes.“ — Donat. nescio ubi „Quid hominis Uxorem habes.“ 23. Arusian. p. 219 „Nosne—tamdiu.“ 25. Laches: Donat. in lemm. 27. consequitur: Donat. bis in lemm.

LA. Reddúc uxorem ac nólí aduersarí mihi.

PA. Patér, si ex me illa liberos uellét sibi 655

Aut sé esse mecum núptam, satis certó scio,
Non mé clam haberet quód celasse intéllego. 35

Nunc cum éius alienum ésse animum a me séntiam
Nec cónuenturum intér nos posthac árbitrer,
Quam obrém redducam? LA. Máter quod suasit sua, 660
Aduléscens mulier fécit. mirandúmne id est?

Censén te posse réperire ullam múlierem, 40
Quae cáreat culpa? an quía non delincúnt uiri?

PH. Vosmét uidete iám, Laches et tu Pámphile,
Remissan opus sit uóbis reductán domum: 665

Vxór quid faciat, ín manu non ést mea: 667

Neutra ín re uobis difficoltà á me erit. 666 45

32 LA. *add.* P² Redduc D Reduc BEFP (Redduc C cum A)
aduersari F, *corr.* F² 33 PA. *add.* P² si illa ex me BCDEFP uellet
liberos F 34 *Versum in marg. habet* F SESEMECUM A se esse
mecum BCDEFP certe F 35 MECLAM A clam me *rell.* aberet F
quae BCE²P (quam E¹) quē *ex* quae DF caelasse F intelligo BC²
36 Nunc—alienum *in marg.* F a me esse animum BCDEFP 37
NEC A Neque *rell.* posthac arbitrer D, *corr.* D² posthac esse arbitror
BCEFP (postā hac C) ARBITROR A 38 redducam D reducam BCEFP
39 Adhōlescens F IDSJET A idē ft F, *corr.* F² 40 Censesne : , sne
a corr., D Censesne BCEFP te *add.* F² ullam repperire BCEP
(reperire EP) REPPERIRE AF 41 delinquent (B?) CDEFP 42 uidete,
ui *in ras. a corr.*, D 43 Remissan *ex* Remissam P reductan (*om.*
an) E ANREDDUCTAN A, *corr. rec.* ^{an} reductan F an reductan BC an
reductan D an reductan^{ne} P, *corr.* P² 45 ante 44 posuit Bothius
45 AMERIT A, *corr. rec.*

32. ah noli: Donat. in lemm. 33. illa ex me: Donat. *bis* et Eugraph. in lemm. 34. se esse mecum: Donat. in lemm. 35. Non clam me haberet quae: Donat. in lemm. 36. alienum esse a me animum: Donat. in lemm. 37. Nec: Donat. in lemm. 40. reperire ullam: Donat. in lemm. 42. Laches: Donat. in lemm. 43. Donatus: Remissam opus sit uobis an reductam domum] In † ueris codicibus sic est † „remissan an reducta,” ut sit „remissane an reducta.” (remissā. reductā. domū: ut sit. remissa, reducta *Ed. Ven.*). 44. Donatus: Uxor—est, mea) Ordo: Uxor mea quid faciat, in manu non est. deest ‘eius,’ ut sit ‘in manu eius’ non est, sed in mea potestate positum. 2, in manu non est) Uxoris scilicet. — 45. Neutra—difficultas) Promittit facilitatem suam, ut tamen uxor roganda sit. an aliter et ut supra annotauimus?

- Sed quid faciemus púero? LA. Ridiculé rogas:
 Quidquid futurumst, huic suum reddas scilicet,
 Vt alámus nostrum. PA. Quem ipse neclexit pater, 670
 Ego alám? LA. Quid dixti? eho an nón alemus, Pámphile?
 50 Prodémus quaeso pótius? quae haec améntia est?
 Enim uéro prosus iám tacere nón queo.
 Nam cógis ea quae nólo ut praesente hóc loquar.
 Ignárum censes tuárum lacrimarum ésse me? 675
 Aut quid sit id quod sóllicitere ad húnct modum?
 55 Primum hánct ubi dixti cáusam, te proptér tuam
 Matrém non posse habére hanc uxórém domi:
 Pollicita est ea se cóncessuram ex aédibus.
 Nunc póstquam adeptam hanc quóque tibi causám uides, 680
 Puér quia clam te est nátus, nactus álteram es.
 60 Errás, tui animi sí me esse ignarúm putas.
 Aliquándó tandem huc ánimum ut adiungás tuom,
 Quam lóngum spatium amándi amicam tibi dedi!
 Sumptús quos fecisti in eam quam animo aequó tuli! 685

46 Sed quid futurū quid faciemus D facie^m F 47 Quicquid ex
 Quidquid CD Quicquid BFP SUUM A reddas suum BCEP 48
 ipsa^e D neglexit BCDEFP 49 heo DF aleamus C 50 perdemus
 quaeso^{potius} F amentias^e D, corr. D² 51 PROSUS A prorsus *rell.*
 nequeo^{tñ} F, corr. F² 54 sit id quod^{hoc} D hoc id quod BCEFP SOLLI-
 CITER A, corr. *rec.* sollicitare^a E 55 te *om.* A 56 abere F 58
 adeptā D 59 qui EF, corr. E²F¹ clam te^{est} E natus ē D nactus
 BCDEFP 60 me pietas^u effe ignarum F 61 hunc E ut adducas
 BDEFP^{ut ad} inducas C, corr. C² TUUM A 62 Quam ex Qui F 63
 SUMPTOS Aⁱⁿ eam E aequo animo DF

46. Donatus: „ridicule“ uel aduerbium esse potest uel nomen. si nomen est, subdistingue „ridicule,“ et sic interroga [rogas?]. 47. suum reddas: Donat. in lemm. 48. Donatus 1, quem ipse neglexit) Si „ipse“ legeris, clare dictum est: si „ipsa,“ lenius est (*Immo e contrario*). 2, quem ipse neglexit) Legitur et „ipsa,“ et hoc est melius, ut sit „pater“ uocatiuus casus. 59. nactus: Donat. in lemm. 61. adiungas: Donat. in lemm., *tum* aliquando tandem ut abducas tuum] Deest „fac.“ 63. Prob. Cathol. p. 30 „Sumptus quos faciunt.“ — Arusian. p. 238 „Sumptus—eam.“ — aequo animo: Donat. in lemm.

- Egi átque oraui técum uxorem ut dúceres,
 Tempús dixi esse: inpúlsu duxistí meo. 65
 [Quae tum obsecutus mihi fecisti ut decuerat]
 Nunc ánimum rursum ad méretricem inductí tuom:
 Cui tu óbsecutus fácis huic adeo iniúriam: 690
 Nam in eándem uitam té reuolutum dénuo
 Video ésse. PA. Mene? LA. Te ípsum: et facis iniúriam. 70
 Confíngis falsas caúsas ad discórdiam.
 Vt cum illa uiuas, téstem hanc cum abs te amóueris:
 Sensítque adeo uxor. nam eí causa alia quae fuit, 695
 Quam obrem ábs te abiret? PH. Pláne hic diuinát: nam
 id est.
- PA. Dabo iús iurandum nihil esse istorúm mihi. LA. Ah, 75
 Reddúc uxorem, aut quam óbrem non opus sit cedo.
- PA. Non ést nunc tempus. LA. Púerum accipias: nam is quídem
 In cúlpa non est: póst de matre uídero. 700
- PA. Omníbus modis misér sum nec quid agám scio:
 Tot mé nunc rebus míserum concludít pater. 80
 Abíbo hinc, praesens quádo promoueo parum.
 Nam púerum iniussu crédo non tollét meo,
 Praesértim in ea re cúm sit mihi adiutrix socrus. 705
- LA. Fugis? hém, nec quicquam cérti respondés mihi? —
 Num tíbí uidetur ésse aput sesé? sine: 85
 Puerúm, Phidippe, míhi cedo: ego alam. PH. Máxime.

64 tecum^{ut} uxorem duceres P uxorem adduceres B te_{cū} uxorem^{ut}
 adduceres C, corr. C² 65 dixi^t D 66 et 68 uncis inclusit Fleck-
 eisenus praecunte Bentleio 66 Quae ex Qui F mihi add. F² 67
 rurfū ex rurfū E² TUUM A 69 EADEM Aⁱ utam P 71 CONFICIS A,
 confingis restituēbat corr. rec. causas falsas DF 72 Ut cū^{tu} D, corr. D²
 Ut tu cum EF 75 ISTORSUMMIKI A istorum tibi rel. 76 Reduc
 BCDEFP 80 nunc me DF 81 Abibo ex Adibo E² parum, a in
 ras., E 82 iniussum C TOLLET A tollent rel. 83e a re F

64. Arusian. p. 250 „Egi—ducere“ (ut om.). 66. et 68 agnoscuntur
 a Donato. 75. istorum tibi: Donat. in lemm. 76. aut qua de re non:
 Donat. in lemm.

- Non mirum fecit úxor, si hoc aegré tulit:
 Amárae mulierés sunt, non facile haéc ferunt. 710
 Proptérea haec irast: nam ipsa narrauit mihi:
 90 Id ego hóc praesente tibi nolueram dicere:
 Neque illí credebam primo: nunc uerúm palam est.
 Nam omníno abhorrere ánimum huic uideo a nuptiis.
 LA. Quid érgo agam, Phidíppe? quid das cónsili? 715
 PH. Quid agás? meretricem hanc primum adeundam cénseo.
 95 Orémus: accusémus: grauius dénique
 Minitémur, si cum illo hábuerit rem póstea.
 LA. Faciam út mones. eho púere, curre ad Báčchidem hanc
 Vicínam nostram: huc éuoca uerbis meis. 720
 At te óro porro in hác re adiutor sís mihi. PH. Ah,
 100 Iam dúdum dixi idémque nunc dicó, Laches:
 Manére adfinítatem hanc inter nós uolo,
 Si ulló modo est ut póssit: quod speró fore.
 Sed uín adesse me úna, dum istam cónuenis? 725
 LA. Immo uéro abi, aliquam púero nutricém para.

87 UXORMEA **ABCEFP** uxor mea| **D** mea *delent* Fr. Fabricius et
Bentleius ^eagre, re *in ras.*, **P** 88 AMARE **A** muliere sunt **P** 89
 irast **D** 90 IDEOEGO **A** praesentí **D** ^enolueram **D**, *corr.* **D**² 91
 uero (**B**?) **CDEFP** palamst **D**, *corr.* **D**² 92 obhorrere **F** UIDEONUPTIIS
AE uideo a nuptiis **D** 93 EGO **A**, *corr.* **A**¹ ergo *om.* **E** CONSILII **A**
 94 adeundem **C**, *corr.* **C**² adeundum **E**, *corr.* **E**² 97 PUER **A** cum *rell.*
 curre puer **F** bachidem **EF** 98 Vicinē ^{am}**E** 99 Et te **BCDEFP**
 100 idē ||| que **D** idem quae **FP** itidem nunc ^{que}**E**, *corr.* **E**² lache|| **D**
 LACKE **ABCEFP** 101 affinitatem **EF** 103 uisne **BCDEFP** 104
 uerq̄ **D** uero *om.* **BCEP** (*habet F cum A*) nutricem puero **E**

87 uxor (*om.* mea) *legit* Donatus: *u. ad* 88: Quasi uir dixit [amarae] mulieres. non enim abundat sed causam dicit, cur 'uxor' offenderit Pamphilum. — Id. *in* 89: Nam ipsa narravit mihi) Utrum finxit haec dixisse filiam sibi an uero κατὰ τὸ σιωπώμενον factum est? ego neutrum puto et sic intellego, quod de 'uxore sua' dicat. 88. Amare *legit* EUGRAPHIUS: Quia mulieres numquam uolunt a maritis nisi se amari. 92. Arusian. p. 212 Abhorrere ab illo. T. H. „abhorrere—a nuptiis.“ — a nuptiis: Donat. in lemm. 97. Agroet. p. 2272 „eho 'puer' curre ad Bacchidem.“ 101. Donat. in V 2, 18 „Manere—uolo.“ (Manere inter nos affinitatem perpetuam uolo *Ed. pr.*). 103. uis adesse: Donat. in lemm.

- Quo mágis omnis res caútius ne témere faciam adcúro.
 Nam sí facis factúraue es, bonás quod par est fácere:
 Inscítum offerre iniúriam tibi ínmerenti íníquom est. 740
- 15 BA. Est mágna ecastor grátia de istác re quam tibi hábeam:
 Nam quí post factam iniúriam se expúrget, parum mihi prósit.
 Sed quíd istuc est? LA. Meúm receptas filium ad te Pám-
 philum. BA. Ah.
- LA. Sine dícam: uxorem hanc priús quam duxit, uéstrum amorem
 pértuli.
 Mané: non dum etiam díxi id quod uolui. híc nunc habet
 uxórem: 745
- 20 Quaére alium tibi firmiorem, dúm tibi tempus cónsulendi est:
 Nám neque ille hoc animo érit aetatem, néque pol tu eadem
 ísta aetate.
- BA. Quís id aít? LA. Socrús. BA. Men? LA. Te ipsam: et
 filiam abduxít suam,

12 Quo^e D res omnis BCE (omnis C, corr. C²) accuro CEFP
^{ac} curo D accurro B 13 si id nunc facis BCDEFP 14 TIBI
^A MERENTI A tibi me inmerenti (B?) CDEFP 15 ^e castor D castor C
 magnam ecastor gratiam de istac re quod *Guyetus et Bentleius* 16
^e fexpurget F 17 qui F MEUM RECEPTAS A, *notam ante RECEPTAS*
^A *deleuit, ante MEUM posuit corr. rec.* BA ah add. P² 18 ⁱ dcā D
 priusquam hanc BCE prius ^{quā} hanc P, corr. P² dixit F, corr. F² AMOREM
 UESTRUM A ptuli D 19 habet uxorem *Bothius* UXOREMKABET A
cum rell. 20 tibi firmiorem D¹ TIBIAMICUMFIRMIOREM A tibi fir-
 miorem amicum BCD² EFP dū tibi D tibi om. BCEFP 21 ERIT
 AETATEM A, AETATEM ^{te} *deleuit corr. rec.* aetatem om. BCDEFP
 ISTAAETAS A, corr. rec. istac aetate BCDEFP 22 MEN A mene
 BDEP ^e mane C, corr. C² mene *ex mone* F ^{ab} duxit D adduxit B

13. Donat. in u. 38 „si id facis.“ 14. Donatus: Inscitum] me' sci-
 licet. 15. Donatus: Est magna ecastor gratia (de istac re quam tibi habeam)]
 Imitatur hic et senile et femineum tardiloquium. 18. priusquam hanc:
 Donat. *bis* in lemm. — uestrum amorem: Idem. 19. uxorem habet: Donat.
 in lemm. 20. Donatus: firmiorem (I) amicum. — Idem: dum tempus con-
 sulendi est] ...est ordo dum tempus est consulendi tibi? et bis subaudi-
 dum est tibi. 21. hoc animo ille: Donat. in lemm. — Idem: aetatem
 (etate *Ed. pr.*) pro tamdiu quam longa est aetas. — istac: Idem in lemm.
 22. Quis ait hoc: Eugraph. in lemm.

Púrumque ob eam rém clam uoluit, nátus qui est, extingueré.

BA. Si áliud scirem, qui firmare méam aput uos possém fidem, 750
Sánctius quam iús iurandum, id póllicerer tibi, Laches, 25
Ségregatum habuísse, uxorem ut dúxit, a me Pámphilum.

LA. Lépida es. sed scin, quíd uolo potius sódes facias. BA.
Quíd? cedo.

LA. Eás ad mulierés huc intro atque ístuc ius iurándum idem
Pólliceare illís. exple animum eis téque hoc crimine éxpedi. 755

BA. Fáciam, quod pol, si ésset alia ex hóc quaestu, haud 30
facérét, scio,

Vt de tali caúsa nuptae múlteri se osténderet.

Séd nolo esse fálsa fama gnátum suspectúm tuom,

Néc leuiorem uóbis, quibus est mínime aequom, eum uidérier
Ínmerito: nam méritus de me est, quód queam illi ut cóm-
modem. 760

LA. Fácilem beniulómque lingua túa iam tibi me réddidit: 35

23 PUERUMOB (*om.* que) A qui est natus B ^uextingere D 24 In

A *Bacchidis nota* B *sequenti demum uersui praefixa est.* ALIUTSI
SCIREM A Aliud si scirem *rell.* Alid *Bentleius* Si scirem aliud *Guyetus*

Si aliud scirem *Fleckeisenus* fidem possem E 25 quí F LACKE A

Laches BDEP ^hlaces C, *corr.* C² lacches F 26 MESEGREGATUM A

cum rell. Me *sustulit Bentleius* 27 *Lachetis notam om.* A ^cfin F

ⁱquód uolo D qđ uolo EF QUIDUISCEDO A *cum rell.* (qđ *ex* qđ F²)
uis *iecit Muretus* 29 IS A iis C' DP his BC²EF te|q; q; *in ras.*, D

30 alia eēt DF ^dhaut C, *corr.* C² 31 se, s *ex corr.*, P 32 esse
om. A Sed esse falsa fama nolo DF TUUM A 33 equū *inter lineas* E

eū, ū *in ras.*, D eum *om.* BCEFP ⁱuiderer F 34 *Versum om.* a C¹

add. C² *in marg.* de ^emest D, *corr.* D² ^tidē est F, *corr.* F² 35 me

tibi F ^{di}reddit D reddit F

24. Aliud si scirem: Donat. et Eugraph. in lemm. 26. Me segregatum:
Donat. in lemm. 27. quid uolo: Donat. *bis* in lemm. 28. hic intro:
Donat. *bis* in lemm. 29. Non. p. 296 „teque—expedi.” — his: Donat. in
lemm. 30. si alia esset: Donat. in lemm. 32. Sed nolo falsa fama
esse: Donat. in lemm. 34. est de me: Donat. *bis* in lemm. 35. Donatus:
lingua tua iam) Subdistingue „iam.”

Nám non sunt solae árbitratae haec: égo quoque etiam
crédidi.

Núnc quam ego te esse praéter nostram opínionem cómperi,
Fác eadem ut sis pórró: nostra utére amicitia, út uoles:

Álitér si faciés — reprimam me, ne aégre quicquam ex me
aúdias. 765

40 Vérum hoc te moneo únum, qualis sim amícus aut quit
póssiem

Pótiús quam inimicús, periculum fácias.

A PHIDIPPUS I LACHES B BACCHIS NUTRIX
SENES II MERETRIX

V 2

PH. Nihil aput mé tibi

Défieri patiár, quin quod opus sít benigne praébeatur.

Sed cúm tu satura atque ébria eris, puer út satur sit fácito.

36 haec *Bentleius ex libris* he|| D KAP (sic) A hae BCEFP
ego om. F¹, add. F² etiam hoc credidi BCDEFP 37 NUMQUAMEGO A
Nunc cum ego (B?) CDEP Nunc autē cūm F 38 Fac eadem ut in

ras. E nostra porro F nra inter líneas E² facias: reprimam me D,
acias in ras., sed add. D² facias sed reprimam me BCEFP ADIES A
audiat^s D, corr. D² 40 TEKOC A hoc te rell. (hoc: D) possim^{te} DF^e

In P u. 40 et 41 unum faciunt 41 PERICULUM AEF pericu||, u||
in ras., D^u

V 2 NUTRIX (sic) A In D haec scaena continuatur antecedenti
NUTRIX

NVTRIX PHIDIPPVS LACHES BACCHIS MERE P NVTRIX PHIDIPPVS SENEX.
SENES II TRIX

LACHES .||. BACCHIS MERETRIX C PHIDIPPVS LACHES BACCHIS E Quatuor
figurae pictae sunt in CEF: super Phidippum, cuius nomen falso dedit
Bacchidi, manus illa recens codicis F posuit RENALDO (cf. III 4.) 1. 2.
in A hanc formam habent 1, NIKIL—OPUSSIT 2, BENIGNEPRAEBEATUR
In P nihil apud me tibi post praebetur erasum et a corr. suo loco scriptum
est 2 opus est E 3 tu om. DE adque F ebria es *Bentleius* saturus D

36. haec: Donatus bis (hoc semel Ed. pr.). — quoque hoc etiam: Idem
in lemm. 39. facies: Donat. in lemm. 40. hoc te: Donat. in lemm.

V 2. 3. Prisc. I p. 238 Quod („satur“) ideo est secundae declinationis,
quia facit femininum in A desinens, id est „haec satura.“ T. in H. „Sed
cum tu—facito.“: quod a Probo praetermissum doctissime attendit noster
praeceptor Theoctistus. — Schol. Bembin. in Adelph. V 1 3 satyram autem

- LA. Nostér socer, uideó, uenit: pueró nutricem addúcit. 770
 Phidíppe, Bacchis déierat persáncte. PH. Haecine east? 5
 LA. Haéc est.
- PH. Nec pól istae metuont deós, neque has respícere deos opínor.
- BA. Ancillas dedo: quólibet cruciátu per me exquire.
 Haec rés hic agitur: Pámphilo me fácere ut redeat úxor
 Opórtet: quod si périficio, non paénitet me fámae, 775
 Solám fecisse id quód aliae meretrices facere fúgitant. 10
- LA. Phidíppe, nostras múlieres suspéctas fuisse fálsó
 Nobís in re ipsa inuénimus: porro hánc nunc experiámur.
 Nam sí compererit crímini tua se úxor credidísse,
 Missam íram faciet: sín autem est ob eám rem iratus
 gnátus, 780
 Quod péperit uxor clam, íd leuest: cito áb eo haec ira 15
 abscédet.
- Profécto in hac re níhil malist, quod sít discidio dígnum.

4 *Lachetis notam om.* A uideo *ex* ut deo D uenit uideo F ad-
 duxit, x *in ras.*, D adduxit BCEFP 5 bachis DEF ^eDIERAT A,
corr. rec. hecinea ē D, *corr.* D² haecine F 6 ISTEMETUUNT A
 nec has, c *ex* q, h *in ras.*, D nec has BCEFP deos *ex* dies E 7
 exquire licet BCEFP 8 res: F ^{hic}FACEREQUEATUXOR A, *corr. rec.*
 ut redeat *in marg.* D redet ⁿF 9 si effecero *Bentleius* 10 ALIA
 ETMERETRICES A 12 ⁱⁿ: re D ⁿhac D ^{nunc}KANC A, nunc *add. corr. rec.*
 13 compererit E, i *add.* E² cōperit D, *corr.* D^a tua: uxor: credidisse
 D, *corr.* D² TUASEUXORSECREDISSE A tua se uxor falso credidisse
 BCEFP 14 Missa ^mE, *corr.* E² SINAUTEMOB (*om. est*) A ⁿfi F sin
 item est *Bentleius* sin, ut est, ob eam rem iratus gnatust *Kraussius*
 GNTUS A 15 QUO A pepererit F ^eleuest D, *corr.* D² 16 NIKILEST
 (*om. mali*) A ^emalist D, *corr.* D² DISCIÓDIO A

dici mulierem nec Terentius diffitetur „Sed cum tu—eris.“ 4. Donat. in
 V 3, 9 „Noster socer uenit.“ 6. nec has: Donat. *bis* in lemm. 9. per-
 fecero: Donatus. 12 *Et* hanc nunc experiamur *et* hanc experiamur:
 Donat. in lemm. 13. Donatus: 1, crimini tua se uxor credidisse (crimen
 tue uxori credidisse *Ed. pr.*) Crimen proprie dicitur id quod falsum (factum
Ed. pr.) est. — 2, Crimen nunc pro falsa suspicione.

PH. Velim quidem hercle. LA. Exquire: adest: quod satis sit,
faciet ipsa.

PH. Quid mihi istaec narras? an quia non tute dudum audisti,
De hac re animus meus ut sit, Laches? illis modo explete
animus. 785

20 LA. Quaeso edepol, Bacchis, quod mihi es pollicita tute ut serues.

BA. Ob eam rem uin ergo intro eam? LA. I, exple animus eis,
coge ut credant.

BA. Eo, etsi scio pol eis fore meum conspectum inuisum hodie:
Nam nupta meretrici hostis est, a uiro ubi segregata est.

LA. At haec amicae erunt, ubi quam obrem adueneris resciscunt: 790

25 [PH. At easdem amicas fore tibi promitto, rem ubi cognorint:]
Nam illas errore et te simul suspitione exsolues.

17 In A haec VELIMQUIDEMKERCLE Lacheti continentur (A. praefixit corr. rec.), reliqua Phidippi sunt ABEST A, corr. rec. facit E
ipsa. BAC. faciam BCDEFF IPSA A, faciam add. corr. rec. Hunc
uersum in D excipit u. 25 At easdem—cognouerint 18 Ante Quid
notam PHI habet E¹, BAC E², PHY corr. rec. mi^{hi} P. istaec mihi DF
NARRASQUA A, an add. corr. rec. tu ipse P TUTEIPSE ABCDEF
19 lacches F Ante illis notam LAC. add. E² illis modo, illis m in
ras., F explete C exple BDEF 20–21 REM Phidippo dat A, UIN
ERGINTROEAM Bacchidi 20 LA nota erasa in E bachis CE 21
uis ex uin D uis BCEFF ego D ego E I ITAQUE A, corr. rec. B. i
atq. in ras. D i atque BCEFF atque om. Brixius iis AF iis ex
his D iis C, corr. C² ||is P his E his B coge D coge om. BCEFF
In A us. dissectus est post EXPLE 22 EIS A iis D iis C, corr. C²
||is P his EF hiis B 23 segregatast D, corr. D² 24 he|| F hae
BCDEP 25 Versus deest in A, sequens Lacheti continuatur In E
hic erasus et nota LAC praefixa post u. 17 a corr. scriptus est De D
u. ad u. 17. Lacheti hunc u. continent BCFF At, A in ras., F
cognouerint BCDEFF 26 Nunam E¹, Nunciam E², Nam iam corr. rec.
Na in ras. D Nulla F¹, at nam in marg. ERRORET A, corr. rec.
suspitione F exuelles P

18. mihi ista et tute ipse: Donat. in lemm. 19. explete: Donat. in
lemm. 20. pollicita es: Donat. in lemm. 21. uis: Donatus. 25. Versum
agnoscit Donatus.

BA. Perii, pudet Philúmenae: me séquimini intro huc ámbae.

LA. Quid est quód mihi malim quám quod huic intéllego eueníre,
Vt grátiam ineat síne suo dispéndio et mihi prósit? 795
Nam si ést ut haec nunc Pámphilum uere áb se segregárit, 30
Scit síbi nobilitatem éx ea re nátam et gloriam ésse,
Refert grátiam ei unáque nos síbi ópera amicos iúngit.

27 Peri **C¹P** PKILUMINAE **A** philumene: sequimini: huc intro **D**,
corr. **D²** philumenae me. sequimini me **BCEFP** (*prius* me *ex* ne **F**)
huc *om.* **A** 28 mali[m] **P** quam *ex* q **F** 29 mihi una pⁱsit **D** 30
ABSESESEGREGET **A** se^{se} **C**, *corr.* **C²** segregaret **F** segregrit **P** 31
NOBILITATEMEXEOETREM **A** *cum* *rell.* nobilitatem ex ea re *Donatus*
NATAMESSETGLORIAM **A** *Versum in suspicionem uocauit A. Kochius*
32 Refert *Bentleius* **REFERET** **AD** Referetque **BCEFP** (referretq; **C**)
ei *om.* **P¹**, *add.* **P²** **OPERAMICOS** **A** operē^a **C**, *corr.* **C²** opera sibi **E**
iunget *ex* iungit **D** iunget **EF²P** (et *in ras.* **P**) *Post* iung&: **F. IIII. A. E**

27. sequimini me intro ambae: Donat. in lemm. 31. ex ea re natam:
Donati *Ed. pr.* in lemm. — Idem: ex eo] Utrum ex Pamphilo an „ex eo“
,ex ea re.’ — rem natam] Ex patrocínio et amicitia senis.

BA. Pármeno, opportúne te offers: própere curre ad Pámphilum. 10

PA. Quid eo? BA. Dic me oráre ut ueniat. PA. Át te? BA.
Immo ad Philúmenam.

PA. Quid reī est? BA. Tua quód nihil re fert, pércontari
désinas. 810

PA. Nihil aliut dicam? BA. Étiam: cognosse ánulum illum
Mýrrhinam

Gnátæ suae fuisse, quem ipsus ólim mihi dederát. PA. Scio.

Tántumne est? BA. Tantum: áderit continuo, hóc ubi ex 15
te audierit.

Séd cessas? PA. Minime équidem: nam hodie mihi potestas
háud datast:

Íta cursando atque ámbulando tótum hunc contriui diem. 815

B BACCKIS MERETRIX

BA. Quantam óptuli aduentú meo laetitiam Pamphilo hódie!

Quod cómodas res áttuli! quod áutem ademi cúras!

Gnatum eī restituo, qui paene harum ipsíusque opera périit: 20

Vxórem, quam numquám est ratus posthác se habiturum,
réddo:

Qua ré suspectus suó patri et Phidípโป fuit, exsólui: 820

Hic ádeo his rebus ánulus fuit initium inueniúndis.

Nam mémini abhinc mensés decem fere ád me nocte prima

10 oportune **BCDEF** 11 UENIA (sic) **A** 12 percantari **F**, corr. **F**^{u c}

13 cognosce **DEF**, corr. **D^sE²F¹** illum om. **A** anulum ill || || illum **P**
mirrhinam **EF** 14 fecisse **F** ipse || **D** ipse **F** ipse **BCEP** mihi
dum **F** 15 TANTUMEST (om. ne) **A** ubi **F** AUDIERIT **A** cum rell.

16 Γ. (sic) MINIME **A** haut **C**, corr. **C**² || aud | ta. ē **F**
A u. 18 noua scaena incipit in **A** solo 18 Quantum **F** optuli

BCEP (cum **A**) hodie om. **A** 19 Quod **F** comodas **P** ATTOLLI **A**
attuli prior t in ras., **F** 20 ||ratum **F** paene qui Bentleius KARUNC
A, corr. rec. PERIT **A** 21 posthac ratus **BCEP** 23 inueniundus **E**
24 menfel x **F** decem fere ex dedem ferre **C** prima nocte **E**

13. annulum illum : Donat. in lemm.

- 25 Confúgere anhelantém domum sine cómite, uini plénium,
Cum hoc ánulo: extimui ílico: 'mi Pámphile,' inquam 'amábo,
Quid éxanimatus óbsecro es? unde ánulum istum náctu's? 825
Dic mihi.' ille alias res ágere se simuláre. postquam [id]
uideo,
Nesció quid suspiciárier, magis coépi instare ut dicat.
30 Homo sé fatetur ui ín uia nesció quam compressisse
Dicitque sese illi ánulum, dum lúctat, detraxisse.
Eum haéc cognouit Mýrrhina in dígito modo me habénte: 830
Rogat únde sit: narro ómnia haec: indést cognitio fácta,
Philúmenam compréssam esse ab eo et filium inde hunc nátum.
35 Haec tót propter me gaúdía illi cóntigisse laétor:
Etsi hóc meretrices áliae nolunt: néque enim est in rem
nóstram,
Vt quisquam amator núptiis laetétur. uerum ecástor 835
Numquam ánimum quaesti grátia ad malás adducam pártis.
Ego dum illo licitumist usa sum benígno et lepido et cómi.

25 Cūfugere **F** ANKELLANTEM **A** 26 paphit^t **E** 27 ^{es} exanima-
tus **D**, corr. **D**² es exanimatus **BCEFP** ESAUTANULUM **A** aut unde
anulum **BCEDEFP** ANACTUS **A**, *A expunxit* **A**¹ nactus (*om. es*) **BCEDEFP**
28 illas^e **C**, corr. **C**² agere *om.* **A** postquam id uideo **D** id *om.*
ABCE¹**FP**, add. **E**² 29 caepi **F** coepi^a ||| instare **D** 30 uia uirginē
nescio **D**¹**F**, uirginē *expunctum in* **D** QUĒM **A**, corr. *rec.* compressisse
BC compresisse **P** 31 Versum in margine habet **F** Dicitq; **F** SESE
ANULUMDIDIGITODUMLUCTAT **A** 32 mirrhina **EF** mē **D** me *om.* **E**
modome^o **F** habente *Bentleius* KABENTEM **A** cum *rell.* 33 INDESIC
COGNITIO **A** inde^{est} **C**, corr. **C**² 34 esse compressam **BCEDEF** (con-
pressam **C**) ab eo *ex* habeo **P** unde^{i hunc} **E**, corr. **E**² 37 uerū || **P**
ECASTOS^r **A**, corr. *rec.* 38 MALA^s **A**, corr. *rec.* ducam **BC** adducāⁱ **F**
partis^o **CP**, corr. **C**²**P**² 39 illū^o **C**, corr. **C**² illā^o **F** licitūst^o **D**, corr. **D**²

25. Porphy. in Horat. C. III 11, 26 „uini plenum.“ 27. quid ex-
animatus aut unde: Donat. in lemm. 30. nescio quam: Donat. in lemm.
31. Non. p. 468 „Dicitque illis anulum sese dum luctat detraxisse.“ —
Claud. Sac. p. 4 „eique anulum dum luctat detraxisse.“ — Idem p. 29
„luctat“ pro luctatur. — Cledon. p. 1916 „anulum—detraxisse.“ 38. Non.
p. 483. Prisc. I p. 258 „Numquam—partis“ (inducam *Nonius*). — Charis.
p. 22 (Exc. p. 539) „questi gratia.“

Incómmode mihi núptiis euénit: factum fáteor: 40
 Ad pól me fecisse árbítror, ne id mérito mihi eueníret.
 Multa éx quo fuerint cómma, [eius] incómmoda aequomst
 férre. 840

Γ PAMPHILUS Α PARMENO Β BACCHIS
 ADULESCENS SERUOS MERETRIX

PAM. Víde, mi Parmeno, étiam sodes, út mihi haec certa et clára V 4
 attuleris,

Né me in breue confícias tempus gaúdio hoc falsó frui.

PAR. Vísum est. PAM. Certen? PAR. Cérte. PAM. Deus sum, si
 hóc itast. PAR. Verum réperies.

PAM. Máne dum sodes: tímeo ne aliud crédam atque aliut núnties.

PAR. Máneo. PAM. Sic te dixē opinor, ínuenisse Mýrrhinam 845
 Bácschidem anulúm suum habere. PAR. Fáctum. PAM. Eum
 quem olim eí dedi:

Éaque hoc te mihi núntiare iússit: itane est fáctum? PAR.
 Ita inquam.

40 mihi ^{de} nuptiis P, corr. P² 41 fecisse me BCEP ne id D id
 om. BCE'FP¹ ||||| ueniret F 42 eius *inclusit Fleckeisenus, induxit*
Kraussius

V 4 Α PAMPHILVS Β PARMENO Ζ BACCHIS D PAMPHILVS
 ADVLESC̃ SERVVS MERET̃ ADVLESCENS

PARMENO BACCHIS PC (BACHIS C) *Quatuor figurae pictae sunt in CF*
 SERVVS MERETRIX

(de P nihil habeo compertum): Pamphilus Parmenoni os demulcens a
 sinistra, idem Pamphilus cum Bacchide colloquens a dextra PAMPHILVS

PARMENO BACHIS E 1 SODE A, corr. rec. 2 in breue conicias D'F
 INBREUEKOCCONICIAS ABCD²EP (conitias EP) conicias *Palmerius*

pellicias *Bentleius* Visūst D, corr. D² certene BCEFP si: itast D,
 corr. D² repperies BEF 5 dixē *Bentleius* DIXISSE A cum rell.

mirrhinam EF 6 Bacidem E Baccidē D anulū C² in ras. (nullum? C²)

SUUM A: in quo us. dissectus est post FACTUM dedi ei E 7 EIQ KOC A

itanest D, corr. D² ita || inquam D

40. Arusian. p. 228 „Incommode—euenit.“ 41. id merito: Donat. in
 lemm. 42. eius incommoda: Donat. in lemm.

V 4. 5. dixisse: Donat. et Eugraph. in lemm.

- PAM. Quis me est fortunatior uenustatisque adeo plenior?
 Égone te pro hoc nuntio quid donem? quid? quid? nescio.
- 10 PAR. At ego scio. PAM. Quid? PAR. Nihil enim: 850
 Nam neque in nuntio neque in me ipso tibi boni quid
 sit scio.
- PAM. Égon qui ab orco mortuom me reducem in lucem feceris
 Sinám sine munere á me abire? ah nimium me ingratum
 putas.
- Sed Baccidem eccam uideo stare ante ostium:
 15 Me expectat credo: adibo. BA. Salue, Pámphile. 855
- PAM. O Baccis, o mea Baccis, seruatrix mea.
- BA. Bene factum et uolup est. PAM. Factis ut credam facis:
 Antiquamque adeo tuam uenustatem optines,
 Ut uoluptati obitus, sermo tuos, quo cumque adueneris,

8 PLENIO^x A, corr. rec. In A us. exit in EGONTE (sic) 9 pro
 hoc te BCEP qui^d donē D, corr. D² bonem C, corr. C² quicquid ex
 quidquid C quicquid BP quid qui EF qui^a qui D, corr. D² In P u. 9
 et 10 unum faciunt 10^{ne} feio F NIKILŌ A, O deleuit corr. rec. 11
 inⁿuntio F in memet ipso P quid sit boni BCEP sit om. F 12 MOR-
 TUUM A fereris C 13 a me om. AD' (add. D²) munere me abire P,
 s. te P'?, a P² ah tū F IGNAUOMPUTAS A 14 bachidem E hostium
 BF In P u. 14. et 15. unum faciunt 15 EXPECTATCROADIBO A
 16 bachis bis E 17 uolupe || est, prior e in ras. C uolup^eest D, corr. D²
 uolupe est BEFP In P u. 17. et 18. unum faciunt 18 Antiqu^{am}: F
 optines BCD cum A 19 Uti Fleckeisenus UT A cum rell. SERMO
 ADUENTUSTUUS A cum rell. aduentus induxit cum Bothio Fleckeisenus
 adueneris—u. 20 morem in marg. habet F

8. Non. p. 184 Vetustas uel antiquitas uel felix uel sapiens uel mansueta
 est habita. T. in H. „Quis me est fortunatior uenustatisque adeo plenior.“
 — Symmach. Epist. I 78. „Quis me 'hodie' f.—plenior“ (est om.). 11.
 tibi boni quid (quod Ed. pr.) sit: Donat. in lemm. 17. Lex Maii p. 603
 Volupe aduerb. i. secundum uoluptatem. T. „Bene—uolupe est.“ 19
 Donatus: Ut uoluptati obitus) .. Legitur et „uoluntate obitus.“ — obitus sermo
 aduentus tuus) Inter obitum et aduentum hoc interest, quod obitus est, quem
 casus affert, aduentus, quem uoluntas et destinatus locus. — obitus sermo
 aduentus: Eugraph. in lemm.

Sempér sit. BA. At tu ecástor morem antíquom atque in-20
genium óptines, 860

Vt únus omnium hómo te uiuat núnquam quisquam blándior.

PAM. Hahahaé, tun mihi istuc? BA. Récte amasti, Pámphile,
uxorém tuam:

Nam núnquam ante hunc diém meis oculis eám, quod
nossem, uideram:

Perliberalis uisast. PAM. Dic uerum. BA. Íta me di ament,
Pámphile.

PAM. Dic mihi, hárum rerum núnquid dixti meó patri? BA. Nihil. 25

PAM. Néque opus est 865

Adeó muttito. plácet non fieri hoc ítidem ut in comoédiis,
Omnia ómnes ubi resciscunt. hic quos fúerat par resciscere
Sciúnt: quos non autem aéquomst scire, néque resciscunt
néque scient.

BA. Ímmo etiam qui hoc óccultari fácilius credás dabo.

Mýrrhina ita Phidíppo dixit, iúri iurandó meo 870 30

Sé fidem habuisse ét propterea té sibi purgatum. PAM.
Óptimest:

20 SIET AD optines BCP cum A 21 unus hominum homo
BCDEFP quisquam om. A quisque F In margine D notam habet N
atque accentus singulis uocibus dedit Ut unus hominū homo te uiuat
F nūquā quīquā blándior 22 Hahaha||| tun||| mi istuc P, corr. P²
tu E mihiis tue C amasti inter lineas E 23 hunc ex hanc E uideā F

24 di D 25 rerum om. B dixti iam patri (B?) CDEFP (dixisti P)
est ex sit C 26 ADO A corr. rec. Adeo uittito D muttito P, (muttito
in marg.) BAC. placet (B?) CEFP commoediis B comēdiif D come-

diis P (conuiuiis schol.) 27 KIC A, i add. corr. rec. hi quos BCDEFP
FUERITPAR A par fuerat BCDEFP resciscere D sciscere BCEF

28 est aequum BCEP scire equū ē DF resciffent F 29 BA. notam
om. BEP quō hoc oculari posse fácilius D occultari posse F OCCUL-

TARIKOC A 30 Mirrhina E Mirrihna F in iure iurando F IURE
IURANDO ABCDEP 31 propter ea te sibi P, corr. P² SETIBIPURGATUM

A optumest D obtume est F

25. Eugraphius: numquid subolet patri (= Phorm. III 1, 16)] Metuit ne
pater audiuerit aut suspicetur aliquid de compressu. 27. Donatus: hic quos,
par fuerit) „Hic“ in hac comoedia aut in hac re. — Lex Maii p. 528 a „scio“

Spéroque hanc rem esse éuenturam nóbis ex senténtia.

PAR. Ére, licetne scíre ex te hodie, quíd sit quod feci boni?
 Aút quid istuc est quód uos agitis? PAM. Nón licet. PAR.
 Tamen súspicor.

35 Ego hunc ab orco mórtuom? quo pácto? PAM. Nescis,
 Pármeno, 875
 Quantum hódie profueris mihi et ex quánta aerumna ex-
 tráxeris.

PAR. Immo uéro scio, neque hóc inprudens féci. PAM. Ego istuc
 sátis scio.

An témere quicquam Pármeno praetéreat quod facto úsus sit?
 Séquere me intro, Pármeno. PAR. Sequor: équidem plus
 hodié boni

40 Féci inprudens quám sciens ante hunc diem umquam.
 ω. Plaúдите. 880

33 Are ^e F licetne me scire BCDEFP fecit B 35 Egon BCDEFP
 MORTUUM A murtuū D 36 ^{et} ex F et quanta (om. ex) C ^{na} erum E
 me extraxeris D¹ F, me *expunctum in* D 37 Imo scio *Bothius* IMMO
 UEROSCIO A *cum rell.* ^{nec hoc} neque D, corr. D² nec hoc CEP ne hoc F
In P us. exit in PAR. an 38 *Parmenoni dant uersum* (B?) CDEFP
 quicquā, i *in ras.*, C Parmenonem BCDEFP SIET A *Post sit haec*
irrepserant in F: *omnia enī p te facio.* 39 me om. E 40 quam ^{scienf} F
 ω. PLAUDITE A ω plaudite; D ω plaudite C, CALLIOPIVS RECENSUIT
 add. C² ω. plaudite. CALLIOPIVS RECENSUIT B ω plaudite. Callioplūf
 recensui F ω PLAYDITE. CALLIOPIVS. RECENSVI E

TERENTI A TERENTI AFRI EXPLICIT HECYRA FELICITER B
 KECYRA FINITA INCIPIT PHORMIO

TERENTI. AFRI. EXPLICIT. HECYRA. FELICITER C

P. TERENTII. AFRI HECYRA EXPLI^ū D
 CALLIOPIVS RECENSVI

TERENTII. AFRI. EXPLICIT ECHIRA. INCIPIT PHORMIO E

TERENTII. AFRI E^xp. HECYRA F TERENTI AFRI EXPLICIT HECYRA P
 INCIPIT PHORMIO INCIPIT PHORMIO

scisco.' T. in 'Eunucho' „hi quos par fuerat sciscere Sciunt.“ 33. licetne
 me scire: Donat. in lemm. 35. Egon.: Donat. *bis* in lemm. 37. nec
 hoc: Donat. in lemm. 38. Donatus 1, temere quicquam Parmenonem
 praetereat) Sibi ipsi hoc dicit et se nominat. 2, Conuenit hoc dictum mere-
 trici abeunti.

ADELPHOE

INCIPIT	TERENTI	ADELPKOS		
GRAECA	MENANDRU	ACTA	LUDIS	FUNERALIB
LUCIO	AEMELIO	PAULO	MODOS	FECERE
LUCIUS	FABIUS	MAXUMUS	P	CORNELIUS
AFRICANUS	EGERE	LUCIUS	KATILIUS	PRAENESTINUS
LUCIUS	AMBIBIUS	TURPIO	MODOS	FECIT
FLACCUS	CLAUDI TIBIS	SERRANIS	TOTA	FACTA VI
MARCO	CORNELIO	CETKEGO	LUCIO GALLO	COS

Sic A

INCIPIT ADELPHOE

ACTA LUDIS FUNEBRIBUS QUOS FECERE
 Q. FABIUS MAXIMUS. P. CORNELIUS AFRICANUS
 AEMILI. PAULI. EGERE. L. ATILIUS. PRAENESTINUS
 MINUTIUS. PROTHYMUS. MODOS FECIT
 FLACCUS. CLAUDI. TIBIIS SARRANIS. FACTA
 GRAECA MENANDRI. ANICIO
 M̃. CORNELIO. COÑS.

Sic C, nisi quod u. 4 PSENTINUS scriptum est: u. 8 COÑS ex CÕS
 fecit C² Reliqui in his discedunt 1. ADELPHOE EF 2. FUNERIBUS^B
 B, corr. B² FUNERIBUS D FUNEBRIB; FG Post FUNEBRIBUS ita per-
 gitur in DEFG Q. FABIO MAXIMO. P. CORNELIO. AFRICANO AEMELII.
 PAULI. AEDILIBUS CURULIB; QUOSFECERE. L. ATILIUS (sic D QUINTO
 FABIO G EMILII EFG EDILIB; CURULIB; EG QUOS EGERE LATILIUS G
 L. ACTILIUS F) 4. PRENESTIN' F PNESTIN' EG PRESENTINUS B 5.
 MINUCIUS P PROTHYMÑUS B PTHUMUS E PROTHIM' F PROTRIM' G
 MODO. G 6. FLACC' G Numerus post FACTA deest in omnibus 7.
 CRECA DEF CRETA. MENĀDRI G M̃. ANITIO E, in reliquis deest praenomen
 ANITIO DF 8. C̃ MARCO CORNELIO E M̃. CORNELIO BF MARCO G
 CO.S. B CÕS D CONSULIB; FG C̃SULIB; E Ceterum in DG didascalía
 sequitur prologum.

PERSONAE.

MICIO SENEX
DEMEA SENEX
SANNIO LENO
AESCHINVS ADVLESCENS
[PARMENO SERVOS]
[BACCHIS MERETRIX]
SYRVS SERVOS
CTESIPHO ADULESCENS
SOSTRATA MVLIER
CANTHARA ANVS
GETA SERVOS
HEGIO SENEX
(PAMPHILA VIRGO)
DROMO PVER.

Index personarum non est in libris. In armario antefixo tredecim personas pictas habent **CF** (Micionis Demcae Sannionis Aeschini Parmenonis Fidicinae Syri Ctesiphonis Sostratae Cantharae Getae Hegionis, denique Prologi, ut uidetur, **C**: de **P** nihil enotatum est), octo (sex seniores, duas iuniores) **F**

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Duós cum haberet Démea adulescéntulos,
 Dat Mícioni frátri adoptandum Aéschinum,
 Sed Ctésiphonem rétinet. hunc citharístriæ
 Lepóre captum súb duro ac tristí patre
 Fratér celabat Aéschinus: famám rei

5

ARGUMENTŪ IN ADELPHO D	ARGUMENTŪ ABELPHOE G	ARGUMENTUM
BCEFP ARGUMENTŪ IN ADELPHOE V	2 mitioni EG	adobtandū G
Aeschj̄inum C Aeschinum B aescinum V	3 Sed & ctesiponem ^h secū	
retinet (hunc om.) V tesiphonem EF	citaristae ^{ri} D , corr. D ²	cytha-
ristriæ FV	4 CAPTUS A	5. 6 famamq; Amoris BCDEFGPV

Amoris in se transférēbat: dēnique
 Fidícinam lenoni éripit. uitiáuerat
 Idem Aéschinus ciuem Átticam paupérculam
 Fidémque dederat hānc sibi uxorém fore.
 10 Deméa iurgare, gráuitē ferre: móx tamen,
 Vt uéritas patefácta est, ducit Aéschinus
 Vitiátam, potitur Ctésipho citharístriam.

6 AMOREMINSESE A tranferebat G transferabat F 7:PKIDICINAM
 ERIPITLENONI A eripit *ex* eripuit G eripui C eripuit BDEFPV
 uitauⁱerat D 8 EIDEM A CIUE A fēd pauperculam F 9 Fidem
 quae dederat P 10 iurgabat V et grauitē DEF^tGPV ferebat V
 11 ETUERITAS A DUCITITAAESCKINUS A 12 *Huius uersus loco inter-*
polatio occupauit recensionem Calliopii. In P ita legitur
 A se uitiatam ciuem atticam uirginem
 Uxorem, potitur Ctesipho citharistria
 Exorato suo patre duro Demea.
A quo exemplo ceteri libri in his recedunt uicē atticā G uirginē
atticā V tesipho EF cytharistria FV duro om. G

PROLOGVS.

Postquám poëta sénsit scripturám suam
 Ab iníquis obseruári et aduersários
 Rapere in peiorem pártēquam acturí sumus:
 Indicio de sese ípse erit, uos iúdice^s,
 Laudín an uitio dúci it factum opórteat. 5
 Synápothnescontes Díphili comoédiast:
 Eam Cómmorientes Plaútus fecit fábulam.
 In Graéca adulescens ést, qui lenoni éripit
 Meretrícem in prima fábula: eum Plautús locum
 Reliquit integrum. eum híc locum sumpsit sibi 10
 In Adélphos, uerbum dé uerbo expressum éxtulit.
 Eam nós acturi súmus nouam: pernóscite
 Furtúmne factum exístimetis án locum

PROLOGUS **CEP** INCIPIT PROLOGUS **BD** INCIPIT PROLOGUS ADELPH **G**
 INCIPIT PROLOGUS ADELPHOE **F** *Prologus deest in V* 1 poeta ex
 poetam **F** 4 Indicio de sese ipse erit, uos iudices *Bentleius* DESE **A**
cum rell. IPSEERIPIT **A**, **PI** *induxit corr. rec.* erit et uos **F** UOSERI
 TISIUDICES **ADEFGP** eritis *om. C¹, add. schol. in marg.* iudices eritis **B**
 5 LAUDINUITIO **A**, an *add. corr. rec.* id factum **D** et *schol.* **FP²** id
om. **BCEF¹P¹** laudin an debeat uicio duci id oporteat **G** 6 Syna-
 pothnes contes **BCEG** (Syna)pothnescontes diphili *in ras.* **F** difili
B **CDP** (fi *in ras.* **D**) tifi **E** cōmoediast **D** cōmoedia est **G** 7 plau||tus **C**
 8 eripit *ex* eripuit **G** eripuit **E** 9 plau|tus **C** 10 Reliquit **F** eum
 hinc **BC** eum hinc **P** eum nunc hic sumpsit *Ritscheli* 11 Ia-
 dephof **G** in adelfos **BCFP^{ex}** tulit **D**, *corr.* **D²** 13 existumetis, u *in*
ras., **D** (existumetif **G**)

1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 422 „Postquam—aduersarios.“ 4. de
 se: Donatus. Eugraphius in lemm. — uos eritis iudices: Donatus in
 lemm. 9. Charis. p. 210 Prima pro primo. T. in A. „in prima fabula“:
 ubi HELENIUS ACRON: pro in primo. 11. Prisc. I p. 369 „uerbum—
 extulit.“

- Repréhensum, qui praetéritus neclegéntiast.
- 15 Nam quód isti dicunt máliuoli, homines nóbilis
Eum ádiutare adsídueque una scribere:
Quod illi maledictum uéhemens esse exístimant,
Eam laúdem hic ducit máximam, cum illis placet,
Qui uóbis uniuérsis et populó placent,
- 20 Quorum ópera in bello, in ótio, in negótio
Suo quisque tempore úsus est sine supérbia.
Dehinc ne éxspectetis árgumentum fábulae:
Senés qui primi uénient, ei partem áperient,
In agéndo partem osténdent. facite aequánimitas
* * * * *
- 25 Poëtae ad scribendum aúgeat indústriam.

14 negligentia **B** negligentia **CDEFGP** 15 MALEDICI **A**, ut quae inductis litteris corr. rec. superscripserat iam erasa sint maliuoli **F** maleuoli *rell.* 16 adsiduaeque; **DFP** assidueque **BE** 17 QUID **A** 19 placent & populo **G** 20 uello *ex* pello **G** 22 expectetis **C** expectat^eis **F** 23 ueniunt **G** II **A** cum **DGP** hii **C²F** hi **BC¹E** 24 Post u. aequanimitas in **G** haec irrepserunt In comediis um (?) ñ narrat: ref gestę. Id psonę loquentes int se ipsā fabulā agunt. Tum sequitur u. 25 Poetae. — Bentleius post u. 24 excidisse unum suspicatur 25 poetae **EF**

15—21. Donat. in Vita „Nam quod—superbia“ (15. ipsi plerique codd., 16. Hunc omnes, 18. quod plerique) 15. Eugraphius: ...quod maledici homines frequentissime dicant... 16. Donatus: Eum (heum *Par.*) adiutare] Legitur (Lege *Par.*) et „adiuuare.“ Pacuuius in Chryse „adiuta mihi“ (Legitur et adiutari, tum adiutamini *Ritschelius*).

A MICIO
SENEX

Storáx. non rediit hác nocte a cena Aéschinus I 1
 Neque séruolorum quísquam, qui aduersum ierant.
 Profécto hoc uere dicunt: si apsis úspiam,
 Aut ibi si cesses éuenire ea sátius est
 Quae in te úxor dicit ét quae in animo cógitat 305
 Iráta quam illa quaeé parentes própitií.
 Vxór, si cesses, aut te amare cógitat

I 1 A MICIO SENEX D MICIO SENEX CPV MICIO E MITIO F In G
 post didascaliam unus uel duo uersus erasi sunt in margine, ut in-
 cipiatur a torax 1 A. ASTORAX A, A induxit corr. rec. REDIT A
 caena DE 2 seruolorum DFP cum A seruolorum C aduorsum
 BCDEFPPV 3 abfi^s V 4 sic esses B¹F¹V euenire&a V 5 INTEXOR
 A dixit D di^cx G, t dicit schol. dixit V ETQUEIN A 6 ila G
 7 fi^c cesses F sicelfes, ultima s in ras., V

I 1. 1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 422 „Storax—ierant.“ 1. Donatus:
 Storax non rediit hac nocte a cena Aeschinus) Hoc alii interrogatiue, alii
 pronuntiatue proferunt. sed magis pronuntiatue dicendum. — Eugraphius:
 Storax non rediit) Primo conquisitio est et interrogatio praecedens. nam
 nomen serui cum dixisset, possumus intellegere, quod non responderit et ex
 hoc ceperit, quod non reuersus sit filius, ut pronuntiemus per confirmatio-
 nem. — Idem in u. 2 : Neque seruolorum quisquam) Rursus pronuntiatio
 altera esse potest, tamquam seruus uocatus responderit et ipsum interroget.
 2. Non. p. 232 Aduorsum contra significat. T. A. „Neque—ierant.“ —
 Donatus : ierant) Producta I pronuntiandum, quod nos addita U iuerant
 dicimus. 3. 4. Seru. in Aen. III 430 „si abis' uspiam aut ubi si cesses.“
 6. Non. p. 59 „quam ea quae parentis propiti.“ — Idem p. 463 „quam ut
 ea' quae parentes propitií.

Terentius.

- Aut tête amari aut pôtare atque animo óbsequi.
 [Et tibi bene esse, sóli cum sibi sit male.]
- 10 Ego quia non rediit filius quae cógito! 35
 Quibus núnc sollicitor rébus! ne aut ille álserit
 Aut úspiam ceciderit aut praefrégerit
 Aliquit. uah quemquamne hóminem in animo instituire aut
 Paráre quod sit cárius quam ipse ést sibi!
- 15 Atque éx me hic natus nó n est, set ex fratre. ís adeo 40
 Dissímili studio est iam ín de ab adulescéntia.
 Ego hánc clementem uítam urbanam atque ótium
 Secútus sum et, quod fórtunatum istí putant,
 Vxórem numquam habui. ille contra haec ómnia
- 20 Ruri ágere uitam: sémper parce ac dúriter 45

8 aut te|| amari **F** aut dete amari **DV** po||are **G** 9 *deest in A*
 ut tibi **C** 10 **REDIT A** que || cogito **V** cogito|| & **D** 11 **ETQUIBUS A**
cum rell. sollicitor **C**, corr. **C**² 12 praefregeret **V** (*in ras.*) pfregerit **G**
In AFP uersus extenditur usque ad UAK 13 aliquid mali quem-
 quamne **E** uaha **DGV** in animum **BC** (*u in ras.* **C**; **PV** instuere **C**,
 corr. **C**² instituere in animo **EF** instituere dignum aut **B** aut
 add. **D**¹ *in marg.* 14 parere **D'EG** (*t* parere **F** *in marg.* parere
D² *cum rell.*) ipse et sibi **D** ipse eē sibi **G** ipse ē sibi **V** ipse sit sibi
BCE 15. 16 **SEDEXFRATREMEQ** | **ISDISSIMILISTUDIO A**, **MEQ** *induxit*
corr. rec. fed ex fratrae. Hifadeo **G** 15 sed fratre ex meo *Guyetus*
 16 dissimili *ex* dissimilis **C** 17 ociū *ex* ociuf **G** 19 **Uxorēdūquā G**
In F uersus 20 Ruri—26 omnia *omissi in margine suppleti sunt*

8. Donatus : aut tete amari) Quia illud „te“ dixerat, hoc geminavit et „tete“ dixit tamquam significantius. 9. Eugraphius : uxor ... suspicatur quod alteram amet ac illi soli sit bene. (*Nihil de h. u. habet Donatus*). 10. 11. Seru. in Aen. IV 379 „Ego—rebus“ (redit et cogito et quibus). — cogito quibus : Donat. in lemm. 12. perfregerit : Donat. in lemm. 13. 14. Prob. Inst. art. p. 146 „ua quemquamne—est sibi“ (animum *Vatic.*, animo *Bob.*). 15. Charis. p. 229 „Atque“ pro „et“ T. in A. „Atque—sed ex fratre“ : ubi **ACRON** „argute“ inquit : nam per hanc coniunctionem transitum fecit ad narrationem. — sed ex fratre : Donat. in lemm. — Idem : is adeo] Transitus ad argumentum subtilissimus. 17. Donat. in Hec. II 1, 28 „hanc—urbanam.“ 18. 19. Donatus : Quidam putant sic pronuntiandum „quod fortunatum isti putant uxorem.“ et haec bona et concinna locutio est. 20. Charis. p. 79 nam et „duriter“ T. dixit. — Seru. in Donat. p. 439 T. ait „duriter.“ — 20. 21. Charis. p. 197 „Duriter“ T. in A. „Ruri—[se]se habere“ : ubi **ACRON** „secundum antiquorum“ inquit „consuetudinem.“ — Id. p. 142 „Ruri agere uitam perparce ac duriter sese habere“ Micionem T. in A. loquentem de fratre commeminat, non „rure.“ — Donatus : „Semper“ licet

Se habére: uxorem dúxit: nati filii

Duo: inde ego hunc maiórem adoptaui mihi:

Edúxi a paruolo, hábui, amaui pró meo:

In eo me oblecto: solum id est carum mihi.

Ille út item contra me hábeat facio sédulo:

50 25

Do, praetermitto: nón necesse habeo omnia

Pro meo iure agere: póstreño, alii clánculum

Patrés quae faciunt, quae fert adulescéntia,

Ea né me celet cónsuefeci filium.

Nam qui mentiri aut fállere—insuerit patrem

55 30

† Aut audebit tanto mágis audebit céteros.

Pudóre et liberálitate líberos

Retinére satius ésse credo quám metu.

Haec frátri mecum nón conueniunt néque placent.

Venit ad me saepe clámans 'quid agis, Micio?

60 35

Cur pérdis adulescéntem nobis? cúr amat?

22 magiore V 23 meo in ras. D 24 idem carum V (est om.)

est om. G 25 idem F abeat P FACIOADSEDULO A 26 p[er]mitto G
omnia om. AV, add. corr. rec. in A 28 patres, a in ras., V patre E
fert om. F¹, add. schol. 29 caelet D consue[f]eci C c[on]fui feci G 30
INSUEUERITPATREM A insuet patrem D insuerit patrem BCEFGP in-
fueuit patre V 31 AUTAUDEBIT A cum rell. (nisi quod FP aut habent
in fine us. 30.) tantum P insueuerit Parentem, tanto Guyetus 32
pudore aut libertate V liberitate F 33 saci[us] V 34 coueniunt C,
corr. C² 35 CLAMITANS A cum rell. qd a[ut] G 36. 37 ama[t]t
N|||| cur potat P, N)obis erasum

incertam distinctionem habeat, tamen recte additum est. 23. Non. p. 298
„Eduxi—meo.“ 24. Donat. in Andr. II 1, 6. in Ad. III 3, 81. IV 5, 9
„In eo—mihi.“ 25. Seru. in Aen. X 567 „Ille—sedulo.“ 26. 27. Donat.
in Andr. I 1, 9. in Hec. II 2, 1 „non—agere.“ 27—29. Donat. in IV 5, 6
„denique' alii—filium.“ 27. 28. Arusian. p. 244 „postremo—adolescencia.“
— Lexic. Maii p. 148 „alii—faciunt.“ 29. Donat. in I 2, 61. Seru.
in Donat. p. 550 „Ea—filium.“ 30 insueuerit: Donati Par. in lemm.
30. 31. Martian. Cap. V § 495 K.: „Nam—instituerit patrem aut audebit
tanto—ceteros.“ — Donat. in Andr. V 2, 26 „Nam—fallere i. p. a. u. t. m.
a. c.“ (Sic Par. — Na mentiri aut fallere i. p. a. m. tato magis audeat
ceteros Ed. pr.). 33. 34. Augustin. de corr. Donatist. 21 „Pudore—metu.“
35. Donatus: Congruè postquam „saepe“ dixit, adiecit aptius uerbum, non
dicens, „clamans“, sed „clamitans.“ 35—39. Cic. de inuent. I 19, 27
„Venit—bonum“ (35. clamitans 37. sumptum.). 35. 36. Victorin. in Cic.
Rhetor. p. 203 H. „Venit—nobis“ (35. clamitans). 36. 37. Donat. in I 2, 15
„cur amat? Cur potat.“

- Cur pótat? cur tu his rébus sumptum súggeris?
 Vestítu nimio indúlges: nimium inéptus es.
 Nimium ipse est durus praéter aequomque ét bonum:
 40 Et érrat longe meá quidem senténtia, 65
 Qui impérium credat gráuius esse aut stábilius,
 Vi quód fit, quam illud quód amicitia adiúngitur.
 Mea síc est ratio et síc animum inducô meum:
 Malô coactus quí suom officiúm facit,
 45 Dum id réscitum iri crédit, tantispér pauet: 70
 Si spérat fore clam, rúrsum ad ingeniúm redit.
 Ille quém beneficio adiúngas ex animó facit,
 Studet pár referre, praésens absensque ídem erit.
 Hoc pátrium est, potius cónsuefacere filium
 50 Sua spónte recte fácere quam alienó metu: 75
 Hoc páter ac dominus ínterest: hoc quí nequit,
 Fateátur nescire ímperare liberis.
 Sed éstne hic ipse, dé quo agebam? et cérte is est.

37 PUTAT A cur tuis rebus D sumptus BCDEFGPV 38 nimium
 indulges V INDULGIS A INCEPTUS A 39 Nimirū G ipse *inter*
lineas V ipse durus est BCEFP aequum et bonum GV 40 mea
 equidem BC 41 stabilius D 42 adiungitur C 43 animinduco C,
 corr. C² 44 coactu^{ri} F, corr. F² qui om. C¹P, add. C² SUUM A
 45 rescitum incredit P, corr. P² tantisper cauē, p cau in ras., G cauet
 BCDEFPV 46 RURSUS^s A, corr. rec. rursus D ruffus G 48 absens
 quae C 49 patruū G patrū V cōsuefacere G 50 Sponte sua G recte
 om. A, add. corr. rec. 51 qui om. G 52 NESCIRE A, se add. corr.
 rec. nescire se DGV se nescire BCEFP 53 agebam E ipsius G
 ipse BCEFP hif G

37. sumptum: Donat. in lemm. — Idem in III 3, 15 „cur tu—sumptum
 suggeris.“ 38. Prob. Cathol. p. 29. Arusian. p. 234 „Vestitu nimio in-
 dulges.“ 40. Non. p. 339 „Et erat’—sententia.“ 44. officium suum:
 Donat. in lemm. 45. Donatus: tantisper cauet) .. Bene „cauet,“ quasi
 malum (malos *Ed. pr.*). 46. Querol. p. 41 Par. „rursum ad ingenium
 redis.“ — rursus: Donatus *bis*, rursum *semel*. 50. Varro de l. l. VI 69
 .. spondeo a sponte: nam id ualet a uoluntate ... eandem uoluntatem T.
 significat cum ait satius esse „Sua—metu.“ 52. Donatus: nescire im-
 perare) Deest „se.“ 53. Non. p. 243 „Sed estne ipse de quo agebam.“ —
 is ipse: Donat. in lemm.

Nesció quid tristem uideo: credo iam, út solet,
Iurgábit. saluom te áduenire, Démea,
Gaudémus.

8055

B DEMEA A MICIO
SENES II

DE. Ehem opportúne: te ipsum quaérito. I 2

MI. Quid trístis es? DE. Rogás me, ubi nobis Aéschinus
Siét, quid trístis égo sim? MI. Dixin hóc fore?
Quid fécit? DE. Quid ille fécerit? quem néque pudet
Quicquám, nec metuit quémquam, neque legém putat 855
Tenére se ullam. nam illa quae antehac fácta sunt
Omíto: modo quid désignauit? MI. Quid nam id est?

DE. Forés effregit átque in aedis ínruit
Aliénas: ipsum dóminum atque omnem fámiliam
Mulcáuit usque ad mórtem: eripuit múlIERem 9010

54 : solet D, corr. D² assolet E 55 aduenisse V 56 gaudemus,
nu in ras., G In AFP gaudemus finem facit antecedentis uersus

I 2 B DEMEA A MICIO D DEMEA MICIO P DEMEA MICIO SENES. II. V
SENES II SENES II

DEMEA MITIO SENES. II. G DEMEA. SENEX MICIO II C DEMEA MICIO EF

1 Hem DG Hē em V oportune BCDGV opportunaē P 2 Quid
tristif el in ras. G rogitas BCEFP rogasne me V 2. 3 ubi nobis
Aeschinust? Scin iam quid Ritscheli^{us} 3 ego sum EGV B DIXIN A

hoc fere ego F 4 quid : fecit BC, corr. B¹C² quid is fecit DEV
quid hif fecit G 5 neq; m&uit G 6 illam C 7 dissignauit
BCDF'GPV (na in ras. G) designauit E, schol. F (cum A) 8 irruit
BEV 9. 10 mulcavit |||| familiā V (usq. erasum) 10 multauit E

I 2. 1. Hem : Donatus bis in lemm. — Ehem : Eugraph. in lemm.
2. Schol. Bembin. : ubi quando. — Eugraph. : Interrogas me quid ego tristis
sim, cum Aeschinum filium habemus. — Donat. in V 3, 3 : (Demea) sic
audit a Micione „quid tristis es?“ et ipse : „rogas me? ubi nobis Aeschinus
Siet quid tristis ego sim.“ — Cf. Idem in III 3, 13 hominis stultitiam] Sci-
licet quia laetatur ignorans ubi Aeschinus sit. 3. Querol. p. 37 Par.
„dixin hoc fore.“ 4. 5. Prisc. II p. 231 „Quem—Quicquam.“ 6. 7.
Non. p. 96 : Designare (Dissignare Leid.) cum nota atque ignominia aliquid
facere. T. A. „illa—quid dissignauit.“ (ante, om. hac). — Eugraph. Dissi-
gnauit) Dissignare proprie dicitur aliquid signatum legibus rumpere. —
Donatus : designauit) . . . Hoc uerbum apud ueteres duas res significabat.
etenim prae et recte facta designata dicebantur. 8—10. Claud. Sac. p. 32
„Fores—Mulcavit.“ 8. 9. Idem p. 36. Donat. in II 1, 32 „Fores—Alienas.“
10. Donatus : mulctauit) . . . Unde Mulciber a mulctando quasi Mulctiber.

- Quam amábat. clamant ómnes indigníssime
Factum ésse: hoc aduenienti quod mihi, Micio,
Dixére! in orest ómni populo. dénique,
Si cónferendum exémplum est, non fratrem uidet
15 Rei dare operam, ruri ésse parcum ac sóbrium? 95
Nullum huius simile factum. haec cum illi, Micio,
Dicó, tibi dico: tú illum corrumpi sinis.
- MI. Homine imperito núnquam quicquam iniústiust,
Qui nísi quod ipse fécit nihil rectum putat.
- 20 DE. Quorsum istuc? MI. Quia tu, Démea, haec male iúdicas. 100
Non ést flagitium, mihi crede, adulescéntulum
Scortári, neque potáre: non est: néque fores
Effringere. haec si néque ego neque tu fécimus,
Non siit egestas fácere nos. tu núnc tibi
25 Id láudi ducis, quód tum fecisti inopia? 105
Iniúriumst: nam si ésset unde id fieret,
Facerémus. et tu illum tuom, si essés homo,

11 INDIGNISSUME A, *corr. rec.* 12 hoc om. E QUOD A cum *rell.*
(od in ras. C) mihi qđ V 13 more est E denique om. G denique
ad extremum V 14 uidit V 15 eē in ras. G 16 factum simile
BCDEFGPV illi || D ILLIMIO A 17 dico tu G, *corr.* G² corrumpis C
corrupti G corrip^{um} V 17 INIUSTIUS (om. est) A 19 QUISINIQUOD A
qui nisi quod ipse D, *corr.* D² fécit F, *corr.* F² 20 quorum |||| istuc D
quorsum nam istuc V tu om. E malae haec G 22 potari V
potare ||| est E non est om. GV non in ras. E 23 si ego neq; tu V
si neque tu F, *sed* ego *supra lineam*, neque in *marg. suppletum* netu D,
corr. D² 24 SIID A siuit BCDEFGPV aegestas D 25 id om. V
tunc DEG tu V 27 faceremus, in in ras., D illum tu tuum Bentleius
TUUM A homo om. A, *add. corr. rec.*

13. Seru. in Aen. IV 195 „in—populo.“ 15. Donat. in III 3, 4 „non fratrem rei dare operam, ruri esse parcum ac sobrium“: ib. 45 „Rei dare operam, ruri esse parcum et sobrium.“ — Rei operam dare *semel*, Rei dare operam *bis* Donat. in lemm. 16. simile factum: Donat. *bis* in lemm. 18. iniustus est: Donat. in lemm. 22. neque potare neque fores (om. non est): Donat. in lemm. 24. siuit: Donat. in lemm. — Idem in Andr. I 2, 17 „siui“ antique. aliter in A. „Non siit (sit Par.) egestas facere nos.“ — Diomed. p. 374 ... melius tamen dicitur „sii.“ ut T. in A. „Non siit egestas.“ 24—26. Acron in Hor. C. I 35, 13 „tu nunc (tibi om.). — iniurium est.“ 25. quod tu fecisti: Donat. in lemm.

Sinerés nunc facere, dúm per aetatém licet,
Potiús quam, ubi te expectátum eiecissét foras,
Aliéniore aetáte post facerét tamen.

110 30

DE. Pro Iúppiter, tu homo ádigis me ad insániam.

Non ést flagitium fácere haec adulescéntulum? MI. Ah,
Auscúlta, ne me optúndas de hac re saépius.

Tuom filium dedisti adoptandúm mihi:

Is méus est factus: síquid peccat, Démea,

115 35

Mihi péccat: ego illi máxumam partém fero.

Obsónat, potat, ólet unguenta: dé meo:

Amat: dábitur a me argéntum, dum erit cómmodum.

Vbi nón erit, fortásse excludetúr foras.

Forés effregit: réstituentur: discidit

120 40

Vestém: resarciétur, et — dis grátia —

Est únde haec fiant, ét adhuc non molésta sunt.

Postrémo aut desine aút cedo quemuis árbitrum:

28 SENERES A facere, nunc V LICET ABC²EF²G² decet *corr.*
rec. A cum DF¹G¹V 29 te^{diu} expectatū V 30 Aliéniorē P, *corr.* P²
31 iupiter V iubbit G adigis D¹GV (*cum* A) redigis EP² rediges
BCD²FP¹ 32 haec facere F 32. 33 A (*h. e. nota personae*)
A. hauscultha D 33 optundas DGV (*cum* A) 34 TUUM A adob-
tandum G 35 hif G 36 maxumam DGV (*cum* A) feram
BCDEFGPV 37 opsonat F deme||o (*ex deme*) G deme^ao V, *corr.*
V², *ut uidetur* 38 de me G argentum ame V 39 excludetur V
In FP uersus 40. 41. 42 *duo sunt, prior exit in* resarcietur 41. 42
ETESTDISGRATIA|ETUNDE AFV est diis gratia et unde BCDEGP (*dis*
non l
DEG) 42 ETADKUCMODESTASUNT A, *corr. rec.* molesta non sunt E
43 arbitrum D

30. Prisc. I p. 56 „post faceret tamen.“ — Idem II p. 38 „post faciet tamen.“ 31. rediges: Donatus in lemm. — Idem in II 1, 43 „Pro—homo nunc redigis me ad insaniam.“ — Charis. p. 241 „Pro—insaniam“ (adigis). — Idem p. 242 „tu me homo adigis ad insaniam.“ 36. Donatus: feram) Sustinebo. tolerabo. 37. Varro de l. l. VII 84: Apud T. „Scortatur“ potat olet unguenta de meo: scortari est saepius meretriculam ducere. — Obsonat potat: Donatus. — Eutych. p. 188 „Obsonat—unguenta.“ — Pompeii Comment. p. 233 .. obsono et obsonor „Obsonat—unguenta.“ — Diomed. p. 319. Schol. Lucan. VI 537. Prisc. I p. 444. 480. II p. 329 „olet—meo.“ 38. Pseudo-Ascon. in Cic. Verr. p. 213 Or. Prisc. II p. 271 „Amat—commodum.“ 40. 41 Cic. pro Caelio 16, 38 „Fores—resarcietur.“ 42. Donatus: Et unde haec fiant (fieri *Ed. pr.*) Iterum subaudiendum est.

- Te plúra in hac re péccare ostendam. DE. Eí mihi,
 45 Pater ésse disce ab illis, qui ueré sciunt. 125
 MI. Natúra tu illi páter es, consiliís ego.
 DE. Tun cónsiliis quicquam? MI. Á, si pergis, ábiero.
 DE. Sicíne agis? MI. An ego tótiens de eadem re aúdiam?
 DE. Curaé est mihi. MI. Et mihi cúrae est. uerum, Démea,
 50 Curémus aequam utérque partem: tu álterum, 130
 Ego item álterum. nam ambós curare própemodum
 Repóscere illum est quém dedisti. DE. A, Micio.
 MI. Mihi sic uidetur. DE. Quid istic? si tibi istúc placet,
 Profúndat perdat péreat, nihil ad me áttinet.
 55 Iam si uerbum unum pósthac . . MI. Rursum, Démea 135
 Iráscere? DE. An non crédis? repeton quém dedi?
 Aegrést: alienus nón sum: si obsto . . em, désino.
 Vnúm uis curem, cúro. et est dis grátia,
 Cum ita út uolo est: isté tuos ipse séntiet

44 in ha||c re|| B in hanc rē C 45 ab eis V 47 Tune con-
 sulis BCDFGPV tune consilis E ah BCDEFGP ha V 48 agis D,
 corr. D² 51 ego autem V curare ambos Bentleius 52 est illum
 BCEFP a P (cum A) a^h F^{ah} a C, corr. C² ah E aha BDV ha G
 53 quid istic CD quid istuc EFGV fi|| tibi D tibi si Bentleius ex
 Regio 54 pereat pereat C po||tat pereat V perdat om. A 55 ullum
 BCEFP posthec V ruffū G 56 iā n̄ credif G REPETO A reppeton C
 57 em om. BCF¹P hem DEF²GV In E erasa sunt quae inter u. 58
 curo et u. 59 iste fuerunt 59 ipse tuus ipse V TUUSIPSESENTIET A

44. 45. Prob. Inst. art. p. 146 Si heī pro uocatione aliqua proferatur, erit aduerbium exclamantis, ut puta „hei mihi—sciunt.“ Nunc si simpliciter h. e. sine aspiratione ‚ei‘ proferatur, erit datiuus casus pronominis ‚is.‘ — 45. Donatus: ab aliis Superbum fuisset „a me“ dicere. melius ergo „ab aliis“ dictum est. 46. Seru. in Aen. XI 801 „Natura—ego.“ 47. Charis. p. 242 „Tun consulis quicquam.“ — Donatus: Respondit „Tu consulis quidquam“ quia a consulendo consilia dicuntur et consultores. 51. 52. Donat. in III 3, 82 „nam ambos amare propemodum Reposcere illum quem dedisti“ (om. est). — Idem in V 3, 11 „nam ambos curare—dedisti.“ 53. quid istud: Donat. in lemm. 54. Fest. p. 229 (= Paul. p. 228) Profusus super mo[dum sumptuosus...] Terentius in Adelphis „Profundat perdat perejat nihil ad me [attinet]“ — Seru. in Aen. IV 381 „Profundat—attinet.“ — Lex. Maii p. 225 „Profundat perdat nihil ad me.“ 55. uerbum unum (unum om. Ed. pr.): Donat. in lemm. 56. repeton: Donat. bis in lemm. 57. Donat. in III 3, 29 „aegre—sum.“

Postérius . . nolo in illum grauius dicere. —

140 60

MI. Nec nihil neque omnia haec sunt quae dicit: tamen

Non nihil molesta haec sunt mihi: sed ostendere

Me aegré pati illi nolui: nam itást homo:

Cum pláco, aduorsor sédulo et detérreo.

Tamen uix humane pátitur: uerum si aúgeam

145 65

Aut étiam adiutor sim éius iracúndiae,

Insániam profécto cum illo. etsi Aéschínus

Non núllam in hac re nóbis facit iniúriam.

Quam hic nón amauit méreticem: aut cui nón dedit

Aliquíd? postremo núper (credo iam ómnium

150 70

Taedébat) dixit uélle uxorem dúcere.

Sperábam iam deféruisse adulescéntiam:

Gaudébam. ecce autem de íntegro: nisi quídquid est

Volo scíre atque hominem cónuenire, si áput forumst.

60 grauis ^u C, corr. C² grauius quicquam dicere DGV 61 haec om.

F¹, add. schol. in marg. di||cit B 62 molestia F 63 nolui, ui in

ras., D 64 QUODPLACO A, corr. rec. 65 Tā uix G human||e P

uerum ^{si} est augeam D, corr. D² 67 Aescinus V 68 re facit C,

corr. C² facit in ras. D iracundiam ^{iniuriam} E 71 Taedébat ^e F uellem C

72 deseruisse V 73 quicquid est, cquid est in ras., D quicquid

BFGPV Post u. 74 F. I. A. E

59. 60. Prisc. II p. 143 „iste—Posterior. 60. Charis. p. 214 Posterior
T. in A. „Posterior nolo—dicere.“ 61. Donatus: Nec nihil) Nonnihil...

et sensus est: nec contemnenda quae dicit, nec omnia tamen. Tum Non-
nihil molesta) Placidissime „Nec nihil“ dixit et „Non nihil“ maluit repetere.

64. cum placo: Donat. in lemm. — 64. 65. Diomed. p. 388 „Cum placo—
patitur.“ 65. Idem p. 406 „tamen—patitur.“ 69. 70. Donat. in IV 5, 14

„Quam—Aliquid.“ 72. Donatus: deferuisse) Legitur et „desaeuisse“
(desenuisse Ed. pr.). — Prisc. I p. 478 ‚Fenuo‘ quoque etiam ‚feruo‘

inuenitur, ab utroque tamen praeteritum ‚ferui‘ dicitur. T. in A. „Sperabam
—adulescentiam.“ 73. Arusian. p. 214 Ab integro.. T. A. „ecce autem

de integro.“ 73. 74. Donat. in III 3, 11 „nisi—forum est.“

B SANNIO BACCKIS *A* AESCKINVS *Γ* PARMENO
LENO MERETRIX ADULESCENS SERUOS

II 1 SA. Óbsecro, populáres, ferte misero atque innocénti auxilium: 155
Súbuenite inopi. AE. Ótiose, núnciam ilico híc consiste.
Quíd respectas? níhil periclist: númquam, dum ego adero,
híc te tanget.

SA. Égo istam inuitis ómnibus.

5 AE. Quamquám est scelestus, nón committet hódie umquam iterum
ut uápulet.

SA. Aéschine, audi, né te ignarum fuisse dicas meórum morum, 160
Léno ego sum. AE. Scio. SA. Át ita, ut usquam fuit fide
quisquam óptuma.

II 1 *B* SANNIO *A* AESCHINVS *P* PARMENO *D* In *CFP* etiam puella
LENO ADOLESCENS SERUUS

picta est, in CP sine nomine SANNIO ^{PARMENO} AESCHINVS ^{AESCHINVS} PARMENO SERVVS *C*
PARMENO SANNIO AESCHINVS ^o P PARMENO. SANNIA MERETRIX. AESCHINVS *F*
SERVVS LENO ADVLESCENS

^M SANNIO HESCKINVS PARMENO LE|NO ADVLESCENS SERVVS *G* SANNIO AESCHINVS

PARMENO | bsecro *V* SANNIA ESCHINVS *E* 1 ferre *G* misero atq; *V*
misero auxilium atque innocenti *E* 2 ilico iam nunc *EF* (illico *F*)

3. 4. *unum uersum efficiunt in FP* 3^{par} quid *V* ego dum *V* hic te
tanget *om.* *D*¹, *add. schol. in marg.* 5 *Cum nota AES. finitur sextum*
folium fragmenti Vindobonensis, quod idem ultimum est. quanquā *G*

unquam *C* In *A* uersus dissectus est post UMQUAM 6 SA. Audi *P*
dicas, cas in ras., *P* ^{Aeschine}

II 1. 1. Eugraph. in Phorm. I 1, 1 „Obsecro—auxilium.“ — 1. 2. Non.
p. 31 „ferte—inopi.“ 3. Non. p. 408 „numquam—hoc' te tanget.“ 7.
Leno sum: Donati *Ed. pr.* in lemm.

Tú quod te postérius purges, hánc iniuriám mihi nolle
Factam esse, huius non fáciam. crede hoc, égo meum ius
pérsequar:

Néque tu uerbis sólues umquam, quód mihi re male féceris. 10
Nóui ego uestra haec: ‘nóllem factum. 165
Íusiurandum dábitur te esse indignum iniuria hác’ — in-
dignis

Cum égomet sim acceptús modis.

AE. Ábi prae strenue ác fores aperi. SA. Céterum hoc nihíl
facis.

AE. Í intro nunciám tu. SA. Enim non sinam. AE. Áccede
illuc, Pármeno:

Nímium istuc abísti: hic propter hunc adsiste: em, sic uolo. 15
Caue núnciam oculos á meis oculis quóquam demoueás tuos, 170

8 KANCURIAM A, in ⁱⁿ add. corr. rec. mihi iniuriā DG 9 || crede D
10 solues ex soluis E ub soluef G re|| male E 11. 11^b. 12 in duos
contractos habent AFP, quorum prior exit in ESSE iusiurandum da-
bitur te indignum| Esse iniuria hac: G. Hermannus 11^b esse P 12
sic C, corr. C² sim, m a corr., P 13 praestrenue EF nihili Donatus
NIKIL A cum rell. facies F 14 AES. I. I intro C AE. Intro E
NUNCIAM (om. tu) A iam nunc tu BCEFP nunc tu iam DG SA. at
enim BCDEF GP 15 istuc C¹ FP cum A istoc BC² D² EG istic D¹
assiste BEF¹ Sannioni dant haec em sic uolo (B?) CDEF GP (hem
BDEG), ut Aeschinus pergat Caue 16 demoueas DF dimoueas E

8. 9. Charis. p. 214 „Tu—Factam esse.“ 9. Donat. in Andr. I 2, 4
„huius non faciam.“ 10. Neque tu solues uerbis nunquam: Donati Ed. pr.
in lemm. 11. 12. Donatus: Iusiurandum dabitur) Hoc est: iurabimus te
esse indignum cui iniuria fiat huiusmodi. Aut separatim „iusiurandum da-
bitur“ et separatim „te esse indignum iniuria hac“: et sic melius. — Eugraph.:
Ius iurandum dabitur) quod indignus fueris qui hanc iniuriam mihi faceres “
— Donat. in Hec. V 1, 16 „indignum—modis.“ 13. Donatus: Aut „abi
prae,” id est praei... aut „praestrenue.” — Schol. Bemb.: strenue) cito. —
Eugraph.: praestrenue) ualde obsequenter. — Non. p. 236 „abi prae--aperi.”
— Donatus: nihil facis) „Nihil“ pro ‚non.’ Legitur et „nihili.” (nihil Ed. pr.).
14. Donatus: „Enim“ inceptiua particula apud ueteres fuit. — Idem in Phorm.
V 8, 90 „Enim“ pro ‚at“ posuit, ut turbatum ostenderet. sic alibi „enim non
sinam.“ — Prisc. II 104: Enim.. inuenitur etiam pro affirmatiua.. et maxime
praepositiva hanc habet significationem, ut T. in A. „enim non sinam.“ —
Idem p. 285: γὰρ coniunctio causalis inuenitur etiam repletiua uel confir-
matiua... similiter „enim.“ T. in A. „enim uero“ non sinam.“ 15. Non.
p. 367 „Nimium stuc—assiste.“ — hem: Donat. in lemm.

Ne móra sit, si innuerím, quin pugnus cóntinuo in mala haéreat.

SA. Istúc uolo ergo ipsum éxperiri. AE. Em, sérua. PA. Omitte múlIERem.

SA. O fácinus indignúm. AE. Geminabit, ní caues. SA. Ei miseró mihi.

20 AE. Non innueram: uerum in istam partem pótiús peccató tamen. I núnciam. — SA. Quid hóc rei est? regnumne, Aéschine, hic tu póssides? 175

AE. Si póssiderem, ornátus esses éx tuis uirtútibus.

SA. Quid tibi rei mecumst? AE. Níhil. SA. Quid? nostin qui sim? AE. Non desidéro.

SA. Tetigín tui quicquam? AE. Si áttigisses, férres infortúnium.

25 SA. Qui tibi magis licét meam habere, pró qua ego argentúm dedi?

Respónde. AE. Ante aedes nón fecisse erit mélius hic conuícium: 180

Nam sí molestus pérgis esse, iam întro abripiere átque ibi Vsque ád necem operiére loris. SA. Lóris liber? AE. Síc erit.

17 innuerit B innuero ex innuerim P PUGNOS A 18 ego ex ergo G hem BDE? G Em — mulierem Aeschino dant BC¹D²E¹GP¹, Parmenoni C²D¹E²FP² 19 B. OFACINUSINDIGNUM. A. GEMINABITNISI CAUES. B. EIMISEROMIKI A SA. O miserum facinus. AE. geminabit nisi caues. SA. ei miseriam rell. (ei ex ei' G) 20 AE notam om. P¹, add. P² 21 AE. I nunc P I nunc iam intro E tu hic E 22 ex tuis uirtutibus in ras. E 23 noſti G defi|dero G 25 QUID A, D induxit corr. rec. qui|| EP haberi BC 26 hedeſ G hoc ex hic P² 27 perges BCEFP adripiere D arripiere BE 28 OPERIRE A operiere D, corr. D²

17. Non. p. 438 Innuere et adnuere hoc distant quod est innuere facie significare. T. A. „adnuere quini' pugnus continuo in mala haereat.“ (u. 20) „Non innueram—tamen.“ 18. Donatus: Hem serua) Nescias cui dicat haec Aeschinus. — Prisc. I p. 46 „omitte mulierem.“ 19. geminabit nisi caues: Donat. bis in lemm. — Hei misero mihi (hei miseram' Ed. pr.): Donat. in lemm. 21. Donat. in V 3, 14 „regnumne Aeschine hic possides.“ — Idem. in Phorm. II 3, 58 „regnumne hic Aeschine possides.“ 22. Donat. in Eun. V 8, 60. Eugraph. in Eun. II 2, 6 „ornatus—uirtutibus. 23. nostin: Donat. in lemm. 24. Prisc. II p. 243 „Si—infortunium.“ 25. Qui tibi: Donat. in lemm. 26—28. Lactant. Plac. in Stat. Theb. II 417: ut in T. ualidae propositioni lenonis quia respondere adulescens non potuit, miratus est... Leno enim dixerat „Quid si—coges me“ (38. 39). contra adule-

SA. O hóminem impurum: hícine libertatem áiunt esse aequam
ómnibus?

AE. Si sátis iam debacchátus es, leno, áudi si uis núnciam. 30

SA. Egon débacchatus sum aútem an tu in me? AE. Mitte ista
atque ad rém redi. 185

SA. Quam rém? quo redeam? AE. Iámne me uis dícere id quod
at te áttinet?

SA. Cupio, aéqui modo aliquid. AE. Vah, leno iníqua me non
uólt loqui.

SA. Lenó sum, fateor, pérniciēs commúnis adulescéntium,
Periúrús, pestis: támen tibi a me núlla orta est iniúria. 35

AE. Nam hercle étiam hoc restat. SA. Ílluc quaeso rédi, quo
coepisti, Aéschine. 190

AE. Minís uiginti tú illam emisti: quáe res tibi uortát male:
Argénti tantum dábitur. SA. Quid? si ego tibi illam nolo
uéndere,

Cogés me? AE. Minime. SA. Námque id metui. AE. Néque
uendundam cénseo,

Quae liberast: nam ego liberali illam ádsero causá manu. 40

29 h|ccine P 30 debacchatus iam BCDEFG (debaccatus F = 31
debachatus G = 31) leno ef G nūnciam C, corr. C² iam nunc DG
31 Egone BCDEFGP bacchatus C mite P ISTA A, corr. rec. 32
Quam^{ob} rem D redeam, red in ras., D atte D¹ (cum A) 33 modo
aequi BCEFP uaha DG¹ 34 fateor fū G perniciēs communis fateor
Fleckeisenus 35 periurós D nulla a me G nulla est orta BCEFP
36 etiam id restat (B?) CDEFGP quaeſo redi, o re in ras., D Aeschinae P
37 EMISTHIDQUAE A 38 argenti^e ex argentum DG tibi om. G illā tibi D
39 COGIS AG 40 liberast, eras in ras. D assero BDE CAUSAMET
MANU A

scens iusto argumento lenonis inclusus calumniosa ac multum diuersa re-
spondit „ante aedes—loris“ (27. arripere). 31. istec: Donat. in lemm.
et in u. 36. 33. Eq mō: Donati Ed. pr. in lemm. — Acron in Hor. C.
III 15, 1 „leno non uult me iniqua loqui.“ 35. orta est iniuria: Donat.
in lemm. 37. Donat in II 2, 28 „Minis—male.“ — 37. 38. Id. in II 4, 1
„Minis—dabitur.“ 39. tibi illam: Donat. in lemm. 38. 39. Lactant.
Plac. in Stat. Theb. II 417 (u. 26—28) „quid si illam ego nolo uendere
Coges me?“ — Coges: Donat. in lemm. 40. Schol. Lucan. III 56
„liberali—manu.“ — Id. in IV 214 „nam ego hanc liberali assero causam
manu.“

Nunc uide utrum uis: argéntum accipere an causam meditari
tuam. 195

Delibera hoc, dum ego rédeo, leno. — SA. Pró supreme
Iúppiter,

Minime miror qui insanire occipiunt ex iniúria.

Dómo me eripuit, uerberauit: me inuito abduxit meam:

45 Hómini misero plús quingentos cólaphos infregit mihi.

Ób malefacta haec tantidem emptam póstulat sibi trádier. 200

Vérum enim quando béne promeruit, fiat: suom ius póstulat.

Áge iam cupio, si modo argentum réddat. sed ego hoc
háriolor:

Vbi me dixeró dare tanti, téstes faciet filio,

50 Véndidisse mé, de argento sómnum: 'mox: crás redi.'

Íd quoque possum férre, si modo réddat, quamquam in-
iúriumst. 205

Vérum cogito id quod res est: quándo eum quaestum oc-
céperis,

41 Hunc uide **E** 42 supreme **BCDF** sup̄mo **G** iupiter **E** 43
qui ex quin **FG** quin **E** 44 DOMI^o **A**, corr. rec. addux̄ **G** 45. 46
Versuum ordinem in libris traditum tacitus mutauit Muretus ita ut
Homini—mihi *poneret ante* Ob—tradier 45 o homini **DEF** colafos **C**
47 bene ex uene **F** SUUM **A** 48 modo si *Bentleius* **f** **G** hoc, o
in ras., **F** ariolor **DFG** 50 mox ^dlicet redi **D** red||i **G** 51 modo
si *Guyetus et Bentleius* quanquā **G** 52 QUESTUM **A** ^{is}occeperis
Donatus INCEPERIS **A** *cum rell.* (inceperō **F** in inceperis **D**)

41. Donat. in II 2, 40 „Nunc—tuam.“ (uide *om. Ed. pr.*). 42. Donat. in Eun. IV 7, 36 „Delibera—redeo.“ — Claud. Sac. p. 39. Non. p. 388. Seru. in Aen. IV 590. VII 49. in Georg. IV 460. Acron in Hor. C. I 21, 3. I 32, 13. in A. P. 92 Lact. Plac. in Stat. Theb. III 304: „pro supreme Iuppiter“ (proh: Lactant. summe: Acron in A. P. 92 supreme: Claud. Sac.). 43. Seru. in Aen. IV 376 „insanire occipiunt homines ex iniuria.“ 44. Cledon. p. 1903 „Domo me eripuit.“ 45. Ob malefacta *ante* u. 46 Homini *enarrat* Donatus. — Donatus: „tantidem emptam.“ Legitur et „totidem emptam postulat sibi darier.“ — Prisc. I p. 595 „tantidem emptam.“ 46. Donat. in II 2, 37 „plus—mihi.“ 49. tanti dare: Donat. in lemm. 52. Donatus: quando eum quaestum occeperis) Ut in Andria „deinde quaestum occipit.“ — 52. 53. Idem (in II 2, 36.) in Hec. V 3, 42 „quando eum quaestum occeperis—adulescentium est (iniuria est adolescentis *Ed. pr.* in Hec.).

Accipiunda et mússitanda iniúria adulescéntiumst.

Séd nemo dabít: frustra egomet mécum has rationés puto.

A SYRUS *B* SANNIO
SERUOS LENO

SY. Tace, égomet conueniam ípsum: cupide accipiat faxo atque II 2
étiam

Bene dícat secum esse áctum. quíd istuc Sánniost quod
te aúdio 210

Nesció quíd concertásse cum ero? SA. Númquam uidi iníqui-
Certátionem cómparatam, quam haéc hodie inter nós fuit:

Ego uápulando, ille uérberando usque ámbo defessí sumus. 5

SY. Tua cúlpa. SA. Quid facerem? SY. Ádulescenti mórem
gestum opórtuit.

SA. Qui pótui melius, quí hodie usque os praébui? SY. Age,
scis quíd loquar? 215

Pecúniam in locó neclégere máximum interdúmst lucrú: hui,

53 musitanda **BCEGPⁱ** musitanda ē adulescentulū (iniuria *om.*) **G**

iniuria est adolescentulū **D** 54 Si nemo **E** ego mecum **BCEFP**
hanc rationem **DG** deuto **BCEFGP**

II 2 *E* SYRVS *I* SANNIO **D** SYRVS SANNIO **P** SYRVS. SERVVS.
SERVVS LENO SERVVS LENO

SANNIO. **C** SYRVS SANNIO **F** SYRVS SANNIO. SERVVS. LENO **G** SYRVS
SANIA **E** 1 CONUENIAMIPSUM **A** accipiat iam faxo **BCD^eEF^p**

(iam *om.* **DⁱG** cum **A**) atque etiam *om.* **G** 2 Be^{ne} dicat **P**, *corr.* **Pⁱ**

QUQDISTUC **A**, *corr. rec.* Sannia **EG** sannios **D**, *corr.* **D^e** 4 con-
paratam **C** quam haec hodie **CⁱDⁱFⁱP** (cum **A**) quam quae haec **BC²**

quam haec quae **D²EF²G** 5 ego patiendo ille uapulando, uapulando
a corr. in ras., **E** 6 Versum a **Dⁱ** omissum scholiasta suppleuit in
marginē quid agerem **BCDEFP** 7 QUID **A**, **D** induxit *corr. rec.*

8 Pecuaⁿⁱ **G** negligere **DEGP** negligere **CF** negligere **B**
A

53. Querol. p. 54 „Accipienda—iniuria est.“ — musitanda : Donat. et
Eugraph. in lemm. 54. egomet mecum : Donat. in lemm.

II 2. 1. Donatus: „iam“ non tarditatis est sed properationis significatio.
— Id. in Andr. II 3, 25 „Tace egomet conueniam“ (conuenio *Par.*) — Id.
in Ad. II 4, 16 „cupide accipiat faxo.“ 2. 3. Seru. in Aen. II 80 „est—
hero.“ 5. Donatus: Incerta est distinctio: uel „uerberando usque“ uel

„usque defessi.“ — Schol. Iuuenal. 3, 289 „Ego—defecti‘ sumus. 7.
Donatus: Scis quid loquor Legitur et „Scis quod (qui *Ed. pr.*) loquar.“
8. Victorin. in Cic. Rhetor. p. 261 H. Prisc. II p. 322. Donat. in Eun.

- Metuisti, si nunc de tuo iure concessisses paululum atque
 10 Aduléscenti esses mórigeratus, hóminum homo stultíssime,
 Ne nón tibi istuc faéneraret. SA. Ego spem pretio nón emo.
 SY. Numquám rem facies: ábi, inescare nésais homines, Sánnio. 220
 SA. Credo istuc melius ésse: uerum ego númquam adeo astutús fui,
 Quin quídquid possem mállém auferre pótius in praeséntia.
 15 SY. Age nóui tuom animúm: quasi iam usquam tibi sint uigintí
 minae,
 Dum huic óbsequare. praétereá autem te áiunt proficisci
 Cyprum, SA. Hem.
 SY. coemisse hinc quae illuc uéheres multa, náuem conductam:
 hóc scio, 225
 Animús tibi pendet. úbi illinc spero rédieris tamen hóc ages.
 SA. Nusquám pedem. perii hércle: hac illi spe hóc inceperúnt.
 SY. Timet:
 20 Iniéci scrupulum hómini. SA. O scelera: illúd uide,
 Vt in ipso articulo opprèssit. emptae múlieres
 Complúres et item hinc ália quae portó Cyprum. 230
 Nisi eo ád mercatum uénio, damnum máximumst.

9 sinunc, i et ne a corr. in ras., P 11 istuc reconpensaret E
 praetio P 12 inescare nescis Bothius NESCISINESCARE A cum rell.
 (inaescare G) Sania E 13 adeo in ras. a schol. D abeo G 14 quic-
 quid BDFGP málem C auferre DF POTIUSPRAESENTIA A (in om.)
 15 Aege F TUUM A quasi huius iam tibi Bentleius dubitanter 16
 pficiffi in cyprum, tum F Hem in marg., D In A uersus dissectus est
 in media uoce PROFICISCI. cyprum E 17 ueherif multa nauí G
 hic scio P 18 agis BCE 19 PERI A spe incoeperunt (hoc om.) B
 INCIPERUNT A timet om. E 20 homini F illuc BCEFP 21
 MULIERIS A 22 conplures CEF portó^{at} F, corr. F² cyprum EF
 23 dampnum BEF DAMNUMMXIMUMST A maxumū G

IV 7, 12 „Pecuniam—lucrum.“ 8. 9. Non. p. 269 „hui—paululum“
 (nunc si). 11. Lactant. Plac. in Stat. Theb. II 321 „spem—emo.“ 12.
 nescis inescare: Donat. et Euphras. in lemm. — Eutyph. p. 177. Lex. Maii
 p. 183, 294 „nescis inescare homines Sannio.“ (nescis add. corr. rec. in
 Eutyche. insano: Eutyph.). 17. Donatus: hoc scio animus tibi pendet]
 „Hoc“ et correpte legi potest ut articulus demonstratiuus sit, et producte ut
 significet aut (ad) hanc rem aut (ad) hunc locum, id est Cyprum. 18.
 ages: Donat. in lemm. 20. Seru. in Aen. VI 238 T. „Iniéci scrupulum“
 (u. Phorm. V 8, 61). — illud: Donat. in lemm. 21. Donatus: mulieres
 complures) σύλληψις „emptae“: Legitur et „empta.“ 23. Seru. in Aen.
 II 374 „Nisi „ego“—uenio.“

- Nunc si hóc omitto ac tûm agam ubi illinc rédiero,
 Nihil ést: refrixerít res: ‘nunc demúm uenis? 25
 Cur pássu's? ubi eras?’ út sit satius pérdere
 Quam aut núnc manere tám diu aut tum pérsequi. 235
SY. Iamne énumerasti id quód ad te rediturúm putes?
SA. Hocíne illo dignumst? hócine incipere Aéschinum?
 Per oppréssionem ut hánc mihi eripere póstulet? 30
SY. Labáscit. unum hoc hábeo: uide si sátis placet:
 Potiús quam uenias ín periculum, Sánnio, 240
 Seruésne an perdas tótum, diuiduóm face.
 Minás decem conrádet alicunde. **SA.** Eí mihi,
 Etiám de sorte núnc uenio in dubiúm miser? 35
 Pudét nihil? omnes déntes labefecít mihi:
 Praetérea colaphis túber est totúm caput: 245
 Etiam ínsuper defraúdat? nusquam abeo. **SY.** Vt lubet:

24 omittam **BCEFP** amitto **G** actum, quod in unam uocem iunctum praebent codices cum Donato, disiunxit Bentleyus auctore incerto

25 refrixit ^{erit} **D**, corr. schol. res om. **G** 26 **PASSUS** (om. es) **A** cum
 rell. passus? ubi erat, fus ubi e in ras. **G** satius sit **C** 27 quam
 aut hic nunc manere **BCEFP** (hi||c **P**) quam hic nunc manere **DG**
^{t ne} **AUTCUMPERSEQUI** **A**, corr. rec. 28 **IP** **A**, induxit corr. rec. id om.
^{qd d} **BCFP** quo, uo in ras., **G** id ate rediturum **D**, corr. **D**² 29 Hoccine,
^A tum occine **E** 30 obpressionem **E** 31 ^{SI} **UEDESATIS** **A**, **SI** add. **A**¹
 32 **PERICULUM** **A** Sannia **E** 33 ^e **Seruásne** **F**, corr. **F**² perdas ex
 perdes **G** diuinū face **G** **DIUIDUUM** **A** 34 aliunde **E** 35 de sorte
 mea nunc **D** 36 omnis **BC¹DFP** 37 colaphis **CEFP** caput om. **D**¹,
 add. schol. capu^t **C** 38 |||| insuper etiam **E** **DEFRAUDAT** **A**, **A** in-
 duxit corr. rec. defrudat **DEG** defrudet **BCP** defrudet ^{au} **F** abeo ex
ⁱ habeo **D** **LUBET** **A**, corr. rec.

24. omitto: Donat. in lemm. — Idem: actum agam) Prouerbiū. id est nihil agam.' 27. hic manere: Donat. in lemm. 28. id quod: Donat. in lemm. 31. hoc unum: Donati *Ed. pr.* in lemm. 33. Donat. in II 4, 16 „diuiduum face.“ 34. Donat. (= Schol. Bembin.) in Phorm. I 1, 6 „minas —alicunde.“ — aliunde: Donat. in lemm. 37. Lex. Maii p. 573 „colaphis est tuber totum caput.“ 38. Donatus: defraudat (*sic ter*) Fraude „decipiat.“ — defrudat: Eugraph. in lemm.

Terentius.

- Numquid uis quin abeam? SA. Immo hercle hoc quaesó,
 Syre,
 40 Vt ut haec sunt acta, potius quam lités sequar,
 Meum mihi reddatur, saltem quanti emptást, Syre.
 Scio té non usum antehac amicitia mea: 250
 Memorém me dices ésse et gratum. SY. Sédulo
 Faciám. sed Ctesiphónem uideo: laétus est
 45 De amíca. SA. Quid quod te óro? SY. Paulispér mane.

Γ CTESIPHO B SANNIO A SYRUS
 ADULESCENS LENO SERUOS

- II 3 CT. Abs quíuis homine, quóm est opus, beneficium accipere
 gaúdeas:
 Verum énim uero id demúm iuuat, si quem aéquomst facere
 is béne facit. 255
 O fráter frater, quíd ego nunc te laúdem? satis certó scio:

39 immo hercle *om.* E fire D fcire G 40 ut haec DE SUN^fFACTA
 A, ut T a *corr. rec. in F mutatum sit* facta BCDGP fata EF litis
 CDP 41 saltim EG quánti ēpta, nti ē *in ras.*, G quanta F 42 SCI
 TENONUSUM A, O ^{ess} add. A¹, ^{it} *ess add. corr. rec.* scito E non esse
 usum BCDEF^AGP amicia F 43 dicis P 44 tesiphonem E

II 3 A CTESIPHO E SYRVS D CTESIPHO ADVLESCENS SYRVS
 ADVLESCENS SERVVS
 SERVVS CP CTESIPHO SYRVS F CTESIPHO SYRVS ADVLES|CENS SERVVS G
 cTE SYRVS E 1 QUI⁰UIS A, *corr. rec.* QUOMEST (*sic*) A 2 iu^uat F,
corr. F² bene facere D, *corr. D²* benefacere BCEFP *if ex hif* F 3 qui
ex quid C qui B te nunc BCFG^AP te *om.* E certe EF

40. Donatus: „ut“ (*sic*) „quoquo modo“ significat. — utut: Euphras. in
 lemm. 41. Donatus: Meum mihi reddat) Sortem, quam solam supra
 recusabat. 42. Scio te non usum: Donat. in lemm. 43. Donat. in
 V 3, 37 „Memorem—gratum.“ 45. Donatus: De amica) Potest hoc et
 interrogatiue pronuntiar.

II 3. 1. Donatus: Incerta distinctio est: „cum est opus accipere bene-
 ficium“ uel „cum beneficium est opus.“ (uel qđ bñficiu opus est accipere
Ed. pr.) hoc uetus est, illud communiter. 2. Donatus: is bene-facit)
 „bene“ subaudiendum est bis numero. 3. Donatus: O frater — frater —)
 Subdistinguentum ut uideatur quaesiuisse quid ultra diceret et plus inuenire
 non potuisse quam „frater.“ — quid ego nunc te?) Distinguendum. „quid“
 autem pro „ut quid.“

Numquam ita magnifice quicquam dicam, id uirtus quin
superet tua.

Itaque unam hanc rem me habere praeter alios praecipuam 5
arbitror,

Fratrem homini nemini esse primarum artium magis principem.

SY. O Ctésipho. CT. O Syre, Aeschinus ubi est? SY. Ellum,
te exspectat domi. CT. Hem. 260

SY. Quid est? CT. Quid sit? illius opera, Syre, nunc uiuo:
festiuom caput,

Qui ignominias sibi post putauit esse prae meo commodo,
Maledicta, famam, meum laborem et peccatum in se trans-10
tulit:

Nihil pote supra. quid nam foris crepuit? SY. Mane, mane:
ipse exit foras.

5 In A uersus dissectus est post ALIOS alias ex alius C² 6
FRATER A hominē G, neminē corr. in marg. homin^{um}i F, corr. F²
neminem (B?) C E F P 7 o Sire E 9 QUI GNOMINIASIBI POSTPUTARIT A,
n addita, IGN et I inductis quin omnia effecit corr. rec. quin omnia
sibi CP qui omnia sibi B D E F G post putarit A cum rell. 10 meum
laborem Nonius MEUM AMOREM A cum rell. 11 NIKILPOTESTSUPRA
QUIDNAM A nihil potest supra. sed quidnam D^f G (quidnam D) nihil
potest quisnam F, supra in marg., sed a corr. nihil supra potest quis-
nam C^f P nihil supra potest sed quisnam B C² E fores B C E F G P
(foris D cum A) ipse om. E

6. Donatus: Fratrem) Noue dixit „unam rem, fratrem.“ sed ego puto „fratrem“ non subdistinguendum, sed legendum contexte usque ad „principem.“ — Idem: homini neminem (sic: tum bis hominem neminem)] Noue auribus nostris, sed ueterum consuetudine locutus est. — nemini homini: Eugraphius. 7. Donatus: Ellum) „ecce illum.“ pronomen uel aduerbium demonstrantis: alii (aut Ed. pr.) interrogatiue legunt, ut sit „ellum dicis?“ 9. Donatus: Quin omnia) Admiratiue „quin“ ... Cum dixisset „omnia,“ duo tantum intulit, „maledicta“ et „famam.“ — Arusian. p. 255 „Qui omnia sibi postputauit—commodo.“ 10. Non. p. 305 „Maledicta famam meum laborem in se transtulit.“ — meum amorem: Donat. in lemm. 11. Donatus: Nihil pote (pot Ed. pr.) supra] „pote“ pro potis. — Idem: Quidnam foris crepuit) „foris“ singularis numeri nominatiui casus. — Acron in Horat. Serm. I 2, 67 Exclusus fore) .. notandum fore numero singulari. T. in A. „Quidnam concrepuit foris.“

Α AESCHINUS
ADULESCENTES

Γ CTESIPHO
II

Α SYRUS
SERUOS

B SANNIO
LENO

II 4 AE. Vbi est ille sacrilegus? SA. Me quaerit. numquid nam effert?
occidi: 265

Nihil uideo. AE. Ehem opportune: te ipsum quaero: quid
fit, Ctésipho?

In tuto est omnis res: omitte uero tristicium tuam.

CT. Ego illam [hercle] uero omitto, qui quidem te habeam fratrem:
o mi Aeschine,

5 O mi germane: ah uereor coram in os te laudare amplius,
Ne id adsentandi magis quam quo habeam gratum facere
existimes. 270

AE. Age inepte, quasi nunc non norimus nos inter nos, Ctésipho.
Hoc mihi dolet, nos paene sero scisse et rem in eum locum

II 4 Γ AESCHINVS Z CTESIPHO B SANNIO E SYRVS D
ADVLESCENTES II. IDEM DVO

AESCHINVS CTESIPHO SANNIO SYRVS E AESCHINVS CTESIPHO SYRVS SANNIO F

AESCHINVS ADVLESCENS CTESIPHO II. SYRVS SERVVS. SANNIO. II C

AESCHINVS CTESIPHO SYRVS SANNIO P ADVLESCENTES. II. IT DVO

ADOLESCENTES II EIDEM II

ESCHIN' CTESIPHO SANNIO. SYRVS G 1 Ubi ille est F men BCDEF P

Nē (an nī?) G offert G 2 oportune EGP oportune D querito

BCD² EFGP (quaero D¹ cum A) quid sit E 3 est om. G omite F

omnē tristicia tuā G TRISTICII^a A, corr. rec. tristicium BC² DEFGP

(tristicium C') 4 ILLAMUERO A, hercle a corr. rec. illam facile hercle

uero D illam facile uero BCEFGP quidem quidem P qd qdē G

te habeam F o mi ex omnia C Aeschinae P 5 a uereor C¹ P ha

uereor D corā te in of te G 6 adsentandumⁱ D affertandi B quam

quod BCDEF G Post GRATUM uersus dissectus est in A 7 non

norimus D, non induxit D² NORIMUSINTERNOS A 8 Sed hoc BCDEF P

scire^{ss} D scire G ET PAENE IN EUM LOCUM A cum rell. et in eum rem

locum Bentleius

II 4. 1. Ubi est ille: Donat. in lemm. — Ubi ille est: Eugraph. in lemm. — men quaerit: Donatus. 2. quaerito: Donat. in lemm. 3. tristicium: Donatus. 4. illam hercle uero: Donatus. (uero illam hercle uero Ed. pr.). 4. 5. Prisc. II p. 11 „o mi Aeschine, O mi germane.“ 5. Arusian. p. 238. Prisc. II p. 294. 303. „uereor in os te laudare amplius“ (coram om. — a uereor p. 303). 6. qd qd habeam: Donatus in lemm: tum Idem: qui] quia. 7. Prisc. II p. 178 „Age—Ctesipho.“ (norimus inter nos aliquot codd.). 8. et pene in eum locum: Donat. in lemm.

Redisse, ut si omnes cúperent tibi nihil pòssent auxiliárier.

CT. Pudébat. AE. Ah, stultítiast istaec, nón pudor: tam ob 10
páruolam

Rem paéne e patria! túrpe dictu. deós quaeso ut istaec
próhibeant. 275

CT. Peccáui. AE. Quid aít tándem nobis Sánnio? SY. Iam
mítis est.

AE. Ego ád forum ibo, ut húnce absoluam: tu íntro ad illam,
Ctésipho.

SA. Syre, ísta. SY. Eamus: námque hic properat ín Cyprum.
SA. Ne tám quidem:

Quamuís etiam maneo ótiosus híc. SY. Reddetur: né time. 15

SA. At ut ómne reddat. SY. Ómne reddet: táce modo ac se-
quere hác. SA. Sequor. 280

CT. Heus heús, Syre. SY. Quid est? CT. Ópsecro te hercle,
hóminem istum impuríssimum

Quam prímum apsoluitóte, ne, si mágis inritatús siet,

Aliqua ád patrem hoc permánet atque ego túm perpetuo
périerim.

SY. Non fiet, bono animo és: tu cum illa te íntus oblecta ínterim 20

9 omnis D 10 aha BCDGP tã paruul^aum (ob om.) G paruol^vam C
11 In A ante REM nota A deleta est pene^{rem} E, corr. E² ex patria
(B?) CDEF GP dictum C istaec F 12 Sanio D 13 AES. notam
add. P² 14 Surè G Sire DEF Ciprum EF tam, t in ras., F 15
MANEOETIAM A 16 lequere ac G 17. 18. 19 quatuor uersus sunt
in A: 1, Γ KEUS—KOMINEM 2, ISTUM—MAGIS 3, INRITATUS—ATQUE
4, EGO—PERIERIM 17 heu|| heus D Sire EF ehem quid est DG
hem quid est BCEFP te om. DEFG obsecro hercle te BCP OPSECRO
TEKERCLE A, TE induxit corr. rec.: itidem te additum erasum est
18 absoluitóte D abfolui^{tote} G absoluetote C absolute B NISI A irri-
tatus, ir a corr., P irritatus BD 19 permanat ex permanet P² tunc
BCDFGP nc E 20 homo F, corr. F² esto cum DG esto tu cum
EFP el^{to} tu C, corr. C² INTUSTE A

9. nihil tibi: Eugraph. in lemm. 11. a patria: Donat. bis in lemm. —
ex patria: Eugraph. in lemm. 13. intro. i.: Donati Ed. pr. in lemm. 15.
Quamuís etiam et maneo otiosus: Donat. in lemm. 17. obsecro te hercle:
Donat. in lemm. 19. nunc: Donat. in lemm. 20. bono animo esto et
tu cum illa te intus: Donat. in lemm.

Et léctulos iube stérni nobis ét parari cétera. 285

Ego iám transacta ré conuertam mé domum cum obsónio.

CT. Ita quaéso: quando hoc béne successit, hilarem hunc sumamús diem.

21 nobis stérni **G** *Post cetera in E irrepserunt haec quae ad prandium pertinent* 22 ego aut iam **DG** TRA^aNSACTA **A**, a *superadd. corr. rec.* opsonio **F** 23 Nota **Γ** *euanida est in A hoc om.* (B?) **CDEFGP** suma^m **F** *Post u. 23 F. II A. E*

21. Prob. Cathol. p. 29 lectus lecti... T. „et ‚lectos‘ stérni iube et parari cetera.“ — Claud. Sac. p. 58 hic lectus huius lecti.. T. „lectos stérni iube.“ — lectulū stérni iube: Donati *Ed. pr.* in lemm. 22. Donatus: Ita quaeso quando b. s.) Volunt quidam et hunc uersum Syri personae adiungendum, sed Ctesiphonis uerba esse ex subditis planum est, cum dicit „hunc —degere“ (IV 1, 5. 6). — Id. in IV 1, 6 „Ita—diem“ (hilarem). — Prob. Cathol. p. 15: ‚hilaris‘ legi et ‚hilarus‘ in Terentio. — Charis. p. 200. Hilariter ab eo quod est hilaris, hilare autem ab hilarus, ut HELENIUS ACRON in Terenti Adelphis, ubi T. „‚hilarem‘ hunc sumamus“ inquit „diem.“ (hilare: Palmerius).

Φ SOSTRATA Θ CANTHARA
MULIER ANUS

- SO. Óbsecro, mea nūtrix, quid nunc fiet? CA. Quid fiát rogas? III 1
Recte édepol spero: módo dolores, méa tu, occipiunt primulum:
Iam nūc times, quasi nūmquam adfuēris, nūmquam tute
pépereris? 290
- SO. Miserám me, neminem hábeo, solae sūmus: Geta autem hic
nón adest:
Néc quem ad obstétricem mittam, néc qui accersat Aéschinum. 5
- CA. Pól is quidem iam hic áderit: nam numquam únum inter-
mittit diem,
Quin sémper ueniat. SO. Sólus mearum míseriarum est
rémedium.

III 1 E SOSTRATA Z CANTHARA D SOSTRATA CANTHARA P
MVLIER NVTRIX MVLIER NVTRIX

SOSTRATA MVLIER CANTHARA C SOSTRATA CANTHARA E SOSTRATA CANTHARA F
MVLIER NVTRIX SOSTRATA CANTHARA G 1 quid fiet rogas BCEFP 2

Totum uersum Cantharæ dant AC¹P¹, SO. ante Modo, CA. ante Iam
posuerunt C²P² cum rell. occipiut^{trix}primulū G 3 IAMNUM A affueris B
peperis P, corr. P² 5 Ne F, corr. schol. obst^c||etricem D acceffet E
Nec ést quem Guyetus et Bentleius 6 iam om. E intermittatⁱ F 7
est miseriarum BCEFP

III 1. 2. Aldhelm. p. 591 „Recte edepol.“ — Donat. in Eun. IV 3, 14
„mea tu.“ — Prisc. II p. 81. Lex. Maii p. 406 „modo—primulum.“ 4.
Prisc. I p. 286 „Geta—adest.“ 7. mearum miseriarum: Donat. in
lemm.

- CA. É re nata mélius fieri haut pótuít quam factúm est, era, 295
 Quándo uitium oblátum est, quod ad illum áttinet potíssimum,
 10 Tálem, tali *ingénio* atque animo, nátum ex tanta fámilia.
 SO. Íta pol est ut dícis: saluos nóbis deos quaeso út siet.

B GETA Φ SOSTRATA Θ CANTHARA
 SERUOS MULIER ANUS

- III 2 GE. Nunc illut est, cum, si ómnia omnes súa consilia cónferant
 Atque huíc malo salútem quaerant, aúxili nihil ádferant, 300
 Quod míhique eraeque filiaeque erili est. uae miseró mihi:
 Tot rés repente circumuallant, únde emergi nón potest:
 5 Vis egestas iniustitia sólitude infámia.
 Hócine saeculum! o scélera, o genera sácrilega, o hominem
 impium,

8 E re nata C¹P² cum A E re nate G E re natae F Erae natae
 C²DEP¹ herae natae B haut C¹DF¹GP cum A o era G 9 QUOM A
 10 tali ingenio *Bentleius* TALIGENERE A cum *rell.* tali genere natum
 atque animo ex tanta E

III 2 A GETA E SOSTRATA Φ CANTHARA D

GETA SOSTRATA CANTHARA P GETA SERVVS SOSTRATA EIDEM CANTHARA.
 SERVVS EIDEM
 NVTRIX C GETA SOSTRATA CANTARA G GETA SOSTRATA CAÑ F GETA
 SOSTRATA E 1 ^{qđ} cum D qđ cū G QUOD ABCEFP OMNESOMNA A,
 corr. A¹ omnis omnia D, corr. D² omf omā G cum feprant C 2
 AUXILII A afferant BDEG 3 aerili E erili *ex* erili^f D 4. 5 unum
uersum efficiunt in FP CIRCUMUALLANTSEUNDE A unde, un *in ras.*, G
 non potest *in marg.* F 6 Hoccine E Hoc ine est saeculum D Hoccine
 ē feclū G o scelera *super lineam* B impurum D¹G

8. Donatus: here nate (*sic quater Ed. pr.*) .. ex condicione eius quae
 uitiatā sit. — E re nata: Eugraph. in lemm. — Donat. in V. 3, 19: Bene
 „nata est.” nam sic dicimus de rebus repentinis, ut supra „Here nate”
 — hera.” 9. quod: Donat. in lemm. 10. Donatus: tali genere) Genus
 iam ad uiuos pertinet, familia ad defunctos. Alii genus ad nobilitatem re-
 ferunt, familiam ad copias.

III 2. 1. Donatus: Nunc istuc (*sic bis*) est quod si omnia] .. Nunc tale
 negotium est, nunc tale periculum est, aut uero consignificationem temporis
 habet, ut si diceret ‚quando’ aut ‚quo tempore.’ — omnes omnia: Donatus
ter et Eugraphius. 4. Donatus: circumuallant se circa nos et stipant se
 inuicem. nam circumuallamus nos et alios. tamen rara locutio est. 6.
 Seru. in Aen. I 605 „Hoccine seculum—sacrilega.” — Hoccine saeculum:
 Donat. *bis* in lemm. — impurum: Idem *ter*.

SO. Me miseram, quid namst quód sic uideo tímídum et pro-
perantém Getam? 305

GE. quem néque fides neque iús iurandum néque illum miseri-
córdia

Représsit neque refléxit neque quod pártus instabát prope,
Cui miserae indigne pér uim uitium optúlerat. SO. Non 10
intéllego

Satis quae loquitur. CA. Própius obsecro áccedamus, Sóstrata.
GE. Ah

Me míserum, uix sum cómpos animi, ita árdeo iracúndia. 310
Nihil ést quod malim quam illam totam fámiliam dari mihi
óbuia,

Vt ego hánc iram in eos éuomam omnem, dum aégritudo
haec ést recens.

Satis mihi id habeam súplici, dum illós ulciscar meó 15
modo.

Seni ánimam primum extinguerem ipsi, qui illud produxít
scelus:

Tum autém Syrum inpulsórem, uah, quibus illum laceraré
modis! 315

7 fi ^c F uideŕo D 10 Qui E INDIGNAE A optulerat DP (cum A)
obstulerat C intellego B 11 SATIUS A, U ⁱinduxit corr. rec. LOQUITUR
A, corr. rec. loquatur BCDEFGP PROPRIUS A accedem^a D 12
compof D 13 totam om. BC In G haec obuia^a usque ad u. 15
Satis omissa, sed in marg. suppleta sunt In A us. dissectus est post
DARI 14 ut ego iram hanc D ut iram hanc BCEFGP (ut ir in ras.
a corr. P) INEOSEUSEUOMAM A euomā in eof G 15 SUPPLICII A
meo modo Bothius, meo om. libri. Totum uersum proscribit Guyetus,
alterum hemistichium Bentleius 16 animū^a D extingere G 17
Tē aut^ū D firum E |||^{im} pulforē G illum om. E

7. Donat. in Phorm. II 1, 54 „Me – Getam.“ 10. Donatus: Qui miserae] Deest ‚ei.‘ — Idem: indigne] Impie, crudeliter. 11. loq^{tt}. Donati Ed. pr. in lemm. 12. Arusian. p. 220 „uix—animi.“ 14. iram hanc: Donat. in lemm. 15. Charis. p. 217 Satis ἀντὶ τοῦ par . . T. in A. „Satis mihi habeam—ulciscar modo.“ — ulciscar modo: Donat. in lemm. — Schol. Bembin.: ordo est ‚dummodo ulciscar.‘ 16. Non. p. 372 „Seni—scelus.“ — Lactant. Plac. in Stat. Theb. I 255 „primo ipsi seni animam extinguerem.“

Sublímem medium arriperem et capite prónum in terram
státuerem,

Vt cérebro dispergát uiam.

- 20 Ádulescenti ipsi ériperem oculos, póst haec praecipité^m darem.
Céteros ruerem ágerem raperem túnderem et prostérnerem.
Sed céssó eram hoc malo ínpertiri própere? SO. Reuocemús.

Geta. GE. Hem, 320

Quisquis es, sine me. SO. Égo sum Sostrata. GE. Vbi east?
te ipsam quaérito,

Te éxspecto: oppido ópportune te óptulisti mihi óbuiam.

- 25 Éra.. SO. Quid est? quid trépidas? GE. Ei mihi. SO. Quid
festinas, mí Geta?

Ánimam recipe. GE. Prórsus SO. Quid istuc 'prórsus' ergost?
GE. périimus:

18 SUBLIMEMMEDIUMPRIMUMARRIPEREMETCAPITEINTERRASTUEREM A

Sublímem medium arriperem et capite primum in terram statuerem
BCDEFGP pronum *Palmerius* Sublimen *Fleckeisenus* 19. 20 *inverso*
ordine scripti sunt in A, sed prima manus ad marginem u. 18 A, u.
19 B, u. 20 C posuit In P u. 19. 20 unum uersum efficiunt 20 post-
hac ^e**D** post hac **BCG** 22 ínpertire **BCDEFG** (imp. **DG**) imperare **P**
^ASO. om. **F** **B** **KEM** **A**, **KEM** *induxit corr. rec.* Geta hem. *A (h. e. Getae*
nota) **D** Geta hem. GE **BCEFGP** 23 **QUISQUISSINE** (es et me om.) **A**
ⁱesse neme **C** ubi eam **D** 24 oppido om. **D**¹, *add. schol. in marg.*
OPORTUNE **AEG** optulisti **BCFG** cum **A** 26 Ánimum **BCDEFGP**
re|||ice **E** **PERIMUS** **A** *cum rell.*

18. Arusian. p. 263 „Sublímem medium abriperem et capite primum in
terram statuerem“ (Sub limen *Cod. Maii*). — Sublimen: Donat. *Ed. pr.* in
lemm. 20. Donat. in IV 5, 67 in Eunuchó: „Adulescenti—oculos.“ —
posthac: Donat. in lemm. 21. Non. p. 380 „Ciceros' ruerem—proster-
nerem.“ — Seru. in Aen. XII 453 „Ceteros agerem ruerem.“ 22. Arusian.
p. 237. Impertio te illa re... T. A. „Sed—impertire.“ — impertire: Schol.
Bembin. et Eugraph. 23. Schol. Bembin. in Eun. IV 4, 5: sic in adel-
forum cum mulier dixisset „Geta,“ resþ „Quisquis sine me.“ — Idem in
h. l.: Notandum „quisquis es“ de femina dici. 24. Donatus: te expecto
oppido opportune] Incerta distinctio, utrum 'te expecto oppido opportune' sit
dicendum an 'expectare' sit impatienter cupere et sine praescriptione tem-
poris, 'sperare' iuxta certum tempus: unde apparet ad „te expecto,“ quia
per se nimium est, non esse iungendum 'oppido.' 25. Donatus:
Quid festinas mi Geta) **PROBUS** assignat hoc Sostratae, **ASPER** non uult
ad omnia' (dñā *Ed. pr.*) seruū respondere, sed nutricem putat hoc loqui.
26. Ánimum: Donatus bis et Eugraph. in lemm. — perimus: Donat. bis
in lemm.

Áctumst. SO. Eloquere, óbsecro te, quíd sit. GE. Iam
SO. Quid 'iám', Geta? 325

GE. Aéschinus SO. Quid is érgo? GE. alienus ést ab nostra fámilia.
SO. Hem,

Périi. qua re? GE. Amáre ocepit áliam. SO. Vae miseraé
mihí.

GE. Néque id occulte fért, a lenone ípsus eripuít palam. 30

SO. Sátine hoc certumst? GE. Cértum: his oculis égomet uidi,
Sóstrata. SO. Ah

Me míseram. quid iam crédas? aut cui crédas? nostrumne
Aéschinum, 330

Nostram ómnium uitam, ín quo nostrae spés opesque omnés
sitae

Erant? quí sine hac iurábat se unum núnquam uicturúm
diem?

Qui se ín sui gremió positurum púerum dicebát patris? 35

Ita óbsecraturum, út liceret hánc se uxorem dúcere?

GE. Era, lácrimas mitte ac pólius quod ad hanc rem ópus est
porro próspice: 335

27 ELOQUEREERGOOBSECRO ADG te obsecro E 29 accepit G
cepitE uae |||| miserae P mⁱ ah F 30 ferēt F ab lenone BCDEF GP
31 Satinē C Satin B Satifne certū ē (hoc om.) G Satine certo^{hoc certū} A. certe D
certo GE. certe E certe. GE. certe BCFF CERTUMKIS A, corr. rec.
hisce BCDEF GP ah om. EF 32 QUIDCREDASAM A, corr. A^I nostrum
Aeschinum BCEFF Aeschinum in marg. D aefchinū G^{f. nostrū} 33 Nostram
omnium uitam Bentleius NOSTRAMUITAMOMNIUM A cum rell. opesquae C
35 patris C' cum A patres BC²DEF GP (dicebat. patres BF tā micione
auunculū suū quā demeam' schol. D) 36 SIUXOREM A sibi uxorem
BCDEF GP 37 lucrum^a D, corr. D² quod^{ad} hanc D, corr. D²
consule
pspice D, corr. D² consule BCEFF

27. eloquere obsecro: Donat. in lemm. 30. a lenone et ab lenone:
Donat. 31. Scisne hoc certo et hisce oculis: Donat. in lemm. — Seru. in
Aen. I 203? „his—uidi.“ 32. quid iam credas: Donat. in lemm. — Prisc.
II p. 347. Seru. in Aen. IV 373 „quid credas aut cui credas“ (om. iam).
32. 33. nostrum Aeschinum Nostram uitam: Donat. in lemm. 37. Non.
p. 348 „Era lachrimas mitte.“ — prospice: Donat. in lemm. — consule:
Eugraph.

Patiámurne an narrémus cuipiam? CA. Aú au, mi homo, sánusne es?

An hoc próferendum tibi uidetur úsquam? GE. Mihi quidem nón placet.

40 Iam prímum illum alieno ánimo a nobis ésse res ipsa indicat. Nunc si hóc palam proférimus, ille infítias ibit, sát scio: Tua fáma et gnatae uíta in dubium uéniet. tum si máxime 340 Fateátur, cum amet áliam, non est útile hanc illí dari.

Quaprópter quoquo pácto tacitost ópus. SO. Ah minime géntium:

45 Non fáciám. GE. Quid ages? SO. Próferam. CA. Hem, mea Sóstrata, uide quám rem agas.

SO. Peióre res locó non potis est ésse quam in quo nunc sita est. Primum índotata est: túm praeterea, quae secunda ei dós erat, 345

38 SO. au **CE** AU *semel* **ADE** sanus non es **F** 39 An profe-
rendum hoc **BCEFP** UIDETURUSQUAMESSE **A** uidetur esse usquam
BCDEFGP uidetur usquam *Bentleius* 40 ALIENUM **A** alieno *ex*
alienū **C** ab nobis **CP** res eē ipsa **D** 41 proferemus **BCDEF**GP
PROFERIMUSINFITIASIBITSCIO (*om. ille et sat*) **A**, ad *add. corr. rec.*
in ille inficias **P**, *corr.* **P**² inibit in *margin.* **F** ibit, bit in *ras.*, **G** 43
amat **D** amat **E** dare **DEF** 44 celato est opus **BCEFP** SOS. *inter*
lineas **G** aha **DG** gentium *om.* **F**¹, *add.* **F**² 45 quid agis **BCDEF**GP
^B **Q** KEM **A**, *Getam Cantharae substituit corr. rec.* GE. hem **CE**
AGIS **A** In **A** *uersus dissectus est post* SOSTRATA quam rem agas
om. D, sed suppluit in ima pagina 46 PEIORESLOCO **A**, *S induxit*
corr. rec. (PEIORES enotarunt A. Michaelis et W. Studemund) non
potest **BCDEF**GP SIEST **A**, *ta add. corr. rec.* 47 indotata, prior t
in *ras.*, **F** ESTPRAETEREA (*tum om.*) **A**

38. Donatus: au mi homo sanusne es) Hoc ex persona nutricis legendum est. illa enim dissimulandam rem putat. 40. proferendum hoc: Donat. in lemm. 41. Lex. Maii p. 205. 291 „ille inficias—scio.“ 45. Donatus: „non faciam“ dixit pro „non tacebo“: ut u. 44 „tacito“ legisse uideatur. 46. loco esse non potest: Donat. in lemm. — Arusian. p. 255. Potis est pro potest. T. A. „Peiore—esse.“ 47. Donatus: tum quae secunda dos ei erat] Videlicet „dari pro uirgine nuptum.“ et incerta distinctio est. etenim erit bis subaudiendum „pro uirgine dari nuptum.“ (dari aut nuptum ñ pot Ed. pr.)

Periit: pro uirginé dari nuptum nón potest. hoc rélicuom est:

Si infitias ibit, téstis mecum est ánulus quem† míserat.

Postrémo quando ego cónsucia mihi sum, á me culpam esse 50

hánc procul,

Neque prétium neque rem ullam intercessisse illa aut me

indignám, Geta,

Expériar. GE. Quid istic? cédo ut melius dicas. SO. Tu

quantúm potest 350

Abi atque Hégioni cógnato huius rem énarrato omnem órđine:

Nam is nóstro Simuló fuit summus ét nos coluit máxime.

GE. Nam hercle álius nemo réspicit nos. SO. Próspera tu, mea 55

Cánthara,

Curre, óbstetricem accérse, ut cum opus sit ne in mora

nobis siet.

48 nuptu **B** non potest nuptum **D** ñ nuptū potest **G** RELIQUOM **A**
reliquum *rell.* 49 inficias, s *in ras. a corr.*, **P** QUEMMISERAT **A**

quem amiserat **BCFGP** quem amiserat ipse **D** quem ipse amiserat **E**

50 consia **C**, *corr.* **C**^c ōcia **G** sum mihi **DG** CULPA **A**, *corr. aut A*^m

aut corr. ant. In **A** uersus dissectus est post AME 51 praetium **P**

illam **BE** Post INTERCESSISSE uersus dissectus est in **A** illam aut

BCDE ILLAMAUTE **A**, *corr. rec.* 52 ACCEDO **A** cum *rell.* cedo

Bentleius DICAS **A** cum *rell.* dicis *Priscianus* POTES **A** cum *rell.*

potest *Donatus* 53 COGNATOEIUS **A** enarratjo **D** ORDINEM **A**

54 hif **G** 55. 56 in **A** *continuantur Sostratae: in rell. haec* Nam—nos

Getae sunt 55 CUMKERCLE **A**, *corr. rec.* nam ercle alius, ercle ali

a corr., **P** hercle **G**, *corr.* **G**^{na} RESPICIET **A** propere *Bentleius*

PROPERA **A** cum *rell.* 56 arcesse **BCFP**^{alius} (accerse **P**¹ cum **ADEG**)

48 Sin inficias *et est mecum: Donat. in lemm. — quem amiserat: Eugraph.*

50. 51. Donat. in u. 5: quando—mihi sum neque pretium—intercessisse.” — mihi sum: Idem in lemm. 51. Donatus: illam] Filiam

scilicet. 52. Quid istuc: Donatus. — quid istuc est: Eugraph. in lemm. —

accedo: Donat. et Eugraph. — Prisc. II p. 85: Confirmatiua ... „quidistic,”

quo frequenter T. utitur in confirmatione, ut in A. „quidistic? accedo ut

rectius” dicis.” — Lactant. Plac. in Stat. V 385 accedunt: consentiunt.

T. in A. „accedo—dicas.” — potest: Donat. in lemm. 53. huius: Donat.

in lemm. 54. Donat. III 4, 10 „coluit nos.” 56. Donat. in IV 4, 7

„Curre—accesse.”

B DEMA A SYRUS DROMO
SENEX SERUOS COCUS

- III 3 DE. Disperii: Ctesiphónem audiui filium 355
 Vná fuisse in ráptione cum Aéschino.
 Id mísero restat míhi mali, si illúm potest,
 Qui alicuí rei est, etiam eum ad nequitiam addúcere.
 5 Vbi ego illum quaeram? crédo abductum in gánneum 360
 Aliquó: persuasit ille inpurus, sát scio.
 Set eccúm Syrum ire uídeo: iam hinc scibo úbi siet.
 Atque hércle hic de grege illo est: si me sénserit
 Eum quaéritare, núnquam dicet cárnufex.
 10 Non óstendam id me uélle. SY. Omnem rem módo seni 365
 Quo pácto haberet énarramus órdine.
 Nihil quícquam uidi láétius. DE. Pro Iúppiter,

III 3 B DEMA SENEX D DEMA SENEX CP DEMA EF SENEX
 DEMA G 1 DISPERI A 2 adfuisse CDEFGP affuisse B ^pratione B,
 corr. schol. ^pracióne G 4 alicuius F ANEQUITIEM A, corr. rec. etiam
 meum Bothius eum om. EG ad nequitiam eum BCFP¹ (eum erasum
 in P) ad nequitiam etiam DEG ^{ad}ducere D, corr. D² 5 ilum P
 ganeum BCDEFGP In FP u. 5. 6 unum uersum efficiunt 6 IN-
 PURUSSCIO A, sa add. corr. rec. 7 eccum ex heccum F hinc scibo
 iam BCDEFGP 8 Atqui Bothius 10 A uoce Omnem nouam
 scaenam incipit recensio Calliopii In CP etiam Dromo pictus est
 pisces purgans A SYRVS B DEMA D SYRVS SERVVS DEMA SENEX C
 SENEX SERVVS SENEX
 DROMO. SYRVS SERVVS. DEMA SENEX P SYRVS DEMA E SYR DEMA F
 SENEX DEMA. SENEX SERVVS G 11 ENARRAMUS A, corr. rec.
 enarranz. ex enarrenz. G 12 uidi quicquam BCEFP

III 3 1. 2. Non. p. 222 „Disperre Ctesifontem audiui filumina adfuisse in raptione cum Aescino.“ — Donat. in IV 2, 1 „Disperii. in V 3, 3 „Disperii—Aeschino.“ 2. una fuisse : Donat. in lemm. 3. illum si : Donat. in lemm. 4. alicuius rei : Donat. in lemm. — Idem : etiam eum ad nequitiam abducere) Quasi inuitum dixit non „uocare,” sed „abducere.“ 5. Paul. Festi ep. p. 96 : Ganeum antiqui locum abditum ac uelut sub terra dixerunt. T. „Ubi illum—ganeum“ (ego om.). — Lex. Maii p. 256 „credo adductum esse in ganeum nunc ab aliquo.“ 6. Donat. in II 1, 29 „persuasit—scio.“ 7. Seru. in Aen. I 6 „sed eccum Syrum incendere uideo. hinc iam scibo quid siet.“ — Martian. Cap. III § 323 K. „scibo iam ubi siet.“ 12. quicquam uidi : Donat. in lemm. — Id. in Hec. III 3, 40 „Nihil uidi quicquam laetius.“

Hominis stultitiam. SY. Cónlaudauit filium:

Mihi, qui id dedissem cónsilium, egit grátias.

DE. Disrúmpor. SY. Argentum ádnúmerauit ilico: 15

Dedit praeterea in sump̄tum dimidiúm minae: 370

Id distributum sáne est ex senténtia. DE. Hem,

Huic mándes, siquid récte curatúm uelis.

SY. Ehem Démea, haud aspéxeram te: quíd agitur?

DE. Quid agátur! uostram néqueo mirarí satis 20

Ratiónem. SY. Est hercle inépta, ne dicám dolo atque 375

Absúrda. piscis céteros purgá, Dromo:

Gongrum ístum maximum ín aqua sinito lúdere

Tantísper: ubi ego rédiero, exossábitur:

Prius nólo. DE. Haecine flagítia! SY. Mihi quidem nón 25
placent,

Et clámo saepe. sálsamenta haec, Stéphanio 380

Fac mácerentur púlchre. DE. Di uestrám fidem,

Vtrúm studione id síbi habet an laudí putat

13 collaudauit **B** 14 qui id dedissem **BC²P** cum **A** quid dedissem
C¹F¹ qui dedissem **DEF²G** 15 DIRRUMPOR **AF¹** di||rumpor **DE**
di||rumpor **F**, corr. **F²** annumerauit **B** 16 in fūptū p̄terea **G** 17 est
sane **DG** 18 mandes quicquid **E** 19 haut **F** aspexeram *ex*
aspexaram **P** haud te **G** igitur **F** 20 agat^r *ex* agit^r **G** satis mirari **E**
21 KERCLENEPTA **A**, corr. **A¹** ATQ. *ab initio sequentis us. habet A*
22 piscis **C**, corr. **C²** 23 gongrum **D** cum **A** congrum *rell.* **IAQUA**
A, corr. *rec.* 24 TANTISPER **A¹**, paulisper *corr. rec. cum rell.* ego
uenero **BCDEFP** ego reuenero **G** 25 heccine **EG** 27 pulcre **G**
28 studione, studio *in ras.*, **D** síbi hab& *in ras.* **G**

19. Donatus: „Hem“ interiectio est commoti et quasi perculsi re subita et noua.”

21. Prisc. II p. 60. 84. Alcuin. p. 2124 „ne dicam dolo.”

22. atque absurda: Donat. in lemm. — et absurda: Eugraph. in lemm.

22—25. Donat. in Andr. II 5, 7 „pisces—ludere Paulisper. ubi ego uenero—nolo.” (piscis ceteros purga d. c. i. m. i. a. s. l. p. u. e. u. e. p. nolo Par.).

23. 24. Seru. in Aen. VIII 632 „Congrum i. m. paulisper in a. s. ludere.” — Idem in Georg. I 368 „Congrum—ludere” (om. paulisper).

— gongrum: Schol. Bembin. — Paulisper: Donat. in lemm. 25. placet:

Donati Ed. pr. in lemm. 28. Donatus: Aut ordo est utrumne .. aut per ἄλλειψιν accipitur, quasi dicat: utrum est? aut utrum uerum est?: quod qui accipit ‚utrum‘ subdistinguat et separet a sequentibus necesse est.

- Fore, si perdidit gnatum? uae miseró mihi.
 30 Videre uideor iam diem illum, cum hinc egens
 Profúgiat aliquo militatum. SY. O Démea, 385
 Istuc est sapere, nón quod ante pedés modest
 Videre, sed etiam illa quae futura sunt
 Prospicere. DE. Quid? istaec iam penes uos psáltrist?
 35 SY. Et iam intus. DE. Eho, an domi est habiturus? SY. Crédo,
 ut est
 Deméntia. DE. Haecine fieri! SY. Inepta lénitas 390
 Patris ét facilitas práua. DE. Fratris mé quidem
 Pudét pigetque. SY. Nímium inter uos, Démea,
 — Non quia ades praesens dico hoc — pernimum inter est.
 40 Tu, cuántus quantus, níhil nisi sapiéntia es,
 Ille sómniū. sinerés uero illum tú tuom 395
 Facere haéc? DE. Sinerem illum? aut nón sex totis ménsibus

29 FORESSI A, priorem S induxit corr. rec. 30 egenf ex egerif F
 egenf G 32 sapere e G 34 ISTAC A istic D, corr. D² ista haec G
 uos om. G PSALTRIAS A, e et t add. corr. rec. 35 Ellam intus
 Faernus cum Donato Etiam intus F ^{est} sit habiturus D fit habitur', r'
 in ras., G 36 haecine fieri flagitia DEG (haecine G) lāenitas B
 37 FACULTAS ABCF^qP¹ (facilitas F²P² cum DEG) PARUA A, corr. rec.
 38 PUDETPIGET^q A, q. add. corr. rec. Demea ac BCDEF^aGP 40
 QUANTUSQUANTUS (om. es) A cum rell. nihil add. C² 41 Ille futtilis
 somnium DG (futtilis G) Ille futulis somnium EF (futulis in marg. F)
 futtilis
 Ille somnium C, corr. C² Ille futilis somnium B UEROILLUMTUUM (tu
 om.) A uero tu illum tuum DG uero illum tu tuum BCEFP^M num
 sineres uero illum tuum Klettius 42 SINEREILLUM A, corr. A¹

30. illum diem : Donat. in lemm. — Iul. Rufinian. p. 43 H. „Videre uideor iam illum diem quo—militatum.“ 32—34. Prisc. II p. 308 „Istud—Prospicere.“ 35. Donatus : Ellam intus (Est iam Ed. pr.)] Ut Ellum confidens catus. 37. facilitas : Schol. Bembin., Donat., Eugraph. in lemm. : addit Donatus ego .. refero .. facilitatem ad Aeschinum, cui haec per licentiam facilitas datur. 37. 38. Prisc. II p. 312 „fratris—pigetque.“ 40. 41. Prisc. II p. 135 „Tu—es“ (quantus quantus, om. es.). — Lex. Maii p. 225 a fundo futtilis quod cito decurrit. T. in A. „tu nihil nisi sapiat ille futtilis.“ — Donat. in V 1, 7 „Tu—es.“ — Id. in III 4, 24 „Tu nihil—somnia.“ 41. Ille somnium : Donat. in lemm. — illum tuum : Donat. in lemm. 42. 43. Donat. in Hec. II 1, 20 „an non prius totis sex mensibus olfecissem.“ — Eugraph. in Eun. II 2, 46 „ac non prius sex mensibus olfecissem.“

Prius olfecissem, quám ille quicquam coéperet?

SY. Vigilántiam tuam tú mihi narras? DE. Sic siet

Modo ut núnc est, quaeso. SY. Vt quisque suom uolt ésse, 45
itast.

DE. Quid eúm? uidistin hódie? SY. Tuomne filium? 400

Abigam hunc rus. iam dudum áliquid ruri agere árbitror.

DE. Satin scís ibi esse? SY. O, qui égomet produxi. DE. Óptumest:

Metuí ne haereret híc. SY. Atque iratum ádmodum.

DE. Quid aútem? SY. Adortus iúrgiost fratrem áput forum 50

De psáltria istac. DE. Ain uero? SY. Ah, nihil réticuit. 405

Nam ut númerabatur fórte argentum, intéruenit

Homo de ínprouiso: coépit clamare 'o Aéschine,

Haecíne flagitia fácere te! haec te admíttre

Indígna genere nóstro!' DE. Oh, lacrimo gáudio. 55

43 prius olfecissē, prius ol in ras., G coperet E ^oceperet G coeperit^e

DF COEPERIT ABP ^oceperit C, corr. C² 44 uilantiam E tuā ^{tu}cum

mihi D, corr. D² tu om. E sic, c in ras., F 45 quisquis D, corr. D²

SUUMUOLESSE A 46 TUUMNE A 47 DE. Abigam—rus SYR. iam

dudum EG (nominum notae in ras. G) Abiit hunc, iit in ras. a corr.,

u ex i, P hinc ex hunc F hunc ex hinc E ruragere D 48 scis

sibi C oh BCDEFGP quemⁱ D quē G quēⁱ F OPTUMEST A, corr.

rec. 49 KERERET A 50 adhortus FP est om. A est iurgio

BCEFP iurgio est DG^a 51 spaltria D plafltria G ah Bothius UAK A

cum rell. 53 clamóre F 54 haecine BC²G facere, f in ras.

a corr., G haec^{te} admittre D, corr. D² ammittere B 55 gene^{generi} G,

corr. G² ohoh E hoho F p gaudio F GAUDIA A

42. 43. Prisc. I p. 500. „Coepio,” quod in usu non est, „coepi” facit praeteritum. T. tamen in A. praeteritum imperfectum subiunctiui eius uerbi, quod nascitur e praesente, profert: „sinerem ego illum ac non—coeperet.” — Id. II p. 334 „sinerem illum ac non—coeperit” (sic). — Isidor. Orig. XI 1, 47 „ac non totis sex mensibus Prius olfecissent quam ille quicquam coeperit.” — Lex. Maii p. 125. coepio... i. incipere, unde T. „sex—coeperet” (prius om.). — ceperet: Donati Ed. pr. bis. 47. „Abigam hinc rus” Syrodant Donat. et Eugraph. — Donat. in IV 2, 14 „Abigam hunc rus.” 48. Non. p. 373 „o quin egomet produxi.” — quem egomet: Donat. in lemm. et in IV 2, 21. 50. adortus iurgio est: Donat. in lemm. 55. Seru. in Aen. V 343. Lactant. Plac. in Stat. Theb. V 728. Schol. Bob. in Cic. p. Sest. p. 305 „lacrimo gaudio.” — Schol. Pers. 2, 54 „lacrimor prae gaudio.”

Terentius.

30

- SY. 'Non tu hóc argentum pérdis, sed uitám tuam.' 410
 DE. Saluós sit: spero, est símilis maiorúm suom. SY. Hui.
 DE. Syre, praéceptorum plénust istorum ille. SY. Phy:
 Domi hábuit unde disceret. DE. Fit sédulo:
 60 Nihil praétermitto: cónsuefacio: dénique
 Inspícere tanquam in spéculum in uitas ómnium 415
 Iubeo átque ex aliis súmer e exemplúm sibi.
 'Hoc fácito.' SY. Recte sáne. DE. 'Hoc fugito.' SY. Cállide.
 DE. 'Hoc laúdi est.' SY. Istaec rés est. DE. 'Hoc uitíó datur.'
 65 SY. Probíssime. DE. Porro autem.. SY. Non hercle ótiumst
 Nunc mihi aúscultandi. piscis ex senténtia 420
 Nactús sum: hi mihi ne córrumpantur caútiost:
 Nam id nóbis tam flagítiumst quàm illa, Démea,
 Non fácere uobis, quae módo dixi: et quód queo
 70 Consérvis ad eundem istunc praecipió modum:
 'Hoc sálsunst, hoc adústunst, hoc lautúmst parum: 425
 Illút recte: iterum sic memento:' sédulo
 Moneó, quae possum pró mea sapiéntia:
 Postrémo tanquam in spéculum in patinas, Démea,
 75 Inspícere iubeo et móneo quid facto úsus sit.

57 suorum **E** SUUM **A** In **FP** uersus extenditur usque ad DE.
 Syre 58 Sire **EF** praceptorum *om.* **E** PRAECEPTURUMPLENUSES
 ISTORUM **A** hy **BC** phi **EF** 59 domi non habuit **E** 60 consue-
 facio **F** 61 speculum uitas (*in om.*) **BCDEF** ^t**GP** INUITASTOMNIUM **A**
 62 SUMERES^{exe}IMPLUM **A**, *corr. rec.* 63 FACIO **A**, *corr. rec.* 64 istahec **F**
 65 otium (*est om.*) **G** 66 aúscultandi **E** piscis ^e**CP**, *corr.* **C²P²** 67
 Na||ctus **CP** SUMMIKI **A**, ⁱ*i add. corr. rec.* ^h**ii D**, *corr.* **D²** ehi **G** nec
 corrampantur, cor *in ras.*, **F** 68 ^{qu}NAMILLA **A**, *corr. rec.* 70 EUNDEM
^{llis}**IPSUM** **A**, *corr. rec.* iftū pēipio mo(dū) *in ras.* **G** 72 Id recte **P** 73
 pro mea sententia **BCEF** (*a s in ras. C*) 74 qtāquā **G** 75 .† iubeo **F**
 factu **G** siet **BCDEFGP**

57. Donat. in IV 2, 25 „spero—suorum“ 58. hui: Donat. in lemm.
 59. Sidon. Apoll. VII 2 ut prouerbialiter loquer „domi habuit unde disceret.“
 61. speculo uitas: Donati *Ed. pr.* in lemm. 70. ad eundem istunc: Donat.
 in lemm. 73. Donatus: διασφραγῶς (*om. Ed. pr.*) „sapientia“ dixit:
 quia condimentum gustu ac sapore temperant coci. — Schol. Bembin.: Bene
 adludit ad saporem. sapor enim curae est coquo. 74. 75. Donat. in
 Phorm. II 1, 21 „Postremo—iubeo.“ — 75. moneo quid opus facto siet:
 Donat. in lemm.

Inépta haec esse, nós quae facimus, séntio: 430

Verúm quid facias? út homost, ita morém geras.

Numquíd uis? DE. Mentem uóbis meliorem dari.

SY. Tu rús hinc ibis? DE. Récta. SY. Nam quid tu híc agas,
Vbi síquid bene praecípías, nemo optémperet? — 80

DE. Ego uéro hinc abeo, quádo is, quam obrem huc uéneram, 435

Rus ábiit: illum cúro unum: ille ad me áttinet,

Quando ita uolt frater: de istoc ipse uíderit.

Sed quis illic est, quem uideo procul? estne Hégio

Tribúlis noster? sí satis cerno, is est hércle: uah, 85

Homo amícus nobis iam índe a puero: dí boni, 440

Ne illíus modi iam nóbis magna ciuíum

Penúriast antiqúua uirtute ác fide.

Haud cito mali quid órtum ex hoc sit públice.

Quam gaúdeo! ubi etiam huius generis réliquias 90

Restáre uideo, uíuere etiam núnc libet. 445

Oppériar hominem hic, út salutem et cónloquar.

76 ⁿ nos ^{lio} F quae nos D quae facim^{us} nos G 77 morum C 78 nunc
quid BC merē G, corr. G² 79 abis CFP recta F² cum A recte
BCDEF¹GP 80 optemperet G obtemperet^a F obtemperat BCDEP 81
hui^{us} ueneram F ueneram huc E 82 ADMEAT^{tin} A, tinet add. corr. rec.
83 ITAUOSITAULT A, UOSITA ^{procul} induxit corr. rec. 84 ILLUC A, corr. A¹
UIDEOPROCU^{lis} A, corr. rec. procul quem uideo BCDEF¹GP egio E
85 TRIBUNUS A, corr. rec. BISKERCLEST A, B ^{is} induxit corr. rec. is
hercle est BCDEF¹GP is est hercle *Fleckeisenus* uaha G 86 PUERO
ODI A puero o dii G 87 NEQUEILLIUS A, QUE ^{re} induxit corr. rec.
magna nobis BCDEF¹GP 88 penuria (om. est) E KOMOANTQUA A
cum ^{ua}rell. (antiq. C, corr. C²) homo ^osustulerunt *Guyetus et Bentleius*
89 haut C¹P haut scio mali, scio in ras., D aliquid mali G ex hac F
puplice G 90 gene reliquia^{re} G 91 ftare ^{uideo} G, corr. G² UAK
UIUERE A cum ⁿrell. uah ^lsustulerunt *Guyetus et Bentleius* &iam
hunc iubet D, corr. D² 92 operiar DE hic om. E colloquar B

76. nos quae facimus: Donat. in lemm. et Eugraph. 77. Donat. in
I 2, 63 „ut—geras.“ 79. abis: Donat. *bis* in lemm. — 79. 80. Non.
p. 372 „nam—obtemperet.“ — Donat. in V 1, 7 „nam—obtemperat“ (agis
et siquid boni *Ed. pr.*). 84. uideo procul: Donat. in lemm. 87. magna
nobis: Donat. in lemm. 89. Haud scio mali: Donat. *Ed. pr.* in lemm.

Γ HEGIO B DEMEA Δ GETA
 SENES II SERUOS

- III 4 HE. Pro di immortales, fácinus indignúm, Geta.
 Quid nárras? GE. Sic est fáctum. HE. Ex illan fámilia
 Tam inliberale fácinus esse ortum! o Aéschine,
 Pol haúd paternum istúc dedisti. DE. Videlicet 450
 5 De psáltria hac audíuit: id illi núnc dolet
 Aliéno. pater eius níhili pendit: eí mihi,
 Vtinam híc prope adesset álicubi atque audíret haec.
 HE. Nisi fácient quae illos aéquomst, haud sic auferent.
 GE. In té spes omnis, Hégio, nobís sita est: 455
 10 Te sólum habemus, tú es patronus, tú pater:
 Illé tibi moriens nós commendaúit senex:
 Si déseris tu, périimus. HE. Caue dixeris:
 Neque fáciam neque me sátis pie posse árbitor.
 DE. Adíbo. saluere Hégionem plúrumum 460

PAMPHILA
 III 4 SENEX A KEGIO GETA DEMEA
 E SENEX Δ SERVVS B SENEX Φ MYLIER D HEGIO
 GETA DEMEA PC HEGIO GETA DEMEA EFG 1 Pro di in ras. D
 SERVVS SENEX
 2 narras om. E^e ILLAM A illa E fámilia, amília in ras. a corr. G
 in
 3 Tam liberali D, corr. D² liberale F EXORTUM A, EX induxit corr.
 rec. eorum P, ortum Pⁱ in marg. OAESKINAE A 4 istuc ex istud D
 5 Despaltria D de plaftria G hoc P nunc in ras. D 6 PATER
 t
 EIUSNIKILPENDIT A, est ex EIUS fecit corr. rec. pater is nihili BCD²EFP
 pater is nihil D¹G pendet D 7 prope adē&, prope ad in ras., G
 d
 8 illif G haut C, corr. C² sic ferrent G auferent, au in ras., E auf-
 ef
 ferent C 9 egio E 10 tu pater F 12 PERIMUS A cum rell.
 i e
 CAUEDEXTRIS A, dixeris ex DEXTRIS effecit corr. rec. 13 NEQ. ID
 SATIS A, corr. rec. 14 Audíbo F saluare E In FP uersus exten-
 ditur usque ad iubeo

III 4. 1. Claud. Sac. p. 25 „Pro di immortale(s) facinus indignum.“
 3. 4. Donat. in Hec. III 5, 54 „o Aeschine—dedisti.“ 4. istud: Donati
 Ed. pr. in lemm. 6. Donatus: „is nihil pendit“] „is“ abundat.. aut „is“
 pro ipse. — nihil pendit: Eugraph. in lemm. 8. ni faciant: Eugraph. in
 lemm. 9—12. Diomed. p. 447 „In te spes Hegio—Si deseris tu, nos
 perimus.“ 9. Donatus: tu es patronus, tu parens]... „parens“ ueri amoris
 nomen est. 11. Ille moriens nos tibi: Donat. in lemm. 12. Si tu deseris:
 Donat. bis in lemm. 13. Neque me satis: Donat. in lemm.

- Iubeo. HE. Óh, te quaerebam ípsum: salue, Démea. 15
 DE. Quid áútem? HE. Maior fílius tuos Aéschinus,
 Quem frátri adoptandúm dedisti, néque boni
 Neque liberalis fúnctus officiúm est uiri.
 DE. Quid istúc est? HE. Nostrum amícum noras Símulum
 [atque] 465
 Aequálem? DE. Quid ní? HE. Fíliam eius uírginem 20
 Vitiáuit. DE. Hem. HE. Mane: nón dum audisti, Démea,
 Quod ést grauíssimum. DE. Án quid est etiam ámplius?
 HE. Vero ámplius: nam hoc quídem ferundum aliquó modost:
 Persuásit nox amór uinum adulescéntia: 470
 Humánumst. ubi scit fáctum, ad matrem uírginis 25
 Venit ípsus ultro lácrimans orans óbsecrans
 Fidém dans, iurans sé illam ducturúm domum.
 Ignótumst, tacítumst, crédítumst. uirgo éx eo
 Compréssu grauida fácta est, mensis décimus est: 475

15 ho BCDF o GP 16 tuuf in ras. G TUUS A 17 difti G
 18 liberalis, alis in ras., E FUNCTUS OFFICIUM EST A, corr. rec. functus
 est officium B officium P² ex officio 19 istuc F Nota Hegionis
 deest in A Simulum atque BCDEF P SIMULUM AG, sequenti uersui
 atque praefixit corr. rec. A In G GE. Nostrū—u. 20 quinni omitta, sed
 a G² in marg. superiore suppleta sunt In D haec Quid istuc—u. 20
 Aequalem post illa Quidni—uiciauit scripta sunt, sed signis h appictis ordo
 restitutus est 21 Vitiavit F a^t uiolauit corr. sacc. XI^{mi} &ia ndum
 DG 22 ANQUID^{quam} A, quam add. corr. rec. an quicquam BCDEF GP
 est om. P etiam om. D' G 23 Uere F aliquo modo ferendum est DG
 24 nox ex mox E 25 sit factum G 26 latro B, corr. rec. 28
 Ignitum F creditū ~ om. C¹, add. schol. 29 compressu B compressu^r
 C, corr. C² MENSIS KIC DECIMUS EST A cum rell. hic sustulit Bentleyus
 dem^{ci} G

14. 15. Prisc. II p. 228 Antiqui gaudere te iubeo' pro gaude.' T. in A.
 „gaudere—Iubeo.“ 18. Arisian. p. 231. Functus illam rem: T. A. „Neque
 liberalis functus est officium uiri.“ — functus est officio: Donat. in lemm. —
 est functus officio: Idem in u. 30. — functus est officium: Euphrasius.
 22. quicquam: Donat. in lemm. 28. Prisc. I p. 510 „Ignotum—creditum
 est.“ — Lex. Maii p. 374 (cf. 289) Ignosco remittere indulgere. et tunc
 facit participium ignoscitus.' T. in A. „Ignoscitum est creditum est tacitum
 est.“ 28. 29. Lactant. Plac. in Stat. Theb. I 576 „uirgo—mensis hic
 decimus est.“

- 30 Ille bonus uir nobis psaltriam, si dis placet,
Parauit, quicum uiuat: illam deserit.
- DE. Pro certo tu istaec dicis? HE. Mater uirginis
In mediot, ipsa uirgo, res ipsa, hic Geta
Praeterea, ut captus est seruorum, non malus 480
- 35 Neque iners: alit illas, solus omnem familiam
Sustentat: hunc abduce, uinci, quaere rem.
- GE. Immo hercle extorque, nisi ita factumst, Demea:
Postrimo non negabit: coram ipsum cedo.
- DE. Pudet: nec quid agam nec quid huic respondeam 485
- 40 Scio. PA. Miseram me, differor doloribus.
Iunio Lucina, fer opem: serua me obsecro. HE. Hem,
Num nam illa quaeso parturit? GE. Certe, Hegio. HE. Hem:
Illaec fidem nunc uestram inplorat, Demea,
Quod uos uis cogit, id uoluntate impetret. 490

30 faltriam BC spaltriam D 31 cui cum C, corr. C² quicum ex
quacum, uiuat ex uiuet P² deserat BCDEFGP 32 PROCERTOTU
ISTAC A, ISTAC in istec mutauit corr. rec. Pro certon BCDEFGP
34 seruulorum BCEFP seruulorum DG MALUM A 35 inners E
36 fustat G adduce B rem ||| D 37 nifi in ras. E 38 POST
REMONNEGABIT A ipso ex ipsum C²P ipso BDEFG caedo F 39
agam uel E huic om. G In F P scio finem facit uersus 40 Z. MISERAM A
Φ Intus. miseram D PĀ. intus. miserā G Personae nota nulla praefixa
miseram EF¹P¹ INTUS miseram BC et F schol. Intus clare(?) Pamphila.
Miseram P² differor C 41 PEROPEM A, P in F mutauit schol., ut
uidetur 42 omissus a D¹F¹, suppletus a D²F² in marg. nam om. E
43 Illa haec D Illa et fidem EG^{nunc} uestram E uestram nunc DG (r in
ras. D) INPLABAT A 44 Quid D, corr. D² uos ius BEFGP

30. 31. Donat. in I 1, 36 „psaltriam nobis si dis placet Parauit.“ 31.
deserat: Donat. in lemm. 32. pro certon: Donat. in lemm. — pro certone:
Eugraph. in lemm. 33—35. Prisc. l p. 286 „hic Geta—Neque iners“
(34 seruorum). 34. seruulorum *semel*, seruorum *bis* Donatus. — seruorum:
Eugraph. 35. Donatus: Incerta distinctio est, sed melius „solus omnem
familiam sustentat.“ 40. Non. p. 284 et Donat. in Andr. II 4, 5 „Miseram
—doloribus.“ 43. nunc uestram: Donat. in lemm. 44. Donatus: Quod
uos uis (ius Ed. pr.) cogit... „uis“ (ius Ed. pr.) legum intelligitur. —
Schol. Bembini: necessitas legum.

- Haec primum ut fiant deos quaeso ut uobis decet. 45
 Sin aliter animus uester est, ego, Demea,
 Summa ui defendam hanc atque illum mortuom.
 Cognatus mihi erat: una a pueris paruolis
 Sumus educti: una semper militiae et domi 495
 Fuimus: paupertatem una pertulimus grauem. 50
 Quapropter nitar, faciam, experiar, denique
 Animam relinquam potius quam illas deseram.
 Quid mihi respondes? DE. Fratrem conueniam, Hegio. 53
 HE. Sed, Demea, hoc tu facito cum animo cogites, 500 55
 Quam uos facillime agitis, quam estis maxime
 Potentes dites fortunati nobiles,
 Tam maxime uos aequo animo aequa noscere
 Opertet, si uos uultis perhiberi probos.
 DE. Redito: fient quae fieri aequomst omnia. 505 60
 HE. Decet te facere. Geta, duc me intro ad Sostratam. —
 DE. Non me indicente haec fiunt: utinam hic sit modo

45 ^{u!} nobis C nobis ex uobis E uos P 46 uoster animus D ^Iir
 animus e, animus e in ras., G 47 MORTUUM A 48 MKI A, corr. A^I
 (erit? E) ^opuerif F paruoli BCF (s erasa CF) paruuli DEGP^I (par-
 uulis P²) 49 EDUCATI A cum rell. educti Faernus 51 enitar DG
 52 illam BCD Post 53 Calliopii recensio interpolat Phorm. II 4, 21
 Is quod mihi de hac re dederit consilium id sequar (dederit G): eundem
 in marg. A rec. corr. ascripsit ita: ^{is}quod mihi de ac re ^{id s}ut ultimae litterae
 rit consilium ex^e
 cum membrana resecta perierint. Post h. u. interpolatum in D rasura
 est integro uersui sufficiens 55 facito ^{te}BC, te add. scholl. facitote E
 ANIMO GITES A, corr. rec. 56 ^{ft}extis F MAXIMI ^oABCF^IP 57
 dietes F NOBILIS A 59 periberi D 60 redite F 61 ^edjc & C
 me duc D intro om. BCEFP 62 nonne indicente E FIENT A
 hic DG, corr. D²G² hoc BCEFP

45. Claud. Sac. p. 27 „ita' ut uobis decet.“ — Seru. in Aen. VIII 127:
 „facite' ut uobis decet.“ — (Arusian. p. 223. T. A. „ita uobis decebat“).
 52. Seru. in Aen. III 140 „Animam—deseram.“ — Versum post u. 53
 interpolatum non agnoscit Donatus: fratrem conueniam, [Hegio] Vultuose
 pronuntiandum quod addidit „Hegio“: quasi dicat „res in manu fratris est
 constituta, non mea.“ 56. Seru. in Aen. I 445. Pseudo-Ascon. in Diuin.
 p. 102 „quam—agitis.“

Defunctum: uerum nimia illaec licentia
Profecto euadit in aliquod magnū malum.

65 Ibo ac requiram frātre[m], ut in eum haec euomam. 510

Γ HEGIO
SENEX

III 5 Bono ánimo fac sis, Sóstrata, et istam quód potes
Fac cónsolere. ego Micionem, si áput forumst,
Conuéniam atque ut res géstast narrabo órđine:
Si est, *is* facturus út sit officiūm suom,
5 Faciát: sin aliter de hác re est eius senténtia, 515
Respóndeat mihi, ut quíd agam quam primūm sciam.

63 illa haec **DG** 64 euadet **BCDEFGP** aliquid **E** 65 et requiram **BCEF** UOMAM **A**

III 5 Γ HEGIO SENEX **D** In **G** spatium relictum est dimidium uersum aequans: nullum uero in **B**, neque noua scaena incipit in **CFP**:
in **E** HEGIO est a corr. 1 Bonē **F** 2 consolare **EG** 4 SIEST
FACTORUS **A** cum rell. Si est is facturus *Fleckeisenus* Si ita est,
facturus *Guyetus et Bentleyus* SUUM **A** 5 ESTSENTENTIA (eius om.) **A**
6 sciam in ras. **D** Post u. 6 F. III. **A E**

62. 63. Donatus: utinam hoc modo sit defunctum].. „hoc“ id est negotium. — Schol. Bembin.: finitum hoc. 64. euadet: Donat. et Eugraph. in lemm. — Schol. Bembin.: euadit] ascendit. 65. hoc euomam: Donati *Ed. pr.* in lemm.

III 5. Donatus: Hi sex uersus in quibusdam non feruntur. 2. consolare (consulare *Ed. pr.*): Donat. in lemm. 2. 3. Arusian. p. 211: „Ad et apud“ confuse ponuntur. T. A. „ego Mitionem si ad forum est Conueniam.“ 4 Si est facturus: Donat. et Eugraph. in lemm.

Γ CΤΕSIPHO Α SYRVS
ADULESCENS SERUOS

CT. Ain patrem hinc abisse rus? SY. Iam dúdum. CT. Dic IV 1
sodés. SY. Aput uillamst:

Núnc cum maxime óperis aliquid fácere credo. CT. Vtinám
quidem:

Quod cúm salute eius fiat, ita se défatigarít uelim,

Vt triduo hoc perpétuo prorsum e lécto nequeat súrgere. 520

SY. Ita fiat, et istoc síqui potis est réctius. CT. Ita: nam hunc 5
diem

Miseré nimis cupio, ut coépi, perpetuom in laetitia dégere.

Et illut rus nulla ália causa tám male odi, nisi quia

IV 1 A CΤΕSIPHO B SYRVS D CΤΕSIPHO SYRVS CP CΤΕSIPHO
ADOLESC SERVVS ADVLESCENS SERVVS
SYRVS F SIRVS. CΤΕSIPHO E ctesifo adulefcenf. firuf feruuf G 2 nunc
t cū aut
aut maxime D, corr. D² nunc cū maxime F, corr. F² nē aut maxime G
Nunc maxime E aliquid operis DG 3 defetigarit B C D F G P 4 hoc
em. P¹, add. P² ^rprosum P, corr. P² prorsus DEG ^rpsum e lectone
queat
neq: adsurgere C, corr. schol. assurgere B 5 SIQUI A siquid rell.
6 MISERUIUOSCUPIO A Misere cupio B C D E F G P UTUT A, alterum UT
induxit corr. rec. PERPETUUM A 7. 8 sic descripsit Guyetus In A
u. 7 exit in PROPEST, in FP u. 7. 8 unum uersum efficiunt causa male
odi quia nisi prope est E

IV 1. 1. Arusian. p. 211 „apud uillam est.“ 2. Nunc autē maxime
operis facere credo: Donati *Ed. pr.* in lemm. 3. ita defatigaretur: Eugraph.
in lemm. 4. Non. p. 397 „Ut—surgere.“ 5. 6. Donat. in II 4, 23
„hunc diem Mi Syre nimis (nimis *om. Ed. pr.*)—degere.“ — 6. Donatus:
Misere nimis cupio] „nimis“ abundat more comicorum. (in u. 7.): „Illud“
tamquam cum detestatione dixit et „male“ et „nimis misere.“

- Propést: quod si esset lóngius,
 Prius nox oppressisset illi, quam húc reuerti pòsset iterum. 525
 10 Nunc ubi me illic nón uidebit, iam húc recurret, sât scio:
 Rogitábit me, ubi fúerim: 'ego hoc te tóto non uidí die:'
 Quid dicám? SY. Nihilne in méntemst? CT. Numquam
 quícquam. SY. Tanto néquior.
 Cliéns amicus hópes nemost uóbis? CT. Sunt: quid póstea?
 SY. Hisce ópera ut data sit. CT. Quae non data sit? nón potest
 fierí. SY. Potest. 530
 15 CT. Intérdius: sed si híc pernocto, cáusae quid dicám, Syre?
 SY. Vah, quám uellem etiam nóctu amicis óperam mos essét dari.
 Quin tu ótiosus ésto. ego illius sénsu pulchre cálleo.
 Cum férui maxumé, tam placidum quási ouem reddo. CT.
 Quó modo?
 SY. Laudárier te audít libenter: fácio te aput illúm deum: 535

8 ABESSET A cum rell. esset Guyetus 9 ILLI^c A, c add. corr.
 rec. illic rell. POSSE A, corr. rec. 10 recurrat E 11 Rogabit
 BCDEFGP fuerim quem ego BCDEFGP hoc te Kraussius KODIE A
 cum rell. 12 in mente est BCDEFGP nequior, n in ras., F 13
 ofpef G qui postea D 14 NONDATAST A 15 Interdiu BCDEFGP
 16 Vha DG Ante quā notam A in ras. habet D ut & iam D mos eet
 dari, om. D', add D² in marg. 17 ESTQ A, TO induxit corr. rec.
 es BCDEFGP 18 feruet BCDEFGP placitum E quasi ouem F
 q fi
 quā ouē G, corr. G² quam ouem D, at ionē schol. QUAMOUEM ABCEP
 19 audi|||t E faci|| G, corr. G²

8. abesset : Donat. in lemm. 12. in mente est : Donat. in lemm.
 14. Donat. in Eun. II 2, 50 „Haec' opera ut data sit.“ 15. Interdius
 bis Donatus. — Interdiu : Eugraph. in lemm. — Donat. in Hec. IV 1, 24
 „sed si—Syre.“ 16. Symmach. Ep. I 17 .. in comico, cum ait „Quam
 uellem etiam noctu amicis operam mos esset dari.“ (Lindenbr.). — Donatus:
 1, Vah quam uellem etiam noctu] Hoc utriusque personae conuenit, sed
 melius a Syro et facetius dicitur. Et quidam totum Ctesiphoni assignant
 abusive „interdius.“ — 2, „Quam uellem“ proprie dicimus in his quae non
 uidemus fieri: bene igitur deficiente argumento, cum aliud non inueniret,
 in uota conuersus est: unde uidentur magis haec uerba Ctesiphonis esse.
 17. Arusian. p. 244 „ego—Kalleo.“ 18. Donatus: cum feruit maxumē]
 Tertia coniugatione dixit. — Prob. de ult. syll. p. 241 .. in hoc uerbō
 (feruere) recte corripitur (paenultima), quoniam antiqui tertiam coniuga-
 tionem magis quam secundam esse uoluerunt .. T. in A. „dum' feruit—
 placidum q. i.“ — Prisc. I p. 479 „Feruē' etiam „feruē' inuenitur... T. in A.
 „Cum maxime feruit tam placidum quasi ouem reddo.“ (feruet *codd.*). —
 Lactant. III 26 .. paucissimis Dei uerbis „tam placidum quam ouem reddam.“
 19. Prisc. II p. 16. Gledon. p. 1890 „facio—deum.“

Virtútes narro. CT. Meás? SY. Tuas: homini ilico lacrumaé 20
cadunt

Quasi púero gaudio. ém tibi autem. CT. Quid nam est?
SY. Lupus in fábula.

CT. Pater ést? SY. Is ipsest. CT. Sýre, quid agimus? SY. Fúge
modo intro, ego uídero.

CT. Siquíd rogabit, núsquam tu me: audistin? SY. Potin ut
désinas?

B DEMEA I CTESIPHO A SYRUS
SENEX ADULESCENS SERUOS

DE. Né ego homo sum infélíx: fratrem núsquam inuenio géntium: 540 IV 2

Præterea autem, dum illum quaero, a uílla mercenárium

Vídi: is filiúm negat esse rúri: nec quid agám scio.

CT. Sýre. SY. Quid est? CT. Men quaérit? SY. Verum. CT.
Périi. SY. Quin tu animó bono es.

DE. Quid hoc malum infelicitatis? néqueo satis decérnere: 5

Nisi me credo huic ésse natum reí, ferundis míseriis. 545

20 ilico G CADUND A 21 p gaudio EG em CP cum A hem
BDEFG 22 Pater adest BCD²EFP (est D'G cum A) SY. Is ipsust
Fleckeisenus A. IPSEST A B. (SY.) ipsus est DG SY. ipsus (om. est)
BCEFP (ip[s]us F) 23 CTE ||| fi G rogi^atabit D, corr. D² potine
BCDFP poti|ne E

IV 2 B DEMEA A SYRVS Z CTESIPHO D DEMEA SYRVS
SENEX SERVVS ADVLEŠ SENEX SERVVS

CTESIPHO ADVLESC P DEMEA SYRVS CTESIPHO F DEMEA CTESIPHO SYRVS E

DEMEA SENEX SYRVS SERVVS CTESIPHO C DEMEA fenex. Syruf. seruuf.

Ctesifo. adulescent G 1 Ne ego sum infelix E PRIMUMFRATREM A

cum rell. primum sustulit G. Hermannus 2 a||uilla C mercennarium

BCDEFGP 4 Sire F SY. quid agis BCFP SY. quid ais E PERI A

5 infelicitat^{est} F infelicitatis C, corr. C² discernere E

21, Donatus: gaudio] Deest 'prae.' — Seru. in Aen. III 477 „en tibi
autem. Quid est? lupus in fabula.“

IV 2. 1. Ne ego homo sum infelix: Donat. in V 3, 3. in Andr. prol.

17. Ne ego infelix homo sum et Ne ego sum homo infelix: Idem in lemm.
— Nae ego sum infelix: Eugraph. in lemm. 3. Charis. p. 142 'Rure'

Terentius in Eunuchō ... itaque et Varro ad Ciceronem XXII 'rure ueni.'
quem Plinius ad eundem XI 'rure ordinatum arbustum' dixisse laudat: sed

et Terentium in Adelphis „filium negat esse rure“ ... cum nemo dubitet.

4. bono animo es: Donat. in lemm. 6. Donatus: „huic rei“ subdistinguendum

Primus sentió mala nostra: primus rescisco ómnia:

Primus porro obnúntio: aegre sólus, siquit fit, fero.

SY. Rídeo hunc: primum aít se scire: is sólus nescit ómnia.

10 DE. Núnc redeo: si fórte frater rédierit uisó. CT. Syre,
Óbsecro, uide ne ille huc prorsus se ínruat. SY. Etiám
taces? 550

Égo cauebo. CT. Númquam hercle hodie ego ístuc com-
mittám tibi:

Nám me iam in cellam áliquam cum illa cónculdam: id
tutíssimumst.

SY. Áge, tamen ego hunc ámouebo. DE. Séd eccum sceleratúm
Syrum.

15 SY. Nón hercle hic quidém durare quisquam, si sic fit, potest.
Scire equidem uoló, quod mihi sint dómini: quae haec est
miseria! 555

DE. Quid ille gannit? quid uolt? quid aís, bóne uir? est frater domi?

SY. Quid malum 'bone uir' mihi narras? équidem perii. DE.
Quíd tibi est?

SY. Rógitas? Ctesiphó me pugnis míserum et istam psátriam

20 Vsq̄ue occidit. DE. Hém, quid narras? SY. Ém, uide ut
discidít labrum.

DE. Quam óbrem? SY. Me impulsóre hanc emptam esse aít.

DE. Non tu eum rus hínc modo 560

8 ab nuncio **G** SIQUITFÉROFÍT **A**, *signa transpositionis a pr. m.*

9 **G**. RÍDEO **A** 11 ille *ex illic, ut uidetur*, **F** prorsus huc **DG**
huc

prorsus **F** prosus **C**¹**P** irruat **B** tace **G** 12 ego hodie (**B**?) **CDEFGP**

13 iam *om.* **BCEFP** 14 aecum **D** Syre^{um} **F**, *corr.* **F**² 15 durare

quisquam si sic fit. ^{potest} durare potem **D**, *corr.* **D**² hic qd̄ quisquā fī sic fit

durare potest **G** 16 Scire quidem **F** 17 quid agis **DEG** 18 bēne **F**

mihi *supra lineam* **B** 19 me *in ras.* **G** 20 em uide **C**¹**P** *cum* **A**

hem uide **BC**²**DEFG** 21 hanc rē emptam **D** AITESSE **A** hinc mihi

DG hinc (*om. modo*) **BCEFP** *In A haec* **RUSKINCMODO** *initium se-*
quentis us. faciunt

et sic inferendum „ferundis miseriis.“

9. Prise. Il p. 322. 355 „Rideo hunc.“ 11. Donatus: etiam taces] Antique pro 'tace.'

12. hodie ego: Donat. in lemm. 13. me iam in: Donat. in lemm. 15. hic quidem

durare: Donat. in lemm. — hic durare: Eugr. in lemm. — Non. p. 285

„Non hercle hic 'qui uult' durare—potest.“ 16. quod sunt mihi: Donati

Ed. pr. in lemm. 20. hem uide: Donat. *bis* in lemm.

Próduxe aibas? SY. Fáctum: uerum uénit post insániens:
Nihil pepercit. nón puduisse uérberare hominém senem!

Quem égo modo puerúm tantillum in mánibus gestauí meis.

DE. Laúdo: Ctesiphó, patrissas: ábi, uirum te iúdico. 25

SY. Laúdas? ne ille cóntinebit pósthac, si sapiét, manus. 565

DE. Fórtiter. SY. Perquám, quia miseram múlierem et me
séruolum,

Quí referire nón audebam, uícit: hui, perfórtiter.

DE. Nón potuit meliús. idem quod ego séntit te esse huic reí caput.

Sét estne frater íntus? SY. Non est. DE. Vbi illum in-30
ueniam cógito.

SY. Scío ubi sit, uerum hódie numquam mónstrabo. DE. Hem,
quid aís? SY. Ita. 570

DE. Díminuetur tibi quidem iam cérebrum. SY. At nomen néscio
Íllius hominis, séd locum noui úbi sit. DE. Dic ergó locum.

SY. Nóstin porticum áput macellum hanc deórsum? DE. Quid
ni nóuerim?

22 Dixtin abisse P² in ras. AIEBAS A cum rell. UENITINSANIENS
(om. post) A infaniefⁿ F 23 puisse^{du} P puduisse^t D, corr. D² 24
gestauí, gest in ras., G 25 ctesipo EG patrissas ah uirū G 26
Laudasne? ille BDEG sapiat E 27 QUA A, corr. A¹ 28 REFERINON^{re}
A, corr. rec. ferire^{re} G 29 potui^t C, corr. C² SENSIT A, S ex-
puxit Aⁱ sensit rell. 30 illum quaeram BCDEF G 31 ubi ē F
KODE A, corr. rec. monstrabo E quid agis BCG 32 omissus in F,
sed in marg. suppletus, ualde quidem oblitteratus Diminuetur Bⁱ C
Diminuetur B corr. rec., DEFP iam quidem DG ad C 33 hominif
illiuf G 34 macellum D hanc D

21. 22. Seru. in Aen. XI 52 „non—aiestas“ (al. non tu hunc rus pro-
duxte te aiestas). 22. non tu rus eum prodiisse aiestas: Donati Ed. pr. in
lemm. — aiestas: Eugraph. in lemm. 24. Donat. in V 1, 5 „Quem—meis“
(om. modo). — Id. in Andr. I 2, 4 „tantillum puerum.“ — Arusian. p. 232
„Quem ego tantillum puerum in—meis.“ 25. Laudo te: Donat. bis in
lemm. — Lex. Maii p. 415 „Laudo—iudico.“ — Donat. in IV 7, 5 „uirum
te iudico.“ 26. sapiat: Donat. in lemm. 31. sed hodie: Eugraph. in
lemm. 32. Diminuetur tibi iam cerebrum quidem: Donat. in lemm. — Prisc.
I p. 32 Transit haec eadem (S) in M. „diminuo“ pro „disminuo.“ T. in A.
„Diminuetur tibi cerebrum.“ 34. Donati Ed. pr.: hic deorsum] quia
non est unum. — hanc deorsum: Eugraph. in lemm.

- 35 SY. Praeterito hac recta platea sursum: ubi eo ueneris,
 Cliuos deorsum uorsum est: hac te praecipitato: postea 575
 Est ad hanc manum sacellum: ibi angiportum propter est.
 DE. Quod nam? SY. Illi ubi etiam caprificus magna est. DE.
 Noui. SY. Hac pergit.
 DE. Id quidem angiportum non est peruium. SY. Verum hercle:
 uah,
 40 Censen hominem me esse? erraui: in porticum rursum redi:
 Sane hac multo propius ibis et minor est erratio. 580
 Scin Cratini huius ditis aedes? DE. Scio. SY. Vbi eas
 praeterieris,
 Ad sinistram hac recta platea, ubi ad Dianae ueneris,
 Ito ad dextram: prius quam ad portam uenias, aput ipsum
 lacum
 45 Est pistrilla et exaduorsum fabrica: ibi est. DE. Quid ibi
 facit?
 SY. Lectulos in sole ilignis pedibus faciundos dedit. 585

35 p^oterita D SURSUM^uIEO A, uui ex UI effecit corr. rec. 36
 Clauⁱuf F DEORSUMEST (uorsum om.) A uorfuf F KACPRAECIPITATO
 (te om.) A 36. 37 Post^{ea} F ubi||| F, corr. F² 38 QUONAM A
 Qui^odnam D, corr. D² ILLIC A cum rell. ibi G magna est nostin DEM.
 noui B C² D E F G (nostin om. C¹ cum AP) 39 a^uah C 40 me hominem
 esse DEG 41 ppiciuf G 42 ditis om. F aedus B C, corr. B² C²
 praeterieris Bentleius 43 hanc E 44 dexteram D E G lacum ex
 locum F² P² (fossam^r schol. P) locum DEG 45 pistrilla B, corr. schol.
 pistrilla ex pistrilla F PISTRILLAEIADUORSUM A exadu^resu||| E 46
 in sole||| P iligneis B C D E F G P

36. Prisc. II p. 75 „deorsum uersum.“ — deorsum uersum. hac (om. est): Donat. in lemm. 39. Non. p. 190. Prisc. I p. 262 „Id—peruium.“ — Prisc. II p. 287 δῆ coniuunctio tam completiua quam confirmatiua... quomodo apud nos „uero“ et „autem“ .. T. in A. „Hoc autem a.—peruium.“ 40. me hominem esse: Donat. in lemm. 43. Acron in Hor. Sermon. I 9, 35 „ubi—ueneris.“ — Prisc. II p. 304 „ubi—,perueneris.“ 44. Donatus: apud ipsum lacum] Credibiliter addidit „lacum.“ nam Varro docet semper lacum portis additum. 44. 45. Lex. Maii p. 416 „apud ipsum lacum“ — „ex aduerso“ fabrica.“ 45. Charis. p. 37. 155. Exc. Char. p. 535. T. in A. „pistrilla.“ — Charis. p. 73 T. „pistrilla erat quaedam.“ — et exaduorsum: Eugraph. in lemm. 46. illigneis Donat. bis. — Schol. Bembin.: Vergilius „Currentem ilignis potare canalibus undam.“ — Eugraph.: ilignis pedibus] hoc est pedibus iligneis, de ilice. — Prisc. I p. 70 iligneus .. T. in A.

DE. Vbi potetis uos: bene sane. sed cesso ad eum p̄ḡere? —

SY. Í sane: ego te exercebo hodie, ut dignus es, silicernium.

Aeschinus odióse cessat: prándium corrumpitur:

Ctésipho autem in amore est totus. égo iam prospiciám mihi: 50

Nám iam abibo atque únum quicquid, quód quidem erit
bellissimum, 590

Cárpam et cyathos sórbilans paulátim hunc producám diem.

B MICIO I HEGIO
SENES II

MI. Ego in hác re nihil repéro, quam obrem latúder tantopere, IV 3
Hégio.

Meum officium facio: quód peccatum a nóbis ortumst córrigo.

Nisi sí me in illo crédidisti esse hóminum numero, qui ita
putant,

Sibi fieri iniuriam últro, si quam fécere ipsi expóstules, 595

47 DE. Ubi potetis uos. SY. bene sane. DE. sed cesso C¹FP¹
In BC²EGP² illa Ubi potetis uos *continuantur Syro, tum incipit Demea*
In D post dedit, post uos et post sane *personarum notae erasae sunt:*

altera fuit B bone F recte sane DG 48 I|| sane CP 49 odiosae B
otiose D ociose G conrumpitur CF 50 est in amore BCEFP amorē G
PROSPICIM A 51 Iam iam E adibo D adibo B²EF unum quidq. DG
quidquid CF¹ quod om. E 52 ciathos DEGP (cia in ras. P) sor-
billans BCDEF GP

IV 3 A MICIO H HEGIO D MICIO HEGIO P MICIO SENEX HEGIO. II C
SENES II SENES II MICIO EGIO EF

MICIO. HEGIO. SENES. II G 1 repperio BCE tanto p^e C, corr. C²
tanto pere, *finalis a corr.*, P 3 nisi me D, corr. D² nifi me G esse
om. E¹, add. E² 4 ultra^o E expostulent DG expostulant BCEFP

„lectulos iligneis pedibus.“ 47. Donatus: Ubi potetis uos] Inertia persona
est. nam Syro uel Demeae hoc dictum iungi potest. — Recte sane] Hic
ἐἰρωνεία est, non approbatio. 48. Donatus: I sane] Aut abundat „sane“

aut inferioribus iungitur. — Non. p. 294 „Hi sane—silicernium“ (Cf. p. 48).
— Lex. Maii p. 532 „ego te exercebo hodie silicernium ut dignus es.“
49. Otiose Aeschinus: Donat. in lemm. 50. in amore est totus: Donat. in
lemm. 51. 52. Schol. Bembin. in V 1, 2 „quod—carpam e. c. s. p.“

52. Lex. Maii p. 520 „cyathos sorbillans hunc paulatim producā diem.“

IV 3. 1—4. Prisc. II p. 245 „Ego—expostulent“ (3. ex illo credidisti
esse numero hominum). 4. Donatus: Si quam fecere] Hic distingue et

separatim infer „ipsi expostulant.“ — Si quam fecere ipsi expostulant] Sensus

5 Et ultro accusant: id quia non est á me factum, agis grátias?
HE. Ab, mínime: numquam te áliter atque es in animum induxí
meum.

Sed quaésó ut una mécum ad matrem úrginis eas, Mício,
Atque istaec eadem quae mihi dixi túte dicas múlieri:
Suspicionem hanc própter fratrem esse: eius esse illam
psáltriam. 600

10 MI. Si ita aéquom censes aut si ita opus est fácto, eamus. HE.
Béne facis:

Nam et illi iam animum réleuaris, quae dolore ac miseria
Tabéscit, et tuo officio fueris fúnctus. sed si alitér putas,
Egomét narrabo quae mihi dixisti. MI. Immo ego ibo. HE,
Béne facis:

Omnés, quibus res sunt minus secundae, mágis sunt nescio
quó modo 605

15 Suspiciosi: ad cóntumeliam ómnía accipiúnt magis:
Proptér suam inpoténtiam se sémper credunt cláudier.

5 accusent **D' G** AGISÁGRATIAS **A**, **A** expunxit **A'** 6 umquam
ex numquam **F** te om. **D'**, add. **D'** alit^{is} **G** 7 que **G** ina **F** 8
dixi mihi **G** 9 EUSSEETILLAM **A**, isse ex SE fecit corr. rec. eius
esse et illam *rell.* propter fratrem esse: eius esse illam psaltriam
Bentleius Post u. 9 lacunam significavit *Fleckeisenus* 10 Sitae cū
cenfel **G** AUTITA **A**, si add. corr. rec. factis **F**, corr. **F**² 11 NAMILL
ANIMIUMRELEUABIS **A**, corr. rec. iam animum relleuaris *Bentleius*
animum iam releuabis **BCEFGP** animum iam reuelabis **D** 12 fultus
D', functus **D**² 13 dixisti **G** DIXTR **ABCDEFP** In **F** notae MIC et
HE ex correctura sunt 14 Omib; **G** saecunde **D** 16 CLAUDIER **A**,
negligi a corr. rec. negligi **C'DEFGP** negligi **BC**² ludier *Bentleius*

est manifestus, sed obscura sunt uerba et eorum collocatio et distinctio.
nam incertum, utrum „Si expostulant“ intelligendum sit an „siquam“
pro una parte orationis accipi oporteat. — Schol. Bembin. : (expostulant)]
in reatu ferunt. 5. id quia a me non est factum : Donat. in lemm. 9.
Donatus: Suspicionem hanc propter fratrem eius esse] Nimis breuiter ac
succincte et ut oportuit inter scientes. — et illam psaltriam] „propter fra-
trem eius esse“ subaudiendum est. 10. Donatus: A iusto et utili est tota
sententia. Et sane „hi“ uersus desunt quos multa exemplaria non habent.
11. et illi animum releuabis: Donat. in lemm. 12. Arusian. p. 231
Functus illa re. T. in A. „et tuo—functus.“ 16. Donatus : negligil
Legitur et „claudere.“

Quaprópter te ipsum púrgare ipsi córam placabilius est.

MI. Et récte et uerum dícis. HE. Sequere me érgo hac intro.

MI. Máxume.

A AESCHINUS ADULESCENS

Discrúciór animi.

610 IV 4

Hócine *ex* inprouisó mali mihi óbici

Tántum, ut neque quid dé me faciam néc quid agam certúm
siet!

17 IPSI^s A, *corr. rec.* ipsis BCDEF GP est placabilius E 18
sequaere C sequaere B me ego D ERGOINTRO (hac om.) A

IV 4 A KESCKINVS ADVLESCENS D AESCHINVS CP AESCHIN'
ADVLESCENS
adulefcenf G AESCHINVS EF *Cantici uersus ita ordinati sunt in A*
DISCRUCIORANIANIMIKOCINEDEINPROUISOMALIMIKIOBITANTUM
UTNEQUEQUIDMEFACIAMNECQUIDAGAMCERTUMSIET
MEMBRAMETUDEBILIASUNTANIMUSTIMOREOBSTIPUIT
PECTORECONSISTERENIKILCONSILIIQUITUAK
QUOMODOMEEXKACEXPEDIAMTURBA
TANTANUNCUSUSPICIODEMEINCIDITNEQUEEAINMERITO
SOSTRATAACREDITMIKIMEPSALTRIAMKANCEMISSEIDANUS
MIKIINDICIUMFECIT

Paulo aliter in FP

Discrucior animi

Hocine de inpruiso mali mihi obici tantum

Vt neque quid me faciam nec quid agam certum siet

Membra metu debilia sunt

Animus timore obstipuit

Pectore consistere nihil consilii quit uah

Quomodo me ex hac expediam turba

Tanta nunc suspicio de me incidit neque ea inmerito

Sostrata credit mihi me psaltriam hanc emissem id anus mihi indicium fecit.

A quo exemplo in his discedunt reliqui^{de} 1 animi|| D 2 hocine E
3 quid me CE, *corr.* C²E² certus siem G certus siet, t in ras. D

17. Prisc. II p. 226 „Quapropter—est.“ (ipsis). — Donatus : coram] .. coram praesentibus.

IV 4. 1. Rufin. de metr. com. p. 379 Gaisf. : Varro in VII : Clausulas quoque primum appellatas dicunt quod clauderent sententiam, ut apud Accium „An haec iam obliiti sunt Phryges.“ Nonnunquam ab his initium fit, ut apud Caccilium „Di boni quid hoc.“ apud Terentium „Discrucior animi.“ — Arusian. p. 225 „Discrucior animi.“ 2. de inpruiso : Donat. in lemm. 3. Donatus : Plus est „quid de me faciam“ quam „quid faciam.“ — certum est] „certum est“ pro „certum sit,“ nisi forte „ut“ „quam“ significet.

Terentius.

- Membra metu débilia sùnt: animus timore
 5 Óbstipuit: pectore nihil sistere consili quit.
 Vah, quó modo hac me expédiam turba? tánta nunc
 Suspício de me incidit: 615
 Néque ea inmerito: Sóstrata
 Crédit mihi me psáltriam hanc emísse: id anus mihi indícium
 fecit.
 10 Nám ut hinc forte [ea] ad óbstetricem erat míssa, ubi eam
 uidi, flico
 Accédo: rogito, Pámphila quid agát, iam partus ádsiet,
 Eon óbstetricem accérsat. illa exclámat 'abi, abi: iam
 Aéschine, 620
 Satis diú dedisti uérba: sát adhuc túa nos frustratást fides.'
 "Hem, quid istuc obsecro" ínquam "est?" 'ualeas, hábeas
 illam quae placet.'
 15 Sensi flico id illas súplicari: séd me reprehendí tamen,
 Ne quíd de fratre gárrulae illi dicerem ac fierét palam.
 Nunc quid faciam? dícam fratris ésse hanc? quod minimést
 opus 625

5 obstupuit B(F²) 6 constipere B, corr. B² consistere michi
 consilii E consilii quid D(F¹) consilii quid potest EG 7 quomodo ex
 hac (me om.) E 9 credit |||, t ex corr., D Vs. 1—3 ex Bentleii, 4—9
 ex G. Hermannii constitutione dedimus 10 NAMIDFORTEAD (ea om.) A,
 ID deleto ut hinc superscripsit corr. rec. nam ut hinc forte BCDEF GP
 (hanc F) ea om. D¹, add. D² fortead G obftrcticem F uidi eam
 BCDEF GP 11 Accede F rogo D¹ G¹ (rogito D² G² cum rell.) pam-
 philam G partis F affiet E fi& G 12 EON A, e add corr. rec.
 eone BCDEF GP ABI semel A Aeschinae P 13 UERBASAT A, nobis
 add. corr. rec. uerba nobis satis BCDEF GP frustata F 14 est
 om. E INQUAMST A 15 ad illas F (reprehendime B?) 16 QUIDE A,
 corr. rec. 17 FACIAMFRATRIS A, dicam add. corr. rec. esse hanc id
 quod BC², schol. D esse id quod C¹ F¹ P (esse hanc quod F² cum
 AD¹ EG) MINIMESTOPUST A

(nisi forte significet oq ut oq Ed. pr.) 5. Arusian. p. 228 Expedio me
 ex hac re. T. A. „quomodo me expediam ex hac turba.“ 10. Nam ut
 hinc forte ea : Donat. in lemm. — ubi uidi] Sunt qui addant superuacue
 „hanc“ et legant „hanc ubi uidi.“ 12. sat adhuc : Donat. in lemm.
 (om. Ed. pr.) 13. iam satis : Donat. in lemm.

Ūsq̄uam efferri: ac mītto: fieri pōtis est ut nequa éxeat:
 Ípsū id metuo ut crédant: tot concúrrunt ueri símilía:
 Égomet rapui: ipse égomet solui argéntum: ad me abductá 20-
 est domum.

Haéc adeo mea cúlpa fateor fieri. non me hanc rém patri,
 Ūt ut erat gesta, indicasse! exórassem ut eam dúcerem. 630
 Céssatum usque adhūc est: nunc porro, Aéschine, expergiscere:
 Núnc hoc primumst: ád illas ibo, ut púrgem me. accedam
 ád fores.

Périi: horresco sémper, ubi pultáre hasce occipió miser. 25
 Heús heus: Aeschínús ego sum. aperite áliquis actutum
 óstium.

Pródit nescio quís: concedam huc. 635

18 UISQUAM A ^o amitto D age mitto BCEFP age omittjo G 19
 ID
 IPSUMMETUO A, ID add. A¹ id om. G 20 adducta est B 21 mae||
 culpa fateor (fieri om.) G fieri fateor D 22 Ut erat BCDEFGP
 exorasse E 23 NUNCPORRO A, corr. rec. nunc iam porro DG
 Aeschinae P 24 est primum BCEFP me ut purgem DG (pgē G)
 25 PERI A SEMUBI A, corr. rec. ^{per} pulfare DF² pulfitare G has^{ce} B
 hasce om. C¹F¹P occipio miser G OCCIPIOFORES AB occipio miser D
 occipio fores miser CEFP 26 ego sum Aeschinus D ^{fores} apperite E
 actutū G, corr. G² hostium B

18. Eugraph.: „age“ celari possit fortasse. 19. Donatus: Proprie non dixit ‚adducta,‘ sed ‚abducta.‘ 20. Prisc. I p. 591 „Egomet rapui.“ — Id. II p. 14 „Egomet‘ ego et non alius. nec non etiam ipse ego‘ uel ‚egomet ipse,‘ ut T. in A.: „Egomet rapui ipse ‚ego‘ solui argentum.“ 22. Donatus: Utut erat gesta (ut *Ed. pr.*)] ... „ut“ certam qualitatem significat, „utut“ (ut *Ed. pr.*) incertam: quasi diceret ‚quoquo modo, male bene.‘ 23. Donatus: nunc porro] .. Legitur et „iam.“ 24. Nunc hoc primum: Donat. in lemm. 26. Prisc. II p. 184. 304 „aperite aliquis actutum.“ — Lactant. Plac. in Stat. Theb. I 386 „actutum aperite aliquis.“ — Prisc. II p. 365. Donat. in Andr. I 1, 28 „aperite—ostium.

B MICIO A AESCHINUS
SENEX ADULESCENS

IV 5

MI. Ita uti dixi, Sóstrata,

Fácite: ego Aeschinúm conueniam, ut quó modo acta haec
sint sciat.

Séd quis ostium híc pultauit? AE. Páter hercle est, perii.

MI. Aéschine,

AE. Quid huic híc negotist? MI. túne has pepulistí fores?

5 Tacet. cúr non ludo hunc áliquantisper? mélius est,
Quandóquidem hoc numquam mihi ipse uoluit dícere. 640
Nihil míhi respondes? AE. Nón equidem istas, quód sciam.

MI. Ita: nám mirabar, quíd hic negoti essét tibi.

Erúbuit: salua rés est. AE. Dic sodés, pater,

10 Tibi uéro quid istic ést rei? MI. Nihil míhi quidem.
Amícus quidam me á foro abduxít modo 645
Huc áduocatum síbi. AE. Quid? MI. Ego dicám tibi:
Habitánt hic quaedam múlieres paupérculae:
Vt opínor has non nósse te, et certó scio:

15 Neque enim diu huc migráruunt. AE. Quid tum póstea?

IV 5 M MICIO I AESCHINVS D MICIO AESCHINVS CP MICIO
 SENEX ADVLESCENS SENEX ADVLESCENS

AESCHINVS EFG 1 UTDIXI ABCFP uti dixi DG ut dixi E 2
FACILE A (sic) facito BCDEFGP ego om. G¹, add. schol. haec acta
DG acta ex hacta F SÚNT A, corr. A¹ sunt BCDEFGP 3 hostium
BEF OSTIUMKIC A hoc rell. pulsauit BCDEF^{hic}GP PERI A 4 AE
et MI om. P¹, add. P² huic ex huc P huic C 5 tace G In E
haec melius est—u. 7 respondes in ima pagina a schol. addita sunt
6 uoluit credere BCDEF^eGP 7 quidem F instas BF²GP² (interrogas'
schol. P) 8 negoti C¹ cum A^A 9 Erubui F Salua, u in ras., F
10 quid iste rei D, corr. D² rei est BCEFP^{mi} Nihil G 11 adduxit B
14 EAS AD'G has BCD²EFP NONON A certe E 15 hic E
comigrarunt C commigrarunt BDEFGP

IV 5. 1. Diomed. p. 389 „ita ut dixi facite Sostrata.“ — ut dixi: Donat. et Eugraph. in lemm. 2. Donatus: facite) Iubet ut uel securae sint uel adornent nuptias. 6. Donatus: „credere“ magno affectu dixit. non enim confiteretur ut patri, sed crederet aut parenti aut sodali suo. 7. Donat. in Hec. V 4, 23 „non—sciam.“ 9. Donat. in I 2, 4. in Andr. V 3, 7. Lamprid. Heliog. 11 „Erubuit—est.“ 10. Donat. in u. 42 „rei est.“ 14. has et certe: Donat. in lemm. 15. commigrarunt: Donat.

- MI. Virgó est cum matre. AE. Pérge. MI. Haec uirgo orbást
patre: 650
Hic méus amicus illi genere est próxímus:
Huic léges cogunt núbere hanc. AE. Períí. MI. Quid est?
AE. Nihil: récte: perge. MI. Is uénit ut secum áuehat:
Nam habitát Miletí. AE. Hem, uírginem ut secum áuehat? 20
MI. Sic ést. AE. Miletum usque óbsecro? MI. Ita. AE. Animó
malest. 655
Quid ipsaé? quid aiunt? MI. Quid illas censes? níhil enim.
Comménta mater ést, esse ex alió uiro
Nesció quo puerum nátum: neque eum nóminat:
Priórem esse illum, nónon oportere huíc dari. 25
AE. Eho, nóne haec iusta tibi uidetur póscere? 660
MI. Non. AE. Óbsecro non? án illam hinc abducét, pater?
MI. Quid illám ní abducat? AE. Fáctum a uobis dúriter
Inmísericorditérque atque etiam, sí est, pater,
Dicéndum magis apérte, inliberalíter. 30
MI. Quam obrém? AE. Rogas me? quid illi tandem créditis 665

16 orbata est E ||| patre G 19 MI. recte AE perge EG perge
recte C (signa sunt a scholiasta) hif G aueat E (= u. 20) 20 Totum
uersum omissum a D¹ scholiasta suppleuit in ima pagina milaeti D
a UEKAT A, corr. rec. 21 miletū^{ufq} G, corr. G² 22 ||||| ipse P
(quid erasum) Quid ipse aiunt D¹ G istas censes BCDEF GP 23
Versum omissum a C¹ suppleuit C² in marg. Commentata, alterum ta
in ras. a corr., F ē mat, āt in ras., G 24 parum F 25 oportere G
26 KAC A, E add. A¹ UIDETUR A, n add. corr. rec. uidentur BCDEF GP
POSTEA A cum rell. poscere Bothius 27 obsecro non, non a corr., P
hanc F hic E adducet B, corr. B² 28 omissus in C a m. pr. in ima
pagina suppletus adducat B factum est E 31 crediti^s F, corr. F²

16. Virgo cum matre est: Donat. in lemm. 19. Donatus: recte] id est
recte perii.' 22. Quid ipsae? quid aiunt? et illas: Donat. in lemm.
26. Donatus: Nonne haec iusta tibi uidentur postea (uidentur tibi esse
Ed. pr.)] ... quae postea audisti quam illa quae pro Milesio dicebas prius.
aut si hoc non est, quaere quid sit „postea.“ 28. Lex. Maii p. 170
„factum—duriter.“ — 28—30. Donat. in Phorm. II 3, 24 „factum—illibera-
liter.“ (atque equū sic est dicere Ed. pr.). — Id. in Andr. I 1, 11 „factum
est a nobis duriter Immisericorditerque, et si est pater,—inliberaliter.“

- Fore ánimí misero, qui illa consueuít prior?
 Qui infélíx haud scío án illam misere núnc amet,
 Cum hanc sibi uidebit praesens praesenti éripi,
 35 Abdúci ab oculis? fácinus indignúm, pater.
 MI. Qua rátióne istuc? quís despondit? quís dedit? 670
 Cui quándo nupsit? aúctor his rebús quis est?
 Cur dúxit alienam? AE. Án sedere opórtuit
 Domi uírginem tam grándem, dum cognátus huc
 40 Illinc ueniret éxspectantem? haec, mí pater,
 Te dícere aequom fúit et id deféndere. 675
 MI. Ridículum: aduersumne illum causam dícerem,
 Cui uéneram aduocátus? sed quid ista, Aéschine,
 Nostra? aút quid nobis cum illis? abeamús. quid est?
 45 Quíd lacrimas? AE. Pater, óbsecro, ausculta. MI. Aéschine,
 audiui ómnia
 Ét scío: nam té amo: quo magis quae agis curae súnť
 mihi. 680
 AE. Íta uelim me prómerentem amés, dum uiuas, mí pater,
 Vť me hoc delictum ádmisísse in me, id mihi uehementér
 dolet

32 cum illa BCDEFⁱGP consueui^t F prius BCD (in ras. D)EFP.
 33 QUINFELIX A, corr. rec. quín felix CF, corr. C²F¹ haut C¹D amet
 Dⁱ G cum A amat BCD²EFP 34 praesentem Bentleius cum Seruio
 prenti^{fe} D, corr. D² 35 adduci B, corr. B² 36 istud G QUIDESPON
 DIT A despondit G 37 ISREBUS A qui est BCF¹P 39 hinc
 Bentleius cum Donato híc^u D 40 expectatum D, sed corr. D¹ in
 marg. expectantē 41 id dere G 42 aduersum me illum D¹P dicere D
 dicerē caufā G 43 sed ista^{quid} D, corr. D² ISTIC A 44 abamuf^e D
 45 AUDIOMNIA A 47 o mi pater BCEFP 48 ut in me hoc delictū^{ter}
 amiffisse id G amísisse B in me om. D¹, add. D² UEKEMEN A, corr. rec.

31. 32. Seru. in Aen. IV 408 „quid—consueuit“ (credis. cum illa). 32. Arusian. p. 219 Consueuit illa re. T. A. „qui—prior.“ — Donatus: Qui cum illa consueuit] Legitur et „illam“ et dicebant ueteres „hanc rem consueuit.“
 34. 35. Seru. in Aen. IV 83 „praesens praesentem“—oculis.“ — praesenti: Donatus. 39. Donatus: hinc illinc] Prouerbialiter „hinc illinc.“
 42. Donatus: „Ridicule“] Vocius casus est ab eo quod est „ridiculus.“
 43. 44. Prisc. II p. 364 „sed—illis.“ — 43. istaec: Donat. in lemm. 47. Seru. in Aen. IV 335. „Ita me uelim promerentem ames pater.“

Ét me tui pudét. MI. Credo hercle: nam ingenium nouí tuom
 Libérale: séd uereor ne indiligens nimíum sies. 50
 Ín qua ciuitáte tandem te árbitrare ufuere? 685
 Virginem uitiásti, quam te nón ius fuerat tángere.
 Iam id peccatum prímum magnum, *mágnum*, ad humanúm
 tamen:
 Fécere alii saépe item boni. at póstquam id euenít, cedo
 Númquid circumspéxti? aut numquid túte prospextí tibi, 55
 Quid fieret? quá fieret? si te mihi ípsum puduit próloqui, 690
 Quá rescíscerem? haéc dum dubitas, ménses abierúnt decem.
 Pródidisti et te ét illam miseram et gnátum, quod quidem
 in té fuit.
 Quid? crédebas dórmienti haec tíbi confecturós deos?
 Ét illam sine tua ópera in cubiculum íri deductúm domum? 60
 Nólím ceterárum rerum té sócordem eodém modo. 695
 Bóno animo es, ducés uxorem. AE. Hem. MI. Bóno animo
 es, inquám. AE. Pater,

49 tui, i *in ras.*, F TUUM A 50 Liberare^l D INDILIGES A nimium
 om. G *fief, f in ras. a corr.*, D 51 tandem^{te} F ARBIRARE A, corr. A^T
 52 ius non BCDEF GP 53 nam id E magnum *geminauerunt Muretus*
et Faërnus, semel habent libri PRIMUM MAGNUM A, corr. A^M ad C 54
 bonēⁱ F posquam F IDUENIT A 55 Numquid^a F aut—tibi om. D,
sed suppleuit Dⁱ in ima pagina 56 puduit dicere BCDEF GP 57
 refíscerem G 58 Prodidisti, ro *ex corr.*, P Prodidisti ||| te D Pro-
 didisti te BCEFP 59 tormenti D 61 nollemⁱ D, corr. D² nollē G
 rerum om. Dⁱ Fⁱ Gⁱ 62 uxorem hanc BCDEF GP BONOANIMOEST
 INQUAM A (es *ex EST corr. rec.*), *in quo u. post EST incisus est* es *ex*
 est C o pater E

49. Agroet. p. 2270 Me tui pudet' dicit et quem de alterius facto
 et quem de suo pudet. T. in A. sub uerbis Aeschini (*Exciderunt*): ubi
 eum pudet patri non ante confessum. 52. primum est magnum, at huma-
 num: Donat. in lemm. 54. alii item saepe: Donat. *bis* in lemm. 56.
 Donat. in Hec. III 2, 25 „Quid fieret. qua fieret.“ — puduit dicere: Donat.
 in lemm. 58. Prodidisti te: Donat. in lemm. — Idem in III 4, 12 „Pro-
 didisti et te—fuit.“ 59. Donatus: Quid credebas? Incerta distinctio. nam
 et per se „quid?“ et „quid credebas?“ legi potest. 61. Nolim: Donat.
 in lemm.

Óbsecro, num lúdis tu [nunc] me? MI. Égo te? quam obrem? AE. Nescio:

Quía tam misere hoc ésse cupio uérum, eo uereór magis.

65 MI. Ábi domum ac deos cómprecare, ut úxorem accersás: abi.

AE. Quid? iam uxorem? MI. Iám. AE. Iam? MI. Iam quantum potest. AE. Di mé, pater, 70 Ómnes oderínt, ni magis te quam óculos nunc [ego] amó meos.

MI. Quid? quam illam? AE. Aeque. MI. Pérbenigne. AE. Quid? ille ubi est Milésius?

MI. Péríit, abiit, náuem ascendit: séd cur cessas? AE. Ábi, pater:

70 Tú potius deos cómprecare: nám tibi eos certó scio,

Quó uir melior múlto es quam ego, optémperaturós magis. 705

MI. Égo eo intro, ut quae opus súnť parentur: tú fac ut dixi, sí sapis. —

63 NUNCLUDISTUME A num ludis nunc tu me DG num ludis tu^E
nunc me BCFP num ludis tu michi nunc E te om. F^P 64 MISER^{hoc}
A, E add. uel A¹ uel corr. ant. ēē G ideo BCEFP 65 conpre-
care CF arcessas C¹DF²GP accessas C²F¹ 66 Quid iamne uxorem
ducam, ducam in ras. a corr., D Quid iamne uxorem ducam BCEFGP
MI. quantum (om. iam) E POTES ADFG DICME A, C induxit corr.
rec. 67 oderint ex oderunt D NUNCAMO A nunc ego amo rel.
68 QUICQUAMILLA A milesius, sius in ras., D 69 PERIITABITNAUEM
ESCENDIT A Nauem ascendit abiit periit DG (nauī G) Abiit periit nauem
ascendit BCEFP (nauim BC² escendit C, corr. C²) 70 conpraecare C
conprecare BF certōs scio D certe scio BCEFP 71 optemperaturos
DFP cum A 72 ego ibo intro DG fīnt F parentē^u D

63. Donat. in lemm.: „non ludis nunc me.“ *tum*: et ob hanc causam dicit „ludis tu me nunc“... — Diomed. p. 346 „num ludis tu me.“ 64. Seru. in Aen. VII 556 Egregium Veneris genus] ... Urbanus totum hunc locum per interrogationem uult accipi... ut quasi per gratulationem non credat, sicut illud Terentii „quia tam misere cupio, eo uereor magis.“ — Donat. in Hec. V 4, 1: „in Heaut.“ „eo (ego Ed. pr.) uereor magis.“ — cupio esse: Donat. in lemm. 66. Donatus: Quid? iam uxorem] Accessit ad beneficium tempus et ideo „iam“ quasi gestiens repetit adolescens. — Idem: quantum potes] Id est cito. aut „quantum potest.“ deest „esse.“ — Schol. Bembin.: quantum desiderio capis. 67. quam oculos amo meos: Donat. in lemm. 68. Quicquam illa: Donati Ed. pr. in lemm. 69. abiit nauem ascendit: Donat. in lemm. 72. Prisc. II p. 119 „Ego ibo—dixi.“ —

AE. Quid hoc ést negoti? hoc ést patrem esse aut hóc est filium
ésse?

Si fráter aut sodális esset, qui magis morem géreret?

Hic nón amandus? hícine non gestándus in sinú est? hem:75

Itaque ádeo magnam mihi íncit sua cómmoditate cúram, 710

Ne fórte imprudens fáciam quod nolít: sciens cauébo.

Sed céssó ire intro, né morae meis núptiis egomét siem?

B D EMEA
S E N E X

DE. Deféssus sum ambuládo: ut, Syre, te cúm tua IV 6

Monstrátione mágnus perdat Iúppiter!

Perréptauí usque omne óppidum: ad portam, ád lacum, 715

Quo nón? neque fabrica illi úlla erat nec frátrem homo

Vidisse se aibat quísqum. nunc ueró domi 5

Certum óbsidere est úsque, donec rédierit.

75 AMANDUS ^{est} A, est *add. corr. rec.* amandus est DG 76

INIECIT A *cum rell.* (e *in ras.* F) 77 NEFORTENPRUDENS A, *corr.* A^I

Ne imprudens forte BCFF forte *om.* E id faciam DG NOLIŃT A

78 ne mora meis DEGP nemo ra meis F nemorā eis C ne mora eis B

sim Guyetus et Bentleius

IV 6 B D EMEA A MICIO D D EMEA MICIO SENES .II. G D EMEA PC
DVO SENES D EMEA MICIO E SENEX

DEM F 1 te Sire E Sire F 2 monstrationē agnus C^I, monstratione

^m agnus C² 3 opidum D lqum D 4 nec fabrica illi ulla *Bent-*

leius NEQ.ILLIFABRICAULLA A, *corr. rec.* nec fabrica illic ulla BCEFP

neque i^c fabrica v^la DG DOMO A 5 tefe G AIEBAT A *cum rell.*

Donatus: Ego eo intro ut quae opus sint parentur, tu fac ut dixi, si sapis]
Hic uersus in quibusdam non inuenitur. 75. Hic non amandus est:

Donat. in lemm. 76. iniecit: Donat. in lemm. 77. Ne forte imprudens:
Eugraph. in lemm. 78. Arusian. p. 247 Morae illis est. T. A. „ne—

siem.” — ne in mora meis nuptiis: Donat. in lemm.

IV 6. Eugraphius: Haec scaena accusationem tenet quod adulescens
uitiauerit uirginem et nunc meretricem rapuerit: defenditur a patre. 1.

Prisc. I p. 514 „Defessus sum ambulando.”

A MICIO B DEMA
SENES II

- IV 7 MI. Ibo, illis dicam nullam esse in nobis moram.
 DE. Sed eccum ipsum: te iam dudum quaero, Micio. 720
 MI. Quid nam? DE. Fero alia flagitia ad te ingentia
 Boni illius adulescentis. MI. Ecce autem. DE. Noua,
 5 Capitālia. MI. Ohe iam. DE. Nescis qui uir sit. MI. Scio.
 DE. O stulte, tu de psalteria me somnias
 Agere: hoc peccatum in uirginem est ciuem. MI. Scio. 725
 DE. Oho, scis et patere? MI. Quid ni patiar? DE. Dic mihi,
 Non clamas? non insanis? MI. Non: malim quidem.
 10 DE. Puer natus[t]. MI. Di bene uortant. DE. Virgo nihil habet.
 MI. Audiui. DE. Et ducenda indotatast. MI. Scilicet.
 DE. Quid nunc futurumst? MI. Id enim quod res ipsa fert: 730
 Illinc huc transferetur uirgo. DE. O Iuppiter,
 Istocine pacto oportet? MI. Quid faciam amplius?
 15 DE. Quid facias? si non ipsa re tibi istuc dolet,
 Simulare certe est hominis. MI. Quin iam uirginem
 Despōndi: res composita est: fiunt nuptiae: 735

IV 7 MICIO DEMA P MICIO . SENEX DEMA . II. C MICIO DEMA F
SENES II

Non incipiunt nouam scaenam **DEG** 1 Ibo, o *ex corr.*, **F** 2 haec
 cum **DG** 4 In **G** ecce—u. 5 eho iā *Micionis sunt, sed spatia relictā*
post aut et capitalia M. ecce autem noua. DE. Capitalia *Bothius*
 5 Capita^{lia} **F** ^oEKO **A**, oeh *ex EKO effecit corr. rec.* ah nescis **BCDEFGP**
 quid **C** siet **D¹G** 6 ^aOSTULTE **A**, *corr. rec.* ^ha stulte **C**, *corr.* **C²** ah
 stulte **BDEFGP** me *om.* **D¹**, *add.* **D²** In **A** *uersus exit in* **AGERE**
 7 ^{e c}pacatum **C**, *corr.* **C²** est *om.* **G** 8 Eho **BCDFGP** 9 equidem **G**
 10 ^APUERNATUS^{et} **A**, *corr. rec.* Puer est natus **DG** natus est **BCEFP**
 bone **F** 11 indota **D¹G** 12 MI. quod res ipsa fert id enim **E**
 13 tranfferet: **G** 15 quid fatiam^s **E** quid facias rogitas **BCDFGP**
 istud **G** 16 est certe **BC**

IV 7. Donatus: In hac scaena est exemplum intempestiuae obiurgationis et per hoc ridiculae. 4. 5. Lex. Maii p. 125 „noua Capitalia.“
 8. Eho: Donat. in lemm. 9. Donatus: Non. malim quidem] Alii uolunt Micionem dicere „malim quidem“ (non malim quidem *Ed. pr.*), alii Demeam.
 10. Philargyr. in Verg. Ecl. 3, 30 „Puer natus nihil habet uirgo.“ — Puer natus est: Donat. in lemm. 14. fieri oportet: Donat. in lemm.

- Dempsí metum omnem: haec mágis sunt hominis. DE. Céterum
 Placét tibi factum, Micio? MI. Non, sí queam
 Mutáre. nunc cum nón queo, animo aequó fero. 20
 Ita uítast hominum, quási cum ludas tésseris,
 Si illúd quod maxume ópus est iactu nón cadit, 740
 Illúd quod cecidit fórte, id arte ut córrigas.
 DE. Corrécctor: nempe tua árte uigintí minae
 Pro psáltria períere: quae quantúm potest 25
 Aliquo ábiciunda est, sí non pretio, grátiis.
 MI. Neque ést neque illam sáne studeo uéndere. 745
 DE. Quid igitur facies? MI. Dómi erit. DE. Pro diuóm fidem,
 Meretrix et mater fámilias una ín domo?
 MI. Cur nón? DE. Sanum te crédís esse? MI. Equidem árbitror. 30
 DE. Ita mé di ament, ut uideo tuam ego inéptiam,
 Factúrum credo, ut hábeas quicum cántites. 750
 MI. Cur nón? DE. Et noua nupta éadem haec discet. MI.
 Scílicet.
 DE. Tu intér eas restim dúctans saltabís. MI. Probe.

18 ^{hec} magis G 19 quaeam D 20 IDMUTARE A dum E aequo
 animo BCDEGP fero aequo F 21 uitast D 22 illud^{qd} G iactu C
 24 TUÁ A, A *induxit corr. rec.* arte G¹, t certe G² certe E 26
 aliqua^o abiciunda, abiciun^{at} in ras., G abicienda, e in ras., D ABICIENDA A
 praetio BP PRETIIOGRATIS A, at *add. corr. rec.* uel gratis (B?) CDEFP
 at t gratis G 27 studi^eo D, *corr.* D² 28 faciēs^a D, *corr.* D² facias
 BCEFGP DIUOM^{erit} A, deum *ex* DIUOM *fecit corr. rec.* deum DG
 29 FAMILIASUNA A, erit *add. corr. rec.* familias erit una BCDEFGP
 30 sanumne credis te esse *Bentleius* SANUMTECREDISSESSE AD^{ne} G
 (sanū^{ne} D, sanū in ras., ne a D²) sanumne te credis esse BCEFP
 aequidem G 31 DIBENEAMENT A di (dii) ament BCDEFGP EGO
 TUAM ADG tuam ego BCEFP 32 Faturum P CANTIÇES A,
corr. rec. 33 ut^{et} D haec eadem DG 34 du||ctanf G

19. tibi placet: Donat. in lemm. 21. Ita est uita hominis: Donat. in lemm. — Charis. p. 192 „quasi—tesseris.“ 22. Donatus: Utrum „opus est iactu“ an „iactu non cadit?“ Incerta distinctio est. 29. mater familias una in domo: Eugraph. in lemm. 31. Ita me di ament ut ego uideo tuam ineptiam: Donat. in lemm. 32. Claud. Sac. p. 27 „habeas quicum cantites.“

- 35 DE. Probe? MI. Ét tu nobiscum una, si opus sit. DE. Ei mihi.
Non te haec pudent? MI. Iam uero omitte, Demea,
Tuam istanc iracundiam, atque ita uti decet 755
Hilarum ac lubentem fac te gnati in nuptiis.
Ego hos conuenio: post huc redeo. — DE. O Iuppiter,
40 Hancine uitam! hosine mores! hanc dementiam!
Vxor sine dote ueniet: intus psalteria est:
Domus sumptuosa: adulescens luxu perditus: 760
Senex delirans. ipsa si cupiat Salus,
Seruare prorsus non potest hanc familiam.

I SYRUS B DEMA
SERUOS SENEX

- V 1 SY. Edepol, Syrisce, te curasti molliter
Lautèque munus administrasti tuum.
Abi. sed postquam intus sum omnium rerum satur, 765

35 DE. Probe. MI *om.* BCEFGP (*habet D cum A*) una *om.* C¹,
add. C² 37 ISTAM A istanc, c in ras., D iracundiā G ut D¹ G 38
Hilarem DEF¹ G et lubentem P ut lubentem F face^t in, in in ras., D
fac&e G GNATINUPTIIS (*om.*) AG nati in nuptiis B in nati nuptiis
CDEFF 39 CONUENIO^{a^m} A, m *corr. et deleuit rec.* conueniam
BCDEFGP huc ex hunc F 41 ueniat E 42 Domum^s C, *corr.* C²
sumptuosa est EG 44 non poterit E hanc familiam non potest^{rit} F
V 1 I SYRVS B DEMA D SYRVS DEMA CP SYRVS DEMA EF
SERVVS SENEX SERVVS SENEX
Demea syrvt G 1 Epol^{da} G, *corr.* G² Sirisce BE 2 Laute quae C
administrasti BG TUUM A 3 Abi *om.* A, *addidit corr. rec. in fine*
us. 2 rerum omnium DG

35. 36. Prisc. II p. 231. 329 „ei—pudent.“ 36. Arusian. p. 253
„Non te haec pudent.“ 36. 37. Donat. in Andr. III 2, 30. in Eun.
I 2, 112 „iam—istam iracundiam“ (mitte: Eun.). in Ad. V 3, 49 „iam—
istanc iracundiam.“ — istanc: Idem in lemm. 37. atque uti decet: Donat.
in lemm. 38. Donatus: hilarum] uetuste, non 'hilarum.' — et lubentem:
Idem in lemm. 40. hosne: Donati *Ed. pr.* in lemm. 42. Prob. Cathol.
p. 31. Claud. Sac. p. 59 „adulescens luxu perditus.“ 44. non poterit:
Donat. in lemm.

V 1. 1. Prisc. I p. 115. II p. 16. 237. Cledon. p. 1924 „Edepol—
molliter.“ (Surisce: Cledon.). 3. Arusian. p. 261 „postquam— tur.“ —
Prisc. II p. 377 „sed—satur.“

Prodeámbulare huc libuit. DE. Illud sis uide
 Exémplum disciplinae. SY. Ecce autem híc adest 5
 Senex nóster. quid fit? quíd tu es tristis? DE. Óh scelus.
 SY. Ohe iám: tu uerba fúndis hic, sapiéntia?
 DE. Tu sí meus esses . . SY. Dís quidem esses, Démea, 770
 Ac tuám rem constabilísses. DE. Exemplo ómnibus
 Curárem ut esses. SY. Quam óbrem? quid fecí? DE. Rogas? 10
 In ipsa turba atque in peccato máximo,
 Quod uíx sedatum sátis est, potatís, scelus,
 Quasi ré bene gesta. SY. Sáne nollem huc éxitum. 775

A DROMO B DEMEA A SYRUS
 PUER SENEX SERUOS

DR. Heus Síre, rogat te Ctésípho ut redeás. SY. Abi. V 2
 DE. Quid Ctésíphonem hic nárrat? SY. Nihil. DE. Eho, cárnufex,
 Est Ctésípho intus? SY. Nón est. DE. Cur hic nóminat?
 SY. Est álius quidam, párasitaster paúlulus:
 Nostín? DE. Iam scibo. SY. Quíd agís? quo abís? DE. 5
 Mítte me. 780

4 Porro deambulare EG KUCLIBUIT A, cuius in locum huic libitum
 est substituit idemque induxit corr. rec. libitum est BCDEF GP sis,
 prior s in ras., D 6 ohe scelus BCDEF GP 7 eho ex ohe D
 eho BCEFP fundes D'G sapientia hic DG 8 Tu GPⁱ TUN
 ABCDEF P² 9 exemplo Bentleius EXEMPLA A exemplum BCDEF GP
 10 curaremutasses C, corr. C² 12 POTIS A, corr. rec. potasti BCDEF GP
 (otas a corr. in ras. F) 13 huc D'G KUNC A (B?) CD² EFP Post 13
 F. III A. E

V 2 Z PVER B SENEX Γ SERVVS D DROMO SYRVS DEMEA P
 DROMO DEMEA SYRVS PVER IDEM
 DROMO SYRVS SERVVS DEMEA C DROMO SYRVS DEMEA F DROMO DEMEA
 SYRVS E In G uacuum spatium dimidium uersum aequans 1 Heus
 heus Syre DG 2 o carnufex G 4 paruulus BC 5 SCIO A aif F

4. 5. Donat. in Phorm. II 3, 11 „illud—disciplinae.“ 7. Donatus:
 „fundes“] Utrum sine ulla cessatione proferes an perdes? — Utrum „sapientia
 uerba“ an „tu sapientia? 8. Pompeii Comment. p. 153 „dis, pol' esses,
 Demea.“ 12. Donatus: .. Oratorie „potastis“ dixit, cum unum ebrium
 cernat. 13. hunc: Donat. in lemm. — Idem in Andr. I 1, 13 haud muto
 factum].. ut „nollem factum,“ „nollem hunc exitum.“

V 2. 4. Lex. Maii p. 438 „et' alius quidam parasitaster.“ — paululus:
 Donat. in lemm.

- SY. Noli inquam. DE. Non manum abstines, mastigia?
 An tibi iam mauis cérebrum dispergam híc? SY. Abit.
 Edepól commissatórem haud sane cómodum,
 Praesértim Ctesiphóni. quid ego núnc agam?
 10 Nisi, dum haé silesunt túrbæ, interea in ángulum 785
 Aliquo ábeam atque edormiscam hoc uilli. sic agam.

A MICIO B DEMA
 SENES II

- V 3 MI. Paráta a nobis súnt, ita ut dixi, Sóstrata:
 Vbi uís.. quis nam a me pépulit tam grautér fores?
 DE. Ei míhi, quid faciam? quid agam? quid clamem aut querar?
 O caélum, o terra, o mária Neptuni. MI. Ém tibi, 790
 5 Rescuiť omnem rem: id nunc clamat: ilicet,
 Parátæ lites: succurrendumst. DE. Éccum adest

6 *Syri notam om.* A¹, *add. corr. rec.* nū manum ^sG manum ^sD,
corr. D² manuⁿ E manuⁿ F abstinens D 7 iam *om.* BCEFP magis E
 dispergi BCDEF GP (dispergē CF) abiit BCDEF GP 8 COMMISSATOREM
 A, M *induxit corr. rec.* comissatorem C¹ comēssatorem E comessa-
 torem BC²P² (P² *in ras.*) comesatorem DFG hauť C, *corr.* C² comodum C
 9 p̄fertim *supra lineam* D in Ctesiphoni F 10 haec E 11 hābeam
 BC UILLISSIC A uilli EG uinī F uini BCD (ui *in ras.* D P

V 3 A MICIO B DEMA D MICIO DEMA P MICIO SENEX.
 SENES II SENES II
 DEMIA. II. C MICIO DEMA EF *deuea* MITIO G 1 dixi D²EF² 3
 quid agam *om.* BCEFP quid damē || D quaerar B¹DG AUTQ. RAR A
 4 hem BEG 5 clamat || licet D clamat scilicet BCEFGP 6
^csuccurrendum C, *corr.* C²
^A

6. Prisc. II p. 299 „non—mastigia.“ — manus: Donat. in lemm. 7.
 An tibi mauis cerebrum dispergi hic. Abiit: Donat. in lemm. — Schol.
 Bembin.: dispergam: in diuersum spargam. 10. 11. Prisc. II p. 267 „Nisi
 —uilli.“ — Lex. Maii p. 610 „aliquo in angulum abeam hoc uillum obdor-
 miscam.“ 11. Arus. p. 229 „edormiscam hoc uini.“ — Prisc. I p. 428:
 „hoc uilli edormiscam.“ — uilli: Donat. et Euphras.

V 3. 1. dixi: Donat. et Euphras. („ita ut dixi“ dicendo significat se
 dixisse omnia: Donat.) 3. hei mihi quid faciam? quid agam?: Donat. et
 Eugr. 4. Donat. in Andr. IV 2, 12. Acron in Hor. A. P. 92. in Epod.
 17, 30 „O caelum—Neptuni. — hem: Donat. in lemm. 5. 6. Donatus:
 Videtur et ipse pertimuisse dicendo „ilicet“ et „paratae lites.“ (dicendo .f.
 (h. e. scilicet) paratae lites *Ed. pr.*). — Seru. in Aen. II 424 „ilicet“ „mox“

Commúnis corruptéla nostrum liberum.

MI. Tandém reprime iracúndiam atque ad té redi.

DE. Représsi, redii, mító maledicta ómnia:

795

Rem ipsám putemus. dictum hoc inter nós fuit —

10

Ex te ádeo est ortum, — né tu curarés meum

Neue égo tuom? respónde. MI. Fáctumst, nón nego.

DE. Cur núnc aput te pótat? cur recipís meum?

Cur émis amicam, Micio? numquí minus

800

Mihi idém ius aequomst ésse? quid mecúmst tibi?

15

Quando égo tuom non cúro, ne curá meum.

MI. Non aéquom dicis. DE. Nón? MI. Nam uetus uerbum hóc
quidemst,

Commúnia esse amicorum inter se ómnia.

DE. Facéte: nunc demum ístaec nata orátioſt.

805

MI. Auscúlta paucis, nísi molestumst, Démea.

20

Principio, si id te mórdet, sumptum filii

Quem faciunt, quaeso hoc fácito tecum cógites:

Tu illós duo olim pró re tollebas tua,

Quod sátis putabas túa bona ambobús fore,

810

7 nostrorum **CEFP** 8 adque **F** ad te ||| redi, te *in ras.*, **D** ad
rem redi **G** 10 inter nos hoc **BCEFP** 11 ortum est **BCEFP**
exortum est **DG** 12 TUUM **A** non ego **E** 13 *nc ex* non **B**
APUTTETAT A aput **G** 14 Curemus aequum **D**, *corr.* **D²** NUMQUI
A, d *add. corr. rec.* numquid **BCDEFGP** 15 Mihi idem,
Mihi i *in ras. a corr.*, **P** AEQUUMSTESSEQUID **A** esse quam **D¹F** esse
quod **BCD²EGP** 16 TUUM **A** 18 INTEROMNIA (se *om.*) **A** 21 filii
tui **F** 22 facito hoc **D¹G** facito haec **BCD²EF** 23 duos **BCEFP**
olim duos **DG** *pre ex pre* **D²** tollebas, *ra in marg.*, **F** TOLERABAS **AG**
24 tua *ex* tanta **P²** ambobus esse **E** ambobus *fore* **tua C**

confestim? sed apud ueteres significabat 'actum est' ... „Em—ilicet.“ —
Schol. Bembini: scire licet res omnis palam. 7. nostrorum liberorum:
Donati *Ed. pr.* in lemm. 8. ad rem redi: Eugraph. in lemm. 10. hoc
inter nos: Eugraph. in lemm. 11. est ortum: Eugraph. in lemm. 14.
Donatus: num (nam *Ed. pr.*) qui minus]... „qui“ qua re uel cur significat.
16. Eugraph. in III 3, 68 „Quando—meum.“ 17. Donatus: non. nam—est]
Confidenter „non“ repetiuit, non habens rationem quam subiceret, nisi illi
prouerbiu uenisset in mentem. 19. Donatus: Facete—oratio est] Alii
totum iungunt, alii separant. 21. id mordet te: Donat. in lemm. (Claud.
Sac. p. 58 T. „sumptus quos ergo faciunt.“ cf. Heaut. I 1, 78. Hec. IV 4, 63).
23. Charis. p. 126 „Tu—tua“: ubi HELENIUS ACRON „pro duos.“

- 25 Et mé tum uxorem crédidisti scilicet
 Ductúrum: eandem illam rátionem antiquam óptine:
 Consérua, quaere, párcce, fac quam plúrimum
 Illis relinquo: glóriam tu istam óptine.
 Mea, quae praeter spem euénere, utantúr sine. 815
- 30 De súmma nihil decédet: quod hinc accésserit,
 Id dé lucro putáto esse omne. haec sí uoles
 In ánimo uere cógitare, Démea,
 Et mihi ét tibi et illis démpseris moléstiam.
- DE. Mittó rem: consuetúdinem ipsorúm.. MI. Mane: 820
- 35 Scio: istuc ibam. múlta in homine, Démea,
 Signa insunt, ex quibus cóniectura fáciie fit,
 Duo cúm idem faciunt, saépe ut possis dicere
 'Hoc licet inpune fácere huic, illi nó n licet',
 Non quó dissimilis rés sit, sed quo is qui facit. 825
- 40 Quae ego inesse in illis uideo, ut confidám fore
 Ita ut uólumus. uideo eos sápere, intellegere, in loco
 Veréri, inter se amáre: scires liberum
 Ingénium atque animum. quó uis illos tú die

25 m&um C mecum, ut uidetur, D scilicet credidisti E In FP
 uersus exit in Ducturum. 26 optine BCFF cum A retine E 28
 istam ^{tibi} obtine D, corr. D² obtine ex obtine G tu istanc tibi optine
 BCEFF (obtaine E) tu istanc tibi (om. obtine) Bentleius 29 Mea
 quae
 praeter praeter P, corr. P² euenire D, corr. D² 30 decidet ex
 decedet F²P² DECEDIT A 31 omnia haec BCDEF GP 33 omissus
 in C, sed a C¹ in ima pagina suppletus 34 CONSUEUDINEMAMBORUM A
 36 facile sit E 38 Huic licet D¹G facere inpune EF INPUNEREKUI A
 facere hoc G 39 Non qd BCDEF GP sed quo D¹G cum A sed quod
 BCD²EFF 40 INESSEILLIS A in illis esse BCDEF GP et uideo F
 ut confidam—u. 41 uideo in marg. D 41 UIDEOSAPERE (eos om.) A
 fauere G intelligere B 42 scires Lachmannus SCIREET A scire est
 BCDFGP scire |||| E ^{et} liberum F, et add. F² 43 ILLOSTUDE A
 illo studie F illos studio D, corr. D²

25. 26. Diomed. p. 390 „me tum cum uxore—Ducturum.“ 29.
 Arusian. p. 265 „Mea—sine.“ (Prisc. II p. 138. T. in A. „quia praeter
 spem euenit.“) 34. ipsorum: Donat. 37. Donatus: Melius est „saepe“
 ad superiora coniungere... saepe idem faciunt. 39. Non quod: Donat. et
 Eugr. in lemm. — sed quod hic: Eugr. in lemm. 40. illis inesse: Donati
 Ed. pr. in lemm. 41. Prisc. II p. 107. 177. 290 „uideo amare inter se.“
 — Idem p. 375: „uideo sapere in loco amare inter se.“ — Donatus: Non
 „in loco intelligere,“ sed „in loco uereri.“

Reddúcas. at enim métuas, ne ab re sint tamen 830
 Omíssiores paúlo. o noster Démea, 45
 Ad ómnia alia aetáte sapimus réctius:
 Solum únum hoc uitium adfért senectus hóminibus:
 Adténtiores súmus ad rem omnes, quá[m] sat est:
 Quod illós sat aetas ácuēt. DE. Ne nímíum modo 835
 Bonaé tuae istae nós rationes, Mício, 50
 Et túos iste animus aéquos subuertát. MI. Tace:
 Non fiet. mitte iam ístaec: dá te hodié mihi:
 Expórgē frontem. DE. Scílicet ita témpus fert,
 Faciúndumst: ceterum égo rus cras cum filio 840
 Cum prímo luci ibo hínc. MI. De nocte cénseo: 55
 Hodié modo hilarum fác te. DE. Et istam psáltriam
 Vna illuc mecum hinc ábstraham. MI. Pugnáueris.
 Eo pácto prorsum illi álligaris filium.
 Modo fácito ut illam sérues. DE. Ego istuc uídero: 845
 Atque íbi fauillae pléna, fumi ac póllinis 60

44 redducas **D** REDUCAS **A** cum *rell.* re metuaf **G** 45 O misio-
 res **P** Omíssio^{s res} **C** 47 Solū *ex* Soluf **G** ADFERTSENECTUS **ADG**
 senectus adfert **BCEFP** (affert **BE**) 48 Atte mītiōres^{nt} **F**, *corr.* **F**² 50
 istae *om.* **G** 51 TUUSISTAE **A** istae **C** aequos **CDEF** cum **A** subuor-
 tant **BCEFP**² **GP** subuertant **DF**¹ 54 ego *om.* **BCDEFGP** cras *om.*
BCEFP^{rus} cum **F**, *corr.* **F**² 55 Cum prima luci **P** Cum prima luce
BCDEFG LUCI^e **A**, *corr. rec.* MI. immo de nocte **BC**² **DEF**² **GP** (immo
om. **C**¹ **F**¹ **P**¹ cum **A**) 56 hylarum **DG** te fac **BCDEFGP** ^p [^] saltriam **F**
 57 illum **D** abftahā **G** 58 pffū **G** prorsus **E**² **F**² illic **BCDEFGP** 59
 ISUIDERO **A** istoc Euidebo **G** 60 atque illi **BCDEFP**² (li *in ras.* **CF**
 bi **P**¹ cum **A**) atq; illa **G**

51. Donatus: ...subuertant] Si „ne“ ualde, „subuertit“ (subuertant *Ed. pr.*) infra legendum est. si „ne“ pro ‚non‘ coniunctio est, „subuertat“ (subuertant *Ed. pr.*) legendum est. 53. Arus. p. 230. Acron in Hor. C. III 29, 13 „Exporge frontem.“ — ceterum rus cras (*om.* ego): Donat. in lemm. 55. Donatus: cum primo lucu] ... „primo lucu“ ueteres dicebant, lucum pro sole ponentes. 2, cum primo lucu] Veteres masculino genere dicebant ‚lucem.‘ — Schol. Bembin.: primo luci: alterum datiui ca[sus est], alterum genetiui. nam „luci“ [ita de]clinauit ut Vergilius ... duri mile[s Ulixi]. 56. fac te: Donat. in lemm. 58. prorsus illic: Donat. in lemm. 60. Atque illic: Donat. in lemm. 60. 61. Lex. Maii p. 437 „pollinis a fumi plena sit faxo.“

- Coquendo sit faxo et molendo: praeter haec
 Meridie ipso faciam ut stipulam colligat:
 Tam excocctam reddam atque atram quam carbost. MI. Placet:
 Nunc mihi uidere sapere. 'atque equidem filium 850
 65 Tum etiam si nolit cogam ut cum illa una cubet.'
 DE. Derides? fortunatus, qui isto animo sies:
 Ego sentio. MI. Ah, pergisne? DE. Iam iam desino.
 MI. I ergo intro, et cui rei est, ei rei hunc sumamus diem.

61 SITET A, faxo ^{faxo} add. corr. rec. 63 reddā, ddā in'ras. a corr., P
In u. 64—67 *secuti sumus distinctionem personarum qualis est in*
B²DEGP², nisi quod in **E** rasura est post sapere (64) et sies (66). *In*
B¹CFP¹ illa omnia atque (64)—sentio (67) sunt Demeae. *In A loquitur*
Demea ATQUE—CUBET, Micio DERIDES, Demea FORTUNATUS—SENTIO
 65 Tuum D cogas **DEG**, s in ras. a **D¹E²** cubat ^eD, corr. **D²** 66 istoc
BCDEFGP 67 AK A, induxit corr. rec. pergne ^{is}E 68 ii C ut ^eF
 ETQUODRESEST A, cui rei ⁱex QUODRES effecit corr. rec. cum **BCP** cui rei
 opus est **DEG** EIREI ^{ilarum}A, ilarum add. corr. rec. ei rei hilarem hunc
DEG rei est ^{opus ilare}ei rei hunc F

61. 62. Prisc. I p. 365 „praeterea”—colligat.“ — Idem p. 159 „ipso
 meridie stipulam colligendo.“ — Pompeii Comment. p. 136 „praeterea ipso
 meridie faciam ut stipulas colligat.“ 63. Seru. in Aen. XI 788 „Tam
 excocctam atque atram reddam quam carbo est.“ 64. Donatus: Atque
 equidem filium] Suadet laetitiam non solum, sed etiam ridere cogit inuitum.
 66. Donatus: Derides—sies] Hoc uerbum uultu Demeae sic profertur, ut
 subrisisse uideatur inuitus. — Et isto et istoc: Donat. in lemm. 68. et
 ei rei cui rei opus est: Donati Ed. pr. in lemm.

A D E M E A
S E N E X

Númquam ita quisquam béne subducta rátióne ad uitám fuit, 855 V 4

Quín res aetas úsus semper áliquíd adportét noui,

Áliquít moneat: út illa quae te scísse credas néscias,

Et quae tibi putáris prima, in éxperiundo ut répudies.

Quód nunc mihi euenít: nam ego uitam dúram, quam uixi 5
úsque adhuc,

Própe iam excurso spátio omitto. id quam óbrem? re ipsa
répperi 860

Fácilitate níhil esse homini mélius neque cleméntia.

Íd esse nerum ex me átque ex fratre cuius facilest nóscere.

Ílle suam semper égit uitam in ótio, in conuíuiis,

Clémens, placidus, núlli laedere ós, adridere ómnibus: 10

Síbi uixit: síbi súmptum fecit: ómnes bene dicúnt, amant. 865

V 4 A D E M E A S E N E X D demea G DEMEA SYRVS CP DEMEA
SYRVS E DEMEA SYR. F *Duae figurae sunt pictae in CFP* 1 Numquam
me F bone F 2 apportet B 3 scire BCEFP 4 putares DG
ut om. BCD²EFP (*habuit D¹ cum A G*) 5 *Totus uersus in P a corr.*
in ras. scriptus est In media uoce UIX|I incisum est in A uix| Vsq;
D, altera u erasa 6 mitto BCEF omitt^o P, corr. P² INQUAMOBREM
A, corr. A¹ reperi D 8 cuiusⁱ F cui^{uif} G, corr. G² est ex corr. C
9 Illae G gessit uitam DG 10 arridere BE

V 4. 1. Non. p. 399 „Numquam—fuit.“ 6. Prisc. I p. 375. 378. 562.
II p. 269 „decurso iam spatio.“ — Id. II p. 230 „decurso spatio.“ — iam
decurso spatio: Eugraph. in lemm. 9. egit uitam: Donat. in lemm. 10.
Prisc. II p. 355 „nulli—omnibus.“

- Égo ille agrestis, saeuos, tristis, parcus, truculentus, tenax
 Duxi uxorem: quam ibi miseriam uidi! nati filii,
 Alia cura: heia autem, dum studeo illis ut quam plurimum
 15 Facerem, contriui in quaerendo uitam atque aetatem meam:
 Nunc exacta aetate hoc fructi pro labore ab eis fero, 870
 Odium: ille alter sine labore patria potitur commoda.
 Illum amant, me fugitant: illi credunt consilia omnia,
 Illum diligunt, apud illum sunt ambo, ego desertus sum:
 20 Illum ut uiuat optant, meam autem mortem expectant scilicet.
 Ita eos meo labore eductos maximo hic fecit suos 875
 Paulo sumptu: miseriam omnem ego capio, hic potitur gaudia.
 Age age nunciam experiamur contra, ecquid ego possem
 Blande dicere aut benigne facere, quando hoc prouocat.
 25 Ego quoque a meis me amari et magni fieri postulo.
 Si id fit dando atque obsequendo, non posteriores feram. 880
 Deerit: id mea minime re fert, qui sum natu maximus.

12 parcus *ex* partus **D** 13 nati sunt filii **F** 14 cura porro
 autem **BCD²EF²** (cura heia autem **D¹** cum **A**) haei **G** 16 FRUC
 FRUCTI **A** ABIIS **AD¹G¹P¹** ab is **G²P²** ab his **BE** eabhis, h in ras., **C**
 ab hf, h in ras, **D** ab hiiif filiif^{fero} **E**, fero *add. schol.* 18 ominia **F**
 19 apud **G** cum **A** 20 Illi ex Illu **F** optant, nt in ras., **D** 21
 MEOMEO **A**, prius MEO induxit *corr. rec.* meo in marg. **F** EDICATOS^u
A, *corr. rec.* edoctos^{gau} **C** edoctos **D** maxime **DG** 22 capio ego **G**
 POTITURCOM^u **A**, *corr. rec.*: sequitur fenestra in qua MODA primae et
 dia recentis interierunt 23 nunc (om. iam) **BCEFGP** PORROCONTRA
 ETQUID **A**, PORRO induxit *corr. rec.* contra¹ ecquid **C** contra haec
 quid **BDEFG** possem **DG** POSSIEM **A**, E induxit *corr. rec.* 24 huc **G**
 hi[c^{eo} **D**, *corr.* **D²** eo **BCEFF** 25 amare **CF** MAGNIFIERI **A**, *corr.*
rec. magni pendi **BCDEFGP** 26 atq; obsequendo om. **C¹**, *add.* **C²**
 POSTERIORIS post eriores, s finalis in ras., **D** 27 DEERIT **A**, E
 induxit *corr. rec.*

13. 14. Augustin. de ciu. dei XIX 5 „Duxi—cura.“ - Donat. in I 1, 21
 „Uxorem duxi—cura.“ 16. Charis. p. 130 „Nunc—fero“ (ab eis om.),
 ubi HELENIUS ACRON et huius fructuis ut senatus ueteres extulerunt. —
 Prisc. I p. 257 „Nunc—fero.“ 17. Arusian. p. 251 „ille—patriam potitur
 commodam.“ — Prisc. II p. 281 „ille—commoda.“ — Seru. in Aen. III 278
 „patria—commoda.“ 22. (Non. p. 481 T. Adelfis „mille potior gaudia“).
 — Arusian. p. 251 „hic potitur gaudia.“ 23. nunc experiamur (om. iam):
 Donat. in lemm. 24. huc: Donat. in lemm. 25. magni pendi: Euphras.
 in lemm. — Donatus: si id fit id est iam a liberis si magni pendor.

B SYRUS *A* DEMEA
SERUOS SENEX

SY. Heus Démea, orat fráter ne abeas lóngius. V 5

DE. Quis homo? ó Syre noster, sálue: quid fit? quid agitur?

SY. Recte. DE. Óptimest. iam nunc haec tria primum áddidi
Praetér naturam: 'o nóster, quid fit? quid agitur?' 885

Seruom haúd inliberálem praebes te, ét tibi 5

Libéns bene faxim. SY. Grátiam habeo. DE. Atquí, Syre,
Hoc uérumst et ipsa re éxperiere própEDIEM.

Γ GETA Α ΔΕΜΕΑ
SERUOS SENEX

GE. Era, ego húc ad hos prouíso, quam mox uírginem V 6

Accérsant. sed eccum Démeam. saluós sies. 890

DE. O qui uocare? GE. Géta. DE. Geta, hominem máximi

Pretí te esse hodie iúdicauí animó meo :

V 5 A SYRYS B DEMA D syruf seuuf deœea G Continuat^r
SERVVS SENEX
scaena antecedens in BCEFP 1 rogat frater BCDEFGP 2 quis
est
homo est DEG KOMO A, est *add. corr. rec.* 3 optu^{me} est D,
corr. D² optumū ē G tria om. G addidi om. G¹, *add.* G² 5 seruuf G
in
haut liberalem C 6 faxim||| B 7 et ex ipfa re G EXPERIRE A, *corr.* A¹
A
experire D

V 6 Δ GETA Γ DEMA D GETA DEMA PC GETA DEMA EFG
SERVVS SENEX SERVVS SENEX

1 Era ego hinc ad hos *supra lineam* D Era C, *corr.* C² huc C,
corr. C² hic F hinc ex hunc B hinc E ADUOS A prouisam BCEFP

2 arcessant DG 3 oh CF eh D uocarif G maxume G 4 PRETI
euaniidum in A Praetii P esse te BCEFP iudicaui hodie DG in
animo meo F

V 5. 1. rogat frater: Donat. in lemm. 3. optime est: Donat. in lemm.
3. 4. Donat. in V 6, 8. V 7, 3 „iam—agitur“ (tria haec V 6, 8). 4.
Donat. in III 3, 19. in Eun. II 2, 40 „O noster—agitur.“ 5. Lex. Maii
p. 291. 307 „Serrum—te.“

V 6. 1. Hera ego hinc ad hos prouisam : Donat. in lemm. — Schol. Bembin. : progrediar et uideam. — 1. 2. Donat. in Eun. III 5, 44 „quam—Accersant.“ 3. 4. Donat. in Phorm. V 9, 59 „qui uocare—Pretii.“

- 5 Nam is mihi profecto est séruos spectatús satis,
 Cui dóninus curaest, ita uti tibi sensi, Geta,
 Et tibi ob eam rem, síquid usus uénerit, 895
 Libéns bene faxim. méditor esse adfábilis,
 Et béne procedit. GE. Bónus es, cum haec existimas.
 10 DE. Paulátim plebem prímulum fació meam.

Δ AESCHINUS Δ DEMEA B SYRVS Γ GETA
 ADULESCENS SENEX SERVI II

- V 7 AE. Occidunt me quidem, dúm nimis sanctas núptias
 Student fácere: in apparádo consumúnt diem. 900
 DE. Quid ágitur, Aeschine? AE. Éhem, pater mi, tu híc eras?
 DE. Tuos hércle uero et ánimo et naturá pater,
 5 Qui té amat plus quam hosce óculos. sed cur nóñ domum
 Vxórem accersis? AE. Cúpío: uerum hoc mihi moraest:
 Tibícina et hymenaéum qui cantént. DE. Eho, 905
 Vin tu huíc seni auscultáre? AE. Quid? DE. Missa haéc
 face,

5 hif G PRAEFECTOEST A, corr. rec. est profecto BCDEFGP
 6 CUI *euandum* in A ut (B?) CDEFP 7 siquid^f F 8 affabilis BE
 adfabulif G 9 existimas *in ras.* D 10 primolum BCD² EFP faci||o P
 facito F MEUM A

V 7 Δ AESCHINVS B SYRVS Γ GETA Δ DEMEA D AESCHINVS
 ADVLESC SENEX SENEX ADVLESCENS
 DEMEA GETA SYRVS CP AESCHINVS DEMEA SYRVS GETA F hefhin'.
 SENEX SERVVS SERVVS
 deœa | SYRuf G AESCHINVS DEMEA E 1 MEEQUIDEM A 2 in ap-
 parendo D, corr. D² totum consumunt BCDEFGP 3 haefchine G hem
 DG mi || tun G tun BCDEFP 4 TUUS A ercle E 6 queso uxorem E
 uxorem quaeso BCFF (queŕo F) accefferif G MIKIMORAST A, e add.
 corr. rec. mihi morē ē D¹ G mihi mora est CD² EFP mihi mora|| est B
 7 TIBICINAM A himeneum BFG himeneum D, corr. D² (= 9) cantet
 DG canat BCEFP 8 uincuhuic G ISTAEC A, corr. rec. istec D,
 corr. D² iftec G

5. est profecto: Donat. in lemm. 6. ut: Donat. et Eugraph. in lemm.
 8. 9. Diomed. p. 389 „meditor—procedit.”
 V 7. 3. hem: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 1 T. (in Andria) „pater
 mi.” 6. Uxorem quaeso *et* mihi mora est: Donat. in lemm. 8. Arusian.
 p. 217 „Vis’—auscultare.”

Hymenaéum turbas lámpadas tibícinas,
 Atque hánc in horto máceriam iube díruí 10
 Quantúm potest: hac tránsfer: unam fác domum:
 Tradúc et matrem et fámiliam omnem ad nós. AE. Placet, 910
 Patér lepidissime. DE. Eúge, iam lepidús uocor.
 Fratri aédes fient péruiae, turbám domum
 Addúcet, sumptu amíttet multa: quíd mea? 15
 Ego lépidus in eo grátiam. iube núnciam
 Dinúmeret ille Bábylo uigintí minas. 915
 Syre, céssas ire ac fácere? SY. Quid ego? DE. Dírue.
 Tu illás abi et tradúce. GE. Di tibi, Démea,
 Bene fáciant, cum te uideo nostrae fámiliae 20
 Tam ex ánimo factum uélle. DE. Dignos árbitror.
 Quid tú ais? AE. Sic opínor. DE. Multo réctiust 920
 Quam illám puerperam húc nunc duci pér uiam
 Aegrótam. AE. Nihil enim uidi melius, mí pater.
 DE. Sic sóleo. sed eccum Mício egreditúr foras. 25

9 hymen cū G Turbam hymenaeum **BCEFP** turbam D LAMPEDES A
 10 orto G durui G 11 potes G potes ||| ac P 12 TRADUCET
 MATRAM A Transduce **BCDEF GP** & filiam G 13 lepidissime DG
 heuge G 14 FRATRI A, s add. corr. rec. Fratris (B?) **CDEFGP**
 hedeſ G In A corr. rec. in fine adiecit abducet 15 ET SUMPTUM
 AMITTET (om. Adduc, ET induxit corr. rec.) A Adducet et sumptu EF
 Adducet et sumptum **BCD GP** admittet **BC² EFP** (amittet C' DG) 16
Hic uersus ultimus est codicis Bembini: trium foliorum quae ad ul-
timum quinionem pertinebant margines tantum supersunt: finiebatur
autem comoedia in paenultimi folii pagina auersa fere media. quae
in his marginibus supersunt singulae litterae, suis locis indicatae sunt
 17 ille libri illi Donatus babilo DE babillo G 18 Sire F || ire D,
 i in ras., D^{ac} ire facere P quid ago **CE F²** 19 ac traduce DG di D
 22 quid tu agis BC ais Aeschine E S. sic opinor G 23 hac **BCD² E**
 hanc D' FG 24 melius uidi **DEFGP** pater mi F 25 aecum D
 egreditur, tur in ras., D

9. Seru. in Aen. X 432: „plurali numero ‚turbas‘ perturbationes dixerunt et strepitus: unde et T. „turbas lampadas“ propter strepitum uolunt dixisse. — turbas lampadas: Donat. in lemm. 14. Donatus: Fratri aedes] Eleganti-
 us quam „fratris.“ — Fratri: Eugraph. in lemm. 17. Schol. Iuuenal.
 3. 221 „Dinumeret nunc ille ‚Babylonias.‘“ — Donatus: illi Cui illi? Ctesi-
 phoni [an] lenoni an Aeschino an Syro? — ille Babylo: Eugraph. in lemm.

B MICIO A DEMA A AESCHINUS (Γ) SYRVS
SENES II ADULESCENS SERUOS

- V 8 MI. Iubet fráter? ubi is est? tún iubes hoc, Démea?
DE. Ego uéro iubeo et hác re et aliis ómnibus 925
Quam máxume unam fácere nos hanc fámiliam,
Colere ádiuuare adiúgere. AE. Ita quaesó, pater.
5 MI. Haud áliter censeo. DE. Ímmo hercle ita nobis decet:
Primum huius uxoris máter. MI. Est. quid póstea?
DE. Proba ét modesta. MI. Ita áiunt. DE. Natu grándior. 930
MI. Scio. DE. Párere iam diu haéc per annos nón potest:
Nec qui eám respiciat quisquam est: solast. MI. Quam híc
rem agit?
10 DE. Hanc te aéquomst ducere, ét te operam ut fiát dare.
MI. Me dúcere autem? DE. Té. MI. Me? DE. Te inquam.
MI. Inéptis. DE. Si tu sis homo,
Hic fáciat. AE. Mi patér. MI. Quid tu autem huic, ásine,
auscultas? DE. Nihil agis: 935
Fieri áliter non potést. MI. Deliras. AE. Síne te exorem,
mí pater.
MI. Insánis: aufer. DE. Áge, da ueniam filio. MI. Satin sánus es?

V 8 A MICIO B DEMA A AESCHINVS S SYRVS D MICIO
SENES II. ADVLESC SERVVS SENEX
DEMEA AESCHINVS P MICIO SENEX. DEMA EIDEM. AESCHINVS C MICIO
EIDEM
DEMEA AESCHINVS F MICIO DEMA E SYRVS DEMA. efchm'. MICIO G
1 tune (B?) CD² EFP tuni G 2 iubeo^{et} hac F 4 adiúbare F 5 S. haud
aliter censeo G haut^d C, corr. C² 6 uxori est Arusianus uxoris est
BCDEFGP A. Est. quid postea? D MI. quid postea BCEFGP 9
recipiat EF² G 11 tãquam^{ein} F 12 faciat in ras. D autem om.
BCEFP huic, uic in ras. a corr., F hic G asine om. E asinae D
auna G 14 Insanis aufer Donatus aufer om. BCDEFGP da ueniam
quaeso filio BCD² EFP (quaeso om. D¹ G) sat insanus es BFP

V 8. 1. Donatus: Tune iubes hoc, Demea?] Interrogatiue pronuntiandum totum: ita erit una persona. 3. 4. Lex. Maii p. 280 Adiuto uerbum frequentatiuum: unde T. in A. „hanc—adiutare.“ 6. Arusian. p. 248. Mater illi. T. A. „Primum huius uxori est mater.“ — uxoris est: Donat. et Eugraph. in lemm. 8. Prisc. I p. 500 T. in ‚Phormione‘ „Neque‘ parere iam diu haec per ‚aetatem‘ potest.“ 11. 12. Prisc. II p. 241 „si tu—faciet.“ 12. Donatus: quid tu autem huic asine auscultas] Aptum iconuicium grandi et fatuo. 14. Donatus: Insanis aufer] „aufer“ uel te uel manum.

Ego nóuos maritus áno demum quínto et sexagénsumo 15
Fiam átque anum decrepítam ducam? idne éstis auctorés
mihi?

AE. Fac: prómisi ego illis. MI. Prómisti autem? dé te largitór,
puer. 940

DE. Age, quíd siquid te máius oret? MI. Quási non hoc sit
máximum.

DE. Da uéniam. AE. Ne grauáre. DE. Fac, promítte. MI. Non
omíttitis?

AE. Non, nísi te exorem. MI. Vís est haec quidem. DE. Áge 20
prolixé, Micio.

MI. Etsi hóc mihi prauom inéptum absurdum atque álienum a
uitá mea

Vidétur: si uos tánto opere istuc uóltis, fiat. AE. Béne facis. 945

Meritó te amo. DE. Verúm quid? *quid* ego dícam, hoc cum
fit quód uolo?

Quid núnc, quod restat? Hégio est hís cognatus próxumus,

15 sexagensimo BP sexagesimo C²DEFG (sexagesimum C¹) 17
promisisti BCDEF GP lagitor C 18 age, a a corr., D hoc non
BCEFP 19 m. ne grauare G 20 D. non—exorem G prolixé, lixe
a corr. in ras., E 21 prauom D In FP uersus exit in Videtur In
A conspicitur MEA 22 tantopere DEG tantū opere F 23 Ante
Merito spatium notae personae sufficiens habet C amo te (B?) CEFP
DE. uerum quid ego dicam BCEFP B. uerum ego Quid dicam D (in
quo a Quid inde manus scribae alia est) D. Verū ego || qd dicā G
quid geminauit Muretus com fit C cum om. G 24 ^{quid} nē qđ G ||quid
nunc D ^{qd} héio BC, corr. B²C² est is BC Bentleius hos duos uersus
ita scripsit ^g

D. Merito tuo te amo. uerum. M. quid? D. ego dicam, hoc cum fit
quod uolo.

M. Quid nunc? quid restat? D. Hegio hic est his cognatus proxumus.

16. Arusian. p. 214 „idne—mihi.“ 17. Diomed. p. 339 „de te—puer.“
19. Donatus: Ne grauere] Ne te difficilem praebeas. 21. Arusian. p. 213
„alienum a uita mea.“ 23. Donatus: hoc confit (quō fit *Ed. pr.*) quod
uolo] Perficitur quod uolo. — Idem in Andr. I 1, 140. confore] Ab eo quod
est confit (confidit *Par.*) .. sic in A. „uerum quid ego dicam? hoc confit
(confidit *Par.*) quod uolo.“ — Placid. Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 558:
„Confieri’ pro fieri’ adiecta praepositione. hoc Virgilius. Terentius uero
„hoc confit quod uolo“ et „spero [confore]“. 24. Donatus: quid restat?

- 25 Adfinis nobis, pauper: bene nos aliquid facere illi decet.
 MI. Quid facere? DE. Agellist hic sub urbe paulum quod
 locitas foras:
 Huic demus qui fruatur. MI. Paulum id autemst? DE. Si
 multumst, tamen 950
 Faciundumst: pro patre huic est, bonus est, noster est,
 recte datur.
 Postrimo non meum illud uerbum facio, quod tu, Micio,
 30 Bene et sapienter dixi dudum: 'uitium commune omniumst,
 Quod nimium ad rem in senecta attenti sumus'. hanc
 maculam nos decet
 Effugere: dictumst uere et re ipsa fieri oportet. AE. Mi pater. 955
 MI. Quid istuc? dabitur quandoquidem hic uult. DE. Gaudeo.
 Nunc mihi es germanus pariter animo et corpore.
 35 Suo sibi gladio hunc iugulo.

25 Affinis **BDG** bone **F** illi facere **P** facere ^{illi} **B** 26 B. sub
 urbe est hic agelli paululum **DG** paululum **BCEFP** foris **C²DEF²GP²**
 (foras **C¹P¹** cum **B** feras **F**) 27 fruatur illo **E** paululum **BCDEFGP**
 etsi **DG** multum sit **BCEFP** tamen *om.* **BCFP** 28 Facundum ⁱ **F**
 29 nunc *Palmerius, Bentleyi Regius* non **BCDEFGP** illud [^] *ex* illu **F**
 illud *inter lineas* **B** 30 commune est omnium **D** est *om.* **G** 31
 adtenti **P** 32 Effugere *in marg.* **D** et dictum est **DG** uere *om.* **P**
 ipsa re **BCEFP** AES. mi pater *suo loco habet* **F**, *in exitum sequentis*
uersus post uult delapsus est in **BCDEGP** 33 A. gaudeo quid **D**
 quidem quando **BCEFP** gaudeo (gaudio **G**), *omissa Demeae nota in*
BDEG, *post sequentem uersum (corpore) positum est in* **BCEFGP**,
ita ut ab ea uoce incipiat us. 35 *in* **FP**, *nec non repetitum eo loco in* **D**
Versus 34 Nunc — corpore *in* **CFP** *a recentiore manu additus est.*
B. nunc tu germanus, Demeae nota a corr., **D** MI. *ne* tu mi es **G** Ne
 tu es michi **BC** (michi **B**) Nunc tu michi es **EF** et animo **BCDEFGP**
 35 *Inter gaudeo et suo spatium tribus litteris sufficiens habet* **D** et
 suo **P** iugula **G**

Pro 'quid sequitur?' 26. Donatus: quod locitas foras] „Foras“ dixit locum
 pro persona ponens, quasi diceret „nescio cui alieno“... aut si „foris.“
 „foris posito, id est alieno. — Arusian. p. 245 Locatus fundus foris. T. A.
 „agelli paululum quod locitas foris.“ — Lex. Maii p. 316 „paululum quod
 locitas foris.“ — agelli est hic sub urbe paulum quod locitas foras: Eugraph.
 in lemm. — sub urbe est agelli paululum: Donat. in lemm. 27. Arusian.
 p. 230 „Huic—fruatur.“ 29. non: Donat. *bis* in lemm. — Idem in Andr.
 I 1, 18 „non meum—in senecta a. s.“ (30. ac sapienter *et om.* est). 35.
 Prisc. II p. 319 „Suo—iugulo.“ — Idem II p. 172 „Suo sibi gladio iugulo.“

SY. Factumst quód iussisti, Démea. V 9

DE. Frúgi homo's. ergo édepol hodie meá quidem senténtia
Iúdico Syrum fieri esse aequom liberum. MI. Istunc liberum? 960
Quód nam ob factum? DE. Múlta. SY. O noster Démea,
edepol uír bonu's:

Égo istos uobis úsque a pueris cúraui ambos sédulo, 5
Dócui, monui, béne praecepi sémper quae potui ómnia.

DE. Rés apparet: ét quidem porro haec, óbsonare cúm fide,
Scórtum adducere, ápparare dé die conuiuium, 965
Nón mediocris hóminis haec sunt ófficia. SY. O lepidúm
caput.

DE. Póstre mo hodie in psáltria hac emúnda hic adiutór fuit, 10

V 9 *Continuatur haec scaena sine interstitio in DG: neque fuit noua scaena in A* SYRVS SERVVS DEMEA EIDEM AESCHINVS MICIO C

SYRVS DEMEA MICIO AESCHINVS EF SYRVS DEMEA P, in quo quidem etiam SERVVS EIDEM

Aeschinus et Micio picti sunt, ut in CF 1 iusti DEG 2 ergo ex ego in marg. a corr. D ego ex ergo F ego G 3 liberum aequum DG istuc G 4 In A reliquum est (bo)NUS es om. C¹FP, add. C²

5 usque ||a F curauoⁱ F 6 mo||uiⁿ F 7 aparet in ras. D In margine codicis A Demeae nota A a corr. rec. addita est: uersui 9 demum prae-
fixa est a pr. m. S^{t ab} adducere C o^aducere F apparere F¹G 9

sunt hec G capud^t C 10 In A nota A superest istac BCEFP hec G

V 9 1. iussisti: Donat. in lemm. 2. ego: Donat. in lemm. 3. Iudico Syrum fieri liberum: Donat. in lemm. 4. Seru. in Aen. I 233 „Quodnam ob factum.“ — Prisc. II p. 2 „o noster Demea.“ 5. Charis. p. 119. Ambos T. in A. „usque—sedulo“ .. idque HELENIUS ACRON sic oportere dici in eadem Terentii fabula disputauit Verriumque dicit errare qui putat „hos ambo“ dici debere. — Idem p. 192 Viderit .. HELENIUS ACRON commentariis quos Adelpis Terenti non indiligerenter attulit quid altioris causae reiue perspexerit. nam ita disserit: „ut ‚falso,‘ inquit, et ‚consulto,‘ ita ‚sedulo,‘ dictitatum: nisi forte ‚sine dolo,‘“ putat esse ‚sedulo,‘ nec cum industria, uel ideo cum industria, cum sit utique diuersum. nec enim conuenit ei cui puerorum inueniente uita salus credita est retexenti curam sollicitudinemue quam ceperat „ego uos“ usque — ambos ‚sedulo,“ quasi ei de satisfactione criminis dolique certandum esset ac non prae se ferendum de ostentatione meritorum. — Idem p. 219: „Sedulo“ HELENIUS ACRON in Adelpis Terenti „ut ‚falso,‘ inquit et ‚consulto,‘ nisi forte hic non (nomen Keil) est ‚sine dolo,‘ „usque—sedulo,“ quamquam sit ‚sine dolo,‘ per se tamen ‚sedulo,‘ sic utique est ut ‚falso,“ 7. Donatus: Res apparet] Mire irridet Demea. 8. Arusian. p. 226 „apparare de die conuiuium.“ 9. Seru. in Aen. I 399 „o lepidum caput.“ 10. istac: Donat. in lemm.

Hic curauit: pródesse aequomst: álíi meliorés erunt:

Dénique hic uolt fieri. MI. Vin tu hoc fieri? AE. Cupio.

MI. Sí quidem

Tú uis: Syre, ehø accéde huc ad me: liber esto. SY. Béne facis: 970

Ómnibus gratiam hábeo, et seorsum tibi praeterea, Démea.

15 DE. Gaúdeo. AE. Et ego. SY. Crédo: utinam hoc perpétuom fiat gáúdium,

Phrýgiam ut uxorém meam una mécum uideam liberam.

DE. Óptumam quidem múlierem. SY. Et quidem tuó nepoti huius filio

Hódie prima mámmam dedit haec. DE. Hércle uero sério, 975

Siquidem prima dedit, haud dubiumst quín emitti aequóm siet.

20 MI. Ób eam rem? DE. Ob eam: póstrema a me argéntum quantist súmito.

SY. Di tibi, Demea, ómnes semper ómnia optata ófferant.

MI. Síre, processisti hódie pulchre. DE. Siquidem porro, Micio, Tú tuom officium fácies, atque huic áliquíd paulum praé manu 980

Déderis, unde utátur: reddet tibi cito. MI. Istoc uilius.

25 AE. Frúgi homost. SY. Reddam hércle, da modo. AE. Áge, pater. MI. Post cónsulam.

11 ^dpesse **D**, corr. **D**² ^uerant **G** 12 hiñc **F** In **G** uin—fieri *continuantur Demeae* In **FP** uersus *exit in* Tu uis 13 hoc uoltis **D'** **G'**,
tu uis **D**² **G**² cum *rell.* Sire **F** ehø fyre **DG** teo **C** ^heo **FP** 15
hoc ^{utinā} **G** 16 Phrigiā **G** frigiam **BC**² **EFP** (fugiam **C'**) una mecum
ex unam eccum **C**² mecum *in ras.* **D** mecum *om.* **E** 17 Obtumā **F**
18 Hocdie primā^mammam **C** primam mammam **BDF** 19 primo *ex*
prima **F** primam **E** haut **P** 20 DE. ob eam rem **E** 21 Demea
oro omnes **E** omnia omnes semper *Bentleius* 22 pulcre **G** 23 Tu
om. **G** paululum **BCEFGP** (*om.* **D**) ^{modo at p}p manu, u *in ras.*, **D** paululū ^{manū}p
manu **G**, corr. *schol.* Ab initio *us.* 25. 26. 27 in **A** supersunt *notae*
A. A. B 25 Frui **D** dadomo **G**

13. Syre accede: Donat. in lemm.

14. Cledon. p. 1924 „seorsum

Demea.“ 18. primā: Donati *Ed. pr.* primam: Eugraph. 21. omnes
semper omnia: Donat. in lemm. 22. Querol. p. 37 Par. „processisti hodie
pulchre.“

DE. Fáciē. SY. O uir óptume. AE. O patér mi festiuíssume.

MI. Quid istuc? quae res tám repente móres mutauit tuos?

Quód proluuium? quae istaec subitast largitas? DE. Dicám
tibi: 985

Vt id ostenderém, quod te isti fácilem et festiuóm putant,
Íd non fieri ex uéra uita néque adeo ex aequo ét bono, 30
Séd ex adsentando indulgendo et lárgiendo, Micio.

Núnc adeo si ob eám rem uobis méa uita inuisa, Aéschine,
est,

Quia non iusta iniústa prorsus ómnia omnino óbsequor, 990
Míssa facio: effúndite, emite, fácite quod uobis lubet.

Séd si id uoltis pótius, quae uos própter adulescéntiam 35

Mínus uidetis, mágis impense cúpitis, consulitis parum,

Haéc reprehendere ét corrigere me ét secundare in loco:

Ecce me, qui id fáciam uobis. AE. Tibi, pater, permittimus: 995

26 Facies B Faciē^s C o mi pater BCFP mi pater (om. o) E 27
istē^u F 28 proluuium BC²DG istaec G ista||| D ista BCEFP 29
festiuom D, corr. D² 30 id non fieri in ras. D 31 assentando DE
affetandoⁿ F 32 haefchine G 33 Quod F iusta iniusta C¹P ista iniusta
BC^A^{ob}DEFG sequor D sequor G 34 emi^{id}te D aemite G uobis om. G
35 si uultis D si uoltif G 36 impense D 37 corrigere G secundare
Donatus obsecundare BCDEFGP 38 quidⁱ faciam D qd faciā G
quid faciam F

28. Non. p. 373 Proluuium profusio. T. in A. „quod proluuium haec subita largitas.“ — Idem p. 493 „quod proluuium? quae ista haec subita est largitas.“ — Seru. in Aen. III 217 Aliquando „proluuius“ sola effusio. T. „Quod proluuium? quae haec est subita largitas.“ — Lex. Maii p. 362 Proluuium aquae inundatio, quod etiam pro cuiuslibet rei effusione dicitur. T. in A. „quae est ista tam subita largitas? quod proluuium.“ — „profluuium“ Eugraph. in lemm. — Donatus „Proluuium“ quod graeci *προθυμία* (om. Ed. pr.) id est promptus animus ad largiendum. 29—31. Donat. in Eun. II 2, 20 „quod te isti—bono Sed ex indulgendo uel assentando et largiendo.“ 33. Donatus: „iusta iniusta“ (ita iusta Ed. pr.) Prouerbiales sunt huius modi elocutiones, ut „fanda nefanda“ „digna indigna“ „uelis nolis“ „fas nefas.“ — iusta iniusta: Eugraph. 37. obsecundare: Eugraph. — Donatus: et corrigere et obsecundare] .. qui corrigit, non ilico „secundat“... alii „secundare“ „obsequi“ dictum putant ... „obsecundare“ uel in melius conuertere uel obsequi intelligimus.

Plús scis quid opus fáctost. sed de frátre quid fiét? DE.

Sino

40 Hábeat: in istac finem faciat. MI. Ístuc recte. *ω*. Plaúдите.

39 facto ^{est} sūt **D** sino **F**² *in ras.* 40 habeã **G** faciat. istud **D**
 AES. istuc recte **BCFP** (istac **F**) ES. iftud recte **G** AES. recte **E**
ω. plaudite **BCEFGP** plaudite (*om. ω*) **D** Tum calliopius recensui
C²**EFP** calliopi^{us} recensui **DG**

TERENTII AFRI ADHELPHOE EXPLICIT **B**
 INCIPIT HECYRA

TERENTI AFRI ADELPOE EXPLICIT
 FELICITER **C**
 INCIPIT HECYRA

P. TERENCE AFRI
 ADELPHOE EXPLICIT **D**
 INCIPIT EIVSDEM EVNVCHVS
 FELICITER ARGVMENTVM

TERENCII AFRI ADELPHOS EXPLICIT INCIPIT ECHIRA **E**

TERENTI AFRI ADELPHOS EXPLICIT. INCIPIT **F**
 HECHIRA FELICITER

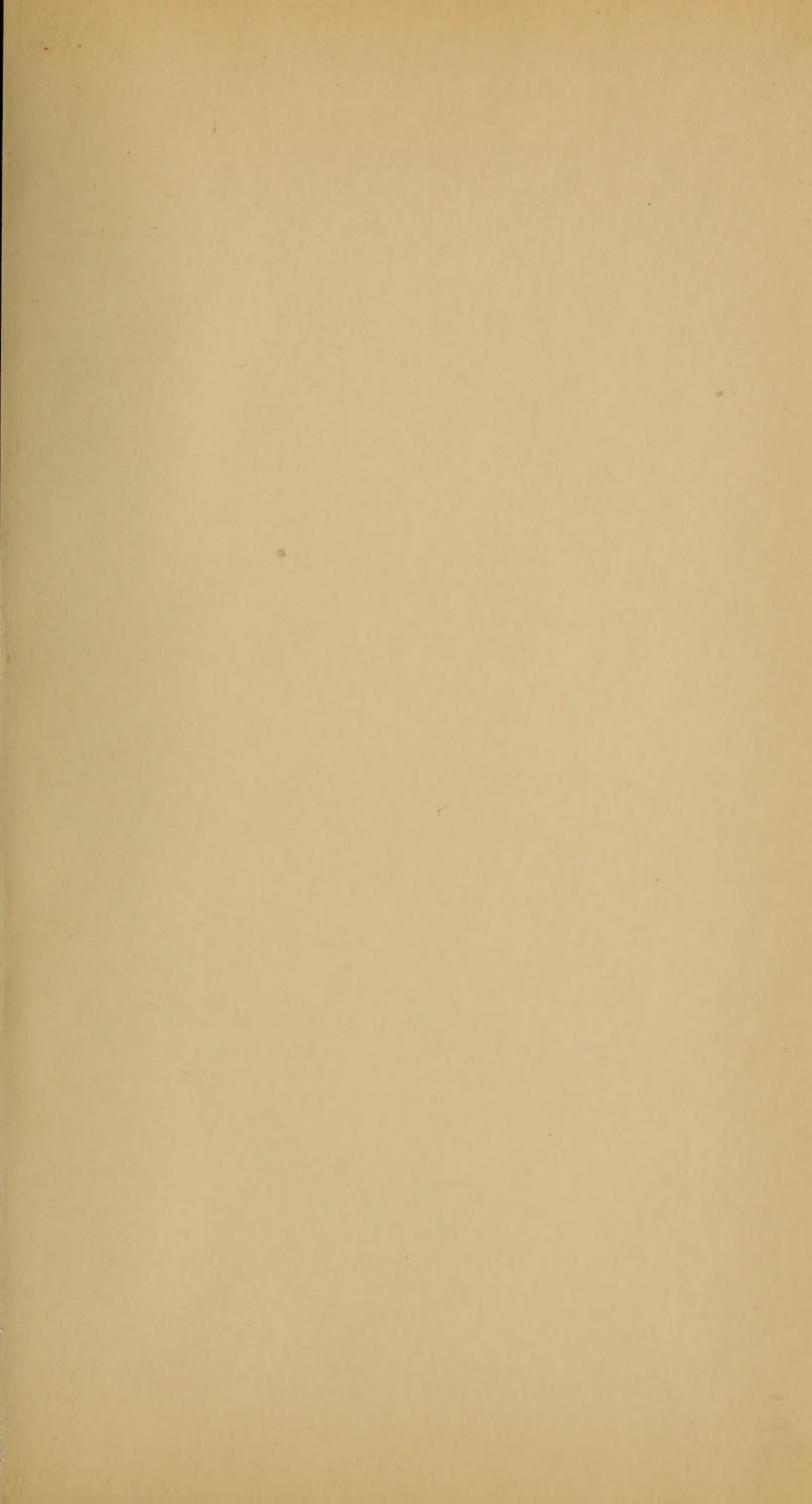
P. TERENCE AFRI ADELPHOE EXPLICIT. INCIPIT EIVSDEM EVNVCHVS
 FELICITER **G**

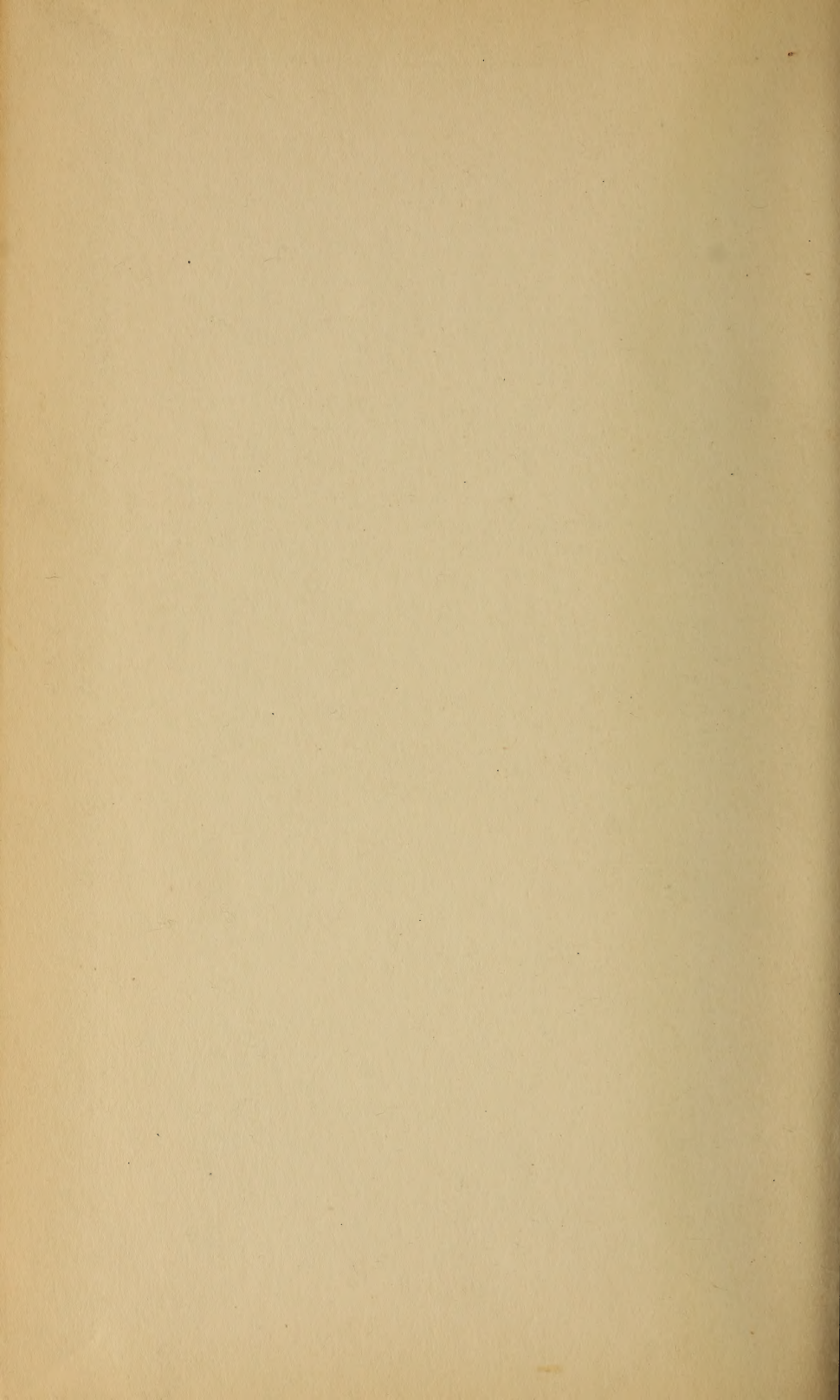
TERENTI AFRI ADELPHOE
 EXPLICIT **P**
 INCIPIT HECYRA FELICITER

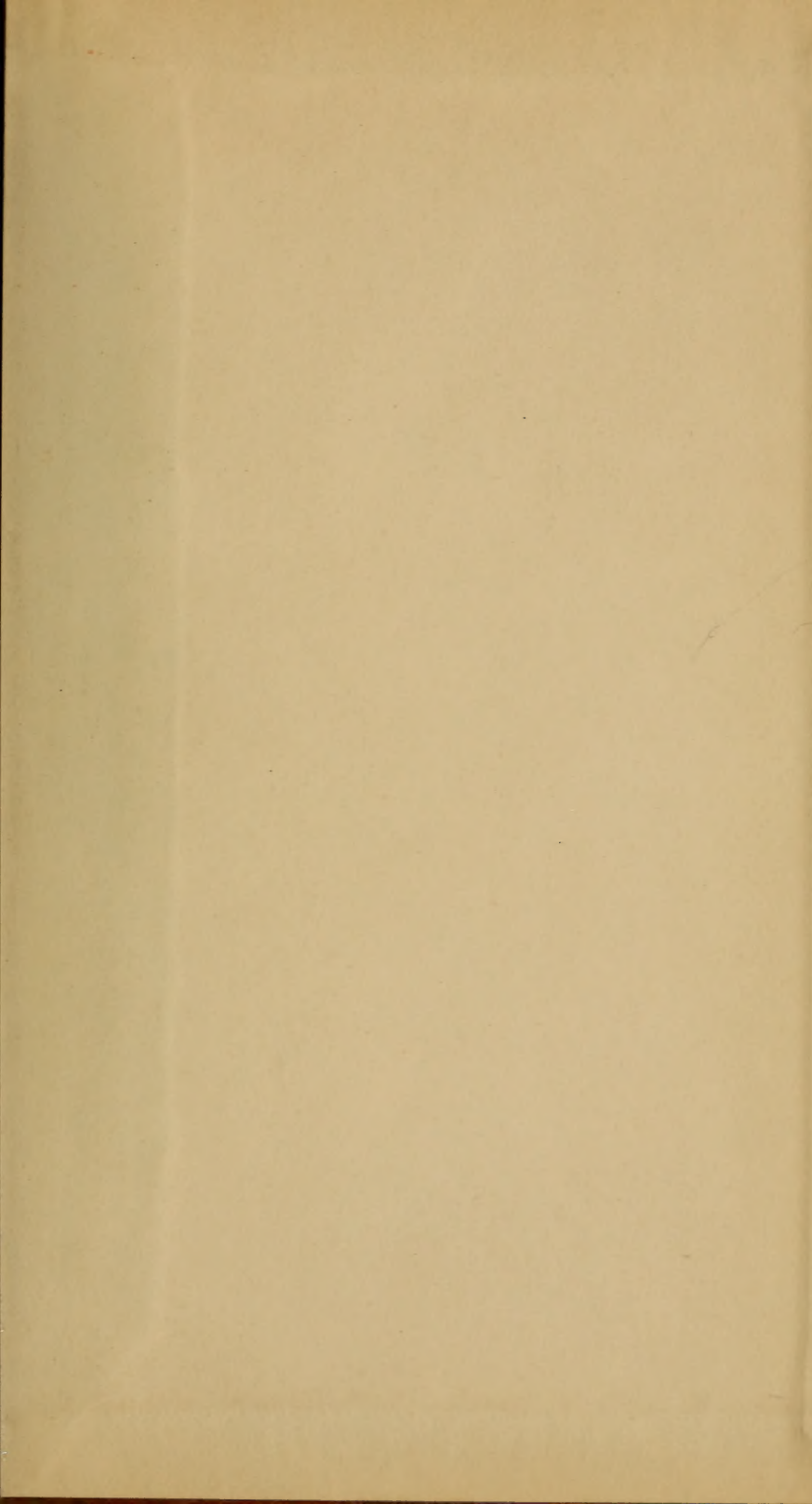
39. facto opus: Eugraph. in lemm. 40. Donatus: istuc recte] Bene et Micio non discessit de proposito suo. — Eugraph. . . Micio . . dixit „istuc recte.“

MAR -0 1942

LIBRARY OF CONGRESS

0 003 047 805 8